Roman

Kurt Totemi

Jiang Rong

DK

Kurt Totemi Jiang Rong

DK

Kurt Totemi

KURT TOTEMİ

Orijinal adı: Wolf Totem
© 2004, Jiang Rong
Bu kitabın ilk baskısı Çin'de *Lang Tuteng* adıyla Changjiang Art and Culture Publishing House tarafından yayımlanmıştır.
İngilizce çevirisini 2007'de Penguin Group gerçekleştirmiştir.
Yazan: Jiang Rong
İngilizceden çeviren: Avi Pardo

Türkçe yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
Bu kitabın Türkçe yayın hakları ONK Ajans Ltd. aracılığıyla alınmıştır.
1. baskı / Haziran 2013 **/** ISBN 978-605-09-1499-3
Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Geray Gençer
Baskı: Görsel Dizayn Ofset Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
Atatürk Bulvarı Deposite Alışveriş Merkezi A5 Blok
4. Kat No: 405 İkitelli OSB - Başakşehir **/** İSTANBUL
Tel: (212) 671 91 00
Sertifika no: 16269

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 1 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Kurt Totemi

Jiang Rong

Çevirmen: Avi Pardo

DK DOĞAN KİTAP

1

Chen Zhen kar mağarasındaki gizlenme yerinden dürbünüyle etrafa göz gezdirirken bir Moğol bozkır kurdunun donuk bakışıyla karşılaştı. O an tüyleri diken diken oldu, gömleğinin altında, teninde bir ürperti dolaştı. Yaşlı Bilge yanındaydı. Chen bu kez ruhunun bedeninden çekildiği duygusuna kapılmadı, fakat gözeneklerinden ter boşaldı. Bozkırda iki yıl geçirmiş olmasına rağmen Moğol kurtlarından hâlâ korkuyordu, özellikle de sürü halinde olduklarında. Şimdi dağların derinliğinde, kamptan çok uzakta, büyük bir sürüyle karşı karşıyaydı ve buğulu soluğu havada titreşiyordu. İki adam da silahsızdı. Ne tüfek, ne bıçak, ne kement sopası, ne de demir üzengi gibi basit bir şey... Yanlarında çoban sopasından başka bir şey yoktu ve kokularını almaları halinde kurtlara yem olmaları işten bile değildi.

Chen, diğer dürbünle kurt sürüsünü izlemekte olan yaşlı adama doğru dönerken kaygıyla nefes alıp veriyordu.

"Daha cesur olman gerekecek" dedi Bilge yavaşça. "Koyun gibisin. Kurt korkusu Çinli kemiklerine işlemiş. Halkının bugüne dek bu topraklarda tek zafer kazanamamış olmasının tek açıklaması bu." Karşılık almayınca eğilip, "Kendine hâkim ol. Hareket ettiğimizi fark ederlerse başımız gerçekten belaya girebilir" diye fısıldadı. Chen başını salladı, yerden bir avuç kar alıp buz topu haline getirinceye kadar sıktı.

Yakındaki yamaçta otlayan Moğol ceylanı sürüsü, adamların bulunduğu kar mağarasına doğru yaklaşarak ilmiği giderek daraltan kurt sürüsünden habersizdi. Kımıldamaya korkan Chen buzdan bir heykel gibi donakaldı. Bozkıra geldiğinden beri ikinci kez bir kurt sürüsüyle karşılaşıyordu. Kalbi, ilk karşılaşmada duyduğu korkunun etkisiyle gümbür gümbür atıyordu.

İki yıl önce, kasım sonunda, bir üretim ekibinin üyesi olarak Beijing'den (Pekin) sınır bölgesindeki bu otlağa gelmişti. Toprak göz alabildiğince karla örtülüydü. Olonbulag, Büyük Xing Sıradağları'nın güneyinde, Beijing'in tam kuzeyinde bulunur ve Dış Moğolistan'la sınırı paylaşır. Bölge tarihsel olarak Mançurya ile Moğol stepleri arasında güney geçidi görevi gördüğü için, konuk halklar ile göçer boylar arasında çatışmalara tanık olmuş, göçerler ile çiftçiler arasında iktidar mücadelesi hiç eksik olmamıştır.

Beijingli öğrencilere henüz çadır tahsis edilmediği için Chen, Yaşlı Bilge ve ailesinin yanına yerleştirilmiş, kendisine çobanlık görevi verilmişti. Gelişinden bir ay kadar sonra bir gün Chen ve yaşlı adam eğitim gereçleri ve günlük ihtiyaçları tedarik etmek amacıyla kırk kilometre uzaklıktaki karargâha gönderildiler. Dönüş yoluna koyulmadan önce yaşlı adam devrim komitesi toplantısına çağrıldı. Karargâh eğitim gereçlerinin gecikmeden ulaştırılmasına karar verdiği için Chen'e yalnız dönmesi söylendi.

Yola çıkmak üzereyken yaşlı adam atını onunkiyle değiştirdi, yolu bilen güçlü ve hızlı atını ona verdi. Bilge, Chen'e kestirme yollara girmemesini, at arabalarının kullandığı yolu izlemesini öğütledi. Her on ya da on beş kilometrede bir çadırlar bulunduğu için yolculuğunu kazasız belasız tamamlayabilecekti.

Chen eyere yerleşip yola çıktığı anda, altındaki Moğol atının gücünü sezdi ve dörtnala sürme arzusuna kapıldı. Birliğin konuşlandığı Chaganuul Dağı'nın zirvesini görebilecekleri bir tepeye vardığında yaşlı adamın öğüdünü unuttu ve dağın etrafından dolandığı için yolculuğu on kilometre uzatan yolu terk edip doğrudan kampa giden kestirme yola girdi.

Isı düşmeye başladı... Yolu yarıladığında, güneş tamamen gözden kaybolmak üzereydi. Chen artan soğuktan ürperdi, buz gibi hava deri gocuğunun sertleşmesine neden oldu. Kar derinleşirken atı yavaşladı ve yolda küçük tepecikler belirmeye başladı. Tek bir yerleşim işaretine rastlanmayan ıssızlığın ortasındaydılar. Hayvan tırıs gidiyordu. Chen bu nedenle tempoyu ve yönü tayin işini ona bırakmaya karar verip dizgini biraz gevşetti. Chen birden, belli bir neden olmaksızın, gerildi ve atın yolunu kaybedeceği korkusuyla ürperdi. Hava kötüleyebilir, fırtınaya yakalanabilir, buzlu bozkırda donabilirdi. Bir tek kurtlardan korkmayı akıl edemedi.

Dar bir vadiye varmadan hemen önce atı durup aşağıda bir noktaya doğru döndü, başını sağa sola savurup horuldandı, eski-

si gibi kararlı ilerlemiyordu artık. O güne dek buzlu bozkırın derinliğinde at sürmemiş olan Chen Zhen önündeki tehlikeden habersizdi. Fakat huzursuz hayvan, açılıp kapanan burun delikleri ve büyümüş gözleriyle, onları bekleyen tehlikeden uzaklaşmak için dönmeye yeltendi. Hayvanın içgüdülerini okuyamayan Chen dizgini çekip atını başını çevirmeye ve öne doğru tırıs gitmeye zorladı. Hayvanın yürüyüşü giderek sarsıntılı bir hâl aldı; kararsız bir yürüme, koşma ve sıçrama karışımı, her an fırlayabilirmiş gibi. Chen dizgine asıldı.

At, uyarı işaretlerinin dikkate alınmamasına hiddetlenmişçesine başını çevirip binicisinin keçe çizmesini ısırdı. Chen o anda atın gözlerindeki korkuyu fark edip bekleyen tehlikeyi sezdi. Fakat artık çok geçti, at titrek bacaklarıyla onu kasvet verici vadinin geniş düzlüğüne taşımıştı bile.

Chen vadinin boşluğuna bakmak için döndüğünde o denli korktu ki az kalsın attan düşecekti. Elli metre uzaktaki kar kaplı yamaçta, altın renginde, öldürücü görünümlü bir Moğol kurdu sürüsü vardı ve hepsi doğrudan ya da göz ucuyla ona bakıyor, bakışlarıyla onu sanki deliyorlardı. En yakında olanlar en irileriydiler; yükseklik ve baş-kuyruk uzunluğu olarak rahatlıkta Chen'in Beijing Hayvanat Bahçesi'nde gördüğü leoparların iki katı büyüklüğünde. İri kurtların bir düzine kadarı karla kaplı toprağa oturmuştu, fakat onu görür görmez ayağa kalktılar ve kuyruklarını çekilmeye hazır kılıçlar ya da gergin bir yayda fırlatılmayı bekleyen oklar gibi doğrulttular. Saldırmaya hazırdılar. Diğerleri gri renkli bir erkek kurdun etrafını sarmıştı; beyaza çalan boynu, göğsü ve karnı beyaz altın gibi parıldıyordu. Sürüde toplam otuz ya da kırk kurt vardı.

Daha sonra, Chen ile Bilge karşılaşmanın ayrıntılarını konuştuklarında, yaşlı adam alnının terini parmağıyla sildikten sonra şöyle dedi: "Kurulu toplamışlardı muhtemelen. Alfa erkek, yamacın öte yanında bulunan bir at sürüsüne karşı gerçekleştirecekleri saldırının görev dağıtımını yapıyordu. Kürklerinin parlamasının aç olmadıkları anlamına geldiğini bilseydin ne kadar talihli olduğunu idrak edebilirdin."

Aslında, Chen'in zihni kurtları gördüğü anda boşalmıştı ve hatırladığı son şey başının üst kısmına doğru yükselen boğuk fakat dehşet verici sesti; madeni paranın kenarına üfleyince çıkan ıslık sesini andırıyordu. Başını delerek dışarı fırlayan ruhunun çıkardığı tınlama olsa gerekti. Hayatının birkaç dakikalığına durduğunu hissetmişti.

Çok sonra, kurt sürüsüyle karşılaşmasını her hatırladığında, sessizce Bilge Baba ve onun yağız atına şükredecekti. Kurtuluşunu, hayvanın bütün hayatını kurt bölgesinde geçirmiş deneyim sahibi bir at olmasına borçluydu. En kritik anda, canlarından olmanın eşiğindeyken, hayvan olağanüstü bir dinginliğe büründü. Sürüyü hiç görmemiş ya da toplantılarını bozmaya hiç niyeti yokmuş gibi yapıp, *biz buradan sadece geçiyoruz* rahatlığıyla yürümeye devam etti. Bütün cesaretini toplayıp toynaklarını denetledi ve dörtnala koşma dürtüsüne karşı koyarak binicisine üzerinde dik oturma olanağı sağlayan düzgün bir tempoyla ilerlemeye devam etti.

Chen'in ruhunun bedenine dönmesini sağlayan, hayvanın olağanüstü cesareti oldu belki; fakat o soğuk havada bir an için asılı kalan ruhu bedenine döndüğünde kendini dünyaya yeniden gelmiş gibi hissetti ve içini olağanüstü bir dinginlik kapladı

Kendini eyerin üzerinde dik oturmaya zorladı. Atın davranışını örnek alarak sürüyü görmezden geldi, fakat göz ucuyla onları izlemeye devam etti. Moğol kurtlarının bozkırda ne kadar hızlı olduklarını biliyordu. Aradaki mesafeyi kapatmaları birkaç saniyeden fazla sürmezdi. Korkuyu belli etmemenin önemini de biliyordu. Bozkır katillerinin saldırmasını önlemenin tek yolu buydu.

Alfa kurdun arkalarındaki tepeye doğru baktığını sezdi. Sürünün bütün üyeleri sivri kulaklarını hedefe kilitlenen radar misali aynı yöne çevirdiler. Silahsız binici ile at yanlarından pervasızca geçerken sessizce emir almayı bekliyorlardı; alfa ve sürünün diğer üyeleri durum karşısında kararsız kaldılar.

Güneş yavaşça batarken at ve binici sürüye doğru ilerlediler. İzleyen adımlar Chen Zhen'in yaşamının en uzun yolculuğu olacaktı. Birkaç adım sonra kurtlardan birinin ardındaki tepeye koştuğunu hissetti ve sezgisel olarak alfa erkek tarafından ilerde başka birlikler olup olmadığını keşfetmesi için gönderildiğini anladı. Chen bir kez daha ruhunun bedeninden ayrılmaya çalıştığını hissetti.

Atın yürüyüşü biraz yavaşladı. Chen'in bacakları ve hayvanın böğrü titriyordu. Hayvan kulağını geriye doğru atmış, gözcü kurdun hareketlerini algılamaya çalışıyordu. Chen kendini devasa bir kurdun ağzında hayal etti; altında ve üstünde jilet gibi keskin bir dizi diş vardı ve tam ortasına geldiğinde ağız birden kapanacaktı. At gücünü arka bacaklarına toplayıp kendini ölümcül bir çatışmaya hazırladı, fakat sırtındaki yük durumunu zorlaştırıyordu.

Chen Zhen aniden, bir çobandan bekleneceği üzere, tehlike anında Moğol tanrısı Tengri'ye yakardı: "Yüce ve güçlü tanrı

Tengri, bana elini uzat." Ardından usulca Bilge Baba'yı yardımına çağırdı. Yaşlı adam bozkır bilgisini doğrudan onun zihnine aktarabilseydi keşke. Olonbulag'ın sessizliğini bozacak tek bir yankı yoktu hiçbir yerde. Chen, umutsuzluğun pençesinde, göreceği son şey olması arzusuyla gözlerini yukarı kaldırıp gökyüzünün buzlu maviliğine baktı.

Sonra Bilge Baba'nın bir sözü gökyüzünden düşüp kulağında gümbürdedi: "Kurtlar tüfeklerden, kement sırıklarından ve madeni şeylerden korkarlar." Yanında ne tüfek vardı ne de kement sopası. Peki madeni bir şey de mi yoktu? Ayağında bir sıcaklık hissetti. Evet! Ayaklarının altında iki büyük demir üzengi vardı. Bacakları heyecanla karıncalandı.

Bilge Baba ona atını ödünç vermişti, fakat eyer Chen'e aitti. Yaşlı adamın bozkıra ilk geldiğinde onun için en büyük üzengileri seçmesi boşuna değildi; bir gün Chen'in imdadına yetişeceklerini biliyordu sanki. O zamanlar, at sürmeyi öğrenirken, yaşlı adam ona küçük üzengilerin eyerin üzerinde kalmayı zorlaştırmakla kalmayıp, hayvan biniciyi üzerinden atarsa ayağın üzengiye takılıp binicinin sürüklenmesine, ciddi bir biçimde yaralanmasına, hatta ölümüne neden olabileceğini söylemişti. Bu geniş ve altları bombeli üzengiler alışılagelmiş küçük üzengilerin iki katı büyüklüğünde ve ağırlığındaydılar.

Sürü gözcünün vereceği raporu bekliyordu. At ve binici şimdi sürünün tam karşısındaydılar. Chen hemen ayaklarını üzengiden çıkardı ve üzengileri deri kayışlarından kavrayıp yukarı çekti. İki elinde birer üzengiyle bütün cesaretini toplayıp atı çevirdi, kurt sürüsüne doğru kükredi ve üzengileri göğsüne doğru kaldırıp birbirine çarptı.

Tak tak tak...

Düzenli, kulakları sağır edici, örse inen çekiç sesini çağrıştıran takırtı bozkırın sessizliğini yırttı ve sürüdeki her kurdun kulağına, cesaretlerine saplanan bir kılıç gibi ulaştı. Doğal olmayan madeni sesler kurtları gök gürültüsünden daha çok korkutur, üzerlerinde avcı tuzağının kapanma sesinden daha büyük ve ürkütücü bir etki yapar.

Üzengilerinin takırtısının havada yankılanmasıyla kurtların titremesi bir oldu. Bir sonraki takırtı ise dönüp uzaklaşmalarına yetti. Önde alfa lider erkek olmak üzere sarı bir fırtına gibi dağlara doğru koştular; kulakları başlarına yapışık, boyunları omuzlarına doğru çekik. Gözcü bile görevini bırakıp kaçmakta olan sürüyü izledi.

İki demir üzenginin korkusuyla kaçmakta olan sürüyü seyreden Chen gözlerine inanamıyordu. Geç de olsa cesaretini toplarken üzengileri çılgın gibi birbirine çarptı, kollarını çoban gibi havada çevirip, "Çabuk! Çabuk! Her yer kurt dolu!" diye bağırdı.

Kim bilir, belki kurtlar Moğol dilini anlıyor, el kol hareketlerinin ne anlama geldiğini biliyorlardı. Avcıların kurduğu bir tuzakla karşı karşıya olduklarını sanıp kaçmış da olabilirlerdi.

Fakat düzenli biçimde kaçıyorlardı, bozkır kurtlarına özgü o eski örgütlü birliği ve grup yapısını koruyarak. En önde koşan alfa ile hemen arkasında koşan sürünün en azılıları öncü kolu oluşturuyor, onların arkalarında da sürünün en irileri bulunuyordu. Kuşlar ya da başka vahşi hayvanlar kaçıştığında ortaya çıkan karmaşadan eser yoktu. Chen görüntüden etkilendi.

Sürü göz açıp kapayıncaya kadar, ardında beyaz buğudan ve havada uçuşan kar tanelerinden başka bir şey bırakmadan gözden kayboldu.

O arada hava kararmıştı. Chen ayaklarını üzengiye geçirme fırsatı bulamadan atı fişek gibi ileri atılıp en yakın kampa doğru dörtnala koşmaya başladı. Chen'in yakasından ve kollarından buz gibi hava giriyordu, soğuk teri buz tutmuştu.

Kurdun ağzından kurtulmuş biri olarak o anda, yanlarında kaldığı Moğol ev sahipleri gibi, Tengri'ye tapınan birine dönüştü. Aynı zamanda Moğol kurduna karşı korku, hayranlık ve tutku içeren karmaşık bir duygu yerleşti içine. Moğol kurdu ruhuna işlemişti sanki. Nasıl bu kadar büyüleyici olabiliyordu?

Chen izleyen iki yıl boyunca başka bir kurt sürüsüyle karşılaşmamıştı. Gündüzleri koyunlarını güdüyor, bazen uzakta bir ya da iki kurt gördüğü oluyordu, fakat sayıları hiçbir zaman dört ya da beşten fazla olmuyordu. Ancak kurtlar tarafından tek ya da sürü olarak öldürülmüş koyun, sığır ya da at leşlerine sıklıkla rastlıyordu. Bir ya da iki koyun, iki üç sığır ya da üç dört at. Bazen leşler geniş bir bölgeye yayılmış oluyordu. Evlere ziyarete gittiğinde de düzenli olarak uzun sırıklara asılmış, rüzgârda bayrak gibi sallanan kurt postlarına rastlıyordu.

Şimdi Bilge kar mağarasında yere yatmış, tek bir kasını bile hareket ettirmeden, pür dikkat, yamaçta otlanan ceylanları ve santim santim yaklaşmakta olan kurt sürüsünü izlemekteydi. "Sakin ol" diye fısıldadı Chen'e. "Avcılığın birinci kuralı sabırlı olmayı bilmektir."

Bilge'nin yanında olması, Chen'i rahatlatıyordu. Pusu dağıtmak için gözlerini ovuşturdu ve Bilge'ye sakince göz kırptıktan sonra ceylanları ve kurtları izlemek üzere dürbününü kaldırdı.

Kurtlarla ilk karşılaşmasından bu yana bozkır halkının, yani göçerlerin, kurtlar tarafından kuşatılma tehlikesinden hiçbir zaman uzak olmadıklarını keşfetmişti. Neredeyse her gece, özellikle soğuk kış mevsiminde, kurt hayaletlerini andıran karaltılar görüyordu. İki ya da üç, belki beş ya da altı kurt ve otlağın çevresinde parıldayan bir düzine kadar yeşil parıltı. Bir keresinde Bilge'nin gelini Gasmai'yle el fenerinin yardımıyla, yirmi beş kurt saymışlardı.

Göçerler, gerilla savaşçılar gibi basitliği severler. Kış ayları boyunca koyun ağıllarını yarım daire biçiminde dizdikleri yük arabaları ve taşınabilir tel örgüden oluştururlar. Astıkları keçeden halılar kurtların girmesini engellemese bile rüzgârı kırar. Güneye bakan geniş açıklıklar köpekler ve nöbet tutan kadınlar tarafından korunur. Kurtlar zaman zaman ağıllara dalıp köpeklerle dalaşırlar. Gövdeleri sık sık çadırların kenarına çarpıp öte yanda uyuyanları uyandırır. Bu, Chen'in başına iki kez gelmiş, bir kurdun yatağına düşmesini engelleyen tek şey o çadır bezi olmuştu. Çok kez göçerleri kurtlardan ayıran tek şey iki keçe halıydı.

Geceleri, kurtlar avlanmaya çıktıklarında, Chen uykusunu hafif tutuyordu. Gasmai'ye kendi nöbeti sırasında ağıla kurt girecek olursa onu uyandırmasını tembihlemiş; hayvanı uzaklaştırmasına yardım edeceğine, gerekirse boğuşmaktan kaçınmayacağına dair söz vermişti. Bilge keçisakalını sıvazlayıp gülümser, kurtlara bu denli kafayı takmış başka bir Çinli tanımadığını söylerdi. Beijing'li öğrencinin gösterdiği olağandışı ilgiden memnuniyet duyuyordu sanki.

İlk kış, karlı bir gecede, Chen elinde el feneriyle kapalı bir alanda bir kurt, bir köpek ve bir kadın arasındaki mücadeleye tanık olmuştu.

"Chenchen! Chenchen!"

Chen uykusundan Gasmai'nin feryatları ve köpek havlamalarıyla uyanmıştı. Keçe çizmelerini ayağına geçirip Moğol kaftanını düğmeledikten sonra bir elinde fener bir elinde çoban sopasıyla çadırdan dışarı fırlamıştı. El fenerinin karı dilimleyen ışığında Gasmai'nin kuyruğundan tuttuğu bir kurdu koyun sürüsünden uzaklaştırmaya çalıştığını görmüştü. Kurt gözü dönmüş bir biçimde dişlerini Gasmai'ye çevirmeye çalışıyordu. Bu arada, dehşete kapılmış ve soğuk rüzgârda buz kesmiş aptal ve tombul koyunlar

birbirlerine sokulup rüzgâr çitine doğru gerilemeye başlamışlardı. Birbirlerine o denli sokulmuşlardı ki aralarına düşen kar taneleri anında buharlaşıyordu. Kurt, Gasmai ile mücadelesini sürdürürken yeri eşeleyip önündeki kuzulara diş gösteriyor, başka bir şey yapamıyordu. Chen yardım etmek için öne doğru çıkmış, fakat ne yapacağını bilememişti. Gasmai'nin iki köpeği, birbirlerine sokulmuş koyunların arkasında kalmıştı. İri kurda ulaşamadıkları için azgın ama aciz bir biçimde havlayıp duruyorlardı. Diğer tarafta Gasmai'nin beş altı av köpeği, komşunun köpekleriyle birlikte, ağılın batı tarafında iki kurtla boğuşmaktaydı. Havlamalar, ulumalar ve köpeklerin iç paralayıcı çığlıkları yeri göğü inletiyordu. Chen, Gasmai'ye yardım etmek istiyordu, fakat olduğu yerde donup kalmıştı. Canlı bir kurda dokunma arzusu uçup gitmiş, yerini felç edici bir korku almıştı.

Gasmai endişeyle haykırdı: "Olduğun yerde kal! Yanımıza gelme! Gelirsen kurt seni ısırır! Koyunları dağıtmaya çalış! Köpeklerin girmesini sağla!"

Gasmai kurdun kuyruğuna öyle bir asılmıştı ki sırtüstü devrilmesi an meselesiydi. Alnı ter içindeydi. Kuyruğunun çekilmesi kurda o denli acı veriyordu ki kanlı ağzıyla soğuk havayı ciğerlerine çekmek zorunda kalıyordu. İleri doğru hamle yapmanın olanaksız olduğunu anlayan ve işkencecisini pençelemeye can atan kurt birden gerileyip döndü ve dişlerini gösterip Gasmai'ye saldırdı. Gasmai'nin kaftanının alt kısmı parçalandı. Gasmai'nin gözlerinde panterimsi bir ışık çaktı ve kurdun kuyruğunu çekmekten vazgeçmedi. Hatta geriye doğru sıçrayıp hayvanı bir kez daha önüne doğrulttu ve köpeklere doğru sürüklemeye başladı.

Paniğe kapılmış olan Chen, Gasmai'nin kurdu daha iyi görmesi ve ısırılmaktan korunması için el fenerini kurdun üzerine tuttu. Sonra elindeki çoban sopasını yanındaki koyunun kafasına indirdi. Bu, sürüyü karmaşaya sevk etti. Koyunlar karanlıktaki kurttan korktukları için aralarında parıldayan ışığa doğru sokulunca Chen sürüyü hareket ettirmeyi başaramadı. Daha da kötüsü, Gasmai'nin çekme yarışını kaybetmekte olduğunu ve kurdun onu öne doğru sürüklediğini gördü.

"Anne! Anne!" Bir çocuğun korku dolu çığlıkları yankılandı gecede. Gasmai'nin dokuz yaşındaki oğlu Bayar, çadırdan dışarı fırladı. Olanları görünce bağırışlarında bir değişiklik oldu. Annesine doğru koştu, koyunların üzerinden kulplu beygirden atlar gibi atladı ve annesinin yanına varmasıyla kurdun kuyruğuna yapışması bir oldu.

"Bacağından tut!" diye bağırdı Gasmai.

Bayar kurdun kuyruğunu bırakıp arka bacaklarından birini yakaladı ve çekerek hayvanın ileri doğru hamle yapmasını engelledi. Ana oğul, kurdun koyunlardan birini rüzgâr çitinin dışına sürüklememesi için inatla mücadele ediyorlardı.

O sırada Bilge sürüye ulaşmıştı ve koyunları yoldan çekmeye çabalarken bir yandan da köpeğine sesleniyordu: "Bar! Bar!"

Bar Moğolca "kaplan" demekti ve Bilge'nin kurt köpeği kampın en iri, en vahşi köpeğiydi. Burundan kuyruğa uzunluğu iri bir kurdunkinden kısaydı, fakat kısmen Tibet soyundan geldiği için daha yüksek, göğüs kafesi de daha genişti. Adını duyar duymaz dışarıdaki boğuşmadan kopup sahibinin yanına koştu ve leş gibi kurt kokan ağzıyla sahibinin yanında durdu. Bilge, Chen'in el fenerini alıp hâlâ koyunlara saldırmaya çalışan kurda doğru tuttu. Bar koyunların üzerinden sıçrayarak kurda saldırdı.

"Koyunları kurda doğru sür!" diye bağırdı Bilge. "Onu sıkıştırıp kaçmasını engelleyeceğiz!" Chen Zhen'in elinden tuttu ve birlikte koyunları kurda ve Gasmai'ye doğru sürdüler.

Sonunda Bar iğrenç kokan nefesi ve kan fışkıran ağzıyla Gasmai'nin yanına ulaşmış, kurt ise koyunların arasında sıkışıp kalmıştı. Moğol av köpekleri, postlarına zarar vermemek için kurtları sırtlarından ve göğüs bölgelerinden ısırmamak üzere eğitilirler. Bar dişlerini geçirebileceği uygun bir yer bulmak için çıldırıyordu. Bar'ı yanında görünce Gasmai yana doğru döndü, bir bacağını kaldırdıktan sonra kurdun kuyruğunu iki eliyle kavradı ve bacağının üzerine koydu. Sonra haykırdı ve kurdun kuyruğunu dizinin üzerinde kırdı. Kurt acılı bir çığlık atıp toprağa gömdüğü pençesini gevşetince anne ile oğlu onu koyunlardan uzaklaştırma fırsatı bulmuş oldu. Bedeni acıyla kasılan iri hayvan yaralı kuyruğuna bakmak için arkasına döndü, Bar da bunu fırsat bilerek dişlerini boğazına geçirdi. Bar kurdun istediği gibi pençelemesine izin vererek ön bacaklarıyla başına ve gövdesine bastırdıktan sonra ısırdığında kurdun şahdamarından kan fışkırdı. Kurt bir süre çılgın gibi debelendikten sonra hareketsiz kaldı ve kanlı dili dişlerinin arasından dışarı sarktı. Gasmai yüzüne bulaşmış olan kurt kanını silip derin bir soluk aldı. Soğuktan kızarmış yüzü Chen Zhen'e kurt kanından yapılmış allık sürülmüş gibi göründü. Tarih öncesi bir kadını andırıyordu. Cesur, güçlü ve güzel...

Havaya ölü kurdun kanının iğrenç kokusu yayıldı ve diğer kurtlar kaçıp gecenin karanlığında kaybolurken köpeklerin hav-

lamaları birden kesildi. Bir süre sonra, kuzeybatı yönündeki bataklık araziden, kurtların kendilerinden birini kaybetmekten duydukları elemi ifade eden hazin ulumaları yükseldi.

"Ne kadar acizim" dedi Chen iç geçirerek ve utanç içinde. "Koyundan farkım yok. Bir köpek benden daha değerli, kadından hiç söz etmeyelim. Dokuz yaşında bir çocuk bile benden daha yürekli."

Gasmai gülümseyip başını salladı. "Hayır" dedi. "Sen yardıma koşmasaydın kurtlar koyunları kapmışlardı."

Bilge de gülümsedi. "Çinli bir öğrencinin koyunları yönlendirip el feneriyle ortalığı aydınlatmaya çalışmasına ilk kez tanık oluyorum."

Chen Zhen öne doğru eğilip ölü kurdun henüz soğumamış bedenine dokundu. Hayattayken kuyruğuna yapışıp Gasmai'ye yardım etme cesaretini göstermediği, sadece ellerini kullanarak bir kurtla boğuşmanın nasıl bir şey olduğunu öğrenme fırsatını teptiği için kendinden nefret ediyordu. Ölüsü bile korkutucuydu. Chen, Bar'ın başını okşadıktan sonra kendinde yere çömelme cesaretini buldu ve kurdun uzunluğunu başından kuyruğuna kadar karışlayarak ölçtü. Uzunluğu yüksekliğinden fazlaydı. Chen ciğerlerine temiz hava çekti.

Yaşlı Bilge el feneriyle koyun sürüsünü kontrol etti. Üç dört koyunun kuyruğu kurt tarafından ısırılıp koparılmış, arda kalan kanlı pislik donmuştu. "Bu büyüklükte bir kurt karşılığında birkaç koyun kuyruğu iyi bir takas sayılır" dedi Bilge. Chen'le birlikte, kurdun leşini posta zarar verebilecek aç gözlü ve öfkeli köpeklerden korumak amacıyla çadıra doğru sürüklediler.

Kurdun pençeleri köpeklerinkinden çok daha iriydi. Chen pençelerden birini kendi avucuyla kıyaslayıp aynı büyüklükte olduğunu gördü. Kurtların karda ve kayalık tepelerde hiç zorlanmadan koşabilmelerinin nedeni bu olsa gerekti.

"Yarın" dedi Bilge, "sana bir kurt postunun nasıl yüzüldüğünü öğreteceğim."

Gasmai, Bar'ı ve diğer köpekleri ödüllendirmek için dışarıya içi et dolu büyük bir tencere taşıdı. Chen Zhen onun peşinden giderken Bar'ın kocaman başını okşayıp küçük bir masa büyüklüğünde olan sırtına vurdu. Köpek minnet duygusuyla kuyruğunu salladı. "Korktun mu ağıldayken?" diye sordu Chen.

"Tabii ki" dedi Gasmai küçük bir kahkaha atarak. "Tabii ki korktum. Kurdun koyunları ağıldan dışarı sürükleyeceğinden korktum. O zaman bütün çalışma puanlarımı kaybederdim. Ben üretim ekibinin başındayım, koyunlarımı kaybetmenin benim

için ne kadar aşağılayıcı olacağını tahmin edebilirsin herhalde." Sonra öne doğru eğildi ve köpeğin başını okşayarak, "Aferin Bar" dedi, tekrar tekrar. Bar kemirmekte olduğu kemiği yere bırakıp sahibesinin elini dürtmek için başını kaldırdı, ardından burnunu Gasmai'nin yeninden içeri soktu ve mutlulukla kuyruğunu sallayarak küçük hava anaforları gönderdi. "Chenchen, yılbaşından sonra sana bir yavru vereceğim" dedi Gasmai. "Köpek yetiştirmenin pek çok farklı yöntemi var. İşini iyi yaparsan Bar gibi bir köpeğin olur."

Chen ona tekrar tekrar teşekkür etti.

Çadıra döndüklerinde Chen ölümüne korktuğunu itiraf etti. Yaşlı Bilge güldü. "Elini tuttuğumda anladım zaten. Yaprak gibi titriyordun. Böyle bir kavgada elin bıçak tutabilir mi sanıyorsun? Bozkırda yaşamaya devam etmek istiyorsan kurtlara karşı daha sert olmayı öğrenmelisin. Bir gün kurt avına götüreceğim seni. Cengiz Han ordusunu hep en iyi avcılardan oluştururdu."

Chen başını salladı. "Buna inanıyorum" dedi. "Gerçekten inanıyorum. Gasmai bir savaşa girecek olsa General Hua Mulan'dan daha ürkütücü olurdu."

"Siz Çinlilerin fazla Hua Mulan'ı yok ama bizim Gasmai gibi pek çok Moğol kadınımız var. Her ailede en az bir tane." Yaşlı adam bir kez daha alfa erkeği gibi güldü.

Chen o olaydan sonra kurtları inceleyebilmek için onlara mümkün olduğunca yakın olmaya çalıştı. Moğol bozkırını ve orada yaşayan insanları daha iyi kavramanın tek yolunun kurtları anlamak olduğunu hissediyordu. Bir gün bir kurt ininden bir yavru çalıp onu büyütmeyi bile düşünüyordu.

Bilge, Olonbulag'ın en namlı avcısı olmakla birlikte, ava nadiren gider, gittiğinde de kurt değil, tilki avlardı. İnsanlar son iki yılda Kültür Devrimi'ne o denli sarılmışlardı ki hayvancılık ve avlanma üzerine kurulu geleneksel bozkır yaşamı, fırtınada dağılmış koyun sürüsü misali, ters yüz olmuştu. Sonra, o kış, Moğol ceylan sürüleri sınırın öte yanından Olonbulag'a göç ettiler ve yaşlı adam Chen'e verdiği, kurtları yakından izleme sözünü gerçekleştirmenin zamanı geldiğine karar kıldı, böylece genç adamın cesareti ve bilgisi artacaktı.

Chen Zhen yaşlı adamın onu dirseğiyle dürttüğünü hissetti ve kar kaplı yamacı işaret ettiğini gördü. Chen hemen dürbününü kaldırdı. Ceylanlar huzursuz biçimde otlanmaya devam edi-

yorlardı. Kurtlardan birinin sürüden ayrılıp batı tarafındaki dağa doğru koştuğunu gördü. Chen hayal kırıklığına uğradı. "Saldırmayacaklar galiba" diye fısıldadı. "Görünen o ki boşu boşuna donduk burada."

"Bir kurt sürüsü böyle bir fırsatı asla tepmez" dedi Bilge. "Önderleri ceylanların sayısını fazla buldu ve yeni kuvvetler getirmesi için birini gönderdi. Böyle bir fırsat beş altı yılda bir gelir, hem bunlar oldukça iştahlı görünüyorlar. Büyük bir saldırıya hazırlanıyorlar. Beklediğimize değecek, göreceksin. Dediğim gibi, iyi bir avın anahtarı sabırdır."

2

Altı yedi yeni kurt sessizce, üç yandan gerçekleşmiş kuşatmaya katıldı. Chen Zhen ağzını ağır kürklü kaftanının at nalı biçimindeki yeniyle örtüp, "Şimdi çemberi kapatacaklar mı?" diye fısıldadı.

"Henüz değil" diye yanıtladı Bilge yavaşça. "Alfa erkeği doğru anı bekliyor. Kurtlar çember düzeni konusunda fevkalade titizdirler. Alfa erkeğinin neyi beklediğini bulmaya çalış."

Yaşlı adam kaşlarını her oynattığında yere buz parçaları dökülüyordu. Tilki kürkünden buz tutmuş şapkasının omuzlarına kadar inen kanatları alnını ve yüzünün büyük bir kısmını örtüyordu, fakat iki kehribar parçası gibi parıldayan gözleri açıktaydı.

Adamlar kar mağarasına gizleneli epey olmuştu, şimdi dikkatlerini yamaçta otlayan ceylanlara yönlendirdiler. Bine yakın ceylandan oluşmuş sürüde birkaç tane siyah boynuzlu iri erkek vardı, havayı koklayarak etrafı kolaçan ediyorlardı. Diğerleri kar tabakasının altındaki otları yiyordu.

Bölge, İkinci Üretim Birliği'ne ayrılmış yedek otlaktan oluşuyordu. Doğal afetlere karşı bir savunma hattı... Yaklaşık otuz kilometrekarelik bu dağlık otlak, rüzgâra karşı korunmalı olduğu için fazla kar tutmuyordu, bu yüzden otlar uzun ve yoğundu.

"Dikkatli izlersen anlayacaksın" diye fısıldadı yaşlı adam. "Burası ideal nokta, çünkü karın yığılmasını engelleyen kuzeybatı rüzgârına açık. Ben sekiz yaşındayken Olonbulag yüzyılların en büyük kar fırtınalarından birine maruz kaldı, gerçek anlamda bir beyaz afet. Kar çadırların üzerini örttü. Neyse ki birkaç yaşlının önderliğinde, insanların ve hayvanların çoğu kurtulabildi. Kar henüz diz hizasındayken karı ezip yol açabilmeleri için binlerce atımızı çıkardık. Sonra karı birkaç bin öküze ezdirdik, böylece koyunlarımızın ve yük arabalarımızın geçebileceği bir patika oluş-

turduk. Bu otlağa güvenli bir biçimde ulaşmak üç gün üç gece sürdü. Burada kar sadece otuz santim yüksekliğindeydi, otların uçları görünüyordu. Otlar görünür görünmez soğuktan ve açlıktan ölmek üzere olan inekler, koyunlar ve atlar deli gibi saldırdılar. İnsanlar buraya vardıklarında karın üzerine kapanıp ağladılar, Tengri'ye şükranlarını sunmak için yüzleri karla kaplanıncaya kadar başlarını toprağa vurdular. Koyunlar ve atlar otlara ulaşmak için karı yolun üzerinden çekmeyi biliyorlardı, daha pasif olan inekler de onları izleyip otlara eriştiler. Burada kar baharda erimeye başlayıncaya kadar hayvanların yarısından fazlasını hayatta tutmaya yetecek kadar ot vardı. Hayvanlarını zamanında yola çıkarmayanlar onları yitirdi. Kendi canlarını kurtarabildiler, fakat hayvanları karın altında kaldı. Bu otlak olmasaydı Olonbulag'daki bütün canlılar, insan ya da hayvan, ölmüş olurlardı. Ondan sonra beyaz afetten korkmaz olduk, bir kez daha başımıza gelirse bu otlağa sığınabileceğimizi biliyorduk."

Yaşlı adam iç geçirdi. "Bu bölge Tengri'nin Olonbulag halkına ve hayvanlarına armağanıdır. Eskiden çobanlar Tengri'ye ve Dağ Tanrısı'na tapınmak için her yıl dağın zirvesine tırmanırlardı. Mevcut siyasi koşullar yüzünden iki yıldır kimse tırmanmaya cesaret edemiyor. Fakat kalplerimizde tapınmayı sürdürüyoruz. Bu bizim kutsal dağımız. Kuraklık yüzünden hayvanları otlatma olanağı olmasa bile dağ ilkbahardan sonbahara kadar çobanlara kapalıdır. Dağı koruma altına almak at yetiştiricileri için özellikle zor. Kurtlar da dağı korurlar ve beş altı yılda bir ceylanları toplu olarak katletmeye girişirler, bu da onların Dağ Tanrısı'na ve Tengri'ye adağıdır. Dağ, insanları ve hayvanları kurtarmakla kalmaz, her ikisinden de daha zeki olan kurtları da kurtarır. Eskiden kurtlar insanlardan ve hayvanlardan önce gelir, gündüzleri dağın zirvesindeki kayalıklara ya da karın buza dönüştüğü dağın arka yamacına gizlenirlerdi. Geceleri inip donarak ölmüş inek ve koyunları yerlerdi. Kurtlar beslenme olanağı buldukları sürece insanları ve hayvanlarını rahatsız etmezler."

Gökyüzünde parçalı bulutlar yüzüyordu. Yaşlı adam yüzünde tapınma ifadesiyle Tengri'nin buzlu maviliğine baktı.

O yıl kar erken yağmış, otların alt yarısını sarıya dönmeden önce örtmüştü; şimdi otlar buzun kapana kıstırdığı yeşillikleri andırıyorlardı. Kof saplardan ve kardaki çatlaklardan lezzetli otun o güç algılanan kokusu yayılıyordu. Ot kokusu kar fırtınasının tahrip ettiği kuzeydeki komşudan aç ceylanların sınırı aşıp bölgeye

göç etmesine neden oluyordu. Onlar için bölge bir kış vahasıydı; yuvarlak karınları davul gibi gerilinceye kadar yiyor, bu yüzden koşamaz hale geliyorlardı.

Sadece alfa erkeği ve Bilge biliyordu ceylanların trajik bir hata yaptığını.

Ceylan sürüsü çok da büyük sayılmazdı. Bozkırdaki ilk yılında Chen'in on binden fazla üyesi olan sürülere pek çok kez rastlamışlığı vardı. Birlik karargâhındaki subaylardan biri 1960'lı yıllarda çok zor üç yıl geçirildiğini, kuzeydeki askeri bölgelerden makineli tüfekli askerlerin kamyonlarla gelip birliklerin gıda ihtiyacını karşılayabilmek için ceylanları taradıklarını söylemişti. Bu yüzden hayatta kalan ceylanların kaçmalarına neden olmuşlardı. Fakat son yıllarda, sınır bölgelerindeki askeri gerilimden ötürü, büyük çapta avlanmalar yasaklanmış ve Olonbulag ceylanların büyük sürüler halinde dönüşüne tanık olmuştu. Chen kendi koyun sürüsünü güderken sık sık büyük ceylan sürülerine rastlıyordu. Sürünün yanından rahat ve kayıtsız biçimde geçen, yere yakın engin bir sarı denizi andırıyorlardı. Fakat koyunlar onları görünce korkuyla birbirlerine sokuluyor, yanlarından hızla ve rüzgâr kadar özgür geçen çılgın kuzenlerini fal taşı gibi açılmış gözlerle, tedirginlik ve kıskançlık karışımı bir bakışla izliyorlardı.

Moğol ceylanları silahsız insanları dikkate almazlar. Chen Zhen bir keresinde ceylan etinin tadına bakmak için atını elinde kementle yoğun bir sürünün içine sürmüş, fakat başarılı olamamıştı. Bozkırın en hızlı dört bacaklı hayvanları olan ceylanlar, av köpeklerinden, hatta kurtlardan bile daha hızlı koşarlar. Chen atını kırbaçlayıp sürünün içine dalmış, fakat ceylanlar dört beş metre yanından geçip önünde toplandıktan sonra yollarına devam etmişlerdi. Chen onları hayranlıkla seyretmekten başka bir şey yapamamıştı.

Şimdi gözlemledikleri ceylanlar orta boy bir sürü oluşturuyorlardı, fakat Chen sürünün bir düzine kurt için fazlasıyla büyük olduğundan emindi. Kurtların azmine dair pek çok hikâye duymuş olan Chen, onların muhteşem iştahları ve inatçılıkları kadar, ne tür avcılar olduklarını da görmek için sabırsızlanıyordu.

Kurtlar için tepilmeyecek kadar büyük bir fırsattı bu. Çok küçük ve ağır hareketlerle ilerliyorlardı. Erkek ceylanlar başlarını kaldırdıklarında kurtlar yere yatıp kımıldamadan bekliyorlardı. Soluklarının buğusu bile ince ve seyrekti.

Ceylanlar her şeyi göze almış bir biçimde otlanmaya devam

ederken, insan gözlemciler ne olacağını izlemek için yere uzanmış bekliyorlardı.

"Ceylan sürüleri otlaklar için bir tür afettir" diye fısıldadı yaşlı adam. "Rüzgâr gibi koşarlar ve sürekli otlanırlar. Şimdiden otlağın ne kadar büyük bir bölümünü süpürdüklerine baksana. Birlik bu otlağı iyi durumda tutmak için elinden gelen her şeyi yaptı, gel gör ki ceylanlar birkaç günde yarısını mahvedebilirler. Bunun gibi birkaç sürü daha gelse burada çimden eser kalmaz. Bu yıl çok kar yağdı, kar fırtınası her zaman bir olasılık. Bu yedek otlak olmaksızın muhtemelen hayatta kalamayız, ne biz ne de hayvanlar. Şükür ki bu kurt sürüsü var. Birkaç gün içinde bu ceylan sürüsü buradan sürülmüş olacak, hayatta kalacak olanları kastediyorum tabii ki." Bu açıklama karşısında şaşıran Chen yaşlı adama baktı ve "Demek bu yüzden kurt avlamıyorsun" dedi.

"Yo, avlıyorum" diye karşılık verdi yaşlı adam. "Fakat sıkça değil. Soylarını tüketirsek otlak da yok olur, o zaman nasıl hayatta kalırız? Siz Çinliler bunu anlayamazsınız."

"Benim aklım yatmaya başladı" dedi Chen. Nedenini bilmeksizin heyecanlanmaya başlamıştı. Zihninde bulanık bir kurt totemi görüntüsü biçimlenmeye başladı. İki yıl önce, henüz Beijing'deyken, bozkır göçerlerine dair kitaplar okumuş ve kurt totemine saygı duyduklarını öğrenmişti; fakat kendilerine totem olarak neden Çinlilerin ve toprağı işleyen bütün halkların nefret ettiği kurt gibi bir canavarı benimsediklerini yeni yeni anlamaya başlıyordu.

Yaşlı adam Chen'e baktı, geniş gülümsemesi gözlerinin kısılmasına neden oluyordu. "Siz Beijing'li öğrenciler çadırınızı kuralı bir yıldan fazla oldu, fakat etrafını keçeyle yeterince kaplamadınız" dedi. "Dönerken yanımızda birkaç ceylan götürür, satın alma merkezinde keçeyle takas ederiz. Böylece dördünüz bu kış daha iyi ısınırsınız."

"Bu harikulade olur" dedi Chen. "Şu anda sadece iki tabaka keçemiz var, çadırın içinde mürekkebimiz bile donuyor."

Yaşlı adam gülümsedi yine. "Öyleyse gözünü dört aç, bu kurt sürüsü sana güzel bir armağan sunacak."

O zamanlar Olonbulag'da yetişkin bir ceylanın eti ve derisi yirmi yuan ediyordu, bu da bir çobanın iki haftalık maaşına denk geliyordu. Kaliteli malzeme olarak addedilen ceylan derisinden pilot ceketi yapılırdı. Fakat ceylan derisi İç Moğolistan'da sadece çelik, otomobil ve cephane karşılığında Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerine ihraç etmek üzere üretildiği için Çinli pilotlar bu ceketlerden yararlanamazdı. Kaliteli et parçaları konserve

olarak ihraç edilirdi. Kalan etler ve kemikler yerel tüketime sunulur, fakat nadiren de olsa bazen etin karneyle verildiği Moğol sancağına bağlı bölgelerin kasaplarında bulunabilirdi.

O kış çok sayıda ceylan sınırı aşıp Moğol topraklarına göç etmiş, bu da Moğol sancak liderlerini heyecanlandırmıştı. Satın alma merkezlerinin depolarında ceylanlar için yer ayırdılar. Görevliler, avcılar ve çobanlar balık sürülerinin gelmekte olduğunu duyan balıkçılara dönmüşlerdi. Neredeyse bütün avcılar ve çobanlar en hızlı atlarını eyerlemiş, av köpekleri ve tüfekleriyle birlikte mümkün olduğunca çok ceylan öldürmeye gitmişlerdi. Koyunlarıyla başa çıkmakta zorlanan, silahı ve cephanesi bulunmayan Chen onlara katılmamıştı. Ayrıca, bir koyun çobanına sadece dört at verilirken, at çobanlarının kendi ihtiyaçları için kullanabilecekleri yedi sekiz, hatta bazen bir düzine atı oluyordu. Bu yüzden avcılar ava giderken öğrenciler onları gıptayla seyrediyorlardı sadece.

İki gece önce Chen avcı Lamjav'ın çadırını ziyaret etmişti. Ceylanlar bölgeye geleli henüz birkaç gün olmasına rağmen Lamjav on bir tane vurmuştu bile, üstelik iki tanesini tek mermiyle indirmişti. Lamjav birkaç günlük avlanmanın karşılığında bir at çobanının üç aylık gelirine yakın bir para kazanmıştı. Chen'e gururla bir yıllık içki ve tütün ihtiyacını karşılamaya yetecek kadar gelir elde ettiğini söylemişti. Bozkırda birkaç gün daha avlandıktan sonra kendisine Kızıl Fener marka yeni bir transistorlu radyo satın alacak, eskisini evde bırakıp yenisini çobanların gezgin çadırına götürecekti. Chen o gece, hayatında ilk kez vahşi otlağın tadına baktı. Ceylanlarda hiç yağ yoktur ve geyik etini andıran etlerinin yağsızlığı kurtlarla ebedi mücadelelerine bağlanabilir.

Ceylanların Olonbulag'a göçünden sonra öğrenciler ikinci sınıf yurttaş konumuna düştüler. Bozkırda geçirdikleri iki yıl boyunca inekleri ve koyunları tek başlarına gütmeyi öğrenmekle birlikte avcı olarak yetersizdiler ve İç Moğolistan'ın doğusundaki göçer yaşantısında avcılık çobanlıktan üstün görülür. Moğolların ataları, Heilong Nehri'nin üst bölgelerini kuşatan ormanlık alanda avcılık yaparak geçinirlerken yavaş yavaş bozkıra göç etmiş, orada avcılık ve hayvancılık yaparak yaşamışlardı. Avcılık önemli ve genellikle iyi bir gelir kaynağıydı. Olonbulag'da at çobanları çobanların arasında en yüksek statüye sahiptirler ve avcıların büyük kısmı onların arasından çıkar. Beijing'li öğrenciler o seviyeye nadiren yükselebilir, yükselenler de en fazla iyi bir avcının çömezi olmayı umabilir. Bu yüzden, kendilerini yeni bir çoban nesli olarak gören öğrenciler, avın tamamen dışında kalmışlardı.

Chen yemeğini bitirdikten sonra Lamjav'ın ona sunduğu ceylan bacağını almış ve şevki biraz kırılmış olmasına rağmen Bilge'nin çadırına koşmuştu.

Öğrencilerin kendi çadırları olmasına rağmen, Chen sık sık çadırı daha büyük, daha güzel ve daha sıcak olan Bilge'yi ziyaret ederdi. Duvarlara Moğol-Tibet dinine ait kilimler asılmış, zemin, üzerinde beyaz geyik deseni olan bir halıyla kaplanmıştı. Yer masasının üzerindeki gümüş çanaklar, dolaptaki bronz kâseler ve alüminyum çaydanlıklar pırıl pırıl parlıyordu. "Cennetin yükseklerde, imparatorun ise çok uzaklarda" olduğu bu ücra yerde Kızıl Muhafızlar'ın Dört Eski'yi –eski fikirler, eski kültür, eski adetler ve eski alışkanlıklar– parçalamak için duydukları ateşli arzu Bilge'nin kilimlerine ve halılarına henüz el koymamıştı.

Chen'in çadırındaki dört öğrenci Beijing Lisesi'nde sınıf arkadaşı olmuşlardı ve üçü "kara-çete kapitalistlerinin" ya da "gerici üniversite yetkililerinin" çocuklarıydılar. Benzer koşulları ve ideolojileri paylaşıyor, radikal ve cahil Kızıl Muhafızlar'dan nefret ediyorlardı. Bu yüzden, 1967 kışının başlarında, huzurlu bir hayat arayışıyla, Beijing'in gürültüsünü terk edip bozkıra gelmişler, arkadaşlıklarını orada da sürdürmüşlerdi.

Chen için yaşlı Bilge'nin çadırı, ev sahibinin rehberliğinden ve ilgisinden yararlandığı bir aşiret reisi çadırından farksızdı. Güvenli ve samimi bir sığınaktı. Ona ailenin bir ferdiymiş gibi davranılırdı. Beijing'den getirdiği iki koli kitap, özellikle Moğol tarihi üzerine yazılmış Çince ve İngilizce kitaplar, Çinli olan Chen ile sık sık ziyaretçi ağırlayan Moğol ev sahibi arasında güçlü bir bağ oluşmasını sağlamıştı. Bilge'nin ağırladığı ziyaretçilerin arasında şarkılarıyla Moğol tarihi ve efsanelerini anlatan müzisyenler de vardı. Bilge, Chen'in kitaplarını, özellikle resimli ve çizimli olanları görür görmez, Çinliler, Ruslar, İranlılar ve diğer bilginler tarafından yazılmış Moğol tarihiyle ilgilenmeye başlamıştı. Kitaplarda yazılı her şeyin kendisine açıklanmasını istediği için sınırlı Çincesiyle her fırsatta Chen'e Moğolca öğretmeye çalışıyor, karşılığında da Moğol hikâyeleri anlatıyordu. Son iki yılda, biri genç biri yaşlı iki adamın Çince ve Moğolca yaptıkları konuşmalar hayli ilerleme göstermişti.

Chen aslında Bilge'nin çadırından ayrılmak istememiş, fakat yeşil otlakta hayvanların sayısı giderek artınca mecbur kalmıştı. Yeni doğan kuzularla birlikte sürüsündeki hayvan sayısı üç bini geçmişti, bu da tek bir çobanın güdebileceğinden çok daha fazlaydı. Bu yüzden daha küçük sürülere bölünmüşler, Chen de patronun çadırından ayrılıp koyunların peşinden gitmek zorunda kalmıştı.

Üç sınıf arkadaşıyla birlikte çadır kurup birlikte yaşamaya başlamışlardı. Neyse ki iki kamp birbirine kuzu melemelerinin ve köpek havlamalarının duyulabileceği kadar yakındı. Böylece sabah giderken ve akşam dönerken yolda karşılaşabiliyor, komşunun çadırına atın eyeri ısınmadan varabiliyorlardı. Chen konuşmak için yaşlı adamın çadırını ziyaret etmeyi sürdürüyordu. Fakat bu kez ceylanlardan ve kurtlardan bahsetmek istiyordu.

Chen kapının deve kılıyla uğurlu olduğuna inanılan biçimlerde dikilmiş kalın keçeden yapılma perdelerini araladı ve bir bardak tereyağlı çay içmek üzere Bilge'ye katıldı.

"Ceylan avlıyorlar diye insanları kıskanma. Yarın seni götüreceğim, kendine bir araba dolusu ceylan toplarsın. Son birkaç gündür dağlarda dolanıyorum, onları nerede bulabileceğimizi biliyorum. Bu bir kurt sürüsü hakkında doğrudan bilgi edinmek için mükemmel bir fırsat. İstediğin de bu, değil mi? Siz Çinliler, otlayarak hayatta kalan koyunların cesaretine sahipsiniz. Biz Moğollar etobur kurtlarız, sen de biraz kurt cesareti edinmeye bak."

Ertesi sabah erkenden, güneybatıda bir dağın yamacına gidip izlemek üzere gizlenmişlerdi. Yaşlı adam yanına tüfek ya da köpek almamış, sadece dürbününü getirmişti. Chen'in daha önce Bilge'yle tilki avına çıkmışlığı vardı, tüfeğini ve köpeğini almadan çıkışına ilk kez tanık oluyordu.

"Ceylanları dürbünle avlamaya çalışmayacağız, değil mi?"

Yaşlı adam gülümsemekle yetindi. Çömezlerinin merak ve kuşku dolu olmasından her zaman memnuniyet duyardı.

Sonunda, Chen dürbünüyle kurt çemberini gördüğünde, yaşlı adamın av planı anlaşıldı ve Chen bundan çok hoşnut oldu. Bilge kurnazca gülümsedi. Chen kurtları görür görmez soğuğu unuttu, adrenalini yükseldi ve iri kurtlarla ilk karşılaşmasında hissettiği korku kayboldu.

Rüzgârdan eser yoktu dağın derinliklerinde. Hava soğuk ve kuruydu ve Chen Zhen'in ayakları donmak üzereydi. Soğuk dalgaları giderek güçlenmekteydi. Üzerine uzanabileceği bir kurt postu olsaydı keşke! Yaşlı adama doğru dönüp onu rahatsız eden bir şeyi fısıldadı: "Herkes burada en iyi döşeğin kurt postundan yapıldığını söylüyor ve bu bölgede yaşayan avcılar ve çobanlar pek çok kurt öldürüyorlar. Fakat onların çadırında hiç kurt postu görmüyorum. Neden acaba? Bugüne kadar sadece Dorji'nin çadırında kurt postundan bir yolluk gördüm, bir de babasının koyun derisinden pantolonunun üzerine giydiği dışı kürklü tozlukları."

Yaşlı adam yanıtladı: "Dorji kuzeydoğulu bir Moğol. Onlar birkaç ineği ve koyunu olan çiftçiler, fakat uzun zamandır Çinlilerle iç içe oldukları için Han geleneklerini benimsemişler. Buraya dışarıdan gelenler Moğol tanrılarını ve özlerini unutmuş insanlardır. Ailelerinden biri öldüğünde onu kurtlara yedireceklerine bir sandığa koyup toprağa gömerler, bu yüzden kurt postunu tozluk olarak kullanmakta sakınca görmezler. Burada, bozkırda, kurt postu bulabileceğin en kalın ve yoğun malzemedir, soğuktan korunmak için daha iyisi yoktur. Üst üste konmuş iki koyun postu bir kurt postu kadar ısıtmaz. Fakat biz onları döşek olarak kullanmayız. Kurtlara saygı duyarız. Kurtlara saygı duymayan bir Moğol hakiki bir Moğol değildir. Burada bir Moğol, kurt postunun üzerinde uyumaktansa soğuktan donarak ölmeyi yeğler, aksi takdirde Moğol tanrılarını gücendirecek ve ruhu asla Tengri'ye gitmeyecektir. Tengri'nin kurtları gözetmesi nedendir sence?"

"Sen kurtların bozkırın koruyucu ruhları olduklarını söylememiş miydin?"

"Doğru" dedi yaşlı adam, geniş gülümsemesi gözlerinin kısılmasına neden olurken. "Nedeni tam da bu. Tengri babadır, bozkır ise ana. Kurtlar sadece bozkıra zarar veren canlıları öldürür. Tengri onları nasıl gözetmesin?"

Kurt sürüsünde bir hareketlenme oldu ve adamlar dürbünlerini, başlarını kaldıran iki kurda doğrulttular. Kurtlar hemen başlarını indirdiler. Chen uzun çimleri taradı fakat sürüde başka hareket göremedi.

Yaşlı adam durumu çift dürbünle daha iyi gözlemleyebilmesi için Chen'e kendi dürbününü verdi. Aslında çift taraflı olan dürbün Sovyet askeri yapımıydı. Bilge dürbünü yirmi yıl önce Olonbulag'da, Sovyet-Japon savaşının yaşandığı eski savaş alanında bulmuştu. İkinci Dünya Savaşı'nda kuzeyde Ruslarla Japonlar arasında büyük bir muharebe gerçekleşmişti. Savaşın sonuna doğru Olonbulag, Mançurya'daki Rus-Moğol ordusunun ana damarı görevini görmüştü. Şimdi bile tankların derin tekerlek izlerine, Rus ve Japon zırhlı araçlarının enkazlarına rastlamak mümkündü.

Neredeyse bütün yaşlı çobanlarda Rus ya da Japon yapımı süngü, matara, kürek, miğfer, dürbün ve başka askeri teçhizat bulunurdu. Gasmai'nin buzağıları bağlamak için kullandığı uzun zincir bir Rus askeri kamyonundan çıkmaydı. Fakat Rusların ve Japonların geride bıraktıkları askeri teçhizatın arasında vazgeçilmez parça, çobanların gözdesi olan dürbünlerdi.

Üretemedikleri şeylerin kıymetini bilen çobanlar genellikle çift taraflı dürbünü söküp teleskop biçiminde iki dürbün yaparlardı; böylece hem taşınması kolay olurdu, hem de bir dürbünden iki dürbün elde ederlerdi. "Bunlar avlanmakta bize çok yararlı olmakla kalmıyor" dedi Bilge, "kayıp atları bulmamızı da kolaylaştırıyor. Fakat sanki kurtların görüşleri de gelişti, dürbünle kurtlardan birini gözlemlerken bazen onun da dosdoğru sana baktığını fark edersin."

Chen yaşlı adamın çadırında altı ay geçirdikten sonra bir gün Bilge yük arabasından tekli bir dürbün çıkarıp ona vermişti.

Rus yapımı dürbün eskiydi ve bakırdan pürüzlü yüzeyi yer yer aşınmıştı, fakat merceği birinci sınıftı. Chen kırmızı ipek kumaşa sardığı dürbününe çok değer veriyor, onu yalnızca sığırtmaçlara ve at çobanlarına kayıp sığırlarını ve atlarını bulmalarında yardım etmek için, bir de Bilge'yle ava çıktığında kullanıyordu.

Chen dürbünüyle bölgeyi taradı. Etrafı "avcı gözü" ile kolaçan ederken içindeki avcı sezgisi uyandı. Bu avcı sezgisinin hayatında çok geç uyandığı duygusuna kapılıp çiftçi soyundan gelmiş olmasına hayıflandı. Çiftçiler onlarca, hatta yüzlerce kuşak sebze ve tahılla, çiftlik ürünleriyle beslendikten sonra koyunlar kadar ürkekleşmişler; göçer atalarının efsanevi Sarı İmparator'a kadar uzanan erkeksi gücünü yitirmişlerdi. Avcı olmaktan çıkmış, ava dönüşmüşlerdi.

Kurt sürüsü hâlâ saldırı belirtisi göstermemiş, Chen kendilerine hâkim olma yetenekleri karşısında sabrını yitirmeye başlamıştı. "Çemberi bugün tamamlayacaklar mı sence?" diye sordu Bilge'ye. "Saldırmak için havanın kararmasını mı bekliyorlar?"

"Savaş sabır gerektirir" diye yanıtladı yaşlı adam yavaşça. "İnsan ya da hayvan olsun, fırsatlar kendilerini sabırlı olanlara sunar ve bu fırsatlardan ancak onlar yararlanırlar. Cengiz Han bir avuç atlı savaşçıyla Jin'in büyük ordusunu nasıl bozguna uğrattı sanıyorsun? Ya ona boyun eğen bütün o halklar? Kurtların gücünü sergilemek yetmez, sabır göstermeyi de bileceksin. En büyük ve güçlü ordu bile tökezleyebilir. Güçlü bir at tökezlediğinde küçük bir kurdun bile insafına kalmıştır. Sabrın yoksa kurt değilsin, avcı değilsin, Cengiz Han değilsin. Sürekli kurtları ve Cengiz Han'ı anlamak istediğinden söz ediyorsun. Öyleyse kınıldama ve sabırlı ol."

Yaşlı adamın söyledikleri bir parça öfke içeriyordu. Chen biraz daha sabır göstermeye gayret etti. Dürbününü daha önce birkaç kez gözlemlediği kurda doğrulttu. Ölü gibi yatıyordu orada. Bir

süre sonra yaşlı adam sesini yumuşatıp, "Bu kadar zamandır yattıktan sonra kurtların neyi beklediğini keşfettin mi?" diye sordu.

Chen başını salladı.

"Ceylanların karınlarını tıka basa doyurup uyuklamalarını bekliyorlar."

"Gerçekten bu kadar zekiler mi?" diye sordu Chen hayretle.

"Siz Çinliler kurtlar hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz. İnsanlar kurtlar kadar zeki değiller. Bak, seni sınayacağım. Tek bir kurt, ne kadar iri olursa olsun, bir ceylanı avlayabilir mi sence?"

Chen yanıt vermeden önce bir süre düşündü. "Hayır, üç kurt gerekir, ikisi kovalarken üçüncüsü pusuya yatmalı. Bir kurt tek başına bir ceylanı indiremez."

"Sana azgın bir kurdun bunu yapabileceğini söylesem inanır mısın?"

"Sahi mi?" dedi Chen, inanmakta güçlük çekerek. "Tahayyül edemiyorum."

"Kurtlar özel yetenekler geliştirmişlerdir. Gün ışığında kurt tek bir ceylan üzerine yoğunlaşır, fakat hava kararıncaya kadar hiçbir şey yapmaz. Ceylanın uzun otların arasında, rüzgâr almayan bir yerde uykuya yatmasını bekler. Yine de henüz saldırı zamanı değildir, çünkü ceylan uykuda bile olsa, burnu ve kulakları uyanıktır. En ufak bir tehlike işaretinde ayağa fırladığı gibi koşmaya başlar ve kurt onu yakalayamaz. Bu yüzden kurt yakınında bir yere yatıp bütün gece bekler. Gün ışıdığında ceylan dolu bir mesaneyle kalkar ve o zaman kurt saldırmaya hazırdır. Ceylan koşarken işeyemez, bu yüzden fazla uzaklaşamadan mesanesi patlar, arka bacaklarına kramp girer ve durur. Ceylan rüzgâr gibi koşar, ama her zaman değil, bu yüzden yaşlı ve bilge bir kurt bir ceylanı tek başına o zaman avlayabileceğini bilir. Sadece çok zeki ceylanlar sıcak uykularından feragat edip geceleri mesanelerini boşaltmaya kalkarlar. Böylece bir kurt tarafından avlanma kaygısı taşımazlar. Olonbulag avcıları kurtların avladıkları ceylanlara el koymak için sabah erken kalkarlar ve ceylanların karınlarını açtıklarında, her yere idrar bulaşmıştır."

Chen Zhen yavaşça güldü. "Hayatım tehlikede olsa bile böyle bir strateji geliştiremezdim. Olağanüstü. Fakat Moğol avcılar da çok usta!"

Yaşlı adam güldü. "Kurtların çömeziyiz biz, olmak zorundayız."

Sonunda ceylanların çoğu başlarını kaldırdı. Karınları davul gibi olmuştu, dolu mesaneyle geçirilmiş bir geceden bile daha şiş.

Bazıları karınlarını o kadar doldurmuşlardı ki bacakları yanlara doğru açılıyordu. Yaşlı adam dürbünle bakıp, "Koşamayacak kadar dolular" dedi. "Dikkatli bak. Kurtların saldırı zamanı geldi."

Chen gerildi. Kurt sürüsü yarım çemberi giderek daraltıyordu. Ceylanların doğusunda, kuzeyinde ve batısında kurtlar vardı şimdi. Güneyde ise sıradağlar vardı. Chen dağın öte yanında, asıl gücün ceylanları onların bulundukları yere doğru kovalamasını bekleyen bir başka kurt sürüsünün bulunduğunu tahmin etti; katliam o zaman başlayacaktı. Çobanlardan, kurtların genellikle böyle bir yöntem kullandıklarını duymuştu. "Baba" dedi, "dağın öte yanında kaç kurt var sence? Bütün ceylanları çevirmeye yetecek kadar var mıdır?"

"Dağın öte yanında kurt yok" dedi yaşlı adam, buruk bir gülümsemeyle. "Alfa erkeği oraya kurt göndermez."

"Öyleyse çemberi nasıl tamamlayacaklar?" diye sordu Chen kuşkuyla.

"Bu aşamada üç taraflı bir kuşatma, çemberi tamamlamaktan daha iyi sonuç verir."

"Öyleyse ne yaptıklarını anlamıyorum?"

"Dağın öte yanında Olonbulag'ın en büyük ve en ünlü tepeleri var. Bu yamacın eğimi rüzgâr yönünde, bu yüzden kar fırtınasında kar dağın arka yamacına yığılır ve derinliği bazen bayrak direğinin yüksekliğini geçer. Birazdan kurtlar ceylanları dağın öteki yanına sürecekler. Onları kovalarken çemberi de daraltacaklar. Nasıl görünecek sence?"

Chen'in dünyası karardı, hiç ışık almayan bir kar yığınının içine düşmüştü sanki. Eski zamanlarda bir Han askeri olsaydım, diye geçirdi içinden, böyle bir stratejiyi, böyle bir tuzağı öngöremezdi. Moğolları bozkıra süren büyük Ming generali Xu Da'nın, Çin Seddi'nin güneyinde girdiği bütün savaşları kazandığı halde, bozkırda ordusunun yok oluşuna tanıklık etmesinin nedenini şimdi anlamaya başlıyordu. Diğer büyük Ming generali Qiu Fu'nun Moğol güruhunu Dış Moğolistan'ın Kerulen Nehri'ne kovalayıp nasıl pusuya düştüğünü de anlıyordu. General öldürüldüğünde ordunun morali çökmüş, bütün Han askerleri esir düşmüştü.

"Savaşta" dedi yaşlı adam, "kurtlar insanlardan daha zekidir. Biz Moğollar onlardan avlanmayı, kuşatmayı, hatta savaşmayı öğrendik. Siz Çinlilerin yaşadığı bölgelerde kurt sürüleri yok, bu yüzden savaşmayı öğrenemediniz. Büyük topraklara ve geniş bir nüfusa sahip olmak savaş kazanmaya yetmez. Hayır, mesele kurt ya da kuzu olmakta."

Kurtlar saldırıya geçtiler. Boynu ve göğsü gri olan kurdun önderliğinde üç kurt doğu kanadından, ceylanların otladıkları yerin yakınında bir tepeden yıldırım gibi saldırdı. Bunun üç yönlü kuşatmanın son aşaması olduğu aşikârdı. Kurtlar bu tepeyi işgal ederek, kuşatmayı tamamlamıştı. Bu ani eylem üç kanat için saldırı borusundan farksızdı. Çok uzun zamandır bekleyen kurtlar yattıkları yerden fırlayıp ceylanlara doğudan, batıdan ve kuzeyden saldırdı. Chen Zhen o güne dek bu denli korkunç bir saldırıya tanık olmamıştı. İnsan düşmanına saldırırken, "Hücum!" ya da "Öldür!" diye bağırır. Köpekler düşmanı sindirmek ve korkutmak için çılgın havlamalar eşliğinde saldırır. Fakat kurtlar sessiz saldırıyorlardı; ne bir haykırış, ne de kurtlara özgü bir uluma. Savaşçı kurtlar!

Kurtlar yüksek otların arasından keskin ve yırtıcı dişler, en tehditkâr bakışlarla donanmış torpidolar gibi dosdoğru ceylanlara yöneldi.

Aşırı yemekten karınları şişmiş olan ceylanlar panikledi. Birincil silahlarını –koşmak– yitirince, koyundan pek farkları kalmamıştı; artık birer toynaklı et halindeydiler! Chen ceylanların yaşadıkları dehşeti tahayyül etmeye çalıştı. Çoğunun ruhu uçup gitmiş, Tengri'ye doğru yükseliyordu muhtemelen. Oldukları yerde kalakalmış, titriyorlardı. Bazıları toprağa çömelir gibi çökmüştü, dilleri dışarıdaydı ve kısa kuyrukları seğiriyordu.

Chen, kurtların zekâsına ve sabrına, örgütlenme ve disiplin becerilerine tanık oluyordu. İki yılda bir ele geçen bir saldırı olanağı bulduklarında bile sabırla bekleyebiliyor, açlıklarını bastırabiliyor, böylece düşmanı –ceylan sürüsünü– kolaylıkla savunmasız hale getirebiliyorlardı.

Okuma yazması olmayan büyük askeri deha Cengiz Han'ın ve az çok ona benzeyen askeri liderleri bulunan Quanrong, Hun, Tungus, Türk, Moğol ve Jurchens gibi halkların, Çinlileri (ki büyük askeri bilgeleri Sun-tzu bütün dünyada kabul görmüş *Savaş Sanatı* adlı eserin yaratıcısıdır) nasıl dize getirebildiklerini, topraklarına tecavüz edip hanedan döngülerini nasıl etkileyebildiklerini şimdi anlıyordu. Askeri strateji söz konusu olduğunda en büyük eğitmene sahiptiler; fiili muharebenin mükemmel ve fevkalade sarih bir modeline sahiptiler; baskıncı kurt birlikleriyle uzun bir mücadele geçmişine sahiptiler. Chen için, örnek teşkil eden bu muharebe taktiklerini izlemek, yıllarca Sun-tzu ya da Clausewitz okumaktan daha aydınlatıcıydı. Genç yaşta tarih eğitimine vurulmuş, saplantılı bir biçimde dünya tarihinin en büyük

gizemlerinden birini çözmeye çalışmıştı: Asya ve Avrupa'yı kasıp kavuran, dünyanın en geniş topraklarına sahip imparatorluk unvanını elinde bulunduran bu küçük ırk, askeri sırlarını nereden öğrenmişti? Bu soruyu Bilge'ye birkaç kez zormuş ve eğitim seviyesi düşük fakat bilgisi engin bu yaşlı adam onu kurtların savaş taktikleri konusunda aydınlatarak bütün sorularını aşama aşama yanıtlamıştı. Chen bozkır kurduna ve kurt totemine tapan insanlara karşı büyük bir hayranlık beslemeye başlamıştı.

Savaş ve gözlem devam ediyordu.

Sonunda ceylanların hareketlendikleri an geldi. Güzel kokulu kış ortası çiminin cazibesine sadece daha önce saldırı deneyimi yaşamış olanlar ile sürü liderleri kapılmamış, ancak hızlarını düşürmeyecek kadarını yemekle yetinebilmişlerdi; onlar hemen dağlara doğru koşmaya başladı, bir yandan da diğerlerini canlarını kurtarmak için koşmaya çağırıyorlardı. Fakat tıka basa dolu mideleri, derin kar ve yamacın eğimi hesaba katılınca, hiç şansları yoktu. Bu bir kıyımdı, zeki olanın aptal ve gafil olanı cezalandırmasıydı. Bilge'ye göre, bozkırın kutsal arınışıydı, iyi ve hayırlı bir işti. Kurtlar koşamayacak kadar yedikleri için yere düşen ceylanları dikkate almayıp doğruca ayakta duran gruplara saldırdılar. Daha iri olan kurtlar ceylanları çabucak yere devirip dişlerini gırtlaklarına geçiriyor, havaya kızıl nehirler fışkırtıp gösteriyi kirletiyorlardı. Soğuk havaya aniden ağır kan kokusu yayılmıştı. Keskin görme ve koklama duyusuna sahip olan ceylanlar bu "maymunları korkutmak için tavukları öldürme" stratejisi karşısında dehşete kapılıp dağa doğru koşmaya başladılar. Birkaç iri erkek ceylan ailelerine yamacın zirvesine kadar önderlik etti, sonra durdular ve tepenin öte tarafına geçmeyi reddederek oldukları yerde dönmeye başladılar. Önderlik yapan hayvanlar tek bir çim yaprağının bile görünmediği beyaz kar yığınının oluşturduğu tehlikenin farkındaydılar besbelli. Araziye aşina olan yaşlı ceylanlar kurtların stratejisini anlamışlardı.

Aniden, birbirlerine sokulmuş bir ceylan grubu döndü ve heyelan gibi yamaçtan geri inmeye başladı, bu arada bir düzine kadar erkek ceylan karşı karşıya oldukları tehlikeyi tartmaya çalışıyordu. Riski en düşük olan seçeneğe kadar verdiler: Kuşatmayı delmeye çalışacaklardı. Erkek ceylanlar bunun hayat memat meselesi olduğunu biliyordu. Omuz omuza verip dörtlü beşli gruplar oluşturdular, ölümcül boynuzlarıyla bir kalkan oluşturmak için başlarını öne eğdikten sonra kurtlara saldırdılar. Hâlâ koşabilen ceylanlar onların peşlerinden gitti.

Chen o boynuzların verebileceği zararı biliyordu. Bozkırda çobanlar onları deri işlerinde tığ olarak kullanırdı; o kadar keskindiler ki öküz derisini bile delerlerdi, kurt postunu haydi haydi. Karşı saldırı işe yaradı ve kuşatmada içinden sarı bir selin aktığı bir gedik açmayı başardılar. Chen bu gediğin kurt sürüsünün planını boşa çıkaracağından korkup gerildi.

Fakat sonra sürünün öncüsünün açılan gediğin yakınında durduğunu fark etti, telaşsız görünüyordu, sel suyunu serbest bırakmak için baraj kapısını açan bir adam gibi. Koşma hızlarını yitirmemiş ve boynuzlarını öne çıkarmış ceylanlar açık barajdan geçtikten sonra alfa kurt sürüyü gediği kapatmaya yönlendirdi. Şimdi çemberin içinde sadece hızlı koşamayan, silahtan yoksun ve fazla zeki olmayan ceylanlar kalmıştı. Önderlerinden ve daha güçlü erkeklerden yoksun kalan bu şaşkın grup saldırıya geçen kurtlarla yüzleşmeye cesaret edemedi ve yamacı tırmanıp öte taraftaki kar yığınına daldı. Chen kovalanan hayvanların –sivri toynakları, kalın bacakları ve ot dolu mideleriyle– sonunun ne olacağını o anda anladı.

Dağların ufukla birleştiği yerde ceylanlar da kurtlar da gözden kayboldu. Binlerce ceylan canlarını kurtarmak için kaçarken kan gölüne dönmüş olan kuşatma alanına sessizlik çöktü. Çimli yamaçta yedi sekiz ceylan ölüsü yatıyor, sürünün yaralı diğer üyeleri çaresizlik içinde çırpınıyordu. Saldırının başlaması ile muharebenin sonlanması on dakika bile sürmemişti. Chen tüm bu süre zarfında soluğunu tutmuş gibi hissediyordu kendini, nabzı deli gibi atıyordu.

Yaşlı adam ayağa kalkıp gerindikten sonra kar mağarasının kenarındaki yüksek çimlere bağdaş kurdu ve keçe çizmesinden ağızlığı yeşim taşından bir pipo çıkardı. Piposuna tütün koydu, yaktı ve çanağını eski bir gümüş sikkeyle kapatıp ağız dolusu duman çekti.

Chen, Bilge'nin genç bir adamken Zhangjiakou'lu bir tacire o pipo karşılığında on iki tilki postu verdiğini biliyordu. Öğrenciler bunun kötü bir alışveriş olduğunu düşünüyorlardı, fakat pipo yaşlı adamın en çok değer verdiği eşyasıydı. Ayrıca, iş yapmak için yolda haydutlar tarafından öldürülmeyi göze alarak Moğolistan'a kadar gelen tacire acımıştı.

Yaşlı adam piposunu tüttürmeye devam etti. "Bu pipo bittikten sonra dönüş yoluna koyulabiliriz" dedi.

Fakat Chen henüz av heyecanı içindeydi. "Yamacın öte tarafına bakmayacak mıyız?" diye sordu istekli bir biçimde. "Kurtların

kaç ceylanı kapana kıstırdıklarını görmek istiyorum."

"Bu fazlasıyla tehlikeli. Hem ben görmeden biliyorum. Yüzlerce. Genç hayvanlar, zayıf hayvanlar ve bir şekilde kar yığınından çıkmayı başaran talihliler dışında, hepsinin kaderi Tengri'ye gitmek. Tasalanma. Bu kurt sürüsü öldürdüğü bütün ceylanları yiyemeyecek, bizim grup gidip alabildiği kadarını aldıktan sonra bile geriye bol miktarda kalacak."

"Genç hayvanlar ve zayıf hayvanlar, onlar nasıl kurtuluyorlar?"

Yaşlı adamın gözleri gülümsemeyle kırıştı.

"Genç hayvanlar narin olur, bu yüzden hafiftirler, kara fazla saplanmazlar. Genellikle çıkmanın bir yolunu bulurlar, kurtlar da peşlerine düşmezler." Bu kez yaşlı adamın gözleri parladı.

"Evlat, bugün kurtların erdemlerine tanık oldun. Onlar bozkırı gözetip korumakla kalmadılar, bize yeni yıl armağanı da sundular. Onların sayesinde iyi bir yıl geçireceğiz. Bozkır geleneğine göre av ganimeti onu ilk görene aittir. Sen ve ben tanık olduğumuza göre, senin çadırının biraz daha fazla almasını sağlayabiliriz. Biz Moğollar minnet borçlarının ödenmesine çok önem veririz. İleride başka Çinliler ya da yabancılarla kurt avına dair konuşarak zamanını boşa harcama."

Chen Zhen heyecanını zor zapt ediyor, yük arabasına birkaç ceylan ölüsü atıp çadıra götürmek için sabırsızlanıyordu. "Burada geçirdiğim iki yıl boyunca kurtlar hep başıma bela oldular" dedi. "Bir gün onların çabalarından yararlanacağım aklıma gelmezdi."

"Biz Moğollar onların çabalarından sürekli yararlanırız" dedi yaşlı adam. Çoban sopasını kaldırıp ardındaki dağlık alanı işaret etti. "Bu dağın ardında bir sıradağ daha var. Bizim otlak alanımızın içinde değil, fakat buralarda oldukça ünlüdür. Yaşlılar Cengiz Han'ın büyük komutanı Muqali'nin burada cenk ettiğini söylerler. Büyük Jin Hanedanı'nın birkaç bin atlı savaşçısını kar yığınına sürmüş, ertesi yıl da adamlarını savaş ganimetini toplamaya göndermiş. Yığınla kılıç, mızrak, yay, ok, miğfer, zırh, eyer ve fener toplamışlar. Bunu kurtlardan başka kimden öğrenebilirdi? Moğolların bütün savaşlarını toplarsan, yarısından çoğu kurtlardan öğrenilmiş becerilerle kazanılmıştır."

İki adam arkalarındaki vadiye doğru yürüdüler ve yağız at efendisini görünce başını heyecanla bir aşağı bir yukarı salladı. Chen kurtlarla ilk karşılaşmasında hayatını kurtaran bu atı her gördüğünde minnetini bir kez daha ifade etmek için başını ok-

şardı. Fakat bu kez, bir şekilde, bir kurdun başını okşamak geldi içinden.

Atların toynaklarından, inek derisinden yapılma bukağıları çözdüler, bindiler ve eşkin bir gidişle eve doğru sürdüler.

Yaşlı adam gökyüzüne bakıp, "Tengri bizi gözetiyor" dedi. "Yarın hava iyi olacak. Bu gece kar fırtınası kopacak olsa tek ceylan bile geçmez elimize."

3

Ertesi sabah onları güzel bir hava karşıladı. Çadırlardan, yüksek dallarının uçları göğe, Tengri'ye yükselen ince huş ağaçlarını andıran dumanlar yükseliyordu. İnekler ve koyunlar acele etmeksizin geviş getiriyorlardı. Güneş soğuk gece havasını uzaklaştırmıştı ve hayvanların üzerindeki kırağı çiye dönüşüyordu, bir süre sonra derilerinden buhar olarak yükselecekti.

Chen Zhen komşusu Gombu'dan o gün koyunlarını gütmesini rica etti. Bir zamanlar sürü sahibi olan Gombu gözetim altında tutuluyordu, koyun gütme hakkı ondan alınmıştı, fakat Beijing'li dört öğrenci her fırsatta ondan hayvanlarını gütmesini istiyorlardı, çünkü Gasmai ona karşılığında hak ettiği çalışma puanlarını veriyordu. Chen ve Yang Ke adındaki diğer öğrenci çoban, hafif yük arabasına bir öküz koştular ve Bilge'nin çadırına doğru yola çıktılar.

Yang, Chen'in aynı çadırda kaldığı sınıf arkadaşı, Beijing'in en saygın üniversitelerinden birinde tanınmış bir profesörün oğluydu. Evinde küçük çaplı bir kütüphane kurmaya yetecek kadar çok kitap vardı. Lisedeyken Chen ile Yang sık sık kitap takas ederlerdi. Okudukları kitaplarla ilgili sohbet eder, tartışırlardı. Yang, Beijing'deyken bir yabancıyla tanıştığında yüzü kızaran çekingen ve uysal bir çocuktu. İki yıl boyunca kuzu eti, sığır bifteği ve peynirle beslendikten ve Moğol güneş mevsiminin güçlü güneş ışınlarına maruz kaldıktan sonra bozkırın yağız delikanlılarından birine dönüşeceği; yüzünün güneşten yerel çobanların yüzü kadar esmerleşeceği ve çocuksu tavırlarını geride bırakacağı kimsenin aklına gelmezdi.

Yang, Chen'den daha heyecanlıydı ve öküzün sırtını kırbaçlarken, "Dün gece gözüme uyku girmedi" dedi. "Bilge seni bir da-

ha ava götürdüğünde beni de mutlaka yanına al, iki gün boyunca orada yatıp bekleme pahasına da olsa gelirim. Kurtların insanlar için hayırlı işler yaptıklarını ilk kez duyuyorum, bir ceylan ölüsünü karın altından bizzat çıkarmadan da buna inanmayacağım. Gerçekten bir araba dolusu ceylan alabilecek miyiz?"

"Sana yalan söyler miyim?" dedi Chen gülümseyerek. "Bilge Baba onları karın altından çıkarmak ne kadar zor olursa olsun, başka şeylerle takas edebileceğimiz bir araba dolusu ceylanımız olacağını garanti etti. Karşılığında yeni yıl malzemeleri ve çadır için büyük keçe parçaları alabileceğiz."

Yang buna o kadar sevindi ki öküzü kendisine öfkeli bir bakış atmasına neden olacak kadar sert kırbaçladı. "İki yıllık kurt saplantın işe yarayacak gibi görünüyor" dedi. "Kurtların avlanma taktiklerini ben de incelemeye başlayacağım galiba. Kim bilir, bir gün gerçek bir kavgada yararlanırım belki... Senin söylediğin bir şablon oluşturabilir. Bozkırda uzun süre bir göçer gibi yaşarsan hangi ırka mensup olduğunun önemi kalmaz, çünkü er ya da geç kurtlara tapıp onlara yol gösterici muamelesi yapmaya başlarsın. Hunların, Vusunların, Moğolların ve başka halkların başına gelmedi mi? Kitaplar öyle diyor en azından. Fakat Çinliler istisna oluşturuyor. Seni temin ediyorum, biz Çinliler kurt totemine tapmadan bozkırda yıllarca yaşayabiliriz."

"Olabilir, ama olmayabilir de" dedi Chen, atının dizginini çekerek. "Beni ele al, örneğin. Kurtlar iki yıl zarfında beni kendilerine bağladılar."

"Fakat Çinlilerin büyük çoğunluğu çiftçi ya da çiftçi çocukları" diye karşılık verdi Yang, "Han ırkı kırılması mümkün olmayan bir köylü zihniyetine sahiptir. Buraya nakledilecek olsalar son bozkır kurdunun da postunu yüzmezlerse şaşarım. Biz çiftçi bir ırkız, kurt nefreti iliklerimize işlemiştir. Kurt totemine nasıl tapabiliriz? Biz Hanlar Ejderha Kral'a taparız, zirai yaşam çizgimiz onun elindedir, biat ettiğimiz, uysallıkla boyun eğdiğimiz ejderha totemimiz... Bu tür insanların kurtlardan ders alıp, onları koruyup, onlara saygı duyup, Moğolların yaptığı gibi onları yine de öldürmelerini nasıl bekleyebilirsin? Onların etnik ruhunu ve kişiliğini ancak bir halk totemi yükseltebilir, ister ejderha olsun ister kurt. Çiftçi halk ile göçerler arasındaki farklar çok büyük. Geçmişte, o devasa Han-Çin okyanusuna battığımızda, bu farklılıkların bilincinde değildik, fakat buraya gelmek bize miras kalan çiftçi geçmişimizin zayıflıklarını açığa çıkardı. Tamam, babam tanınmış bir profesör, fakat onun dedesi ve annemin ninesi çiftçiydiler."

"Eski zamanlarda" dedi Chen, araya girerek, "Moğolların dünyadaki etkisi, nüfusu onlarınkinin yüz katı olan Hanlardan daha büyüktü. Bugün bile, Batı bizi Moğol ırkının bir parçası olarak görüyor ve biz bunu kabul ediyoruz. Fakat Çin'de Qing ve Han hanedanlarının ittifak içinde oldukları dönemde *Moğol* diye bir sözcük yoktu. Sana şu kadarını söyleyeyim, Han Çinlilerine acıyorum. Çin Seddi'ni inşa ettik ve ne kadar büyük bir iş yaptığımızla böbürlendik, kendimizi dünyanın merkezi sandık; merkezi bir imparatorluk. Fakat Batılı'nın gözünde "ipek ülkesi"ydik sadece, "seramik ülkesi", "çay ülkesi." Hatta Ruslar küçük Khitan kabilesinin Çin olduğunu sanıyorlardı, bugün bile Çin'e 'Khidai' derler."

"Kurtlara karşı duyduğun tutku işe yaramış anlaşılan" dedi Yang. "Bulaşıcı. Şimdi tarih okuduğumda dünyadaki barbar kavimleri inceliyor, onların kurtlarla bağlantısını araştırmadan edemiyorum."

"Kendine bir bak" dedi Chen. "Senin de Moğollaşmana ramak kalmış. Damarlarına biraz kurt kanı zerk ettik mi tamamdır. Melezler her zaman üstün canlılar olmuşlardır."

"Seni dinleyip bozkıra geldiğim için ne kadar mutlu olduğumu anlatamam. Beni derinden etkileyen sözün neydi biliyor musun? Unuttun mu? 'Bozkır her yerden daha çok yaygın ilkelcilik ve özgürlük barındırır.' Böyle demiştin."

Chen atının dizginini biraz gevşetti ve "Sanırım bana söylemediğim şeyler yakıştırıyorsun" dedi.

Mutlu bir biçimde gülüştüler. Arabanın tekerleklerinden havaya kar uçuşuyordu.

İnsanlar, köpekler ve yük arabaları Çingene karnavalını andıran bir manzara oluşturmuştu. Gasmai'nin grubuna ait bütün üyeler –sekiz çadır – insan ve araba göndermişlerdi. Sekiz arabaya keçe, ip, çapa, çıra ve tahta saplı kanca yüklenmişti. Herkes onları bekleyen pis ve yorucu iş için eski ve kirli giysiler giymişti. Eskilikten kararmış ve koyun derisinden yamalarla bezenmiş giysiler o kadar kirliydiler ki parlıyorlardı. Fakat insanlar ve köpekler savaş ganimetlerini toplamak için Moğol ordusunun ardından savaş alanına giden kabileler kadar neşeliydiler. Keçeye sarılmış bir içki şişesi kafilenin başından sonuna kadar elden ele geçiriliyordu; kadınların ellerinden erkeklerin ağızlarına. Her yerde müzik vardı; Moğol folk şarkıları, ilahiler, savaş nakaratları, içki ve aşk şarkıları... Otuz-kırk kadar Moğol köpeği arabaların arasında

deli gibi dolanıyor, çamurun içinde yuvarlanıyor, birbirleriyle dalaşıyor, koklaşıyor, bu ender ve mutlu olayda neşe içinde gösteriş yapıyorlardı.

Chen Zhen ile iki at çobanı, Batu ve Lamjav, artı beş altı sığırtmaç ve koyun çobanı, kabile reisinin fedaileri misali Bilge'nin etrafını sarmışlardı. Geniş yüzlü, düz burunlu ve Türk gözlü bir adam olan Lamjav, Bilge'ye dönüp şöyle dedi: "Dünyanın en keskin nişancısı olabilirim, ama yine de senin eline su dökemem. Tek bir mermi bile sıkmadan her ailenin yeni yıl tatilini bolluk içinde geçirmesini mümkün kıldın. Han dostumuz Chen Zhen gibi bir çırağın olmasına rağmen eski Moğol çıraklarını unutmadın. Kurtların dün burada bir saldırı gerçekleştireceklerini asla tahmin edemezdim."

Yaşlı adam Lamjav'a baktı. "Bundan böyle, iyi bir av geçirdiğinde, yaşlıları ve ekipteki öğrencileri unutma. Bugüne kadar kimseye et sunduğunu görmedim. Chen'e de ceylan bacağını çadırını ziyaret ettiği için verdin. Biz konuklarımıza böyle mi davranırız? Benim gençliğimde yılın ilk ceylanı ya da kar samuru her zaman yaşlılara ve konuklara giderdi. Günümüz gençleri onlara büyük hakanlardan miras kalan gelenekleri dikkate almıyorlar. Bayan Gobi Komünü'nden büyük avcı Buhe'ye yetişmek için kaç hayvan daha avlaman gerekiyor? Adını gazetelerde görmek, radyoda duymak, ödül almak istiyorsun değil mi? Kurtların soyunu tüketirsen öldükten sonra ruhun nereye gidecek sanıyorsun? Bana bir Han gibi bir çukura gömülmek, solucanlara ve böceklere yem olmak istediğini söyleme! Kurtların soyunu tüketirsen ruhun asla Tengri'ye gitmeyecek."

"Batu senin oğlun" dedi Lamjav tilki kürkünden şapkasını elleyerek. "Bana inanmayabilirsin, ama inanmak zorundasın. Büyük bir avcı olmak gibi bir amacım olup olmadığını Batu'ya sor. Geçen gün Moğol Birliği'nden bir gazeteci beni görmek için at birimine geldi. Batu da oradaydı, ona sayıyı yarıya indirip indirmediğimi sor."

"Doğru mu?" diye sordu yaşlı adam oğluna.

"Doğru" dedi Batu, "fakat adam ona inanmadı. İnsanlara ve satın alma merkezine Lamjav'ın onlara kaç kürk sattığını sordu. Biliyorsun, ederini saptamak için kürklerin kalitesine baktıktan sonra satıcıya yirmi mermi veriliyor. Ayrıca kayıt tutuluyor. Gazeteci, birliğe döndükten sonra radyoda Lamjav'ın Buhe'yi yakalamasına az kaldığını duyurdu. Bu Lamjav'ı o kadar korkuttu ki başkalarından kürklerini onun için satmalarını istedi."

Yaşlı adam kaşlarını çattı. "Siz ikiniz çok sık kurt avlıyorsunuz. Sizden daha fazla avlayan yok."

Batu kendini savundu: "Bizim at sürülerimizin otladığı otlak Dış Moğolistan sınırına çok yakın, kurtların çoğu da orada bulunuyor. Onları avlamazsak daha da büyük sürüler halinde sınırı aşacaklar. O yıl tayların büyük kısmı kurtlara yem oldular."

"Neden ikiniz de buradasınız? Sürünün başında Zhang Jiyuan'i mı bıraktınız?"

"Kurtlar geceleri geliyorlar" dedi Batu, "o zaman onu gönderiyoruz. O şimdiye kadar hiç gündüz vakti ceylan almamış, onun yerine biz geldik. Biz daha hızlı çalışırız."

Kış güneşi alçaktı gökyüzünde, toprağa yakın görünüyordu. Mavi gök beyaza döndü, kuru otlar da öyle. Karın üst tabakası erimeye başlayıp parlak bir ayna oluşturdu. İnsanlar, köpekler ve arabalar hayaletimsi bir görünüme büründüler. Erkekler güneş gözlüklerini taktılar, kadınlar ve çocuklar gözlerini yenleriyle örttüler. Güneş körlüğünden mustarip olan birkaç sığırtmaç gözlerini kapattı, fakat gözlerinden yaşlar inmesini engellemeye yetecek kadar çabuk davranmamışlardı. Büyük köpekler, öte yandan, kocaman gözlerle hoplayıp sıçrayan yaban tavşanlarını seyrediyor ya da tilkilerin yakın zamanda karda izlerini bıraktıkları yol kenarını kokluyorlardı. Kuşatma alanına yaklaşıldığında köpekler yamaçta yeni bir şey keşfettiler ve deli gibi havlayarak oraya doğru koşmaya başladılar. Aç olanlar kurtların artlarında bıraktığı ceylan ölüsünden parçalar koparmaya başladılar. Fakat Bilge'nin Bar'ı ve ekibin iyi birkaç av köpeği tüylerini dikip kurtların karda dışkılarını bıraktıkları bölgeye doğru koştular. Kurtların sayısını, sürünün gücünü ve hangi alfa erkeğini izlediklerini anlamaya çalışıyorlardı. "Bar, Olonbulag'ın bütün kurtlarının kokusunu tanır neredeyse" dedi Bilge, "onlar da Bar'ın kokusunu tanırlar. Boynundaki tüylerin dikilmesi sürünün büyüklüğüne işaret ediyor."

Sürücüler av alanına girdiklerinde gözlerini yere dikerek sahneyi algılamaya çalıştılar. Yamaçta yatan ceylanların çoğundan arda sadece kafaları ve kemikleri kalmıştı. Bilge kardaki izleri işaret edip, "Dün gece bazıları geri gelmiş" dedi. Sonra gri-sarı kurt postu tutamlarını işaret edip, "İki kurt kapışmış burada" dedi. "Ceylan sürüsünün kokusunu alıp sınırın öte tarafından geldiler muhtemelen. O bölgedeki besin kıtlığı onları iyice saldırganlaştırıyor."

Atlı ekip sonunda vadinin sırtına ulaştı ve karşılaştıkları bolluk manzarası karşısında sevinç naraları attılar. Arkadan gelen ara-

balara şapkalarını salladılar. Gasmai arabasından aşağı atlayıp öküzü daha hızlı koşturmak için yularını çekti. Diğer kadınlar da aynı şeyi yaptılar. Öküzler hızlı ve arabalar hafif olduğu için hayli hızlandılar.

Lamjav aşağıdaki manzarayı gördüğünde gözleri yuvalarından fırlayacaktı az kalsın. "Vay canına!" diye haykırdı. "Bu kadar çok ceylan öldürdüklerine göre sürü çok büyük olmalı. Geçen yıl otuz tanesini çevirmek için yirmi at çobanı gerekti, atlarımızın da canına okundu o arada."

Bilge atının dizginini çekti, kar yığınını ve bölgeyi çevreleyen dağları taramak için dürbününü çıkardı. Diğerleri de atlarının dizginlerine asılıp Bilge'in ne diyeceğini öğrenme arzusuyla etrafa bakındılar.

Chen dürbünüyle yamacı taradı. Kar yığınında sayısız ceylan gömülüydü, orası pek çok eski savaşçıya da mezar olmuştu muhtemelen. Kar yığınının orta kısmı kısmen düzdü, kar ve buzla örtülmüş bir dağ gölünü andırıyordu. Gölün etrafındaki eğimli alan bir düzine kadar ceylan cesediyle beneklenmişti, fakat asıl şaşırtıcı görüntü gölün ortasında bulunan ve bazıları hâlâ hareket eden beneklerdi. Chen o beneklerin göle sürülmüş fakat kar tarafından yutulmamış bir grup ceylan olduğunu anladı. Gölü çevreleyen bölge kimi küçük kimi büyük oyuklarla kaplıydı, kar okyanusunda boğulan ceylanlardan arda kalan tek işaret... Su göllerinden farklı olarak kar gölleri kurbanlarının nereye düştüklerini gösterir.

Bilge, Batu'ya, "Sen ve birkaç kişi daha arabaların yaklaşmasını sağlamak için kar küremeye başlayın" dedi. Sonra Chen ve Lamjav'ı gölün kıyısına götürdü: "Adımınızı atmadan önce ceylan ve kurt izlerine bakmayı ihmal etmeyin ve üzerinde çim olmayan bölgelerden uzak durun."

Atlarını dikkatle yamaçtan aşağı sürdüler. Kar seviyesi giderek artıyor, çimler daha zor seçiliyordu. Aşağı inmeye devam ettiler. Yüzey, yemek çubuğunun ucu genişliğinde deliklerle kaplıydı. Her deliğin ortasında kuru ve sarı renkte dik bir çim sapı vardı. Bilge, "Tengri o hava deliklerini kurtlar için yaptı. Onlar olmaksızın ölü kurbanlarının kokusunu bu derinlikteki karda nasıl alabilirler?" dedi.

Chen Zhen gülümseyip başını salladı. Delikler ve çim sapları güvende olduklarına işaret ediyordu. Delikler yamacın biraz daha aşağısında kayboldular, ceylan ve kurt izleri devam ediyordu ama. Güçlü Moğol atlarının toynakları on santimetre kalınlığın-

daki kar kabuğunu kırdı ve atlar derin karın içine girip kar gölüne, en yakın ceylan ölülerine doğru ilerlemeye başladılar.

Bir süre sonra atlar daha fazla ilerleyemez oldular. Adamlar atlardan indiler ve kar kabuğu kırılınca derin kara gömüldüler. Dönebilecekleri bir platform yaratmaya çabaladılar. Chen Zhen'in ayağının yanındaki ezilmiş karda yarısı yenmiş bir ceylan ölüsü yatıyordu. Etrafı ceylanın midesinden çıkmış donmuş çimle kaplıydı. Yakın çevrede kurtların yakalayıp yedikleri otuz-kırk ceylan artığı vardı. Kurtlar bu kadarıyla yetinmişlerdi.

Chen Zhen hayatında gördüğü en hazin manzarayla karşı karşıyaydı. Yüz metre kadar ilerisindeki gölde tir tir titreyen sekiz dokuz küçük ceylan vardı ve etrafları başka ceylanların gömülü olduğu oyuklarla çevriliydi. Hayatta kalabilmiş olan bu hayvanlar hareket etmeye korkuyorlardı, ancak üzerlerinde durdukları küçük sert kar tabakası her an çökebilirdi. Bacakları kara gömülü, fakat bedenleri kabuk tutmuş yüzey tarafından desteklenen başka ceylanlar da vardı. Canlıydılar, fakat hareket edemiyorlardı. Otlağın bu hızlı bacaklı özgür canlıları açtılar ve üşüyorlardı. Hareket edemiyor, *Ölüm*'ün son işkencelerinden birini çekiyorlardı.

Fakat en yürek parçalayıcı görüntü, bedenleri karın tamamen altında kalmış bir dizi ceylanın kardan çıkan başlarıydı. Küçük bir tepenin ya da bir ceylan ölüsünün üzerinde duruyor olmalıydılar. Chen dürbünüyle hayvanların ağızlarının yardım istermişçesine hareket ettiğini gördü, fakat hiç sesleri çıkmıyordu.

Kabuk tutmuş yüzey buz gibi parıldıyordu; harikulade, fakat acımasız, Tengri'nin kurtlara ve insanlara bir diğer armağanı, otlağı koruyan ölümcül bir silah... Kabuk tutan yüzey, kar fırtınası ile güneşin eseridir. Gölün üzerini süpüren rüzgâr harman savurma makinesi gibidir, toz halindeki karı kaldırıp, geriye karlı arazide yoğun bir halı bırakır. Rüzgârsız sabahlarda, öğlene kadar, keskin güneşin etkisiyle kar erimeye başlar, fakat soğuk akşam rüzgârıyla tekrar donar. Birkaç fırtınadan sonra yüzeyde buz ve kar karışımından oluşmuş, on santim kalınlığında, kardan daha sert, fakat buzdan daha kırılgan bir kabuk oluşur. Düz ve kaygan olan bu kabuğun kalınlığı değişkendir. En kalın yerinde bir insanın ağırlığını taşıyabilir, fakat Moğol ceylanının sivri toynaklarına dayanabilecek yerlerin sayısı çok değildir.

Chen, manzara karşısında dehşete kapılıp ürperdi. Kurtlar kardan çıkarabildikleri ceylanları sürüklemiş, derin karın üstünde zikzak biçiminde uzun izler bırakmışlardı. İzlerin bittiği yerler mezbaha ve piknik alanlarını çağrıştırıyordu. Sadece iç or-

ganları ve etin en iyi yerleri yenmiş, gerisi artık olarak bırakılmıştı. Kurtlar yaklaşmakta olan insan ve köpek seslerini duyup aceleyle uzaklaşmış olmalıydılar, çünkü yüzeyde hâlâ kar taneleri uçuyordu ve kurtların dışkıladıkları yerler henüz tam olarak donmamıştı.

Moğol kurtları karlı bölgelerde mükemmel savaşırlar, muharebenin sınırlarının tamamen bilincindedirler. Derin kara gömülü, yüzeyde yatan ve yüzeyin altında kalmış ceylanları dikkate almazlar. Güvenli bölgenin dışında tek bir sürükleme izi yoktu. Kardan çıkarıp sürüklenen hayvanlar birkaç kurt sürüsünü beslemeye yeterdi. Dikkate almadıkları donmuş ölüler kurtların garanti taze besinlerini oluştururdu, çünkü karın eriyeceği ilkbahara kadar bozulmadan kalabilecekler, kurtlar da o zaman bölgeye dönüp kendilerine ziyafet çekeceklerdi. Bu devasa kar yığını ve kar gölü, kurt sürüsünün doğal buzhanesiydi. Yaşlı Bilge, "Olonbulag'ın her yerinde kurtların buz ve kar depoları vardır" dedi. "Bu en büyükleri. Kurtlar ertesi yıl açlık çekmemek için ölülerini sıklıkla depolarlar. Bu donmuş ceylanların etleri baharda zayıflayan kurtlar için hayat kurtarıcı bir unsurdur, ayrıca canlı ve sıska ceylanlardan çok daha fazla yağ içerirler."

Yaşlı adam oyuklardan birini işaret etti ve gülerek, "Kurtlar yaşamayı gerçekten biliyorlar" dedi. "Biz onlarla baş edemeyiz. Her yıl, kış başında, çiftçiler ineklerini ve koyunlarını sonbahar yağını kaybetmeden önce keserler, bu da onlara bütün kış yeter. Bunu kurtlardan öğrendiler."

Bar ve diğer köpekler canlı ceylanları fark ettiklerinde avcı güdüleri devreye girdi ve onlara doğru koştular. Fakat kurtların pençe izlerinin bittiği yerde durdular. Avdan mahrum kalınca boyunlarını öne doğru uzatıp ceylanlara doğru çılgınca havlamaya başladılar. Bazı ceylanlar o kadar korktular ki kar gölüne girdiler. Fakat fazla uzaklaşamadan kabuk kırıldı ve bataklıktan farksız kara gömüldüler, kısa bir süre çırpındıktan sonra gözden kayboldular. Üzerlerindeki kar, bir huni oluşturuncaya kadar kum saatindeki kum gibi yer değiştirdi. Hayvanlardan biri ön bacaklarıyla kabuğu deldi ve vücudunun arka kısmı kara saplanmışken ön kısmıyla doğrulmaya çalıştı. Hayatının yarısı kurtulmuştu – şimdilik.

Ekip, arabaların vadinin sırtından inebilmesi için yol kazdı ve ilk araba daha fazla ilerleyemeyeceği noktaya geldiğinde arkasında bir dizi araba sıralandı. Adamlar arabalardan inip yükleme yapabilmek için etraflarındaki karı küredilər ve sonra Bilge'nin yanına gittiler. "Batı tarafındaki karın nasıl sert bir buz oluşturdu-

ğunu görüyor musunuz?" dedi Bilge. "Orada fazla oyuk yok, fakat çok sayıda ceylan dışkısı ve toynak izi var, bu da pek çoğunun kaçtığına işaret eder."

Koyun çobanı Sanjai gülerek, "Kurtlar da bazen yanlış hesap yapabiliyor demek ki" dedi. "Alfa erkeği bu güzergâha da dört beş kurt göndermiş olsaydı bu ceylanlar o kadar kolay kaçamazlardı."

"Sen alfa erkeği olsaydın" dedi Bilge, "açlıktan ölürdün. Bütün ceylanları bir kerede öldürürsen, ertesi yıl ne yiyeceksin? Kurtlar insanlar gibi açgözlü değillerdir. Bazı şeylere akılları erer. Büyük şeylere!"

"Bu yıl çok fazla ceylan var" dedi Sanjai. "Bin tane daha öldürsen bile geriye sürüyle kalır. Elime kendime bir çadır kurup evlenmeye yetecek kadar para geçsin istiyorum."

Yaşlı adam ona dik dik baktı. "Oğulların ve torunların evlendiğinde ve ceylanların soyu tükendiğinde ne olacak? Siz gençler giderek yabancılara benziyorsunuz."

Kadınların arabaları yüklediklerini ve kurtların ceylanları sürüklerken bıraktıkları izleri temizleyip derin karda yol kazdıklarını gören Bilge gökyüzüne doğru bakıp bir şeyler mırıldandı. Chen Zhen yaşlı adamın Tengri'den kara girip ceylan ölülerini almak için izin istediğini tahmin etti.

Yaşlı adam bir an için gözlerini kapattı, sonra tekrar açtı ve şöyle dedi: "Karın dibinde çok sayıda donmuş ceylan yatıyor, açgözlülük yapmayın. Donmuş olanları kazmadan önce hayatta olan hayvanları kurtarın. Hepsini. Tengri o hayvanların ölmesini istemedi, bu yüzden onları kurtarmalıyız." Başını öne eğip Chen Zhen ile Yang Ke'ye, "Cengiz Han bir kuşatma avı gerçekleştirdiği zaman az sayıda hayvanın kaçmasına izin verirdi" dedi. "Moğollar yüzyıllar boyunca böyle avlandılar, çünkü her yıl bu şekilde avlanabilmenin koşulu, kurtların yaptığı gibi, avın tamamını öldürmemektir."

Bilge her aileye ceylan toplama bölgeleri tayin etti ve insanlar kendi işlerini görmek üzere gittiler. Herkes en yakın oyukları öğrencilere ve Bilge'ye bırakarak av geleneğini yerine getirdi. Bilge, Chen ile Yang'i kendi arabasına götürdü ve arabadan her biri iki metre genişliğinde, dört metre uzunluğunda iki büyük rulo keçe indirdiler. Önceden suyla ıslatılmış gibiydiler, çünkü donmuş ve kaskatı olmuşlardı. Chen ile Yang keçeleri açık yol boyunca sürüklerken Bilge ucunda madeni bir kanca bulunan, huş ağacından uzun bir sopa taşıyordu. Batu ile Gasmai de derin kara büyük keçe ruloları taşıyorlar, küçük Bayar omzunda bir kancayla annesi ile babasının peşinden yürüyordu.

Derin karın kenarına vardıklarında Bilge, Chen ile Yang'e keçe rulolarından birini kabuk bağlamış karın üzerine yaymalarını söyledi, sonra daha cüsseli olan Yang'den ağırlığını kaldırıp kaldırmayacağına bakmasını istedi. Yang keçenin üzerine bastı, altındaki kabuktan çatırtı sesleri geldi, ama tehlike yoktu. Olduğu yerde sıçradı. Keçe ayaklarının altında hafifçe fakat tehlike oluşturmayacak biçimde çöktü. Yaşlı adam onu hemen durdurdu. "Derin karın üstündeyken bunu yapma. Keçeyi delip aşağı düşersen sen de donmuş bir ceylan olursun, şaka etmiyorum. Chen Zhen senden hafif, onunla gidip iki ceylan çıkaracağım. Ondan sonra siz ikiniz kendi başınıza çalışırsınız."

Yang yana sıçrayıp yaşlı adamın keçenin üzerine çıkmasına yardımcı oldu. Chen yaşlı adamı izledi. Keçe iki adamın ağırlığını rahatça taşıdı, iki ceylanın ek ağırlığını da taşıyacağa benziyordu. Dengelerini sağladıktan sonra ikinci ruloyu sürükleyip üzerinde durdukları keçenin önüne yaydılar. İki parçayı bitiştirdikten sonra ikincisine bastılar. Kancalı sopayı yere bıraktıktan sonra aynı işlemi bir kez daha tekrarladılar. Bunu defalarca yaptılar, keçeden yapılma iki sala kumanda ederek canlı bir ceylana doğru süzülüyorlardı sanki.

Chen Zhen, nihayet, bozkır sakinlerinin karda ulaşımı sağlayarak kar fırtınalarından korundukları o harikulade buluşlardan birinin üzerindeydi. Sayısız Moğol çobanı yüzyıllar boyunca o salları sürerek karlı uçurumdan kaçmayı başarmış, çok sayıda koyun ve köpeğin hayatını kurtarmıştı. Aynı zamanda bu onlara kurt ve insan avının kurbanlarını karın içinden çıkarma ve kar göllerindeki terk edilmiş savaş ganimetlerine ulaşma olanağı da tanıyordu. Bilge, bu Moğol sırrını bir yabancıdan gizleyeceğine, Beijing'li öğrenciye nasıl kullanıldığını öğretiyordu. Böylece Chen Zhen o eski, ilkel sallardan birinde yol alan ilk Han Çinli olma şansını buluyordu.

Zaman zaman, keçe sal hızlandığında ve altlarındaki buzdan kabuk çatırdadığında, altındaki karlı beyazlığın üzerinde sihirli bir halıyla uçuyor hissine kapılıyordu. Tehlike hissinin verdiği heyecan ve korkuyla titrerken, bir yandan da onu neredeyse efsanevi bir tür ilkel yaşamla tanıştırdıkları için kurtlara ve bozkır insanlarına büyük minnet duyuyordu. Sekiz keçe sal, on altı uçan halı, kar gölünün üzerinde kar tozundan bulutlar kaldırıp buz parçaları saçarak birbirlerini kovalıyorlardı sanki. Erimeye başlayan kar anında kırılgan buza dönüşüyor, bu da yüzey kabuğunu sertleştirip güvenliği, başka taktiklere gerek kalmadan, üç kat

artırıyordu. Adamlar güneş gözlüklerini çıkardılar, gözlerini kocaman açıp gökyüzüne baktılar. "Tengri!" diye bağırdılar coşkuyla. "Tengri!" Adamların cesareti arttıkça sallar da hızlanmaya başladı ve Chen o anda Moğolların ruhunu bir kez daha kucaklayan ebedi Tengri'lerinin varlığını gerçekten hissetti.

Sonra, aniden, arkalarında Yang ve Bayar'ın bağırışları patladı. "Bir tane çıkardık!" diye bağırdılar birlikte. "Bir tane çıkardık!" Chen dürbününü onlara çevirdi ve Yang'in bir şekilde, Bayar'ın yönlendirmesiyle, karın içinden büyük bir ceylan çıkardığını gördü. Ceylanı bacaklarından tutup arabaya götürürlerken diğerleri omuzlarında küreklerle o tarafa doğru koşuyorlardı.

Keçe sal, kıyının güvenliğinden hayli uzaktı ve ceylanlardan birine doğru yaklaşmaktaydı. Gebe bir dişi; gözlerinde korku ve umutsuzluk, neredeyse yakaran bir bakış. Etrafı karda oyuklarla çevrili, küçük bir masa genişliğinde ve her an çökebilecek bir kabuk parçasının üzerinde duruyordu. "Kancayı yavaşça öne doğru kaydır" dedi yaşlı adam. "Onu korkutma. İki can var elimizde. Bozkırda yaşam herkes için zor, hayat bağışlamak bazen önemlidir."

Chen başını salladı, karnının üzerine yattı ve öndeki keçeyi dişi ceylanın ayaklarının yanına gelinceye kadar usulca öne doğru çekti. Kabuk dayanıyordu. Belki hayvan daha önce de kurtarılmıştı ya da taşıdığı cenin için az da olsa bir hayatta kalma fırsatı görmüştü, çünkü hemen keçenin üzerine sıçradı ve anında dizlerinin üzerine yığılıp zangır zangır titremeye başladı. Yorgunluktan felç olmuş gibiydi, neredeyse donmuş ve korkudan aklını yitirmiş gibi.

İki adam yavaşça ön keçenin üzerine basıp arka keçeyi kardaki oyukların üzerinden buzun sert olduğu batı yönüne doğru çektiklerinde Chen rahat bir nefes aldı. Bu hareketi on kez tekrarladıktan sonra kardaki oyukların yerini ceylan dışkısına ve izlerine bıraktığı az meyilli bir yamaca ulaştılar. "Pekâlâ" dedi yaşlı adam, "Şimdi onu bırak. Karın içine düşerse, Tengri öyle istediği içindir."

Chen ceylana usulca sokulup gözlerine baktı. Bir ceylan değildi gördüğü; yakında anne olacak uysal bir geyik gördü. Hayvanın başını okşadı. Ceylan gözlerini kocaman açtı, merhamet dileniyordu şimdi. Chen ayaklarının dibine çöküp çaresiz ve çelimsiz hayvanı okşarken yüreğinin paralandığını hissetti. Kimseye zararı olmayan bu harikulade, cana yakın otoburları kurtarmak için didineceğine, neden giderek doğası öldürmek olan kurtlara yakınlaşıyordu? Kurtları öcü gibi gösteren masallar dinleyerek bü-

yümüş biri olarak hiç düşünmeden, "Bu ceylanlar zavallı yaratıklar. Kurtlar kötü, masumları öldürüyorlar, hayata değer vermiyorlar. Avlanmayı ve postlarının yüzülmesini hak ediyorlar" dedi.

Yaşlı Bilge'nin yüzündeki ifade bir anda değişti ve Chen söylemek üzere olduğu sözcükleri yuttu. Yaşlı adamın tanrısına ve bozkır halkının kurt totemine saygısızlık etmişti. Fakat sözcükler ağzından çıkmıştı bir kere, yapabileceği bir şey yoktu.

Yaşlı adam gözlerini Chen'e dikti ve öfkeli bir sesle şöyle dedi: "Bu, otlağın yaşam içermediği anlamına mı geliyor? Otlak yaşam değil mi? Burada yaşam *otlaktır*, büyük yaşam. Gerisi büyük hayatta kalma yaşamına bağımlı küçük yaşamdır. Kurtlar ve insanlar bile küçük yaşamdır. Otobur canlılar etobur canlılardan daha kötüdür. Sana göre ceylan acınılacak bir şeydir. O zaman otlak acınılacak bir şey değildir, öyle mi? Ceylanların dört hızlı bacağı var ve kurtlar onları yakalamaya çalışırken çoğu zaman yorgunluktan kan tükürürler. Ceylanlar susadıklarında su içmek için nehre koşarlar, üşüdüklerinde ise dağa çıkıp güneşlenmek için sıcak bir yer bulurlar. Ya çim? Çim büyük yaşamdır, fakat yine de son derece kırılgandır, en sefil yaşam biçimidir. Kökleri sığdır, gübresi azdır ve toprakta yaşamakla birlikte, koşup kaçamaz. Herkes üzerine basabilir, yiyebilir, çiğneyebilir, ezebilir. İdrarını yapan bir at çimin üzerinde büyük bir delik açabilir. Çim kumda ya da kayaların çatlaklarında büyürse daha da kısadır, çiçek veremez, bu da tohumlarını saçamaması demektir. Biz Moğollar için acınmayı çimden daha çok hak eden başka bir şey yoktur. Öldürmekten konuşmak istiyorsan, ceylanlar çim biçme makinesinin öldürebileceğinden daha çok çim öldürürler. Ceylanlar otlandıklarında, bu öldürmek sayılmaz mı? Bozkırdan büyük yaşamı çalmak değil mi? Bozkırın büyük yaşamını öldürdüğünde, bütün küçük yaşamlar da ölürler. Ceylanların verdiği zararın yanında kurtların verdiği zararın lafı bile edilmez. Sarı ceylanlar en tehlikelileridirler, çünkü burada yaşayan insanların hayatını bitirebilirler." Yaşlı adamın ince sakalı titredi, ayaklarının altında yatan ceylandan bile çok.

Chen Zen yaşlı adamın konuşmasından çok etkilendi; yüreği sürekli ve acı veren bir savaş tamtamı gibi attı. Bozkır insanları çiftçilerden sadece savaş taktikleri ve güçlü kişilikleriyle değil, düşünce biçimleriyle de üstündüler. Bu eski mantık etoburlar ile otoburlar arasında binlerce yıldır süregelen şiddetli çatışmanın köküne iniyordu. Yaşlı adam konuşmasını Moğol düzlüğünde durup Kuzey Çin'in ovalarına bakarak yapmıştı sanki; söyledik-

lerine hâkim, kurt dişlerini göstererek, güçlü ve yankılı, sivri ve ikna edici. Tartışma yeteneği gelişkin olan Chen tek kelime bile edememişti. Han tarım kültüründen kaynaklanan dünya görüşünün büyük kısmı bozkır mantığı ve kültürü karşısında un ufak olmuştu. Göçer halk "büyük yaşamı" koruyordu; bozkırın ve doğanın varlığını sürdürmesi insan yaşamının sürmesinden daha değerliydi onlar için. Toprağı işleyenler, öte yandan, "küçük yaşamları" koruyorlardı ki en değerlisi insan yaşamıydı. İnsan yaşamının devamıydı asıl önemli olan. Fakat Bilge'nin dediği gibi, büyük yaşam olmaksızın küçük yaşamların hiç şansı yoktu. Chen bunu üst üste tekrarladı ve bu ona bir şekilde acı verdi. Sonra tarih boyunca göçerlerin çiftçilere uyguladıkları büyük çaptaki kıyımları, ekim alanlarını otlağa çevirmek için yaptıklarını hatırladı ve içindeki kuşku tekrar canlandı. Bu eylemleri her zaman çağdışı, geriletici ve barbarca telakki etmişti. Fakat büyük ve küçük yaşam kıstasını ölçü alan yaşlı adam tarafından paylandıktan sonra konumunu tekrar gözden geçirmesi gerektiğini hissetti. Gerek Batılılar gerekse Doğulular topraktan uygarlığın anası olarak söz ederler. Öyleyse Toprak Ana'ya zarar veren biri nasıl uygar kabul edilebilirdi?

Çekinerek, "Öyleyse bu ceylanı özgür bırakmak senin için neden bu kadar önemli?" diye sordu.

"Ceylanlar kurtları çeker" dedi yaşlı adam. "Kurtlar ceylanları avlarlar, bu da daha az inek, koyun ve at kaybı demektir. Ayrıca ceylanlar çobanlar için ek gelir kaynağı oluştururlar. Moğollar çadır kurmak, evlenmek ve çocuk yapmak için ceylan avından gelir elde etmek zorundadırlar. Bir Moğol'un yarısı avcıdır. Avlanamazsak yaşamlarımız tuzsuz et gibi olur; tatsız. Biz Moğollar avlanamazsak deliliriz ve bu kısmen avın bozkırdaki büyük yaşamı korumasından kaynaklanır. Etobur hayvanlardan çok otumuzu yiyen hayvanları avlarız." Yaşlı adam iç geçirdi. "Siz Çinlilerin anlamadıkları o kadar çok şey var ki. Kitaplar okursunuz, fakat içlerinde bulduğunuz mantık sahtedir. Çinliler kitaplarını Çin'in nedenlerini savunmak için yazarlar. Moğollar kitap yazamadıkları için acı çekerler. Sen bir Moğol'a dönüşüp bizim için kitaplar yazabilsen ne kadar iyi olurdu."

Chen çocukken okuduğu bütün masalları düşünerek başını salladı. Bozkır kurtları açgözlü ve acımasız aptal yaratıklarken, tilkiler zeki ve sevimliydiler. Bozkıra gelinceye kadar doğada kurttan daha yüksek ve mükemmel bir biçimde evrimleşmiş başka bir vahşi hayvan türü olmadığının bilincinde değildi. Kitaplar, özellik-

le masal kitapları, çoğu kez insanları yanlış yönlendiriyordu.

Yaşlı adam ceylanın ayağa kalkmasına yardım etti ve onu kara doğru, yüzeyinden birkaç çim tanesi çıkmış bölgeye doğru itti. Aç ve gebe ceylan eğilip çimleri yedi. Chen hemen keçeyi çekti. Ceylan birkaç sarsak adım attı, başka ceylanların izlerini fark etti ve ardına bakmadan dağın sırtına doğru koşmaya başladı. Bir süre sonra gözden kayboldu.

Batu ile Gasmai de bir canlı hayvan getirdiler; yarı yetişkin bir ceylan. Gasmai, "*Huolehay, huolehay!*" (Merhamet, merhamet) diye mırıldandı ceylanı kollarına alıp karlı toprağa yerleştirirken, sonra kıçına bir şaplak attı ve hayvan dağın sırtına doğru koşmaya başladı.

Chen ile Gasmai başparmaklarını havaya kaldırarak birbirlerini kutladılar. Gasmai güldü ve "Annesi karda bir oyuğa düşmüş, bu da annesini terk etmek istemediği için ortalıkta koşup durdu. Onu sırıklarımızla yere yatırıncaya kadar akla karayı seçtik" dedi.

Diğer kar salları yaklaştılar ve kar gölünde hayatta kalabilmiş ceylanlar sonunda küçük bir grup oluşturdular, dağın sırtına doğru gidip gözden kayboldular. Yaşlı adam, "Bu hayvanlar burada bir şey öğrendiler. Bir daha sefere kurtların işi bu kadar kolay olmayacak" dedi.

4

Sonunda insanlar hak ettikleri yeni yıl erzakına kavuştular. Kar gölünün üzerindeki dondurucu hava daha da keskinleşmiş, göl yüzeyi iyice sertleşmişti. Yaşlı adam avcılara, "Tengri bizden elimizi çabuk tutmamızı istiyor" dedi. Adamlar bölgelerine koştular ve av alanı bir kez daha coşkulu havaya büründü. Bilge, Chen Zhen'i büyük bir oyuğun yanına götürdü. "Fazla büyük oyuklara rağbet etme" dedi, "Çünkü genellikle yedi sekiz boğulmuş ceylan içerir ve bütün o sıcaklık hayvanların hemen donmasını engeller. Gece sıcaklık arttıkça hayvanlar şişer, bacakları kasılır, karınlarının derisi morarır. Sonunda donduklarında etlerinin yarısı çürümüştür. Geriye etinin sadece yarısı yenebilen donmuş bir ceylan kalır. Satın alma merkezinde bütün bir ceylan için ödediklerinin yarısını öderler, o da derisi için sadece, eti için tek kuruş vermezler. Fakat kurtlar çürük ete bayılırlar, bu çukurlarda gömülü ceylanlar bütün kış akıllarından çıkmaz. Bu yüzden etin en iyisini kurtlara bırakacağız."

Yaşlı adam keçenin üzerine yatıp ucu kancalı sırığı en az iki metre derinliğindeki oyuğa soktu. Bir süre kurcaladıktan sonra sırığı birden yukarı doğru çekti. "Bir tane kancaladım" dedi Chen'e. "Yukarı çekmeme yardım et." Hayvanı çekmeye başladılar, iki çekişin arasında yer değiştiren karın altta oluşan boşluğu doldurması için biraz aşağı indiriyorlardı. Keçenin üzerinde durmuş, sırığı çekmek için öne doğru eğilmişlerdi. Bir süre sonra ölü ceylanın kar kaplı yüzü belirdi. Kanca hayvanın boğazına saplanmıştı, bu da derisinin zarar görmeyeceği anlamına geliyordu. Chen öne eğildi ve elli-altmış kilo ağırlığındaki ceylanın başını kavradığı gibi keçenin üstüne çekti. Hayvan bütünüyle donmuştu, karnı şiş ya da mor değildi. Öldükten kısa bir süre sonra

donmuş olmalıydı. "Mükemmel bir örnek" dedi yaşlı adam, "En yüksek fiyata gidecektir."

"Aşağıda daha var" dedi yaşlı adam, derin bir soluk alarak. "Sen bir tane kancalamaya çalış. Bir kuyunun dibindeki kovayı kancalamaya benzer. Doğru noktayı bulduğunda, var gücünle çek. Derisine zarar verip değerinin düşmesine neden olacak bir yerine saplama ama." Chen istekli bir biçimde başını salladı, sırığı aldı, oyuğa soktu ve dürtüklemeye başladı. Aşağıda iki üç ceylan olduğunu hissedebiliyordu, ancak sırığı bir tanesinin hatlarının üzerinde gezdirmeye başladı. Hayvanın boğazını hissettiğinde sırığı kancanın iyice saplandığından emin oluncaya kadar yukarı çekti. Chen nihayet Moğol bozkırındaki gölde "büyük balık" tutmuştu. O da elli-altmış kilo civarındaydı, en hızlı ata bile toz yutturabilecek bir av. Chen büyük bir coşkuyla hâlâ göl kenarında duran Yang Ke'ye seslendi: "Bak, yakaladım bir tane, hem de kocaman! Çekmesi hiç de kolay olmadı!"

"Sen buraya gel artık!" diye karşılık verdi Yang Ke, öfkeden kudurmuş bir vaziyette. "Bir fırsat da bana ver. Hem böylece Baba biraz dinlenmiş olur."

Bol etli ve derileri zarar görmemiş ceylanlar ardı ardına yüzeye çekilirken gölün üzerinde sevinç naraları yükseliyor, sallar hızla kıyıya doğru ilerliyorlardı. En hızlı çalışan işçilerin bir kısmı ikinci seferlerini yapmaktaydılar. Batu, Gasmai ve Lamjav'ın komuta ettikleri sal en etkinleriydi. En iri ceylanları hatasız ve şaşılası bir hızla çekiyorlardı. İyi bir fiyata satılmayacak orta ve küçük boy ya da derisi zedelenmiş, karnı morarmış bir hayvan çektiklerinde boş oyuğa geri atıyorlardı. Çıplak ve karlı vadide genellikle koyunların yavruladığı bahar mevsiminde rastlanan türde bereketli bir hasat manzarası oluşmuştu. Bazen avcılar bile ava dönüşür, diye geçirdi içinden Chen büyük bir memnuniyetle.

Chen ile yaşlı adam taşıdıkları iki ceylanla yükü ağırlaşmış olan sallarını kıyıya doğru sürdüler. Kıyıya vardıklarında Yang Ke ile Bayar yaşlı adamın inmesine yardımcı oldular. Chen saldaki iki ceylanı itti ve dördü onları yük arabasına taşıdılar. Chen arabalardan ikisinde iri ceylanların üst üstü istiflenmiş olduğunu gördü ve nedenini sordu. Yang Ke, "Bunların birini Bayar ile ben çektik. Diğerleri başka ailelerden armağan. Bu bir Olonbulag geleneğiymiş, dediklerine göre" diyerek güldü: "Baba ile takılmanın yararı."

Bilge kahkahalara katıldı. "Sizler de bozkırın yurttaşlarısınız" dedi. "Geleneklerimizi öğrenin ve uygulayın."

Yaşlı adam bir yorgunluk piposu içmek için arabanın yan tarafına bağdaş kurdu. "Siz ikiniz göle dönün" dedi, "Ama dikkatli olun. Düşecek olursanız hemen bacaklarınızı ve kollarınızı açıp soluğunuzu tutun. O zaman fazla derine gömülmezsiniz. Salın üzerinde kim varsa sırığı çukura indirsin, ama ötekinin yüzünü kancalamamaya dikkat etsin. Yoksa evlilik olasılığınız sıfıra iner, evde kalırsınız." Yaşlı adam katıla katıla güldü. Sonra Bayar'a yemek ateşi yakmak için biraz tahta bulmasını söyledi.

Chen ile Yang heyecandan uçarak keçe sala doğru yürüdüler. Gölün derin kar tabakasına yaklaştıklarında Chen gölün derinliğine inen bir tüneli andıran bir oyuk gördü. Yang Ke bir kahkaha attı ve "Biraz önce bir şey söylemek istemedim" dedi, "Çünkü Bilge Baba yanımızdaydı, fakat bu oyuğu Bayar ile kazdık, büyük ceylanı burada buldum. Sana şu kadarını söyleyeyim, şu Bayar küçük olabilir, ama cesareti çok büyük. Seni orada gördüğünde kürk paltosunu açtı ve çok hafif olduğu için karın üzerinde düşmeden sürünebildi. Beş altı metre ilerledikten sonra bir oyuk buldu, sonra geri süründü ve birlikte bir tünel kazdık. Ceylana ulaşmak için fazla kazmamız gerekmedi. Bayar tünele girip hayvanın ayağına ip bağladı. Sonra tünelden çıktı ve ben hayvanı çekip karın içinden çıkardım. Bayar korkusuzdu, ama o tünelin içindeyken karın göçeceğinden ve Bayar'ın altında kalacağından çok endişe ettim."

"Buna hiç şaşmadım" dedi Chen. "Çıplak elleriyle kurdun kuyruğuna yapışabilen biri karda bir oyuktan korkacak değil ya. Bir Moğol çocuğunun neler yapabileceğini biliyorsun artık. Büyüyünce nasıl biri olacağını sen düşün!"

"Ona karın altına girmemesini söylediğimde, bana yedi yaşındayken bir kurt inine girdiğini ve bütün yavruları çaldığını söyledi" dedi Yang. "Kar mağarası da neymiş! Sen bir kurt yavrusu istediğinden söz ediyordun, değil mi? Yanına Bayar'ı al, sana bir tane bulsun."

"Bana göre değil" diye karşılık verdi Chen. "Şu Moğollar... Gel de hayran olma adamlara."

İki öğrenci Moğol kar salını sürerken Yang'ın yüzü mutlulukla kırıştı. "Bozkırda avlanmanın bu kadar muhteşem olmasına inanamıyorum. Çobanlık çok sıkıcı. İşin içine kurtlar girince yaşam çok daha ilginç ve heyecanlı bir hal alıyor."

"Burası yerleşimin seyrek olduğu devasa bir bölge" dedi Chen. "Bazen kilometrelerce tek bir çadıra bile rastlamazsın. Kurtlar ve av olmaksızın yaşam burada boğucu olurdu. Son zamanlarda

kendimi okumaya kaptırdım, anlaşılan o ki bu insanlar binlerce yıldır kurt totemine tapmışlar."

O sabah çayla birlikte ağır ateşte pişirilmiş geyik eti yediklerinden enerjileri yüksekti, bu yüzden ağızlarından buhar bulutları salarak, kollarını ve bacaklarını kano yarışçıları gibi kullanıyor, keçe salın iki yarısının konumunu sürekli değiştirerek karlı yüzeyin üzerinde ilerliyorlardı. Sonunda Yang de bir ceylan kancalamayı başardı. O kadar sevindi ki az kalsın salı devirecekti. Chen soğuk ter dökmüş, arkadaşının yanına gidip heyecanını yatıştırmak zorunda kalmıştı. Yang donmuş hayvana bir şaplak atıp, "Bu insanların hayvanları kancalayıp kardan çıkardığını gördüğümde düş görüyorum sandım, ama şimdi düş olmadığını biliyorum" diye bağırdı. "Bu harikulade! Ve her şeyi kurtlara borçluyuz. Yaşasın kurtlar!"

Yang kancalı sırığı Chen'e vermeyi reddetti. Chen güvenliklerinden kaygı duyduğu için onunla tartışmaktansa ona kas gücü sağlamayı yeğledi. Neticede, Yang üç ceylan kancaladı. Yaptığı işe kendini o kadar kaptırmıştı ki kıyıya dönmek istemiyordu. Şeytani bir gülümsemeyle, "Birkaç tane daha çıkarıp hepsini bir kerede kıyıya götürelim. Öylesi daha verimli olur" dedi. Hiç düşünmeden donmuş ceylan ölülerini sertleşmiş karın üzerine yerleştirdi.

Kıyıda Bilge piposunu içmeyi bitirmiş, etraftakilere, kadınların ateş yakmak için kırık tahta parçaları ve benzeri şeyler yığdıkları alanı boşaltmalarını söylüyordu. Ortaya eski bir keçe yayıldı ve üzerine yalıtılmış süt çayı şişeleri, tahtadan gereçler ve tuzluklar yerleştirildi. İki oğlan bacakları kırık ve yarı ölü iki ceylanı kestiler. Olonbulag göçerleri sadece yeni kesilmiş hayvan eti yerler. Bu avcıların öğle yemeği olacaktı. Kurtların artıklarıyla karınlarını tıka basa doyurmuş olan köpekler, derileri yüzülmüş, iç organları çıkarılmış, buharları tüten iki ceylana kayıtsızlıkla baktılar. Bilge, kadınlar ve çocuklar taze, seğirmeye devam eden et parçalarını metal ve tahta şişlere geçirdiler, üzerlerine tuz serptiler ve alev alev yanan ateşin üzerine tuttular. Sonra etlerini yemek ve çaylarını içmek üzere oturdular. Gölün üzerine yayılan baştan çıkarıcı içki ve et kokusu avcıları yemek ve dinlenmek üzere kıyıya dönmeye çağırıyordu.

Öğlen olduğunda bütün sallar kıyıya iki üç sefer yapıp yüklerini boşaltmış, her ailenin arabasına donmuş ceylan ölüleri istiflenmişti. Erkeklerin işi, yapılı kadınlara ve çocuklara devretme zamanı gelmişti. Kadınlar ve çocuklar keçe sallara binip daha çok hayvan getirmek için kar gölüne açıldılar.

Ateşte pişmiş taze ceylan eti Moğol bozkırının lezzetlerinden biridir, özellikle etin hemen pişirilip yendiği av sonralarında. Bu, tarihsel olarak hükümdarların ve soyluların gözdesi olduğu gibi, sıradan avcılar için de toplanma vesilesiydi. Yeni kabul görmüş iki avcı olarak Chen Zhen ile Yang Ke de ziyafete davet edildiler. Avın heyecanı, yorgunluğuyla birlikte Chen'in iştahını öyle bir açtı ki, etkinliğin değerini bir Moğol hükümdarından bile daha çok bildiği hissine kapıldı. Vahşi bir kurt sürüsünün açık hava ziyafetinin ardından, insanların açık hava ziyafeti gerçekleşiyordu. O anda kendilerini herhangi bir Moğol kadar özgür ve güçlü hisseden Chen ile Yang, yemek yiyen, içki içen, şevk ve tutkuyla şarkı söyleyen avcı dostlarının elinden içki mataralarını hiç düşünmeden kaptıkları gibi dikiyorlardı.

Bilge, bir kahkaha patlamasıyla, "Bir yıl sonra Beijing'e gidip ailelerinizi ziyaret etmeye korkacağım, çünkü o zamana dek sizi iki vahşi Moğol'a döndürmüş olacağım" dedi.

"Biz Hanların yüksek dozda Moğol ruhu almaya ihtiyacı var" dedi Yang Ke, buram buram alkol kokan soluğuyla.

Chen Zhen avazı çıktığı kadar üç kez, "Baba" diye bağırdı, elindeki matarayı başının üzerine kaldırdı ve "Saygıdeğer Kabile Reisi"nin şerefine içti. Yaşlı adam kendi matarasından üç yudum alıp, *Minihu, minihu, minisaihu* (evladım, evladım, güzel evladım) diye karşılık verdi.

Çakır keyif olan Batu mataradan bir yudum aldı, Chen'in sırtına bir şaplak indirip, "Sen... sen yarı Moğol sadece... ne zaman ki sen... Moğol bir kızla evlenirsin... bir kadın, bir baba... Moğol bir velet, o zaman gerçek Moğol olursun. Sen... sen zayıf taraftasın, olmaz, olmaz, yetmez. Moğol kadın... çarşafların altında, çalıştırır seni... kurttan... kurtlardan da kötü. Biz, Moğol erkekleri, koyunlar gibi korkarız onlardan."

"Geceleyin" diye lafa girdi Sanjai, "erkekler koyun, kadınlar kurt olur. Özellikle Gasmai."

Avcılar kahkahaya boğuldular.

Lamjav o denli taşkın bir ruh hali içindeydi ki Yang Ke'yi tuttuğu gibi kar yığının üzerine fırlattı. "Sen... bunu bana yaptığında" diye kekeledi, "işte... o zaman Moğol olursun." Yang, Lamjav'ı kavrayıp onu yere devirmeye çalıştı, fakat üç kez daha tepe taklak olup yere serildi. Lamjav güldü. "Siz... siz Han Çinlileri otobursunuz, koyunlar gibi. Biz Moğollar etoburuz, kurtlar gibi."

Yang üstündeki karı süpürerek, "Sen bekle de gör" dedi. "Önümüzdeki yıl kendime yetişkin bir öküz satın alıp tamamını tek ba-

şıma yiyeceğim. Senden bir baş daha uzun oluncaya kadar büyümeyi planlıyorum, o zaman sen koyun gibi olacaksın."

"Evet!" diye bağırdılar diğer avcılar onaylayarak. "İyi bir karşılık!"

Bozkır Moğolları ete duydukları iştahtan çok içkiye düşkünlükleriyle ünlüdürler. Birkaç turdan sonra yedi sekiz mataranın tamamı boşalmıştı. İçkinin bittiğini gören Yang, Lamjav'a döndü ve küstahça, "Beni güreşte yenebilirsin, ama kim daha çok içermiş görelim" dedi.

"Tilkiyi oynuyorsun, öyle mi?" diye karşılık verdi Lamjav. "Burada kurtlar tilkilerden daha zekidir. Bir yere gitme. Bende daha içki var." Atının bulunduğu yere koştu, keçe eyer heybesinden bir şişe votka ile iki fincan çıkardı. Şişeyi Yang'ın önünde sallayarak, "Bunu konuklar için saklıyordum, ama şimdi seni cezalandırmak için kullanacağım" dedi.

"Cezalandır!" diye haykırdı avcılar. "Cezalandır! Hak ettiği cezayı ver!"

Yang Ke mahcup bir gülümsemeyle, "Bu tilki bu kurtla baş edemeyecek anlaşılan. Cezamı çekeceğim" dedi.

"Dinle... iyi dinle" dedi Lamjav. "Geleneğimize göre benim dediğim kadar çok fincan içeceksin. Bir keresinde ağzımdan yanlış bir laf çıktı ve hem Moğol hem de Han geleneklerine aşina bir gazeteci beni alt etti. Bu kez yenilgiyi tatmanı sağlayacağım."

Fincana içki koydu ve kırık bir Çinceyle, "Çayırkuşu çift uçar, kanat başına iki fincan" dedi.

Yang Ke'nin benzi attı. "İki fincan çarpı dört kanat, ah! Bu sekiz fincan eder! Kanat başına bir fincana ne dersin?"

"Kurallara uymazsan" dedi Lamjav, "üç yaparım. Yani, kanat başına üç fincan."

Chen Zhen de dahil olmak üzere avcılar, "İç! İçmek zorundasın!" diye haykırdılar.

Çıkış yolu göremeyen Yang, sekiz fincanı art arda dikti. Yaşlı adam güldü. "Burada bir dostunu kandırmaya çalışmak her zaman insanın başına iş açar."

Chen ile Yang yaşlı adamın elinden pişmiş şişleri aldılar ve ağızlarından kanlı yağ damlarken iştahla yediler.

"Bilge Baba" dedi Chen, "ömrümde ilk kez kurt yemeği yiyorum ve bugüne kadar yediğim en güzel şey, tattığım en leziz et. Şimdi bu kadar çok imparatorun ve oğullarının ava düşkünlüğünü anlayabiliyorum. Tang hanedanından, büyük Çin hükümdarı Taizong bayılırmış avlanmaya. Oğlu, varisi, Türk fedaileriyle birlikte avlanmak için bozkıra gelirmiş. Sarayın avlusuna bozkır tar-

zında bir çadır bile kurdurmuş. O çadırda, sizin gibi koyun kesip yer, kemiklerin etini kendi bıçağıyla sıyırırmış. Onun için, bozkır yaşamı imparator olmaktan çok daha güzelmiş. Bütün istediği Türk fedaileriyle ava gitmek, kendi Türk sancağının altında, bozkırda bir Türk gibi yaşamakmış. Sonunda tahta çıkma isteğini yitirmiş ve babası varis olarak onun yerine kardeşini seçmiş. Buradaki yaşam bir imparatoru bile kendine çekebilir."

Yaşlı adam büyük bir ilgiyle dinledi. "Bana bundan hiç söz etmedin" dedi. "Güzel bir hikâye bu. Siz Hanlar da prens gibi bozkır yaşamını seçseniz keşke, fakat tahtı yitirmeseymiş daha iyi olurmuş." Qing imparatorları avlanmak ve Moğol bir kızla evlenmek için sık sık buraya gelirlerdi. Han tebaasının bozkırda ekim yapmasına izin vermezlerdi. O zaman Moğollar ile Çinliler arasında anlaşmazlık yoktu, barış içinde yaşardık."

Bilge, Chen'in tarihi hikâyelerini dinlemeye bayılır, karşılığında ona Moğol hikâyeleri anlatırdı. "Kurtların yemeğinden yememiş biri gerçek bir bozkır Moğolu sayılmaz. Kurt yemeği olmasa Moğol da olmazdı muhtemelen. Geçmişte, Moğollar yok olmanın eşiğine geldiklerinde, kurt yemeği yiyerek hayatta kaldılar. Cengiz Han'ın dağlara sürülmüş olan atalarından biri, sıradan barbarlar gibi açlıktan ölmek üzereymiş. Hayatta kalmak için kurtların izini sürmeye başlamış. Kurtlar ne zaman avlansalar, karınlarını gönüllerince doyurup gitmelerini bekler, sonra artıkları yermiş. Bu şekilde dağlarda tek başına yıllarca yaşamış, kardeşi onu bulup eve götürünceye kadar. Kurtlar Moğolların velinimetleri, bazen de kurtarıcılarıdır. Onlar olmasaydı ne Cengiz Han olurdu, ne de Moğollar. Kurt yemeği lezizdir. Bak, kurtlar bize yeni yıl armağanı olarak ne verdi... Gerçi her zaman bu kadar kolay olmaz. Bir gün anlarsın ne demek istediğimi."

İki ceylandan geriye sadece kemikleri kalmış, ateş sönmeye yüz tutmuştu. Bilge etrafındakilere ateşi karla söndürmelerini söyledi.

Gökteki bulutlar yoğunlaşmıştı, dağların zirvelerinden uçuşan kar onlara kadar ulaşıp bir tür perdesi oluşturuyordu. En güçlü avcılar tekrar sallarına atlayıp kar gölünün yolunu tuttular. Uçuşan kar oyukları doldurmadan önce arabaları yüklemeleri gerekiyordu. Kancalanıp arabaya yüklenmiş her ceylan altı yedi torba Sichuan çayı ya da Tianjin'den on karton Haihe sigarası ya da on beş şişe Moğol votkası demekti. Bilge'nin tavsiyesi üzerine bütün sallar gölün derin yerinden, ceylanları kancalamanın daha kolay olacağı sığ tarafa doğru sürülüyordu. Yaşlı adam avcıları iki gruba

ayırmıştı; sırığı kullanmakta mahir olanlar kancalamaya, sal kullanmakta mahir olanlar da hayvanların geri getirilmesine odaklanacaklardı. Sallar kıyıya yaklaşırken ipler kullanıma sokuldu; birkaç adam gölün kıyısında durmuş, ipleri ceylan ölüsü yüklü sallara gemilere halat fırlatır gibi fırlatıyor, avcılar da ipin bir ucunu hayvana bağlayıp diğer ucunu kendilerini kıyıya çekmeleri için adamlara geri fırlatıyorlardı. Bu işlem tekrar tekrar yineleniyordu.

Kar gölündeki bütün gölgeler dağ gölgeleri tarafından yutulduğunda, arabalar tepeleme dolmuştu, fakat yine de el feneriyle gece avlanmaya devam etmek isteyen birkaç adam vardı. Artan ceylanları kıyıya istifleyip başlarına silahlı adamlar dikecek, ertesi sabah gelip onları da alacaklardı. Bilge onları engelledi. "Tengri bize iyi bir gün bahşetti" diye payladı onları. "Tengri adildir. Kurtlar bizim koyunlarımızı ve atlarımızı yedikleri için, zararımızı telafi etti. Şimdi Tengri rüzgârları estirmeye başladı, böylece bize kalan ceylanları kurtlara bırakmamızı söylüyor. Hanginiz Tengri'ye karşı gelmek istiyor? Hanginiz rüzgârın savurduğu karın altında kalmaya devam etmek istiyor? Kurtlar bu gece kar fırtınasıyla geri dönerlerse hanginiz yarın sabahı görebilir merak ediyorum."

Sözleri sessizlikle karşılandı. Bilge dönüş emrini verdi. Bitkin fakat mutlu insanlar sürücülere tepeleri ve vadiyi aşmalarında yardımcı olmak için aşırı yüklü, ağır arabaları ittiler. Sonra atlarına ve arabalara binip kampın yolunu tuttular.

Chen terinin soğuduğunu hissetti. Titremesine engel olamıyordu. Her yerde –gölde ve gölün dışında, vadilerde ve kar patikalarında– insanlar izlerini bırakmışlardı; ateş külleri, sigara izmaritleri, içki şişeleri, artı kampa kadar giden tekerlek izleri. Chen atını dürtüp Bilge'nin yanına geldi. "Baba, bu kez kurtlar kaybetti. İntikam almaya kalkarlar mı? Sen hep belleklerinin çok güçlü olduğunu, yemeklerini ve kavgalarını unutmadıklarını söylersin. Peki, ya düşmanlarını?"

"Çok sayıda ceylan çıkardık, fakat yarısından fazlasını kurtlara bıraktık. Gelecek bahar kurtlar donmuş ceylanlarla kendilerine ziyafet çekecekler ve bize sıkıntı vermeyecekler. Ayrıca, onlar bize bir iyilik yaptı, biz de onlara bir şey bırakmalıyız. Merak etme, kurtların önderi bilir ne yapacağını."

O gece bölge kar fırtınasına maruz kaldı, ama öğrencilerin yurdu sıcacıktı. Chen Zhen *Moğolların Gizli Tarihi* adlı kitabı elinden bırakıp Yang Ke'ye, "Bilge'nin sözünü ettiği, kurtların artık-

larını yiyerek hayatta kalmayı başaran adam Budoncher'di, Cengiz Han'ın büyükbabasının büyükbabasının büyükbabası. Cengiz Han'ın soyu Borjigin boyundan gelir, ki tarihsel kurucuları Budoncher'dir. Ondan sonra gelen nesiller büyük değişikliklere tanık olacaktır."

"Öyleyse kurtlar, o muhteşem savaş danışmanları ve liderleri olmasaydı, ne Cengiz Han olurdu ne de zeki ve savaşçı Moğol atlıları" dedi Yang. "Kurtların Moğolların tarihinde önemli bir rol oynadıklarına kuşku yok."

"Neden burada duralım? Çinlilerin hayatında da önemli bir rol oynadı, dünyanın bütün halklarının üzerinde hatta. Cengiz Han ve Moğol atlılarının sahneye çıkışı Çin tarihinin yeniden yazılmasına neden oldu, Jin'den Güney Song'a kadar. Orta Asya, İran, Rus ve Hint tarihlerinin de... Çin'de icat edilen barut Batı'ya, Avrupa ve Asya'yı yakıp yıkarak Batı'da derebeyliğin kalesini çökerten, kapitalizmin enerji sistemlerinin önüne çıkan bütün engelleri yok eden Moğol ordusuyla girdi. Barut ondan sonra tekrar Doğu'ya döndü ve Çin'in kapısını havaya uçurup Moğol atlılarının hâkimiyetine son vererek dünyayı baş aşağı çevirdi. Fakat kurtların tarih üzerindeki etkisi tarihçiler tarafından küçümsendi. Olayları Tengri kaydetmiş olsaydı, Moğol bozkırında yaşayan kurtlar tarihteki yerini almış olurlardı."

Gao Jianzhong, aldıkları büyük armağanın heyecanını üzerinden atamıyordu. "Geçmiş tarihi kurcalamaktan başka işiniz yok mu sizin? Bizim önceliğimiz ceylanları kardan çıkarıp zengin olmak olmalı."

Chen Zhen, "Gök tanrısı kurtları kollar" dedi. "Biz de bir araba dolusu ceylan için ona şükretmeliyiz. Fırtına üç gün daha sürecek, kar bir metre daha yükselecek ve oyukları dolduracak. O koşullarda ceylan aramak samanlıkta iğne aramak gibi olur."

Gao çadırdan çıkıp gökyüzüne baktı. "Gerçekten üç gün sürecek bu fırtına" dedi içeri döndüğünde. "Bugün ben de orada olmalıydım. En büyük oyuklara sırık daldırmasaydım ne olayım." İç geçirdi. "Gelecek bahara kadar beklemem gerekecek sanırım. O zaman ben de katılacağım, arabayı dolduracağım ve Bayan Gobi Grubu'ndaki satış merkezine bizzat götüreceğim. Siz ikiniz çenenizi kapalı tutarsanız kimsenin haberi olmaz."

Hayvanlar kışı sorunsuz atlattılar. Olonbulag kurt sürüsü ceylanların peşinden uzaklara gittiler ve orada dağıldılar. Büyük kar fırtınası gelmedi.

Chen Zhen uzun ve ıssız kış boyunca ne hayvan güttü ne de nöbet tuttu; onun yerine bozkırı dolanarak kurtlara dair hikâyeler topladı, zamanının büyük kısmını "uçan kurtlar" efsanesini araştırarak geçirdi. Bütün Olonbulag'da bilinen efsaneye göre, olay yakın zamanda ve Chen'in üretim birliğinde gerçekleşmişti. Bu efsanenin köküne inmeye ve kurtların Olonbulag'da nasıl uçabildiklerine dair merakını gidermeye kararlıydı.

Çobanlar bozkıra varmalarından kısa bir süre sonra öğrencilere kurtların dünyaya Tengri tarafından gönderildiğini, bunun da kurtların uçabildikleri anlamına geldiğini söylemişlerdi. Yüzyıllardan beri, bir çoban öldüğünde, cesedi yabana götürülür ve kurtların ortadan kaldırmaları için açık bir alana bırakılırdı. Kurtlar cesedin her parçasını yedikten sonra bu "gök cenazesi" tamamlanmış olurdu. Gök cenazesi denmesinin nedeni kurtların gökyüzüne uçabildiklerine ve Tibet'in büyülü kuşları gibi insanın ruhunu da cennete götürdüklerine dair inançtı. Fakat öğrenciler buna Kültür Devrimi'nin hedef tahtasına koyduğu "dört eski"den biri olan "batıl inanç" yaftası vurunca, çobanlar kurtların uçabildiklerinde ısrar etmişlerdi. Dediklerine göre, Kültür Devrimi'nin üçüncü yılı kadar yakın bir zamanda, bir kurt sürüsü İkinci Birlik'te Cherendorji'nin koyunlarını kapattığı taş duvarla çevrili ağılına uçup iki yüzden fazla koyunu öldürmüşlerdi. İştahlarını giderdikten sonra da uçup gitmişlerdi. Taş duvar üç metre yüksekliğindeydi, bir insanın bile tırmanamayacağı yükseklikte! Öyleyse kurtlar uçmadıysalar oraya nasıl girmişlerdi?

Yönetici Uljii, bütün liderleri görmeleri için olay yerine götürmüştü, aralarında polis şefi Harbar da vardı. Fotoğraf çekip ölçümler yaptıktan sonra duvarın kurtların üzerinden atlayamayacağı kadar yüksek olduğunda fikir birliğine varmışlar, geçebilecekleri herhangi bir yarık da olmadığını kaydetmişlerdi. Birkaç gün süren soruşturma sonucunda kurtların ağıla nasıl girip çıktıklarının mantıklı bir açıklaması yapılamamıştı. Fakat çobanlar biliyorlardı.

Bu hikâye Chen'in aklından uzun süre silinmemiş, kurtlara tutkusu artınca tekrar yüzeye çıkmıştı. Bu yüzden atına eyer vurup duvarı kendi gözleriyle görmeye gitti. İyice inceledikten sonra bir açıklama getirmeye diğerlerinden daha yakın sayılmazdı, dolayısıyla yaşlı Cherendorji'yle konuşmaya gitti.

"Aptal oğullarımdan hangisinin Tengri'yi gücendirdiğini hâlâ bilmiyorum" dedi Cherendorji, "fakat ailem bugün bile lanetli."

Yaşlı adamın ortaokul öğrencisi olan oğlu, "Bu olay aptal otlak

yasalarına bağlanabilir" dedi. "Olonbulag'da böyle duvarlar yoktu eskiden, fakat karargâh hem koyunları korumak, hem de gece nöbetleri için verilen puanların masrafını kısmak için duvar örülmesine karar verdi. Kurtlar duvarları tırmanamaz, böylece herkes geceleri huzur içinde uyuyabilecek, dediler. Biz de kapıyı kapatıp çadırlarımızdan çıkmadık. O gece köpeklerin havladıklarını duyduğumda bir şeylerin yolunda gitmediğini anladım, civarda bir kurt sürüsü vardı sanki. Fakat karargâh gidip bakmak gerekmediğini söylediği için, gidip bakmadık. Ertesi sabah kapıyı açıp da bütün o ölü ve ölmekte olan koyunları gördüğümüzde kalakaldık. Yerler kan gölüne dönmüştü, taş duvarlarda da kan vardı. Kanları taş duvarların öte yanına kadar fışkırmış olan ölü hayvanların boğazlarında dört diş izi vardı. Birkaç yığın da kurt dışkısı vardı... Daha sonra karargâh tüzüğü değiştirdi, ağıllara yakın oturan insanlara karşılığında çalışma puanı alabilecekleri gece nöbeti zorunluluğu getirdi. Son yıllarda giderek daha çok taş duvar inşa etmeye başladılar. Gece nöbeti de tutulduğu için ağıllara uçarak girip koyunlarımızı yiyen kurtlara dair başka hikâyeler duyulmadı."

Fakat Chen Zhen bununla yetinmedi, ortalıkta dolanıp diğer çobanlarla konuştu. Hepsi –erkek, kadın, genç, yaşlı– ona kurtların uçabildiğini, bir kurt öldüğünde ruhunun Tengri'ye uçtuğunu söylediler.

Sancak soruşturma birliğinde tutuklu olan polis şefi Harbar sonunda salıverilip tekrar eski görevinin başına gönderilmişti. Chen yanına bir paket Beijing sigarası alıp kurtların taş duvarlarla çevrili ağıla nasıl uçtuklarına dair fikrini almak üzere polis şefini ziyarete gitti.

İç Moğolistan Polis Akademisi mezunu olan ve mükemmel Çince bilen Şef Harbar, "Dosya kapandı" dedi. "Maalesef, bilimsel açıklamanın bozkırda geçerliliği yok, çobanların çoğu bilimsel açıklamaya inanmıyor. Bilimsel açıklamayı kabul eden birkaç eğitimli avcı dışında herkes kurtların uçabildiğinden emin. Yerel nüfusun inançlarına ve geleneklerine saygı göstereceksek" dedi gülerek, "kurtlar ağıla uçarak girdiler. Kurtların uzun sıçrama yeteneklerini hesaba katarsak bunda az da olsa gerçeklik payı var.

"Çobanlar o gün korku içindeydiler" diye devam etti, "Tengri'nin öfkeli olduğu için onları cezalandırdığına inanıyorlardı. Sürülerini dağda bırakıp olup biteni görmek için aceleyle döndüler. Kadınlar ve çocuklar dizlerinin üzerine çökmüş Tengri'ye yakarıyorlardı. Çocuklar o kadar korkmuşlardı ki yetişkinler onları to-

katladığında ağlamıyorlardı bile. Kargaşanın üretimi olumsuz etkileyeceğinden endişe eden Yönetici Uljii olayı çözmem için bana üç gün tanıdı. Olay yerini güvenlik altına almak için kurmay heyetini topladım, fakat olay yeri çoktan bozulmuştu. Ağılın dışındaki bölge insanlar ve koyunlar tarafından ezilmişti. Taş duvarın her santimetresini büyüteçle incelemek zorunda kaldım. Sonunda, duvarın kuzeydoğu köşesinde iki adet soluk, kanlı kurtpençesi izine rastladım. Bu davayı çözdü. Kurtların nasıl içeri girdiklerini tahmin edebilir misin?"

Chen başını salladı.

"Ben iri kurtlardan birinin ön bacaklarını duvara yaslayıp gövdesini diğer kurtlar için sıçrama tahtası yaptığına karar verdim. Diğer kurtlar var hızlarıyla koşup onun sırtına ve omuzlarına basarak duvarın üzerinden atladılar. İçerden uçuyorlarmış gibi görünmez mi?"

Duyduklarının şaşkınlığı içinde olan Chen "Bu Olonbulag kurtları inanılmaz zeki" dedi. "Taş duvarlar yapılır yapılmaz bununla baş etmenin bir yolunu buldular. Efsunlanmışlar sanki... Çobanlar kurtların uçtuklarını söylerken o kadar da yanılmıyorlar. Gökyüzünden aralarına düştüklerinde koyunlar korkudan yarı ölmüşlerdir muhtemelen. Gerisi de kolay olmuştur. Katliamı gerçekleştirdikten sonra karınlarını tıka basa doyurdular, duvarın öte yanında sıçrama tahtası görevini üstlenen zavallı kurt hariç. O bir şey yiyememiş olmalı. Kendini sürüye adamış özel bir kurt olsa gerek, bir alfa erkeği besbelli."

Şef Harbar katıla katıla güldü. "Yanılıyorsun" dedi. "Bence o kurt da içeri uçtu ve diğerleri kadar yedi. Kurtların ortak ruhlarının çok güçlü olduğunu bilmelisin; birbirlerini kollarlar. Kendilerinden birini asla terk etmezler. İçeride de başka bir kurt sıçrama tahtası görevini üstlendi ve karnını doyurmuş başka bir kurt duvarın üzerinden atladı. Sonra o dışarıda kalan kurdun içeri uçup karnını dilediğince doyurması için sıçrama tahtası görevini o üstlendi. Kanlı pençe izleri ikinci kurda aitti. Yoksa neden kanlı olsunlar? İlk kurt sıçrama tahtası olduğunda koyun boğazlamamıştı, pençeleri temizdi, kan yoktu. Öyle değil mi? Bir düşün. İnsanlara güzel bir oyun oynadılar. Ağılın içine girip gönüllerince koyun öldürdüler. İnsanlar o duvarları kurtların ağıla girmesini engellemek için inşa etti, fakat onun yerine çoban köpeklerinin girmesini engellediler. Bahse girerim ki Cherendorji'nin köpeklerinin burunları öfkeden yerinden oynamıştır. Kurtları kendilerine örnek alacak kadar zeki değillerdi, olsalardı da almazlardı, çünkü

içeri uçsalar bile kendilerinden daha zeki olan kurtlarla baş edemeyeceklerini biliyorlardı."

"Benden de daha zekiler" dedi Chen. "Fakat geriye bir sorun kalıyor. Sürünün son üyesi sıçrama tahtası olmaksızın duvarı nasıl aştı?"

Bu soru Şef Harbar'ı çok hoşnut etti. "İnsanlar gerçekten de kurtlardan daha aptal" dedi. "Olaydan sonra herkesin merak ettiği de bu oldu. Yönetici Uljii kan gölüne basarak ağıla girinceye kadar. İçeri girince kuzeydoğu duvarının dibinde üst üste istiflenmiş beş altı koyun ölüsü olduğunu keşfetti ve herkes son kurdun sürünün en zeki önderlerinden biri olduğuna kanaat getirdi. Tek başına koyun ölülerinden bir sıçrama tahtası oluşturup duvarın üzerinden atlamıştı. Bir kurdun bunu tek başına gerçekleştiremeyeceğini, koyunları birkaç kurdun istifleyip sonra atladıklarına inananlar oldu. Yönetici Uljii ekip başlarını olay yerine çağırıp onlara kurtların ağıla nasıl girip çıktıklarını izah etti. Bu da ortalığı biraz yatıştırdı. Cherendorji cezalandırılmadı, fakat Yönetici Uljii kurtları hafife aldığını itiraf ederek özeleştiri yaptı."

Chen Zhen'in tüyleri diken diken olmuştu. Polis şefiyle aynı kanıda olmasına rağmen, o günden sonra düşlerinde sık sık uçan kurt imgeleri görmeye başladı. Bazen ter içinde uyanıyordu. Bozkır efsanelerini eğlenceli hikâyeler olarak algılamıyordu artık.

Birkaç gün sonra Chen tugayın iki açık-gök-cenaze-mezarlığını yakından görmeye karar verdi. Biri Çagantolgayi Dağı'nın kuzey yamacında, öteki ise Kara Kaya Dağı'nın kuzeydoğu yamacındaydı. İlk bakışta mezarlıklar diğer otlak yamaçlarından farksız görünüyordu. Fakat yakından bakınca, belirgin farklılıklar göze çarpıyordu. İkisi de eski göçer yollarının uzağında, otlağın kutsal dağlarının kuzeyinde kasvetli bir yerde bulunuyordu. Kurt bölgesine ve Tengri'ye yakındılar, böylece ruhların cennete ulaşmak için kat etmeleri gereken mesafe kısalıyordu. Dahası, arabalar kayalık ve engebeli arazide güçlükle ilerliyorlardı.

Olonbulag'da yüzyıllardan beri, bir çoban öldüğünde insanlar onu soyarlar ve cesedini keçeye sararlar, ancak keçe faslını atlamak için cesedi soymadıkları da olur. Sonra cesedi oklarının üzerine uzun bir kalas yerleştirilip sağlamca bağlanmış bir arabaya koyarlar. Şafak sökmeden önce ailenin iki yaşlı ferdi, her biri tahtanın ucunu tutarak, arabayı gök mezarlığına sürerler. Gök mezarlığına vardıklarında atlarını kamçılayıp dörtnala koştururlar. Ceset kaçınılmaz olarak arabadan dışarı fırlar ve düştüğü yer ru-

hunun Tengri'ye döneceği yerdir. İki akraba atlarından inerler ve ceset şayet çıplaksa, keçeyi yuvarlayıp cesedi gökyüzüne doğru dönük olarak çimlerin üzerine yatırırlar; dünyaya nasıl geldiyse öyle, çıplak ve masum. O andan itibaren ceset kurtlara ve tanrılara aittir. Ruhunun Tengri'ye gidip gitmeyeceği yaşadığı hayatın erdemliliğine ya da erdemsizliğine bağlıdır. Fakat ceset bütünlüğünü korumaya devam ederse aile paniklemeye başlar. Ancak Olonbulag'da çok sayıda kurt olduğu için Chen o güne kadar ruhu Tengri'ye gitmemiş tek kişiden bile söz edildiğini duymamıştı.

Chen Tibet gök mezarları hakkında önceden bilgi sahibiydi, fakat bunun aynı zamanda bir Moğol geleneği olduğunu ve kartalların yerini kurtların aldığını bozkıra geldikten sonra öğrenmişti. Bütün Olonbulag çobanları gök mezarları yoluyla kurtların midesini boylayacağına göre, binlerce yıldır ölüm fikriyle barışık yaşamış olmalıydılar.

Chen'in merakı dehşet duygusuna üstün gelmişti. Üretim malzemeleri nakliyatı yapan arabaların sahibinden mezarlıkların yerlerini tam olarak öğrendikten sonra iki kez gizlice gözlem yapmaya gitmişti. Maalesef, iki seferinde de bölge kar kaplı olduğu için, görmeyi umduğu şeyi görememişti. Sonra bir gün, kış bahara dönmek üzereyken, karda mezarlıklardan birine doğru giden nal ve tekerlek izleri gördü. İzleri takip ederek eceliyle öldüğü ve oraya kısa süre önce getirildiği anlaşılan yaşlı bir adamın cesediyle karşılaştı. Karın üzerindeki hayvan, insan ve tekerlek izleri taze görünüyordu; toz halindeki kar bile uçuşmamıştı henüz. Yaşlı adam gayet huzurlu ve masum bir biçimde sırtüstü yatıyordu; üzerini ince bir kar tabakası kaplamıştı ve pürüzsüz yüzünde adanmışlık ifadesi vardı.

Chen'in oraya giderken hissettiği dehşet ve endişe duygusu yerini giderek kutsiyet sezgisine bırakmıştı. Yaşlı adam ölümle karşılaşmış birinden çok, Tengri ile şölene, vaftize, yeniden doğuş törenine katılan birini andırıyordu. Chen o anda bozkır Moğollarının kurt totemine duydukları derin saygıyı paylaştı. Hayatın sonunda beden kurtlara çıplak bir kurban olarak sunuluyor, karşılığında saf ve mutlak bir özgürlüğe erişiliyordu. Moğolların Tengri'ye, kurtlara ve onlara teslim ettikleri ruhlarına duydukları derin saygıyı şimdi anlıyordu Chen. Ölünün ruhunu rahatsız etme ve bozkır insanlarının kutsal inançlarını kirletme korkusuyla orada daha fazla kalamadı. Yaşlı adamın önünde saygıyla eğildikten sonra atını sürüp mezarlıktan uzaklaştı.

Üç gün sonra, ölünün ailesinin endişe etmesi için bir neden

kalmadı, bu da Chen Zhen'i büyük ölçüde rahatlattı. Aile, âdet olduğu üzere cenazeyi onaylamak için mezarlığa gittiğinde insan ve nal izlerinin yanı sıra bir yabancının da izlerine rastlamış olmalıydı, ancak kimse Chen Zhen'e herhangi bir suçlama yöneltmedi. Yaşlı adamın ruhu Tengri'ye gitmemiş olsaydı böyle olmazdı. Merakının ve ilgisinin ev sahiplerinin totem ve tabularıyla çatışmaya başladığını hisseden Chen, çok merak ettiği ve saygı duyduğu bu gizemli insanlara yaklaşmayı çok arzu etmesine rağmen, kendini koyunlarını gütmeye verdi.

O yıl bahar tuhaf geldi, her zamankinden bir ay kadar daha erken. Ilık rüzgârlar Olonbulag'ı altın sarısına çevirdi. Bütün bir kış boyunca karın altında ezilmiş olan güz yaprakları yüzeye fışkırdı ve güneşe bakan bazı yamaçlarda yeşil tomurcuklar belirdi. Bu değişimlerin akabinde kuru rüzgârlar ve sıcak günler bastırdı, ekipler yavrulama otlağına gittiklerinde ateşi korumaya ve rüzgârı kesmeye çalışmaktan başlarını kaşımaya zaman bulamadılar.

Gao Jianzhong çok geç kalmıştı. İşçiler ve göçer halk, daha önce, ulaşım ve inşaat ekiplerinde çalışmak üzere kente gittiklerinde, Gasmai'nin ekibinin satın alma merkezine getirdiği arabalar dolusu ceylanı kıskançlıkla seyretmişlerdi. Avın yerini öğrenmek için çobanların etrafını sarmışlardı. Bütün donmuş ceylanların toplandığı yanıtını aldıktan sonra Kuzeydoğu'dan gelme şekerlemelerle Bayar'a yaklaşmışlar, fakat Bayar onları boş bir dağ vadisine yönlendirmişti. Sonunda, çoğu Mançurya çiftliklerinden gelen bu yabancı Moğollar, bozkır Moğollarının zayıf noktasını keşfettiler: İçki. Çoban Sanjai'yi sarhoş edip ceylanların yerini öğrendiler. Ellerini çabuk tutup kurtlardan ve Gao Jianzhong'dan önce av yerine vardıklarında ceylanlar karın yüzeyine çıkmaya başlamışlardı bile. Yakınlarda bir yerde kamp kurdular ve bir gün içinde, küçük büyük, iyi kötü, bütün ceylanları topladılar. Onları arabalara yükleyip bir gecede Bayan Gobi Birliği'ndeki satın alma merkezine götürdüler.

İzleyen birkaç gece boyunca at çobanları kurtların öfkeli ve yakınan ulumalarının vadide bir aşağı bir yukarı yankılandığını duydular. Kaygılandılar ve atlarını gözlerinin önünden ayırmadılar. Çadırlarında bıraktıkları ve kurtların açlığı için ağır bir bedel ödeneceğinin bilincinde olan yavukluları, hırslarını koyunlardan alıp hüzünlü ve buruk ağıtlar yaktılar.

Çok geçmeden karargâhtan, bir zamanlar geçerli olan yıllık kurt yavrusu çalma geleneğinin tekrar yürürlüğe konuldu-

ğunu bildiren resmi bir belge geldi. Ödüller, askeri temsilci Bao Shungui'nin bizzat araya girmesi sayesinde, eskisinden daha yüksek olacaktı. Kurt yavrusu postunun her zamankinden daha çok edeceği söyleniyordu. Yumuşak, parlak, nadir ve değerli olan yavru postları kadın çantası yapımında kullanılıyordu. Çantalara özellikle alt kademeden memur eşleri rağbet ediyorlar, ayrıca arka kapıdan iş yapmaya istekli alt kademe memurlar için hemen paraya çevrilebilecek bir gelir oluşturuyorlardı.

Bilge suskundu, sürekli pipo içiyordu. Chen onun, "Kurtlar yakında intikam alacaklar" diye söylendiğini duydu.

5

Kuzey ufkundan mavi gökyüzünde yuvarlanıp taklalar atarak hızla ilerlemekte olan bulutlar kesif duman ya da kara ateş kadar azgındılar. Birkaç saniye içinde bulutlar kilometrelerce uzunluktaki sıradağları otlağın üzerine kapanan devasa bir kara el gibi yuttular. Batıda, toz halindeki karı taşıyan kuzey rüzgârı uçsuz bucaksız Olonbulag'ı süpürürken, turuncu güneş henüz direniyordu. Havada dönen kar taneleri güneşin eğik ışınlarının altında aç çekirgeler misali parıldıyorlardı.

Moğol atasözü: Kurtlar rüzgârı izler. On yıllardır sınırın iki yakasında da gerilla savaşları sürdüren Olonbulag sürüsü, nadiren erken gelen baharı değerlendirmek için koruma altındaki yolları kat ederek güneye, bozkıra döndü. Kurtlar keskin soğuklara maruz kalmışlardı, ayrıca çim kıtlığından dolayı av seyrek olduğu için açtılar. Bu koşullar altında kendi bölgelerinin öte yanında hızlı ceylanları avlamaları olanaksızken, kendi bölgelerindeki donmuş ceylanlar da yağmalanmıştı. Sınırda büyük bir sürü oluşturan çok sayıdaki aç kurt, alev alev yanan gözlerle bölgeye girdiler; iştahları korkunç, öldürme yöntemleri acımasız, davranışları getireceği sonuçlara kayıtsızdı. İntikam ateşiyle yanıp tutuşan ve besin için ölümü göze almış olan alfa erkekleri, insanların kendilerini kurt inlerini basmaya kaptırdıkları için yaklaşmakta olan belanın farkında olmadıkları bir zamanda, sürüyü giderek daha yakına getirdiler. 1960'lı yılların ikinci yarısında, yağmur bekleniyorsa, kuraklık yaşanıyor; açık ve berrak bir hava bekleniyorsa, güneş kendini hiç göstermiyordu. "Bu hava tahminleri şaka gibi" dedi Yönetici Ulji. Bilge ile otlak yönetiminin insanları kurt inlerini basma sevdasıyla işlerinden uzaklaştırdığını düşünen birkaç yaşlı tüfek dışında, kimse erken baharı ya da kurt belasını

öngörememişti. Çobanlar ile hayvan üretimi için her zaman kaygılanan ön karakoldaki adamlar, onları gelmekte olan belayla ilgili olarak uyarmayı başaramamıştı. Geçmişte, devriye gezdiklerinde, bir kurt sürüsünün izlerine rastlayınca karargâhı ve çobanları uyarırlardı. Sınır bölgesindeki otlaklar alçak tepelerle çevrili olduğu için korunaksızdı ve kutup akıntısı yerel olarak ak saç rüzgârları olarak bilinen fırtınalar doğururdu. İklim savaşlarında benzersiz olan kurtlar, tipi koşullarında yıldırım saldırıları düzenlemeleriyle ünlüdürler.

Yeni bir at sürüsü kısa bir süre önce Olonbulag'da güzel bir otlağa götürülmüştü. Sürü Moğol dağ milislerinin belli bir alayına ait bir düzine kadar sürünün içinden seçilmiş yetmiş-seksen kadar birinci sınıf attan oluşuyordu. Oraya tıbbi bir muayenenin sonuçlarını beklemek üzere gönderilmişlerdi. Atların hiçbirinde ruam hastalığına rastlanmazsa yollarına devam edebileceklerdi. Savaş hazırlığının gerginliği hesaba katılınca, çobanlar büyük sorumluluk altındaydılar. Askeri temsilci ve devrim komitesi, aynı zamanda mükemmel binici olan dört güvenilir, açıkgöz ve cesur çoban seçmiş; onları iki ekibe ayırıp atların başında günün yirmi dört saati nöbet tutmakla görevlendirmişti. Ekiplerin başında İkinci Milis Grubu'nda bölük komutanı olan Batu vardı. Batu, atların kendi sürülerine kaçmaya çalışmalarını önlemek için diğer sürülerin birkaç kilometre ileri götürülmelerini emretti. Rüzgâr yumuşak, bahar havası ılık, su berrak, güneş harikuladeydi. Yılın ilk tomurcukları, birlikte olmaktan hoşnut savaş atlarının oluşturduğu manzarayı donatıyorlardı. Dört çoban görevlerini ciddiye alıyorlardı ve birkaç gün boyunca her şey yolunda gitmişti.

Sonra yumuşak esen rüzgâr yerini birden fırtına habercisi sert bir rüzgâra baktı. Otlağa göl suyu yağdı ve koyunlar ağıllarından kaçmaya başladılar. Rüzgâr tüneli üzerine kurulmuş olan çadırlar ters dönüp parçalanmadan önce bir an için yuvarlanan devasa çanaklara dönüştüler. Rüzgâra karşı yol alan arabaların tenteleri havalanıp gökyüzüne doğru uçtu. Havada uçuşan kar o denli yoğundu ki, çobanlar sürdükleri atların ne başını seçebiliyorlardı ne de kuyruğunu. Kar insanın yüzüne saçma gibi çarpıyor, gökyüzünde milyonlarca beyaz atkı oluştururken havada ıslık çalıyordu. Yaşlı Bilge eski zamanlarda bir şamanın, "Kar fırtınası! Kar fırtınası! Dağınık saçlı beyaz gulyabani çılgınlığı!" diye haykırdığını söyledi. Şamanın sözleri günümüze dek gelmişti. Bozkırda kar fırtınasının adını anmak insanın ve hayvanın yüreğine korku salmaya yeterdi. İnsanlar bağırdı, atlar kişnedi, köpekler hav-

ladı ve koyunlar meledi. Tek bir seste birleşen bir kakofoni... Ak saçlı kar fırtınası denen canavarın çılgın uluması...

Geceleri kurt inlerini basan insanlar dağlarda mahsur kaldılar. Evlerine dönen avcılar yollarını kaybettiler. İşçiler, koyunlara bakmak için geride kalan yaşlılar, hastalar, kadınlar ve çocuklar, sürüden ayrılan koyunları yakalayıp sürüye döndürmeye çabalıyorlardı. Bozkırda, yıllarca çalışmanın sonucunda edinilmiş birikimi koruma yeteneği bazen tek bir gün ya da gecede sınanır.

Sınırı geçmiş olan kurt sürüsünün gerçekleştireceği organize saldırının asıl hedefi güçlü at sürüsüydü. Atların emredildiği gibi uzaklaştırıldığını farz eden Bilge içten içe sevindi fırtına patladığında. Daha sonra at sürüsünün yola çıkmasının tıbbi raporun sonucunun alınması için bir gün geciktirildiğini, fakat raporu ulaştırması gereken kişinin onun yerine kurt yavrusu aramak için dağlara çıkmayı seçtiğini öğrenecekti. O yıl en az bir düzine kadar inden yüzden fazla yavru çalınmıştı ve yavrularını yitirmiş yaslı annelerin katılımıyla sürü daha da azgın ve vahşi bir hale gelmişti.

Bilge, "Tengri kurtların önderine bu fırsatı sundu" dedi. "Olonbulag'ı çok iyi bilen beyaz kral kurdun intikam için bu yolu seçtiğine hiç kuşku yok."

Rüzgârın ilk uğultusuyla Batu geçici at çobanlarının çadırından dışarı fırladı. Birkaç gece nöbet tuttuktan sonra sözde bu onun dinlenme günü olacaktı. Kendi de atı da bitkindi; fakat uyuyamamış, bütün gün gözlerini kapatmamıştı. Atların etrafında büyümüş biri olarak Batu pek çok kez kar fırtınasına yakalanmış, birkaç kez de kurtların saldırısına uğramıştı. Fakat olaysız geçen birkaç gün onu huzursuz etmiş, şimdi sinirleri Moğol udunun telleri gibi gerilmişti. En ufak bir esinti, otların hafifçe kıpırdaması bile kulaklarının uğuldamasına neden oluyordu. Bütün deneyimli çobanlar kanla yazılmış bu bozkır atasözünü ezbere bilirler: Moğol bozkırında huzurun ardından huzur gelmez, ama tehlikenin ardından mutlaka tehlike gelir.

Çadırın dışına çıkar çıkmaz yaklaşmakta olan kar fırtınasının kokusunu aldı. Rüzgârın yönünü gördüğünde, geniş ve kırmızı yüzü grimsi bir mora dönüştü, kehribar rengindeki gözleri korkuyla parıldadı. Koşarak çadıra döndü ve uyuyan meslektaşı Laasurung'u sarstı. Sonra, seri hareketlerle, el fenerini aldı, tüfeğini doldurdu, bileğine çoban sopasını doladı, kürk kaftanını giydi, sobada yanan ateşi söndürdü ve atları bekleyen adamlar için iki kürk ceket aldı. O ve yoldaşı, sırtlarına astıkları tüfekleri ve

ellerindeki uzun el fenerleriyle atlarına atlayıp dörtnala kuzeye, atların otladığı yere yöneldiler.

Güneşin dağların ardında batmasıyla karanlığın otlağı kaplaması bir oldu. İki atlı yamacın dibine vardıklarında onları kar fırtınası karşıladı, büyük bir dalga ya da çığ gibi. Fırtına yuttu onları. Rüzgârda yüzleri morarıncaya kadar öksürdüler. Yüzlerini döven kar topakları onları gözlerini kapatmaya zorluyordu. Atlar da korkuya yenik düşmüşlerdi, dönüp rüzgârdan kaçmak için başlarını umutsuzca yukarı kaldırıyorlardı. Adamlar önce omuz omuza yol almışlardı, fakat yüzünün önündeki elini bile göremeyen Batu bir süre sonra avazı çıktığı kadar haykırdığında Laasurung'dan yanıt gelmedi. Rüzgâr ve kar hiddetli bir ulumayla her şeyi yutmuştu. Batu atını dizginledi, alnındaki buzu silip kendini yatıştırmaya çalıştı. Sonra el fenerini kolunun altına sıkıştırıp yaktı. Fener genellikle ortalığı ışıldak gibi aydınlatır, yüz metre ötedeki bir atın bile seçilebileceği bir ışık huzmesi yayardı. Oysa şimdi birkaç metreden daha uzağı göremiyor, yere paralel uçuşan yoğun beyaz saç tutamları görüşünü engelliyordu. Birden, ışık huzmesine bir kar adamı ile bir kar atı girdi ve adam ona doğru zayıf bir sinyal gönderdi. İki adam, korkuya kapılmış atlarına hâkim olmaya çalışarak, el fenerleriyle havada daireler çizdiler. Sonunda, yan yana geldiler yine.

Batu, Laasurung'u kavradı, kulaklıklarından birini kaldırıp kulağına bağırdı: "Burada kal, hareket etme. Sürüyü burada durdurmamız gerekiyor. Sonra doğuya süreceğiz. Jiazi Dağı'ndaki gölden uzak durmalıyız, ne olursa olsun. Yoksa her şeyi yitiririz."

Laasurung da bağırdı: "Atım ürktü, kurt kokusu almış gibi. Kurtlar gerçekten gelmişlerse dördümüz onlarla nasıl başa çıkacağız?"

"Hayatımız buna bağlıymış gibi" diye bağırdı Batu.

El fenerlerini kuzeye doğru tutup diğer iki çobana dönmelerini işaret etmek için ileri geri salladılar.

İki ışık huzmesinde boz bir at belirdi, yavaşladıktan sonra kurtarıcısını bulmuş gibi Batu'nun yanında durdu. Boz at huzursuz bir biçimde horuldanıyordu. Boynundan ısırılmıştı, yarasından fışkıran kan kırmızı buz çizgileri oluşturuyordu. Kanı gören Laasurung'un atı ürktü, yeri çılgıncasına eşeledikten sonra başını eğdi, boynunu öne uzattı ve kararlılıkla rüzgâr yönünde dörtnala koşmaya başladı. Batu atını döndürüp yoldaşının arkasından sürdü. Boz at kör edici tipinin içine daldı.

Batu, Laasurung'a yetişip atının dizginlerini tuttuğunda at sürüsü hemen yanlarındaydı. El fenerinin yardımıyla gördüğü bü-

tün atlar boz at kadar ürkmüş görünüyorlardı. Rüzgâra kişnerlerken titreyen toynaklarıyla savurdukları kar bulutları böğürlerinin aşağısındaki kudurmuş, çalkantılı fırtınayı gizliyordu. Batu ile Laasurung el fenerlerini korkuyla aşağıya tuttuklarında gördükleri manzara Laasurung'un sinirlerini o denli bozdu ki öne doğru yığılıp düşmemek için atının boynuna sarıldı. El fenerlerinin ışığı iki keskin gözlü çobanın kurt siluetlerini seçemeyecekleri kadar ölgün değildi. Kurtlar adamların görebildikleri bütün atlara dişlerini geçiriyorlardı. Kurt sürüsünün kürkü karla kaplanmış önderi bir hayaleti andırıyordu. Kurtların cüsseleri her zamankinden daha iri görünüyordu, dehşet verici irilikte. O kadar beyazdılar ki adamlar korkudan titrediler. Beyaz, hayaletimsi, vahşi kurt sürüsü karşısında çobanlar dehşete sürüklenmişlerdi. Genellikle el fenerinin ışığından korkup kaçan kurtlar intikam almaya o kadar kararlıydılar ki, alfa erkeği ve ana kurtların önderliğinde görülmemiş bir vahşet ve pervasızlık sergiliyorlardı.

Batu ile Laasurung diğer iki çobanın ortalıkta görünmediğini idrak ettiklerinde, onların yarı donmuş olduklarını ya da ürken atları tarafından uzaklaştırıldıklarını varsaydılar. Gündüz nöbetinde oldukları için yanlarında ne silah vardı ne de el feneri. Kürk ceketlerinin korumasından da mahrumdular. Batu acı verici bir karar vermek zorunda kaldı. "Onları boş ver" dedi, "Atları kurtarmak daha önemli!"

At sürüsü Batu'nun el fenerinin ışığında koşmaya devam ediyordu. Yetmiş ya da seksen Ujimchin savaş atı, bir düzine kadar sürünün ve çobanın hazinesi; Moğol tarihi boyunca savaş atı olarak ünlenmiş, tarihsel olarak Türk diye bilenen soylu atlar. Ağır ve külfetli işleri kaldırabilen bu muhteşem küheylanlar ne açlıktan korkarlardı ne de susuzluktan. Kavurucu sıcaklara ve acı soğuğa dayanıklıydılar. Uzun mesafeleri hızlı koşabilen bu hayvanlara genellikle sadece çobanlar ve karargâh önderleri binerlerdi. Kurtlara yem olmaları ya da kaçarken gölde boğulmaları durumunda diğer çobanlar Batu ile yoldaşını kurtlar gibi paramparça ederlerdi.

Laasurung'un geri durduğunu gören Batu dizlerini atının böğrüne gömüp onun yanına sürdü ve Laasurung'un başına vurup atını sürünün yönüne doğru dürtükledi. El fenerini Laasurung'un yüzüne tutup, "Kaçarsan seni ben öldürürüm!" diye bağırdı.

"Ben korkmuyorum" diye geri bağırdı Laasurung, "ama atım korkuyor." Atını denetlemek için dizginlere asıldı, sonra el fenerini yaktı ve çoban sopasını başının üzerinde sallayarak at sürüsü-

nün üzerine sürdü. O ve Batu el fenerleriyle atlara öncülük ettiler, inatçı atları sopayla dövüp rüzgâr yönünde koşacaklarına doğuya, sürüye doğru koşmaya zorladılar. Batu küçük göle doğru yaklaştıklarını tahmin etti, göl dört beş kilometreden daha uzak değildi. İri, geniş göğüslü beygirler sıradan atların –hamile kısraklar, genç atlar, yaşlı atlar– sıkıntılarından mustarip değillerdi. O denli hızlıydılar ki bütün sürünün yarım saat içinde çamurlu göle saplanması işten değildi. Adamların karşı karşıya olduğu en büyük sorun gölün kuzeyden güneye dar, doğudan batıya ise geniş olmasıydı. Bu da önlerinde yatay olarak yayılması demekti ve rüzgâr yönünü değiştirmezse etrafından dolanmak zor olacaktı. Göl Batu'nun zihninde, iblis rüzgâr ve kurt tanrı tarafından yollanan at ziyafetini bekleyen doymak bilmez bir zebaninin açık ağzından farksızdı.

Güneye doğru esen fırtınanın yönü değişmiyor, rüzgârın uğultusu hiç kesilmiyordu. Batu, karanlıkta bile, atının çimi eziş biçiminden, arazinin topografik değişikliklerini fark edebiliyordu. Toprağın damarlarını ve süngerimsi niteliğini hissederek nerede olduğunu ve nereye gittiğini kestirebiliyordu. İnleri yağmalanmış dişilerin alfa erkeklerinden bile daha azgın olduğundan endişe ediyordu. Etrafının kurtlarla çevrili olduğunu ve atını her an yere indirebileceklerini; atının tökezleyeceğini ve kendisini aç ve intikam peşinde azgın bir sürünün ortasında bulabileceği gerçeğini dikkate almamaya çalıştı. Naralar atarak çoban sopasını çılgınca sallarken bütün bunları düşünmemeye gayret ediyordu. Zihninde tek bir düşünce vardı: Atları denetim altına alıp doğuya sürmek ve gölün etrafından dolandıktan sonra erkeklerin ve köpeklerin kurt sürüsüyle mücadele edebilecekleri yurtlara ulaşmak.

El fenerlerinin ışığının rehberliğinde ve onları terk etmeyi reddeden çobanlarının sopa darbeleriyle, atlar giderek özgüvenlerini kazanmaya başladılar. Beyaz bir at öne geçti ve sürünün öncülüğünü üstlendiğini duyurmak istercesine kişnedi. Batu ile Laasurung el fenerlerini hemen bu yeni öncünün üzerine tuttular ve beyaz atın varlığı diğerlerinin Moğol savaş atlarının örgütlü düzenine geçip düşmana saldırmaya hazırlanmalarını sağladı. Öncü at savaş çığlığını attı ve sürüyü etrafına toplayıp delinmesi olanaksız bir kale oluşturdu. Yüzlerce at büyük bir güçle çifte savurdular, tepindiler, tekmelediler. Böyle bir hamle beklemeyen vahşi kurtlar taktiksel üstünlüklerini yitirdiler. Çemberin içinde kalan kurtlar atların karınlarının altından dışarı çıkamadılar, bacakları ve omurgaları kırıldı, kafaları dağıldı. Tiz, şeytani, acılı feryatlar

fırtınanın uğultusundan bile korkunçtu. Atların çifteleriyle en az üç kurdun öldüğünü ya da sakatlandığını bilen Batu rahat bir nefes aldı. Bulundukları yeri belleğine kazıdı, çünkü rüzgâr dindikten ve bulutlar dağıldıktan sonra onların postlarını yüzmek için oraya dönecekti. Atlar kurtları haklamanın özgüveniyle safları sıklaştırdılar. Sürünün daha ürkek olan atları dış saftaki güçlü atlar tarafından korunuyorlardı. Patlayıcı bir güç kullanarak kurt sürüsüne karşı demir yumruklardan oluşmuş bir zinciri çağrıştıran bir savunma hattı oluşturdular.

Göle giderek yaklaşıyorlardı ve Batu sürünün komuta etmeyi kolaylaştıran formasyonundan hoşnuttu. Öncü atı denetleyebildiği sürece gölün doğu kıyısına sağ salim ulaşmak kesinlikle mümkündü. Fakat yüreğinde korku kırıntıları taşıyordu hâlâ, çünkü bu, sıradan bir kurt sürüsü değildi. Çılgın bir kurda vurmak onun vahşetini artırır ve daha çok katliama neden olurdu. Bozkırda yaşayan herkes çıldırmış bir kurdun intikamından korkardı. Bütün sürü yaralanmış olan kardeşlerinin feryatlarını duyuyordu mutlaka, tehlike her yerdeydi. Batu birçok atın da yara aldığını gördü. Fakat bunlar kurtlarla çatışmaya alışık mükemmel savaş atlarıydılar, bu yüzden, yaralı da olsalar, formasyonu bozmuyor, kurtların yeniden saldırmasına neden olacak bir gedik vermeyi reddediyorlardı.

Bununla birlikte, sürünün vahim bir kusuru vardı. Daha çok beygirlerden oluşan sürü bir "oğul at"tan yoksundu. Oğul at, kurtlarla savaşı sürdürmekte güvenilebilir, güçlü ve iğdiş edilmemiş hayvandır.. Moğol bozkırında at sürüleri küçüklü büyüklü bir düzine kadar aileden oluşur ve her ailenin başında "oğul at" olarak bilinen bir at bulunur. Uzun yeleleri bazen dizlerine kadar dökülen bu atlar, ailenin diğer atlarından bir baş daha uzundurlar. Bunlar öncülük vasfına sahip acımasız katillerdir. Oğul atlar kurtlarla karşılaştıklarında sürüyü daire oluşturacak biçimde toplarlar. Dairenin içinde dişiler ve genç atlar, dışında ise olgun erkekler bulunur. Oğul atlar uçuşan yeleleri ve açılıp kapanan burun delikleriyle kurtlarla kafa kafaya dövüşmeye hazırdırlar. Şaha kalkarak kurtların üzerinde etten ve kemikten bir dağ oluştururlar. Böyle bir at kurtların üzerine indiğinde devasa toynaklarıyla kurtların kafalarını ve omurgalarını kırar. Kurtlardan biri kuyruğunu dönüp kaçacak olsa at başını öne eğip peşine düşer, çılgın gibi çifte atıp kurdun böğrünü ısırır. Bu atların en iri ve azgınları kurtları dişleriyle tuttukları gibi havaya fırlattıktan sonra onu ezerek öldürmek için yere düşmesini beklemeleriyle ünlüdürler.

En yırtıcı kurtlar bile sürülerinin başında gece gündüz nöbet tutan bu oğul atlara rakip olamazlar. Oğul atlar ailelerini kurt sürülerine karşı korumakla kalmazlar, onları yangın ve yıldırımlara karşı da korurlar. Dişilerin, tayların ve yaşlıların az zarar görmesini sağlar, onları her seferinde güvenli bir yere götürürler.

Batu o anda bir oğul atının olmasını diledi, fakat öncülüğü üstlenen beyaz at, diğerleri gibi, beygirdi; güçlü olmakla birlikte, saldırgan değildi. Batu içinden söylendi. Ordunun at seçmek için bozkıra yıllardır gelmemesi insanların savaş atlarından oluşmuş bir sürüde oğul at bulundurmamanın sonuçlarını göz ardı etmesine neden olmuştu. Bunun üzerine gitmeyi düşünmüş olsalar bile, atların ellerinden birkaç gün içinde alınacaklarını biliyorlardı. Bir şeylerin yolunda gitmeme olasılığı son derece düşüktü, fakat kurtlar yine de bir gedik bulmayı başarmışlardı. Batu sürünün oğul attan yoksun olduğunu muhtemelen bilen lider kurdun önsezine hayranlık duymadan edemedi.

Batu atını öne sürdü ve öncü atı doğuya doğru yönlendirmek için var gücüyle kırbaçladıktan sonra el değiştirip yarı otomatik tüfeğini aldı ve emniyet mandalını açtı. Mecbur kalmadıkça ateş etmeyecekti, çünkü bunlar çaylak savaş atlarıydılar, silah sesi, ürküp dağılmalarına neden olacaktı. Batu gibi Laasurung da onları bekleyen şeye hazırlandı. Fırtına şiddetini artırmıştı, iki atlı o denli yorgun düşmüşlerdi ki çoban sopalarını güçlükle sallıyorlardı. Fakat göle de yaklaşıyorlardı. Olağan koşullarda alkali kokusunu şimdiye dek almış olmaları gerekirdi.

Gözleri gerilimden kızarmış olan Batu ateşe ateşle karşılık vermeye karar verdi. Eyerin üzerinde doğrulup öncü atın başına vurdu ve suya yaklaşmakta olduklarını bildiren tiz bir ıslık öttürdü. Bütün atlar çobanın uyarısını anlamışlardı sanki; iki günde bir su içmek için götürüldükleri göl güneydeydi. Bahar beraberinde kuraklık getirmiş, göl neredeyse kurumuştu. Etrafı bataklıkla çevriliydi ve sadece su içen hayvanların toprağı ezdiği iki yer güvenli sayılabilirdi; o iki yerin dışında her yer ölüm tuzağından farksızdı. Baharın başından beri bazı hayvanlar ya bataklıkta boğulmuş ya da bataklıktan çıkamayıp açlıktan ölmüşlerdi. Atlar ne zaman su içmeye götürülseler çobanların telaşlı ıslıklarıyla yönlendirdikleri güvenli patikalardan geçerlerdi. Göle tek başlarına ve bu hızla gittikleri vaki değildi, gündüz vaktinde bile.

Fakat Batu'nun ıslığı meseleyi halletmişti. Bozkıra aşina olan atlar onları güneyde bekleyen tehlikeyi algıladılar. Ümitsizlikle kişneyip titrediler; durdular, yön değiştirdiler ve yanlardan esen

şiddetli rüzgârın etkisiyle dörtnala güneydoğu yönüne doğru koşmaya başladılar. Güneyde onları bataklık, kuzeyde ise rüzgâr ve yırtıcı kurtlar bekliyordu; güvenli tek yön güneydoğuydu muhtemelen. Başlarını öne eğmiş çılgın gibi koşan atların gözleri korkuyla büyümüştü. Sürü gerilim ve dehşet bulutlarının altında ölümüne koşarken kişneme sesleri yerini derin solumalara bıraktı.

Yön değişikliği muharebenin cephesini değiştirdi. Güneydoğuya doğru koşarken, savunma gücü düşük zayıf atlar kendilerini birden rüzgâra ve kurtlara karşı savunmasız buldular; çifteleriyle kurtları öldürebilecek ya da yaralayabilecek güçlü atlar ise konumlarını yitirmişlerdi. Şiddetli rüzgâr sürüyü yavaşlatıyor, düşman kurtların silahlarına karşı savunma gücünü azaltıyordu. Rüzgâr kurtları kanatlandırmıştı. Olağan koşullar altında kurtlar atlardan daha hızlı koşarlar, rüzgârı arkalarına alarak ya da rüzgâra karşı. Fakat rüzgârı arkalarına aldıklarında, daha hızlı olmalarına rağmen, öne doğru hamle yapan akıllı bir atın çiftesine maruz kaldıkları takdirde yaralanmanın, hatta ölümün kaçınılmaz olduğunu bildiklerinden atları arkadan indirmeye cesaret edemezler. Başarılı olmanın sırrı çaprazdan saldırmakta yatar. Fakat bu, saldırının hızını etkiler. Bir şekilde atın sırtına sıçramayı başarabilseler bile hayvana diş ya da pençe geçirmek olanaksızdır; en fazla birkaç sıyrık bırakırlar ve saldırı başarısızlıkla sonuçlanır. Fakat bu ani yön değişikliği kurtlara mükemmel bir saldırı fırsatı yaratmıştı. Rüzgârı arkalarına almışken ve at sürüsü yavaşlamışken çaprazdan saldırma gereği kalmamıştı. Yandan sıçramaları yeterli olacak, rüzgâr onları atların sırtlarına ve boyunlarına taşıyacaktı. İşte o zaman pençelerini saplayıp jilet gibi keskin dişlerini hayvanın hayati yerlerine geçirdikten sonra tekrar yere sıçrayabileceklerdi. At, sırtındaki kurttan yerde yuvarlanarak kurtulmaya kalkışsa bile sürünün kalanı atın işini kısa sürede bitirebilirdi.

Kurtlar atları arka arkaya ısırırken sürüden umutsuz feryatlar yükseliyordu; atların böğürlerinden ve göğüslerinden fışkıran kanın kokusu azgın kurtları gözü dönmüş katillere çevirmişti. Ağızlarındaki çiğ et kurtlara bir şey ifade etmiyordu; atları acımasızca parçalamaktı asıl istedikleri. Kurtlar dalga dalga saldırırken ölümcül yaralar alan atların sayısı giderek artıyordu. Her saldırıya öncülük eden kurtlar ve onları izleyenler tamamen çıldırmışlardı; atların sırtlarına sıçrıyor, güçlerini toplayıp pençelerini geçiriyor, keskin dişleriyle deri, kıl ve et koparırken hayvanın sırtında sıçrama tahtasının üzerindeymişçesine yaylanıyorlardı.

Ağızlarındakini tükürdükten sonra yere sıçrıyor, takla atıp ayaklarının üzerine konuyor, birkaç adım koştuktan sonra bir başka atın sırtına sıçrıyorlardı. Sürünün tamamı kendine öncü erkekleri örnek alıyordu. Bütün kurtlar atalarından miras öldürme içgüdüsünü bütünüyle ve canla başla hayata geçiriyorlardı.

At sürüsü kıyıma uğruyordu; kar, kan lekeleriyle kaplanmıştı. Acımasız otlak bir kez daha insafsız bir kıyıma zemin oluşturmuştu. Kurt sürüleri, kuşaklar boyunca, sayısız taze can yutmuş, çimli bayırlarda kanlı izlerini bırakmışlardı.

İki atlı el fenerlerinin solgun ışığında kıyıma tanık oldular. Her yıl yaşanan bir ritüel olmasına rağmen, bu kez kabullenmek daha güçtü, çünkü Olonbulag'ın görkemini simgeleyen bu ünlü atların orduya teslim edilmeleri gerekiyordu ve o güne dek kurt katliamlarından kaçmayı başarmışlardı; onları büyük bir özen ve kaygıyla yetiştiren çobanların gururuydular. Atların katledilişini izlemek Batu ile Laasurung'un gözlerinden yaşlar süzülmesine neden oldu. Öfkeye boğulmuşlardı, fakat metin olup duygularını bastırmak, sakin olmak, henüz hayatta olan atları kurtarmak için ellerinden geleni yapmak zorundaydılar. Batu'nun kaygısı giderek artıyordu. Yılların deneyimi ona bunun sıradan bir kurt sürüsü olmadığını söylüyordu. Olonbulag'ı iyi bilen kurnaz kurtlar tarafından yönetildiğine kuşku yoktu. Besinleri yağmalandığı için gözlerini kin bürümüş erkek kurtların yanı sıra, yavrularını yitirdikleri için çıldırmış dişileri de içeriyordu. Fakat alfa erkeği çıldırmaktan çok uzaktı. Sürünün, atları güneye sürüşünden planını tahmin etmek mümkündü. Alfa erkeği at sürüsünü ne pahasına olursa olsun göle sürmeye kararlıydı. Bu bilinen bir kurt stratejisiydi. Batu'nun korkusu büyüdü. Kurtların ceylanları bataklıkta kıstırdıklarına tanık olmuşluğu vardı, birkaç kez de inekleri ve atları çamurlu araziye sürüklediklerini görmüştü. Eski tüfeklerden kurtların atları gölde de kıstırdıklarını duymuştu, yoksa kaderinde o gece öyle bir kurt sürüsüyle karşılaşmak mı vardı? Bütün at sürüsünü katledebilirler miydi? Kendini bu tür düşünceleri zihninden silmeye zorladı.

Laasurung'a el feneriyle kendisini izlemesini işaret ettikten sonra önünü kesmek için atını dörtnala sürünün peşinden doğuya sürdü; iki atlı da ellerindeki çoban sopaları ve el fenerleriyle deli gibi kurtların üzerine gittiler. Kurtlar parlak ışıktan ürkerler; gözlerini ağrıtır. Adamlar atlarını bir ileri bir geri sürüp el fenerlerinin ışığını kurtların üzerine tutarak korkuları biraz dinmiş gibi görünen atların doğusundaki hattı korumayı başardılar. Atlar

kendilerini hızla toparlayıp gölün doğu kıyısına doğru koşmaya başladılar; bu onların son şansıydı. Sürü gölün kıyısına varmanın yeterli olacağını biliyordu, çünkü oradan rüzgârı arkalarına alıp pek çok çadırın bulunduğu yavrulama havzasına ulaşabilirlerdi. Orada bağırıp çağırıp el fenerlerinin ışığını kurtlara tutacak pek çok insanın ve iyi dostlarının; sahipleri onlara durmalarını emredinceye kadar kurtlarla mücadele etmekten vazgeçmeyecek tehlikeli ve yırtıcı köpeklerin beklediklerini biliyorlardı. .

Fakat kurtlar fırsatları bekleme ve saptama konusunda olağanüstü sabırlı şeytani savaşçılardır. O fırsatı yakaladıklarında da posasını çıkarırlar. Şimdi, zemini hazırlamış ve bekledikleri fırsatı yakalamışken, bunu değerlendirecek ve ağın arasından tek bir atın bile kaçmaması için ne gerekiyorsa yapacaklardı.

İnsan, at ve kurt art arda koşuyorlardı. Kurt sürüsü kısa bir süre için saldırıya ara verdi. Batu'nun elleri tüfeğinin kabzasını kavramaktan ter içinde kalmıştı. On yıllık çobanlık deneyimi ona kurtların son bir saldırı için toplanmakta olduklarını söylüyordu; aksi takdirde başarılı bir saldırı gerçekleştirme fırsatını yitirmiş olacaklardı ve bu sürü intikamdan vazgeçecekmiş gibi görünmüyordu.

Fakat Batu ellerinin titremesini ateş edebilecek kadar dindirmeyi başardığında at sürüsünden korkunç kişnemeler yükseldi ve kendi atı tökezler gibi oldu. Yanan yaşlı gözlerini ovuşturup el fenerini önüne tuttuğunda atının önünü çeviren üç iri kurtla karşılaştı. Batu, Laasurung'un da aynı sorunla karşı karşıya olduğunu gördü. Kurtlar saldırdığı anda atının korkusunu dizginlemeye çalışırken bir yanda da el feneriyle Laasurung'a yanına gelmesini işaret etti, fakat Laasurung'un atı çifte atıp sıçramaktan başka bir şey yapacak durumda değildi. Kurtlar hayvana sırayla saldırıyor, etinden parçalar koparıyorlardı. Sonunda Laasurung'un kaftanının kenarı yırtıldı ve müthiş bir paniğe kapıldı. İş görmeyecek kadar uzun olan çoban sopasını fırlattı ve el fenerinin kalın sapını silah gibi kullanarak kurtların kafalarına vurmaya başladı. El fenerinin ışığı söndü, sapı ezildi, kurtların kafaları yarıldı fakat yer değişerek saldırıyı sürdürdüler. Sonunda, iri kurtlardan biri atı omzundan ısırıp hayvanı acıdan delirtti. Hayvan binicisinin tehlikeyle flörtünü hiçe sayıp gemini azıya aldı, başını öne eğdi ve can havliyle güneybatıya doğru koşmaya başladı. Laasurung dizginlere var gücüyle asıldıysa da onu durduramadı. Savaş alanından zorlu bir savaşçıyı kaçırdıklarını gören kurtlar onu kovalamaktan vazgeçtiler.

Tak başına kalan Batu'nun etrafı kuşatılmıştı. Çaresi kalma-

yınca kendini çobandan Moğol savaşçısına dönüştürdü. Kurtlarla ölümüne kapışmıştı ve kendisine yüzyıllardan miras kalan kurtlarla savaşma becerisini ve taktiğini uzun zamandan beri ilk kez kullanacaktı. Bilge'nin ona armağan ettiği çoban sopası, süvari kılıcı uzunluğundaydı; atalarının kurtlarla savaşıp onları öldürmek için kullandıkları türden bir silah. Sağlam sopanın kürek sapı kalınlığındaki ucunda, aralarındaki boşluklar birkaç kuşak kurt soyunun kuru kanıyla lekeli bir dizi demirden diş vardı. İri kurtların birkaçı sırayla atını iki yanından ısırıyorlardı, bu da Batu'ya sopasını kullanmak için gerekli açıyı sağlıyordu; o gece kurt öldürmek için bulabileceği en iyi fırsat. Her şey cesaretine ve isabetine bağlıydı.

Hazırdı. Derin bir soluk aldı, el fenerini sağa çevirdi ve sopayı başının üzerine kaldırdı. Bir aralık gördü ve sopayı var gücüyle kurtlardan birinin kafasının en sert fakat edilgen noktasına, dişlerine indirdi. Pençelerini kaldırmış havada asılı olan kurdun dört kesici dişi de kırıldı, ölümcül bir darbe almıştı.

Kurt karlı toprağa düştü ve ağzından boşalan kanı yaladıktan sonra başını gökyüzüne doğru kaldırıp uludu; ölüm çığlığından bile daha ürpertici bir elem sesi. Kurt bozkırda kesici dişleri sayesinde hayatta kalır. Onlar olmaksızın, kurt yiter. Gözde avı olan büyükbaş hayvanları artık avlayamaz; kendini av köpeklerine ve rakip kurtlara karşı koruyamaz; yırtıp parçalayamaz, kendine avının eti ve kanıyla ziyafet çekemez; bağışlamayan bozkırda artık gücünü tazeleyemez.

Atlar art arda katledilirken can derdine düşen Batu elinden geldiğince çok kurt öldürüp sürüye bir çobanın gaddarlığını tattırmaya kararlıydı. Diğer kurtlar yeniden gruplaşma fırsatı bulamadan bir açıklık gördü ve sopayı tekrar indirdi. Hedefi tam olarak bulamasa da, hayvanın burnuna isabet ettirmiş, etini kemikten ayırmıştı. Hayvan karlı toprağa düştü ve kıvrılıp bir kürk yumağı oluşturdu. Sürünün iki üyesi acı içinde ulurken diğer kurtlar Batu'nun yeteneği ve gücü karşısında geçici bir süre için sinmiş göründüler. Ansızın hiddetlerinden arınınca sıçrayıp saldırmayı kesmekle birlikte Batu ile at sürüsünün arasında kalmaya devam ettiler.

Saldırıyı püskürten Batu at sürüsüne baktı, sürü sonunun yaklaşmakta olduğunu sezerken, bir yandan da peşlerindeki kurtların ciddi bir darbe aldıklarının farkındaydı. Elektrik direklerinin üzerinde esen rüzgârı çağrıştıran titrek bir vızıltı yaydılar havaya; ölümcül dehşet ve endişe dolu bir tını.

Öncülerinin buyruğuyla kurt sürüsü yeni bir saldırıya geçti; bu kez Moğol kurtlarının bildiği en acımasız, en kanlı, en akla gelmeyecek intihar saldırısı yöntemlerine başvurarak. Özellikle yavrularını yitiren dişiler peş peşe atların üzerine sıçrıyor, kesici dişlerini hayvanın omuzun altındaki en yumuşak yere geçirdikten sonra hayatlarını feda etmeye hazır bir biçimde orada asılı kalıyorlardı. Bu hem at hem de kurt için tehlikeli bir taktikti. At koşarken kurdun alt kısmı atın arka bacaklarının arasına sıkışıyor, bu da panikleyen kurbanın işkencecisini üzerinden atmaya çalışırken güçlü toynaklarıyla kemiklerini kırmasına, hatta iç organlarını patlatmasına neden olabiliyordu. Sadece en güçlü ve iri kurtlar hareket etmeden asılmayı, sonunda kesici dişleriyle atın karnını yardıktan sonra güvenli bir biçimde yere inmeyi başarabilirler. At kurdu üzerinden atmayı başaramazsa avcının ağırlığı ona yavaşlatır ve sonunda sürü üzerine çullanıp onu öldürür. Kurdu tepmeyi becerirse, sarf ettiği ek güç karnına aldığı ölümcül yarayı hızlandırır.

Bu biçimde saldırıya uğrayan atlar ve intiharcıl saldırganlar, trajik bir umutsuzluğu kapılmışçasına titrediler.

Atları kendi canları pahasına indiren kurtların çoğu dişiydi. Erkeklerden daha hafiftiler, bu da atların karınlarını sadece asılarak yarmalarını zorlaştırdığı için, güçlü atın kendisinden yararlanmak zorundaydılar. Davaya sonuna kadar bağlı bir biçimde ölümün yüzüne sükûnetle bakıyor, intikam saplantısıyla canlarını feda ediyor, kanla sütü karıştırıyorlardı. Karınlarına, göğüslerine, iç organlarına ve meme uçlarına ölümcül darbeler alma riskine girerken, öldürdükleri atların yanında can vermeye hazırdılar.

Karınları yarılan atlar midelerini bir süre önce yılın ilk çim filizleriyle tıka basa doldurdukları için karınları gergin ve aşağı doğru sarkıktı; ince deri tabakası kurtların keskin dişleri tarafından yırtılınca yumuşak bağırsakları kara döküldü.

Kurtların nihai çılgın saldırısı at sürüsünün direncini kırdı. Otlak mezbahaya dönüştü. Kendi çifteleriyle karınlarına darbe alan atlar peş peşe kara yatıp kasılmaya başladılar. Saniyeler içinde, henüz bir dakika önce sıcak kanın aktığı göğüslerine buz doldu. Kara, dalga dalga at kanı yayıldı.

Kurtların intihar saldırısıyla intikam savaşı karşısında Batu korku içinde donakalmıştı. Her şeyin yitirildiğini biliyordu. Artık tek istediği birkaç at kurtarmaktan ibaretti. Atını geçici olarak yavaşlatmak için dizginini çektikten sonra, topuklarını yanlarına gömdü, dizgini gevşetti ve kurtlarla atların arasından dörtnala ge-

çerek öncü ata doğru sürdü. Kurtların saldırısıyla dört bir yana dağılan at sürüsü rüzgârı arkasına almış dört nala kaçan bir orduyu andırıyordu. Dehşete kapılan atlar güneyde onları gölün beklediğini unutmuşlardı.

Göle inen bayır ve fırtına hızlarını artırdı; toynakları neredeyse yere temas etmiyor, devinimleri dağdan aşağı inen çığı andırıyordu. İnce buz tabakası toynaklarının altında parçalandı ve havada ağdalı bir çamur uçuştu; bataklık kurt sürüsüne duydukları korku ve nefretle ümitsizce kişneyip koşmayı sürdürmeye çalışan kalan atları yutmak üzereydi. Çamura umutsuzca saplanan atlar, daha derine gitme gücünü toplamadan önce, bir an için ölüme gitmekle kurtlara yem olup intikamlarını alma zaferini tattırtmayı seçmek arasında kararsız kaldılar. İnsanlar tarafından iğdiş edilmiş, erkekliklerini bıçağa kaybetmiş olan bu atlar, hayatlarını son bir direnişle yitirecek; kurtların saldırısına toplu intiharla karşılık vereceklerdi. O anda kadim bozkırın en gözü pek gücünü temsil ediyorlardı.

Fakat acımasız bozkır zayıfı küçümser, ona en ufak bir acıma duymaz. Gece çökerken aniden düşen sıcaklık, çamurlu yüzeyi ince bir kahverengi buz tabakasına çevirmişti. Gölün kıyısında sert bir buz tabakası oluşmuştu, fakat bataklığın ortasındaki buz tabakası atların ağırlığına dayanacak kadar kalın değildi; atlar daha derin sulara, girdap gibi dönen kar ve soğuk havayla her zamankinden daha da yapışkan ve vıcık bir hal alan çamura doğru ilerledikçe toynaklarının altındaki buz tabakası kırılıyordu. Kapana kısılmışlardı, fakat çabalamaya devam ediyor, attıkları her adımda toynaklarıyla çamurun arasında oluşan boşluğa daha çok kar ve soğuk hava dolmasına neden oluyorlardı. Çırpınışları çamurlu gölü donmuş bir bataklığa çevirmekteydi. Sonunda, kaçınılmaz olarak, güçleri tükendi ve hareket edemez oldular. Aradığı çabuk ölüm esirgenince, sürü umutsuz ıstırabını seslendirmeye başladı; solukları buhardan bir sis tabakası oluşturdu, derilerini kırağı kapladı. Sürünün her üyesi kurtuluşun olanaksız olduğunu ve yaklaşmakta olan katliamı kimsenin engelleyemeyeceğinin farkındaydı.

Batu gölün kıyısına vardığında atını dikkatle dizginledi, fakat büyük siyah toynaklar suyla temas eder etmez hayvan huzursuz bir biçimde horuldandı, başını öne eğdi ve önündeki çamurlu manzaraya tedirginlikle bakarak daha ileri gitmeye cesaret edemedi. Batu el fenerini gölün yüzeyine tutup kapana kısmış atların karaltılarını seçti. Birkaçının başı takatsiz bir biçimde sallan-

maktaydı, sanki onları kurtarmakla sorumlu adama yardım çağrısında bulunuyormuş gibiydiler. Batu biraz daha ilerlemesi için topuklarını atının böğrüne gömdü. Fakat dört beş adım gidemeden toynakları buz tabakasını kırdı ve çamura gömüldü, bu da hemen kıyıya koşmasına neden oldu. Batu hayvanın böğrüne bu kez çoban sopasıyla vurdu, fakat hayvan hareket etmeyi reddetti. Batu atından inip buz tabakasında sürünmeyi ve tüfeğiyle atlarını korumayı düşündü. Fakat atı olmaksızın sopayı kullanma konumunu yitireceğini, ayrıca atının demir nallarından silah olarak yararlanma olanağından yoksun kalacağını biliyordu; kurtların ona karşı duydukları korkuyu yitirmeleri halinde, onu ve atını parçalamaları çok sürmeyecekti. Ayrıca sadece on mermisi vardı ve bütün keskin nişancılığıyla her mermiyle bir kurt öldürse bile geriye çok sayıda kurt kalacaktı. Yüzünü doğuya çevirip gökyüzüne baktığında yanakları buzlu yaşlarla kaplıydı. Tengri, Tengri, ölümsüz Tengri, sürüyü kurtaracak zekâyı ve gücü ver bana. Tengri bunu yanaklarını şişirip daha fazla üfleyerek, Batu'nun sesini ak saçlı fırtınanın uğultusunda boğarak yanıtladı.

Batu yüzündeki yaşları kaftanının yeniyle sildi, çoban sopasını tekrar bileğine doladı, tüfeğini kollarının arasına aldı ve sol elinde el feneriyle kurtları beklemeye başladı.

Zaman geçti, Batu eyerinin üzerinde donmak üzereydi. Kurtlar hiçbir uyarıda bulunmaksızın yanından sessizce süzülüp buz tabakasına doğru ilerlediler. Batı yakasında durdular ve karlı bir sis tabakası onları gizledi. Bir süre sonra sisin arasından çıkan ince bir kurt buzu sınayan tedbirli adımlarla atına doğru yaklaştı. Batu ateş etmedi. Kurt çok küçüktü. On adım kadar attıktan sonra başını kaldırdı ve çamura saplanmış atlara doğru koştu. Fakat koşmaya başlamasıyla gölün kenarında beyaz bir hortumun oluşması bir oldu. Hortum sürüye doğru ilerledi ve atların bulunduğu yere ulaştığında, etraflarında dönüp havaya kar ve sis bulutları saçarak yeri göğü kararttı.

Karın kör ettiği Batu dondurucu soğukta titredi. Döne döne inen karla örtülü atı, gelişmiş koku alma duyusuyla, soğuktan zangırdıyordu; başını öne eğip acısını seslendirdi. Gecenin zifiri karanlığında, sınır tanımayan ak saçlı fırtına akan kanın buzun üzerinde donduğu kıyımı bir kez daha örttü.

Donmak üzere olan Batu, karanlıkta kaybolabilmek için el fenerini bitkin bir biçimde söndürdü. Başını öne eğdi, tüfeğini göle doğru doğrulttu, fakat birden fikir değiştirip namluyu gökyüzüne doğru kaldırdı ve yavaşça ateş etti – bir, iki, üç kez...

6

Solgun güneş ışığı ince kara bulutların arasından parıldıyor, havada uçuşan kar tozu uçsuz bucaksız Olonbulag'a düşüyordu. Güneş, iki gün iki gece aman vermeden süren ak saçlı fırtınadan sonra, daha fazla kar gönderme gücünü yitirmişti; ne kar topakları, ne de kar taneleri. Bulutların altında bir çift kartal süzülüyordu. Arazinin üzerinde dolanan ılık erken bahar havası rüzgârın taşıdığı sise dönüşüyordu. Kırmızı ve kahverengi bir keklik sürüsü beyaz mercanı çağrıştıran çalıların arasından havalanınca, kadifemsi kar, hindiba çiçeği gibi aşağı döküldü ve otlak söğütlerinin koyu kırmızı rengi açığa çıktı.

Laasurung ile Chen, Batu'nun soğuktan yanmış ellerini tedavi edip bütün gün yanından ayrılmadılar. Fakat berrak, harikulade gökyüzünün altında otururken Batu'nun anlattığı korkunç otlak hikâyesine inanmakta güçlük çekiyorlardı. Otlakta çalışan herkesin iki gün iki gece kar fırtınasıyla mücadele etmek zorunda kalmışlığı vardı mutlaka, fakat Chen, Batu'nun anlattıklarından ikna olmamıştı.

Soğuk bahar havasını solumanın yararı oluyordu, çünkü yoğun kar yağışı bahar kuraklığının sona ermesi demekti. Günlerdir eksik olmayan kuru rüzgâr, kuru toz, kuru ot ve kuru gübre Chen'in gözlerinin sulanıp çapaklanmasına neden olmuştu; fakat şimdi bitmişti. Fırtına ertesinde eriyen kar, nehirlere ve göllere berrak su getirmiş, ovaları yeşil çim ve harikulade çiçeklerle donatmıştı. Hayvanların baharda semireceğine dair işaretlerdi bunlar. Yaşlı Bilge baharın hayvanların yağ depoladığı üç mevsimin en iyisi olduğunu söylemeyi severdi. Baharda semirmezlerse, yaz aylarında su yağı denen yağdan edinemez, bu yüzden sonbaharda gerçek yağdan yoksun kalırlardı. Sonbaharda, otlar sarıya dön-

meden önce, üç parmak kalınlığında yağ tabakası edinmemişlerse, yedi ay uzunluğundaki kış mevsimini çıkarmaları mümkün olmazdı. O koyunları kış gelmeden önce Çin'de ucuza satmak gerekirdi. Kötü yıllarda, kış bastırmadan önce, sürünün yarısını, hatta bazen daha fazlasını satmak zorunda kalırlardı. Bahar otlağın kritik mevsimiydi ve herkes bahar karlarının geçmiş yılların kayıplarını telafi edeceğini umardı.

Chen Zhen ve diğer öğrenciler, karargâh ve üretim birliği tarafından gönderilen afet denetim ekibiyle birlikte katliam alanını görmeye gittiler. Yol boyunca devrim komitesi liderlerinin – askeri temsilci Bao Shungui ve otlak yöneticisi Uljii– Batu'nun, Laasurung'un ve diğer kamu örgütlerin temsilcilerinin yüzü asıktı. Kafileye alanı temizlemeleri için kaslı genç çobanlar bile dahil edilmişti. Askeri ve yerel liderlerin bir at sürüsünün orduya katılmadan önce yitirilmiş olduğu haberi karşısında gösterdikleri öfkeyi düşündükçe Chen'in yüreği daralıyordu. Batu yeni bir ata binmişti; iri, yağız atı aldığı yaralardan ötürü veterinerin bakımına verilmişti. Batu'nun yüzünü kaplayan merhem neredeyse bakılamayacak korkunçluktaki deformasyonu gizlemeye yetmiyordu. Burnunun ve yanaklarının derisi soğuk yanığından ötürü kararmış ve cerahat akıtan kırışıklıklarla kaplanmıştı. Alttan gelmekte olan yeni ve pembe deri esmer yüzünde şaşırtıcı bir karşıtlık oluşturuyordu. Bao Shungui'nin yanında huzursuz bir biçimde at sürerken sırtında kemerinin altından geçirdiği kocaman bir kürek sapı vardı.

Laasurung, Batu'yu, bütün gece ve ertesi gün öğleye kadar devam eden kar fırtınası dindikten sonra, gölün güney ucundaki terk edilmiş hayvan ağılında bulmuştu. Ağır yaralı atı kımıldayamıyordu ve soğuktan donmuş olan Batu yarı ölüydü. Laasurung atı ve biniciyi bir şekilde eve getirmeyi başarmıştı. Soruşturma ekibine olanları tam olarak anlatabilmek için Batu'nun, çektiği acılara rağmen, at binip ekibi olay mahalline götürmesi gerekmişti. Soğuktan fena halde yanmış olan diğer iki çoban ayrı olarak sorguya çekilmişlerdi.

Chen Zhen, Bilge'yle birlikte ekibin arkasından geliyordu. "Baba" dedi usulca, "Batu'ya nasıl bir ceza verirler sence?"

Yaşlı adam yeniyle keçisakalındaki çiyi sildi, gözlerinde derin şefkat okunuyordu. Başını çevirmeden, uzak dağlara bakarak, "Siz öğrenciler cezalandırılması gerektiği kanısında mısınız?" diye sordu. Sonra döndü ve "Karargâh ve askeri temsilciler sizin ne düşündüğünüzle ilgileniyorlar. Sizi bu yüzden davet ettiler" diye ekledi.

"Batu iyi bir adam. Savaş atlarını kurtarmaya çalışırken az kalsın canından oluyordu. Şansı yaver gitmedi. Ben, atları kurtarıp kurtarmadığına bakılmaksızın, onun bir kahraman olduğunu düşünüyorum. Bir yıla yakın bir süre sizin çadırınızda yaşadım, herkes Batu'yu ağabeyim gibi gördüğümü bilir. Fakat Bao Shungui'nin tutumunu da anlayabiliyorum, bu yüzden benim görüşümün geçerliliği yok muhtemelen. Ayrıca, biz öğrenciler kendi aramızda fikir birliğine varmış sayılmayız. Dolayısıyla, yoksul çobanların temsilcisi, devrim komitesinin üyesi ve herkesin sözünü dinlediği biri olarak, son sözü sizin söylemeniz gerektiğini düşünüyorum."

"Diğer öğrenciler ne diyor?" diye sordu yaşlı adam, kaygısını gizlemeden.

"Bizim ekibimizde kimsenin Batu için söyleyecek tek kötü sözü yok. Olanların, korkunç fırtına, korkunç rüzgâr ve korkunç kurt sürüsü hesaba katılınca, kimse tarafından engellenemeyeceği anlaşılıyor. Bu yüzden Batu cezalandırılmamalı bence. Fakat çobanların doğal afeti ordu ve devrim karşıtı bir eylem olarak kullandıklarını, bu yüzden dördünün de sorgulanması gerektiğini düşünenler var."

Bilge keyifsiz görünüyordu. Başka bir şey söylemedi.

Ekip gölün doğu kıyısını dolanıp Batu'nun tüfeğini ateşlediği yere geldi. Chen Zhen kendini birazdan göreceklerine hazırlamak için soluğunu tuttu.

Hiçbir yerde bir damla kan bile yoktu; kıyım gecesinin ertesi günü yağan yarım metre kar, kanlı sahneyi örtmüştü. Gölden çıkan at kafaları yoktu, aralarında özellikle derin kar yığınları oluşmuş dalgalı kar tepecikleri vardı sadece. Gece boyunca yağan karın oluşturduğu kar yığınları ortalıkta olması gereken at leşlerini kaplamıştı. Kardan oluşmuş örtüyü kaldırmak istemeyen insanlar eyerlerinin üzerinde oturmuş öylece bakıyorlardı. Herkes zihninde orada olanları canlandırmaya çalışıyordu.

Sessizliği Bilge bozdu. "Yazık." Çoban sopasıyla gölün doğu ucunu işaret ederek, "Bakın..." dedi, "kurtulmaya ne kadar yaklaşmışlar. Korkunç rüzgârları ve kurtları hesaba katınca Batu'nun sürüyü kuzeydeki otlaktan buraya kadar getirmiş olması hiç de küçümsenecek bir iş değil. O korkmuş olmasa da, bindiği at korkmuştu. Başından sonuna dek sürüyü terk etmedi, kurtlarla sonuna kadar mücadele etti. Yapması gerekeni yaptı."

Oğlunun davasını savunmak zor değildi yaşlı adam için.

Chen atını Bao Shungui'nin yanına sürdü. "Batu kamu malını korumak için bütün gece kurtlarla savaştı. Bu uğurda az kalsın canından olacaktı" dedi. "Yetkililere kahraman olarak sunulması gerekir."

Bao, Chen'e dik dik baktı. "Kahraman mı dedin?" diye kükredi. "Bir kahraman sürüyü kurtarırdı." Sonra Batu'ya döndü. "Sürü o gün neden gölün kuzeyindeydi? At çobanlığında bu kadar deneyimli biri olarak rüzgârın sürüyü doğru göle yönlendireceğini nasıl tahmin edemedin?"

Batu, Bao'nun yüzüne bakamadı. "Benim hatam" dedi, "bütünüyle. Sürüyü gece çökmeden doğudaki otlağa götürmüş olsaydım bunların hiçbiri olmayacaktı."

Laasurung katılmadığını belirtmek için atını mahmuzladı. "Karargâh bize atları burada otlatmamızı söyledi. Dediklerine göre burası bol miktarda sonbahar otu ve taze bahar otu bulunan tek yerdi. Bize atları almaya gelecek olan milis askerlerinin onlardan memnun kalmasını sağlamamız söylendi. Batu'nun 'devrimi kavra, üretimi destekle' toplantısında ayağa kalkıp atları gölün kuzey ucunda otlatmanın güvenli olmadığını söylediğini hatırlıyorum. Tahmini doğru çıktığına göre, onu nasıl suçlayabilirsin?"

Karargâh liderleri suskun kaldılar, sonunda Uljii gırtlağını temizleyip, "Laasurung haklı" dedi. "Aynen böyle oldu. Herkes uzak mesafelere gidip stratejik planlara katkıda bulunmaları için atların iri ve güçlü olmalarını arzu ediyordu. Ak saçlı fırtınayı kim tahmin edebilirdi? Hem de kuzeyden, dikkatinizi çekerim. Kurt sürüsünü kim tahmin edebilirdi? Onlar olmasaydı Batu sürüyü güvenli bir yere götürürdü, bundan kimsenin kuşkusu olmasın. Öldürücü bir rüzgâr, öldürücü bir kar fırtınası ve öldürücü bir kurt sürüsü, yüzyılda ancak bir kez bir araya gelebilir, o da belki! Üretimden ben sorumluyum. Suçlanacak biri varsa, o da benim!"

Bao Shungui kamçısını Laasurung'un burnuna doğrulttu. "Doğru, sen de bu işte suçsuz sayılmazsın" dedi. "Bilge sürünün kurtulmaya çok yakın olduğunu söylediğinde doğruyu söyledi. Siz üçünüz savaş alanından kaçmayıp Batu'nun sürüyü yönlendirmesine yardım etseydiniz bütün bunlar olmazdı. Seni sorguya göndermememin tek nedeni dönüp Batu'nun hayatını kurtarman."

Bilge uzanıp çoban sopasıyla Bao'nun kamçısını indirdi. "Temsilci Bao" dedi sert bir ifadeyle, "Tarımsal bölgeden gelen bir Moğol olarak, geleneklerimizden en azından haberdar olmanız gerekir. Burada biriyle konuşurken burnuna kırbaç doğrultmayız. Bu

eskiden krallara ve otlak beylerine tanınan bir ayrıcalıktı."

Bao kamçısını indirip sol eline geçirdi. İşaretparmağıyla önce Laasurung'u, sonra Batu'yu işaret etti. "Sen!" diye bağırdı. "Ve sen! Neden atlarınızdan inip kar küremeye başlamıyorsunuz? Kalıntıları görmek istiyorum. Söz konusu kurt sürüsü ne kadar büyükmüş görelim. Olanların suçunu kurtlara yüklemeye kalkmayın. Başkan Mao bize insanın temel unsur olduğunu söyler!"

Adamlar atlarından indiler, küreklerini alıp mezarlığı kazmaya başladılar. Bao Shungui atıyla gezinip Seagull marka fotoğraf makinesiyle kanıt oluşturacak fotoğraflar çekerken bir yandan da emir yağdırıyordu. "İyice temizleyin, tertemiz olsun! Birkaç güne kadar valilikten ve sancaktan teftiş heyetleri gelecek!"

Uljii, Bilge, Batu ve Laasurung ile birlikte Chen Zhen de gölün ortasındaki kar tepeciklerine doğru yürüdü. Buz tabakası sertti, kar ayaklarının altında eziliyordu. "Kurt sürüsünün ne kadar azgın olduğunu anlamak için buradaki atların kurtlar tarafından öldürülüp öldürülmediklerini bilmek yeterli" dedi Bilge.

"Neden?" diye sordu Chen.

"Şöyle düşün" dedi Uljii. "Gölde ne kadar ileri gidersen, tehlike o kadar büyür. Oradaki çamur en son donacak şeydir, hiçbir kurt boğulmayı göze almaz. Bu yüzden atlar kurtlar tarafından öldürülmüşse, bu kurt sürüsünün ne denli azgın olduğuna işaret eder."

Yaşlı adam Batu'ya döndü. "Tüfeğini ateşlemenin bir yararı olmadı mı?"

"Hayır" dedi Batu üzgün bir ifadeyle. "Yanımda sadece on mermi vardı, onlar da göz açıp kapayıncaya kadar tükendi. Rüzgâr patlama sesini yuttu. Fakat kurtları korkutmuş olsam bile, cephanem bittiğinde döneceklerdi. Zifiri karanlıktı, el fenerim sönmek üzereydi. Hiçbir şey göremiyordum.

"Fakat o sırada bunu düşünmüyordum." Batu eliyle soğuktan yanmış cildine dokundu. "Kar yağmaya devam ediyordu. Atları vurmaktan korktum. Rüzgârın dinmesini, gölün donmasını ve kurtların geride durmasını umdum. Böylece atların bir kısmı hayatta kalabilecekti. Namluyu yarım metre kadar havaya kaldırdığımı hatırlıyorum."

Bilge ile Uljii derin bir iç geçirdi.

Gölün ortasında dururlarken, Batu atların başlarının yakınındaki karı temizlemeden önce tereddüt etti. Adamlar soluklarını tuttular. Beyaz atın görünen boynunun yarısı çiğnenmiş, başı hayvanın sırtına gelecek kadar geri çekilmişti. Neredeyse şeffaf kara-buz yumurtalarını çağrıştıracak biçimde donmuş pörtlek

gözleri, atın son anlarının umutsuzluğu ve dehşetiyle damgalanmıştı. Korkunç bir görüntüydü. Başın altındaki kar, adamların kürekle bile kıramadığı sertlikte donmuş kanla lekelenmişti. Adamlar tek kelime etmeden karı küremeye devam edip hayvanın leşinin yarısını ortaya çıkardılar. Chen'e atın karnı kurt dişleri tarafından değil de, bir patlama sonucunda yarılmış gibi geldi.

Adamlar öylece durup manzarayı seyrettiler. Chen'in elleri ve ayakları buz kesmiş, iliklerine kadar ürpermişti.

Elinde kürek tutan Bilge düşünceli görünüyordu. "Bu ömrümde gördüğüm en büyük ikinci ya da üçüncü kurt sürüsü olabilir" dedi. "En yakın atın böyle parçalandığını gördükten sonra gerisini görmeme gerek kalmadı. Tek bir atın bile kıyımdan kurtulamadığına kuşku yok."

Uljii son derece üzgün görünüyordu. "Bu ata iki yıl boyunca bindim" dedi. "Birlikte üç kurt yakaladık. En hızlı atlarımızdan biriydi. Ömrümde daha iyi bir ata binmedim, atlı birliğin bölük komutanı olarak eşkıya kovalarken bile. Bu kurt sürüsünün planladığı stratejiyi ya da taktiği hiçbir at hırsızı akıl edemezdi. Rüzgârdan ve gölden yararlandılar, bu da bizim ne kadar zeki olduğumuz konusunda insanı kuşkuya sevk ediyor. Ben biraz daha zeki olsaydım bu at hâlâ hayatta olurdu. Burada olanlardan bir ölçüde suçlu olduğumu kabul etmeliyim. O gün Bao'ya daha kesin bir biçimde yorumda bulunmuş olsaydım."

Kıyım alanının yarısından fazlası temizlenmişti. Kan kırmızı buz halinde donmuş olan göl, at leşleriyle kaplıydı. Her yerde kırık bacaklar vardı ve ağır bombardımana maruz kalmış bir savaş alanını andırıyordu. İki çoban buzun üzerine çömelmiş, gözlerinden durmaksızın yaş akarken, kürk astarlı yenleri ve kaftanlarının kenarlarıyla gözde atlarının başlarını temizliyorlardı. Ekipteki herkes acınası manzara karşısında donakalmıştı. O güne dek bir kurt sürüsü saldırısının akıbetine tanık olmayan Chen Zhen ve diğer öğrenciler, iç organlarından gelen korkuyla, kireç gibi olmuş yüzleriyle birbirlerine baktılar.

Yaşlı adamın hoşnutsuzluğu açıkça belli oluyordu. "Siz Çinliler kötü binicilersiniz. Sürüş zorlu bir hal aldığında eyerin üzerinde kalmayı bile beceremezsiniz."

Bilge tarafından azarlanmaya alışık olmayan Chen yaşlı adamın sözlerinin altında yatan imayı anlamıştı. Onun ruhunda kurt totemi bir Moğol atının üzerindeki usta bir biniciden daha fazla yer kaplıyordu. Küçük ırkların bilinmedik üyelerinin geçip gittiği ya da kaba kuvvetle sürüldükleri binlerce yıldan sonra, boz-

kır halkı, yetmiş-seksen atını öldürmüş olmalarına rağmen tek putları olarak kalacak yırtıcı totemlerini asla sorgulamayacaktı. Chen'in aklına bir dizi özdeyiş geldi: "Sarı Nehir yüzlerce felakete neden olur, fakat dokunduğu her şeyi zenginleştirir"; "Sarı Nehir yatağından taştığında, insanlar balıklara ve kurbağalara dönüşürler"; "Sarı Nehir – Anamız.'; "Sarı Nehir – Çin ırkının beşiği." Çinliler, zaman zaman yatağından taşarak dönümlerce ekim alanını yutup binlerce can alsa da, Sarı Nehir'in Çin ırkının beşiği olduğunu, ırkın devamı ve gelişmesi için vazgeçilmez olduğunu asla yadsımazdı. Bozkır halkı için de kurt totemi aynı saygıyı hak ediyordu.

Emir yağdırmayı kesmiş olan Bao Shungui kıyım hakkında daha iyi bir fikir sahibi olmak için atıyla ortalıkta geziniyordu. Bao manzaranın fotoğraflarını çekerken Chen Zhen ellerinin titrediğini fark etti, fotoğraf makinesini sabit tutmakta zorlanıyordu.

Bilge ve Uljii birkaç parçalanmış leşin yattığı bir bölgede kar kürüyor, kanıt ararmış gibi sağı solu dürtüklüyorlardı. Chen Zhen onlara bir el vermek için hızla yanlarına gitti. "Ne arıyorsun, Baba?" diye sordu.

"Kurtların izledikleri yolu" diye yanıtladı yaşlı adam. "Dikkatli ilerlemek zorundayız."

Chen öne eğildi ve adımlarını dikkatle atarak onlara arayışlarında yardımcı olmaya çalıştı. Çok sürmedi. Donmuş çamurun üzerinde karın iyice sıkıştığı bir patika saptadılar. Üzerini örten tozlaşmış kar temizlendikten sonra bir öküzün toynakları kadar iri ve bir köpeğin patileri kadar küçük kurt izlerine rastladılar. İzlerin bazılarında kan lekeleri vardı. Patika yavaş yavaş belirirken düz değil de kavisli olduğunu ve daha ilerde yarım daireye dönüştüğünü fark ettiler. Patikanın tamamını temizlemek bir saatten fazla zamanlarını aldı ve bitirdiklerinde bütün bir daireden oluştuğunu keşfettiler. Kan ve buzdan oluşmuş bir daire, yumruk kalınlığında kan lekeli bir kar tabakası. Siyah ve kırmızı renkteki donmuş çamur ve kırmızı buz tabakası dehşet verici bir görüntüydü; bir tür şeytani yazı. Karşılaştıkları manzara karşısında donakalmış olan adamlar bulgularını tartışırken titriyorlardı.

"Bu yaşıma geldim ama tek bir yerde bu kadar çok kurt izine rastlamadım."

"Bu bir kurt sürüsü değil, iblis çetesi."

"Sayıları ürkütücü."

"En az kırk ya da elli."

"Böyle bir sürüye kafa tutmak yürek ister, Batu. Ben olsaydım korkudan atımdan yuvarlanır ve doğru kurtların midesini boylardım."

"Karanlık bir geceydi ve kar yağıyordu, hiçbir şey göremiyordum. Sürünün bu kadar büyük olduğunu nereden bilebilirdim?" dedi Batu.

"Bundan böyle otlağımızda işler zorlaşacak."

"Kadınlar geceleri tek başlarına çıkamazlar artık."

"Kurtların avın nadir olduğu bahar günleri için depoladığı ceylanları yağmalayan o aptallara lanet olsun. Kurtlar bu yüzden intikam peşine düştüler. Ben de alfa erkek olsaydım aynı şeyi yapardım. Ama onların domuzlarının ve tavuklarının peşine düşerdim."

"Karargâh, kurt avını örgütleyerek bir kez olsun doğru bir şey yapabilir. Onları şimdi öldürmezsek, sırada biz varız."

"Bu kez nasıl tıkındıklarına bakılırsa, elimizdeki hayvanlar açlıklarını gidermeye yetmeyecek."

"Tarım bölgesinden insanları otlağımıza yönetici olarak gönderdiler ve yaptıkları her şey yanlış. Tengri bize bir ders vermek için kurtları gönderdi."

"Sözlerine dikkat et, yoksa başın belaya girecek."

Bao Shungui, Bilge ve Uljii ile birlikte patikayı inceledi. Fotoğraf çekerken arada durup iki yerel adamla konuşuyordu. Yüzü giderek gevşemeye başlamıştı ve Chen Zhen bunu Bilge'nin "temel unsur olarak insan" kavramını çürütecek bir şeyler söylemiş olmasına bağladı. İnsan kurtların bu hunharca saldırısını, bu doğal afeti başarılı bir biçimde bertaraf edebilir miydi? İstediğin kadar teftiş heyeti gönder, bu katliama bir bakış atmak insanın bunun önüne geçmesinin mümkün olmadığını anlamaya yeterdi, hele bir de kar fırtınasını hesaba katınca. Chen'in Uljii ve Batu için duyduğu kaygı giderek azaldı.

Kurt patikasını daha yakından incelemeye koyuldu. Tuhaf dairesel biçim tüylerini diken diken ediyordu; göğsünün içinde kurt hayaletleri koşuyormuşçasına yüreğinin etrafını sarıyor, soluğunu kesiyordu. Neden daire? Ne yapmaya çalışmışlardı? Amaçları neydi? Bozkır kurtlarını kestirmek olanaksızdı. Davranışlarına dair her işaret yeni bir bulmaca oluşturuyordu.

Soğuktan korunmak için mi? Koşmak onları ısıttığı için mi?

Yoksa sindirimi kolaylaştırmak için mi? Enerji yakmak at etine gereksinimlerini artıyor olabilirdi. Bu da mümkündü. Sincap ve köpek gibi bozkır hayvanlarından farklı olarak, kurtlar yiye-

cek depolamaz. Avlarının tamamını yiyemezlerse artanı bırakırlar, bu yüzden de olabildiğince çok yiyip karınlarını tıka basa doldurmaya bakarlar. Sindirimlerini kolaylaştırmak için koşar ve karınlarını boşaltıp tekrar yerler.

Yoksa gelecek savaşlar için bir resmigeçit miydi? İzler kurtların örgütlü ve yüksek disipline sahip olduğunu açıkça ortaya koyuyordu. Patikanın çevresinin uzunluğu bir metre kadardı ve patikanın dışında ayak izlerine neredeyse rastlanmıyordu. Bu da birliklerin yürüyüşü değilse, neydi? Kurtlar üçlü beşli gruplarla avlanmalarına ve talanlarını sekiz on bireylik aileler halinde gerçekleştirmelerine rağmen, tek başlarına çarpışırlar. Bu kez hareketli bir savaş için bir sahra ordusu örgütlemeye karar vermişlerdi. Çin'in savaş yıllarında, Sekizinci Yol Ordusu ile Yeni Dördüncü Ordu büyük çapta bir dönüşüm çabasına girişmişlerdi; çok zorlu bir iş. Bu tür yeniden örgütlenmeler kurtlar için doğal mıydı?

Yoksa bir zafer kutlaması mıydı? Ya da büyük bir şöleni izleyen büyük bir esriklik mi? Bu daha olası görünüyordu. Bu kanlı saldırıda tek bir atı bile sağ koymamışlar, mutlak zafere ulaşmışlardı. Büyük bir rahatlama duygusu. Bu kadar çok at öldürmüş olmayı nasıl kutlamazlardı? Kapana kısılmış koca at sürüsünün etrafını çevirip ölüm danslarını yaparken kendilerinden geçmiş olmalıydılar.

Chen kurt davranışlarını insan perspektifiyle değerlendirince kimi şaşırtıcı davranışları mantık yoluyla çözmenin mümkün olduğunu keşfetti. Köpekler insan davranışları sergiler, insanlar kurt davranışları, ya da tersi. Gök, toprak ve insan bir bütündü; insanı, köpeği ve kurdu birbirinden kesin bir biçimde ayırmak olanaksızdı. Aksi takdirde, bu korkunç katliam alanında bu kadar çok örtüşen gizli insan işaretine rastlanması nasıl izah edilebilirdi? Birbirleriyle çatıştıklarında bütün insanlar, bir kader kuralıymış gibi, kurtlara dönüşüyorlardı.

Ekip olay yerini terk edip Batu'nun peşinden kuzeye at sürerken Chen Bilge'ye yanaştı. "Baba, kurtlar o patikayı neden yaptılar?" diye sordu.

Yaşlı adam etrafına bakındı ve diğerlerinin gerisinde kalmaları için atını dizginlendi. "Olonbulag'da altmış yıldan fazla yaşadım, kurt çemberlerine daha önce de rastlamışlığım var" dedi yavaşça. "Aynı şeyi bir keresinde babama sordum. Bana Tengri'nin kurtları bozkıra kutsal dağ Bayan Ul'un ve Olonbulag'ın koruculları olarak gönderdiğini söyledi. Bozkır ne zaman tehlikeye girse Tengri ile kutsal dağ hiddetlenirler, bu yüzden de suçluları öldürüp yok

etmeleri için kurtları gönderirler. Kurtlar kendilerine böyle bir armağan sunulduğunda sevinçten etrafında güneş ve ay kadar yuvarlak bir patika oluşturuncaya dek koşarlar. Bu dairesel patika Tengri'ye şükranlarını sunma biçimi, bir tür teşekkür notudur. Bu not sunulduktan sonra ziyafet başlar. Kurtların geceleri uluduklarını bilinir, bu, Tengri'ye çağrılarıdır. Ayın etrafında bir hale oluşursa, o gece rüzgâr eser ve kurtlar yola çıkarlar. İklim bilgileri bizden daha yüksektir. Gökyüzündeki dairesel biçimleri yansıtmak için daire çizerler. Başka bir deyişle, gökyüzüyle mükemmel bir uyum içindedirler."

Popüler efsanelere meraklı olan Chen duyduklarından çok hoşnut kaldı. "Büyüleyici" dedi, "kesinlikle büyüleyici. Güneş bir haleyle çevrelenebilir, ay da öyle ve bir çoban uzakta birine işaret etmek istediğinde koluyla havada dairesel bir hareket yapar. Daire tinsel bir işaret gerçekten. Anlattıkların tüylerimi diken diken etti. Buradaki kurtların Tengri'ye dairesel bir işaret gönderecek kadar gizemli olmaları gerçekten ürpertici."

"Onlar doğaüstüdür" dedi yaşlı adam. "Hayatım boyunca onlarla mücadele ettim ve hep ikinci geldim. Fakat ben bile böyle bir şeyi tahmin edemezdim. Kurtlar onları hiç beklemediğin yerlerde ve zamanlarda büyük sayılarla belirirler. Tengri'nin yardımı olmaksızın bu kadar güçlü olmaları mümkün mü?"

Öndeki adamlar durdular ve birkaçı atından inip kazmaya başladı. Chen ile Bilge onlara yetişmek için atlarını mahmuzladılar. Dörtlü beşli gruplar halinde dağılmış at leşleri vardı yerde. Birden biri, "Kurt! Ölü bir kurt var burada!" diye bağırdı.

"Batu'nun anlattıklarına göre, burası kurtların atların karnına intihar saldırıları gerçekleştirdikleri yer olmalı" dedi Chen. "Savaşın dönüm noktası, atlar için sonun başlangıcı." Kalbi giderek daha hızlı atmaya başladı.

Bao Shungui kırbacını havada şaklatıp, "Kaçmayın" diye bağırdı. "Buraya gelin, hepiniz. Şu atların ikisini çıkarın. Önce atlar, sonra kurt."

Hepsi toplanıp kazmaya başladı.

Hayvanlar ortaya çıktıkça, arka bacaklarıyla kendi iç organlarını ezip parçaladıkları ve geniş bir bölgeye yaydıkları açıkça belli oldu. Atlar öldükten sonra kurtların onlara dokunmadıkları da aşikârdı. Muhtemelen göldeki kıyıma katılmışlardı. Bu son atlar başarısız bir saldırının yinelenmesi sonucunda ölmüş olmalıydılar. Fakat diğerleriyle birlikte kazmakta olan Chen Zhen'e kalırsa bu atların sonu göldeki atlardan daha trajik, daha aşağılayıcı ol-

muştu. Ölü gözlerinde donmuş olan ıstırap ve korku ifadesi göldeki ölülerin gözlerindeki ifadeden çok daha çarpıcıydı.

"Bu kurtlar Japon şeytanlarından bile daha acımasızmışlar" diye bağırdı Bao Shungui öfkeyle. "Bütün yapmaları gerekenin karınlarını deşip onları kendi toynaklarının altında ölmeye terk etmek olduğunu biliyorlarmış. Ömrümde daha gaddarca, daha vahşi bir şey görmedim. Bu kurtlar Japon samurayların ruhuna sahipler. İntihar saldırıları onları etkilemez, bu da Moğol kurdunu bütün diğer kurtlardan daha tehlikeli kılar. Her birini öldürünceye kadar rahat yok bana!"

"Bir adam ya da ırk, ölürüm-de-teslim-olmam ruhundan yoksunsa, düşmanla birlikte can vermeye hazır değilse, kölelik kaçınılmaz bir sonuçtur" dedi Chen. "Kurtların intihar etmeye yatkın ruhunu benimseyen kişinin yazgısında kahramanlık vardır, ardından ağıtlar yakılır, gözyaşları dökülür. Yanlış dersler almak samuray faşizmini doğurur, fakat ölürüm-de-teslim-olmam ruhundan yoksun kişi samuray faşizmine boyun eğmeye mahkûmdur."

Bao Shungui bir an için soluğunu tuttu. "Haklısın" dedi.

Uljii ciddiyetle, "Batu ve diğerleri böyle bir saldırıyı nasıl püskürtebilirlerdi?" diye sordu. "Batu onlarla kuzeydeki otlaktan buraya kadar savaştı. Bunu nasıl yaptı bilmiyorum. Tengri'nin koruması sayesinde hayatta kaldı. Teftiş kuruluna bu manzarayı gösterirsen doğru sonuca varacaklarından eminim."

Bau Shungui başını sallayıp onayladı. Batu'ya döndü. "Kurtların bunu senin atına yapacaklarından korkmadın mı?" diye sordu gönül alıcı bir tonla.

"Sürüyü gölün kıyısından dolandırmaya o kadar odaklanmıştım ki, başka bir şey düşünmeye zamanım olmadı" diye yanıtladı Batu safça. "Çok yaklaştık."

"Kurtlar sana saldırmadılar mı?" diye soldu Bao.

Batu demir dişli çoban sopasını havaya kaldırıp Bao'ya gösterdi. "Kurtlarının birinin dişlerini döktüm bununla" dedi, "bir diğerinin de burnunu kırdım. Yoksa beni haklayacaklardı. Böyle bir sopadan yoksun oldukları için Laasurung ve diğerleri kendilerini savunamadılar. Yoksa beni terk etmediler."

Bao çoban sopasını Batu'nun elinden alıp ağırlığını tarttı. "İyi bir sopa" dedi. "Çok iyi bir sopa! Bununla bir kurdun dişlerini dökmek bayağı bir vahşet gerektirir. Güzel! Ne kadar vahşet o kadar iyi, kurtlar söz konusu olduğunda. Batu, sen cesur bir adamsın ve savaşmayı biliyorsun. Teftiş heyetini gönderdiklerinde onlara kurtlarla nasıl savaştığını anlatmanı istiyorum, bütün hikâyeyi."

Bao çoban sopasını Batu'ya iade edip Uljii'ye döndü. "Sizin bu kurtlarınız doğaüstü yaratıklar" dedi. "İnsanlardan daha zekiler. Saldırıyı nasıl gerçekleştirdiklerini görebiliyorum. Tek bir amaçları vardı; atları ne pahasına olursu olsun göle sürmek. Bak..." Parmaklarıyla saymaya başladı. "Kurtların bildiği şeylerden bazıları: İklim, topografya, fırsatçılık, kendilerinin ve düşmanın gücü, askeri strateji ve taktik, yakın dövüş, gece muharebesi, gerilla savaşı, hareketli savaş, uzun menzilli saldırı, yıldırım saldırısı ve düşmanı yok etmeye odaklanmak. Plan yaptılar, hedefler koydular ve toplu kıyım için hesaplanmış bir savaşa giriştiler. Ders kitaplarında okutulması gereken bir savaş planı bu. Sen ve ben askeriz, benim görüşüme göre, mevzi savaşı haricinde, gerilla taktiklerine bizim Sekizinci Ordu kadar aşinalar. Ben kurtları koyunları ve tavukları hedef alan çılgın avcılar sanıyordum. Yanılmışım, besbelli."

"Burada çalışmaya gönderildiğim ilk günden beri kendimi savaş alanından uzak hissetmedim" dedi Uljii. "Yıl boyunca kurtlarla mücadele ediyorum. Nereye gitsem tüfeğimi yanıma alıyorum. Askerde olduğumdan daha keskin bir nişancıyım şimdi. Haklısın, kurtlar askeri strateji ve taktik biliyorlar, en önemli unsurlarını en azından. On yıldan uzun bir süredir onlarla mücadele etmenin sonucunda çok şey öğrendim. Tekrar eşkıya temizliğiyle görevlendirilecek olsam, en iyilerden biri olurdum."

"İnsanların nasıl savaşılacağını kurtlardan öğrendiklerini mi söylüyorsunuz?" dedi Chen, artan bir ilgiyle.

Uljii'nin gözleri parladı. "Evet. Savaşmaya dair bilgilerimizin büyük kısmını kurtlardan öğrendik. Eskiden bozkır çobanları güneydeki çiftçilerle savaşırken kurtlardan öğrendikleri taktikleri kullanırlardı. Siz Çinliler göçer halktan kısa giysiler giymeyi, at sırtında yay ve ok kullanmayı, 'barbar kıyafeti ve at okçuluğu' dediğiniz şeyi öğrenmekle kalmadınız. Savaşmayı da öğrendiniz. Hohhot'ta hayvancılık eğitimi alırken savaş üzerine pek çok kitap okudum ve kanımca Sun-tzu'nun anlattığı savaş sanatı ile kurtlarınki arasında pek fark yok."

"Fakat Çinlilerin savaş üzerine yazdıkları kitaplarda bozkır halkına dair tek kelime bile yok" dedi Chen Zhen. "Bu adil değil."

"Biz Moğollar kültür eksikliğinden mustaribiz" diye yanıtladı Uljii. "Dünyaya sunduğumuz değer taşıyan tek kitap, *Moğolların Gizli Tarihi*'dir."

"Görünen o ki..." dedi Batu, Uljii'ye, "burada hayvancılıkla uğraşıyorsan kurtları ve onlarla nasıl savaşılacağını da incelemek

zorundasın. Aksi takdirde, bedelini ödersin. Geç oldu. Şu ölü kurda bakmaya ne dersin? Birkaç fotoğrafa daha ihtiyacım var."

İki önder uzaklaştıktan sonra Chen Zhen küreğine yaslanıp gökyüzüne baktı. Muharebe alanının incelenmesi bozkır halkına ve Cengiz Han'ın gerçekleştirdiği savaş mucizelerine duyduğu hayranlığı artırmıştı. Cengiz Han ve soyu, sayıları yüz bini bile bulmayan savaşçılarla Asya ve Avrupa'yı kasıp kavurmayı nasıl başarmışlardı? Batı Xia'nın zırhlı süvari birliklerini imha ettiler, Güney Song'un bir milyon süvarisini imha ettiler, Büyük Jin'in bir milyon askerini imha ettiler, Kıpçakları imha ettiler, Tütonları imha ettiler. Orta Asya'yı, Macaristan'ı, Polonya'yı ve Rusya'nın tamamını işgal ettiler; İran, Çin ve Hindistan gibi büyük uygar ülkelere saldırdılar. Dahası, Çinlilerin kızlarını azınlık uyruklarla evlendirme siyasetini benimseyerek, Doğu Roma İmparatoru'nu, Prenses Maria'yı Cengiz Han'ın büyük-büyük torunuyla evlendirmeye rıza göstermeye zorladılar. Moğollar dünyanın en büyük imparatorluğunu kurdular. Göçer, uygarlaşmamış, geri, çelik uçlu değil de kemik uçlu ok kullanan bir ırk, bu denli ileri askeri beceri ve zekâya nasıl sahip olabiliyordu? Bu, tarihin yanıtlanamamış büyük sorularından biriydi.

Chen'in bozkırda geçirdiği iki yıl boyunca kurtlarla yaşadığı deneyimler ve topladığı sayısız hikâye; ceylan sürüsünü yok ediş biçimleri ve at sürüsüne karşı uyguladıkları klasik savaş taktikleri; onu Cengiz Han'ın askeri mucizelerinin sırrının altında kurtların yattığına ikna etmeye yetmişti.

Bozkırda ne kaplan var, ne leopar, ne çakal, ne aslan, ne de fil, diye geçirdi aklından Chen Zhen. Bu türlerin sert iklimle baş etmeleri olanaksızdı; etseler bile, otlak önceliği için iki finalist olan bozkır kurduna ve bozkır insanına yenik düşerlerdi. Hayatta kalma mücadelesinde insana rakip olacak tek canlıydı kurt. Dünyanın her yerinde kurtlar olmasına rağmen, çoğunluk ileri zirai toplumlarda olduğu gibi büyük setlerin ve eski kalelerin olmadığı Moğolistan bozkırında bulunuyordu; insan ve kurt gibi iki zeki ve cesur savaşçı arasında ezeli bir mücadelenin süregeldiği yerdi bozkır.

Chen beş bin yıllık Çin tarihinin derinliğine inen bir tünelin ağzında durduğu duygusuna kapıldı. İnsanoğlu Moğolistan yaylasında her gün ve her gece kurtla savaştı, diye düşündü; orada küçük bir takışma, burada ufak bir muharebe. Bu çatışmaların sıklığı, batının göçer boyları ve ülkeler arasında gerçekleşen çatış-

maların ve savaşların sıklığını kat be kat geçer; bu savaşı sürdüren savaşçıların bu denli ustalaşmalarını sağlayan da bu sıklıktı. Bozkır halkı tarımcılıkla uğraşan ırklardan ya da dünyadaki bütün göçer aşiretlerden daha bilgili ve savaşçıydı. Çin tarihinde – Zou hanedanından Qing, Han, Tang ve Song hanedanına varıncaya dek– bütün o zirai toplumlar, büyük nüfuslarına ve üstün güçlerine rağmen, azınlık göçer aşiretlerle girdikleri çarpışmalarda sık sık hezimete uğramış, büyük kayıplar vermişlerdi. Song hanedanının sonuna doğru Cengiz Han'ın yağmacı Moğol süvarileri Orta Ova'yı işgal etmiş, yüzyıla yakın bir süre bölgeye hükmetmişti. Çinin son derebeyi hanedanı olan Qing hanedanının kendisi göçerler tarafından kurulmuştu. Han ırkı, toprağa olan bağıyla, kurtlardan uzaklaşıp sıkı askeri eğitim olanağından yoksun kalmıştı. Eski Çinliler Sun-tzu'ya ve onun askeri tezine sahiptiler, ama o kâğıt üzerinde kalıyordu. Ayrıca, Sun-tzu'nun tezi bile kurtların savaş sanatına dayanıyordu.

Binlerce yıl boyunca milyonlarca Çinli Kuzeyli halkların işgali sonucunda hayatını yitirmişti ve Chen o hazin tarihin kaynağına indiğini hissediyordu. Dünyadaki canlıların arasındaki ilişkilerin tarihin ve kaderin gidişatını belirlediğini düşünüyordu. Bir halkın ülkesini korumakta gösterdiği askeri beceri o halkın hayatta kalması için en temel unsuru oluşturuyordu. Şayet Moğol bozkırında kurtlar olmasaydı, Çin ve dünya bugünkü gibi olabilir miydi?

Birden herkes koşup bağırmaya başladı ve Chen'in düşünce zinciri koptu. Atının eyerine sıçrayıp kalabalığı izledi.

Karın altından iki ölü kurt çıkarılmıştı; atları göle sürmek için ödenen kısmi bir bedel. Batu ile Laasurung kurt leşlerinin birinin üzerindeki kanı temizleyip karın deşme intihar saldırısını anlatırken Chen yanlarına gitti. Diğerlerinden daha zayıf, dişi bir kurttu. Gövdesinin alt kısmı at toynakları tarafından parçalanıp kanatılmıştı, fakat memeleri hâlâ belirgindi.

"Yazık" dedi Bilge. "Yavruları ininden çalınmış, buna hiç kuşku yok. O ve yavrularını yitiren diğer dişi kurtlar intikam alsınlar diye oluştu bu sürü. Bu kurt için yaşamaya devam etmenin bir anlamı kalmamıştı. Bozkırda hiçbir şeyi abartmak iyi değildir. Köşeye sıkışmış bir tavşan bir kurdu ısırmaya kalkışırken, çıldırmış bir dişi kurt nasıl ölümüne savaşmaz?"

Chen diğer öğrencilere doğru döndü. "Tarih kitapları bize kurtların annelik içgüdülerinin çok güçlü olduğunu söyler" dedi. "Kurtların insan yavrusu büyüttüklerine dair kayıtlar var. Hunla-

rın ve Türklerin ataları dişi kurtlar tarafından büyütülmüş kurt çocuklardı.

"Nedir bu kurt çocuk saçmalığı?" diye girdi araya Bao Shungui. "Kurtlar insanları öldürür ve yerler; kendilerinden biriymiş gibi büyütmezler. İnsanlar ile kurtlar arasında yaşam ve ölüm ilişkisi var; sen ya da ben. Kurt yavrularının inlerden çalınmalarını emreden benim. Eskiden kurtlarla trajik karşılaşmaları en aza indirgeyen ve her yıl gerçekleştirilen iyi bir gelenekti. Fakat sayılarını en aza indirgemek yeterli değil; soylarını tüketmek gerek! İntikam alıyorlar, öyle mi? Ben onların kökünü kuruttuktan sonra intikam alsınlar da göreyim! Emrimi geri çekmeyeceğim. Bu iş bittikten sonra insanları tekrar kurt yavrularını çalmaya göndereceğim. Her iki aile bir kurt yavrusu postu getirmekle sorumlu olacak, onu da yapamazlarsa bir yetişkin kurt postu getirecekler. Aksi takdirde çalışma puanlarını düşürürüm!"

Bao ölü kurdun fotoğrafını çektikten sonra hayvanın leşini arabaya yükletti.

Ardından ikinci kurda doğru ilerlediler. Bozkırda geçirdiği iki yıl boyunca Chen, ölü ya da canlı, pek çok kurt ve kurt postu görmüştü; fakat ayağının dibinde yatan kurt farklıydı. Başı neredeyse leopar başı büyüklüğünde, göğsü ise daha genişti. Üzerindeki kar temizlendikten ve griye çalan sarı kürkü açığa çıktıktan sonra Chen boynundaki ve sırtındaki kürkten fırlayan sayısız kalın, siyah, iğneyi andıran tüyleri fark etti. Gövdesinin at toynakları tarafından kanatılan alt kısmı yerde kırmızı bir buz tabakası oluşturmuştu.

Batu donmuş hayvanı itti, fakat kımıldatmayı başaramadı. "Bu diğerleri kadar zeki değilmiş" dedi, alnının terini silerek. "Hedefinden iyi bir parça koparamamış. Koparmış olsaydı, başının büyüklüğü hesaba katılınca, atın karnını kolaylıkla yarıp yara almadan yere atlaması gerekirdi. Kazayla kemiğe denk gelmiş olmalı. Oh olsun!"

Bilge yere çömelip hayvanı inceledi, boynundaki kürkü geri çektiğinde parmağı kalınlığında iki kanlı delik belirdi. Öğrenciler şaşakaldılar. Buna benzer delikleri kurtların boğazladıkları koyunlarda görmüşlerdi, her iki yanda iki delik. Dört kurt dişinin şah damarda bıraktığı izler.

"Bu kurt atın çiftesiyle ölmemiş" dedi Bilge. "Ölümcül bir yara almış muhtemelen, fakat gönlünce at eti yedikten sonra başka bir kurt tarafından öldürülmüş."

"Kurtlar eşkıyalardan beter!" diye haykırdı Bao Shungui. "Kendi yaralılarını bile öldürüyorlar!"

Bilge gözlerini Bao'ya dikti. "Ölü eşkıya gökyüzüne yükselmez. Ölü kurtlar yükselirler. Bu kurt bir at tarafından ölümcül bir biçimde yaralanmış. Hemen ölmemiş, fakat yaşama şansı da yokmuş. Hangisi daha iyi sence, ıstırap çekmeye devam etmesi mi, yoksa ölmesi mi? Kurtlar kendilerinden birinin ıstırap çekmesine katlanamazlar, bu yüzden onu öldürüp ruhunu Tengri'ye gönderirler. Bu acımasızca değil, merhameten yapılmış bir eylemdir ve ölmekte olan hayvanın insan eline geçip aşağılayıcı davranışlara maruz kalmasını engeller. Kurtlar boyun eğmez canlılardır. Aşağılanmaktansa ölmeyi yeğlerler. Bir alfa erkeği kendi sürüsünden bir kurdun başına böyle bir şey gelmesine asla izin vermez. Sen tarımla uğraşan bir toplumdan geliyorsun. Kaçınız aşağılanmaktansa ölmeyi yeğlersiniz? Buradaki eski tüfekler, kurt doğasının bu yanını düşündüklerinde gözlerine yaş birikir."

Bao'nun yüzündeki hoşnutsuzluk ifadesini fark eden Uljii, "Bu kurtların neden bu denli mükemmel savaşçılar olduklarını hiç düşündün mü?" diye sordu. "Önemli unsurlardan biri alfa erkeğinin sürünün yükünü hafifletmek ve bütün askerlerin etkin olmasını sağlamaya devam etmek için yaralı yoldaşlarından birini hiç tereddüt etmeden öldürebilmesidir. Bu özelliği kavrarsan kurtlarla savaşırken durum değerlendirmesi yapmakta daha başarılı olursun."

Bao başını salladı. "Haklı olabilirsin" dedi. "Yaralı askerler için sedye, sıhhiyeci, nöbetçi, hemşire ve doktor gerekir. Ambulans ve revir gerekir. Ben yıllarca geri kademede askerlik yaptım, tek bir yaralı asker için bir düzine askerin hizmetine ihtiyaç olduğunu hesaplamıştık. Savaşta bu destek personelin çarpışma etkinliğini düşürür. Bu açıdan bakınca, kurtlar daha esnek. Fakat yaralı askerlerin çoğu çok cesur savaşçılardır ve yaraları iyileştikten sonra genellikle birliklerinin omurgasını oluştururlar. Yaralıları öldürmek çarpışma etkinliğini azaltmaz mı?"

Uljii içi geçirdi. "Bu davranış biçiminin bir izahı var tabii ki. Bir kere, kurtların doğum oranı yüksek. Dişi kurt bir batında yedi sekiz, hatta bazen bir düzine yavru doğurur. Ayrıca, yavruların hayatta kalma oranı da yüksek. Bir güz on bir yavrusu olan bir dişiye rastladım, hepsi o bahar doğmuştu. Neredeyse anneleri kadardılar ve onun kadar hızlı koşabiliyorlardı. Onların arasındaki dişiler de iki yıl sonra yavrulamaya başlayacaklardı. İnekler dünyaya üç yılda beş yavru getirirler. Aynı süre zarfında kaç dişi kurdun dünyaya geldiğini tahmin et? Koca bir bölük. Hem kurtlar bir yaşındayken savaşmaya hazırdılar. İkinci baharların-

da tam manasıyla olgunlaşmış yetkin hayvanlardır. Bir yaşında bir köpek tavşan avlayabilir, ama bir yaşında bir kurt koyun avlayabilir. Bir yaşında bir bebek ise hâlâ kundaktadır. İnsanlar bu konuda kurtlarla baş edemezler. Bu koşullar altında yaralılarını öldürebilirler tabii ki. Benim görüşüme göre, kurtlar türdeşlerini öldürürler çünkü bu doğal bir nüfus kontrol yöntemidir. Yaralı hayvanların itlafı sürünün sadece birinci sınıf askerlerden oluşmasını da sağlar. Bozkırdaki üstünlüklerini yüzyıllardan beri böyle sürdürmüşler."

Bao Shungui'nin çatık kaşları gevşedi. "Bu teftiş gezisi sayesinde kurtların olağanüstü hasımlar olduklarını anladım" dedi. "Hava tahminleri fırtınalara karşı önlem almamızı sağlar, ancak kurtlar söz konusu olduğunda tahminde bulunmak anlamsız. Tarımsal bölgelerden gelenlerin onların nelere muktedir olduklarına dair en ufak bir bilgisi yok. Teftiş heyetleri bunu göreceklerdir."

"Durumu tam olarak değerlendirebilmeleri için her şeyi görmeleri gerekecek" dedi Uljii.

"Fakat bu kurt avına çıkacağımız gerçeğini değiştirmeyecek. Aksi takdirde, otlaklarımız hızla onların kantinine dönüşecek. Karargâhtan cephane göndermelerini isteyeceğim."

Yan tarafta bazı öğrenciler hararetli bir tartışmaya girmişlerdi. Üçüncü Ekip'ten Beijing Dongjiyu grubunun Li Hongvey adındaki Kızıl Muhafız lideri, heyecanla şöyle dedi: "Kurtlar gerçek sınıf düşmanlardır. Dünyanın bütün gericileri hırslı kurtlardır. Kurtlar acımasızdır. İnsanların mallarını –atlarımızı, ineklerimizi ve koyunlarımızı– boğazlamalarının yanı sıra kendi türdeşlerini de boğazlarlar. Kitleleri onları avlamak üzere örgütleyip bütün kurtlara karşı proletarya diktatörlüğü uygulamalıyız. Köklerini kurutmalıyız! Ayrıca kurtlara sempati göstermek, ödün vermek, onları ölülerimizle beslemek gibi köhne fikirleri, gelenekleri ve alışkanlıkları ağır eleştiriye tabi tutmalıyız."

Çocuğun suçlayıcı parmağını Bilge'ye doğrultacağından emin olan Chen onun sözünü kesti: "Bu meseleyi fazla ileri götürmek olmuyor mu? Sınıf ayrımı iki bacaklı hayvanlara mahsustur. Kurtları da sınıf sistemine dahil etmekte ısrar edersen, sen ne olursun, insan mı kurt mu? Büyük proleter liderlerimizi kurtlarla aynı kategoriye sokmaya korkmuyor musun? İnsan insanı öldürdüğünde bu türdeşini boğazlamak sayılmaz mı? İnsanlar türdeşlerini kurtların kurtları öldürdüğünden çok daha sık öldürür. Birinci Dünya Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı; ölü sayısı milyonlarla ölçülüyor. Canlıların türdeşlerini öldürmeleri Pekin İnsanı ile baş-

lar. Doğal içgüdüler açısından bakıldığında insan kurttan çok daha vahşidir. Biraz daha okumanı öğütlerim sana."

Kızıl Muhafız kamçısını öfkeyle Chen'e doğrulttu. "Liseyi bitirdiğin için kendini çok mu zeki sanıyorsun! Okuduğun bütün o kitaplar kapitalist, feodal, revizyonist palavralarla dolu. Zehirli ottan başka bir şey değil! O köpek babandan farkın yok senin de. Okuldayken kimseye bulaşmazdın, aylak sınıfın bir üyesiydin, fakat burada, dünyanın en ilkel, en geri yerinde, denizde balık gibisin. O kokuşmuş Dört Eski ile tam bir uyum içindesin!"

Kanının başına sıçradığını hisseden Chen çocuğun üzerine atlayıp ona dişlerini geçirmek ve atından aşağı indirmek istedi. Fakat kendine kurtların şaşmaz sabrını hatırlattı ve çocuğa acıyarak baktıktan sonra çizmelerinin yanlarını tokatladı, döndü ve atını sürüp uzaklaştı.

Hava kararmaya başlamıştı, sabahları et ile çay, akşamları da dört başı mamur yemek yemeye alışık olan öğrencilerin açlıktan karınları zil çalıyor, soğuktan titriyorlardı. Karargâh teftiş heyetinin önderleri, askerler ve öğrenciler ölü kurtları taşıyan arabanın arkasından gidiyorlardı. Chen Zhen, Batu ve Laasurung, Batu'nun değerli kement sopasını aramaya gittiler. Bir yandan da atların toynaklarıyla ölmüş ya da yaralanmış başka kurt olup olmadığına bakıyorlardı.

7

Moğol bozkırlarında kurt avlarının çoğu kışın ilk aylarında düzenlenir. O zaman dağsıçanları kış uykusuna yatmış olurlar. Tavşanlardan daha yağlı ve besleyici olan dağsıçanları kurtların gözde besinlerindendir. Fakat dağsıçanları deliklerine girdikten sonra kurtlar çiftlik hayvanlarına odaklanırlar, bu da otlak sakinlerini karşı saldırı düzenlemeye zorlar. Yılın bu mevsiminde kurtların üzerinde yeni kış paltoları vardır; yumuşak, lekesiz, parlak ve kalın. Bu mevsimde elde edilen postlar en yüksek bedele satılır. Kış başında çıkılan kurt avları iş puanı kazandırmanın yanı sıra, hayvancılıkla uğraşan göçerlerin temel gelir kaynağını oluşturur. Ayrıca genç avcılar için askeri yeteneklerini ve cesaretlerini sergilemek için bir fırsattır; savaşmak için doğru yeri ve zamanı seçerek keşif yeteneklerini bilerler. Geçmişte ilk kışta düzenlenen kurt avları aşiret reisleri, barbar liderler ve hakanlar tarafından halkı eğitmek amacıyla kullanılırdı. Binlerce yıllık bu gelenek yeniçağda da sürmekte. Av hazırlıkları, karda kurt izlerinin çok belirgin olduğu ilk büyük kar yağışında tamamlanmış olur. Kurtlar, uzun bacaklarına rağmen, taze, ıslak karda hızlı koşamazlar, bu da bacakları çok daha uzun olan atlara üstünlük kazandırır. İlk kış, taze karıyla, ölüm mevsimidir kurtlar için. Çobanlar bunu kurtlara küstahlıklarının bedelini ödetmek için kullanırlar ve insanlar bir yıl boyunca çektikleri güçlüklerin intikamını alma fırsatı bulurlar.

İnsanlar bozkır geleneklerini anlarlar, kurtlar da öyle. Bu avın açıkça göstereceği gibi, kurtlar son yıllarda daha akıllanmıştır, çünkü ilk kar toprağa düşüp bozkır sarıdan beyaza büründüğünde kurtlar ya kuzey sınırını geçerler ya da ceylan ve yaban tavşanı avlamak için dağlara çıkarlar. Kar dağları örtmüşse orada kalırlar. Açlığa katlanır, hayvan kemiklerini ya da önceki avların

kurumuş, çürük derilerini kemirerek hayatta kalmaya çalışırlar. Sonra, toprak sertleştiğinde, bir kez daha korkusuz koşuculara dönüşür; insanların savaşma ruhunu yitirdiklerini sezip talana ve yağmaya girişirler.

Karargâh toplantısında Uljii, "Son yıllarda yapılan ilk kış avlarında yarı yetişkin ve küçük hayvanlar vurduk, büyüklerden hiç yoktu neredeyse" dedi. "Bundan sonra, kurtlar gibi olup konvansiyonel taktikleri terk edeceğiz. Canımız nerede isterse orada avlanıp onları şaşırtacak, ardından bir süre ara verecek, sonra bir süre yine avlanacağız; savaşı düzensiz ve beklenmedik bir biçimde avlanarak kazanacağız. Böylece kurtlar bir düzen saptayamayacak, kendilerini bize karşı savunamayacak. Genellikle baharda avlanmayız, fakat bu kez geleneğin dışına çıkıp onları hazırlıksız yakalayacağız. Postları ilk kışın postları kadar güzel olmayabilir, fakat tüyler bir aydan önce dökülmeye başlamaz. Hem, en yüksek bedelleri alamasak da, ek cephaneyle ödüllendirileceğiz."

Toplantıda, atların toplu kıyımının yarattığı korkunç izlenimi hafifletmek için, yukarıdan gelen şeytani Olonbulag kurtlarının ortadan kaldırılması emrine uymaya ve gücü yerinde karargâh personelinin kurtlara karşı büyük bir kampanya için seferber edilmesine karar verildi. "İlkbaharda olduğumuza göre hepiniz hayvanlarınızın yavrulamasıyla meşgulsünüz. Sizi işinizden alıkoymak kolay olmayacak" dedi Bao Shungui, "fakat kurtlara karşı saldırı düzenlemezsek, sorumluluğumuzu yerine getirmemiş olacağız."

"Geçmiş deneyimlerimize göre, büyük bir savaştan sonra kurt sürüsünün büyük bir kısmı, karşılık vereceğimizi bildikleri için, bölgeyi terk eder" dedi Uljii. "Tahminimce şimdi kuzey sınırında bir yerdedirler ve burada bir şeyler olduğunu sezdikleri anda sınırın öte tarafına geçeceklerdir. Bir süre beklememiz gerekiyor, en azından tıka basa yedikleri at eti bir anı olup geride bıraktıkları donmuş eti düşünmeye başlamalarına kadar. Dağsıçanları ve tarla fareleri henüz deliklerinden çıkmadılar, bu yüzden kurtların yiyebilecekleri başka bir şey yok. At etine dönmek için yüzleşme riskini göze alacaklardır, bundan eminim."

Bilge başını sallayıp onunla hemfikir olduğunu gösterdi. "Ölü atların bulunduğu bölgeye onları kandırmak için birkaç tuzak kurarım" dedi. "Alfa erkeği tuzakları fark edip saldırma niyetinde olmadığımızı sanacak. Karargâh geçmişte de avlar düzenledi, tuzak kurmaya gittiklerinde yanlarına bir de köpek sürüsü alırlardı. Bu kez tuzakları saldırıdan önce kuracağız, bu da en kurnaz

alfa erkeğinin bile kafasının karışmasına neden olacaktır. Tuzaklarla birkaç kurt yakalayabilirsek, diğerleri ne yapacaklarını bilemeyecekler. Yaklaşmaya cesaret edemeyip at etini uzaktan seyredecekler, fakat uzaklaşamayacaklar da. İşte o zaman kuşatacağız onları. Onları tam istediğimiz yerde kıstırmış olacağız, çoğunu en azından. Bu kez birkaç alfa erkeği de avlayacağız."

Bao Shungui, Bilge'ye döndü. "Bu bölgedeki kurtların tuzak ya da zehir bulunan yerlerden uzak durduklarını duymuştum. Daha yaşlı hayvanlar ya da sürü öncüleri dişilerin ve genç kurtların zehirli bölgeden uzak durmaları için zehirli ette diş izi bırakırlarmış. Hatta bir keresinde tuzakların yerini değiştirerek avcıları çıldırtan alfa erkeklerinden söz edildiğini duydum. Doğru mu?"

"Pek değil" diye yanıtladı Bilge. "Kooperatifte satılan zehrin güçlü bir kokusu var. Köpekler bile kokusunu alabiliyorsa, kurtlar haydi haydi alır. Ben zehir kullanmam, çünkü köpekleri öldürme riskini almam. Tuzak kurmayı yeğlerim. Onları kendime özgü bir biçimde kurarım, hiçbir kurt kokusunu alamaz."

Bao, Uljii'yi bozkıra süvari bölüğünün komutanı olarak atamanın yerinde bir karar olduğunu gördü. Bao'nun askeri temsilci olarak gönderilmesi de yerinde bir karar olmuştu. Kalemini fincanının üzerinde tıklatıp, "Öyle yapacağız o zaman!" dedi.

Karargâhın haberi olmaksızın otlağın kuzeyinde kurt avlamak yasaklandı, özellikle tüfekle, çünkü o zaman ürküp kaçabilirlerdi. Herkese her an kurt imha seferberliğine çıkmaya hazır olmaları tembih edildi. Atlarını seçmeye, köpeklerini beslemeye, kementlerini tamir etmeye, bıçaklarını bilemeye, tüfeklerini temizlemeye ve cephanelerini hazırlamaya başladılar. Her şey sessiz bir tempoyla ilerliyordu; Çingming Festivali'nde yeni doğmuş sürüye bakmaya, yaz ortasında koyun kırpmaya, güz ortasında saman balyalamaya ya da ilk kışta hayvan kesmeye hazırlanmaktan farksızdı.

Sabahın erken saatleri. Bulutlar gökyüzünü karartıp uzak dağların zirvelerini tıraşladı. Olonbulag her zamankinden daha düz, daha kasvetli görünüyordu. Kar taneleri hafifçe uçuşuyor, rüzgâr ancak esiyordu. Çadırların tepesinden çıkan metal bacalar soluk almaya çalışan astımlı hastaları çağrıştırıyor; arada sırada bir öksürüp, hayvan dışkısı ve kuru ot yumaklarıyla kaplı toprağa çöken duman bulutları salıyorlardı. Akşamları bahar soğuğu tutunmaya devam ediyor, yerini sıcaklığa bırakmaya hiç de niyetli görünmüyordu. Neyse ki hayvanların üzerinde onları karlar erime-

ye başlayıp ilk taze otlar çıkmaya başlayıncaya dek sıcak tutmaya yetecek kadar yağ vardı. Yeni tomurcuklar toprağın yüzeyine koyunların karı tekmeleyerek ulaşabileceği kadar yakındı.

Koyunlar sessizce ağıllarında duruyor, orada olmaktan hoşnut bir biçimde geviş getiriyorlardı. Gece boyunca havlayan üç üşümüş ve çok aç köpek birbirlerine sokulup çadırın kapısının önünde titrediler.

Chen Zhen kapıyı açtığında Sarı adındaki köpek patilerini Chen'in omuzlarına yerleştirdi, yanağını yalayıp kuyruğunu sallayarak beslenmek için yalvardı. Chen yere kemik dolu büyük bir tabak bıraktı. Köpekler kemikleri yere koyup çiğnemeye ve kemirmeye koyuldular. Kemikler çatırtı sesleri eşliğinde yavaş yavaş kayboldular, ilikleriyle birlikte.

Chen çadırdan Yir adındaki parlak siyah tüylü kancık için biraz da koyun eti çıkarmıştı. Sarı gibi, Yir de Büyük Xing dağlarına özgü bir av köpeğiydi; iri başlı, uzun bedenli, uzun bacakları, dar belli ve kısa tüylü. İkisi de dişleriyle büyük zarar verebilecek, doğuştan avcı, hızlı ve çevik köpeklerdi. Mükemmel tilki avcılarıydılar; cins, benzersiz yeteneklere sahip bir köpek olan Sarı özellikle. Tilkilerin gür kuyruklarını şaklatmalarına aldırmaz, onları ağızlarıyla yakalayıp frene bastıktan sonra çabalamalarına izin verirdi. Ağzını birden açarak tilkiyi boynu ve karnı yukarı gelecek şekilde bir perende attırırdı. Sonra tilkinin yanına gidip dişlerini boynuna geçirirdi ve böylece avcı kusursuz bir tilki postuna sahip olurdu. Kurtla karşılaştıklarında, Sarı ve Yir çevik ve korkusuz bir biçimde kurdun üzerine atılır, kendilerini ısırılmaktan mutlaka koruyarak kurdu tehdit eder, avcıya ve diğer köpeklere yetişmeleri için zaman kazandırırlardı.

Sarı'yı Chen'e Bilge ve Gasmai vermişti. Yir ise Yang Ke tarafından ev sahibinin evinden getirilmişti. Olonbulag sakinleri öğrencilere her zaman sahip oldukları en değerli şeyleri veriyorlardı. Bu iki köpek erişkin olduklarında türdeş kardeşlerini her bakımdan geride bırakacaklardı. Batu, Chen ile Yang'i iki köpek yüzünden sık sık ava davet ederdi. Sarı ile Yir önceki kıştan bu yana beş iri tilki yakalamışlardı. Chen ile Yang'in kış boyunca giydikleri kürk şapkalar gözde köpeklerinin armağanıydı.

Yir, Bahar Festivali'nden kısa bir süre sonra altı yavru doğurdu. Üçü Bilge, Lamjav ve öğrencilerden biri tarafından hemen kapıldı. Geriye bir dişi ve iki erkek yavru kaldı; biri siyah, ikisi sarı. Tombuldular, küçük domuz yavrularını andırıyorlardı, fakat daha cana yakındılar. Doğuştan tedbirli bir karaktere sahip olan Yang

Ke köpeğinin ve yavrularının üzerine titriyordu. Yir için neredeyse her gün hazırladığı içine koyun eti doğranmış tahıl çorbası çadırın aylık tahıl istihkakının yarısını tüketiyordu. Beijing standardına göre her kişinin ayda otuz *jin* tutarında istihkakı vardı; üçü "kavrulmuş pirinç" için, onu un için, kalanı da tahıl için. Tahılın büyük kısmı Yir'i beslemeye gittiği için öğrenciler Moğolları kendilerine örnek alıp et ağırlıklı beslenmek zorunda kalıyorlardı. Çobanlara ayda on dokuz *jin* karşılığı tahıl veriliyordu. Gasmai, Yang ile Chen'e yeni doğum yapmış bir kancığa nasıl yemek hazırlanacağını öğretmişti. Bunun sonucunda Yir'in sütü bol olmuş, bu da yavruların Moğol çobanların yetiştirdiği yavrulardan daha gürbüz olmasını sağlamıştı.

Üçüncü bekçi köpeği beş altı yaşında siyah bir Moğol kurduydu; geniş burunlu, geniş ağızlı, döşü sağlam, bedeni uzun, kaplan gibi havlayan ve feci azgın bir erkek köpek. Dövüş yaralarıyla kaplıydı; başında, göğsünde ve sırtında bulanan siyah ve tüysüz oyuklar onu daha çirkin ve korkunç kılıyordu. Bir zamanlar gözlerinin üzerinde iki sarı kaş vardı, ancak artık biri yoktu, bir kurda kaptırmıştı muhtemelen. Şimdi üç gözü varmış gibi görünüyordu ve Chen ona, klasik edebiyatın kurgu karakterlerinden birine atfen, "Canavar Erlang" adını takmıştı.

Bir gün, komşu kooperatiflerden birinden dönerken, Chen sırtında bir ürperti hissetmişti, önündeki öküzü huzursuz eden bir şey. Bakmak için dönmüş ve kendini kurt büyüklüğünde, çirkin, şeytani, dili ağzının kenarından sarkmış bir köpekle yüz yüze bulunca arabadan düşmesine ramak kalmıştı. Köpeği çoban sopasıyla korkutmaya çalışmış, fakat işe yaramamıştı. Köpek onu eve kadar izlemişti. At çobanlarının arasında köpeği tanıyanlar vardı. Koyunlara saldırmak gibi kötü bir alışkanlığı bulunan tehlikeli bir hayvan olduğunu söylemişlerdi. Sahibi onu kovmuştu. Çobanlar Chen'e köpeği uzaklaştırmasını öğütlemişler, fakat Chen köpeğe acımıştı. Ayrıca, kurtlarla yaşayıp sert kışları çıkarabilmiş olması merakını uyandırmıştı. Hayvanın kendine özgü bir özelliği olsa gerekti. Bir de, Bilge'nin çadırından ayrılıp etkileyici Bar'dan uzaklaştıktan sonra Chen kendini sağ kolunu kaybetmiş gibi hissediyordu. "Öğrencilere ait olan köpekler avcı" demişti çobanlara, "hızlı fakat genç hayvanlar, fakat ağıl beklemeye alışık bu iri köpeğin yırtıcılığına sahip değiller. Sanıyorum onu bir süre tutup ne yapacağına bakacağım. Bir koyun daha öldürürse, hayatıyla öder."

İki ay geçmiş, Canavar Erlang henüz bir koyuna saldırmamıştı. Chen hayvanın içindeki dürtüyü dizginlemek için ağıllardan

uzak durduğunun farkındaydı. "Son yıllarda" dedi Bilge bir gün Chen'e, "dışarıdan kısa süre çalışmak üzere gelen işçilerin akınına uğradık ve bozkırdaki yaban köpeklerin kökünü neredeyse kuruttular, ki zaten sayıları fazla değildi. Onları yemekle kandırıp kerpiç evlere çektiler, orada baş aşağı asıp gırtlaklarından aşağı su dökerek boğdular. Sonra derilerini yüzüp yediler. Bu köpeğin aynı yazgıdan kıl payı kurtulmuş gibi bir hali var; ortalıkta gezinmiyor, yabanıllığını denetliyor. Yaban köpekleri koyun yiyen kurtlardan korkmazlar, fakat köpek yiyen insanlardan korkarlar."

Canavar Erlang koyunlara bekçilik ediyor, saldırmaya niyetli olanları korkunç havlamasıyla caydırıyor ve iyi bir kavgadan asla kaçınmıyordu. Kimi sabah burnunda kurt kanı izleri oluyordu. Kış geçti, Chen'in ya da Yang'ın kurtlara yem olmuş koyunlarının sayısı bir elin parmaklarını geçmiyordu.

Chen bazen Canavar Erlang'ın köpekten çok kurt olduğunu hissediyordu. Kurt, köpeğin atasıdır. Kuzey bozkırının ilk sakinlerinden olan Quanrong ırkı atalarının bir çift beyaz köpek olduğuna inanırdı. Köpek onların totemiydi. Chen zaman zaman bozkır sakinlerinin köpek gibi ehlileştirilmiş bir hayvanı neden totem olarak kabul ettiklerini düşünürdü, sonunda köpeklerin yüzyıllar önce vahşi hayvanlar olduklarına kanaat getirdi; kurt doğaları henüz gerilememiş vahşi canavarlar ya da kimi köpek özelliklerini taklit eden kurtlar. Quanrong ırkının taptığı köpekler bir çift beyaz kurt da olabilirdi. Eve getirdiği bu azgın hayvan güçlü kurt içgüdülerine sahip köpeklerden biri olabilir miydi?

Chen bazen yakınlaşma arzusuyla köpeğin yanına çömelip onu okşar, fakat hayvan hiç tepki göstermezdi. Chen için bir muammaydı köpek, fakat bu ona iyi davranıp onun hakkında yavaş yavaş bilgi edinmesine engel teşkil etmiyordu. Arkadaş olmak istediği için onu Canavar diye çağırmaktan vazgeçmişti.

Chen, Yang ile Gao'nun kalkmasını beklerken köpekleri beslemek, yavrularla oynamak ve ifadesiz Erlang'ı okşamak için dışarıda kalmıştı.

Dört Beijing sınıfı arkadaşı –biri at çobanı, biri sığırtmaç ve ikisi koyun çobanı– bir yıldan uzun süredir aynı çadırı paylaşıyorlardı.

At çobanı, mükemmelliyetçi Zhang Jiyuan, Batu ve Lamjav ile birlikte neredeyse beş yüzlük bir at sürüsüne bakıyordu. Atların iştahları çok fazla olduğundan, inekler ve koyunlarla aralarında otlak rekabeti doğmaması için dağlara, kurt diyarına götürülmüşlerdi. Çobanlar keçeden yapılma bir çadırda ikişer ikişer nöbet-

leşe uyuyor, yemeklerini uyduruk mutfaklarında kuru at gübresi yakan küçük bir ocakta pişiriyorlardı. Büyük sorumluluk yükleyen ilkel, tehlikeli ve fevkalade yorucu bir hayattı, bu yüzden de çobanların arasında ayrı bir yere sahiptiler. Zamanının büyük kısmını at üzerinde geçiren bir halk için en gururlandırıcı meslekti.

Ata kement atmak, kurtları yakalama ve öldürme sanatına yatkınlık oluşturan zarif ve yetenek isteyen bir sanattı. Çobanlar kendilerinin veya başkalarının atını değiştirmek, yelelerini kesmek, bakımlarını yapmak, iğdiş etmek ya da muayene etmek için her gün atlara kement atarlar. Eski zamanlardan beri bozkır at çobanları kement atmakta ustalaşmışlardır; uzun sırığı yanı başlarında sürdükleri atın önüne uzatırlar, sonra kemendi kovaladıkları atın boynuna geçirirler. Usta bir at çobanı neredeyse hiç ıskalamaz. Hedef kurtlar olduğunda, at kurdun yanında koşabilecek kadar hızlıysa, köpeklerin de yardımıyla, başarı oranı hemen hemen aynıdır. İlmik kurdun boynuna kenetlendikten sonra binici atını kurdun arkasında sürer, böylece kurdu ya boğar ya da köpeklerin öldürmesine izin verir. Kurtlar, haklı olarak, kement sırığından çok korkarlar; gündüz vakti kement sırığı taşıyan bir çoban gördüklerinde kaçar ya da otların arasına gizlenirler. Kurtların sadece geceleri savaşmalarının nedeni buydu belki de.

Olonbulag kement sırıkları Chen'in o güne dek gördüklerinin içinde en iyileriydi. Evdeki dergi fotoğraflarında gördüğü diğer sancak sırıklarından daha uzun, daha ince ve daha işlevseldiler; Olonbulag at çobanları haklı olarak gururlanırlardı sırıklarıyla. Majuzi Nehri'nin kuzey yöresi Moğolistan tarihi boyunca soylu savaş atlarının yetiştirildiği bir bölge olmuştu. Moğollar için at sadece bir yoldaş değil, aynı zamanda silah arkadaşıdır; hayatta kalmanın koşullarından biri. Bu tür bir varoluşta kement sırıkları temel unsurlardan biridir. Olonbulag sırıkları sıra dışı uzunlukta, dümdüz ve cilalıdır. Uzunluğu üç ile altı metre arasında değişen bu sırıklar uçlarından birbirine yapıştırılmış huş ağacından iki sopadan oluşur; doğal olarak, sırık ne kadar uzunsa kurt ya da at kementlemek o kadar kolay olur. Sırıklar bambu kamışları kadar düz ve boğumsuzdur. Onları o hale getirebilmek için at çobanları budak ve diğer doğal kusurları önceden planlamak zorundadır. Sonra sırık inek gübresi ateşinin üzerinde ısıtılır ve ağaç esnek hale geldiğinde özel bir aletle düzleştirilir. Uzun sırığın ucuna bir ucunda örülmüş at yelesi bulunan bir buçuk metre uzunluğunda ince bir çubuk bağlanır. Ardından at yelesinden örgüye kopması neredeyse olanaksız bir ilmik bağlanır. İnek derisi ve koyun ba-

ğırsağı karışımından örülmüş olan ilmik, yapımı maharet istediği için, kement sırığının at çobanı tarafından yapılmayan tek parçasıdır. Kooperatifte özel bir tezgâhtan satın alınırlar. Sırığa beyazlığını yitirip gübre rengine dönüşünceye dek taze koyun gübresi sürülür, kurutulur ve kumaş parçasıyla eski bronz gibi parlayıncaya kadar cilalanır.

Binici kement sopasını önünde tutarak at sürdüğünde sırığın ucu ilmiğin ağırlığıyla hafifçe öne bükülür; binicinin hareketlerine bağlı olarak sallanır, zarif bir yılan gibi aşağı yukarı kalkıp iner. Kurtlar yoldaşlarının muhtemelen bir tür sihirli ve korkunç yılan olarak telakki ettikleri kement sırıklarıyla boğulduklarına pek çok kez tanık olmuşlardır. Gündüz saatlerinde, yabanda ya da dağlarda tek başına gezinen bir binici –erkek, kadın ya da genç– elinde bir kement sırığı taşıyorsa hiç rahatsız edilmeden yol alabilir. Kement sırığı Tengri tarafından armağan edilmiş güvenli bir geçiş tılsımıdır sanki.

Deneyimli at çobanlarının her birine istedikleri gibi binmekte özgür oldukları yedi sekiz at tahsis edilir, ancak buna yaban atları dahil değildir. Çobanlar tek bir atı nadiren bir günden fazla sürerler ve genellikle günde birkaç kez at değiştirirler. Atlarını yormak kaygılandıkları son şeydir, her yere dörtnala ve gururla sürerler. İçlerinden biri bir çadırı ziyaret ettiğinde çadır sahibinin istekleri sıralanır; at takası, mektup ulaşımı, dönerken bir şeyler getirmek, doktor çağırmak ya da son dedikoduları iletmek. En fazla gülümsemeyi kızlardan alırlar, bu da sadece dört beş ata sahip olan diğer erkekleri kıskançlıktan çatlatır. Bütün bunlara rağmen at çobanlığı bozkırın en zahmetli ve tehlikeli mesleğidir. Üretim ekibi bu yüzden at çobanlarını en sağlam, gözü pek, aç ya da susuz kalmaktan korkmayan, becerikli ve dikkatli adamlardan seçer; aşırı soğuğa ve sıcağa dayanıklı, bir kurdun ya da savaşçının bünyesine sahip adamlardan. Her dört kişiden ancak biri at çobanlığına seçilme talihine sahip olur. Denetledikleri otlak kurt sürülerine karşı sürdürülen savaşın ön cephesini oluşturur. Chen Zhen topladığı kurt hikâyelerinin çoğunu Zhang Jiyuan'den dinlemişti. Zhang ne zaman otlaktan dönse Chen ona yemek ve içecek götürür, onu gözde bir konuk gibi ağarlardı. Gece yarısına kadar oturup kurtlara dair konuşur, zaman zaman hararetli tartışmalara girerlerdi. Sürünün başına dönmeden önce Zhang genellikle birkaç kitap ödünç alırdı.

Gao Jianzhong 140 hayvandan sorumlu bir sığırtmaçtı. Sığırtmaçlık otlağın en zahmetsiz işidir ve bir sığırtmacın ilçe başka-

nıyla bile iş değiştirmek istemeyeceği söylenir. Ağıllardan sabahın erken saatlerinde çıkarılan ve geç saate kadar geri getirilmeyen inekler otlağın yerini ve dönüş yolunu bilirler. Buzağılar at yelesinden örülmüş iplerle çadırların önüne bağlanır, orada annelerinin dönüp onları beslemelerini beklerler. Öte yandan öküzler, dikkat gerektirir. Dosdoğru otlağın en verimli kısmına gider, eve dönmeyi hiç istemezler. Bir sığırtmaç için işinin en zor yanı sağa sola dağılan hayvanları toplamaktır. İnatçı hayvanlar, hareket etmek istemediklerinde, sığırtmaç değneğiyle ne kadar vurursanız vurun, boyunlarını doğrultur, gözkapaklarını titretip oldukları yerde dururlar. Fakat sığırtmaçların dinlenmeye herkesten fazla zamanı olur, bu yüzden çobanlardan biri yardıma gereksindiğinde sığırtmaçlardan birine başvurur. İnekler olmaksızın hiçbir çadır hayatta kalamaz. Arabaları ve eşyaları çekerler; insanlar sütünü içer, sütüyle yemek pişirirler; gübrelerinden yakacak olarak yararlanırlar; derilerinden istifade ederler; etlerini yerler. Aile yaşantısıyla ilgili bütün meseleler ineklerle ilişkilidir. Zamanlarının çoğunu at sırtında geçiren insanlar aileleri için ineklere ihtiyaç duyarlar. Sığırtmaçlar, koyun çobanları, at çobanları; hepsinin yerine getirmekle zorunlu oldukları görevleri vardır. Hepsi birbirine bağlı ve diğerleri için vazgeçilmezdirler.

Chen Zhen ile Yang Ke, neredeyse tamamı Olonbulag'ın gür kuyruklu türünden, bütün Çin'de ünlü, bin yedi yüz civarında koyundan sorumluydular. Küçük bir leğen büyüklüğünde olan kuyrukların yağı neredeyse şeffaf, dolgun ve çıtır; güçlü bir koyun kokusuna sahip olmayan eti aromatik ve tazedir. Uljii'ye göre Olonbulag, bölgenin en iyi otuna sahipti, bu nedenle koyunları birinci sınıftı. Eski zamanlarda hükümdara armağan olarak sunulan bu koyunlar, Beijing'e girdikten sonra Kubilay Han'ın gözdesi olmuşlardı. Şimdi bile, ulusal liderler Büyük Halk Konağı'nda Arap Müslüman ileri gelenlerini ağırladıklarında, sofradan eksik olmazlardı. Ülkenin liderlerinin ulusal meselelerden çok koyunların menşeiyle ilgilendikleri rivayet edilirdi. Chen Zhen, Olonbulag kurtlarının kafalarının bu kadar büyük olmasının ve insanları kolaylıkla alt etmelerinin altında yatan nedenin Olonbulag koyunlarıyla beslenmeleri olup olamayacağını geçirdi aklından. Sürüdeki ikinci tür, geliştirilmiş Xinjiang koyunuydu; yerel koyunlarla ince tüylü Xianjiang koyunlarının çiftleşmesinden elde edilen kırma bir tür. Bu koyunlardan bol miktarda elde edilen mükemmel yün, yerel koyun yününün üç dört misli gelir getirir. Öte yandan eti, yavan ve ağırdır, çobanlar yemez.

Bir de keçiler var, bütün sürünün yüzde dördünü ya da beşini oluştururlar. Sürekli otlanarak meraya en büyük zararı onları verir, ancak onlardan elde edilen kaşmir iyi para eder. Dahası, iğdiş edilmiş bu hayvanlar korkusuzdurlar. Sürüde onlar varken, keskin boynuzlarının tadına bakmak istemeyen tek kurtlar genellikle sürüden uzak dururlar. Bu yüzden öncülük görevi Chen'in sürüsündeki seksen-doksan keçiye verilmişti. Onlar otlağın nerede olduğunu, gece eve nasıl dönüleceğini bilirler ve seçicidirler. Yeşil alanlara bırakıldıklarında ayaklarını sabitleyerek otlanırlar, otlar seyrekse hemen başka yere giderler. Keçiler bir başka yönden de koyunlardan üstündürler; kurt saldırısına dair ilk işarette, meleyerek çobanları uyarırlar. Korkak ve aptal olan koyunlar, kurtlar karınlarını deştiğinde bile ses çıkarmazlar, pasif bir biçimde kıyımı kabullenirler. Chen Zhen çobanların dengeyi kurmakta uzman oldukları sonucuna varmıştı; her hayvanın artısını eksisini hesaba katar, sayılarını en az zarara sebebiyet verecek ve en büyük yararı sağlayacak biçimde ayarlarlardı. Çobanlar otlaktaki her hayvanın güçlü yanından yararlanmayı iyi biliyorlardı.

İki çoban birlikte çalışırdı. Biri koyunları otlatır, diğeri geceleri nöbet tutardı. Sürüyü otlatmak için on iş puanı, gece nöbeti için sekiz iş puanı kazanırlardı. Vardiya ve program değişikliği yaparlardı. Birinin gitmesi gerekirse, diğeri hem gündüz hem de gece vardiyasını üstlenirdi; bazen iki gün üst üste. Güvenilir çoban köpekleri varsa, en azından baharda geceleri uyuyabilirlerdi. Fakat diğer üç mevsimde, hareket halinde ve yavrulama için kullandıkları ağıl duvarlarından uzakken, koyunlar arabalardan ve rüzgârı kesen, fakat kurtların önünü kesemeyen büyük keçe parçalarından oluşturulmuş bir yarım dairenin içinde tutulurdu. Kurtlar etrafta sinsice dolandıklarında gece vardiyası çok zor, tüketici bir işe dönüşürdü; uykusuz, el feneri ve köpek sürüsüyle sürekli devriye gezip sürekli bağırarak. "Gece vardiyasının asıl amacı kurtlardan korunmaktır" demişti Uljii. Gece vardiyasından elde edilen puanlar yuvarlak bir hesapla yıl boyunca verilen puanların üçte birini oluştururdu. Bu da kurtların sayesinde kazanılan hatırı sayılır bir gelirdi.

Gece nöbeti Moğol bozkırında kadınlar için önemli bir görev teşkil eder. Sabaha kadar sürüyü bekler, sonra bütün gün ev işleriyle uğraşır, nadiren iyi bir gece uykusu uyurlar. İnsanlar gündüzleri çalışır, kurtlar ise gece gelirlerdi. İnsanlar yorgun ve uykusuz olurlardı, kurtlar ise diri ve zinde. Kurtlar insanların günlerini baş aşağı çevirir, ailenin kadınlarını hırpalarlardı; kuşaklardan beridir

böyleydi. Çadırlardaki kadınların sıklıkla hastalanmalarının ve erken ölmelerinin nedeni buydu; gerçi sistem kolay kolay çökmeyen kadınlar da üretirdi. İnsanlar yavaş ürerken kurtlar hızlı ürerlerdi, tarih boyunca insanları beslemek için bu kadar çok arazi ıslah etmeye gerek duyulması da bu yüzdendi. Kurtlar insan topluluklarının kademeli gelişimini denetleme görevi görürlerdi.

Koyunlar bozkır hayvancılığının temelini oluştur. Etlerinden besin sağlanır, postlarından giysi olarak yararlanılır, gübresiyle yemek ateşi yakılır, ayrıca çalışma puanı kazanılır. Göçer yaşam biçiminin devamını koyunlar sağlar. Fakat koyun gütmek insanları oldukları yere bağlayan sıkıcı, yıldırıcı bir iştir. Sabahtan akşama kadar, kar kaplı yabanda, koyun sürüsünden başka arkadaşlık edecek kimse yoktur. Yüksek bir noktaya tırmanıp etrafına baktığında her yönde kilometrelerce uzaklıkta tek bir insan göremezsin. Ot kaplı toprak, yalnız insana hastalık gibi yapışır. Chen Zhen kendini yaşlı hissediyordu; çok, çok yaşlı. Bozkır çok eski zamanlardan beri değişmemişti; göçer yaşam biçimi ve sakinleri de öyle; besin için kurtlarla rekabet etmeye devam ediyorlardı; galibi belli olmayan acımasız bir mücadele.

Olonbulag, otlağın kullanılmış eşyaların o eski, ebedi parlaklığını edindiği, donmuş bir zamanda yaşıyordu. Kurtlar yüzünden mi?

Chen Zhen için koyun gütmenin olumlu bir yanı vardı. Yalnız kalmak ona düşüncelerini özgür bırakma olanağı tanıyordu. Beijing'den getirdiği iki koli dolusu kitap, artı Yang Ke'nin getirdiği tarih kitapları, içeriği koyunlar gibi sindirimini geciktirerek çiğnenmesi gereken türden şeylerdi. Geceleri, lamba ışığında, klasikleri okuyor; gündüzleri sürüyü beklerken okuduğu yerli ve yabancı, mükemmel yazı örneklerini sindirmeye çalışıyordu. Okuduğu kitabın eski sayfası yeşil çim gibi taze ve yararlı bir hale dönüşüyordu. Bazen bir çırpıda birkaç sayfa okuduğu oluyordu, ama sadece bölgede kurt yoksa. İnsanlar gündüzleri ortalıktadırlar; kurtlar geceleri karanlığa gizlenirler. Kurt uluması genellikle sadece uzaktan duyulur. Chen'in her zaman zihninde olan bir düşünce son günlerde giderek güçlenmeye başlanuştı; bir kurt yavrusu bulup onu çadırda yetiştirmeyi, olgunlaşmasını gün be gün izlemeyi kafasına koymuştu. Böylece kurtları daha iyi anlama olanağı bulmayı umuyordu.

Chen Zhen birkaç gün önce kuzularından birini çalan dişiyi düşünüyordu, yavrularını yakınlarda bir yere gizlemiş olmalıydı.

Sürüyü kontrol etmekten yeni dönmüştü ve her şey olağan görünüyordu. Otların üzerine uzanıp gözlerini mavi gökyüzünde süzülen kartallara dikmişti. Birden, koyunların arasında bir karışıklık olduğunu duyup ayağa fırlamış ve son anda iri bir kurdun koyunlardan birini boğazından yakaladığını görmüştü. Kurt başını geriye doğru atarak koyunu sırtına yüklemiş, hayvanı ağzıyla orada tutup dere boyunca Kara Kaya Dağı'na doğru koşup gözden kaybolmuştu. Kuzular genellikle gevrek ve tiz bir sesle melerler. Birinin melemesi yüzlerce kuzunun ve annelerinin de melemesine neden olur, böylelikle büyük bir yaygara kopar. Fakat kurt sivri dişlerini kuzunun boynuna geçirerek kuzunun sesini kesmiş, böylece sürünün dinginliğini bozmadan uzaklaşabilmişti. Koyunların neredeyse hiçbiri olanların farkına varmamıştı, belki kuzunun annesi bile. Kulakları bu kadar hassas, dikkati bu kadar yüksek olmasaydı Chen de kuzulardan birinin eksildiğini akşam onları sayıncaya dek fark etmeyecekti. Şimdi çok usta bir yankesicinin kurbanı olmuşçasına şaşkındı.

Soluğunu toparladıktan sonra atını kuzunun çalındığı yere sürdü ve oradaki otların ezildiğini keşfetti. Dümdüz olmuş otları görmesi kurdun doğrudan dağdan inmediğini anlamasına yetti; dağdan inmiş olsaydı onu daha önce fark ederdi. Hayır, çukurda pusuya yatıp hamlesini yapmak için sürünün yaklaşmasını beklemiş olmalıydı. Chen güneşin konumunu saptamak için başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Kurdun üç saate yakın bir süre beklediğini hesapladı. O mevsimde sadece yavrularına avlanma eğitimi vermek isteyen dişi kurtlar güpegündüz kuzu avına çıkardı. Kuzu eti, henüz gözlerini açmamış, süt emmeyi sürdüren yavruların en kolay sindirebileceği, en yumuşak etti.

Öfkeden köpüren Chen kendini aynı zamanda talihli hissediyordu. Son zamanlarda o ve Yang Ke birkaç günde bir bir kuzu yitirir olmuşlardı ve bunun akbabaların ya da kartalların işi olup olmadığını merak ediyorlardı. Gök hırsızları çok hızlı saldırır, çobanın dalgın bir anını değerlendirip sürüden kuzuyu kapıverirlerdi. Ancak gökten dalış yapan bir kartal sürüde korku dalgalarının yayılmasına neden olur, koyunların melemeleri çobanın dikkatini mutlaka çekerdi. Yitirdikleri koyunlar onlar için bir muamma olarak kalmıştı. Fakat şimdi, kurdu kuzuyla kaçarken görünce ve çukuru fark edince esrar perdesi aralanmıştı. O numaraya bir kuzu daha yitirilmeyecekti.

Chen ne kadar tetikte olursa olsun hiçbir terslik yaşanmayacağını garanti edemezdi. Kurtlar duruma uygun taktikler uygulardı.

Akbabaların kanatlarına sahip olmasalar da, bozkırın asıl uçan hırsızları onlardı. Her zaman insanları şaşırtmanın bir yolunu bulurlar, bu da her seferinde dikkatin ve iş işten geçtikten sonra gelen bilgeliğin artışıyla sonuçlanırdı.

Chen, Erlang'ın kulağının arkasını hafifçe okşadı, karşılığında da hiçbir minnet işareti almadı.

Çadıra vardığında havada kar taneleri uçuyordu. Yang Ke ve Gao Jianzhong ile birlikte tezek yakmakta olan sobanın yanında durup ısındı. Çay içiyor, Gasmai'nin getirdiği çökelekle birlikte yağlı et yiyorlardı. Önlerinde boş zaman olduğu için Chen onları kurt yavrusu aramaya çıkmaya ikna etmeye çalıştı. Mantığının ikna edici olduğu kanısındaydı: Kurtlarla mücadele kaçınılmaz olduğuna göre, bir yavru alıp onu bizzat büyütmek onları daha iyi anlamamızı sağlayabilirdi. O zaman düşmanı kendimiz kadar iyi tanıyabilecektik.

Et pişirmekte olan Gao Jianzhong'un yüzünde sıkıntılı bir ifade belirdi. "Kurt yavrusu çalmak çocuk oyuncağı değil" dedi. "Geçen gün Lamjav ile birkaç kişi daha yavrularını çalmak istedikleri bir dişi kurdu duman yöntemiyle ininden dışarı çıkardılar. Üç at çobanıyla bir sığırtmaç ve köpekler kurdu öldürünceye kadar az kalsın Lamjav'ın kolunu koparıyormuş. İn o kadar derinmiş ki yavrulara ulaşmak ekip çalışmasıyla iki günlerini almış. Koyun bile yavrusunu savunur. Kurt söz konusu olduğunda, ölümüne savaşmayı göze almalısın. Tüfeğimiz yok. Bizden kürek sapları ve çoban sopalarıyla bir kurdun karşısına çıkmamızı beklemiyorsun herhalde? Hem, bir kurt inini kazmak müthiş yorucu bir iştir. En son Sanjai ile gittiğimde iki gün durmadan kazdık, yine de sonuna ulaşamadık. Sonunda bir ateş yakıp inin girişini tıkadık, yavruları içeride boğacağımızı düşünüyorduk. Sanjai anne kurdun dumanı bir şekilde bloke etmenin bir yolunu bulacağını ve bir yerlerde gizli bir çıkış olabileceğini söyledi. Kurtların insanları nasıl oyuna getirebileceklerini artık bilmen gerekir. Çobanlar şöyle der: 'Kurt ini, kurt ini, onda dokuz boştur içi.' Kurtlar inlerini sürekli değiştirirler. Buranın yerlileri için bile bu kadar zorken, bizim başarabileceğimiz kanısına nasıl varabiliyorsun?"

Yang Ke, öte yandan, bunun harikulade bir fikir olduğu kanısındaydı. "Ben seninle gelirim" dedi. "Sivri bir çubuğum var, süngü gibi bir şey. İkimizin dişi bir kurtla baş edemeyeceğini sanmıyorum. Yanımıza küçük bir baltayla birkaç havaifişek de alırız. Baltayı vurup havaifişekleri patlatarak kurdun ödünü koparırız. Bu arada bir tane haklamayı da becerebilirsek herkes bizden söz edecektir."

"Düş görmeye devam et" dedi Gao, alaycı bir tonla. "Dua et de kurt seni tek gözlü bir ejdere çevirmesin ya da kuduz bulaştırmasın. Acınası hayatının sonu olur sonra."

Yang başını salladı. "Okuldayken Kızıl Muhafız fraksiyonlarının arasında çıkan bir çatışmada grubumuzdaki beş kişiden dördü yaralandı. Ben sıyrık bile almadan atlattım. Demek istediğim şu ki, ben kendi payıma talihli olmayı biliyorum. Lamjav benim otçul bir koyun, kendisinin ise etçil bir kurt olduğunu söylemeyi pek sever. Fakat gidip bir kurt yavrusuyla dönersek bunu artık söyleyemeyecek. Bir gözümü kaybetme pahasına varım."

"Harika!" dedi Chen. "Emin misin? Sonra yan çizme."

Yang fincanını masaya indirdi. "Ne zaman gidiyoruz? Ne kadar çabuk gidersek o kadar iyi. Bundan sonra belki bizi kuşatma avlarına dahil ederler, uzun zamandır bunu yapmanın hayalini kuruyorum."

Chen ayağa kalktı. "Yemeği bitirir bitirmez gitmeye ne dersin? Önce biraz keşif yapmalıyız."

Gao ağzını silip, "Sürüyü Gambo'nun beklemesi gerekecek, bu da çadırımızın bir günlük iş puanlarını yitirmesi demek" dedi.

Yang küçümseyici bir biçimde, "Ne kadar ucuzsun" dedi. "Chen'in bir araba dolusu ceylanla döndüğü güne ne demeli – o ne kadar iş puanı eder? Acıyorum sana!"

Chen ile Yang atlarını eyerlerlerken, iri sarı atıyla Bayar çıkageldi. Chen'e büyük babası Bilge Baba'nın onu görmek istediğini söyledi. "Bilge Baba beni çağırttığına göre önemli olmalı" dedi Chen.

"Avla ilgilidir belki" dedi Yang. "Git. Hem gitmişken şu yavrulardan birini çalmak için neler yapmamız gerektiğini de öğrenirsin belki."

Chen eyerine atladı. Bayar'ın boyu atına kendi başına binmeye yetmediği için Yang ona destek vermeyi önerdi. Bayar reddetti. Atı arabanın yanına götürdü, oklardan birinin üzerine çıkıp eyere tırmandı. İki at hızla uzaklaştı.

8

Chen atından inmeden önce yaşlı adamın çadırından gelen pişmiş et kokusunu aldı. Tuhaftı ama koyun eti gibi kokmuyordu, bu yüzden hızla içeri daldı. "Yavaş ol" diye bağırdı Bilge. Chen durdu ve o anda yer halısının üç yarının yuvarlanarak toplandığını ve ortasına üzerinde yedi sekiz kurt kapanının bulunduğu yeni bir at derisi serili olduğunu gördü. Tencereden yükselen buhar çadıra iğrenç bir koku yayıyordu. Tencerenin içinde siyah, yağlı bir sıvı fokurdamaktaydı. Ocağın üzerinde dizlerinin üzerine çökmüş tezekten oluşan ateşi körükleyen Gasmai'nin yüzü ter içindeydi. Beş yaşındaki kızı Checheg koyun kemikleriyle oynamaktaydı, altmış-yetmiş kadar kemik vardı önünde. Evde nekahet dönemini sürdüren ve yüzünde yeni deri oluşmaya başlayan Batu, Bilge'nin karısı Eeji ile tuzakları parlatıyordu. Chen yaşlı adamın yanına oturdu.

"Ne pişiriyorsun? Kurt tuzağı mı?" dedi Chen, şaka yollu. "Dişlerin çok sağlam olmalı."

Bilge güldü ve gözleri kısıldı. "Bir anlamda haklı sayılırsın. Tuzak pişiriyorum, ama dişlerimde iş yok. Sağlam diş peşindeysen tuzaklara bak. Oldukça sağlam görünüyorlar, değil mi?"

"İyi de, onları neden pişiriyorsun?" diye sordu Chen.

"Kurt yakalamak için" diye yanıtladı Bilge. "Koku alma duyunu sınamama izin ver. Ne eti bu?" Bilge ocağın yanındaki çanağı işaret etti. Chen başını sallayıp bilmediğini belirtti.

"At eti. Donmuş gölden getirdim. Önce bir tencere dolusu at etini suda haşladım, sonra suyunda tuzakları kaynattım. Neden biliyor musun? Pas kokusunu gidermenin tek yolu da ondan."

"Anlıyorum!" Heyecanlanmıştı Chen. "Demek kurtların kapanına basmasını böyle sağlıyorsun. Her şeye rağmen, biz kurtlardan daha zekiyiz galiba."

Yaşlı adam ağarmış sakalını sıvazladı. "Bu şekilde düşünürsen, değiliz. Kurtlar köpeklerden daha iyi koku alırlar ve en ufak bir pas ya da insan kokusu aldıklarında zamanını boşa harcamışsın demektir. Bir keresinde tuzaklarımı üzerinde en ufak bir pas lekesi kalmayıncaya kadar temizledim. Tek bir kurt bile yakalanmadı tuzaklara. Sonunda nedenini buldum. Tuzakları kurduktan sonra bir balgam tükürmüştüm, balgamı etrafındaki karla birlikte avuçlayıp alsaydım her şey yolunda gidecekti. Fakat onun yerine ayağımla üzerine basmış, üzerini karla örtmüş, bunun yeterli olacağını sanmıştım. Kurtlar balgamın kokusun aldılar ama."

"Bu inanılmaz!" dedi Chen, hayranlıkla.

"Kurtlar zekidir. Tanrılar tarafından kollanır, çeşit çeşit iblisten yardım alırlar. Bu yüzden düşman olarak olağanüstüdürler."

Chen tanrıları ve iblisleri sormak üzereydi ki yaşlı adam tencereden bir tuzak çıkarmak için dizlerinin üzerine doğruldu. Chen ona el verdikten sonra tuzağı yağlı bir çuvalın üzerine yatırıp tencereye yeni bir tuzak koydular. Tuzaklar o kadar büyük ve ağırdılar ki tek tek kaynatılmaları gerekiyordu. "Dün bütün aileye tuzak temizlettim" dedi Bilge. "Onları bir kez kaynattım; bu ikinci posta. Bununla bitmeyecek. Birazdan onlara yelesinden alınmış kıllarla at bağırsağı yağı süreceğim, sonra işlemi yineleyeceğim. Ancak o zaman kullanıma hazır olacaklar. Tuzakları kurarken eldiven giyip at gübresi ilave edeceğim. Kurtlarla mücadele etmek savaş başlatmak gibidir. Dikkatli olmazsan, baştan kaybedersin. Bir kadından daha titiz olmak gerekir, Gasmai'den bile."

Gasmai başını kaldırıp rafta duran çanakları işaret etti. "Tereyağlı çayımı çok sevdiğini biliyorum" dedi. "Ellerim kirli, kendin alıver." Kavrulmuş tahıldan pek haz etmeyen Chen, Gasmai'nin çökeleğine bayılırdı. Bir çanağa birkaç parça çökelek koyduktan sonra sıcak çaydanlığı alıp çanağı doldurdu. "Baba tuzakları kurmaya giderken Batu'yu da yanına alacaktı, fakat Batu bu yüzle gidemez, onun için Baba en gözde Han Çinlisi'ni yanında götürecek."

Chen bir kahkaha attı. "Ne zaman kurtlar söz konusu olsa Baba'nın aklına ben gelirim. Öyle değil mi, Baba?"

"Delikanlı" dedi Bilge, "kurtlar seni pençelerine aldılar galiba. Ben yaşlı bir adamım, bu yüzden sahip olduğum bilgileri sana aktarıyorum. İyi öğren, bir gün kendi kurtlarını yakalarsın. Fakat sen söylediğimi unutma; kurtlar Tengri tarafından bozkırı korumaları için gönderildiler. Onlar olmaksızın, biz Moğollar asla cennete gidemeyiz."

"Baba, kurtlar bozkırın ulvi koruyucuları olduklarına göre, on-

ları neden öldürüyoruz?" diye sordu Chen. "Yanlış bilmiyorsam karargâh toplantısında kurt avını onaylamışsın."

"Kurtların sayıları çok artarsa ulvi güçlerini yitirir, kötülüğe meylederler. İnsanların kötü yaratıkları öldürmesinde sakınca yok. Kurtlar bütün inekleri ve koyunları öldürseler yaşam sürmez, bozkır yiter. Biz Moğollar da Tengri tarafından bozkırı korumak üzere gönderildik. Moğollar olmasa bozkır olmaz."

"Kurtlarla Moğolların toprağı birlikte koruduklarını mı söylüyorsun?" diye sordu Chen, yaşlı adamın sözlerinden etkilenmişti.

Yaşlı adamın gözlerinde temkinli bir bakış belirdi. "Doğru" dedi, "fakat korkarım ki bu... siz Çinlilerin anlayamayacağı bir şey."

"Baba, Han şovenizmine ve ekin alanı açmak için insanları buraya gönderme siyasetine karşı olduğumu biliyorsun."

Yaşlı adamın çatık kaşları gevşedi ve kurt tuzağını at yelesiyle ovarken, "Bozkırı korumak kolay değil bizim için" dedi. "Kurtları öldürmezsek, giderecek azalacağız. Fakat çok fazla kurt öldürürsek, daha da azalırız."

Neredeyse gizemli bir gerçek gizliydi yaşlı adamın sözlerinde. Chen belirsizlik duygusuna kapılıp sorunun devamını yuttu.

Kapanlar hazır olduğunda yaşlı adam Chen'e döndü. "Gidip şunları kuralım" dedi. "Nasıl yaptığıma çok dikkat et." Bilge bir çift bez eldiven giydi, bir çift eldiven de Chen'e uzattı. Sonra tuzaklardan birini alıp dışarı çıktı. Dışarıda araba hazır bekliyordu. Kasanın üstü at bağırsağı yağına batırılmış eski keçeyle örtülüydü. Chen ile Bayar tuzakları taşımaya koyuldular; dışarı çıktıkları anda tuzakların üzerindeki yağ ince bir tabaka halinde donup metali görünmez kılıyordu. Tuzaklar yüklendikten sonra yaşlı adam çadıra girdi, bir çuval at tezeğiyle dönüp çuvalı arabaya yükledi. Her şey hazırdı, üçü de atlarını eyerlediler. Fakat yola çıkmadan önce Gasmai çadırdan dışarı çıkıp, "Checheg, dikkatli ol o tuzaklarla. Kolunu rahatlıkla kırabilirler" diye seslendi. Chen bunu aslında oğlunun kulağına küpe olsun diye söylediğini varsayıp üzerine alınmadı.

Tuzakları görür görmez Bar ve diğer iri köpeklerin av içgüdüleri devreye girdi. Batu, peşlerinden koşmaya yeltenen Bar'ı boynundan tuttu. Gasmai de kollarını diğer iri köpeklerden birinin boynuna doladı. Bilge köpeklere kalmalarını buyurdu. Sonra üç binici ve dört at, yüklü arabanın önünde gölün yolunu tuttular.

Dağların zirveleri bulutlanmaya başlamıştı. Kadifemsi ve kuru, ince bir kar yağıyordu. Yaşlı adam karı yüzünde hissetmek için başını geriye doğru attı, yüzüne düşen kar hemen eridi. Eldiven-

lerinden birini çıkardı, biraz kar avuçlayıp yüzüne sürdü. "Birkaç gündür o kadar meşguldüm ki" dedi, "yüzümü yıkamayı unuttum. Kar iyi yıkar, duygusu da güzel ayrıca. Uzun süre ocağın başında oturduğumda yüzümü is kaplıyor. Kar kokuyu giderir, işimizi kolaylaştırır."

Chen de yüzünü karla yıkadı, ardından yenini kokladı ve hafif bir koyun tezeği kokusu saptadı. "Bu isli koku fark eder mi?"

"Etmez aslında. Gittiğimiz yere varıncaya kadar uçar gider. Unutma, palton ya da deri pantolonun donmuş at etine değmeyecek."

"Kurtlarla savaşmak yorucu iş" dedi Chen. "Dün gece köpekler kurtlarla karşılıklı uludular. Hiç uyuyamadım."

"Siz Çinliler yurdunuzda her gece deliksiz uyursunuz. Ama burası savaş alanı, biz Moğollar dövüşmek için doğmuş savaşçılarız. Uyumak için sessizlik ve huzura ihtiyaç duyan insanlardan iyi asker olmaz. Başını yastığa koyar koymaz uyumayı ve köpeğin havladığı anda uyanmayı öğrenmelisin. Kurtlar kulaklarını dikip uyurlar, en ufak bir tehlike işaretinde de kalktıkları gibi uzaklaşırlar. Onlarla savaşacaksan onlar gibi olmalısın. Ben, yaşlı bir kurdum."

Bir kahkaha attı Bilge. "Yerim, savaşırım, uyurum ve tavşan uykusuna yatmayı bilirim. Olonbulag kurtları benden nefret ederler. Ben öldüğümde beni çiğneyip yutacaklar, kemiklerimle birlikte. Tengri'ye herkesten daha çabuk ulaşacağım. Ha ha..."

Chen enseyip, "Buraya gönderilen öğrencilerin sinirleri bozulmaya başladı" dedi. "Kızlardan biri Beijing'e geri gönderildi. Böyle giderse kurtların en az yarımızı güneye geri göndermeleri çok sürmez. Ben öldüğümde kurtları beslemek istemiyorum. Yakılmak istiyorum."

Yaşlı adam gülüyordu hâlâ. "Siz Hanlar müsrifsiniz, kötü alışkanlıklarınız var. Sizden biri öldüğünde tabut gerekir, bir at arabası yapmaya yetecek kadar tahtayı ziyan edersiniz."

"Bana tabut gerekmeyecek" dedi Chen. "Beni ateşe fırlatın yeter."

"Fakat ateş yakmak için de tahta gerek" dedi yaşlı adam. "Müsrifsiniz, çok müsrif. Biz Moğollar kanaatkâr devrimcileriz. Öldüğümüzde bizi bir at arabasına koyun, güney yolunu tutun, cesedin arabadan düştüğü yer kurtların bir sonraki ziyafet sofrasıdır."

"Bana bunun cesedi Tengri'ye ulaşması için kurtlara yedirmenin ötesinde, ağaçları kurtarmak için de mi yapıldığını söylüyorsun?"

"Ağaçları kurtarmaktan öte, asıl amaç et yiyenleri yenen ete çevirmektir."

"Et yiyenleri yenen ete çevirmek mi?" Yeni bir sözdü bu Chen için, zihnindeki uyku düşüncesi kayboldu. "Tam olarak ne demek?"

"Biz bozkır halkı yıl boyunca et yeriz, bunun için de pek çok canlı öldürürüz. Biz öldükten sora etimizi bozkıra bağışlarız. Biz bunun adil olduğunu düşünüyoruz, hem ruhumuzun Tengri'ye gitmesine de yararı olur."

"Haklısın" dedi Chen. "Adil. Kurtlar bir gün beni güneye dönmeye zorlamazlarsa, öldüğümde beni yemelerine rıza gösterebilirim. Bütün bir sürünün tek bir bedeni paylaştığını düşünürsen, yakılmaktan bile daha çabuk olsa gerek."

Bu, yaşlı adamı hoşnut etti, fakat çok geçmeden yüzünü endişe kapladı. "Eskiden Olonbulag'a fazla Çinli gelmezdi. Yüz otuz-yüz kırk çadırda yaşayan yedi-sekiz yüz sakinin tamamı Moğol'du. Derken Kültür Devrimi geldi çattı ve siz, yüz kadar öğrenci, Beijing'den buraya geldiniz. Peşinizden askerler ve büyük arabalar geldi, şimdi de binalar inşa ediyorlar. Onlar kurtlardan nefret eder. Postlarını severler sadece, ona bayılırlar. Silahlarının kurtların kökünü kurutmaları yakındır. O zaman istesen bile besleyemeyeceksin kurtları."

"Tasalanma" dedi Chen, pür neşe. "Bir gün büyük savaş patladığında atom bombası hepimizin kökünü kurutacak, insan ve kurt, o zaman kimse kimseyi besleyemeyecek."

Yaşlı adam elleriyle havada bir daire çizdi. "Atom... atom bombası, nedir o?"

Chen Zhen işaret dili de dahil olmak üzere izah etmek için elinden geleni yaptı, fakat yaşlı adam bir türü anlayamıyordu.

Donmuş gölün kuzey yakasına, atların öldükleri alana varmak üzereydiler. Bilge atını dizginleyip Bayar'a arabada beklemesini söyledi. Chen ile birlikte iki tuzak, küçük bir kürek ve at tezeği dolu çuvalı alıp atların öldükleri yere yürüdüler. Yaşlı adam zaman zaman durarak bölgeyi kontrol ediyordu. Ölü atlara, tabii ki, dokunulmuştu. İnce kar tabakasının altında hayvanların dişlerini geçirdikleri yerleri ve karda bıraktıkları izleri görmek mümkündü. "Kurtlar dönmüşler mi?" diye sordu Chen.

Yaşlı adam at leşlerinden birkaçını inceledi. "Büyük sürü değil" diye yanıt verdi. "Uljii büyük sürü şimdi muhtemelen kuzey sınırını aşmıştır dediğinde haklıydı. Sabırla beklemekte üzerlerine yoktur."

"Bu izler ne peki?"

"Tilki daha çok, bir de dişi kurt izi var. Bu bölgede yavrularıyla birlikte kalmış, birbirinden bağımsız hareket eden, birkaç dişi

kurt olmalı." Bir süre düşündükten sonra, "Sürüdeki alfa erkeklerini ve birkaç tane iri erkek yakalamayı umuyordum, ama ortalıkta bu kadar tilki varken kolay olmayacak" dedi.

"Zamanımızı boşa mı harcadık?"

"Sayılmaz. En önemli işimiz kurt sürüsünü kandırmak, onları tuzak kurduğumuza göre bir kuşatma saldırısına kalkışmayacağımıza inandırmak. O zaman bu atları yiyip bitirmek için döneceklerdir. Onları gafil avlayacağız."

"Şu tuzaklardan biriyle kurt yakalayabilecek miyiz sence, Baba?"

"Elbette. Onları iri hayvanlara göre kuralım, tilkilere göre değil. Kurtlara göre."

Yaşlı adam at leşlerinin birinin yanında bir yer seçmeden önce bölgeyi iki kez dolandı. Chen atından inip kar küremeye girişti. Bilge yere çömelip küçük küreğiyle bir metre çapında, birkaç santimetre derinliğinde bir daire oluşturdu. Sonra dairenin ortasına bir çukur kazdı. At yağı sürülmüş eldivenlerini giydikten sonra tuzağını buzun üzerine yerleştirdi. Yayını kurmak için ayaklarıyla iki yanına bastı, devasa bir cımbızı andırıyordu, sonra tuzağın keskin dişlerle kaplı iki yanını çekip zemine oturttu. Ardından çukurun üstünü işlemeli bir çerçeveyi andıran bir kumaş parçasıyla örttü. Son olarak kumaş parçasına metal bir çubuk geçirdi.

Chen, yüreği ağzında, yaşlı adamın zor ve insanın kolunu parçalayabilecek denli tehlikeli işi yapışını izledi. Bilge'nin soluğu hızlanmış, ter içinde kalmıştı. Ölü atın üzerine damlatmaktan korktuğu için terini yeniyle dikkatli bir biçimde sildi. Chen yaşlı adamla tuzak kurma gezisine ilk kez çıkmıştı ve nasıl yapıldığına tanık oluyordu. Kurt kumaş parçasına bastığında ağırlığı metal çubuğun kancadan boşalmasına neden olacaktı. O zaman yay fırlayacak, tuzağın testere dişli yanları hayvanın bacağına kapanacak, kemiğini kırıp tendonlarını parçalayacaktı. Boşuna değildi kurtların tuzaklardan korkması. Tuzakların birden kapandığında çıkardığı metalik seslerden korkmasalardı Chen'in kurt sürüsüyle önceki karşılaşması kesin sonu olmuştu.

Geriye sadece kapanı örtmek ve gizlemek kalmıştı. Bunun da büyük bir dikkatle yapılması gerekiyordu. Bilge soluğunu tuttu ve, "Bunu karla örtemeyiz, fazla büyük, keçeyi aşağı doğru ittirir" dedi. "Bir de, güneş çıkarsa kar erir, metal bölümler donar, bu yüzden tuzak gerektiği gibi kapanmaz. At tezeğini uzat bana."

Bilge çuvalı aldı, içinden bir avuç tezek çıkardı, yuvarlayarak küçük topaklar haline getirdi ve kumaş parçasının üzerine serpti. Tezek yavaş yavaş bütün boşlukları doldurdu ve kumaş parçası

tuzağın üzerinde asılı kaldı; karın erimesi korkusu da yoktu artık. Yaşlı adamın son yaptığı şey tuzağa bağlı olan zinciri at kemiklerinden birine bağlamak oldu. Sonra Chen'e onu karla örtebileceğini söyledi. Açıkta kalan parçaları nasıl örtmesi gerektiğini tarif ettikten sonra tezeğin üzerine biraz kar serpip yüzeyi koyun derisiyle hiç ellenmemiş gibi görününceye dek düzleştirdi.

İnce bir kar yağmaya devam ediyor, bütün izleri hızla örtüyordu. "Bu tuzağa tilkilerin değil de kurtların yakalanacağını nerden biliyoruz?" diye sordu Chen.

"Çünkü metal çubuğu her zamankinden daha derine yerleştirdim, tilkinin ağırlığı yayı boşaltmaya yetmeyecek. Kurdunki yetecek ama."

Yaşlı adam bölgeyi bir kez daha gözden geçirdikten sonra birkaç adım geriledi. İkinci noktayı saptayıp, "Bu sefer sen yap" dedi. "Ben denetleyeceğim."

"İkisi birbirine fazla yakın olmadı mı?"

"Kurt kendi bedenine karşı acımasız olabilir. Bacaklarından biri tuzağa yakalandıysa, çiğneyip koparır ve üç bacakla kaçar. Fakat tuzakları birbirine yakın kurarsam, birinci tuzakta bir bacağını bırakırsa hayvan acıdan dönmeye başlayacaktır, o arada zinciri çekeceği için hemen yanındaki ikinci tuzağa da arka bacağını kaptırabilir."

İnsanla kurt arasındaki amansız savaşı kavramaya çalışan Chen'in yüreği daraldı, tüyleri diken diken oldu. İki taraf da vahşeti vahşetle, kurnazlığı kurnazlıkla alt etmeye çalışıyordu. Chen kurtların vahşetinden ne kadar nefret etse de, kurmakta olduğu tuzağın sinsi kullanımını düşününce, elleri titredi. Tuzak dayanılmaz çekicilikteki etli at leşinin yanına mükemmel bir biçimde gizlenecek; havada at eti, at yağı ve at tezeğinden başka bir koku olmayacaktı – ne insan kokusu, ne de metal kokusu. Chen'e kalırsa, en kurnaz kurt bile yemi kapar, bir bacağını kaptırır ve sonunda postu yüzülürdü. Derisi yüzülmüş leşi yabana fırlatılırdı. Chen, Zou hanedanından başlayarak Qin, Han, Tang, Song ve Ming hanedanına kadar, bozkırın derinliklerine çekilip mükemmel kurulmuş tuzaklara düşürülerek imha edilmiş bütün Çin ordularını düşündü. Eski zamanlarda atlı savaşçılar ileri uygarlıkları ezip geçmek için sayısal üstünlük aramazlarmış. Bozkırın gerçek savunucuları, topraklarını ateşe ve çeliğe, saldırıya geçen Han ordusunun arkasındaki çapalara ve sabanlara karşı, kurtlardan öğrendikleri askeri cesaret ve bilgiyle korurlardı. Yaşlı adam gerçeği dillendiriyor, fakat Chen elinin titremesine engel olamıyordu.

Bilge neşeyle gülümsedi. "Biraz yumuşak kalplisin galiba. Bozkırın bir savaş alanı olduğunu, kandan korkan hiç kimsenin kendini savaşçı addedemeyeceğini unuttun mu? O kurtların bütün bir at sürüsünü yok etmesi seni rahatsız etmiyor mu? Vahşi yöntemlere başvurmadan onları nasıl alt edebiliriz?"

Yaşlı adamın sözlerinin doğruluğunu kabul eden Chen, karmaşık düşüncelerine rağmen, derin bir soluk alıp karın ve buzun üzerini kazmaya başladı. Fakat tuzağı çukura yerleştirirken elleri titredi yine; bu kez ilk denemesinde dikkatli olmazsa başına gelebileceklerin korkusuyla. Yaşlı adam başında durup onu yönlendirirken çoban sopasını tuzağın açık ağzına sıkıştırdı; kazara kapanacak olsa, sopa elinin sıkışmasını engelleyecekti. Chen bedeninden sıcak bir akım geçtiğini hissetti. Yanında duran yaşlı adamın yardımıyla ellerinin titremesini durdurup ilk tuzağını kazasız belasız kurmayı başardı. Alnının terini silerken Bilge'nin ondan da fazla terlediğini fark etti.

"Delikanlı" dedi Bilge, rahat bir soluk alarak, "bir sonrakini tek başına yapabilirsin. Hazırsın bence."

Chen başını sallayıp iki tuzak daha almak üzere arabaya yürüdü. İkinci bir at leşinin yanında bir nokta seçip üçüncü tuzağı özenle kurdu; sonra kalan dört tuzağı bölüşüp ayrı ayrı kurdular. Yaşlı adam Bayar'a Chen'e yardım etmesini söyledi.

Gökyüzündeki bulutlar dağılmadı ve karanlık çöktü. Yaşlı adam Chen'in çıkardığı işi denetledikten sonra gülümsedi. "Onları iyi gizledin. Ben kurt olsaydım beni kesin haklamıştın. Fakat geç oldu. Şimdi ne yapacağız?"

"Ayak izlerimizi süpürgeyle sildikten sonra ardımızda bir şey bırakmadığımızdan emin olmak için aletlerimizi kontrol edeceğiz."

"Kurnazlığı öğrenmeye başladın" dedi yaşlı adam onaylayarak.

Başladıkları yerden arabaya kadar olan bölgeyi yaptıkları işi denetleyerek süpürmeye başladılar. "Bu tuzaklarla kaç kurt yakalarız sence?" diye sordu Chen aletleri arabaya yüklerken.

"Avlanırken rakamlardan söz etme. Sonra hiçbir şey yakalayamazsın. İşini doğru yaptıysan, gerisini Tengri'ye bırakırsın."

Atlarına bindiler, arabayı arkalarından çekerek yola koyuldular.

"Yarın sabah gelip bakacak mıyız?" diye sordu Chen.

"Kurt yakalamış olsak da olmasak da, geri dönemeyiz. Bir kurt yakalamışsak sürüye olup biteni görmeleri için yeterince zaman tanımalıyız. Avcı avını almaya gelmezse kuşkulanıp ölü atın bulunduğu yeri kuşatır, ne yapacaklarına karar vermeye çalışırlar. Bize verilen görev kapanla birkaç kurt yakalamak değil, sürüyü çek-

mek. Yarın gelmeye gerek yok. Ben durumu uzaktan denetlerim."

Keyifli bir biçimde evin yolunu tuttular. Chen kurt yavrularını düşünüyor, Bilge'ye bir tane çalmak için ne yapması gerektiğini sormayı planlıyordu. Tehlikeli, olağanüstü beceri gerektiren bir avlanma türü olduğunu biliyordu. Çok luzlı üreyen kurt sürülerini denetim altında tutmanın en önemli yöntemlerinden biriydi aynı zamanda. Yavru dolu bir ini yağmalamak endişe edilecek bir sürünün eksilmesi demekti. Fakat kurtlar yavrularını korumak için bütün zekâlarını ve yırtıcı becerilerini kullanırlar. Chen kurt yavrusu çalmakla ilgili pek çok heyecan verici serüven dinlemiş, kendini böyle bir işe girişmeye zihinsel olarak hazırlamıştı. Yüz civarında öğrencinin bozkıra gelmesinden bu yana iki bahar geçmiş, hiçbiri tek başına kurt yavrusu çalmamıştı. Chen bunu yapan ilk öğrenci olacağının garantisi olmadığını biliyordu, yine de nasıl yapılacağını öğrenmek için Bilge'ye her fırsatta eşlik etmeyi tasarlamıştı. Fakat at sürüsünün katlinden sonra yaşlı adamın yavrulara ayıracak zamanı kalmadığı için, Chen'in yapabileceği tek şey ondan kendi deneyimlerini aktarmasını istemekti.

"Baba" dedi, "geçen gün sürüyü güderken dişi bir kurt gözümün önünde kuzulardan birini kapıp Kara Kaya Dağı'na taşıdı. Orada ini olsa gerek, yarın oraya gitmeyi düşünüyorum. Senden benimle gelmeni isteyecektim..."

"Yarın gelemem" dedi Bilge. "Burada yapılması gereken çok şey var. Kara Kaya Dağı'na mı gitti dedin?"

"Evet."

Yaşlı adam sakalını sıvazladı. "Onu izledin mi?"

"Hayır. Fazla hızlıydı benim için. Fırsat olmadı."

"Bu iyi. İzlemiş olsaydın seni yanlış yerlere götürürdü. Kovalandıklarında asla inlerine gitmezler." Yaşlı adam durakladı bir an. "Zeki bir kurt" dedi. "Geçen bahar üretim ekibi orada içi yavru dolu üç in keşfetti, o yüzden hiçbir kurt oraya gitmiyor. Bir kurdun yavrulamak için oraya gitmiş olması hayret verici. Yarın gidebilirsin, ama yanına sizinkilerden birini al, bol miktarda da köpek. Birkaç tane de cesur ve tecrübeli çoban. Yang ile yalnız gitmenizi istemiyorum, fazlasıyla tehlikeli."

"En zorlu yanı ne?"

"Kaygılanacak çok şey var" diye yanıt verdi yaşlı adam, "fakat en zoru ini bulmaktır. Nasıl yapılacağını anlatacağım sana. Şafak sökmeden önce kalkacak, kendine dağın yükseğinde bir yer seçeceksin. Güneş doğuncaya dek orada yat ve bölgeyi dürbünle tara. Kurt bütün gece avlandıktan sonra yavrularını beslemeye

gelecektir. Nereye gittiğini görürsen, ini de oralardadır. Köpeklerle bölgeyi dairesel olarak tara, o zaman ini bulabilirsin. Ondan sonra yavruları inden almak gibi zor bir iş bekler seni, bu da azgın bir dişi kurtla karşı karşıya gelmek demektir. Çok dikkatli ol." Gözlerini kıstı. "O at sürüsünü kaybetmemiş olsaydık" dedi, "bunu yapmana izin vermezdim. Kurt yavrusu çalmak bozkırda yaşlıların aslında onaylamadıkları bir şeydir."

Chen daha fazla soru sormaya cesaret edemedi. Bilge, kurt inlerinin büyük çapta talan edilmesi için kampanya başlatılması kararı karşısında küplere binmişti, Chen konuyu biraz daha zorlarsa ona engel olacağından korkuyordu. Yine de, kurt yavrusu çalmak bilgi gerektiriyordu; kurt yavrusunu öldürmeyi değil de büyütmeyi amaçladığı için çabuk hareket etmesi gerekecekti. Yavruların sütten kesilip gözlerini açmalarını bekleyemezdi. Batu'ya danışmayı planlıyordu, tugayın en iyi kurt avcısıydı Batu. Atları kaybetmiş olmanın acısıyla deneyimlerini onunla seve seve paylaşacaktı.

Yaşlı adamın çadırına vardıklarında karanlık çökmüştü. İçerideki halı yerli yerine konmuştu; ferah yurt, koyun yağı yakan üç yağ lambasıyla aydınlanmıştı; ortadaki yer masasına tencereden yeni çıkmış, dumanı hâlâ tüten kan sosisi, koyun midesi, koyun bağırsağı ve çok yağlı et dolu tabaklar konmuştu. Yorulmuş olan adamların karınları zil çalıyordu. Chen kaftanını çıkarıp masaya oturdu. Gasmai, Chen'in önüne koyun bağırsağı dolu tabağı koydu, çünkü Chen'in en sevdiği şeydi. Sonra yaşlı adamın gözdesi olan koyun göğsü dolu tabağı alıp onun önüne koydu. Ardından Chen'e küçük bir çanakta Beijing fasulye salçası ve bozkır mantarından yapılmış sosu uzattı; Chen yağlı koyunu o sosa banmayı severdi. O sos iki öğrenci çadırının sofrasından eksilmez olmuştu. Chen etten bir parça kesti, sosa banıp ağzına attı; öyle lezizdi ki kurt yavrusu aklından bütünüyle silindi. Yağlı koyun bağırsağı dedikleri şey, bozkırda bulunabilecek en güzel etti ve aslında hiç de yağlı değildi. Otuz santimetre uzunluğunda olan bağırsağın içi yağsız koyun midesi, küçük bağırsak ve kursak parçalarıyla doldurulmuştu. Özetle, genellikle atılan koyun organlarından yapılmasına rağmen, Moğol sofrasının vazgeçilmez yemeklerinden biriydi; gevrek ve kıtır, etli fakat yağsız.

"Siz Moğollar koyun tüketmeye gelince savurgan değilsiniz. Kursağı atacağınıza, ondan leziz bir yemek yaratıyorsunuz."

"Aç kurtlar koyun yediklerinde" dedi yaşlı adam başını sallayarak, "bütününü yerler – postunu, toynaklarını, her şeyi. Bozkır

doğal afetlere maruz kaldığında yiyecek bulmak sadece insanlar için değil, kurtlar için de kolay değildir, koyunun her yerinin yenmesinin nedeni de budur."

"Koyun yemeyi kurtlardan öğrendiniz öyleyse" dedi Chen.

Güldüler. "Evet, doğrusu bu" dediler. Chen midesine üç parça daha koyun bağırsağı indirdi.

Gasmai mutlulukla gülümsedi ve Chen onun bir keresinde yemeklerini kurt gibi yiyen konuklardan hazzettiğini söylediğini hatırladı. Fakat fazla kurt gibi göründüğünü bildiği için biraz utandı ve daha yemeye cesaret edemedi. Bilge ile ailesinin bu özel yemeğe ne kadar düşkün olduklarını bildiği halde yarısını yemişti bile. Gasmai bir parça kan sosisi kesip bıçağının ucuyla bir parça bağırsak daha aldı. "Gitmekte acele etmeyeceğini biliyordum" dedi gülümseyerek, "o yüzden iki ayrı bağırsak pişirdim. Biri senin, sadece senin. Senden kurt gibi yemeni istiyorum, hiçbir şey artmayacak." Masadaki herkes gülerken Bayar uzanıp Gasmai'den ikinci parçayı aldı. Chen orada yaşadığı iki yıl boyunca Gasmai ile ne tür bir ilişki kuracağını bir türlü bilememişti. Kendisinden yaşlı yenge ilişkisi en uygunu gibi görünüyordu, fakat bazen daha çok öz ablasıymış gibi hissediyordu. Bazen de müşfik ve olgun ya da daha genç, şen şakrak bir teyze olabiliyordu. Neşeli doğasıyla bozkırı çağrıştırıyordu; cömert ve masum.

Chen bütün bir bağırsağı tereyağlı çay eşliğinde yedi. "Bayar kurdu kuyruğundan tutmaktan ya da kurt inine sürünerek girmekten ya da vahşi bir ata binmekten korkmuyor" dedi. "Başına bir şey geleceğinden endişe etmiyor musun?"

"Biz Moğollar böyleyiz" dedi Gasmai gülümseyerek. "Batu, Bayar'ın yaşındayken çok daha cesurdu. Bayar'ın girdiği inde dişi kurt yoktu, yavrular da ısıramadıklarına göre, ini boşaltmak böbürlenilecek bir şey değil. Fakat Batu ine girdiğinde anne kurt içerideydi ve onu sürükleyerek çıkarma cesaretini gösterdi."

Duydukları karşısında hayrete düşen Chen, Batu'ya dönüp, "Bunu neden anlatmadın bana? Hemen öğrenmek istiyorum, bütün ayrıntılarıyla" dedi.

Masanın etrafında atılan kahkahalar Batu'nun keyfini biraz olsun yerine getirdi. Bardağındaki içkiden koca bir yudum alıp, "On üç yaşındaydım" dedi. "Babam ve birkaç kişi daha uzun bir aramadan sonra bir in keşfetmişlerdi. O kadar büyük, o kadar derindi ki, yeterince kazmanın olanağı yoktu. Bu yüzden babam ine duman salarak anne kurdun içeride olup olmadığına bakmaya karar verdi. Fakat duman dağıldıktan sonra bile inden kurt

çıkmadı, biz de inin boş olduğuna karar verdik. Ben de bir kutu kibritle bir çuval alıp yavruları toplamak üzere ine girdim. İçeri girmemle kurdun gözleriyle karşılaşmam bir oldu. Yarım metre önümdeydi, az kalsın altıma kaçıracaktım. Bir kibrit çaktım ve ürktüğünü gördüm, kuyruğunu korkmuş bir köpek gibi bacaklarının arasına kıstırdı.

Yattım orada, kımıldamaya cesaretim yoktu, fakat kibrit söner sönmez saldırdı. Dışarı çıkmaya zamanım yoktu, sonumun geldiğine karar verdim. Niyetinin bana saldırmak olmadığını fark ettiğimde yaşadığım şaşkınlığı tahmin et, inden çıkmak için neredeyse üzerimden atlayacaktı. Dışarıda böyle bir şey beklemediklerini biliyordum, kurdun babama zarar vermesini de istemiyordum, bu yüzden kendimde bir şekilde doğrulup kurdun önünü kesme cesaretini buldum. Başım boynuna çarptı, başımı yukarı itip kafasını inin tavanına kıstırdım. Şimdi ne inden çıkabiliyordu, ne de benden kaçabiliyordu. Deli gibi pençeliyor, giysilerimi parçalıyordu, ya ben kazanacaktım ya da o; bu yüzden biraz daha doğrulup beni ısırmasını engellemek için başını iyice tavana sıkıştırdım. Sonra uzanıp ön bacaklarından yakaladım. Artık ne ısırabilir ne de pençeleyebilirdi. Ama ben de kımıldayamıyordum, gücüm de tükeniyordu."

Batu tutkuyla aktarıyordu deneyimini, başka birinin başına gelmiş gibi. "Bu arada dışarıdakiler beni içeride tutan şeyin ne olduğunu merak etmeye başlamışlardı. Bir şeylerin yolunda gitmediğini hisseden babam ine sürünerek girip bir kibrit çaktı ve beni gördü, başımla bir kurdu tavana sıkıştırmışım. Bana kımıldamamı tembihledikten sonra kollarını belime dayayıp yavaşça girişe doğru geriledi, ben de bizimle birlikte hareket eden kurdu tavana doğru bastırıp ayaklarından tutmaya devam ediyordum. Babam dışarıdakilere bağırıp kendisini bacaklarından tutup çekmelerini söyledi; babamın gövdesinin yarısı inden çıkıncaya kadar dışarıdakilerin onu neden çektiklerine dair hiçbir fikri yoktu. Bıçakları ve sopalarıyla orada dikildiler ve kurdu inin girişine getirdiğimiz an biri ağzına bıçak sokup onu tavana yapıştırdı, diğerleri de koşarak gelip sopalarıyla vura vura öldürdüler. Gücümü topladığımda tekrar ine girdim, giderek daralıyordu, sonunda ancak bir çocuğun geçebileceği bir hal aldı. Sonra yavruların çiğnenmiş koyun postu üzerinde kıvrılıp uyudukları bir odaya açıldı. Dokuz yavru vardı, hepsi canlı. Anne kurt yavrularını korumak için uyudukları odanın girişini toprakla örtmüş, dışarıda nöbet tutuyordu. Duman onu öldürmemişti çünkü bazı yerlere dışarı açılan kü-

çük havalandırma delikleri açmıştı. Tek yapmam gereken toprağı süpürüp yavruları çuvala sokmak ve oradan çıkmaktı..."

Chen'in soluğu kesilmişti dinlerken. Ailenin de bu hikâyeyi uzun zamandır dinlemediği anlaşılıyordu, onlar da gerilmişlerdi. Batu'nun hikâyesi Chen'in o güne dek dinlediği inden yavru çalma hikâyelerinden farklıydı. "Bir kurdun yavrularını korumak için ölümüne mücadele edeceği söylenir" dedi. "Fakat bu kaçmak istemiş. Neden acaba?"

"Aslında" dedi yaşlı adam, "kurtlar insandan korkar, çünkü onları avlayan tek canlı biziz. Bu kurt duman yüzünden inden çıkmak üzereydi, birden elinde kibrit aleviyle üzerine doğru ilerleyen birini görünce korkmaması mümkün müydü? Olgun bir kurttu, fakat en fazla iki yaşındaydı, ilk kez doğuruyordu muhtemelen. Üzücüydü. Sen sormasaydın kimsenin bahsini açmayacağı bir konu."

Gasmai'nin yüzünde gülücük yoktu bu kez. Gözlerinde yaşlar parıldıyordu.

"Chen Zhen yarın bir yavru çalmak için dağlara çıkacak" dedi Bayar, "ben de onunla gitmek istiyorum. O ve diğerleri ine giremeyecek kadar iriler. Bu gece onların çadırında kalıp sabah erkenden onlarla yola çıkacağım."

"Olur" dedi Gasmai, "Git ama dikkatli ol."

"Hayır!" dedi Chen, ellerini sallayarak. "Bir şey olur, neme lazım. Senin tek oğlun."

"Bu bahar bizim ekibimiz bir in yağmaladı" dedi Gasmai, "onlara üç tane daha borcumuz var. Bir in daha yağmalamazsak, Bao Shungui bizi cezalandıracak."

"Umurumda değil" diye ısrar etti Chen. "Onu yanıma almaktansa gitmemeyi yeğlerim."

Yaşlı adam torununu yanına çekti. "Sen evde kal, Bayar. Ben birkaç iri kurt yakalayacağım, yavru yerine onların postunu verip kotamızı karşılarım."

9

Chen Zhen ile Yang Ke sabahın üç buçuğunda, iki iri köpekle birlikte, Kara Kaya Dağı civarında bir tepeye tünemişlerdi bile. Atları tepeninin arkasına gizleyip sığır derisinden zincirlerle ayaklarına pranga vurmuşlardı. Erlang ile Sarı, av içgüdüleri güçlü iki hayvandı ve bu kadar erken bir saatte kalkmış olmak tek şeye işaret edebilirdi: Av. İkisi de karın üzerine yayılmış, hiç ses çıkarmadan pür dikkat etrafı gözlüyorlardı. Ayı ve yıldızları karartan bulutlar kasvetli bozkıra olağanüstü soğuk ve ürkütücü bir hava vermişti. Kilometrelerce mesafede, sürünün sinsice dolandığı ve saldırı olasılığının en yüksek olduğu bir saatte, Chen ve Yang dışında hiç kimse yoktu. Ön planda, devasa canavarların heykellerini çağrıştıran Kara Kaya Dağı, tekinsiz varlığıyla iki gence baskı yapıyor, Chen'in sırtının ürpermesine neden oluyordu. Atlar için kaygılanan Chen bu tehlikeli macera yüzünden paniklemeye başlıyordu.

Aniden kuzeydoğudan gelen bir kurt uluması sessizliği yırtıp arkalarındaki tepede yankılandı. Uzaklaşan sesin izleri, flüt ya da kaval sesini andırıyordu. Ses kesildi ve ardından bir köpek havlaması duyuldu. Chen'in yanında duran iki köpek seslere tepki vermediler. Av kurallarını biliyorlardı: Geceleri ağıl beklemek sürekli havlamayı gerektirir, fakat dağlarda avlanmak mutlak sessizlik ister. Chen elini ısıtmak için Erlang'ın ön bacaklarının arasındaki kürke soktu, diğer kolunu köpeğin boynuna doladı. Yang yola çıkmadan önce iki köpeği yarı tok olacakları kadar doyurmuştu; av sırasında köpek ne çok tok olmalıdır, ne de aç. Fazla besin köpeğin savaşçı ruhunu öldürür; azı ise güçten düşürür. Aldıkları besin etkisini göstermeye başlamıştı bile; Chen'in eli hemen ısındı, o da karşılığında ısınmış eliyle köpeğin buz tutmuş burnunu

ısıttı. Erlang hafifçe kuyruğunu salladı. Erlang'ın varlığı Chen'in sinirlerini yatıştırıyordu.

Birkaç zor gece geçirmiş olan Chen olabildiğince yorgundu. İki gece önce yavru avına çıkmak için birkaç çobanı davet etmiş olan Yang, aslında Kara Kaya Dağı'nda yavru bulabileceği bir in olabileceğine ihtimal vermiyordu. Sabahın köründe kalkmak istemeyen çobanlar Chen ile Yang'i gitmekten caydırmaya çalışmışlardı. Fakat iki arkadaş, reddedildiklerini hissederek, kendi başlarına gitmeye karar vermişlerdi; yanlarında iki sadık köpekten başka eşlikçi bulunmayışının nedeni buydu.

Sarı'yı sıkıca kollarında tutan Yang, Chen'e, "Bak, Sarı bile ürküyor burada" diye fısıldadı. "Titremesi kesilmiyor. Yakındaki bir kurdun kokusunu almış olmasın?"

Chen köpeğin başını okşadı. "Korkma" diye fısıldadı. "Korkacak bir şey yok. Birazdan güneş doğacak, kurtlar gündüzleyin insandan korkar. Hem, yanımıza bir kement sırığı aldık." Chen, Sarı'nın sırtına koyduğu ellerinin hafifçe titrediğini hissetti. "Sen ve ben iki gizli ajan gibiyiz" dedi, kısmen kendini yatıştırmak için, "gecenin bir saatinde düşman hattının gerisine sızmış, bir kurdun sivri dişlerini çekiştiriyoruz. Biliyor musun, uykulu değilim."

Yang Ke de övünmeye çalıştı. "Kurtlarla mücadele etmek savaş gibidir: Güce güçle, ruha ruhla, cesaret ve kurnazlığa cesaret ve kurnazlıkla karşılık vermek gerekir. Soluk kesici bir kadının baştan çıkarıcılığını kullanma dışında, otuz altı taktiğin tamamı oyuna dahil."

"Hafife de almayalım. Düşman kurtlar olduğunda otuz altı taktik yeterli olmayabilir."

"Haklısın" dedi Yang. "Öyleyse hangisine başvuralım? Yavrularını beslemeye gittiğinde anne kurdu izleyip inin yerini öyle mi öğrensek? Bu otuz altıdan biri değil. Bilge Baba da az değil hani. Bu gaddarlık aslında."

"Kurtlara o kadar atı öldürmelerini kim söyledi?" dedi Chen. "Baba'yı fazla zorladılar. Tuzakları kurarken bunu yıllardan beridir yapmadığını söyledi. Kurtların yaptığı katliamı onaylamıyor."

Güneş doğuda parıldadığında Kara Kaya Dağı heykelsi görüntüsünden sıyrılıp bir kez daha dağa benzedi. Güneşin ilk ışınları ince bulutları delip, köpekleriyle birlikte karlı zemine uzanmış olan gençlerin görüş alanını genişletti. Chen Zhen dürbünüyle dağın yamacını taradı; zemini sis sardığı için manzaradan başka bir şey göremedi. Kurdun sis perdesinin altında inine varmış olabileceğinden endişe ediyordu, bu da Yang ve köpeklerle birlikte saat-

lerce boşuna donmaları demekti. Fakat sonra, şükür ki, sis dağıldı ve zeminin üzerinde ince, şeffaf bir buhar tabakası oluştu. Buhar tabakasını delen bir hayvan kendini hemen ele verecekti.

Sarı aniden başını doğuya çevirdi; boyun tüyleri dikilmiş, bedeni gerilmişti. Erlang başını aynı yöne çevirdi ve Chen bir şeyler olduğunu hissetti. Köpeklerin dikkatini çeken şeyin ne olduğuna bakmak için dürbünü o yöne doğrulttu. Dağın kıvrımını izleyen çalılık bölgedeki kuru sarı sazlarla kaplı düzlük, gizlenme olanakları ve rüzgârı arkadan almasıyla, kurtların en sevdiği yerdi; insanlara gerilla saldırıları düzenlemeyi sevdikleri bir nokta olduğu için Yeşil Perde olarak anılırdı. Bilge sık sık kış ve bahar mevsimlerinde kurtların buralarda gizlenip uyuduklarından bahsederdi; aynı zamanda insan avı için bir muharebe alanıydı. Sarı ile Erlang kuru sazları ezen kurt ayak sesleri duymuş olabilirlerdi. Günün doğru saatiydi, yön doğruydu ve Chen bunun inine dönmekte olan dişi kurt olduğundan emindi. Onu görmeyi umarak bölgeyi dürbünüyle taradı. Yaşlı adam sazlık bölgede sığ su olduğunu söylemişti; eriyen karların akıntısı. O yüzden kurtlar inlerini asla orada yapmazlardı. Genellikle suyun birikemeyeceği yüksek yerleri yeğlerlerdi. Chen, dişi kurt belirirse ininin de yakında bir yerde olacağından emindi.

Köpekler gözlerini kamışların arasında bir noktaya diktiler ve Chen dürbününü hemen o tarafa çevirdi. İri bir kurdun başını ve gövdesini sazların arasından çıkarıp etrafına bakındığını görünce yüreği hopladı. Köpekler hemen başlarını eğip çenelerini kuma gömdüler. Chen ile Yang yere dümdüz uzandılar. Kurt dağlık bölgeyi taradıktan sonra sazların arasından çıktı ve vadiye doğru koştu. Chen kurdun hareketlerini dürbünüyle izliyordu, geçen sefer gördüğü kurdu andırdığına karar verdi. Koşarken zorlanıyordu biraz, bir gece önce yine bir koyun öldürüp karnını tıka basa doyurmuş olmalıydı. Ortalıkta ondan başka kurt yoksa, korkmak için de neden yoktu. İki adam ve iki köpek, özellikle biri Erlang ise, bir dişi kurtla rahatlıkla baş edebilirdi.

Kurt yamacı tırmandı. Ne yöne gittiğini göreyim yeter, diye geçirdi içinden Chen, o zaman ininin nerede olduğuna dair iyi bir fikir edinmiş olacağım. Fakat o anda kurt birden durdu, döndü, önce bir yana baktı, sonra öteki yana; sonunda gençlerin ve köpeklerin hiç kıpırdamadan yattığı tepeye dikti bakışlarını. Gençler soluk almaya cesaret edemiyorlardı; kurt sazların arasından çıktığı yerden daha yüksekteydi şimdi, o zaman göremediği şeyleri şimdi rahatlıkla görebilirdi. Chen deneyim eksikliğine hayıflan-

dı; bir dakika önce, vadiye doğru koştuğunda, onların da tepeden birkaç metre aşağı inmeleri gerekirdi. Kurdun kuşkusu Chen'i hazırlıksız yakalamıştı. Hayvan gövdesini yay gibi gerip biraz dikildikten sonra ortalığı bir kez daha kolaçan etti. İki tam daire çizdi, bir an duraksadı, sonra döndü ve fırladığı gibi doğu yamacından aşağı koşmaya başladı. Yamaçta mağarayı andıran bir deliğe doğru koştuktan sonra içine girip kayboldu.

"Harika! İşte kapı! Artık elimizdiler, anne ve yavruları" dedi Yang ellerini çırparak.

Chen heyecanla ayağa fırladı. "Hadi, gidip atları alalım."

Chen'in heyecanı yüzünden vermeyi unuttuğu komutu bekleyen köpekler heyecanla soluyup sıçradılar. Chen "Koş!" komutunu verdi ve köpekler bayır aşağı koşup doğru inin girişine gittiler. Gençler de tepenin arkasına koşup atların zincirlerini çözdüler. Tepeden inip dörtnala köpeklerin girişinin önünde havlayarak bekledikleri ine doğru sürdüler. Sivri dişlerini çıkarmış olan Erlang deliye dönmüştü; inin girişinde dolanıyor, sonra fazla ileri gitmeye cesaret edemeyip geri çekiliyordu. Sarı, girişte durmuş havlamasıyla sesli saldırıya katkı yapıyor, patileriyle yeri vurup havaya kar ve toprak saçıyordu. Biniciler atlarından inip durum değerlendirmesi yaptılar. Gördükleri manzara karşısında donup kaldılar: Bir metre kadar içerideki yuvarlak açıklıkta dişi kurt ini ve içindekileri hayatı pahasına korumaya kararlı bir biçimde bekliyor, Erlang'i her teşebbüsünde dışarı püskürtüyordu. Zaman zaman inin girişinden biraz dışarı çıkıp köpeklere hırlıyordu.

Chen kement sırığını yere fırlattı, küreği kaptığı gibi kurdun başına doğru salladı. Kurt fazla çevikti, Chen ıskaladı. Ardından kurt bir kez daha inin girişinden dışarı fırlayıp sivri dişlerini gösterdi. Yang sopasını salladı, o da ıskaladı. Kurt yine geri çekildi, sonra tekrar saldırdı. Bu, defalarca tekrarlandı, ama Chen sonunda küreği kurdun başına indirmeyi başardı, Yang de isabet sağladı. Bu, kurdu daha da hiddetlendirdi, çıldırttı. Kurt bu kez bir metre kadar geriledi, Erlang da peşinden gitti. Erlang anında göğsünden ısırıldı ve kendini dışarı attı. Yarasından kan sızıyordu ve öfkeden gözleri kızarmıştı. Hiddetli bir kükremeyle ine daldı, ileri geri sallanan kuyruğundan başka hiçbir yeri görünmüyordu.

O anda Chen'ini aklına kement sırığı geldi ve eğilip yerden aldı. "Tamam" dedi, "İlmiği boynuna geçireceğiz." Chen inin girişinin önünde sallandırabilmek için ilmiği gevşetti. Kurt başını inden çıkardığında sırığı yukarı doğru çekip ilmiği boynuna geçirecek, sonra sürükleyerek dışarı çıkaracaktı. Ondan sonra Yang ile

köpeklerin kurdun işini bitirmesi çok sürmeyecekti. Chen o kadar tedirgindi ki zor soluk alıyordu. Fakat ilmiği girişin üzerinde tutmasıyla Erlang'ın inden bir kez daha püskürtülmesi bir oldu ve arka bacakları ilmiğe çarpıp eğilmesine neden oldu. Birden kurdun köpekle kapışmasında kanayan başı tekrar inden dışarı çıktı, fakat ilmiğin üzerine basıp kement sırığını görmesiyle elektrik çarpmış gibi içeri dalması bir oldu.

Chen başını delikten içeri soktu ve otuz beş derece civarında bir eğim gördü, ardından da bir dönüş, bu da in hakkında hiç bilgi vermiyordu. Yang inin girişinde öfkeyle haykırdı ve tünel sesi anında emdi. Chen ümidi kırılmış bir vaziyette yere oturdu. "Aptalım ben" dedi. "Kement sırığını başta akıl edebilseydim o kurt şimdi ölüydü. Kurtla çarpışırken her an tetikte olman gerekiyor" diye ekledi. "Hiç hata kaldırmıyor."

Chen'den bile daha umutsuz görünen Yang Ke sopasının ucunu yere çarpıp "Kahretsin" dedi, "kurt kazandı çünkü tüfeğimiz yok. Yanımıza tüfek almış olsaydık kafasını uçururdum onun."

"Karargâh savaş hazırlığının getirdiği teyakkuz durumundan ötürü tüfek kullanımına izin vermiyor. Yanımıza almış olsaydık bile bize yararı olmazdı."

"Bu şekilde bir yere varamayacağız" dedi Yang. "Havaifişek patlatmaya ne dersin?"

"Havaifişekle tüfek arasında ne fark var?" Chen kendini biraz toparlamıştı. "Kuzeydeki kurtları korkutursak büyük av planını suya düşürürüz, o zaman başımız fena halde belaya girer. Ayrıca, havaifişekle kurt öldüremezsin."

"Öyle mi?" dedi Yang, bozulduğunu belli ederek. "Ödünü patlatalım o zaman, dumana boğalım. Sınırdan on beş kilometre uzaktayız, kurt sürüsü hiçbir şey duyamaz. Fakat yine de endişe ediyorsan, şuna ne dersin? Ben kaftanımı çıkaracağım, içeri birkaç tane havaifişek fırlattıktan sonra sesi boğmak için kaftanımla inin girişini örteceğim. Sen bile bir şey duymayacaksın?"

"Ya kurt dışarı çıkmazsa?"

"Çıkacak, güven bana" dedi Yang, kemerini çözerek. "Bir çoban bana kurtların silah sesinden ve barut kokusundan çok korktuklarını söylemişti. Üç tane çift patlar atacağım, altı patlama. Patlamanın kapalı mekândaki yankısı çok güçlü olacak. Ödünü patlatacak. Giriş bu kadar dar olduğu için yoğun dumanda boğulacak. Üç adet havaifişeğin kurdun kollarına koşmasına yeteceğine bahse girerim. Peşinden bütün yavrular çıkarsa da şaşırmam. Kucağımıza düşecekler."

"Pekâlâ" dedi Chen. "Yap öyleyse. Fakat her şeye hazırlıklı olalım. Ben etrafta başka delik var mı diye bakacağım. Tavşanlar bile kendilerine üç farklı kaçış yolu kazarlar. Kurtlar kurnazdır, ne kadar zeki olursak olalım, bir yerde faka basabiliriz."

Chen atına bindi ve koyu renkteki delikleri karda seçmenin daha kolay olacağını düşünerek bölgeyi köpeklerle birlikte üç kez dolandı. Elli metre çapında bir dairenin içinde hiçbir şey bulamayınca attan indi, atları uzaklaştırıp bağladı. Sonra inin girişine yürüyüp kement sırığını, küreği ve sopayı yere koydu. Erlang göğsünden akan kanı diliyle yalayarak durdurmaya çalışıyordu; kurt iki parmak kalınlığında et parçası koparmıştı, açıkta kalan eti hâlâ seğiriyordu. Acı içinde olmasına rağmen hiç ses çıkarmıyordu. Gençler yanlarına bir merhem ya da sargı bezi almamışlardı, bu yüzden ellerinden köpeğin yarasını yalayarak tükürüğüyle sterilize etme, kanı durdurma ve acıyı azaltma çabasını seyretmekten başka bir şey gelmiyordu. Tedavisini kampa döndüklerinde yapacaklardı. Erlang'ın bedenindeki diğer yaralar kurt ısırıklarının bir sonucuymuş gibi görünüyordu, kurdu gördüğü anda gözlerini kan bürümesinin nedeni de bu olsa gerekti.

Yang hazırdı. Kaftanını omzuna astı, elinde yuvarlak el bombası büyüklüğünde üç çift patlar havaifişeği tutuyordu. Dudaklarının arasında yanık bir sigara vardı ve o hali Chen'i güldürdü. "Avcıdan çok bir Japon tünel faresini andırıyorsun" dedi.

"Sadece yerelleştim" dedi Yang, "Barbar kıyafetim bu. Bu kurdun gaz saldırısına karşı hazırlıksız olduğuna bahse girerim."

Yang fünyelerden birini tutuşturdu, bir an durup cızırdayışını seyretti, sonra tünelin mümkün olduğunca içine fırlattı. Ardından aynı şeyi ikinci havaifişekle tekrarladı. Üçüncüyü fırlattıktan sonra durup üçünün tünelin eğimiyle aşağı doğru yuvarlanışını seyretti. Sonra kaftanıyla inin girişini örttü ve ardından yeri sarsan ardışık altı patlama duyuldu. Tünelin içindeki ses kulakları sağır edici, sarsıntı güçlü, duman kesif olmalıydı. Bozkırda o güne dek hiçbir kurt ini bu çapta bir patlamaya maruz kalmamıştı muhtemelen. Fakat, gençler, maalesef, tünelin sonundaki kurttan yükselen dehşet ulumaları duymadılar, bu da iyiye işaret değildi.

Yang donmamak için kollarını gövdesine doladı. "Peki, ne zaman açacağız?" diye sordu.

"Biraz zaman tanıyalım. Küçük bir delik açıp dışarıya biraz duman çıkıncaya kadar bekleyeceğiz, sonra tamamen açabiliriz."

Chen, Yang'in kaftanın bir köşesini geriye doğru sıyırdı, fakat sadece duman görünce hemen kapattı. Yang'ın üşüdüğünü fark

edince kendi kaftanını ikisinin üzerine atmayı önerdi. Fakat Yang elini salladı. "Dikkatini dağıtma. Kurt her an fırlayabilir! Kemerini çözmek hareketlerini sınırlayabilir. Beni düşünme, iyiyim ben."

Onlar konuşurken Sarı ile Erlang ayağa fırlayıp kuzeybatı yönüne baktılar. Çıkardıkları yumuşak iniltilerden hayli gergin oldukları anlaşılıyordu. Chen ile Yang başlarını hızla çevirdiklerinde yirmi metre kadar ileride yerden yükselen soluk mavi dumanı gördüler. "Eyvah" dedi Chen, "orada bir delik daha var. Burada kal; gidip bakacağım." Küreğini alıp dumana doğru koştu, köpekler de peşinden gittiler. Delikten duman çıkıyordu; bir de koca bir kurt. Delikten dışarı güdümlü füze gibi fırlayıp dağın eteğindeki sazlık bölgeye doğru koşmaya başladı. Chen tepki göstermeye fırsat bulamadan kuzeye doğru kaçmıştı bile. Erlang sazlıkların arasına dalıp peşinden koştu, hışırtı sesleri kuzeye doğru ilerledi. Chen şaşkınlık içinde, "Buraya gel!" diye bağırdı. Erlang komuta kulak asmadı. Sarı da sazlığa doğru koştu, fakat içine girmeye cesaret edemedi. Birkaç kez laf olsun diye havladıktan sonra geri döndü.

Yang kaftanını gövdesine dolayıp Chen'in başında durduğu ikinci deliğe doğru yürüdü. Şaşkınlıkla deliğin yeni açılmış olduğunu gördüler, gizli bir acil çıkış.

Yang o kadar öfkelendi ki boyun kasları gerildi. "Kahrolası kurt aptal yerine koydu bizi!"

Chen iç geçirdi. "Bir tavşan kendine kaç farklı kaçış yolu kazarsa kazsın, onları görmek kolaydır. Fakat bu kurnaz kurdun kaç kaçış yolu olduğunu bilmek mümkün değil. Bunu mükemmel planlamış. Bak deliğin ötesi bayır aşağı, oradan da doğru sazlığa. Göz açıp kapayıncaya kadar sazlığa daldı. Bu delik sekiz on tavşan deliğinden daha yararlı. Bao Shungui kurtların yakın dövüşte, gece dövüşünde, uzun mesafeli baskınlarda, gerilla savaşında ve hareketli savaşta mahir olduklarını söylemişti. Onu bir daha gördüğümde tünel savaşı ve kamuflajda da hiç fena olmadıklarını, hatta ikisini birleştirebildiklerini söyleyeceğim. Askerlik yanıltma sanatıdır, bu bağlamda kurtlar dünyanın en iyi askerleri."

Yang'in öfkesi dinmemişti. "Filmlerde sürekli Kuzey Çin'deki tünel savaşları ve kamuflaj teknikleri övülüyor, sanırsın ki orada icat edilmiş. Alın size bir haber: Tünel savaşının mucitleri kurtlar, bunu on bin yıl önce keşfetmişler."

İnin girişine döndüler, içeriden barut kokan yoğun duman çıkmaya devam ediyordu.

Yang başını sokup içeri baktı. "Böyle bir patlamadan sonra

yavruların sürünerek dışarı çıkmaları gerekirdi. Dumandan boğulmuş olabilirler mi sence?"

"Bunu ben de merak ediyorum. Yavrular boğulduysa, durumumuz acınası."

Yang iç geçirmekle yetindi. "Bayar burada olsaydı keşke, sürünerek girerdi."

Bu kez Chen iç geçirdi. "Onu getirmeyi göze alamadım. İçeride başka yetişkin kurt olmadığını kim garanti edebilir? Bu işler Moğollar için asla kolay değil. Gasmai'nin tek oğlu var, ama yine de oğlanın kurdun kuyruğuna yapışmasına ya da ine sürünerek girmesine engel olmadı. Eski bir Çin atasözü şöyle der: 'Oğlunu kaybetmeyi göze alamıyorsan, kurtlarla savaşma.' Bozkıra ait olsa gerek. Moğolların Çin'e neredeyse bir yüzyıl boyunca hükmettiğini de unutma. İster inan ister inanma, ben bunun oğlunu yem olarak kullanmak anlamına geldiğini sanıyordum. Oğlunun yavruları almak için kurt inine sürünerek girme riskini almasına izin vermek olduğunu yeni anladım. Bu derinlikte ve darlıkta bir tünele ancak bir çocuk girebilir. Moğol kadınları Han kadınlarının yaptıkları gibi çocuklarının üzerlerine titreselerdi, ırkları çoktan tükenmişti muhtemelen. Ama onlar çocuklarının üzerine titremiyorlar, bu yüzden de çocukları güçlü ve korkusuz."

Chen atının yanına gitti, bez torbayı indirip inin girişine götürdü. Sarı torbayı fark edip koşarak geldi, kuyruğunu sallayıp açgözlülükle solumaya başladı. Chen o torbaya köpeklerin yemeğini koymuştu. Torbayı açtı, iki et parçasından küçük olanı alıp Sarı'ya verdi. Öteki parça Erlang içindi. Fakat Erlang dönmemişti ve bu Chen'i kaygılandırıyordu. Kış ve bahar mevsiminde sazlıklar kurtların bölgesidir ve şayet kurt Erlang'ı sürünün ortasına yönlendirmişse bu çok kötü olurdu. Erlang koyunların güvenliği söz konusu olduğunda dayanak noktasıydı. Bu serüvende işler yolunda gitmemişti ve köpeklerini kaybetmeleri olabilecek en kötü şeylerden biriydi.

Sarı deli gibi kuyruk sallıyordu yemeğini yerken. Zeki hayvandı; tavşanların, tilkilerin ve ceylanların arasında olduğunda cesur ve korkusuz. Fakat kurtlar söz konusu olduğunda durumu ölçüp biçiyordu. Köpeklerin sayısı kurtların sayısından fazlaysa, saldırırdı. Fakat arkasında güçlü bir destek yoksa, dövüş yeteneğini sergilemek işine gelmezdi. Birkaç dakika önce Erlang kurdun peşine düştüğünde, sazlıkta kurt sürüsüyle karşılaşmaktan korkup yardımına gitmemişti. Önce kendini düşünmekte ustaydı, o şekilde hayatta kalıyordu. Chen gayet insani görünen Sarı'yı sever-

di, hayvanı sadakat eksikliğinden ötürü suçlamadı. Fakat baharın başından beri, doğası hayli sert olan ve hiç de insani görünmeyen Erlang'a giderek bağlanmıştı. Ayağa kalktı ve köpeği görebilmeyi umut ederek dürbününü kuzeybatıdaki sazlığa doğrulttu.

Köpek görünürde yoktu ama. Chen kaftanının içine uzanıp koyun derisinden bir kese çıkardı. Bu su geçirmez, yağa dayanıklı yemek kesesini ona Gasmai vermişti. Kese kaftanın içinde sıcak kalmış, giysilerini de kirletmemişti. Keseyi açıp içinden bir parça pide, bir parça yağlı et ve iki topak çökelek çıkardı. Yemeğin yarısını Yang'e verdi ve yerken yeni bir plan oluşturmaya çalıştılar.

Yang bir parça pide koparıp ağzına attıktan sonra, "Bu in çeşitli hile ve oyun dolu, gerçek bir labirent" dedi. "Kurtlar yavruları her zaman aklımıza gelmeyecek yerlere koyarlar. Bu ini bulmak için az cefa çekmedik ve ben pes etmeyeceğim, henüz değil. Onları dumanla çıkaramadığımıza göre, suyla çıkarmayı deneyelim. Dokuz on araba su getirebilirsek o küçük piçlerin hepsini boğabiliriz."

"Bu kumlu toprakta mı?" diye sordu Chen, dudak bükerek. "Bütün su deposunu buraya taşısan bile toprak bütün suyu emer."

"Buldum!" diye haykırdı Yang. "Anne kurt gittiğine göre neden Sarı'yı içeri gönderip yavruları ağzında teker teker dışarı taşıtmıyoruz?"

Bu kez güldü Chen. "O insani özellikler geliştirmiş, kurt yarısını kaybetmiş bir köpek. Burnu o kadar keskin ki çevredeki bir kurdun kokusunu hemen alır. Bir köpek, kurt yavrusunu senin dediğin gibi taşıyabilseydi, bütün yapmamız gereken annenin ini terk etmesini bekleyip köpeği göndermekten ibaret olurdu. Bu da bozkırda kurtların sonu demekti. Sen çobanları aptal mı sanıyorsun?"

"Deneyebiliriz" dedi Yang. "Ne kaybederiz?" Sarı'yı barut dumanının neredeyse dağıldığı inin girişine çağırdı. Tüneli işaret edip, "Hadi git getir!" dedi. Sarı, Yang'in ne istediğini çok iyi biliyordu, korku içinde geri çekildi. Yang köpeğin üzerine çöküp bacaklarıyla karnını sıkıştırdı, sonra ön bacaklarından tutup inin girişine sürükledi. Sarı, kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırıp sızlandı, Yang'ten kurtulmaya çabalarken Chen'e komutu feshetmesi için yalvaran gözlerle baktı.

"Şimdi anladın mı ne demek istediğimi?" dedi Chen. "Zamanını boşa harcıyorsun. İlerleme kaydetmek zordur; geriye dönmek ise daha da zor. Köpekler kurdumsu köklerinden çok uzaklaşmışlar. Günümüzde köpekler güçsüz ya da tembel ya da aptal. İnsanlar gibi."

Yang, Sarı'yı bıraktı. "Yazık ki Erlang burada değil. O girerdi."

"Elbette, ama bulduğu bütün yavruları öldürürdü. Ben canlı bir yavru istiyorum."

"Anlıyorum. O köpek gördüğü her kurdu öldürmek istiyor."

Sarı ona verilen et parçasını bitirdikten sonra duruma bakmaya gitti. Her tarafı kokluyor, yere işaret bırakmak için bacağını havaya kaldırıyor, giderek uzaklaşıyordu. Bu arada Erlang hâlâ dönmemişti. Chen ile Yang inin önüne oturup ne yapacaklarını bilmez bir halde beklemeye başladılar. Tünelden herhangi bir hayat işareti gelmiyordu, fakat bütün yavrular boğulmuş olamazdı. En azından birkaçı dumana dayanabilmiş olmalıydı, o zaman da dışarı çıkmaya çalışmaları gerekirdi. Fakat yarım saat daha geçti ve tek yavru bile çıkmadı. Öldükleri ya da zaten içeride olmadıkları sonucuna vardılar.

Kampa dönmeye hazırlanırken birden Sarı'nın havladığını duydular. Ses kuzeydeki tepenin arkasından geliyor, avını bulmuş bir av köpeğinin havlamasını andırıyordu. Atlarına binip dörtnala tepeye doğru sürdüler. Sarı'yı göremediler ama havlamasını duyabiliyorlardı. Kayalık zemin atların koşmasını güçleştirinceye kadar sesi izlediler, sonra atları dizginlemek zorunda kaldılar. Önlerindeki kaya parçalarıyla kaplı zeminde zikzak çizerek akan dereler uzanıyordu. Karlı zemin bir noktada oradan geçmiş muhtelif hayvan izleriyle doluydu; tavşan, tilki, karsak ve kurt izleri. Kaya parçalarının arasındaki boşluklar bel hizasında ot ve çalı kaplıydı; hepsi kuru ve solmuş. Manzara terk edilmiş bir Çin mezarlığı kadar perişandı. Atlar tehlikeli zeminde kayıp tökezlerken biniciler dizginlere sıkı sıkıya yapıştılar. Ne bir inek, ne bir koyun, ne de bir at otluyordu orada; Chen ile Yang'in de daha önce orada bulunmuşlukları yoktu.

Sarı'nın havlamaları yakınlaşıyordu, fakat görünürde yoktu hâlâ. "Buradaki patikalara bakarak, bir tilki yakalamışsa şaşırmam" dedi Chen. "Hızlanalım biraz. Elimiz boş dönmeyiz en azından."

Sonunda, çalıların etrafından dolandıktan sonra, vadinin dibine vardılar. Köşeyi döner dönmez Sarı'yı gördüler ve manzara karşısında nutukları tutuldu. Sarı, kuyruğunu havaya dikmiş, daha büyük, daha karanlık bir girişin önünde homurdanıyordu. Vadi kasvet vericiydi, kurtların varlığı hissedilebiliyordu. Serin bir rüzgâr esti ve Chen teninin çekildiğini hissetti. Bir kurt sürüsünün pususuna mı düşmüşlerdi yoksa? Kurt gözlerinin gizlendikleri yerden onu deldiğini düşündü ve tüyleri diken diken oldu.

Gençler atlarından indiler, atları bağladılar ve ellerinde silahlarla girişe doğru koştular. Güneye bakan giriş rahatlıkla bir metre yüksekliğinde ve iki metre genişliğindeydi. Chen o kadar büyüğünü görmemişti o güne dek, lisedeyken ırgatlık yaptığı Hebei eyaletinde gördüğü savaştan kalma tünellerin arasında bile. Küçük bir oyuğun içinde o denli iyi gizlenmiş, üstteki otlar ve alttaki kayalar tarafından o denli korunmuştu ki, yakından bakmayınca fark etmek olanaksızdı. Sarı onları görmenin mutluluğuyla havaya sıçradı ve keşfi için ödüllendirilmeyi beklermiş gibi Chen'e doğru koştu. "Aradığımızı bulduk galiba" dedi Chen. "Sarı'nın girişin önünde gezindiğine bakılırsa burada birkaç yavru görmüş olmalı."

"Haklısın galiba. Burası gerçek bir kurt inine benziyor, feci kasvetli."

"Güçlü bir kurt kokusu da var" dedi Chen. "İçerideler. Eminim!"

Chen girişin önündeki banketi incelemek için öne eğildi; inlere özgü olduğu üzere, kazma işlemi sırasında çıkan taş parçalarından oluşmuştu. Delik ne kadar genişse, banket de o kadar büyük olurdu. Bu yan yana konmuş iki okul sırası büyüklüğündeydi. Üzerinde kar yoktu, fakat çok sayıda kurt izi ve kemik parçası vardı. Chen'in kalbi deli gibi çarpıyordu; aradığı buydu. Sarı'yı yanına çağırıp bekçi olarak dikti. Sonra Yang ile birlikte yere çömelip banketi incelediler. O arada Sarı bütün kurt izlerinin üzerine basmıştı, fakat yine de iki üç yetişkin kurdun ve beş altı yavrunun izlerini seçmek mümkündü. Yavruların izleri erik tomurcuklarını andırıyorlardı; küçük, narin, şirin. O kadar belirgindiler ki yavrular az önce orada oynuyor olabilirlerdi, köpek havlaması duyunca hemen içeri kaçmışlardı muhtemelen. Anne kurt banketi bir tür oyun sahası olarak inşa etmişti sanki. Orada burada koyun kemiği parçaları, yumuşak kemiklerin üzerinde de yavruların diş izleri vardı. Banketin kenarlarında küçük dışkı topakları görünüyordu, yemek çubukları kadar ince ve yağlı siyah, küçük ballı Çin hapları gibi.

Chen dizini dövdü. "Aradığım yavru içeride" dedi. "Anne kurt bizi fena kandırdı."

Yang de anne kurdun yaptığı şeyi idrak edip banketi dövdü. "Haklısın. Aslında buraya koşuyordu, bizi dağda fark ettiğinde döndü ve bizi boş bir tüneli aramaya yönlendirdi. Sonra yavrularını koruyan herhangi bir kurt gibi köpeğe saldırarak bizi asıl ininin orada olduğuna inandırdı. Kahrolası kurt, kandırdın bizi."

Chen geriye dönüp düşündü ve "Yön değiştirdiğinde kuşkulan-

nuştım zaten" dedi, "ama beni inandırması çok sürmedi. Koşullara uyum sağlamayı bilen bir kurtla karşı karşıyayız. O havaifişekleri atmasaydın bizi karanlık basıncaya dek oyalayacaktı, o zaman da havanuzı alacaktık."

"İyi ki köpekler var yanımızda. Onlar olmasaydı kampa elimiz boş dönecektik."

"Şu anda da çok iyi durumda sayılmayız" dedi Chen. "Bu kurt bizi günün büyük kısmında oyaladı ve üç adet havaifişeğimizi ziyan ettirdi. Bu in tepenin karnına kadar iniyor, ilkinden çok daha derin, daha dolambaçlı."

"Fazla vaktimiz yok" dedi Yang girişe bakarak, "başka fişeğimiz de yok. Bugünlük işimiz bitti galiba. Belki de bölgede başka delik olup olmadığına bakmalı, bulduklarımızı da tıkamalıyız. Yarın çobanlara ne yapmamız gerektiğini sorarız, özellikle Bilge Baba'ya, onun fikirleri her zaman üstündür."

Gidişattan memnun olmayan Chen Zhen, "Deneyebileceğimiz tek şey var" dedi. "Bu geniş bir tünel, daha önce girebildiğimiz Hebei tüneli büyüklüğünde. Buna neden giremeyelim? Nasılsa Erlang anne kurdun peşinde, içeride başka bir kurt olduğunu sanmıyorum. Boyun atkını ayağıma dolayıp beni aşağı sarkıtırsan belki aradığınuz yavruları bulabiliriz."

Yang Ke başını salladı. "Bu intihar olur. Ya orada başka bir kurt varsa? Bugün kurtlar tarafından yeterince oyuna getirildim. Bunun onun ini olduğundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsun? Ya başka bir kurda aitse?"

Chen'in iki yıldan beridir bastırdığı arzusu yüzeye çıkıp korkusunu boğdu. Dişlerini kenetleyip, "Bir Moğol çocuğu bir kurt inine girme cesaretine sahip, ama biz değiliz, öyle mi? Ben giriyorum, o kadar. Senden tek istediğim bana yardım etmen. Yanıma el fenerimi ve küreğimi alacağım, yetişkin bir kurtla karşılaşma olasılığına karşı."

"Girmeye kararlıysan, izin ver de önce ben gireyim. Ben daha güçlüyüm, sen çok sıskasın."

"Sıska olmak bana avantaj sağlar. Tünel darsa sen sıkışabilirsin. Tartışma benimle. Şişman çocuk geride kalıyor."

Chen kaftanını çıkardı ve Yang ona gönülsüzce el fenerini, küreğini ve torbasını verdi. Chen'in uzunluğu bir metreden fazla olan Moğol boyun atkısını ayağına bağladı, ardından kendi boyun atkısını onunkine ekledi. Chen ine girmeden önce, "Kurt inine inmeye korkuyorsam, bir kurt yavrusunu zaten hak etmiyorumdur!" dedi.

"Orada yetişkin bir kurt varsa" diye hatırlattı Yang ona, "bağırıp atkıyı sertçe çekmeyi unutma." Chen el fenerini yaktı, emekleme konumuna geçti ve kırk beş derece eğimli tünele girdi. Ağır bir kurt kokusu geldi burnuna, boğucu neredeyse. Derin soluk almaya cesaret edemeyip kaygan duvarlardan aşağı süzülmeye başladı. Arada sırada çıkıntı yapan bir kaya parçasına yapışmış bir tutam tüye rastlıyordu. Zemin minik kurt izleriyle kaplıydı. Tünele tamamen girdikten sonra içinden, birkaç metre sonra elimde bir yavru olabilir, diye geçirdi sevinçle. Yang urganı yavaş yavaş salıyor, ikide birde Chen'e çıkmak isteyip istemediğini soruyordu. Chen de ön kollarının üzerinde santim santim ilerlerken devam etmesini söylüyordu.

Geçitte ilk gerçek dönemeç tünele iki metre kadar girdikten sonra karşısına çıktı, dışarıdan tutulan ışık oraya ulaşamıyordu. Chen şimdi tünelin ancak el fenerinin aydınlattığı kadarını görebiliyordu. Dönemeci alırken tünelin giderek düzleştiğini fark etti; duvarlar birden daralmış, tavan alçalmıştı. Ancak başını eğip kollarını gövdesine bastırarak ilerleyebiliyordu. Sürünürken bir yandan da duvarları inceliyordu; yapımında kürek kullanılmış gibi girişteki duvarlardan daha sağlamdılar. Omzu duvara ya da küreği tavana sürtündüğünde üzerine hiç pislik düşmüyordu, bu da göçük altında kalma kaygısını artırdı. Bir kurdun pençeleriyle tek başına bu kadar sert toprağı kazabileceğine ihtimal veremiyordu; bu kadar derin değil en azından. Bütün köşeler yuvarlanmış olduklarına ve kaldırım taşlarını andırdıklarına göre, burası belki de yüz yıldır sayısız kurda hizmet etmişti –erkek, dişi, yetişkin, yavru. Kurtların dünyasına girmişti ve koku dayanılmazdı.

İlerledikçe korkusu arttı. Altındaki zeminde, yavru izlerinin üzerinde yetişkin kurt izleri vardı. Yetişkin bir kurtla karşılaşırsa küreği hayatını kurtarmaya yetecek miydi? Tünel o denli dardı ki bir kurdun sivri dişlerini etkin bir biçimde kullanması mümkün olmayabilirdi, fakat pençeleri bunu telafi ederdi. Lime lime ederdi onu muhtemelen. Bunu niye hesaba katmamıştı? Terlemeye başladı. Kararsızlık. Bacağını sallaması yeterliydi, Yang Ke onu oradan çekip çıkaracaktı. Fakat onu biraz ileride bekleyen sekiz dokuz, belki de daha fazla yavruyu düşününce geriye dönemeyeceğine karar verdi. Dişlerini kenetledi, dışarıya bağlı olan bacağını gevşetti ve azimle sürünmeye başladı. Duvarlar onu iyice sarmaya başlamıştı, avcıdan çok mezar kazıcı gibi hissetti kendini. Hava giderek azalıyor, kurt kokusu giderek güçleniyordu. Boğularak ölebileceğini düşündü. Arkeolojik kazılarda sık sık dar geçitlerde sı-

kışıp boğulmuş mezar kazıcılarının iskeletlerine rastlanırdı.

İlerde bir açıklık belirdi. Yetişkin bir kurt oradan geçebilirdi, fakat onun için fazla dardı. Kurdun bozkırdaki tek düşmanına karşı savunmasının bir parçasıydı kuşkusuz. Chen kurdun o açıklığı yavrularını suya ve dumana karşı korumak için yaptığını biliyordu, ama onu durdurmayı da başarmıştı. Fakat teslim olmak niyetinde değildi. Küreğiyle duvarlardan birini kırmaya çalıştı, ancak dişi kurdun orayı seçerken ne kadar akıllıca davrandığını idrak etmesi fazla sürmedi; duvarlar, aralarında geniş boşluklar olan iri taşlardan oluşmuştu, bu da onları hem güçlü hem de tehlikeli kılıyordu. Chen soluk almakta zorlanmaya başlamıştı, gücünü tüketmek üzereydi. Küreğiyle duvarı kırmaya çalışsa bile mağaranın göçme ve o kurt kapanında sıkışıp kalma olasılığı vardı.

Chen derin bir soluk alıp oksijenden çok kurt kokusu içeren havayı ciğerlerine çekti. Yenilgiye uğradığını biliyordu, o gün kendine bir kurt yavrusu edinemeyecekti. Fakat dönmeye hazır değildi henüz; yavrulardan birkaçını en azından görmeyi umarak açıklığın yapısına bir göz atmak istiyordu. Kalan gücünü bu son arzusunu yerine getirmek için kullanmaya karar verdi. Başını ve kolunu açıklıktan içeri sokup el fenerinin ışığını içeri tuttu. Gördükleri moral bozucuydu; açıklığın hemen arkasında geçit yukarı doğru kıvrılıp gözden kayboluyordu. Yukarıda anne kurdun yavrularını büyütebileceği kuru, su baskınına karşı korumalı, rahat bir yuva vardı mutlaka. Yavrularına bu denli karmaşık bir in inşa etmek ve Chen'in anladığı üzere, onun yolunu kesecek bir bariyer oluşturmak için epey kafa yormuş olmalıydı bu kurt.

Başını bir ses duymayı umut ederek yana çevirdi. Çıt yoktu; yavrular ya uyuyorlardı ya da tehlikeye karşı korunma içgüdüleri şimdiden geliştiği için yabancı seslere karşı hiç kıpırdaman durmayı biliyorlardı. Birden başı döndü, bütün gücünü kullanıp bağlı bacağını salladı. Endişe ve heyecan içindeki Yang urganı var gücüyle çekip Chen'i delikten çıkardı. Yüzü kir içinde olan Chen inin önüne oturup soluklandı. "Mümkün değil" dedi Yang'e. "Sonu olmayan şeytani bir mağara." Yang, yüzünde hayal kırıklığıyla, Chen'in kaftanını alıp omuzlarına doladı.

Chen bir süre dinlendikten sonra bölgeyi taradılar. Sadece bir tane geniş çıkış deliği buldular, onu da taşla tıkadılar. İki deliği de kapattıktan sonra aralıklara toprak sıkıştırıp iyice bastırdılar. Kampa dönmeden önce, uğradığı hezimetten ötürü burnundan solumaya devam eden Chen, küreğini dişi kurda bir mesaj ver-

mek için asıl girişin önündeki toprağa sapladı. Ertesi gün yanlarına başkalarını alıp yeni yöntemlerle döneceklerdi.

Güneş alçalıyordu ve Erlang hâlâ dönmemişti. Köpeğin cesareti ve yırtıcılığı o denli sinsi ve kurnaz bir kurtla baş etmeye yetmemiş olabilirdi, iki genç de kaygılıydı bu yüzden. Fakat bekleyemezlerdi, Sarı'yı alıp dönmek zorundaydılar. Kampa vardıklarında gökyüzü zifiri karanlıktı. Chen aletlerini Yang'e teslim ettikten sonra ondan Sarı'yı eve götürmesini ve Gao Jianzhong'a her şeyin yolunda olduğunu söylemesini istedi. Sonra atını çevirip Bilge'nin çadırına doğru sürdü.

10

Chen Zhen serüveni aktarırken yaşlı adam hiçbir şey demeden piposunu tüttürmekle yetindi. Sonra onu kızgınlıkla payladı, daha çok gücünü ve verdiği zararı idrak etmeden havaifişek kullandıkları için. Piposunun çanağına vurduktan sonra sakalını sıvazlayıp, "Bu yaptığınız acımasızlık, bağışlanamayacak bir acımasızlık" dedi. "Onu ininden kaçırdınız. Siz Çinliler, güçlü havaifişeklerinizle, ona girişi toprakla örtme fırsatı tanımadınız. Moğol kurtları hiçbir şeyden baruttan korktukları kadar korkmaz. O fişekleri yavrular içerideyken kullanmış olsaydınız kaçmaya çalışacaklardı ve siz hepsini yakalayacaktınız. Bu hızla bozkır kurdunun soyunun tükenmesi çok sürmez. Biz kurt öldürürüz, fakat böyle değil. Böyle öldürecek olsak Tengri bize hiddetlenir, bu da bozkırın sonu olur. Bir daha asla böyle bir şey yapma, diğer at çobanlarına da yaptığınızdan söz etme. Sizden böyle korkunç yöntemler öğrenmelerini istemiyorum."

Bu şekilde azarlanmayı beklemeyen Chen yaptıklarının muhtemel sonucunu idrak etti. Aşırı kullanıldığı takdirde patlamanın sarsıntısı ve dumanı en ulaşılmaz in yapısını bile alt edebilirdi. "Biz bayramlarımızı havaifişeklerle kutlamayız burada" diye devam etti Bilge. "Göçmenler ve siz öğrenciler onları yanınızda getirdiniz. Bizim mühimmat konusunda katı kurallarımız var, fakat kısıtlama dışı olan hava fişeklerini düşünemedik. Havaifişek, barut, biber tozu ve gözyaşı gazı kullanımı, bozkırda binlerce yıldır başat canlı olan kurt neslinin tükenmesi demektir. Göçer yaşayış biçiminin hâkim olduğu bu yörede baruttan daha yıkıcı hiçbir şey yoktur. Bir halkın totemi bir kere yıkıldı mı, ruhu da ölür. Varlığımızı borçlu olduğumuz bozkır kolaylıkla yok olabilir."

Duydukları karşısında dehşete düşen Chen alnının terini sildi.

"Kızma, Baba" dedi. "Bir daha kurt ininde asla patlayıcı kullanmayacağıma ve kimseye nasıl yapıldığını öğretmeyeceğime dair Tengri'ye ant içerim. Bozkırda şeref sözü her şeydir."

Yaşlı adamın yüz kasları gevşedi. "Sürülerini ve atlarını korumak için kurtlarla mücadele ettiğini biliyorum" dedi Chen'e, "fakat bozkırı korumak hayvanları korumaktan daha önemlidir. Gençler ve at çobanları birbirleriyle kurt öldürme yarışına giriyorlar. Ne yaptıklarının farkında değiller. Radyoda sürekli muhteşem kurt avcılarından söz ediliyor. Bundan sonra işler giderek zorlaşacak bizim için."

Gasmai Chen'e bir kâse kuzu şehriyesi uzatıp önüne biraz da ıspanak tomurcuğu turşusu koydu. Sonra ocağın yanına çöküp yaşlı adama da bir kâse şehriye uzattı. "İnsanlar bugünlerde Baba'nın sözlerini pek dikkate almıyorlar" dedi. "Onlara kurtları öldürmemelerini söylüyor, fakat sonra kendi öldürüyor, onlar da bu ne perhiz bu ne lahana turşusu diye düşünüyorlar."

Yaşlı adam acı acı gülümsedi kâseyi gelininin elinden alırken. "Ya sen?" diye sordu Chen'e. "Sen dikkate alıyor musun sözlerimi?"

"Alıyorum, gerçekten alıyorum. Kurtlar olmasa, bozkır ölür. Çok çok uzaklarda, Avustralya adında bir ülke var. Orada da bozkır var, fakat eskiden hiç kurt ya da tavşan yokmuş. Fakat birileri ülkeye tavşan getirmiş ve kurt olmadığı için tavşanlar deli gibi üreyip tarlaları yuvalarıyla delik deşik etmişler. Bitki örtüsünün büyük kısmını yiyip hayvan yetiştiricilerine büyük zararlar vermişler. Hükümet sorunu çözmek için akla gelebilecek her yolu denemiş, fakat hiçbiri sonuç vermemiş. Sonunda tarlaları otların büyümesine izin veren fakat tavşanların yuvalarından çıkmalarını engelleyen çelik telden bir ağla kaplamışlar, tavşan nüfusunu yuvalarında açlıktan öldürmeyi hedefliyorlarmış. Bu plan da işe yaramamış. Bozkır çok genişmiş, hükümet tamamını çelik ağla kaplayamamış. Eskiden Moğol bozkırının çok sayıda tavşan barındıracak kadar yeşil olduğunu düşünürdüm. Fakat Olonbulag'a gelince tavşan nüfusunun hayli az olduğunu gördüm. Bu da kurtların yaptığı büyük katkılardan biri anladığım kadarıyla. Sürülerimi güderken sık sık tavşan avlayan kurtlara rastlıyorum. İki kurt birlikte hareket ediyorsa tavşanın hiç şansı olmuyor."

Yaşlı adam kendi düşüncelerine dalmış gibiydi, fakat gözlerinde şefkat belirdi ve "Avustralya, Avustralya, Avustralya" dedi. "Yarın bana bir harita getir. Nerdeymiş göreyim. Bir daha sefere biri bana kurt nüfusunu bitirmek istediğini söylediğinde onlara Avustralya'dan söz edeceğim. Tavşanlar gerçek bir beladır.

Yılda defalarca yavrularlar, kurtlardan çok daha fazla. Kış geldiğinde dağsıçanları ve tarlasıçanları yuvalarını örtüp kış uykusuna yatarlar, fakat tavşanlar yemeyi sürdürürler. Olsun, kış aylarında kurtları besleyerek onları sürülerimize saldırmaktan alıkoyarlar. Kurtlar bütün tavşanları öldüremeseler de, iki adımda bir tavşan deliğine basmayı engellemeye yetecek kadarını öldürürler."

"Yarın bir dünya haritası getireceğim" dedi Chen. "İstediğin kadar inceleyebilirsin."

"Pekâlâ. Son birkaç gündür kendini çok yordun, şimdi eve gidip dinlen." Chen'in gitme konusunda kararsız olduğunu fark edip, "O yavruları nasıl alabileceğini öğrenmek istiyorsun, değil mi?" diye sordu.

Chen tereddüt etti, sonra başını salladı. "Bu ilk denemem, Baba. Nasıl yapıldığını bana anlatman gerek"

"Anlatırım, benim için bir sakıncası yok" dedi Bilge, "fakat bunu alışkanlık haline getirmeni istemem."

"Elbette" dedi Chen.

Yaşlı adam çayından bir yudum aldıktan sonra gizemli bir biçimde gülümsedi. "Başta bana gelmeseydin, o kurt yavrularının yerini asla bulamazdın. Bir kere, anne kurda soluk alma olanağı tanıyacaksın. Bu gibi konularda dönüşü olmayan noktayı aşma."

"Bana onlara asla sahip olamayacağımı mı söylüyorsun?" diye sordu Chen kaygıyla.

Yaşlı adamın yüzündeki gülümseme kayboldu. "İlk tünele patlayıcı fırlattın, sonra da ikinci tünele girdin. Kokunu içeride bırakıp iki çıkışı da tıkadın. Kurt bu gece yer değiştirecek, buna hiç şüphe yok. Yeni bir delik açıp bir tünel kazacak. Sonra yavrularını tek tek geçici inin güvenliğine taşıyacak. Birkaç gün içinde kendine kalıcı bir in bulacak, insanların asla bulamayacakları bir in."

Chen'in kalbi deli gibi çarpıyordu. "Peki, bu geçici in bulunabilecek bir yerde midir?"

"İnsanlar tarafından değil, ama belki köpekler tarafından. Sarı köpek ile kara köpeklerden ikisi işi halleder. Görünen o ki, seni vazgeçirmek mümkün olmayacak."

"Baba" dedi Chen, "neden yarın sen de benimle gelmiyorsun? Yang Ke kurdun onu yeterince oyuna getirdiğini söylüyor."

"Yarın kapanları kontrol etmek için kuzeye gitmem gerek" dedi yaşlı adam küçük bir kahkaha atarak. "Dün gece bir kurt yakaladık, fakat henüz ona dokunmadım. Kuzeydeki kurtlar döndüler. Açlar, bu yüzden yarın bütün kapanları toplayabilirim. Sen de

önümüzdeki av için birkaç gün dinlensen iyi edersin. Öbür meseleyi avdan sonra hallederiz."

Chen'in benzi attı ve yaşlı adam bunu fark etti.

"Ya da" dedi uysallıkla, "sen ve Yang Ke yarın gidip duruma bakarsınız. Kurt kokusu güçlü olacaktır, bu yüzden köpeklerin koklamasına izin ver, ini bulacaklarından eminim. Yeni inler çok derin olmaz. Yavrularını başka bir tünele taşımışsa, ulaşılmaz olacaklardır. Yavru çalmakta talihin de payı vardır. Onlara ulaşamazsan, gelip bakarım. Ben olmadan Bayar'ın ine girmesine izin vermem."

Bayar, cesur bir tonla, "Ben bulduğun aralıktan girerim. Beni de yanında götürmüş olsaydın, yavrular şimdi yanında olurdu" dedi.

Chen çadıra döndüğünde Yang Ke onu bekliyordu. Chen ona Bilge'nin kanaatini ve öğütlerini iletti, fakat bu Yang'ın endişelerini gidermeye yetmedi.

Chen gecenin bir saatinde ani ve ısrarlı bir havlama sesiyle uyandı ve Erlang'ın bir şekilde eve dönmeyi başardığını, kurt sürüsüne yem olmadığını anladı. Ağır ayak seslerinden çadırın önüne gelip bekçilik görevini üstlendiğini duyabiliyordu. Kalkıp onu beslemesi, yaralarını tedavi etmesi gerekirdi, fakat kalkmaya mecali yoktu. Erlang havlamayı keser kesmez, uykusuna döndü.

Ertesi sabah uyandığında, Yang Ke, Gao Jianzhong ve Dorji sobanın etrafına oturmuş, çay eşliğinde dilimlenmiş et yerken bir yandan da yavruları çalma serüveninden söz ediyorlardı. Üçüncü ekipte çobanlık yapan Dorji, orta eğitimden mezun olduktan sonra çobanlığa dönmüş zeki ve deneyimli bir adamdı. Aynı zamanda ekibin defterlerini tutuyordu ve kendi çapında ünlenmiş bir avcıydı. Bir kez daha başarısızlığa uğrayacaklarından ya da tehlikeyle karşılaşacaklarından korkan Yang Ke çağırmıştı onu. Dorji onların danışmanı ve koruyucuları olacaktı. Tedbirli bir avcıydı, tavşanı görünceye dek baltasını çözmeyen türden. Onun varlığı yavrulara ulaşma ihtimalini büyük ölçüde yükseltiyordu.

Chen yataktan kalktı, giyindi ve Dorji'yi selamladı. "Kurt inine bir solucan gibi girdiğini duydum" dedi Dorji gülümseyerek. "Bundan sonra çok dikkatli ol. Kurt kokunu aldı bir kere, nereye gidersen git peşini bırakmaz."

Bu Chen'i o kadar şaşırttı ki, kaftanına takılıp tökezledi. "Bu o beni bir gün öldüremesin diye benim onu öldürmek zorunda olduğum anlamına mı geliyor?"

"Sana takılıyorum sadece. Kurtlar insandan korkar. Kokunu al-

sa bile sana fazla yaklaşmaya cesaret edemez. O kadar başarılı olsalardı ben şimdiye kadar çoktan yenmiştim. Bir keresinde, on üç on dört yaşlarındayken, bir tünele girdim ve bütün yavruları çaldım. Hâlâ hayatta olduğuma göre?"

Chen rahatladı. "Bu kadar yılda pek çok kurt öldürmüş olmalısın."

"Altmış-yetmiş kadar sanırım, yavruları saymadan. Onları da katarsan yedi sekiz in patlatmışımdır."

"Yedi sekiz in... Bu altmış-yetmiş yavru eder, hepsi birlikte toplam yüz yirmi-yüz otuz kurt demektir. Hiç senden intikam almaya çalışmadılar mı?"

"Tabii ki çalıştılar. Son on yılda kurtlar yedi sekiz köpeğimizi öldürdüler, boğazladıkları koyunların ise haddi hesabı yok."

"Bütün kurtları öldürürseniz ölülerinizi ne yapacaksınız?"

"Biz Yimeng Moğolları sizin gibiyiz; ölülerimizi kurtlara sunmayız, tabutla gömeriz. Moğollar biraz geridir."

"Tibetliler ölülerini kartallara sunarlar. Burada ise kurtlara sunuyorlar. Bütün kurtları öldürürseniz yerel halk sizden nefret edecektir."

"Bütün Olonbulag kurtlarını öldüremezsin. Hükümet öldürülen her kurdun yüz koyun, yavruları yağmalanmış her inin on sürü kurtardığını söyleyerek bizi onları avlamaya teşvik ediyor. Benim çok kurt öldürdüğümü düşünüyorsan, Bayan Gobi Birliği'nin şampiyon kurt avcısıyla tanışmalısın. Bir bahar, iki yıl önce, beş ini yağmaladı. Benim on yılda yağmaladığımdan fazla. Bayan Gobi'de dışarıdan gelmiş pek çok insan yaşıyor, bunlara Mançurya Moğolları da dahildir ve çoğumuz kurt avlarız. Bu yüzden orada daha az kurt var."

"Davar sayısı kaç?"

"Buradaki kadar yüksek değil. Çok fazla fare ve tavşan olduğu için onların otlağı daha verimsiz."

Chen paltosunu giyip derisi yüzülmüş koyun eti yemekte olan Erlang'a bakmak için dışarı çıktı. Baharda hastalıktan ya da soğuktan ötürü ortalama iki üç günde bir kuzu ölüyor, ölen kuzular köpekleri beslemek için kullanılıyordu. Fakat köpekler derisi yüzülmemişse kuzuyu yemiyorlardı. Chen hayvanın yemeğini yerken bir yandan da ağıllarında hoplayıp zıplayan koyunlara bakmakta olduğunu gördü. Chen onu yanına çağırdı, fakat hayvan başını kaldıracağına olduğu yerde yatmaya devam edip kuyruğunu hafifçe salladı. Oysa Sarı ile Yir koşarak gelip patilerini Chen'in omuzlarına koydular. Yang ile diğerleri Erlang'ın yarala-

rına pansuman yapmışlardı bile, fakat hayvan yaralarını yalayabilmek için sargı bezlerini dişleriyle çıkarmaya çalışıyordu. Bu haldeki bir hayvanla tekrar dağa çıkmak hiç kolay olmayacaktı.

Kahvaltı zamanı geldiğinde Chen, Gombu'dan sürüsüne onun yerine bakmasını istemek için komşu çadıra gitti. Chen ile Yang'in yavruları ellerine geçirmeye kararlı olduklarını gören Gao Jianzhong da heveslendi ve Gombu'nun oğlundan kendi sürüsüne bakmasını istedi. Olonbulag'da kurt ininden yavru çalmak herkes için övünülecek bir şeydi.

Dört genç aletlerini, kumanyalarını ve iki köpeği alarak Kara Kaya Dağı'nın yolunu tuttular. Soğuk rüzgâr üzerlerine çığ gibi esiyor, fakat kozadan çıkma ipek gibi terk ediyordu. Güneş kalın bulut örtüsünü delmeyeli dört beş gün oluyordu; kasvetli bozkırda çobanların yüzleri kışın morumsu rengini baharda yavaş yavaş yitirir ve kanlı canlı bir hal alırdı. Karın altındaki yeni çim giderek sararır, battaniyenin altındaki sarmısak yatağı gibi, hiç yeşermezdi. Koyunlar bile o çimi yemezdi. Başını kaldırıp gökyüzündeki bulutlara bakan Dorji'nin yüzü gülümsemesiyle kırıştı. "Buz tutmuş toprak kurtların midesine yemek inmesini bir süredir engelledi. Dün gece barakalardaki köpekler deli gibi havladılar, bu da kurt sürüsünün döndüğüne işaret eder."

Chen ile Yang'in bir gün önce bıraktıkları izleri iki saatten fazla takip ettikten sonra böğürtlen çalılarıyla kaplı dağ geçidine geldiler. Chen'in sapladığı kürek yerinde duruyordu, fakat banketin üzerinde taze yetişkin kurt izleri vardı. Chen'in girişi kapatmak için kullandığı taşlar ve toprak bozulmamıştı; kürek dişiyi korkutmuş olmalıydı. Köpekler girişin önüne gelir gelmez heyecanlanıp etrafı koklamaya başladılar. Erlang yerinde duramıyor, gözleri intikam ateşiyle yanıyordu. Chen yakındaki yamacı işaret edip "Hadi!" dedi. İki köpek dönüp kokuları izlemeye ve farklı güzergâhlardan yamacı tırmanmaya başladılar. O arada adamlar ikinci deliğe gittiler ve yeni kurt izleri buldular. O delikteki mühür de bozulmamıştı. Dorji diğerlerini başka delikler aramaya gönderdi, fakat bölgeyi iki kez dolanamadan kuzey tarafından Erlang ile Sarı'nın havlama sesleri geldi. Tarama işini bırakıp atlarını yamaç yukarı sürdüler. Chen küreğini de yanına aldı.

Tepenin zirvesine vardıklarında aşağıda duran köpekleri gördüler. Erlang patileriyle yeri eşeliyor, deli gibi havlıyordu. Sarı da ona yardım ediyordu. Toprak uçuyordu havada. "Yavruları buldular!" diye haykırdı Dorji, adamlar atlarını yamaçtan aşağı sürerken. Atlar o gevşek taşlarda az kalsın tökezliyorlardı. Sonunda

köpeklerin yanına vardılar ve atlardan indiler. Köpekler sahiplerine yol açacaklarına, eşelemeye devam ettiler; Erlang arada sırada durup burnunu deliğe sokuyor, orada ne varsa onu çıkarmak için sabırsızlanıyordu. Chen köpeğin yanına gitti, kollarını gövdesine dolayıp onu uzaklaştırdı. Gördüğü manzara karşısında şaşırdı: Yere on santimetreden daha geniş olmayan bir delik açılmıştı, o güne dek gördüğü inlerden çok farklıydı. Banket yoktu, karlı zeminin üzerinde köpeklerin hâlihazırda çiğnemiş oldukları dağınık toprak vardı sadece.

Gao Jianzhong, "Sen buna kurt ini mi diyorsun?" dedi dudak bükerek. "Tavşan yuvası demek daha doğru olur, fare yuvası hatta."

"Daha yakından bak" dedi Dorji sükûnetle. "Bu yeni bir delik. Toprak yeni kazılmış, bahse girerim ki anne kurt yavruları buraya taşınmış."

Chen o kadar emin değildi. "Yeni bir deliğin bile bundan büyük olması gerekmez mi? Yetişkin bir kurt buradan nasıl girer?"

"Geçici bir in" dedi Dorji. "Dişi kurtlar bu delikten geçebilecek kadar incedir. Kalıcı bir in buluncaya dek yavruları birkaç gün burada saklayacak."

"Kurt ya da tavşan ini olup olmaması beni ilgilendirmiyor" dedi Yang, küreğini öne doğru uzatarak, "yeter ki canlı olsunlar. Elimiz boş dönmeyeceğiz. Açılın, kazmaya başlıyorum."

Dorji yanına gidip ona engel oldu. "Önce derinliğine bakalım, içeride bir şey olup olmadığını anlayalım." Kement sırığını aldı, ters çevirip ucunu deliğe soktuktan sonra sağa sola çevirdi. Bir metre kadar derine indiğinde gülümsedi. "Bir şey var orada" dedi, "yumuşak bir şey. Al, sen dene."

Chen sırığı alıp yavaşça yokladı. O da yumuşak ve esnek bir şey hissetti ve heyecanını frenleyemedi. "*Var* orada bir şey! Kesinlikle var! Yavrulardır umarım."

Yang ile Gao da sırayla denediler ve onlar da orada canlı bir şey olduğu sonucuna vardılar. Fakat hiçbiri kurt yavruları olduğuna inanmaya hazır görünmüyordu.

Dorji sırığı sonuna kadar daldırdı, elini sırığın ucunun üzerine koydu ve yavaşça çektikten sonra aşağıda hissettikleri şeyin yerini saptamak için alttaki tünelin doğrultusunda yere yerleştirdi. Ayağa kalkıp uzaklığı adımladıktan sonra, "Burayı kazın, ama dikkatli olun; yavruların zarar görmesini istemeyiz" dedi.

Chen küreği Yang'in elinden kapıp, "Ne kadar derin?" diye sordu.

"Yarım metre kadar. Yavruların sıcaklığı donmuş toprağı yumuşatmaya yeter, fazla bastırmaya gerek yok."

Chen önce toprağın üzerindeki karı küredi, ardından küreği toprağa dayayıp üzerine usulca, kuvveti giderek artırarak bastı. Toprak göçtü ve köpekler göçmüş tünele doğru koşup çılgınca havlamaya başladılar. Chen başına kan yürüdüğünü hissetti, başı zonklamaya başladı. Onun için bu, Han hanedanının mezarını kazmaktan daha heyecan verici, tatmin duygusu daha yüksekti. Aşağı göçmüş toprağın arasında yavruların siyah benekli gri kürklerini gördü. Üç öğrenci bir ağızdan, "Kurt yavruları! Kurt yavruları!" diye haykırdılar, bir anlık şaşkınlıktan sonra. Chen ile Yang kalakalmışlardı.

"Neden düş gördüğümü sanıyorum?" dedi Yang. "Gerçekten bulduk yavruları."

"Sizin gibi iki kör Beijing kedisinin bir kurt yavrusu inine denk geleceği kimin aklına gelirdi?" dedi Gao, muzip bir gülümsemeyle. "Günlerce boşuna savaşa hazırlanmışım."

Chen yere çömelip özenle yavruların üzerindeki toprağı temizledi, ardından onları saydı. Yedi taneydiler, her biri avucu kadar; tek ve hareketsiz canlı bir organizma oluşturmuş yedi minik kafa. Yarı açık gözleri ince bir zarla kaplıydı. Gözleri mavi ve nemliydi, ortasında da minik siyah benekler vardı. "Uzun zamandır arıyorum sizi" dedi Chen yavaşça, "ve nihayet karşımdasınız."

"Bunlar yaklaşık üç haftalık" dedi Dorji. "Gözleri yeni açılmış."

"Uyuyorlar mı?" diye sordu Chen. "Neden hareket etmiyorlar?"

"Kurtlar doğuştan sinsidir" dedi Dorji. "Biraz önceki bütün o havlamalar ve haykırışlar onları kesinlikle uyandırmıştır. Ölüyü oynuyorlar. Bana inanmıyorsun birini eline al ve kendin gör."

Chen, hayatında ilk kez, elinde bir kurt yavrusu tutmak üzereydi. Bocaladı. Bir tanesini kulağından kaldırıp işaretparmağıyla başparmağının arasında tuttu. Yavru hareket etmedi, bacakları gevşekçe sallandı; kurda özgü bir tepki, direnç yoktu, kurttan çok, ölü bir kedi yavrusunu andırıyordu. Chen herkesin yakından bakabilmesi için yavruyu havaya kaldırdı. Daha önce de köpek yavrularına yakından bakmışlığı vardı ve o anda kurt yavrusuyla köpek yavrusu arasındaki farkı idrak etti. Köpek yavruları düzgün, parlak bir postla doğarlardı. Kurt yavruları öyle değildi ama. Evet gri postu ince ve yumuşaktı, fakat içinde uzun, sert kurt tüyleri de vardı. Yavrunun kafası siyah ve parlaktı, katrana bulanmış gibi. Gözleri kısmen açık olmasına rağmen minik sivri dişleri gelişmişti, dudaklarının arasından tehditkâr bir biçimde çıkıyorlardı. Toprağın altından çıkarıldığı için toprak ve kurt kokuyordu. Hiçbir yavru öyle kokmazdı. Fakat Chen Zhen'in gözlerinde o

dünyanın en asil, en değerli, en güzel minik yaratığıydı.

Kulağından tuttuğu süre zarfında yavru hep ölü numarası yapmış, tek bir kasını bile oynatmamış, hiç ses çıkarmamıştı. Fakat Chen göğsünü ellediğinde minik kalbinin atışını hissetti, ürkütücü derecede hızlı çarpıyordu. "Yere bırak" dedi Dorji, "bakalım ne yapacak." Yavrunun yerle temas etmesiyle canlanıp insanlardan ve köpeklerden kaçmak için hızla sürünmeye başlaması bir oldu. Kurmalı bir oyuncak araba gibi hareket ediyordu. Sarı iki adımda yavrunun üzerindeydi ve adamlar bağırıp durdurmasalardı ona dişlerini geçirecekti. Chen koşup yavruyu avucuna aldı ve bez torbaya koydu. Sarı, Chen'e öfkeli, nefretinin bir kısmını boşaltmak için o şeyi öldürmek istediğini ifade eden bir bakış attı. Erlang, öte yandan, Chen'in fark ettiği üzere, yavruya bakmakla yetinip kuyruğunu salladı.

Chen torbayı açtı ve diğerleri hareket geçtiler. Beijing banliyösünde kuş yumurtası çalan çocukları andırıyorlardı. Uzanıp yavruları tek tek alarak ini boşalttılar, yavruları kulaklarından tutup torbaya koydular. Chen torbanın ağzını bağladı, eyere astı ve dönmeye hazırlandı.

Dorji etrafına bakındı. "Anne buralarda bir yerde olmalı, uzun yoldan dönelim. Yoksa bizi kampa kadar izler."

Öğrenciler birden yakınlarda bir yerde tehlikenin beklediğini ve torbada kurt yavruları olduğunu idrak ettiler; Han Çinlilerinin yüreğine büyük korkular salan hayvanın kendisi.

11

Üç öğrenci atlarına binip sazlıklara doğu ilerleyen Dorji'yi izledi. Sonra Dorji güneye döndü, atını eve doğru dörtnala sürerken özellikle nal izlerinin kolay bırakılmadığı sert toprağı seçmişti. Kaçınılmaz olarak gergindiler, kendilerini hiç muzaffer hissetmiyorlardı; suçluluk ve endişe duygusu içindeydiler daha çok.

Chen kurdu kendi kuzularından biriyle koşarken düşününce kendini daha iyi hissetti. Bir çoban olarak sürüsünün katledilmiş bir üyesinin intikamını almıştı. Bir ini yağmalamak, ne kadar zor olsa da, aynı sayıda yetişkin kurt öldürmekten çok daha kolaydı. Fakat yanıtlanması gereken bir soru vardı: Moğollar kurt nüfusunu düşürmenin bu denli ölümcül bir yolunu bulmuşken, kurt belası neden sürüyordu? Chen bunu Dorji'ye sormaya karar verdi.

"Kurtlar müthiş zekidir" diye yanıt verdi Dorji. "Doğurmak için en iyi zamanı seçerler. Herkes köpeklerle kurtların aynı soydan geldiğini söyler, hatta kurtlar her zaman köpeklerden daha sinsi olmuşlardır. Köpekler kameri yıl başladıktan bir ay sonra doğururlar. Kurtlar, öte yandan, ilkbaharın başında doğururlar, karlar eriyip koyunlar yavruladıklarında. Bu bizim için yılın en yoğun, en yorucu ve acil zamanıdır. Kuzular doğduktan sonra insanlar biraz rahatlar, fakat kurt yavruları da inlerinden çıkmışlardır. Kurtlar sadece dişileri doğurduğunda inlerinde yaşarlar. Yavruların gözleri bir aylıkken açılır, bir ay kadar sonra dışarıda anneleriyle oynamaya başlamışlardır bile. Bahar başında doğurmanın bir üstünlüğü daha var. Anneleri yavrularını beslemek için yeni doğmuş kuzuları avlar ve onlara avlanmayı öğretir. Yumuşak kuzu eti yavrular için mükemmel bir besindir."

Yang tekrar tekrar esnerken Chen birden kendini o kadar yorgun hissetti ki eyerin üzerinde durmakta zorlandı. Uyku bek-

lentisi güzel bir duyguydu. Fakat yavrular aklından çıkmıyordu. Dorji'ye, "Buradaki çobanlar yavru arama konusunda neden isteksizler?" diye sordu

"Yerel çobanlar Lamaist" diye yanıtladı Dorji. "Eskiden neredeyse her aile bir ferdini lama olmak üzere göndermek zorundaydı. Lamaistler sevap işlemeye inanırlar, bu yüzden rastgele öldürmek onlar için günahtır. Bir kurt ininden bütün yavruları çalmanın kendi hayatlarını kısaltacağına inanırlar. Ben Lamaist olmadığım için kendi hayatımı kısaltmaktan korkmuyorum. Mançurya Moğolları ölülerini kurtlara sunmazlar, kurtların soyları tükense bir damla gözyaşı dökmem. Biz toprağı ekmeyi öğrendikten sonra Han geleneğini benimseyip ölülerimizi toprağa gömmeye başlamışız."

Chen kötücül bir rüzgârın onu izlediğini, ruhunun derinlerine çöreklenmiş bir korkuyu tetiklediğini hissetti. Kentte kurtlarla hiç teması olmamışken, şimdi anneleri tasavvur edilemez vahşilikte ve kurnazlıkta yedi yavruya sahip olmuştu. Torbadaki yavruların sürünün liderinin dölü olmadıklarını kim söyleyebilirdi? Ya da türün en iyileri olmadıklarını? Onun bu tutkusu olmasaydı yavrular asla insan eline geçmeyeceklerdi; büyüyüp gözü kara savaşçılara dönüşeceklerdi. Fakat onun gelişi yazgılarını değiştirmişti ve o artık bundan böyle bozkırdaki bütün kurtlara sonsuza dek bağlı olacaktı; ebedi düşmana. Olonbulag'ın kurt aileleri, amansız annelerinin önderliğinde, geceleri ona gelip işlediği günahın öcünü talep edecekler, durmaksızın ruhunun kenarlarını kemireceklerdi. Chen birden korkunç bir günah işlediği duygusuna kapıldı.

Öğleden sonra kampa vardılar. Chen torbasını duvara astı ve dört adam sobanın etrafına oturup çay eşliğinde kavrulmuş et yerken bir yandan da yavruları ne yapacaklarını tartıştılar.

"Ne var konuşacak?" dedi Dorji. "Şu yemeği bitirdikten sonra beni izleyin. İki dakika bile sürmeyecek."

Chen önceden tahmin ettiği ikilemle karşı karşıyaydı; bir kurt yavrusu büyütmek. Bu düşünce aklına ilk düştüğü andan beri çobanların, parti görevlilerinin ve öğrencilerin muhalefetiyle karşılaşacağını biliyordu. Bir kurt yavrusu büyütmek ancak gizli bir motifi olan birinin yelteneceği bir işti. Siyasi, dini ve etnik ilişkilere ters düşeceği gibi; üretimi, güvenliği ve huzuru da etkileyecekti. Kültür Devrimi'nin ilk yıllarında, Beijing Hayvanat Bahçesi çalışanları öksüz kalmış bir kaplan yavrusunu annesinin yeri-

ni tutması için dişi bir kurtla aynı kafese koyduklarında bu hareket tutucu "sınıflar arası uyum teorisi"ni yüceltmekle suçlanmış, çalışanlar ağır bir biçimde eleştirilmişti. Koyun, sığır ve köpek sürülerinin arasında kurt yetiştirmek dostla düşmanı ayırmayı açıkça inkâr etmek sayılmaz mıydı? Düşmanını dost telakki etme fikrini savunmak olarak görülmez miydi? Kurtlar çobanların düşmanı olmanın yanı sıra, aynı zamanda saygı duydukları kutsal ilahları, totemleri (özellikle yaşlıların gözünde), cennete köprüleri olduğuna göre yavru olarak alınıp köpek gibi büyütülmeleri nasıl hoş görülebilirdi? Din, üretim ve güvenlik açısından kişinin, "Kaplan yetiştirmek tehlikeye davetiye çıkarır, kurt yetiştirmek felaket getirir" atasözünü dikkate alması yeterliydi. Chen'in en büyük kaygısı, bir kurt yavrusu büyütürse Bilge'nin onu ikinci bir oğul olarak görmeye devam edip etmeyeceğiydi.

Chen'in Moğolların totemine saygısızlık etmek, dini inançlarını kirletmek gibi bir isteği yoktu. Aksine, onu bir kurt yavrusu büyütmeye iten nedenlerden biri Moğolların totemine duyduğu derin saygı; diğeri ise kurtlara dair o derin gizeme, gölge gibi gelip gidişlerine duyduğu saplantılı ilgiydi. Fakat çobanlarla, özellikle yaşlılarla arasının açılmasını istemediği için, onların –istemeyerek de olsa– kabul edebilecekleri bir neden sunabilmesi önemliydi.

Yavruları bulmadan önce günlerce kafa patlatmış ve sonunda onların mantıklı bulabilecekleri bir savunma geliştirmişti: Bir kurt büyütmek, yeni bir kurt köpeği cinsi yaratmak için bilimsel bir deney oluşturabilirdi. Kurt köpekleri bozkırda hayli saygı görürlerdi. Sınır karakolundaki nöbetçilerin beş altı iri, vahşi ve hızlı kurt köpeği vardı. Kurt ya da tilki avına çıktıklarında, hızlı, acımasız ve yüzde doksan başarılıydılar. Sınır karakolunun komutanı Zhao hayvancılık yapılan bölgelerdeki milis kuvvetlerini denetleme turuna iki asker ve iki kurt köpeğiyle çıkmıştı. Yolda köpekler dört de tilki avlamışlardı. Komutan bu teftiş turunda bir yerden bir yere giderken yolda tilki postu yüzerek bütün avcıları hayrete düşürmüştü. Doğal olarak avcıların hepsi bir kurt köpeği edinmek istemişti; ancak, maalesef, o zamanlar nadir bir tür kabul ediliyorlardı ve ordunun mülkiyetindeydiler. Çobanlar bir kurt köpeği yavrusu edinmenin yolunu bulamamışlardı, orduyla arası iyi olanlar bile. Kurt köpekleri erkek kurt ile dişi köpeğin çiftleşmesinin bir ürünü değil miydi? Böyle mantık yürütmüştü Chen. Demek ki bütün yapması gereken erkek bir kurdu olgunlaşıncaya dek büyütüp kurt köpeği üretmek için bir kancıkla çiftleştirmek, yavruları da çobanlara armağan etmekti. Moğol kurtla-

rı dünyanın en iyileri olarak kabul edildiklerine göre, deneyi başarılı olursa, Alman ve Sovyet asker köpeklerinden üstün bir tür üretebilir, hatta bu sayede hayvancılıkta çığır açabilirdi.

Chen çayını masaya bırakıp Dorji'ye, "Altı yavruyu itlaf edebilirsin, fakat benim için sağlıklı bir erkek bırak. Büyütmek istiyorum" dedi.

Dorji'nin nutku tutuldu önce, Chen'e on saniye kadar öylece baktı. "Kurt yetiştirmek mi istiyorsun?" diye sordu sonunda.

"Evet. Olgunlaştığında köpeklerle çiftleştireceğim, böylece sınır karakolundaki kurt köpeklerine benzer yavrularımız olacak. Her Moğol ailesinin bir tane isteyeceğinden eminim."

Dorji'nin gözleri parladı, avını gören bir av köpeği misali. Soluğu kesildi neredeyse. "Müthiş bir fikir! İşe yarayabilir. Hepimizin kurt köpekleri olursa tilki ve kurt avlamak çocuk oyunundan farksız olur. Kurt köpeği yavruları satarak bir gün zengin bile olabiliriz."

"Ya birlik izin vermezse?"

"Demek kurtlarla savaşmak için kurt yetiştireceksin" dedi Dorji. "Kamu alanlarını korumak için. Yavrular doğduğunda sana muhalif olanlar havalarını alacak."

"Sen de bir tane büyütmeyi düşünmüyorsun, değil mi?" diye sordu Yang Ke bir kahkaha atarak.

"Sen yaparsan" dedi Dorji, "ben de yaparım."

Chen yumruğunu eline indirdi. "Harika!" dedi. "İki çadır olursa başarı şansımız ikiye katlanır." Sonra durakladı. "Fakat erkek kurdun kancıkla çiftleşeceğinin garantisi yok."

"Sen onu merak etme" dedi Dorji. "Ben onu halledebilirim. Üç yıl önce elime şahane bir kancık geçti ve onu en hızlı, en vahşi köpeğimle çiftleştirmek istedim. Fakat sekizi erkek toplam on köpeğimiz vardı, kimisi cins, kimisiyse sıradan. Kancık sıradan köpeklerden biriyle çiftleşmeye karar verirse çok yazık olacaktı. Bak ne yaptım... Kancık kızıştığında yarısı kazılı bir kuyu buldum, bir çadır büyüklüğünde ve insan boyunun iki katı yüksekliğinde. Onu iyi köpeklerimden biriyle kuyuya koydum, ölü bir koyun ekledim ve yirmi gün boyunca yemeklerini ve sularını eksik etmedim. Onları çıkardığımda kancık hamileydi. Kameri yılın başından önce sekiz yavru doğurdu. Dört dişiyi öldürdüm, dört erkeği tuttum. Sayıları bir düzineyi bulan bütün köpeklerimizin arasında en irileri, en hızlıları ve en güçlüleri onlar. Her yıl avladığımız kurt ve tilkilerin yarısında onların katkısı var. Bunu burada uygularsak kurt köpeği yavrularımız olur. Fakat şunu unutma,

kurt yavrusunu dişi bir köpek yavrusuyla birlikte büyütmelisin."

Chen Zhen ile Yang Ke sevinç naraları attılar.

Bez torbada hareket vardı. Yavrular rahatsız ve açtılar muhtemelen, bu yüzden ölüyü oynamayı bırakmış, torbadan çıkmanın bir yolunu bulmaya çabalıyorlardı. Yedi asil candılar, Chen Zhen'in değer verip hayranlık duyduğu türden. Birazdan beşi katledilecekti. Chen'in içini hüzün kapladı ve birden zihninde Beijing Hayvanat Bahçesi'nin oyulmuş duvarındaki resim canlandı. Onları hayvanat bahçesine göndersem harikulade olmaz mı, diye geçirdi aklından; olabildiğince saf bir kurt türü, Moğol bozkırının kalbinden. O anda insanların ne kadar açgözlü ve kibirli olabileceklerini anladı. Yedi yavrunun en iri ve güçlüsünü seçmek yeterli olacaktı. Öyleyse neden bütün yavruları almışlardı? Dorji ile Gao Jianzhong'u yanlarına almakla hata etmişlerdi. Fakat onlar olmasaydı sadece bir yavru alıp döner miydi? Muhtemelen hayır. Yavruların tamamını getirmek zaferi ve cesareti, ödülü ve onuru simgeliyordu; diğerlerinin saygısını kazandırıyordu. Bununla kıyaslanınca kum tanelerinden farkları yoktu o yedi yavrunun.

Chen'in yüreği sızlıyordu, çünkü daha başından içinde kurt yavrularına karşı bir sevgi gelişmişti. İki yıldan beridir aklından hiç çıkmamışlardı ve sonunda büyülenmişti, şimdi bütün yavruları tutmak istiyordu. Fakat söz konusu bile değildi. Yedi yavru... Onları büyütmek için ne kadar besin gerekirdi? Sonra aklına bir fikir geldi. Neden atına atlayıp diğer yavruları tekrar inlerine bırakmıyordu? Fakat Yang Ke'nin dışında kimse onunla gelmeyi kabul etmezdi, tek başına gitmesi ise olanaksızdı; gidiş dönüş dört saatlik yol, ne kendinde ne de atında o güç vardı. Anne kurt şimdi parçalanmış inin önünde elemle inliyor, çılgın gibi uluyordu muhtemelen; dönmek intihardan farksız olurdu.

Chen torbayı asılı olduğu kancadan alıp çadırdan dışarı çıktı. "Onları halletmeden birkaç gün bekleyelim, olur mu? Bir süre incelemek istiyorum."

"Onları nasıl beslemeyi düşünüyorsun?" diye sordu Dorji. "Bir gün beslenmezlerse ölürler bu soğukta."

"İnek sütüyle beslerim" dedi Chen.

"Hayır, besleyemezsin" dedi Gao Jianzhong, hoşnutsuzluğunu belli ederek. "O ineklere ben bakıyorum, onların sütü insanlar için. Kurtlar inek yer, onları sütle beslemek tanrının gücüne gider, hem sonra çobanlar artık ineklere bakmama izin vermezler."

Yang Ke araya girip havayı yumuşatmaya çalıştı. "Dorji'nin on-

ları halletmesine izin ver. Gasmai kotasını tamamlayamadığından yakınıyordu. Ona beş yavru postu verirsek sıkıntısını giderir, böylece yavrulardan birini gizlice büyütebiliriz. Yoksa herkes yavruları görmeye gelecek ve sen elinde birini bile tutamayacaksın. Bırak Dorji onları itlaf etsin. Ben yapamam, senin de yapamayacağını biliyorum. İyi ki Dorji var."

Chen'in gözleri yandı iç geçirirken. "Başka çaremiz yok galiba."

İçeri girdi ve soba için tezek sakladıkları kutuyu dışarı çıkardı. Kutunun içindeki tezeği boşalttıktan sonra bez torbanın içindeki yavruları kutuya koydu. Yavrular hemen sağa sola koşuştular, fakat kutunun köşesine gelince durup ölüyü oynadılar; acımasız sondan kaçabilmek için her şeyi deniyorlardı. Zangırdıyorlar, sert kurt tüyleri elektriklenmişçesine titreşiyorlardı.

Dorji onları parmağıyla dürttükten sonra Chen'e baktı. "Dört erkek, üç dişi" dedi. "Şunu alabilirsin, en iri ve koyu renkli olanı. Şu da benim." Sonra diğerlerini aldı, torbaya koydu ve çadırın önündeki boş alana gitti. Torbadan bir yavru çıkardı, ters çevirdi ve "Bu dişi. Tengri'ye ilk giden bu olsun" dedi.

Dorji dizinin üzerine çöktü, koluyla havada bir daire çizdikten sonra küçük tombul yavruyu var gücüyle havaya, mümkün olduğunca yükseğe fırlattı, çobanların baharda fazla köpek yavrularından kurtulmak için yaptıkları gibi: Cennete giden ruhudur; yere düşen ise cesedi. Chen ile Yang bu eski ritüele daha önce pek çok kez tanık olmuş, çobanların kurt yavrularını bu yolla itlaf ettiklerini duymuşlardı. Fakat çalınmış yavrulara uygulandığını ilk kez görüyorlardı; renkleri soldu, yüzleri çadırın önündeki kirli kar rengine döndü.

Tengri'ye bu kadar erken gitmek istemeyen dişi yavru hayatta kalmak için ölüyü oynamıştı. Şimdi havadaydı ve nereye gittiğini biliyordu, küçük bacaklarını açıp tuhaf bir dans figürü yaptı, annesine tutunmak ya da pençelerini babasının boynuna geçirmek istermiş gibi. Ağzını açtı ve çizdiği yayın en üst noktasına ulaştıktan sonra düşmeye başladı.

Yavru barakaların önündeki kar kaplı zemine kavun gibi düştüğünde tok bir ses çıktı ve hiç kıpırdamadı. Ağzından, burnundan, kulaklarından ve gözlerinden sütlü bir renkle karışık pembe kan sızıyordu. Chen'in yüreği gırtlağından tekrar göğsüne indi, hissettiği acı bilincini aşıyordu. Üç köpek, yavrunun cesedine doğru koştu, fakat Dorji bağırarak onları durdurdu ve böylece ölü yavruya ulaşıp postunu mahvetmelerine engel oldu. Chen, hayretle, Erlang'ın da diğer köpeklerle birlikte koştuğunu gördü;

fakat bunu arkadaşlarına katılmak için değil, onların dişlerini ölü yavruya geçirmelerine engel olmak için yapmıştı. Erlang etkileyici duruşuyla dişlerini ölü bir havyana geçirecek türden bir köpek değildi; belki onun da kurt yavrularına karşı zaafı vardı.

Dorji torbadan ikinci yavruyu çıkardı. Bu, kız kardeşinin sütlü kanının kokusunu almış olmalıydı. Dorji onu avucuna aldığında ölüyü oynamayı bıraktı ve Dorji'nin elinin arkasını minik pençeleriyle yırtarak kaçmaya çalıştı. Dorji onu havaya fırlatmak üzereyken birden durup Chen'e, "Al, bunu sen öldürebilirsin, bakalım yapabilecek misin? Ömründe kurt öldürmemiş çobana çoban denmez."

Chen bir adım geriledi. "Hayır, sen yap."

"Siz Hanlılar ödleksiniz" dedi Dorji bir kahkaha atarak. "Kurtlardan nefret edersiniz, fakat bir yavruyu bile öldüremezsiniz. Savaş kazanmayı nasıl umabilirsiniz? Bütün enerjinizi kuzey sınırında bir set inşa etmeye vermenizi anlayabiliyorum. Seyret..." Daha sözünü bitirmeden ikinci yavru gökyüzüne doğru havalanmıştı ve o yere düşmeden üçüncüsü de havalandı. Öldürme eylemi Dorji'yi heyecanlandırmıştı. "Gidin bakalım Tengri'ye, orada mutlu bir hayatınız olacak" diye fısıldadı.

Beş zavallı yavru havaya uçup yere çakılmışlardı; beş kanlı ceset yatıyordu şimdi yerde. Chen onları bir faraşla aldı ve Tengri'nin ruhlarını kabul ettiğini umarak gökyüzüne baktı.

Dorji yaptığından hoşnut görünüyordu. Eğilip ellerini çizmelerinin burnunda temizledi ve, "Bir günde beş kurt birden öldürmek her zaman nasip olmaz" dedi. "Onlar bu işte bizden daha iyiler. Fırsatını bulursa bir kurt bir seferde yüz, hatta iki yüz koyun öldürebilir. Ben sadece beş öldürdüm, lafı bile edilmez! Geç oldu. Gidip sığırlarımu toparlamalıyım." Gidip kendi yavrusunu aldı.

"Gitme henüz" dedi Chen. "Bunların postunu yüzmemize yardım et."

"Sorun değil" dedi Dorji. "Bir dakikalık iş."

Ölü yavruların başında nöbet tutan Erlang gerildi ve Dorji'ye hırladı. Chen, Dorji'ye yavruların postunu yüzme fırsatı tanımak için kollarını köpeğin boynuna doladı, Dorji de yavruların postunu koyun postu yüzer gibi yüzdü. O kadar küçüktüler ki bacaklarını yüzmesine gerek kalmamıştı. Yavruların postlarını aldı ve çadırın yuvarlak çatısına yayıp gerdi. "Güzel postlar bunlar" dedi. "Bunlardan kırk tane olsa şahane bir palto yapılır – hafif, sıcak ve şık. Öyle bir paltoyu parayla satın alamazsın."

Dorji ellerini karla yıkadıktan sonra kürek almak için araba-

ya yürüdü. "Siz bir işe yaramıyorsunuz" dedi. "Her şeyi ben yapıyorum. Köpekler kurt eti yemez, onun için bunları hemen gömmemiz gerekiyor; derine, anneleri kokularını almasın diye. Yoksa koyun ve sığır sürülerinin sonu olur." Çadırın batısında bir yer seçtikten sonra iki metre derinliğinde bir çukur kazdılar. Derisi yüzülmüş beş yavruyu içine attılar, çukuru doldurup üzerine bastılar. Sonra altındaki cesetlerin kokusunu örtmek için mezarın üstüne şifalı mide tozu serptiler.

"Yavrumuz için bir tür in inşa etmemiz gerekiyor mu?" diye sordu Yang Ke.

"Hayır, ona bir çukur kazın." Chen ile Yang çadırdan on adım öteye bir çukur kazdılar. Bir metre derinliğinde, yarım metre genişliğinde. Dibini eski koyun derisiyle kapladılar, fakat çamurlu küçük bir toprak parçasını özellikle açıkta bıraktılar. Yavruyu çukura yerleştirdiler.

Yavru, çamurlu toprağa temas ettiği anda canlandı, burnu ve gözleriyle çevresini inceledi, inine döndüğünü sanmıştı sanki. Bir süre sonra sakinleşip köşedeki koyun derisine kıvrıldı. Kardeşlerini bulmaya çalışır gibi koklamaya, etrafına bakınmaya devam ediyordu. Chen ona arkadaşlık etsin diye ikinci yavruyu da çukura koymak üzereyken Dorji yavruyu alıp göğsüne bastırdı ve atına sıçradığı gibi dörtnala uzaklaştı. Gao Jianzhong çukurdaki yavruya soğuk bir bakış attı, sonra o da atına binip sürüsünü toplamaya gitti.

Chen Zhen ile Yang Ke bunalmış bir vaziyette çukurun başına oturup yavruyu seyrettiler. "Bunu yapabileceğimizden emin değilim" dedi Chen. "Başımız belaya girecek."

"Yavru bizdeyken" dedi Yang, "iyi olan kapıdan dışarı çıkamaz; kötü olan sonsuza dek sürer. Daha dur. Ülke, 'Bütün çakallar ölünceye dek savaşacağız' diye bağırıyor ve biz bir kurt yavrusu büyütmeye, düşmana dost muamelesi yapmaya kalkıyoruz."

"Burada cennet gökyüzünde, imparator ise çok uzakta. Kim nereden bilecek ne yaptığımızı? Beni asıl kaygılandıran Bilge'nin izin vermemesi."

"İnekler dönmüş" dedi Yang. "Gidip biraz süt alayım. Bu ufaklık açlıktan ölmek üzeredir."

Chen elini sallayıp onu durdurdu. "Köpek sütü daha iyi" dedi. "Yir'in sütünü veririz ona. Kaplan yavrusu köpek sütüyle hayatta kalabiliyorsa, kurt yavrusu haydi haydi kalır." Chen yavruyu çukurdan alıp iki eliyle tuttu. Yavrunun karnı açlıktan içeri doğru

göçmüştü ve patileri soğuktu, küçük buzlu taşlar gibi. Titriyordu. Chen onu ısıtmak için paltosunun içine soktu.

Karanlık çöküp Yir'in yavrularının yanına dönme zamanı geldiğinde, Chen ile Yang köpek ağılına gittiler, bir çukur kazıp koyun derisinden kalın bir tabakayla kapladılar. Kalın, tabakalanmamış at derisinden yapılmış bir perde, yuvayı Yir ve yavruları için sıcak tutuyordu. Yang ona et ve tahıl katılmış çorbasını verdikten sonra Yir ağıla döndü, burnuyla perdeyi araladı ve yavaşça duvarın dibine yattı. Yavruları meme uçlarını bulup açgözlülükle emmeye başladılar.

Chen yılgınlıkla Yir'in yanına gitti, çömeldi ve aşağıyı görmemesi için başını okşadı. Başının okşanmasından her zaman mutlu olan Yir Chen'in elini okşarken, Yang yavrulardan birini kenara itip avucuna biraz süt sıktı. Chen sütü yeterli bulduğunda yavruyu paltosunun içinden çıkardı ve Yang onun başına, sırtına ve patilerine süt sürdü; çobanlar dişi koyunları öksüz yavruları beslemeleri için böyle kandırırlardı. Fakat köpekler koyunlardan daha zeki, koku alma duyuları çok daha hassas hayvanlardır. Yir'in yavruları ölmüş ya da elinden alınmış olsaydı, kurt yavrusunu belki kabul edebilirdi. Fakat kendi üç yavrusu varken, mümkün değildi. Yuvasında bir kurt bulunduğunu algılar algılamaz kendi yavrularını görmek için başını kaldırmak istedi. Chen ile Yang güç ve hileye başvurarak onu engellemeyi başardılar.

Üşümüş ve aç küçük kurt Yir'in memelerinin yanına bırakılınca sütün kokusunu aldı, ölüyü oynamayı bıraktı ve sivri dişlerini kan kokusu almış gibi göstererek, "Süt varsa, o annemdir" tavrı sergiledi. Köpek yavrularından bir ay sonra doğduğu için kurt yavrusunun başı ve gövdesi daha küçüktü. Fakat o haliyle bile küçük köpeklerden daha güçlü, en yakın memeye yapışmakta onlardan daha becerikliydi. İki dizi meme vardı ve kimi diğerlerinden daha büyüktü, dolayısıyla memelerde eşit miktarda süt yoktu. Chen ile Yang hayretle küçük kurdun süt emmekle değil, en büyük memeyi bulmakla ilgilendiğini gördüler. En büyük memeyi ararken köpek yavrularını yolundan itiyordu. Huzurla bir yuvaya dışarıdan bir zorba, bir eşkıya, bir soyguncu sokulmuştu. En büyük meme arayışıyla yavruları kenara iten yavru kurdun vahşi yapısı açığa çıkmıştı. Memelerden birini denedi, tükürdü, diğerini denedi, tekrar tükürdü, ortadaki en dolgun memeyi buluncaya kadar, ondan sonra açgözlülükle emmeye başladı. Emerken bacaklarını açıp patilerini komşu memelerin üzerine yerleştirdi, kâseden yerken bir yandan da tencereyi koruyup en iyisini kendine ayırır gibi. Üç uysal

köpek yavrusunu memelerden uzak tutuyordu.

İki arkadaş gözlerine inanamıyorlardı. "Kurtlardan korkulur" dedi Yang. "Bu küçük piçin henüz gözleri açılmadı, ama zorbalıkta üstüne yok. Yavruların en iyisini almak ne demektir şimdi anladım, eminim kardeşlerine de aynı şeyi yapardı."

Gördükleri karşısında büyülenmiş olan Chen derin düşünceye dalmıştı. "Onu yakından incelemeliyiz" dedi sonunda. "Bundan öğrenebileceğimiz çok şey var. Küçük köpek ağılımız dünya tarihinin bir minyatürü sayılır. Lu Xun'un yazdığı bir şey geldi aklıma. Batılıların vahşi, Çinlilerin ise ehlileştirilmiş olduklarını söylüyordu."

Chen kurt yavrusunu işaret etti. "İşte sana vahşi." Sonra köpek yavrularını işaret etti. "Bunlar da ehlileştirilmiş. Batılılar, büyük ölçüde barbarların; Töton ve Anglo-Sakson gibi göçer kabilelerin torunlarıdırlar. İki bin yıllık Yunan ve Roma uygarlığından sonra ilkel ormandan vahşi hayvanlar gibi fırlayıp eski Roma'yı talan ettiler. Eti, peyniri ve tereyağını çatal bıçakla yerler, ilkel vahşetlerini geleneksel çiftçi ırklarından daha iyi koruyabilmelerinin nedeni de bu olsa gerek. Son yüzyılda ehlileşmiş Çin, vahşi Batı'nın zorbalığına maruz kaldı. Binlerce yıldır Çinli azmanların ufak tefek göçer halklar tarafından fena halde pataklanmış olmasında şaşılacak bir şey yok."

Chen yavrunun başını okşayıp devam etti. "Yaradılış bir insanın kaderini belirlemekle kalmaz, ırkın kaderini de belirler. Çiftçi halk ehlileşmiştir, onların kaderi cesaret eksikliğiyle mühürlenmiştir. Dünyanın dört büyük uygarlığı da tarım ülkesiydi ve üçü çöktü. Dördüncüsü, Çin, bu kaderden topraklarından iki büyük nehir aktığı için kurtuldu; Sarı Nehir ve Yangtze. Ayrıca dünyanın en büyük nüfusuna sahip, bu da diğer ülkelerin onu kemirmesini ya da bütünüyle sindirmesini güçleştiriyor, fakat bunda bozkırın göçer halklarının da payı olabilir... Bu ilişkiyi henüz yeterince anlayabilmiş değilim, fakat bozkırda zaman geçirdikçe –iki yıl oldu bile– sandığımdan daha karmaşık olduğunu düşünüyorum."

Yang başını salladı. "Bu yavruyu büyütmek bize sadece kurtları değil, insan yapısını ve ehlileşmeyi de inceleme fırsatı tanıyacak. Kentlerde ya da tarım bölgelerinde bulamayacağın bir ortam bu."

"Fakat bunları kurt doğasıyla birlikte incelemezsek kayda değer bir şey bulamayız."

"Haklısın" dedi Yang sevinçle. "İlk günümüz meyve verdi bile."

Ağıldaki şamata ve kurt yavrusu tarafından itilip kakılan köpek yavrularının itirazları Yir'in kuşkusunu ve tedirginliğini artır-

dı. Aşağıda neler olup bittiğine bakmak için Chen'in elinden kurtulmaya çabalıyordu. Yir'in kurt yavrusunu görüp onu öldüreceğinden korkan Chen köpeğin başını bastırıyor, yavru karnını doyuruncaya kadar onu okşayıp sakinleştirmeye çalışıyordu. Sonunda Yir başını yuvasında yabancı bir yavru olduğunu görmesine yetecek kadar çevirmeyi başardı ve kurt yavrusunu kokladı. Belki kurt yavrusunun karnında kendi sütü olduğu için kısa bir tereddüt geçirdi, sonra yavruyu burnuyla itip uzaklaştırdıktan sonra dışarı çıkabilmek için ayağa kalkmaya yeltendi. Dışarısı daha aydınlıktı, neler olup bittiğini daha iyi görebilecekti.

Fakat Chen onu tekrar yere doğru bastırdı; Chen için Yir'in ondan ne istediğini öğrenmesi önemliydi; bu yeni durumu kabullenmesini, direnmeden itaat etmesini bekliyordu. Köpek inlemeye başladı, sahibinin dağlardan yuvasına bir kurt yavrusu getirdiğini ve ondan ölümcül düşmanlarından birini emzirmesini beklediğini anlamıştı sanki. Birkaç kez kalkıp memesini kurt yavrusunun ağzından çekmeye çalıştı, fakat Chen onu bir kez daha aşağı doğru bastırdı. Yir öfkeli, tedirgin ve rahatsız ve tiksinti içinde olmasına rağmen sahibine karşı gelmeyi bir an için bile aklından geçirmedi.

Yavaş yavaş ağıla sükûnet çöktü. Yir, Yang ile Chen'in büyüttüğü ilk kancıktı ve hamileliği sırasında ona büyük ihtimam göstermiş; loğusalık döneminde en iyi yemeklerle besleyip bütün ihtiyaçlarını gidermişlerdi. Bol miktarda sütü vardı, hatta yavrularından birkaçı alındıktan sonra ihtiyaç duyacağından fazla. Doyurulacak bir ilave ağız süt miktarını etkilemeyecekti, ayrıca daha önce memelerden itilmiş olmalarına rağmen kendi yavruları da yavaş yavaş karınlarını doyurmuş, ardından annelerinin sırtına ve boynuna tırmanıp birbirlerinin kuyruklarını ve kulaklarını ısırarak oynaşmaya başlamışlardı. Kurt yavrusu ise emmeye devam ediyordu.

Chen kurt yavrusuna baktı ve hoşuna gitmeyen bir şey fark etti. Kurt yavrusunun karnı köpek yavrularının karnından daha şişti. Chen uzanıp yavrunun karnını elledi. Davul gibi gergin, kâğıt kadar inceydi. Bu şekilde emmeye devam ederse çatlayacağından korkup yavruyu boynundan kavrayıp çekti. Fakat yavru memeyi bırakmayı reddedince memenin ucu yirmi santimetre kadar uzadı ve Yir acıyla ciyakladı. Yang öfkeyle öne doğru eğilip yavrunun yanaklarını sıktı ve sonunda Yir'in memesini ağzından kurtardı. Rahat bir soluk aldı. "Çobanlar kurtların midelerinin lastik gibi olduğunu söylerler. İnanıyorum."

Chen'in keyfine diyecek yoktu. "Ne iştah!" dedi. "Hayat dolu, bunu yetiştirmek çok da zor olmayacak. Bundan sonra bırakalım istediği kadar yesin."

Hava kararmıştı, Chen yavruyu tekrar çukuruna koydu ve gözlerinin zarı düşmeden alışması için dişi köpek yavrularından birini yanına yerleştirdi. Arkadaş olmalarını istiyordu. Birbirlerini kokladılar, Yir'in sütü aralarındaki uzaklığı kapatıyordu; sonra birlikte kıvrılıp uyudular. Chen, Erlang'ın yakında durduğunu fark etti; kurt yavrusunu seyrediyor, sahibinin bütün hareketlerini izliyor, bir kurt yavrusu almış olmasını onayladığını belirtmek ister gibi kuyruğunu eskisinden biraz daha fazla sallıyordu. Chen her ihtimale karşı çukurun üstünü bir kalasla örtüp üzerine ağır bir taş koydu.

Dürüst, samimi ve geçinilmesi kolay biri olan Gombu, koyunlarını ağıla sokmuştu. Chen ile diğerlerinin bir kurt ini yağmaladıklarını öğrendiğinde el fenerini alıp koşarak onları görmeye gitti. Çadırın üzerindeki beş küçük postu gördüğünde şaşkınlıktan az kalsın küçük dilini yutacaktı. "Burada, Olonbulag'da, bir Han Çinlisinin bir kurt ini yağmaladığı bugüne dek görülmedi. Asla. Bu gerçek."

Üç öğrenci teneke sobanın etrafına oturmuş kuzulu şehriye yerken dışarıdan köpek havlamaları ve dörtnala koşan at sesleri geldi. Bir süre sonra Zhang Yiuyan perdeyi aralayıp kapıyı açtı. Toynaklarını yere vurmakta olan iki atın dizginlerini tutarak yere çömeldikten sonra, "Karargâh büyük kurt sürüsünün küçük gruplar halinde geri döndüğünü bildirdi" dedi. "Bütün üretim birliklerinin yarın kuşatma avını başlatmaları için emir çıktı. Kuzeybatı bölgesi bizim sorumluluğumuzda, başka birliklerden birkaç tecrübeli avcının yardımı ve Bilge'nin önderliğiyle. Birlik liderleri bu sabah birde Bilge'nin çadırında toplanmanızı istiyor. Hayvanlara bakacak olan yaşlılar ve çocuklar hariç herkesin ava katılması bekleniyor. At çobanları herkesin bir atı olmasını sağlayacak ve pusu yerine herkesten önce gidecekler. Uyuyun biraz. Ben gidiyorum. Sakın uyuyakalmayın!"

Gao Jianzhong kâsesini bıraktı ve suratını asıp, "Tam da biz küçük kurdumuza kavuşmuşken, büyükleri geldi. Bu kurtlar benim sonum olacak" dedi.

"Bozkırda birkaç yıl daha geçirirsek biz de kurda dönüşeceğiz" dedi Yang Ke.

Av hazırlığına giriştiler. Gao atlarını saman ahırına getirmek

için otlağa gitti. Atları ahırın önüne getirdikten sonra koşarak içeri girdi, tırmığı alıp dışarı üç saman yığını çıkardı. Yang köpeklere biraz koyun kemiği ile söğüt sepetten aldığı kuzu etini verdi. Atların eyerlerini, karın kayışlarını ve kement sırıklarını kontrol ettikten sonra Chen'in iki deri köpek tasması bulmasına yardım etti. Daha önce küçük çapta avlara katılmışlıkları vardı, köpek tasmasının ve kayışının önemini biliyorlardı. Chen tasmalardan birini Erlang'ın boynuna bağladıktan sonra kayışı demir halkadan geçirip iki ucunu da elinde tuttu. Köpeğin birkaç adım ilerlemesine izin verdikten sonra koyun ağılını işaret edip, "Git!" diye bağırdı ve kayışın bir ucunu saldı. Erlang koşmaya başladı ve iki parça halinde olan kayış tek parçaya dönüşüp halkadan çıktı. Erlang boynunda sadece tasmayla karanlık geceye doğru koştu, uzun tasma kayışı Chen'in elindeydi hâlâ. Av sırasında köpekleri tasma kayışıyla tutmak köpeklerin sürekli denetim altında olmasını sağlıyor, kendi başlarına bir yerlere gidip avda karışıklık yaratmalarını engelliyordu. Aynı zamanda kayışların ayaklarına dolanıp hızlarını kesmediği pek çok köpek kullanılabiliyordu.

Yang Ke de Sarı'yla aynı şeyi yaptı, kayışı halkadan geçirip onu bir kez alıştırdı. İki köpek de komutlara itaat ettiler, sahiplerinin kusursuz hareketleri de köpeklerin kayışlarıyla birlikte koşmalarını engelliyordu.

12

Üretim birliğinin adamları ve atları, av köpeği sürüsünün eşliğinde, Bilge'nin ardından açık otlağın zifiri karanlığında dörtnala kuzeybatıya doğru ilerliyorlardı. Her adamın en az bir köpeği vardı. Kuzeybatıdan esen rüzgâr yüzlerini dövüyordu, ne çok sert ne de çok yumuşak. Otlağın üzerine çöken yoğun bulutlar ayın ve yıldızların ışığını bütünüyle engelliyordu. Aman vermeyen bir karanlık sarmıştı her yanı; yerdeki kar bile seçilmiyordu. Chen Zhen gözlerinin hâlâ gördüğünden emin olmak için bir kibrit çakmayı düşündü.

Sadece sesleri izleyerek Bilge'ye yaklaştı. "Baba" dedi yavaşça, "yenimin içinde el fenerini yakabilir miyim? Gözlerimin hâlâ yerinde olduklarından emin değilim."

"Aklından bile geçirme!" Yaşlı adam onu en ufak bir savaş öncesi gerginliği içermeyen yumuşak bir sesle azarladı.

Chen karşılık vermeden zifiri karanlıkta atını sürmeye devam etti.

Av ekibi gecenin içinde hızla ilerliyordu. Kurtlar mükemmel gece dövüşçüleridir, fakat otlak sakinleri de gece baskını düzenlemekte onlardan aşağı kalmazlar. Chen sıra dışı bir kurt sürüsüyle karşı karşıya olduklarını hissediyordu; açlık karınlarını kemirirken bile gece saldırısı düzenlemek için sabırla zifiri karanlık bir geceyi beklemişlerdi. Yaklaşmakta olan muharebe Bilge'nin olağanüstü tahminleri doğrultusunda ve planladığı gibi gelişmekteydi. İlkel bozkırda iki kral kurt arasında bir karşılaşmaya tanık olacağını bilen Chen heyecan içindeydi.

Az eğimli bir bayırı çıktıktan sonra ekip çok daha dik bir tepeyi tırmanmaya başladı. Bilge atını Chen'in atına yaklaştırdı ve ağzını yeniyle örttükten sonra daha rahat bir tonla, "İyi bir avcı ol-

mak istiyorsan kulaklarını eğitmelisin. Kurtların kulakları gözlerinden bile keskindir" dedi.

Chen de ağzını yeniyle örtüp, "Kurtların bizi şimdi duyabileceklerinden korkmuyor musun?" diye sordu

Yaşlı adam, "Dağın yamacındayız" diye fısıldadı, "ses öteki tarafa gidemez. Ayrıca rüzgâr karşıdan esiyor, alçak sesle konuşursak sorun olmaz."

"Baba" dedi Chen, "bizi gitmemiz gereken yere sadece sesleri kullanarak götürebilecek misin gerçekten?"

"Hayır" diye yanıt verdi yaşlı adam. "Aklımı kullanırım. Karın altının kumlu mu yoksa taşlı mı olduğunu anlamak için atımın toynaklarının sesini dinlerim, böylece nerede olduğumuzu bilirim. Yolumu kaybetmemek için rüzgârın yüzüme nasıl çarptığına dikkat ederim. Ayrıca koku alırım. Başka bir deyişle, rüzgâr ve kokuyla yol alırım. Rüzgâr kar, ot, kum, güherçile, alkali, kurt, tilki, at gübresi ve kamp kokusu taşır. Bazen hiç koku almazsın, o zaman da kulaklarına ve aklına güvenmek zorundasın. Baban daha karanlık bir gecede bile yolunu bulabilir."

Chen iç geçirdi. "Bütün bunları öğrenmem ne kadar sürecek, Baba?" diye sordu.

Zirveyi aştılar ve düzlüğe, devasa bir otlağa çıktılar. Bilge tempoyu artırınca diğerleri çabuk ve sessiz bir biçimde ona uydu. Atlılar kendilerini göreve çıkmış iyi eğitimli bir süvari birliği gibi hissediyordu, oysa aslında ani bir emirle bir araya gelmiş sıradan insanlardan oluşmuş bir gruptular; aralarında yaşlılar, güçsüzler ve çocuklar da vardı.

Önceden belirledikleri yere yaklaştıklarında gerilim arttı. Kurt sürüsü savaş atları sürüsünü beklenmedik bir biçimde yok ettiğinden bu yana fazla zaman geçmemişti; şimdi, Olonbulag sakinleri düşmana bütün güçlerini kullanarak saldırmak üzereyken, skoru eşitleyip eşitleyemeyecekleri hâlâ kuşku götürürdü. Chen kurtlara karşı geceleyin –en sevdikleri çarpışma zamanı– sürpriz bir kuşatma saldırısı düzenlemenin, üstün koku alma duyularını da hesaba katınca, çömezin ustasına hava atma çabası olmaktan öteye gitmeyeceğinden endişe ediyordu. Geçmişte de her yıl büyük çapta kurt avları düzenlenmiş, her seferinde kısmi bir başarı elde edilmişti. Ulaşım biriminin şefi kinayeyle, "Kuşatma avı, kuşatma avı, tek taşaklı eşek, hedefi hep ıskalar" demişti.

Savaş atlarının korkunç kıyımı göz önünde tutulunca, avdan bu kez sonuç alınmazsa otlak yönetiminin büyük olasılıkla değişeceğini söylemek yanlış olmazdı. Karargâh personeli üstlerinin

Olonbulag liderliğini güçlendirmek için başka kamplarda kurt öldürmekte başarılı olmuş görevliler transfer etmeye hazırlandıklarını söylemişti. Uljii, Bilge ve at çobanlarının Olunbulag kurt sürüsünün haddini bilmezliğine son vermeye bu kadar kararlı olmaları da bu yüzdendi. Bilge seferberlik toplantısında, "Bu sefer en azından bir düzine kadar iri kurt postu teslim etmeye hazırlıklı olmalıyız. Aksi takdirde buradaki işleri yürütmeleri için başka kamplardan avcı getirsek de olur" demişti.

Gece giderek kararıp soğuyordu. Kamçı gibi esen soğuk rüzgâr ve karanlık soluklarını neredeyse kesmişti. Yang Ke, Chen Zhen'e yanaşıp kulağına, "Yayıldığımızda aramızdaki mesafe o kadar geniş olacak ki atların toynaklarının yanından geçip giden kurtları fark etmeyeceğiz bile" diye fısıldadı. Yang fosforlu saatine bakmak için başını geniş yeninden içeri soktu. "Yola çıkalı iki saatten fazla oldu" dedi. "Ayrılma zamanı geldi, değil mi?"

Chen eğilip yüzünü eski İsviçre saatinin kadranını görünceye kadar Yang'in yenine yaklaştırdı.

Birden, rüzgârla birlikte serin bir koku geldi. Tarhunun şifalı tatlı kokusu; güçlü, soğuk, ferahlatıcı. Atlar yoğun tarhunun üzerine bastıklarında Bilge atını dizginledi. Ardından da diğerleri. Yaşlı Bilge, üretim birimlerinin liderleri ve ekipteki avcılar aralarında fısıldaştılar ve atlıların oluşturduğu kol iki yana doğru yayılmaya başladı. Yüzlerce atlının oluşturduğu kol hızla eşit aralıklı dizilmiş savaşçılardan oluşmuş bir safa dönüştü. At toynaklarının sesleri uzağa yayıldı, sonra kayboldu. Chen Zhen yaşlı adama yakın duruyordu.

Chen'in gözleri birden yanan bir ışıkla kör oldu. Bilge'nin el fenerinden çıkan ışın karanlığı deldi ve her iki yanda yanan ışıklar ona yanıt verdi. Yaşlı adam ışığını üç kez salladı ve uzaktaki ışıklar işareti safın bir ucundan diğerine taşıdı.

Ardından yaşlı adamın kuru, tiz sesi sessizliği bozdu. "Vu–Hu–"

Ses yankılanıp parçalandı ve birkaç saniye sonra yanıtı geldi: "Vu–Hu–" "Yi–Hu–" "A–Hu–"

Erkek sesleri, kadın sesleri, yaşlı sesler, genç sesler, hepsi birbirine karışmıştı. En yakındaki grup olan Gasmai'nin Moğolistan kadınlar birliğinin çığırışı yüksek ve güçlüydü, uzun süre havada asılı kaldı. Birlikteki bütün erkek ve kadınlar kurtları korkutmak için çığırırlarken Gasmai'nin sesi herkesinkinden daha çok yankılanıyordu. Sesler gecenin içinde gürüldeyip dalga dalga kuzeybatıya doğru ilerlerdi.

Aynı zamanda tasma kayışlarını çeken yüzden fazla köpek çıl-

gın havlamalarıyla gökyüzünü gümbürdetiyordu.

Ses savaşının ardından kuzeybatının karanlığını tarayan envai çeşit el fenerinin ışınıyla ışık savaşının salvosu devreye girdi. Zifiri karanlıkta ve kar kaplı zeminde birden sayısız ve soğuk ışın yansıdı; manzara soğuk havayı ıslık çalarak yaran kılıç parıltılarından daha dehşet vericiydi.

Ses dalgaları ve ışınlar insanlarla köpeklerin arasındaki boşluğu doldurdu. İnsanlar, atlar, köpekler, sesler ve ışıklar kurtların üzerine doğru yayılan gevşek fakat etkili, güçlü ve dinamik bir ağ oluşturmaktaydı.

Chen Zhen, Yang Ke ve diğer Beijing'li öğrenciler olağanüstü manzara karşısında çığlık attılar, haykırdılar, deli gibi el kol hareketleri yaptılar. Morali yükselen insanların sesleri yeri göğü inletiyordu. Chen nerede olduğunu görebiliyordu artık. At katliamının gerçekleştiği yerin biraz güneyindeydiler. Bilge ekibi hatasız bir biçimde gölün kuzeydoğusu kıyısına getirmiş, sonra bir ağ oluşturmak üzere yayılmışlardı. Erkekler, kadınlar ve köpekler hızla gölün etrafına dizilmiş, şaşılası bir çabuklukla kuzey kıyısını kuşatmışlardı.

Bilge atını kamçılayıp avcıların oluşturduğu hattın önünde sürdü. Dizilişlerini denetleyip gerekli gördüğünde insanların yerini değiştirirken bir yandan da ışığıyla karda kurt izi arıyordu. Chen Zhen onu yakından takip ediyordu. Yaşlı adam atını dizginledi. "Kurt sürüsü kısa bir süre önce buradan geçmiş. Sayıları çok. Şu izleri görüyor musun? Taze. Bu sefer onları kıstıracağız gibi görünüyor, bu kadar insan boşuna soğuktan donmuş olmayacak en azından."

"Neden kurtları burada, gölün etrafında kuşatmıyoruz?" diye sordu Chen.

"Sonuç vermez" dedi yaşlı adam. "Sürü donmuş at etini sabahın erken saatlerinde yer ve güneş doğmadan sıvışır. Onları hava henüz karanlıkken kuşatırsak, nasıl tuzağa düşürebiliriz? Köpekler onları karanlıkta göremez, hem kurtlar her yöne kaçabilirler. Elimiz boş döneriz. Bu yüzden gece yarısından sonra yola çıktık. Kuşatmayı tan ağarmadan önce gerçekleştireceğiz."

El feneri işaretleri sağlı sollu sürdü. Bilge eyerinde doğruldu, boynuzunu tutup el feneriyle iki yana da bir dizi ışık komutu yağdırdı; kimi uzun, kimi çok kısa, arada çarpılar ve daireler; hayli karmaşık bir dizi işaret. Avcıların oluşturduğu yarım daire tedirgin fakat düzenli bir biçimde öne doğru ilerlerken, insan haykırışları, at kişnemeleri ve köpek havlamaları dalga dalga yayılıyor-

du. El fenerlerinin karlı zeminde ve havada kesişen ışınları ışık yelpazeleri oluşturmuştu. Kardaki kurt izlerini fark eden insanlar, atlar ve köpekler çığlık attılar, kişnediler, havladılar; savaşın yaklaşmakta olduğuna dair kesin bir coşku.

"Ne işareti veriyorsun?"

Yaşlı adam işaret göndermeye devam ederek, "Batıdakilere yavaşlamalarını, doğudakilere ise biraz hızlanıp dağdan aşağı inen grupla birleşmelerini söylüyorum" dedi. "Ortadaki grubun telaş etmeden safı korumasına ihtiyacım var. Erken hareket etmek geç kalmak kadar kötüdür."

Chen artık çelikten bir perdeyi andırmayan gökyüzüne baktı; güneydoğuya doğru sürüklenen bulutları ve kenarlarındaki griliği seçebiliyordu.

İri köpekler kurtların kokusunu almışlardı bile, havlamalarının şiddeti arttı. Erlang tasma kayışını ısırıyor, öne doğru fırlamaya çabalıyordu. Chen onu var gücüyle çekiyor, itaat etmesi için kement sırığıyla başını okşuyordu.

Kurt izlerinin çoğu kuzeybatıyı işaret ederken, bazıları farklı yöne gidiyordu. Bilge izleri denetleyerek işaret göndermeye devam ediyordu.

"El fenerleri olmadan önce ne yapardınız?"

"Meşale kullanırdık, tereyağına batırılmış keçeyle sarılı tahta. Bunlar kadar parlaktılar ve kurtların onlardan ödü patlardı. Ayrıca biri üzerine saldırdığında postunu yakabilirdin."

Gökyüzü aydınlanmaya yüz tuttuğunda Chen sürüsünü birkaç ay boyunca güttüğü otlağı gördü. Zihninde kuzeybatıdaki üç tarafı dağlarla çevrili geniş havza canlandı, dağlardan birinin eğimi oldukça alçaktı. Bilge ilmiği orada daraltmayı planlıyordu muhtemelen. At çobanları dağın öte yanında pusuya yatmışlardı. Kurtlar havzaya girmek zorunda bırakıldıktan sonra arkalarındaki insanlar, atlar ve köpekler kapıyı kapatacaklar ve imha savaşı başlayacaktı. Chen kaç kurdun yakalanabileceğini tahmin bile edemiyordu. Sürü gerçekten büyükse köşeye sıkışan kurtlar karşılık verecekler, avcılar onlarla yakın dövüşe girmek zorunda kalacaklardı. Chen çoban sopasını eyerinden aldı, bileğine dolayarak kendini Batu'nun özel kurt öldürme yeteneğini tekrarlamaya hazırladı, fakat yine de biraz korkuyordu.

Rüzgâr şiddetlenmeye başlamıştı, bulutlar daha hızlı hareket ediyorlardı; bulutların arasından sızan güneş ışınları otlağı belli belirsiz aydınlatmaya başlamıştı. Havzanın ağzına gelindiğin-

de insanlardan hayret nidaları yükseldi. Solgun sabah ışığında bir düzine kadar iri kurt gördüler; kurtlar yürürken arada sırada durup etraflarına bakınıyor, fakat havzaya girmeye cesaret edemiyorlardı. Geçidin ağzına yakın bir yerde bir başka sürü görünüp kayboldu; onlar da arazinin yapısından ötürü tedirgin görünüyorlardı. Kim bilir, kendilerini bekleyen tehlikenin kokusunu almışlardı belki de.

Chen isabetli kararları ve formasyonu yönetmekteki başarısından ötürü Bilge'ye büyük hayranlık duyuyordu. Kurt sürüsü nereye doğru sürüklendiğini fark edip onları kuşatan avcıları gördüğünde ilmik çoktan boyunlarına geçmiş olacaktı; el fenerleri ürkütücü olma özelliğini yitirdiğinde kement sırıkları devreye girecekti. Yarım dairenin iki ucu havzanın dış sınırlarına doğru ilerlerken kurtlar, gerçekten, pusuya düşmüşlerdi.

Önder kurtlardan birkaçı durum değerlendirmesi yaptı, sonra dönüp hiç tereddüt etmeden sürüyü geldiği yere yönlendirdiler. Karınlarını at etiyle yeni doyurmuşlardı ve fevkalade diri görünüyorlardı. Güç ve hayranlık uyandırıcı bir yırtıcılıkla koşuyorlardı. Geçtikleri yerde karın üzerinden dehşet verici bir kurt buğusu yükseliyordu; hiçbir şey onları durduramazdı sanki. Kement sırıklarını nara atarak sallayan çobanlar atlarını saldırıya geçen kurtların üzerine sürdüler. İki uçtaki sürücüler hızlarını artırıp açılmış olan boşluğu doldurdular. Kurtların saldırısı gücünü yitirmedi, fakat hafifçe yön değiştirip en renkli giysilere ve daha az kement sırığına sahip olan kadınlara doğru yöneldi. Gasmai dahil kadınların hiçbiri bu saldırı karşısında geri adım atmadı. Üzengilerinin üzerine basarak kollarını salladılar, avazları çıktığı kadar bağırdılar; kurtların önünü sadece kollarıyla kesmeye hazırlanıyorlardı sanki. Fakat kadınların kement sırıklarının sayısı az olduğundan kurtlar onları zincirin en zayıf halkası olarak görmüş, güçlerini ve kararlılıklarını kullanarak kuşatmayı oradan yarmayı ummuşlardı. Chen'in kalbi kuşatmanın yarılacağı korkusuyla az kalsın duracaktı.

O anda Bilge eyerinde doğruldu, kolunu havaya kaldırdı ve sert bir biçimde aşağı indirdi. "Köpekleri salın!" diye bağırdı. Köpeklerin kayışlarını bırakan çobanların ıslıkları ve komutları duyuldu. Dizginlenmiş güce sahip, gözünü kan bürümüş yüzden fazla köpek doğudan, güneyden ve batıdan kurt sürüsüne doğru koşmaya başladılar. Bar ile Erlang en iri, en cesur ve birliğin en yırtıcı katil köpeklerinden birkaçıyla birlikte sürünün önderine

doğru koştular. Sahiplerinin önünde cesaretlerini kanıtlamak isteyen diğer köpekler birbirlerini geçmeye çalışırken deli gibi havlayarak onların peşinden koşuyorlardı

O arada çobanlar da köpeklerin başlattığı saldırıya destek olmak için atlarını mahmuzlamışlardı. Yeri döven toynaklar havaya kar ve toprak püskürtüyordu; korkusuz Moğol savaşçılarının bir zamanlar dünyayı titreten korkunç naraları dörtnala koşan atların ritmik gümbürtüsü eşliğinde yeri göğü inletiyordu.

Göz korkutucu saldırı kurtları ürküttü ve önderleri kayarak durduktan sonra döndü ve sürüyü dağ geçidine doğru koşturmaya başladı; geri çekilip yamacın öte yanındaki kurtlarla birleşmeyi ummaktan başka çareleri kalmamıştı. Ayrıldılar ve kuşatmayı delip dağı tırmanabilmek için üç ayrı yamaca doğru koşmaya başladılar; ya dağın zirvesine varacaklar ya da bayır aşağı saldıracaklardı.

Avcıların formasyonu düz bir çizgiye dönüşerek dağ geçidini kapattı. Yaşlı Bilge kurtları tam istediği yerde kıstırmıştı.

Dağın öte yanında yönetici Uljii ile askeri temsilci Bao Shungui uzun otların arasında gizlenmiş, tedirginlikle savaş alanındaki gelişmeleri izliyorlardı. Bao yumruğunu heyecanla yere indirdi. "Hani Bilge her zaman kurtlardan taraftı?" diye haykırdı. "Görüyor musun, bu sürüyü tam istediği zamanda ve yerde kıstırdı. İnanılmaz bir adam. Ömrümde bu kadar çok kurdu bir arada görmedim. Yaşlı adama hakkını teslim etmek gerek. Bu hizmetinden ötürü ödüllendirilmesini sağlayacağım."

Uljii de rahat bir soluk aldı. Gördüğü kadarıyla kırk-elli kurt tuzağa düşürülmüştü. Geçmişteki kuşatmalarda en fazla on ya da yirmilik bir sürü umut etmişlerdi. Fakat Bilge, Olonbulag'ın alfa erkeğiydi. Önceki kuşatma avlarında komuta Bilge'de olmadığında diğer avcılar katılmayı pek istemezlerdi. Fakat atların katliamı Bilge'yi öfkelendirmişti. Uljii, Batu'ya dönüp, "Emri ilet" dedi, "Kimse tek bir mermi sıkmayacak, havaya bile olsa. Bugün burada çok fazla insan var, serseri bir merminin birine isabet etme riskini alamayız."

"Birkaç kez tembihledim zaten" dedi Batu.

Dağın öte yanında at çobanları ile avcılar atlarının üzerinde gelecek işareti bekliyorlardı. Otlağın sunabileceğinin en iyileriydiler; kement sırığı ve çoban sopası kullanmakta çok mahir, mükemmel biniciler. Av için kendilerine en hızlı, en diri, genellikle şımartıp üzerlerine titredikleri atları seçmişlerdi; çünkü yitir-

dikleri at sürüsünün yüreklerinden hâlâ atamadıkları acısından o gün kurtulmayı tasarlıyorlardı. Köpeklerin havlamalarını duyan atlar çatışma öncesi gerginliğin pençesindeydiler. Dizginlerini çekiştirirken başlarını öne eğiyor, karlı zemini eşeliyorlardı. Göğüs ve bacak kasları iyice gerilmişti. Binicileri dizginlerini salar salmaz öne doğru atılmaya hazır bekleyen arka bacakları tuzak yayını çağrıştırıyordu. Tasmalı köpeklerin çoğu da yırtıcılıkları, aşırı dikkatleri ve iyi eğitimleri göz önünde bulundurularak seçilmişlerdi. Onlar da yaklaşmakta olan muharebenin seslerini duymuş, fakat sessiz kalmışlardı; ağızları açık, gözleri sahiplerinin üzerinde, disiplinli ve çatışma görmüş savaş gazileri.

Uljii ile Batu hafifçe kamburlarını çıkarıp işareti vermeye hazırlandılar.

Kurt sürüsü gücünü kuşatmayı kuzeybatıdaki en yüksek noktada kırmaya odaklamış gibi görünüyordu. Yükseğe tırmanmak söz konusu olduğunda ne insanlar, ne atlar, ne de köpekler kurtlarla aşık atabilir. Sağlam yapıları, benzersiz dayanma güçleri ve gıpta edilecek ciğer kapasiteleriyle dağ zirvelerine doğru koşarak düşmanlarını geride bırakmaya alışıktırlar. Düzlükte kurtlardan daha hızlı koşabilen az sayıdaki köpek ve atlar bile kurtlar tırmanmaya başlayınca geri düşerler. Kurtlar dağın zirvesine vardıklarında durup biraz soluklanırlar ve düşmanı atlatmanın en iyi yolunu – en dik yamaç, gizli bir vadi, bir koyak– araştırdıktan sonra yıldırım gibi hareket ederler. Genellikle at ve binici zirveye vardığında kurtlar arkalarında hiçbir iz bırakmadan kaybolmuşlardır; görünürde olsalar bile, çoktan tüfek menzilinin dışına çıkmışlardır.

Kurtlar var güçleriyle dağa doğru koşuyorlar, atlılar ve köpekler onları izliyorlardı. En hızlı kurt en önde, alfa erkeği ile birkaç iri kurt da onun yan tarafında koşuyordu. Uljii boynu ve göğsü gri-beyaz karışımı kurdu işaret edip Batu'ya, "Önderleri bu!" dedi. "Sürüye at katliamında önderlik eden kurt bu! O senin. Gidelim!"

Sürü yüz metre uzaktaydı. Batu geriledi, kement sırığını aldı ve eyere sıçradı. Uljii atına atladığı gibi "Hücum!" diye bağırdı.

At çobanları "Haydi! Haydi!" diye bağırırken Batu sırığını savaş bayrağı gibi havaya kaldırdı. Dağın zirvesinde birden onlarca av köpeği ile at belirdi. Köpekler birer torpido gibi hedeflerine yöneldiler. Av çobanlarının üçte ikisi önde sürüyorlardı. Yamacın ortasına geldiklerinde bir yarım daire oluşturup Bilge'nin komutasındaki diğer avcılara bağlandılar. Kalan üçte bir uzun sırıklarıyla dosdoğru kurtların üzerine gittiler.

Baskına uğrayan kurtların saflarında kargaşa belirdi. Büyük

beceri ve aşinalıkla uyguladıkları türden bir tuzağa şimdi kendileri düşmüştü. Bunun bilincinde olarak bir zamanlar tuzağa düşürdükleri ceylanlardan bile daha çok panikleyip öfkeden kudurdular. Utançları öfkeye dönüştüğünde yükseğe tırmanmaktan vazgeçip insanlar ve köpeklerle belirleyici bir çatışmaya girmek üzere yamaçtan aşağı koşmaya başladılar. Canlarını hiçe sayarak saldırıya geçen köpeklerin üzerine atladılar, pek çoğunun yerde yuvarlanmasına neden oldular. Karlı yamaç kurtlarla köpeklerin birbirine karıştığı korkunç bir savaş alanına döndü; sivri dişler –kurda ve köpeğe ait– yırtıp parçalıyor, havaya kar ve hayvan tüyleri saçılıyordu. Köpekler ciyakladı, kurtlar uludu, boyunlardan ve kafalardan köpek ve kurt kanı fışkırdı. O güne dek bu denli kanlı bir mücadeleye tanık olmayan öğrencilerin nutku tutulmuştu.

O anda Batu yamacın yüksek bir yerinden gözlerini gri renkteki kral kurda dikmişti. Kement sırığını doğrultup saldırdı. Fakat kurtların önderi yandaşlarıyla birlikte yamaçtan aşağı koşacağına dönüp batıya doğru koşmayı seçti. Dört beş kurt kuşatmayı yarma umuduyla önderlerinin etrafını sardılar. Batu, üç avcı ve beş av köpeği kral kurtla yandaşlarının peşine düştü. Fakat kral kurt, geniş arazi bilgisiyle, farklı olmakla birlikte hayli tehlikeli bir kaçış yolu denemeye kararlıydı. Karın altındaki toprak küçük ve kaygan taşlarla kaplıydı ve kurtların üzerlerine basmalarıyla taşların yamaçtan aşağı yuvarlanmaları bir oldu. Fakat kurtlar iri, dolgun patileriyle aşağı yuvarlanmadan kaygan taşların üzerinde koşabiliyor, arkalarında kükreyen bir heyelan bırakıyorlardı. Patileri daha küçük olan köpekler tökezleyerek de olsa takibi sürdürebildiler, ancak atlar sürdüremediler. Üç avcı taşlı bölgeye vardıklarında atlardan biri tökezleyip binicisiyle birlikte yamaçtan aşağı yuvarlandı. Binicinin kement sırığı üç parçaya ayrıldı. Korkuya kapılan diğer iki avcı dizginlere asıldılar, attan atladıkları gibi arkadaşlarının yardımına koştular.

İntikam ateşiyle yanan Batu kement sırığını yürüyüş asası gibi kullanmak için doğrulttu, ince ucuyla taşların arasını yoklarken atını arkasından çekerek takibe yaya devam etti. "Yakalayın!" diye bağırdı. "Yakalayın şunu!" Yamacın sırtına vardığında köpeklerin yürek paralayıcı havlamalarını duydu. Eyerin üzerine sıçrayıp atını hızla sesin geldiği yere doğru sürdü. Birkaç saniye sonra köpeklerden birinin yarı ölü olarak yerde yattığını gördü, bir diğerinin bir kulağı eksik ve yüzü kan içindeydi. Boyun tüyleri dikilmiş diğer üç köpek, korku içinde geri çekilmekteydiler. Kurtlar kement sırığını görür görmez dönüp vadiye doğru koşmaya başladı-

lar. Batu, avcılardan biri ve yara almamış üç köpek kurtların peşine düştüler.

Uljii, Batu'nun yamacın sırtına doğru gittiğini görmüştü, Bao Shungui'yi kuşatmanın en iyi izlenebileceği bir noktaya götürdü; oradan savaş alanını gözlemleyerek birliklerini en etkili biçimde yayacak, kurtların boynundaki ilmiği yavaşça daraltabilecekti. Deneyimli Moğol avcıları durumu içgüdüsel olarak kavrıyor, sorumluluklarını mükemmel bir biçimde yerine getiriyor, kimse kişisel kahramanlıklara soyunmuyordu. Kuşatmayı yaran bir kurt olursa hemen dışarıda bekleyen avcılar tarafından karşılanıp ya kementle yakalanıyor ya da tekrar çemberin içine sürülüyordu. Bu avcılar harekete geçtiklerinde oluşan boşluklar bile kuşatmanın bütünlüğünü bozmak istemeyen diğerleri tarafından dolduruluyordu.

Çemberin ortası erkek, at, köpek ve kurt karmaşasıydı. Yerde hiç hareket etmeden yatan birkaç köpeğin ve kurdun ölümcül yaralarından kan ve buhar yükseliyordu. Kırk-elli kurt, yüz yetmiş köpek tarafından kuşatılmıştı. Kurtlar omuz omuza, sırt sırta, kuyruk kuyruğa durup sivri dişlerini çıkarmış, ortak bir savunmada ölümle yüzleşmişlerdi. Pek çok kurt ve köpek omuz ve göğüs bölgelerinden yara almışlardı, kanıyorlardı. Köpeklerin oluşturduğu ön cephenin arkasında otuz kadar avcı kement sırıklarıyla ortadaki kurtları yakalamaya çalışıyorlardı. Birbirlerini ısırıp pençeleyen kurtlarla köpekler ölümüne kapışmışlardı. Kurtla köpeği ayırmak çok zorlaşmıştı, bu da yanlışlıkla bir köpeği kementlemekten korkan avcıların işini zorlaştırıyordu. Ölümüne çarpışan bu kadar çok kurt varken saldırmayı da göze alamıyorlardı; kurtların büyük kısmı henüz çarpışabilecek durumdaydı. Zamansız bir saldırı onlara kargaşadan istifade edip köpeklerin ve avcıların arasından sıyrılma fırsatı tanıyabilirdi, böylece arka plandaki seyrek dizilmiş avcılara baskı uygulayabilirlerdi.

Daha deneyimli avcılar kement sırıklarını kurtların başının üzerine uzatıp içlerinden birinin sürüden ayrılmasını bekliyorlardı; bu gerçekleştiğinde ilmiği geçirip –boyuna, gövdeye ya da bacağa, nereye denk gelirse– sıkıyorlar ve hayvanı katil köpeklerin üzerine atlayıp parçalayabilecekleri bir yere sürüklüyorlardı.

Öğrenciler, kadınlar ve çocuklar kuşatmanın dışında konuşlanmışlardı. Bilge, Chen ile Yang'i dağın yamacına göndermişti, oradan aşağıda olup bitenleri olduğu gibi izleyebiliyorlardı.

Kurtlar, kaçınılmaz olarak, peş peşe kementlere yakalanıyor, sürükleniyor ve köpekler tarafından parçalanıyorlardı. Gırtlakla-

rından boğuk ulumalar yükselen kurtlar hemen taktik değiştirdiler. Havaya sıçrayıp köpeklerin boğazlarına saldıracaklarına, başlarını yere eğerek çarpışmaya başladılar, böylece yukarıdan kenetlenmeleri mümkün olmuyordu.

Chen muharebeyi yukarıdan dürbünüyle izliyordu ve kaçış şansları bulunmamasına rağmen kurtların ne yaptıklarını gayet iyi bildiklerini fark etti. Onları kuşatan asıl güç olan avcı köpeklerin birini ya da ikisini öldürmekle yetinecek gibi görünmüyorlar, mümkün olduğunca fazla köpek haklamaya çalışıyorlardı. Üçlü ve dörtlü gruplar halinde çalışıyor, birbirlerinin yardımına koşuyor, ölümcül kurt dişlerini her ısırıkta kan tadına bakmak için kullanıyorlardı.

Savaşı avcı halkalarının arkasından yöneten Bilge birden, "Saldır, Bar, saldır!" diye bağırdı. Sonra geri çekilme işaretini verdi.

Chen ile Yang yaşlı adamın aklından geçeni anladı. "Erlang, saldır!" diye bağırdılar. "Erlang, saldır! Saldır! Saldır!"

İki vahşi, gözlerini kan bürümüş köpek, bağırışların ve el işaretlerinin ne anlama geldiğini çok iyi biliyorlardı; birkaç adım geri çekilip taktik değiştirdiler. Yüksek bir kükremeyle sürünün en iri kurduna, önderine saldırdılar. Daha hızlı olan Erlang kurda önce çarpıp onu üç dört metre geriye fırlattı. Kurt ayaklarının üzerinde durmayı başarmıştı ancak bu kez Bar ona balyoz gibi çarpıp yuvarlanmasına neden oldu. İşte o anda Erlang ayağa kalkmasına fırsat tanımadan üzerine atıldı ve destek beklemeden dişlerini önder kurdun boynuna geçirdi. Dört koldan havaya fışkıran kan karlı zemine döküldü. Erlang'ın kana bulanmış yüzü sürüye korku saldı. Can çekişen önder kurt dişlerini çıkarmış, kalan gücüyle pençelerini sallıyor, Erlang'ın göğsünde ve karnında kanlı izler bırakıyordu; fakat köpek ondan daha yırtıcıydı ve hiçbir şey onu kurbanının boynunu bırakmaya itemezdi. Sürü tanıyordu bu vahşi köpeği; onun dövüş yeteneğine daha önce tanık olmuşlardı. Önderlerinin katilinden uzak durmayı yeğleyip geri çekildiler.

Diğer iri köpekler Erlang'ın taktiğini benimsemiş olmalıydılar ki kurtlara toslayıp onları uçurmaya başladılar. Erlang ile Bar, iki katil, dehşet verici bir saldırı düzenleyip kurtların savunmasını delerek avcıların yolunu açtılar. Kurt sürüsünün üzerine kement sırıkları yağdı, kurtların dizilişleri bozuldu ve bir kısmı ilmiklere, bir kısmı da onları bekleyen köpeklerin dişlerine yürüdü.

Savaşın yitirildiğini anlayan kurt sürüsü dağıldı. Her kurt yetenek ve cesareti doğrultusunda kuşatmayı farklı yönden delmeye çalışacak, böylece savaş planında kargaşa yaratılacaktı; bu, ha-

yatlarını kurtarmaları için son şanslarıydı. Fakat her kurt anında beş altı köpek ve bir iki avcı tarafından kuşatıldı; kaçış olanaksızdı. Dış halkadaki avcılar –erkek ve kadın, genç ve yaşlı– koro halinde naralar atarak kement sırıklarıyla saldırıya geçtiler.

En iç halkada, kendini sürekli kurtlarla kıyaslayan Lamjav, iki köpeğin bir kurtla boğuşmakta olduğunu görüp yanlarına sürdü, eyerinden eğildi ve sırığı kurdun üzerinden geçebileceği kadar alçakta tuttuktan sonra yukarı çekerek ilmiği havyanın arka bacaklarına geçirdi. Kurda dönüp sırığa saldırma olanağı tanımayan Lamjav kendi etrafında dönerek hayvanı çuval gibi sürükledi. Lamjav köpekleri çağırırken, kurtulmak için umutsuzca yeri tırmalayan kurdun tüyleri karın üzerine düştü.

Otlakta kurt kementlemek zordur, öldürmek ise daha da zor. Kurtların boyunları kısa ve kalın olduğundan ilmikten kolaylıkla sıyrılabilirler. Bir kütüğü kementlemek gibidir, ilmiği sıkarken genellikle kayarlar. Bu yüzden deneyimli avcılar kurdu en ince yeri olan kalçalarından yakalamayı yeğlerler; başarılı olursa kaçışı yoktur. Fakat sonra iş kurdu öldürmeye gelir. Boyundan sürüklemek genellikle boğulmasına neden olur, ancak ilmik kalçalarından geçmiş ve tek bir avcı söz konusuysa, iş zorlaşır, çünkü avcı atından indiğinde kurt sırığa saldırıp onu ikiye kırdıktan sonra ya avcıya saldırır ya da kaçar. Sadece çok cesur ve yetenekli avcılar kurdun ayağa kalmasını beklemeden onu yanına sürükledikten sonra çoban sopasını ya da bıçağını kullanarak öldürür. Çoğu avcı kurtla karşı karşıya gelmeye çekindiği için hayvanı başka bir avcının ya da köpeklerin yanına sürükleyerek postundan feragat eder.

Lamjav kurdu karın daha derin olduğu yere doğru sürükledi ve bir katil köpek arandı. Kurdun etrafını sarmış birkaç köpek deli gibi havlıyor, arada küçük bir ısırık alıyor, fakat öldürücü darbeyi vurmaya cesaret edemiyorlardı. Erlang'ın dişlerini yere yatırdığı bir kurdun boynuna geçirdiğini gören Lamjav kendi kurdunu Erlang'ın yanına sürükleyip, "Öldür! Öldür!" diye bağırdı.

Erlang ölümcül yara almış kurdu bıraktı, döndü ve Lamjav'ın yakaladığı kurda saldırdı. Kurdun göğsünü ve başını ön patileriyle yere bastırıp dişlerini boğazına geçirdi. Kurt, atardamarı kesilmiş olmasına rağmen, pençeleriyle Erlang'a karşı koymaya çalıştı, fakat başaramadı.

Lamjav eyerinden yere atlayıp avcılara seslendi. "Onları buraya sürükleyin. Bu köpekle baş edemezler!"

Biraz ileride Bar kemende yakalanmış bir kurdu öldürmekle

meşguldü. Kementleriyle kurt yakalamış olan birkaç avcı kurbanlarını işlerini bitirmeleri için Erlang'ın ya da Bar'ın yanına sürüklüyorlardı.

Fakat öldürme çılgınlığına katılan köpekler o ikisinden ibaret değildi. Dorji'nin ünlü kurt köpeklerinin her biri eğitimli kurt katilleriydiler ve onlardan diğerleriyle uyum içinde çalışmaya uygun yedi sekiz tane vardı: Hızlı olanlar kurtları yorarken, yavaş olanlar onları toslayarak yere yıkar ve doğrudan boğazlarına saldıracak daha yırtıcı yoldaşları gelinceye dek yerde tutarlardı. Asla tek çarpışmazlar, bir birim olarak hareket ederlerdi. Şimdi de öyle çarpışıyorlardı; kurtları çabuk ve etkili bir biçimde öldüren sekiz köpeklik bir tim. Halihazırda üç tane öldürmüşlerdi ve dördüncünün peşindeydiler.

Avcılar da üçlü ve dörtlü gruplar halinde çalışıyorlardı. Biri bir kurt yakalar yakalamaz diğerleri atlarından aşağı atlıyor, kurdu kuyruğundan ya da arka bacaklarından tutup çoban sopalarıyla kafasını parçalıyorlardı. Beş altı avcının iki iri kurdu kovaladığı kuzeybatı tarafından korkunç feryatlar yükseliyordu.

Bir avcıdan diğerine kaçmaktan sersemlemiş olan kurtların gidecek yerleri kalmamıştı. Birkaç kez yere devrilmiş olan kurtlardan biri artık koşamıyordu. Laasurung kement sırığını yere fırlattı, ayaklarını üzengilerden çıkarıp eyerin üzerine sıçradı ve çömeldikten sonra kurdun sırtına atladı. Kurda kaçma fırsatı tanımadan üzerine bindi. Hayvanı kulaklarından kavrayıp başını yere vurmaya başladı, kurdun ağzından burnundan kan boşaldı. Birkaç avcı Laasurung'un yanına geldiler ve kurdun üzerine atılıp hayvanın soluğunu kestiler. Sonunda, Laasurung bıçağını çıkarıp hayvanı öldürdü. Diğer kurt onu sırayla tekmeleyen üç genç avcının oyuncağı olmuştu, sonunda içlerinden biri kurdu öldürüp oyunu sonlandırdı.

Chen Zhen, Yang Ke ve diğer öğrenciler kement sırıklarını yere bıraktılar. Onların bu avdaki rolü gözlemle sınırlı kalmıştı. Onları en çok hayal kırıklığına uğratan, içlerinde savaşa gönderilen tek öğrenci olan at çobanı Zhang Jiyuan'in tek bir kurt bile kementleyememiş olmasıydı.

Savaşın kazanıldığını gören Bilge atını Chen ile Yang'in yanına sürdü. "Siz öğrenciler iyi iş çıkardınız" dedi. "Mevzilerinizden ayrılmadınız. Sizin burada olmanız bana kement sırıklarıyla daha çok avcıyı savaş alanına gönderme olanağı tanıdı." Öğrencilerin yüzlerindeki hayal kırıklığını fark edip bir kahkaha attı. "Senin şu köpeğin kahramanca bir katkı yaptı. Saydım senin için; tek başı-

na iki kurt öldürmekle kalmayıp avcıların da iki kurt öldürmesine yardım etti. Her birinize bir post düşüyor. Geleneğe göre diğer ikisi onları kementleyen avcıların hakkı." Bilge döndü ve hep birlikte yamaçtan aşağı indiler.

Av bitmişti. Kuşatmayı delmek için hızından ya da kurnazlığından yararlanan beş altı, özellikle hızlı ya da yetenekli ya da sadece talihli kurt dışında sürü bütünüyle imha edilmişti.

Dış halkadaki avcılar savaşın ganimetlerine yakından bakmak için naralar atarak yamaçtan aşağı koştular. Bilge onlara iki kurt leşini Chen ile Yang'in durdukları yere götürmelerini tembihlemişti bile. Sonra Bilge kollarını sıvayıp postlarını yüzmelerine yardım etti. Gasmai adamlara Bar'ın öldürdüğü iki kurtla, Sanjai'nin öldürdüğü iki kurdu getirtti. Sanjai ile Gombu kurtların postlarını yüzmeye yardım etmeye gittiler.

Chen, Bilge'den kurt postunun nasıl yüzüleceğini daha önce öğrenmişti; öğrenme sırası Yang'deydi şimdi. Bilge postu çene kemiğinin altından kesti, sonra başının üzerine sıyırdı. Yang'e kurdun dişlerini deri bir kayışla bağlamasını söyledikten sonra deriyi boynuna kadar indirdi, oradan da geriye doğru çekerek derisini etinden ayırdı. Bu noktada post ters yüz olmuştu, bu yüzden ters çevirdiler ve mükemmel post ortaya çıktı.

"Aferin" dedi Bilge onlara. "Fazla yağ yok. Eve gittiğinizde içine kuru ot doldurup uzun bir sırığa bağlayın. Böylece Olonbulag halkının nezdinde avcılığınız onaylanmış olacak."

Erlang ile Sarı sahiplerinin yanına çömelmiş bakıyorlardı. Erlang sürekli göğsündeki ve bacaklarındaki yaralardan akan kanı yalıyordu. Bundan haz duyuyordu sanki. Yara almamış olan Sarı ise, şımartılmış evcil bir hayvan gibi, Erlang'ın başındaki yaraları yalıyordu. Yine de avcıların çoğu ona övgüler yağdırıyor, kurtları nasıl yere devirip bacaklarından nasıl ısırıklar aldığını söylüyorlardı. Sarı olmasaydı Lamjav kemendini kurtlara geçirmeyi başaramazdı.

Bu, Yang'i mutlu etti. "Lamjav benim gibi, en nihayetinde" dedi, "köpeğinin arkasında cesur duruyor."

Chen cebinden birkaç katı şekerleme çıkarıp iki generale verdi; iki tane Erlang'a, üç tane de Sarı'ya. Erlang ile Sarı'nın o gün onlar için gurur kaynağı olacaklarını önceden sezmişti zaten. Köpekler şekerlemeleri yere bıraktılar, ambalaj kâğıdını dişleriyle parçaladıktan sonra dilleriyle ağızlarına attılar ve başlarını havaya kaldırıp çatır çatır yediler. Diğer köpekler salyaları akarak onları seyrediyor ya da yerdeki ambalaj kâğıtlarını yalıyorlardı. Öğ-

rencilerin gelmesi köpeklere dünyada yemeye alışık oldukları besinlerden daha lezzetli şeyler olduğunu öğretmişti. Diğer köpeklerin önünde şekerleme yemek Erlang ile Sarı'ya köpek gururlanması kazandırıyordu.

Gasmai gülümseyerek yanlarına geldi ve Chen'e, "Bizim çadırdan gittikten sonra eski köpeğini unuttun anlaşılan" dedi. Elini Chen'in cebine soktu, birkaç şekerleme alıp Bar'a verdi. Chen telaşla cebindeki bütün şekerlemeleri çıkarıp Gasmai'ye uzattı. Gasmai gülümsedi, bir tanesinin kâğıdını çıkarıp ağzına attı.

Boğucu bir hava kaplamıştı av alanını; kurtların leşlerinden, atların bedenlerinden, köpeklerin soluğundan ve aile birimlerine ayrılıp ölü kurtların postlarını yüzmekte olan insanların alnından buhar yükseliyordu. Savaş ganimetlerinin bölüşülmesinde geleneğe uyuluyordu. Tartışma yoktu. Çobanlar hangi köpeğin ya da avcının hangi kurdu öldürdüğünü her zaman bilirlerdi. Bazen aynı hayvanı kementlemiş iki avcı arasında küçük bir söz alışverişi olurdu, ancak Bilge araya girip meseleyi tek bir cümleyle hallederdi: "Postu satın, bir testi içki satın alıp bölüşün." Hiç kurt öldürememiş olan avcılar ve çobanlar diğerleri postları yüzerken oturmuş heyecanla onları seyrediyor, postların durumu ve köpekler hakkında olumlu yorumlarda bulunuyorlardı. Köpekler iyiyse, postlar kusursuz olurdu; köpekler kötüyse postlar her zaman zarar görürdü. Payına en çok post düşenler herkesi evlerine içki içip kutlamaya davet ediyorlardı. Bozkırda kuşatma avından herkes istifade eder.

Sessizliğin çöktüğü av alanında insanlar nihayet dinlenme fırsatı buldular.

En nahoş iş kadınlara düşüyordu: Yaralı hayvanların yaralarını sarmak. Erkekler köpekleri avlanmak için kullanırlardı, fakat kadınların onlara geceleri sürülere bekçilik etmeleri için ihtiyaçları vardı. Onları neredeyse çocuklarıymış gibi büyüten de kadınlardı. Köpekler yaralandıklarında ya da öldüklerinde yaslarını onlar tutardı. Birkaç köpek yerde ölü yatıyordu. Yattıkları yer ruhlarının Tengri'ye uçtuğu yerdi; onları göğe ölümcül düşmanları, kurtlar göndermişti "Köpekler kurtlara şükretmeli" dedi Bilge, "çünkü onlar olmasa çobanlar bu kadar çok et depolamaya ihtiyaç duymaz, bu yüzden de yavruları doğar doğmaz Tengri'ye uçarlardı."

Ölü köpeklere kimse el sürmüyordu, çünkü bir bozkır Moğolu köpeklerin harikulade, parlak postlarını kullanmayı aklından bile geçirmez. Köpekler onların silah arkadaşları, en iyi dostla-

rı, kardeşleridir. Bozkır insanı geçimini iki yolla sağlar: Avcılık ve hayvancılık. İkisi için de köpekler elzemdir. Üretim aracı ve sürü bekçisi olarak köpekler onlar için, Orta Ova'daki çiftçiler için öküz ne kadar önemliyse o kadar önemlidir, daha da önemli hatta. Ayrıca insanla çok daha yakın ilişki kurarlar, yabanın yalnızlığını dağıtmasına yardım ederlerdi.

Az ve tehlike altında bir nüfusa sahip olan devasa Moğol Bozkırı'nda insanların güvenliğini köpekler sağlar. Gasmai bir keresinde Chen ile Yang'e bir güz günü sobanın küllerini boşaltırken koyun tezeğinin tütmekte olduğunu fark etmediğini ve Bar'ın onu kurtardığını anlatmıştı. Güçlü rüzgârın başlattığı ateş hızla çadırın önündeki kuru otlara sıçramıştı. O gün evde Eji ve oğluyla yalnızdı, örgü örüyordu, dışarıda olanlardan habersizdi. Birden Bar'ın deli gibi havlayıp kapıya vurduğunu duymuştu. Dışarı koştuğunda alevler diğer üretim birliklerine ait saman yığınına sıçramak üzereydi. Yüksek, sıkıştırılmış, yağlı saman yığını tutuşacak olsa kurtarmak olanaksızdı. Yangında ölmeyen ya da yaralanmayan hayvanlar o yılın samanı olmaksızın açlıktan ölecek, o da cezalandırılacaktı. Bar'ın uyarısı ona hayatın kendisinden bile daha değerli bir zaman kazandırmıştı. Büyükçe ıslak bir keçe parçası alıp doğru alevlere yürümüş, keçe parçasına sarınarak yerde yuvarlanmış, böylece yangını samanlığa ulaşmadan söndürebilmişti. Sık sık Bar olmasa ne yapacağını bilemeyeceğini söylerdi.

"Erkeklerimiz içkiye o kadar düşkünler ki" demişti Chen ile Yang'e, "bazen atlarından düşer ya da donarak ölürler. Ölmeyenler eve koşup karılarının giysilerini dişleriyle çekiştirerek onlara götüren köpeklerine şükretsinler. Onları karın içinden çıkarıp evlerine götürürler. Her çadırda mutlaka hayatı köpekler tarafından kurtarılmış biri vardır.

Bu yüzden köpek eti yemek, köpek postu yüzmek ya da köpek postunun altında uyumak bağışlanamaz bir ihanet olarak görülür. Çobanların tarım alanı sakinlerinden ve Han soyundan gelen Çinlilerden nefret etmelerinin nedenlerinden biri de buydu.

Bilge eski günlerde Han ordularının bozkıra geldiklerini ve köpekleri öldürüp yediklerini, bu yüzden çılgına dönen çobanların silahlanıp direnişe geçtiklerini söylemişti. Şimdi bile çoban köpeklerinin onları öldürüp yiyen yabancılar tarafından çalındığı oluyordu. Postları gizlice Kuzeydoğu'ya ve Çin'e gönderiliyordu. Moğol köpeklerinin geniş ve parlak tüylü postu şapka ve yatak örtüsü yapımında oldukça revaçtaydı. Yaşlı adam, "Ama bu Çin kitaplarında yazmaz!" demişti öfkeyle.

Bilge ve ailesi Chen'e sık sık, "Siz Çinliler köpeklerden nefret eder, onları lanetler, hatta öldürürsünüz. Öyleyse niye yiyorsunuz?" diye sorarlardı.

Soru karşısında utanç duyan Chen onlara tatmin edici bir yanıt verebilmek için uzun uzun düşünmek zorunda kalmıştı

Bir akşam ateşin etrafında otururlarken aileye şöyle dedi: "Hanların arasında fazla göçer yoktur, avcı ise birkaç tanedir. Avlanıp yenebilecek her hayvan avlanıp yenilmiştir. Bu yüzden köpeklerin kıymetini bilmeyiz. Yoğun nüfus yüzünden biz Çinliler pek yalnız kalamadığımızdan arkadaşlık etmek için köpeğe ihtiyaç duymayız. Köpeklere dair bir düzine kadar lanetleyici atasözü ve deyimimiz var: 'kurt gibi aç ve köpek kadar vahşi'; 'tahtırevanda oturan köpek iyiliğin değerini bilmez'; 'köpeğin ağzından fildişi çıkaramazsın'; 'sadece işgüzar köpekler sıçan yakalar'; 'köpeğe etli bir kemik fırlat, geri gelmez.' Bu deyimlerin bazıları siyasete girmiştir. Ülkede herkes, 'Liu Shaoqi'nin köpek kafasını ez' ve 'Köpek Liu kahrolsun' sloganlarıyla bağırıyor.

"Neden köpeklerden nefret ediyor, onları lanetliyoruz, öyle mi? Çünkü köpekler Çin kurallarına uymazlar. Bizim eski bilge Konfüçyus'umuzu biliyorsunuz, değil mi? Konfüçyus nasıl yaşanması gerektiğine dair bir dizi kural koydu ve biz yüzyıllar boyunca bu kuralları uyguladık. Okuma yazması olan her Çinli yanında Konfüçyus'tan alıntılar taşırdı, aynı bugün Başkan Mao'nun kırmızı alıntılar kitabını taşıdıkları gibi. Bu kuralları uygulamayanlar barbar olarak nitelendirilir, hatta bazen idam edilirlerdi. Köpeklerle en büyük sorun Konfüçyus'un bu davranış kurallarını ihlal etmeleri. Yabancılara havlayarak konukseverlik kuralını çiğnerler; ensest yaparlar; insan dışkısı yerler. Fakat köpeklerden nefret etmemizin, onları öldürüp yememizin asıl nedeni, göçer değil de çiftçi olmamız, bu yüzden de başkalarını kendi gelenek ve âdetlerimizi uygulamaya zorlamamız."

Bilge ile Batu, Chen'i sessizce dinlediler, herhangi bir şekilde içerlemiş görünmüyorlardı. "Delikanlı" dedi Bilge bir süre sonra, "daha çok insan, Han ya da Moğol, bu tür konularda senin kadar mantıklı olsaydı keşke."

Gasmai iç geçirdi ve öfkeyle, "Köpeklerin başına gelen en kötü şey Çin toplumuna sokulmalarıydı" dedi. "En iyi yaptıkları şeyleri orada yapamadıkları için sadece kusurları görülür. Ben köpek olsaydım onlardan elimden geldiğince uzak dururdum. Burada kalmayı yeğlerdim, bir kurda yem olsa pahasına."

"Buraya gelinceye dek" dedi Chen, "köpeklerle insanların bu

kadar benzeştiğini, köpeklerin insanın gerçek dostları olduklarını bilmezdim. Sadece yoksul ve cahil çiftçi kesimi köpek dahil her şeyi yer. Bir gün, belki, bütün Çinliler refaha erdiğinde ve herkese yetecek kadar besin olduğunda, onlardan nefret etmeyi ve onları yemeyi bırakıp onlarla arkadaş olmayı öğrenecekler. Ben köpekleri sevmeyi öğrendim. Köpeksiz geçen bir gün harcanmış bir gündür benim için. Biri çadırımızdaki köpekleri öldürecek olsa onu doğduğuna pişman ederim." Chen şaşkınlıkla kendini heyecanına iyice kaptırdığını fark etti. Bir beyefendinin kavga etmeden tartıştığı ilkesiyle büyütülmüş biri olarak kendini insandan çok kurda has duygular vurgularken bulmuştu.

"Beijing'e döndüğünde köpek yetiştirecek misin?" diye sordu Gasmai.

"Köpekleri ömrümün sonuna kadar seveceğim" dedi Chen gülümseyerek. "Sizin sevdiğiniz kadar. Bu arada, bilmeniz için, ailemin bana Beijing'den gönderdiği şekerlemelerin hepsini vermedim size. Sana ve Bayar'a bile çok vermedim. Köpeklerime sakladım onları."

Batu, Chen'in sırtına bir şaplak attı. "Artık yarı Moğol sayılırsın."

Köpeklere dair bu konuşmanın üzerinden altı aydan fazla bir süre geçmişti, fakat Chen o gün verdiği sözü hiçbir zaman unutmayacaktı.

Savaş alanına sessizlik çökmüştü. Bitkin ve yaralı köpekler yitirdikleri yoldaşlarının yasını tutuyor, cesetlerinin etrafını tedirginlik ve korkuyla koklayıp etraflarında tekrar tekrar dönüyorlardı; bir tür veda ayini belki. Bir erkek çocuğu yerde yatan köpeğinin üzerine kapanmış ağlıyordu. Yetişkinler onu uzaklaştırmaya çalıştı, fakat oğlan büyük bir üzüntüyle ağlamaya ve gözyaşlarını köpeğinin cansız gövdesine akıtmayı sürdürdü. Çocuğun feryatları uzun süre havada asılı kaldı ve Chen Zhen bulanıklıktan başka bir şey görmez oldu.

13

Bao Shungui ile Uljii otlak görevlilerinden oluşan ekibi savaş ganimetlerini görmeye götürdükten sonra Bilge'nin yanına sürdüler. Bao atından indi ve yaşlı adama coşkuyla, "Muhteşem bir zafer!" dedi. "Gerçekten muhteşem! Bunu sana borçluyuz. Büyük bir başarı, üstlerime göndereceğim raporda bunu belirteceğim."

Yaşlı adamın elini sıkmaya yeltendi, fakat Bilge kanlı parmaklarını göstererek karşılık verdi. "Çok kirli" dedi.

Bao yine de yaşlı adamın elini tutup sıktı. "Kurt kanıyla birlikte belki senin güzel talihinden de bana biraz bulaşır. Biraz da şanından ve şerefinden."

Yaşlı adamın yüzü karardı. "Lütfen şan ve şeref gibi şeylerden söz etmeyelim. Şan ne kadar büyükse benim günahım da o kadar ağır. Bu bir daha gerçekleşmeyecek. Bu tür avlar düzenlemeye devam edersek kurtların soyu tükenir; ceylanların, tarla sincaplarının, tavşanların ve dağsıçanlarının sayısı artar. Bu da bozkırın sonu demektir ve Tengri'yi gazaba getirir. Biz ve hayvanlarımız ağır bir bedel ödemek zorunda kalırız." Kanlı ellerini korku ve kaygıyla Tengri'ye doğru kaldırdı.

Bao mahcup bir kahkaha attıktan sonra dönüp kan kaplı Erlang'a baktı. "Şu methini duyduğum vahşi köpek bu mu?" diye sordu heyecanla. "Çok iri ve ürkütücü. Yamaçtan seyrettim onun dövüşmesini. Gerçek bir kaplan. Kurt sürüsüne ilk saldıran o oldu. Önderlerinden birini öldürüp sürüyü sindirdi. Toplam kaç kurt öldürdü?"

"Dört" diye yanıtladı Chen.

"Müthiş bir köpek!" dedi Bao. "İri ve vahşi bir çoban köpeğin olduğunu duymuştum. Senin bozkır kurallarını hiçe saydığından şikâyet edip köpeği öldürtmemi isteyenler de oldu. Buranın kumandanı benim, bu köpek bundan böyle iyi beslenecek, ona çok

iyi bakılacak. Gelecekte koyun öldürürse, canını bağışlayacağım. Fakat koyunların postları birliğe gidecek, etin bedelini de sen ödeyeceksin."

Chen ile Yang bunu memnuniyetle kabul ettiler. "Biz öğrenciler tek bir kurt bile öldüremedik, bu yüzden köpeklerle eşdeğer değiliz, hele bununla." Herkes güldü, diğer öğrenciler bile.

"Bu bir Çinlinin edeceği türden bir söz değil" dedi Uljii kahkaha atarak.

Bilge hoşnut olmuştu. "Bu delikanlı bozkıra saygılıdır, bir gün bizden biri olacak."

Kurt kanıyla lekelenmiş olan savaş alanına solgun kurt leşleri saçılmıştı. Postlarından geriye patilerindeki minik kürk yamalarından başka bir şey kalmamıştı. Bao avcılara postları uğur getirmesi için *ying* harfi oluşturacak biçiminde istiflemelerini söyledi. Bitirdiklerinde üst üste yığılmış üç düzine kadar kurt leşinin yüksekliği baş hizasını buluyordu. Bao fotoğraf makinesini çıkarıp dört beş değişik açıdan fotoğraf çekti. Sonra başarılı avcıları ödülleriyle birlikte leş yığının iki yanına dikti. Otuzdan fazla avcı ellerindeki postları havaya kaldırdılar, postların kuyrukları yere sarkıyordu. Yaralı, kan kaplı katil köpekler sahiplerinin önünde oturuyor, bedenlerinden buğu yükseliyordu. Bao, Chen'den onun elinde en büyük postla ortada durduğu bir poz çekmesini istedi. Bilge öylece duruyordu; sağ kolunun üzerinde bir post, başı hafif öne eğik, yüzünde buruk bir gülümseme. Chen iki kare çekti.

Bao öne çıktı ve avcılara doğru döndü. "Sancak Devrim Komitesi'nin temsilcisi ve askeri bölgenin komutanı olarak, hepinize gönülden teşekkür ediyorum!" dedi. "Sizler kurt avının kahramanlarısınız, birkaç gün sonra gazetelerde fotoğraflarınız basılacak. Halkın Olonbulag'daki kurt belasını fark etmelerini ve tek bir avda savaş atları katliamını gerçekleştiren Dış Moğolistan kökenli kurtlardan kaç tane öldürdüğümüzü gözleriyle görmelerini istiyorum. Ayrıca Olonbulag görevlilerinin, çobanlarının ve Çinli öğrencilerin kurtlara boyun eğmediğini, özenli bir örgütlenmeyle intikam saldırısı gerçekleştirdiklerini de bilsinler. Kurt imha seferberliğinin henüz başındayız ve Olonbulag'da tek canlı kurt kalmayıncaya kadar devam edeceğine güvenim tam."

Bao nutkunu elini havaya kaldırıp, "Bütün çakallarla ölünceye dek savaşmaya devam edeceğiz!" diye bağırdı.

Dorji'nin ailesi ve birkaç öğrenci dışında hiç kimse tepki vermedi. Bao ekibi dağıttı. İnsanlar dinlenmek için oturup Batu'yu beklemeye başladılar.

Yerde bağdaş kurmuş otururken Bao, Uljii'ye, "Sınırda durum fevkalade gergin" dedi. "Üstlerim bir milis kuvveti oluşturup eğitime başlamam için bana baskı yapıyorlar. Bu avın yakın dövüş teknikleri gerektirmesi beklenmedik bir eğitim fırsatı oldu."

"Bozkır Moğolları doğuştan savaşçıdır" dedi Uljii. "Onlara bir silah ver, savaşa katılsınlar. Bu av sana çifte zafer getirdi: Kurtların öldürülmesi ve birliklerin eğitilmesi. Bence iki tane özet rapor yaz, bu üstlerini tatmin edecektir."

Çinli öğrenciler postlara bakıp onlara dokunabilmek için Chen Zhen ile Yang Ke'nin etrafında toplandılar. Wang Junli adında bir öğrenci, "Sen bu köpeği almış olmasaydın, biz öğrenciler kimsenin yüzüne bakamayacaktık. Moğol süvarilerinin çömezlerinden başka bir şey olmazdık."

Chen, "Biz Çinliler hiçbir zaman göçerlerin yetenek ve cesaretlerine sahip olamadık" dedi, "Birileri senden üstünse ondan bir şeyler öğrenmeye bakarsın. Kurtlarla savaşırken onlara çömezlik etmek bizim için ender bulunur bir fırsattı."

Wang, üstünlük taslayan bir ses tonuyla, "Kabul, göçerler Orta Ova'yı pek çok kez istila ettiler" dedi. "Fakat ülkeyi yönettikleri iki seferde de sonunda Çinlilerin ileri uygarlığına teslim olmadılar mı? Moğollar çok görkemli zamanlar yaşadılar, fakat sonunda yay ve okla gökyüzünde kuş avlama yeteneğinin ötesine geçemediler. Tek özellikleri iyi savaşçılar olmaları."

"Haklı olabilirsin" diye karşılık verdi Chen. "Ama sivil halkı askerlerin önüne koyarken dikkatli ol. Askeri güçten yoksun bir uygarlık bir gün yok olmaya mahkûmdur. Han ve Tang hanedanlarının halk denetimi askeri güce dayalıydı. Dünya tarihinde kaç büyük uygarlığın cahil fakat savaşçı ırklar tarafından yok edildiğini bir düşün. Bunun sonucunda yazılı ve sözlü dilleri bile kayboldu. Han uygarlığının cahil göçerleri yok ettiğini söylerken yanılıyorsun, çünkü onlar dillerini, totem inançlarını ve geleneklerini korudular. Kruşçev, Kazak göçer kültürüne Rus tarımını ve sanayiini eklemeye kalktı. Ne oldu? Dünyanın en büyük bozkırlarından biri çöle döndü."

Ateşli iki erkek öğrencinin yine bir tartışmanın eşiğinde olduğunu gören öğrenci Sun Wenjuan söze girdi. "Tamam" dedi, "bu kadar yeter. Sürülerimiz birbirinden bu kadar uzak olduğu için birbirimizi zaten nadiren görüyoruz. Kavga ederek birbirimizin tadını kaçırmayalım. Siz ikiniz bozkıra gelir gelmez kurtlaşıyor, birbirinizi sürekli ısırıyorsunuz."

Başkalarının postunu elleyip durmasından belirgin bir biçim-

de hoşnutsuz olan Erlang yavaşça yanlarına geldi. Öğrencilere ait bir köpeğin onu ısırmayacağını varsayan Sun cebinden iki topak çökelek çıkarıp hayvana uzattı. "Aferin, Erlang."

Erlang gruba kuyruğunu sallamadan ve hiç ses çıkarmadan düşmanlıkla bakınca Sun korkup geri çekildi. Chen, "Buraya gel" diye bağırdı ve köpeğin öğrencilere hırlayıp onları tehdit etmesine mani oldu. Sun korkusundan sendeleyip kıç üstü oturdu.

Yang, "Seni hergele!" diye bağırıp sopasını tehditkâr bir biçimde havaya kaldırdı. Fakat Erlang boynunu gerip geri çekilmektense dayak yemeyi yeğlediğini gösterdi. Bir zamanlar kurt öldüren vahşi bir köpek olduğunu hatırlamakta yarar vardı. Yang onun dumanı hâlâ tüten kurdumsu doğasını kışkırtmaktan çekindi. Sopayı kullanmanın budalalık olacağına karar verip indirdi.

"Bundan sonra kimse seni ziyaret etmeye cesaret edemeyecek" dedi Wang Junli. "Kurtları öldürmemiş olsaydı postunu yüzüp yerdim onu."

"O tuhaf bir köpek" dedi Chen, özür diler gibi, "köpekten çok kurda benziyor, insanlarla pek arası yok. Daha sık gelirseniz size zamanla alışır."

Öğrenciler uzaklaştılar. Chen, Erlang'ın başını okşadı. "Gördün mü yaptığını?" dedi. "Arkadaşlarımı gücendirdin."

Erlang leş yığınına doğru birkaç adım attı ve soluk kurt ölülerine öylece baktı. Bir düzine kadar köpek, saygı ve biraz da korkuyla uzakta durmuş ona doğru kuyruk sallıyorlardı. Fakat sadece Bar başını dik tutup yanına gelebilmişti; Erlang, küstahlık ya da gursuzluk göstermeden, burnunu Bar'ın burnuna sürttü. Otlak liderlerinin ve çobanların onayını aldıktan sonra, şimdi de İkinci Birlik'in köpekleri tarafından kabul görüyordu.

Fakat Chen Zhen hayvanın gözlerinde bir yenilmişlik fark etti. Kollarını köpeğinin boynuna doladı. Onu teselli etmenin bir yolunu bilseydi keşke.

Bao Shungui, Bilge'yi avcıların toplandığı yere davet etti. Yaşlı adam ortaya oturdu ve savaşın ayrıntılarını anlatmak için toprağa bir dizi kuru koyun ve at dışkısı yaydı. Adamlar mest olmuş vaziyette dinlerken Bao arada sırada bir soru soruyor ve onayladığını belirtmek için bağırıyordu. "Bu muharebe askeri ders kitaplarına girmeli" dedi. "Kurtların büyük savaş atları katliamında uyguladıkları plandan bile daha parlaktı. Siz, efendim, askeri bir dehasınız."

"Cengiz Han zamanında yaşamış olsaydı" dedi Chen, "Bilge

onun büyük generallerinden biri olurdu. Muhuali, Cebe ve Sabutayi denli büyük."

Yaşlı adam övgülere elini sallayarak karşılık verdi. "Beni Moğol bilgeleriyle kıyaslamayın, Tengri öfkelenir sonra. O generaller olmasaydı otlak çoktan tarlaya dönmüştü. Ben adı onlarla aynı solukta anılmayı hak etmeyen yaşlı bir köleyim sadece."

Öğlen olmak üzereydi ve Batu hâlâ dönmemişti, yakında kampın yolunu tutmaları gerekecekti. Sonra dörtnala bir atlı göründü, atını acil bir durum varmış gibi sürüyordu. Buhe attan indi ve soluklanmaya çalışırken Uljii ile Bao Shungui'ye rapor vermeye çalıştı. "Batu hemen gelmenizi söylüyor. Bu sabah çarpıştığınız kurtlar sürünün sadece yarısıymış. Diğer yarısı gün ağarmadan dağın yamacındaki sazlık vadiye kaçmış."

Bilge gözlerini Buhe'ye dikti. "Yanılıyor olmalısın."

"Batu ile vadiye sürdük ve orada yeni kurt izleri gördük. Batu sayılarının en az yirmi olduğunu söylüyor. Ayrıca şu gri kurt, at saldırısına öncülük eden alfa erkeği de aralarında olabilirmiş. Asıl yakalanması gereken kurt o, diyor."

Uljii, Bao'ya döndü. "Hepimiz, atlar dahil, bütün gece ve bu gün ağzımıza lokma koymadık. Köpeklerin çoğu yaralı. O vadiyi biliyorum, devasadır, binlerce dönüm, kuşatamayacağımız kadar büyük. Unut gitsin derim."

Bao, Bilge'ye kuşkuyla baktı. "Yabancılar ve Çinli öğrenciler bana senin genellikle kurtların tarafını tuttuğunu söylediler. Bunu planlamadın, değil mi? Adamların ve köpeklerin diğer yirmi kurdu da kuşatabilmeliydi. Onları da haklamalıydık."

"Hayır" dedi Uljii. "Bugün pek çok kurt öldürdük. Bu iş devasa bir mantı doldurmaya benzer, sayıları daha fazla olsaydı hamur patlardı."

Bao, Bilge'ye döndü yine. "Bence kaçmalarına bilerek izin verdin."

Bilge bakışlarını Bao'ya dikti. "Kurt yakalamak mantı yemeye falan benzemez. Zifiri karanlıktı ve binicilerin arasında geniş aralıklar vardı. Tabii ki bazı kurtlar kaçtı. Avı sen yönetseydin bahse girerim ki bir tane bile yakalayamazdın."

Bao hiddetlendikçe kızarıyordu. Kamçısını avucuna indirerek gürledi. "Yeterince insan, köpek ya da at olmayabilir, fakat tüfeklerimizi kullanmadık henüz. Sazlıkta başka kurtlar olduğunu biliyoruz, kaçmalarına izin veremem. Emir komuta bende bundan böyle!"

Bao atını yamacın yarısına kadar sürdükten sonra döndü ve, "Yoldaşlar, sazlı vadide yeni bir sürü saptandı" dedi. "Aranız-

da eline tek post bile geçmemiş olanlar var, öyle değil mi? Öğrenciler özellikle. Çatışmaya katılmanıza izin verilmediğinden şikâyetçi değil miydiniz? İşte, bu sefer önde olacaksınız. Yoldaşlar, yorgunluğun üstesinde gelebileceğimizi kanıtlamalı, kurt sürüsünü yok ederken savaşçı ruhumuzu canlı tutabilmeliyiz!"

Öğrencilerin ve avcıların bazıları gitmeye hazırdı.

"İşte planım" dedi Bao gür bir sesle, "çok fazla güç kullanımı gerektirmeyecek bir plan. Vadiyi kuşatıp onları yakacağız. Sonra gerektiği kadar cephane kullanarak tüfeklerimizle tek tek vuracağız."

Çobanlar ve avcılar donakaldılar. Otlağı ateşe vermek onlar için tabuydu.

"Otlak yangını ilahi yasalara aykırıdır" dedi Bilge. "Tengri'nin yüzünü karartır. Bunun bizim için ne demek olduğunu biliyorsun. Nehirlerimiz siyah akar, su tanrıları bize bir damla bile su vermez. Şamanizm ve Lamaizm burada ateş yakmamızı yasaklar. Geçmişte Cengiz Han otlakta ateş yakan birinin bütün ailesini öldürürdü. Mevcut hükümet bile bunu yasaklıyor."

Gasmai öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. "Ateş otlakta en büyük beladır. Biz bir çocuğun ateşle oynadığını görürsek onu kaba etleri şişinceye kadar döveriz. Siz şimdi bir yangın başlatırsanız, bundan sonra bize bunu Temsilci Bao'dan öğrendiklerini söyleyecekler."

Lamjav'ın kalın boynu şişti. "Eskiden, Han orduları otlağımızı ateşe verirdi" dedi öfkeyle. "Düşünebildikleri en acımasızca şey buydu. Artık yapmaya cesaret edemiyorlar. Bir Moğol kendi otlağını nasıl ateşe verir? Sen Moğol musun Temsilci Bao, yoksa değil misin?"

"Yerde kar var" dedi Sanjai, "bu da henüz yangın mevsiminde olmadığımıza işaret eder. Fakat şimdi ateş başlatırsak, ileride korumayı sağlamak zorlaşır. Ayrıca kurtların postlarını mahveder."

Laasurung, "Kurtları yakmak acımasızlıktan başka bir şey değil" dedi. "Fakat diyelim ki hepsini yaktık, peki yangın bizim hayvanlarımızı öldürdüğünde zararımızı kim karşılayacak? Havaya karışan koku hastalık başlatabilir. O kadarla da kalmıyor, bütün kurtları öldürürsen tarla fareleriyle tavşanlar Gobi Çölü'nün altını üstüne getirir."

Zhang Jiyuan, "Biz at çobanları kurtlarla savaşmaya geldik" dedi. "Sürümüzden bir gün bir gecedir uzağız, şimdi dönmezsek kurtlar sürüyü çevirir. Atlarımıza dönmeliyiz. Olabileceklerin sorumluluğunu kabul etmem."

"Susun!" diye bağırdı Bao Shungui. "Herkes sussun! Kimse bir yere gitmiyor. Kurtları yıkıcı bir gücü ortadan kaldırmak ve kamu malını korumak adına öldürüyoruz. En iyi savunma iyi bir hücumdur. Kurtların bizi çevirmesini engellemenin tek yolu onları imha etmektir. Sadece postları için yapmayız bunu. Kürkü yanmış her ölü kurt zaferdir. Bir ölü kurt yığını daha istiyorum, fotoğrafını çekip büyük başarılarımızı görmeleri için üstlerime göndereceğim. Bana itaat etmeyen herkes için rapor düzenleyeceğim! Yürüyün! Herkes geliyor!"

Lamjav'ın kurdumsu gözlerinde ölümcül bir bakış belirdi. "Ne istersen düzenle" dedi. "Ben gelmiyorum! Atlarımın bana ihtiyacı var."

Birkaç at çobanı daha atlarını çevirip, "Biz dönüyoruz!" dediler.

Bao kamçısını havada şaklatıp kükredi: "Muharebe öncesinde firar eden herkesin işini elinden alacağım. Bu, yandaşlarınızı da kapsar."

Bilge, Uljii'ye baktı, sonra elini çaresizlikle sallayıp, "Kesin tartışmayı" dedi. "Bu avı ben yönettim, son sözü de ben söyleyeceğim. Her sürü için bir at çobanı geri dönecek, diğerleri Temsilci Bao ile gidecek. Konu kapanmıştır."

Lamjav, Zhang Jiyuan'e, "Sürüye ben bakarım" dedi. "Bu iş bittiğinde sen eve gidip iki gün dinlenirsin." Sonra döndü ve atını sürüp sekiz dokuz at çobanıyla birlikte uzaklaştı.

Av ekibi üç tepeyi aştıktan sonra etrafı karla çevrili, sarı altını andıran devasa sazlığa vardı. Bao'ya eşlik eden Wang Junli ile beş altı öğrenci daha onu vadinin kurtları yakmak için ideal bir yer olduğuna temin ettiler.

Sazların arasından Batu çıktı ve atını Bao Shungui ile Uljii'ye doğru sürdü. "Kurtlar beni fark etmediler" dedi. "Sürü oldukça büyük ve hâlâ oradalar."

Bao kamçısıyla sazlığı işaret edip, "Kıta liderleri, dinleyin!" dedi. "Birinci kıta doğuya, ikinci kıta batıya, üçüncü kıta ise kuzeye gidecek. Dördüncü kıta, siz güneyi dolanıp burasıyla doğu arasında sazlığı ateşe vereceksiniz. İlk olarak bütün kaçış yollarını kapatıp rüzgârın ters yönünde ilerleyeceksiniz. Diğer kıtalardaki adamlar, güneyde ateş gördüğünüzde siz de ateşlerinizi yakın. Sonra köpekler dahil herkes dış halkada bekleyecek. Kurtlar belirir belirmez köpekleri salın ve ateş etmeye başlayın."

Dördüncü kıtadaki öğrenciler dörtnala uzaklaştılar, birkaç av-

cı da peşlerinden gitti. Diğer kıtalar dönüp kendilerine tayin edilen bölgelere doğru ilerlediler.

Chen Zhen sazlığı kontrol etmeye giden Bilge'yi izledi. Birkaç yıldır doğal yangınlar tarafından tahrip edilmemiş olan sazlar insan boyuna ulaşmışlardı; toprak en az yarım metre kalınlığında ölü ve kuru bir saz battaniyesiyle kaplıydı. Kemik kadar kuru olan sazlar cayır cayır yanmaya hazırdılar.

"Kurtlar burada olduğumuzu biliyorlar, ama korkmuyorlar" dedi yaşlı adam, "Sazlar o denli yoğun ki köpekler tehlike oluşturmaz, kement sırıkları da öyle. Karanlıkta at toynaklarının bitki örtüsünün üzerinde çıkardığı sesler kurtlara nerede olduğumuzu tam olarak söyler. Pek çok patika var burada; onları atların, insanların ve köpeklerin arkasına çıkaracak patikalar. Kış ve bahar aylarında bu bölge onların sığınağıdır. Olonbulag kurtları pek çok doğal yangına tanık olmuşlardır, fakat insanlar tarafından başlatılan yangınlara yabancılar. Böyle bir şey başlarına ilk kez gelecek. Siz yabancıların pek çok fikri var, fakat bu özellikle acımasız. Bu kurt sürüsünün hiçbir şansı yok."

"Ateşleri yakın!" diye bağırdı biri, sessizliği bozarak. "Ateşleri yakın!"

Chen, Bilge'nin atının dizginini çekip sazlıktan dörtnala çıktı. Vadinin güney sınırında duman tütüyordu. Ardından doğu, batı ve kuzey bölgelerinde alevler gökyüzüne doğru yükseldi. Bao Shungui avcılara yangını rüzgârla birlikte sazlığa yayabilmeleri için sazları meşale gibi kullanmalarını emretti. Sık, kuru ve yağlı sazlar ateşle temas eder etmez harlıyor, gökyüzüne alev ve kesif duman salıyorlardı. Dönümlerce kuru saz üzerinde kara yaprakların ve sapların yarasa bulutu gibi uçuştuğu ateşten bir denize dönüşmüştü. Yamacın yüksek bir noktasında konuşlanmış olan Bao manzaradan hoşnuttu.

Bilge gökyüzüne doğru yükselen dumanın batı kıyısında atından indi, dizlerinin üzerine çöktü ve gözlerinde yaşlarla doğuya baktı. Dua eder gibi mırıldanıyordu. Chen Zhen tam olarak duymasa bile biliyordu yaşlı adamın ne dediğini.

Rüzgâr birden yön değiştirip boğucu dumanı ve alevleri yaşlı adama doğru üfürmeye başladı. Chen ile Yang onu hemen yerden kaldırıp kar kaplı tepeye götürdüler. Yaşlı adamın yüzü is karasıydı; gözyaşları da öyle. Chen ona baktı ve birden aralarında sessiz tinsel bir titreşim gerçekleştiğini hissetti; aynı zamanda, beraberinde azimli Moğol halkının ruhlarını da götürmek üzere yükselen, ürkütücü fakat hayranlık uyandıran kurt totemini hayal ede-

biliyordu. Soyları –oğulları, kızları ve torunları– Moğol bozkırında acıları ve güzellikleri yaşamaya devam edecek, ırklarına gurur ve görkem kazandıracaklardı.

Rüzgârın dalga dalga taşıdığı alevler kuru otları tutuşturup gökyüzüne ve kar kaplı otlağa sıcak küller yağdırıyordu. Neredeyse bütün öğleden sonra devam eden yangın sazlığı kavrulmuş, çorak bir araziye çeviriyordu. Sonunda, kaçınılmaz olarak, kararmış devasa arazinin ve siyah karın üzerindeki alevler dindi. Fakat köpekler ve tüfekler sessiz kaldılar.

Rüzgâr dumanı süpürüp dağıttıktan sonra soğuk çöktü. Bao Shungui herkese safta toplanıp kurt ölülerini saymak için savaş alanını taramalarını emretti. Adamlardan biri yirmiden fazla ölü kurt bulacaklarını tahmin etti; bir diğeri sabahki avı geçeceğini düşünüyordu

"Sayıları beni ilgilendirmiyor" dedi Bao. "Yeter ki bulun onları. Nasıl göründükleri umurumda değil, tanınmaz halde olsalar bile. Kimsenin beni sahte rapor düzenlemekle suçlayamaması için fotoğraf çekmem gerek. Birlikteki bütün sancakların, 'Bir kurt öldür bir belayı önle' sözünden ne kastedildiğini ve bunun birkaç post için yapılmadığını anlamalarını istiyorum."

Safın öteki ucunda Chen Zhen, Bilge'ye usulca, "Kaç hayvan yanmıştır sence, Baba?" diye sordu.

"Bu toprağı yakma fikri Han Çinlilerinin parlak buluşlarından biridir" dedi Bilge. "Biz Moğollar hiçbir şeyden korkmayız ateşten korktuğumuz kadar, nasıl bileyim ben kaç hayvanın canını aldığını? Beni asıl tasalandıran şu: Bu Bao sazlığı yakmışken tarıma açmayı da düşünür."

Safın ağır hızına uyarak küllerin arasında kurt ölüsü aramaya devam ettiler. Ne zaman yüksekçe bir yığına denk gelseler gerilip kement sırıklarıyla şöyle bir karıştırıyorlardı. Hiçbir şey çıkmadığında yaşlı adam rahat bir soluk alıyordu.

Rüzgâr dinmişti, fakat at toynaklarının uçurduğu küller insanların gözünü yaşartmaya, atları ve köpekleri öksürtmeye devam ediyordu. Köpekler sıcak külün üstüne bastıklarında acıyla ciyaklıyorlardı. Vadiyi tarama hareketi ortaya ulaştığında henüz tek bir kurt ölüsü bile bulunamamıştı. Bao Shungui kuduruyordu öfkesinden. "Acele etmeyin!" diye bağırdı. "O kadar hızlı değil! Kontrol etmediğiniz tek bir kül yığını bile kalmasın."

Bilge'nin yüzündeki endişeli ifade giderek kayboluyordu.

"Kurtlar kaçmış olabilir mi sence?" diye sordu Chen.

"Kaçmış olmalılar, yoksa şimdiye dek en azından bir tane bulur-

duk" dedi yaşlı adam umutla. "Belki Tengri yardımlarına yetişti."

Uzaktan gelen bir ses konuşmalarını kesti. "Bir kurt ölüsü var burada!"

Chen ile o tarafa doğru giderken yaşlı adamın yüzü çöktü. Başkaları da onlara katıldı. Bao Shungui de ortalarında, telaşlı bir biçimde Bilge'ye yanlarına gelip kurt ölüsünü teşhis etmesi için işaret ediyordu.

Yerin üzerinde kıvrık konumda yatıyordu ve tanınamayacak derecede yanıktı. Yağlı, iğrenç bir koku yayıyordu. Herkes bir ağızdan konuşmaya başladı. "Yangın başarılı oldu, işe yaradı!" dedi Wang Junli coşkuyla. "Bir tane bulduğumuza göre diğerleri de buralardadır."

Sonra Laasurung konuştu. "Kurt değil bu, fazla küçük."

"Yanınca çekmiştir" dedi Bao. "Tabii ki ufak olacak."

Wang başını salladı. "Genç bir kurt muhtemelen."

Bilge atından indi ve çoban sopasıyla leşi çevirdi. Bütün kılları yanmıştı, her ne idiyse bir saz tabakasının üzerinde kavrulduğu kesindi. "Kurt değil, genç bir kurt bile değil."

Bao yaşlı adama kuşkuyla baktı. "Nasıl anlayabiliyorsun?" dedi.

"Ağzına bak" dedi Bilge. "Kurtların sivri dişleri köpeklerinkinden daha uzun ve sivridir. Bana inanmıyorsan, fotoğrafını çek, gör bakalım üstlerin ne diyecek. Kurtlar hakkında biraz bilgi sahibi biri sahte rapor düzenlediğine karar verecektir."

Bao birden kaygılanmış göründü. "Buraya işaret koyun. Bir tane daha bulursak kurt mu değil mi anlarız" dedi.

Yaşlı adam üzüntüyle yerdeki kavruk cesede baktı. "Bu yaşlı köpek işinin bittiğini biliyordu, buraya ölmek için geldi" dedi. "Rüzgâr arkasındaydı ve her yer kurt kaynıyordu. Keşke önce kurtların eline geçseymiş."

"Yayılın ve aramayı sürdürün!" diye bağırdı Bao. "Düz bir hat oluşturun. Tarayın bölgeyi." Yayıldılar, kül yığınlarını kontrol etmeye devam ettiler, fakat hiçbir şey bulamadılar. Öğrencilerin bazıları rahatsızlık duymaya başlamıştı. Ateş taktikleri dışında her konuda deneyimli olan avcılar Batu'nun yanlış bir rapor sunmuş olabileceğinden kuşkulandılar

"Başkan Mao'nun üzerine yemin ederim" dedi Batu soruların baskısı karşısında, aynı zamanda Tengri'ye. "Buhe ile onları gördük. Siz de kurt izlerini gözlerinizle gördünüz, değil mi?"

"Bir tuhaflık var bu işte" dedi Bao. "Kanatlanıp uçamayacaklarına göre?"

Bilge gülümsedi. "Kurtların uçabildiklerini bildiğini sanıyordum.

Uçmak için kanata gereksinim duymayan olağanüstü yaratıklardır onlar."

Bao kızgınlıkla karşılık verdi. "Öyleyse bu sabah koca bir sürüyü nasıl öldürebildik?"

"O at katliamının karşılığıydı. Tengri daha fazla öldürmene izin vermez; o zaman adil olmaz."

Bao yaşlı adamın sözünü kesti. "Tengri şu, Tengri bu, yeter artık. Dört Eski'den biri bu." Döndü. "Yayılın ve işi bitirin."

O anda iki çoban, "Kötü haber... İki tane yanmış damızlık öküz var burada!" diye bağırdılar.

Ekip bakmaya gitti. Çobanlar ve avcılar gerildiler.

Buhe denen damızlık öküzler bozkırın en özgür, en tasasız ve en çok saygı gören erkek hayvanlarıdır. Deneyimli sığırtmaçlar tarafından damızlık olarak seçildikten sonra ergenliğe ulaştıklarında, yaz ayları dışında, çiftleşmek için bir sürüden ötekine gider; zamanlarını kimsenin bakımına ihtiyaç duymadan sürüden uzakta özgürce otlayarak geçirirler. Kalın boyunlu ve çok güçlü iri hayvanlardır; yakın dövüşte mükemmel bir silah olan bir çift kısa, kalın ve sivri boynuzun altındaki yüzleri harikulade kıvırcık saçla örtülüdür. Bozkırın güçlü yağmacıları –kurtlar– bu öküzlerden uzak dururlar, sürü halindeyken bile. Kurtların sivri dişleri öküzün kalın derisine karşı yararsızdır ve onları yere yığacak kadar güçlü değillerdir.

Bu yüzden damızlık öküzlerin doğal düşmanları yoktur. Genellikle çift olarak gezinir, gündüzleri birlikte otlanıp geceleri kuyruk kuyruğa uyurlar. Güç, cinsel iktidar, cesaret, özgürlük ve talih simgesi olan bu hayvanlar kutsal bir hava yayarlar. Çobanlar onlara her zaman doğaüstü nitelikler atfetmişlerdir; onların sağlığı sığır ve koyun sürülerinin de sağlığına işaret eder. Hasta bir damızlık öküz felaket habercisidir. Bu damızlık öküzlerin sayısı fazla olmadığı ve birkaç sürüye ancak bir tane düştüğü için iki damızlık öküzün yandığı haberi çobanları dehşete sürükledi, sevdikleri birinin ölüm haberini almışlardı sanki.

Çobanlar atlarından inip sessizce devasa ölü hayvanlara baktılar; bacakları kavrulmuş zeminin üzerinde sert bir biçimde açılmış, sert derileri aralardaki çatlaklardan sarı bir sıvı sızan siyah baloncuk yığınına dönmüştü. Gözleri iki siyah elektrik ampulünü andırıyordu ve dilleri olabildiğince dışarı çıkmıştı. Ağızlarından ve burunlarından siyah bir sıvı sızıyordu. Çobanlar ile kadınlar iki hayvanı boynuzlarından tanıdılar. Kalabalığı giderek yükselen bir öfke kapladı.

"Bu bağışlanamaz!" diye haykırdı Gasmai. "Üretim birliğimizin en iyi damızlık öküzleriydi bunlar. Bizim sürünün yarısı bu ikisinden gelmedir ve siz onları yaktınız! Bozkırımızı yok etmeye doğru gidiyorsunuz!"

"Bunlar elimizdeki Moğol damızlık öküzlerinin en iyi cinsiydi, kırmızı damızlık dediğimiz türden" dedi Bilge. "Onlarla çiftleşen inekler daha çok süt verirler; yavruları etli olur, mükemmeldirler. Bu olayı sancak yetkililerine rapor edeceğim, soruşturma açılmasını talep edeceğim. Onları gözleriyle görmeleri için buraya getireceğim. İnsanın verdiği zarar kurtların verdiği zarardan çok daha büyük!"

"Birkaç yıl önce" dedi Uljii, "Moğol Birliği Hayvancılık Bürosu bu ikisini istemişti, fakat onlardan ayrılamadığımız için ikisinin soyundan gelme bir çift genç damızlık öküz göndermiştik. Bu büyük bir kayıp!"

"Sazlar rüzgârı kestiği için öküzler buraya uyumaya gelmişlerdi" dedi Laasurung. "Yanarak öldüler. Kesif ve yağlı dumanda boğulmadılarsa bile kaçacak kadar hızlı değillerdi. Tarihimizde ilk kez biri otlağımızda öküzümüzü yakıyor. Tengri'ye karşı gelen herkes er ya da geç hesap verir."

Hayvanların kömürleşmiş derileri yarılmaya devam ediyor, uğursuz gizemli lanetleri çağrıştırır biçimde çatırdıyordu. Korkuya kapılan kadınlar yüzlerini koyun derisinden geniş yenleriyle örtüp seyredenlerin oluşturduğu çemberin dışına çıktılar. Herkes is kaplı yüzü ve giysileriyle yanık öküz cesetlerinin yanında tek başına dikilen Bao Shungui'den uzak duruyordu. Bao birden bağırmaya başladı: "Bu iki öküzün ölümünün bedelini kurtlar ödeyecek! Sizin ne dediğiniz umurumda değil, Olonbulag'daki son kurdu da öldürmeden rahat yok bana!"

Atlar, insanlar ve köpekler –aç, yorgun ve üşümüş– başları öne eğik, yenilgiye uğramış bir çapulcu ordusu gibi kampın yolunu tuttuklarında günbatımı yitmiş, araziye ilk kış soğuğu çökmüştü. Gri kurdun sürüsünü yangından ve kuşatmadan nasıl çıkarabildiğini kimse bilmiyordu. Herkes bir şey söylüyor, karşıt görüşler ileri sürüyordu, fakat hepsi kurtların güvenliğe uçtuklarından emindiler. "Bu kuşatmada büyük bir kusur vardı" dedi Uljii. "İnsanlar ve köpekler mevzilerimize geçerken çok fazla ses yaptılar. Gri kurt daha biz yangınları başlatmadan önce sürüyü çoktan kaçırmıştı bile."

At çobanları atlarını dörtnala sürülerine doğru sürdüler. Kurt yavrusu için endişe eden Chen Zhen ile Yang Ke, Zhang Jiyuan ile

Gao Jianzhong'a av ekibini terk etmelerini ve kampa bir an önce varmak için kestirme yoldan gideceklerini işaret ettiler. Yolda Yang, "Çıkmadan önce yavruya iki parça fazla pişmiş kuzu eti vermiştim, ama henüz et yemeye hazır olduğundan emin değilim. Dorji bir aydan önce sütten kesilmeyeceğini söylüyor" dedi.

"Tasalanma" dedi Chen. "Dün gece o kadar çok süt emdi ki karnı çatlayacak sandım. Eti yemese bile açlıktan ölmez. Beni asıl kaygılandıran bütün gün uzakta olup çadırı korumasız bırakmamız. Annesi onu bulursa neler olacağını biliyorsun."

Gece yarısına doğru kampa vardılar. Erlang ile Sarı boş yemek kaplarının önünde durmuş yemeklerini bekliyorlardı. Chen atından inip köpeklere birkaç etli kemik verirken, Zhang ile Gao ellerini yıkamak, çay suyu kaynatmak ve yemeklerini yedikten sonra uyumak üzere çadırlarına döndüler. Chen ile Yang kurt çukuruna koştular, üzerini örten kalası kaldırıp el fenerlerini çukurun dibine tuttular. Küçük kurt köşeye kıvrılmış, mışıl mışıl uyuyordu. Küçük kancık, öte yandan, açlıktan inliyor, annesinin memesine ulaşmak için çukurun duvarlarını pençeleyerek tırmanmaya çabalıyordu. Yir çukurun etrafında endişeyle dolanıyordu. Chen uzanıp yavruyu kaldırdı ve Yir'e verdi. Yir yavrusunu dişleriyle kaldırıp uzağa taşıdı.

Chen ile Yang çukuru dikkatle incelediler. İki kuzu parçası gitmişti; yavrunun karnı her iki yana doğru şişti, ağzında ve burnunda minik yağ lekeleri vardı. Uyurken ağzının köşeleri bükülmüştü, harikulade bir düşün keyfini çıkarıyor gibiydi. Yang'in memnuniyetine diyecek yoktu.

"Küçük piç bütün eti yemiş" dedi. "Annesinin başka yerde işi var anlaşılan."

14

Çadırın tahta kaplama tavanından yüzünü uzun zamandır göstermeyen güneşin ışınları akıyordu. Chen Zhen gözlerini açtı ve soğuk bahar sabahının masmavi göğüne baktı. Yataktan fırladığı gibi giyinip dışarı koştu; parlak güneşin kamaştırdığı gözlerini kısarak doğru kurt çukuruna gitti.

Gombu koyunları ağıldan çıkarmıştı bile; sürü ağır ağır yamaçtaki otlağa doğru ilerliyordu. Kısa süre önce doğum yapmış bir başka koyun kümesi yakınlarda otluyordu. Dişi koyunların çoğu yavrulamıştı. Chen, Yang Ke'nin gitmemiş olduğunu ve Zhang ile birlikte Gombu'dan kağnının üzerinde duran kurt postlarının nasıl doldurulduğunu öğrendiklerini gördü. Seyretmek için yanlarına gitti. Daha yaşlı olan Gombu yakındaki samanlıktan taşıdığı kucak dolusu samanı usulca postların içine yerleştiriyordu. Kurt postu yavaş yavaş kurt biçimi almaya başladı. "Çekmesini ve iç kısımlarının birbirine yapışmasını böyle engellersin" dedi Gombu. "Yoksa değer kaybederler." Postları doldurmayı bitirdikten sonra burunlarına bir delik açıp içinden ince bir ip geçirdi.

Sonra Zhang Jiyuan'e kement sırığı yapımında kullanılan huş ağacı sopalarından fazla bir tane olup olmadığını sordu. Zhang olduğunu söyledi ve yaşlı adamı öküz arabasına götürdü. Gambo dört beş huş sopasının içinde en uzununu aldı, altı metre vardı uzunluğu. Sonra postun burnundan geçirdiği ipi alıp sırığın ucuna bağladı, çadırın önüne bir metre derinliğinde bir çukur kazdı ve sırığı çukura yerleştirip sağlam bir biçimde toprakla kapladı. Bitirdiğinde iki doldurulmuş kurt postu rüzgârda işaret flamaları gibi sallandı.

"Onları böyle kurutursun" dedi Gombu, "aynı zamanda geçenlere bu çadırda başarılı bir avcının yaşadığını duyurmuş olursun.

Eskiden bu kurt postları soyguncuları ve eşkıyayı uzak tutardı." Chen, Yang ve Zhang rüzgârda sallanan postları seyrettiler; rüzgâr postların yumuşak tüylerini düzleştiriyor, saldırmaya hazırlanan iki kurt görünümü kazandırıyordu.

Yang iç geçirdi. "Kurtlar ölü, ama ruhlarının biçimi değil. Her zamanki gibi yırtıcı ve saldırmaya hazır görünüyorlar. Tüylerim diken diken oldu."

Chen de duygulandığını hissetti. "Kurtları sırığın tepesinde görmek eski atlıların savaşta taşıdıkları kurt başı işlemeli bayrakları çağrıştırdı bana; damarlarında kurt kanı dolanırken atlarını cesaret ve vahşetle dörtnala sürer, kurtlardan öğrendikleri bilgelikle dünyayı fethetmeye çıkarlardı."

"Biliyor musun" dedi Zhang, "kurtların çok karmaşık, pek çok önemli meseleye temas eden bir konu olduğu fikrine katılıyorum artık. Seni neden büyülediklerini anlayabiliyorum."

"Bence" dedi Yang Ke, "üçümüz de üniversite derslerini tek başımıza çalışmaktan vazgeçip kendimizi kurtbilime adamalıyız."

Rüzgâr kurt postlarını şişiriyor, kürklerini yumuşatıp parlatıyordu. İki kurt Tengri'nin maviliğinde oynaşıyor, birbirlerine sarılıp havada tekrar tekrar yuvarlanıyorlardı; özgür canlıların rahat hareketleri. Chen için kurtlar saman değil, yaşam tutkusu ve coşkulu savaş ruhuyla doluydu. Çadırın bacasından tüten dumanda birbirlerine sarılarak dans ediyor ya da dumanın içinden fırlıyorlarmış gibi görünüyorlardı. Tengri'ye, Sirius'a, bütün yaşamları boyunca saygı duydukları Cennet'e uçuyor, beraberlerinde bozkır göçerlerinin ruhlarını da götürüyorlardı.

Chen orada durmuş gökyüzüne bakarken yaptığı şeyin bir ayin olduğunu idrak etti; farkında olmadan bir totemin altında, saygı ve hayranlık uyandıran bir yerde duruyordu. Bozkırın ruhu ve yazgısı insanı hava gibi sarıyordu. Bunu hissetmek için ruhun endişelerine ve özlemlerine sahip olmak yeterliydi...

Chen, Zhang'e, "Yavruya bakmaya gidelim" dedi.

Yeni çukura gittiler ve Chen taşı kaldırıp tahta kalası yana kaydırdı. Küçük dişi köpek yavrusu sabah yemeğini dert etmeden köşede uyuyordu. Kurt yavrusu, öte yandan, çukurun ortasına oturmuş öfke ve sabırsızlıkla yukarı bakıyordu. Parlak güneş ışığı çukuru aydınlatır aydınlatmaz arka bacaklarının üzerinde durup duvarları tırmalamaya başladı. Birkaç santimetre tırmandıktan sonra aşağı düştü, kalktı ve tekrar denedi; pençelerini toprağa saplayıp kendini bütün gücüyle kertenkele gibi yukarı çekmeye çabaladı. Toprak parçalandığında bir kürk topu gibi yere düş-

tü ve çukurdan çıkmasına yardım etmediği için duvardaki gölgesine hırladı.

Ömründe ilk kez kurt yavrusu gören Zhang'in içinden onu alıp yakından incelemek geldi.

"Bir dakika" dedi Chen. "Bakalım kendi başına çıkabilecek mi? Çıkarsa daha derin bir çukur kazmam gerekecek."

Yavru iki kez daha düştükten sonra duvarın o kısmından vazgeçti ve ortalığı yeni bir kaçış planı tasarlarmış gibi koklayarak bir süre çukurda dolandı. Birden küçük kancığın varlığını fark etti ve bir saniye bile tereddüt etmeden sırtına, oradan da başına tırmandı. Bir kez daha duvarı tırmanmaya kalkışıp dişi yavrunun üzerine toprak yağdırdı. Uykudan uyanmış olan dişi yavru ayağa kalktı, üzerindeki toprağı ciyaklayarak silkeledi ve kurt yavrusu bir kez daha yere düştü.

Bu kez tepesi iyice attı ve dişi yavruya burnunu kırıştırdı, kurt dişlerini gösterip uludu. "Şimdiden kurt olmuş bu küçük hergele" dedi Zhang kahkaha atarak. "Oldukça zeki görünüyor bana sorarsan."

Chen kurt yavrusunun gözlerinin üzerindeki zar tabakasının iki günde incelmiş olduğunu fark etti; hâlâ sulu olan gözleri neredeyse hastalıklı görünüyorlardı. Yine de yavru bulanık biçimleri seçebiliyor, el işaretlerine tepki veriyordu. Chen elini açıp uzattığında yavru elini gözleriyle izledi. Yavrunun reflekslerini koşullamak için yavaşça, "Küçük Kurt... Küçük Kurt... yemek.. yemek" dedi. Yavru kurt başını yana eğdi, kedimsi kulaklarını dikip korku ve merak karışımıyla dinledi.

"Eski inini hatırlıyor mudur acaba?" dedi Zhang ellerini ağzına götürüp kurt sesleri çıkararak. Yavru huzursuz bir biçimde dolandı, sonra tekrar köpek yavrusunun üzerine sıçrayıp duvarı deli gibi tırmalamaya başladı. İki kez daha düştükten sonra annesinin güvenini arar gibi köşeye kıvrıldı. Gençler yavruya kurtlar âleminden sesler dinleterek yanlış bir şey yaptıklarını biliyorlardı.

"Kolay olmayacak bunu yetiştirmek" dedi Zhang. "Burası doğal yaşamından koparıp içindeki vahşiliği yavaş yavaş terbiye edebileceğin Beijing Hayvanat Bahçesi değil ki. Bu ilkel ortamda, gece olduğunda, etrafımızı kurtlar sarıyor. Böyle bir ortamda nasıl değişecek bilmiyorum. Yetişkin olduğunda birini yaralayabilir. Çok dikkatli ol."

"İçindeki vahşiliği terbiye etmeyi düşünmüyorum" dedi Chen. "Ne anlamı kalır ki o zaman? Ben canlı bir kurtla ilişki kurmak istiyorum; onu okşayıp elime almak, her gün biraz daha yakınlaş-

mak ve anlamaya çalışmak. İnlerine inmeden kurtları anlayamazsın. Bu da ısırılmaktan korkamazsın anlamına gelir. Ben sadece çobanların izin vermeyeceklerinden kaygılanıyorum."

Kurt yavrusu hâlâ çukurdan çıkmaya çabalıyordu. Chen uzandı ve yavruyu ensesinden kavrayıp çukurdan çıkardı. Zhang yavruyu avuçlarının arasına aldı, yakından incelerken bir yandan da kürkünü okşuyordu. Kürkünü düzeltmeye çalışıyor, fakat elini kaldırmasıyla kurt tüylerinin dikilmesi bir oluyordu. "Burada olduğum için utanmam gerek; canlı bir kurda dokunmak için koyun ağılına gelmiş bir at çobanı. Lamjav ile iki kez in yağmalamaya çıktık fakat elimiz boş döndük. Bahse girerim ki bir kurda dokunmuş Çinli sayısı yüz binde bir falandır. Onlardan nefret ettiğimiz için, onların iyi yaptıkları her şeyden de nefret ederiz. Kurtlardan bir şeyler öğrenmeyi başarmış tek halk bozkır göçerleri olsa gerek."

"Dünya tarihinde" dedi Chen, Zhang'in düşüncesini sürdürerek, "göçerler Avrupa'ya kafa tutabilmiş tek Doğulu halktır. Batı'yı sarsan üç kavim Hunlar, Türkler ve Moğollar olmuştur. Savaşarak Doğu'ya kadar gelen Batılılar da göçer soyundandı. Eski Roma'nın kurucuları bir kurt tarafından büyütülmüş iki kardeşti. Kentin bugünkü ambleminde bile kurdun ve iki kurt çocuğun resimleri var. Giderek güçlenen Tötonların, Germenlerin ve Anglosaksonların damarlarında kurt kanı dolanıyordu. Zayıf yaradılışta bir ırk olan Çinlilere o coşkulu, denetlenemez kurt kanından nakletmek gerek. Kurtları bilmeden, göçerlerin ruhunu ve karakterini anlamak, göçerlerle çiftçiler arasındaki temel farklılıkları kavramak olanaksızdır."

"Tasalanma" dedi Zhang. "Senin bu kurdu neden büyütmek istediğini biliyorum, senin için çobanlarla konuşacağım."

Chen yavruyu kaftanının içine sokup köpek ağılına doğru yürüdü. Yir bir kurt yavrusunun sütüyle beslendiğini fark edince, Chen'in hiç beklemediği bir anda ayağa kalktı ve dönüp yavruyu ısırmaya yeltendi. Fakat yavru memeye yapışmıştı, bırakmadı; Yir'in karnından bir sülük, boş bir süt şişesi gibi sarktı. Yir kendi etrafında dönüp duruyor, beraberinde kurdu da sallıyor, fakat onu ısırmayı başaramıyordu. Chen ile Zhang için gülünç fakat aynı zamanda çıldırtıcıydı. Chen uzanıp memeyi bırakması için yavrunun ağzını açmaya çalıştı. "Gerçek bir sülük bu" dedi Zhang kahkaha atarak.

Chen, Yir'in sırtına bastırıp onu oturmaya zorladıktan sonra, küçük kurdun sütünü emmesine izin vermesi için yavaşça okşa-

maya başladı. Yavru karnını doyurduktan sonra Chen ayağa kalkıp, "Yavruların hep birlikte oynamalarına izin vermeliyiz" dedi. Yavruları kuru otların olduğu yere taşıdılar ve Chen kurt yavrusunu diğer yavruların arasına koydu. Yavru patileri yere değer değmez var gücüyle koşmaya başladı, insanlardan ve yavrulardan uzağa. Yere sürtünen karnı ve çarpık bacaklarıyla kurttan çok kıllı bir kaplumbağayı andırıyordu. Erkek eniklerden biri onunla koşmaya kalktı, fakat kurt sivri dişlerini gösterip hırladı.

Chen şaşırmıştı. "Karnı açsa sütü olan herhangi bir dişiyi annesi gibi görüyor, fakat karnını doyurduğunda anne diye bir şey kalmıyor" dedi. "Gözleri henüz tam olarak açılmadı, ama burnu mükemmel çalışıyor. Kurdun en iyi silahı burnudur."

Zhang, "Buranın gerçek evi, kancığın öz annesi, yavruların öz kardeşleri olmadığını biliyor" dedi.

"Onu orada bulduğumuzda ölüyü oynamayı biliyordu" dedi Chen.

Ne yapacağını görmek için yavrunun dört beş adım arkasında durdular. Kar ve kuru ot kaplı toprakta karnının üzerinde birkaç metre süründükten sonra durup etrafı kokladı. At gübresi, inek tezeği, inek ve koyun kemiği ve orada başka ne varsa onun kokusunu... Ne tarafa gideceğini ona burnu söylüyordu. Chen yavrunun rastgele gezinmediğini ancak onu yüz metre kadar izledikten sonra fark edebildi, belli bir amacı vardı: Çadırlardan, kamptan, ağıllardan; insan, köpek, duman ve koyun kokusundan kaçıyordu.

Chen yavrunun inatçı bir yapısı olduğunu fark etti. Diğer hayvanlardan daha ürkütücü ve hayranlık uyandıran bir doğası vardı. Chen serçelere evcilleştirilemedikleri için her zaman saygı duymuştu. Çocukluğunda pek çok kez serçe yakalayıp eve götürmüşlüğü vardı. Fakat tutsak olduklarında yemiyor, içmiyor, yeni ortamlarını kanıksamayı reddediyorlardı. Özgürlüklerini yitirdiklerinde her seferinde ölümü seçiyorlardı. Yakaladığı serçeleri bir kez olsun yaşatmayı başaramamıştı. Oysa kurtlar farklıydı. Özgürlüklerine değer vermekle birlikte, yaşama da değer veriyorlardı. Tutsak bir kurt her zamanki gibi yemeye ve uyumaya devam ediyordu. Oruç tutacağına karnını tıka basa doyuruyor, gücünü toplamak için mümkün olduğunca çok uyuyordu. Fakat eline geçen ilk fırsatta özgürlük ve yeni bir yaşam arayışıyla kaçmaya kalkışıyordu. Chen yavruda gladyatörlerde görülen ender insani nitelikleri gözlemlediği duygusunu kapıldı. Kurdun doğasını benimseyip onu totemi –canavar ata, savaş tanrısı ve bilge– yapan bir halk her zaman muzaffer olurdu.

Chen küçük sağlam bedeni onu gizemin kalbine taşıma gücüne sahip küçük yavruya minnettardı.

Gombu atını Chen'in yanına sürüp ondan yeni doğmuş kuzuların anneleriyle eşlemesine yardım etmesini istedi. Bütün annelerin günde iki kez besledikleri yavrularıyla eşlemeleri bir saat bile sürmedi. Annelerini bulamayan yavruların açlıktan ölmeleri çok sürmeyecekti. Eşleme aynı zamanda çobanlara sürüyü sayma fırsatı tanıyordu. Yeni doğmuş yavrular kavurucu güneşten kaçmak için dağsıçanı yuvalarına kıvrıldıkları için eşleme yapmadan onları bulmak hiç de kolay olmazdı. Chen bir keresinde sürüyü saydıktan sonra kayıp yavruları aramaya çıkmış ve üç tanesini dağsıçanı yuvalarında bulmuştu.

Gambu sürüden memnundu. "Olonbulag'ın otu ve suyu bereketli" dedi, "bu yüzden koyunların sütü bol ve kendi yavrularını tanıyorlar. Bu da işimizi kolaylaştırıyor. Ot ve su iyi değilse koyunların yeterince sütü olmaz, kendi yavrularını bile reddederler. Bozkırı ve kurtları anlayan iyi liderlerimiz olduğu için şanslıyız. Sürülerden çok otlaklara odaklılar. İnsanlar önemli konuları hallederse, kuzular kendi başlarının çaresine bakarlar. Koyun çobanlığı tasasız iştir Olonbulag'da. Birkaç gün sonra koyunlarla yavrularını kendi başıma eşleyebileceğim."

Gombu böbürlenmeyi seven biri değildi, fakat bozkırı avucunun içi gibi biliyordu.

15

Olonbulag'ı sıcak, nemli bahar rüzgârları kucakladı; gökyüzünü büyük, kör edici beyazlıkta bulutlar kapladı. Uykulu otlak canlandı, parlaklıkla karanlık arasında gidip gelen, sarı ve beyaz bir dia gösterisine dönüştü. Bulutlar güneşi perdelediğinde Zhang Jiyuan kaftanından içeri soğuk rüzgâr girdiği hissine kapılıyordu. Fakat bulutlar ilerleyince güçlü güneş ışınlarının altında pişiyor, yüzünün ve ellerinin gözeneklerinden ter boşalıyordu. Bu kez serinlemek için kaftanının düğmelerini çözmeye başladığında, yeni bir bulut gelip onu tekrar soğuk bir bahar gününe götürüyordu.

Buz yumuşamaya başlamış, karın erimesiyle sararmış devasa otlak belirmeye başlamıştı. Son kar yağışından önce görünen tomurcuklar yeşile çalan bir sarıya dönmüşlerdi. Havaya çürük bitki örtüsünün ağır kokusu sinmişti. Dağlardan inen sular bir kez daha derelerden akıyor, bataklıkları dolduruyor, yüzeyinde beyaz bulutların yansıdığı göller oluşturuyordu. Olonbulag havada dans ediyordu sanki.

Zhang ile Batu bir saatten fazla süredir uzun otların arasında durmuş kurtları bekliyorlardı. At katliamı ve ardından sazlı vadide verdiği raporun asılsız çıkması Batu'yu diğer çobanların yüzüne bakamaz hale getirmiş, içinde kurtlara yönelik bir nefret birikmeye başlamıştı. Zhang'e gelince, kuşatma avında bir varlık gösteremediği için onurunu ancak bir kurt öldürerek kurtarabileceğini düşünüyordu. Bu yüzden, birkaç gün dinlendikten sonra, yarı otomatik tüfeklerini alıp büyük gölün yanındaki yamaca gelmişlerdi. Batu sürüden arda kalan kurtların at leşlerinin gölün dibini boylamasına göz yumamayacaklarını adı gibi biliyordu. Kar erimeye, suyun seviyesi yükselmeye başlamıştı, fakat gölün kenarlarında kurtların hâlâ ulaşabilecekleri at leşleri vardı. O da çok sürmeyecekti ama.

Dağdaki bir parlak bir karanlık su havuzları, dürbünleriyle yamacı tarayan adamların gözlerini sulandırdı. Kuşku uyandıracak her noktayı dikkate alıyorlardı –siyah, gri ya da sarı. Batu birden başını eğip, "Sola bir göz at" diye fısıldadı. Zhang dürbününü usulca çevirdi ve soluğunu tutmuş olmasına rağmen kalbi deli gibi çarpmaya başladı. Yamacın arkasında yavaş yavaş bir çift kurt belirmişti; önce kafaları, sonra boyunları ve bağırları.

Avcılar gözlerini avlarından bir an bile ayırmadılar. Kurtlar gövdelerinin ön kısmı açığa çıkınca durup ortamı temkinli bir biçimde incelediler. Dairesel çimden oluşan arazide uzaklaşmak yerine, yere yatıp saklandılar, av değil de avcıymış gibi. İki adam ve iki kurt otların arasında gizlenip fırsat kollamaya başladılar. Kurtların acelesi yoktu. İnsanların hazırladıkları yeni numaraları izlemekten memnun, karanlığı bekleyecek kadar da sabırlıydılar.

Dairesel çim, Beijing'li öğrencilerin bu tür otlak çimine taktıkları addı. Moğol otlağında sık görülen bu çim türü diğer çimlerden daha güzel fakat tuhaftı. Otlaktaki ve yamaçlardaki çim düzlüklerin kimi yerlerinde çimin yüksekliği bel hizasını bulur; çimler dik ve eşit uzunluktadır, yoğun bir biçimde ekilmiş bir pirinç tarlasını ya da bücür saz yığınlarını çağrıştırır.

Dairesel çim güzel olmakla kalmıyordu; saklı yerlerde yetişmek gibi tuhaf bir özelliği vardı. Dairesel çim, çimden bir daire, dışarıdan sıkış tıkış, sazlardan oluşmuş bir perde, fakat içi boş, orada hiçbir şey yetişmezmiş gibiydi. Pergelle çizilmişçesine düzgün bir daire biçimindeydi. Çapı iki karışla birkaç metre arasında değişirdi. Koyunlarını ya da atlarını otlatan çobanlar esnek sapların üzerine oturup dinlenirlerdi. Öğrencilerin dairesel çimi keşfetmeleri çok sürmemişti. Aralarında oda çim ya da koltuk çim diyenler vardı.

Benzersiz biçim ve yapısıyla insanlar ve kurtlar için doğal bir gizlenme yeriydi; dinlenilecek ya da pusuya yatılacak bir yer. Kurtlar bozkırın ilk hâkimleriydiler, dairesel çimi ilk onlar keşfetmişlerdi. Batu kurtların dairesel çimlere gizlenip oradan geçen ceylan ya da koyun sürülerine baskın düzenlediklerini söylemişti. Zhang Jiyuan dairelerin ortasında kurt dışkısına rastlamıştı, bu da onların o yerleri ne kadar sevdiklerinin bir göstergesiydi. Bilge dairesel çimin Tengri'nin kurtlara sunduğu gizlenme yerleri olduğunu söylerdi.

Şimdi hem kurtlar hem de insanlar gizlenmişti; kurtlar kendilerini bir an görmüş olmalarına rağmen ateş edebilecek konumda olmayan adamları göremiyorlardı. Batu kararsızdı ve Zhang

tasalanmaya başlamıştı. Kurtlar adamları önceden, dairesel çime ilk girdiklerinde görmüş olabilirler miydi? Moğol savaşçılarına öğretilen askeri kavramlardan biri bozkırda her şeyin mümkün olduğuydu.

Batu durumu değerlendirdi ve eylemsizlik kararı verdi. Gözlerini karşı yamaçtan ayırmadan Zhang'e karşı yamacın görüntüsünü belleğine kazımasını söyledi. Sonra atları bıraktıkları yere döndüler, atları çözdüler, yamaçtan indirdiler ve dönüp güneybatıya doğru yürüdüler. Atlarına ancak rüzgârı arkalarına aldıktan ve kurtlardan bir hayli uzaklaştıktan sonra bindiler ve bir daire çizerek kurtların gizlendiği yere doğru sürdüler. Atlar nemli toprakta, uğuldayan rüzgârın da yardımıyla, hiç ses çıkarmadan ilerliyorlardı.

Batu yamaçları büyük bir dikkatle kontrol ediyordu. Yarım saat sonra kurtların bulunduğu yere en yakın yamacın arkasına vardılar. Batu atını yavaşça bayırdan yukarı sürdü. Zirveye varmadan hemen önce durdu, fakat atını bağlayacağına dizginleri ön bacaklarına dolayıp bir düğüm attı. Zhang de aynısını yaptı.

Tüfeklerinin emniyet mandalını açtıktan sonra bellerine kadar eğilip yürümeye başladılar. Zirveye varınca uzaktaki dairesel çimin içinde kurtların kuyruklarını ve sağrılarını görünceye dek karınlarının üzerinde elli metre kadar sürünerek ilerlediler. Kurtların hayati organları –kafaları, göğüsleri ve karınları– çime gizlenmişti.

Kurtların Batu ile Zhang'in çıktıkları yere odaklanmaya devam ettikleri anlaşılıyordu, çünkü kulaklarını dikmiş çimlerin arasından o tarafa bakıyor, arada sırada tehlike işaretleri saptayabilmek için havayı kokluyorlardı.

Batu, Zhang'e daha yakın olan soldaki kurda nişan almasını işaret etti. Ötekini o haklayacaktı. Esmeye devam eden rüzgâr çimleri öne eğiyor, sapların birbirine sürtünmesine neden olarak kurtları gizliyordu. Zhang tek gözünü kapattı ve kurdu göremedi.

Rüzgârın dinmesini beklediler. Batu, Zhang'e tüfeğinin sesini duyar duymaz ateş etmesini söyledi. Zhang ıskalasa bile Batu'nun kolaylıkla bir el daha ateş edebileceğini biliyordu. Birliğin en keskin nişancılarından biriydi; yüz metre içinde hedefi şaşmazdı. Avcılar kurtların üç yüz metre uzaktaki tüfekli avcıdan korkmadıklarını söylerlerdi. Fakat uzaklık yüz-yüz elli metreye düştüğünde kaçarlardı. Bu davranışlarının nedeni, dediklerine göre, Batu'ydu. Onlarla çimlerin arasındaki kurtların arasında yüz metre ancak vardı, bu yüzden Zhang hiç gerilmeden hareketsiz hedefine nişan aldı.

Rüzgârın birden yavaşlamasıyla çimler doğruldu, fakat hayvanların ortaya çıkmasıyla sağ taraftaki çim dairesinin içinden ince yapılı bir kurt fırlayıp yamaçtan aşağı koşmaya başladı. Diğer iki kurt yerlerinden yılan ısırmış gibi fırladılar; boyunlarını içeri çektiler, başlarını öne eğdiler ve diğer kurdun arkasından koşmaya başladılar. İnce yapılı kurt diğer ikisi için erketeye yatmıştı besbelli, kurtlar ortaya çıktıkları anda avcıları fark etmişti. Kurtların en irileri, korunan, sürünün sıradan bir ferdi değil, öncülerinden biriydi. Üçü de en dik yamaca doğru koşmaya başladılar.

Batu ayağa fırlayıp, "Atlara!" diye bağırdı. Yamacın sırtına doğru koştular, atların dizginlerini çözüp eyerlere atladılar. Kovalamaca başlamıştı. Fakat zirveye varıp tehlikeli diklikteki yamaçtan aşağı baktıklarında Zhang dipsiz bir uçuruma bakmış gibi oldu ve atını dizginledi.

"Eyerin boynuzuna tutun ve sür!" diye bağırdı Batu, en ufak bir korku göstermeksizin.

Batu pervasız, ölüme meydan okuyan tipik Moğol ruhuyla atının başını yana çevirip bayır aşağı koşturdu.

Zhang'in zihninde bir düşünce belirdi: Cesaret ve korkaklık bu tür durumlarda anlaşılıyordu. Dişlerini sıktı, dizgini gevşetip atını yamaçtan aşağı sürdü, ki genellikle atlıların arasında tabudur; özellikle bir dağsıçanı ya da tavşan yuvasının hayvanın tökezleyip yuvarlanarak binicisiyle birlikte yaralanmasına ya da ölümüne neden olabileceği yabancı bölgelerde.

Zhang'in atı yamacı o denli hızlı indi ki sanki düşüyormuş gibi oldular. Yamaç o denli sarptı ki boynuzu tutmadan eyerin üzerinde duramamış; sırtı hayvanın sağrısına, üzengiler de kulaklarına değinceye kadar geriye yatmak zorunda kalmıştı. Neredeyse uzanmıştı hayvanın sırtına. Bacaklarını ata yakın tutmaya çalışmıştı, bu bütün atlıların hayatta kalmak için uyguladıkları bir şeydi. O anda cesaretini yitirmiş olsaydı, bütün arzuları dosdoğru Tengri'ye gidecekti. Birkaç gün sonra o yamaçta bir düzine kadar sıçan deliği ve tavşan yuvası olduğunu öğrendiğinde soğuk terler döktü. Fakat Batu ona, Tengri'nin cesur insanları sevdiği için önündeki tehlikeleri kaldırdığını söyledi.

Zhang yamacın eteğine vardığında Batu'yu neredeyse geçecekti. Batu arkasına baktı, şaşırdı ve gülümsedi. Zhang için o gülümseme altın madalyadan daha parıltılıydı.

Olonbulag'daki toplama atların hepsi bu tür bir görevde hep aynı deneyimi yaşarlar – işler yolunda gittiğinde sabırsızlık, gitmediğine ise moral bozukluğu. Zhang ile Batu'nun atları kurtlar-

la aralarındaki mesafeyi üçte biri kadar düşürdüklerini gördüklerinde adrenalinleri yükseldi, o anda bir ceylanı bile geçebilirlerdi. Kurtlar bir sonraki yamacın zirvesine ulaşmadan önce mesafe daha da kısaldı. Batu kurtların bulunduğu bölgeyi ölçüp biçti. "Ayrılmak üzereler" dedi. "Ufak olanı unut, diğer iki büyüğe odaklan. Hangisine ateş ettiğime dikkat et, sonra önlerindeki taşlara ateş et, sağdakinden başla." Tüfeklerini doğrulttular. Atların düzgün koşuşu binicilerinin nişan almalarını kolaylaştırıyordu. O arada kurtlar düşmanlarının gücünü idrak etmiş, var güçleriyle öndeki yamaca doğru koşuyorlardı. Ne atlar ne de kurtlar sürdürebilirdi o çılgın tempoyu. Batu kurtlardan birinin yeni bir yöne sapmasını bekliyordu, o zaman hayatta kalma şansı azalacaktı. Her biri farklı yöne gidecek olursa, sağa doğru gidene nişan alacaktı.

Aradaki mesafeyi açamadıklarını gören kurtlar ayrılmak üzereydiler, bu en azından birinin kaçmasını garanti edecekti. Mesafe yüz elli metreye indiğinde, önder kurdun yanında koşanlar ayrılıp ters yönlerde koşmaya başladılar. Batu sağdakine ateş etti. Iskaladı. Zhang nişan aldı ve kurdun önündeki noktaya iki el ateş etti; biri toprağa isabet etti, diğeri kayaya. Havaya kıvılcım ve taş kırıkları saçıldı. Dehşete kapılan kurt sendeledi ve tekrar koşmaya başladığında Batu'nun tüfeği patladı. Kurt yere yığıldı, yan tarafından isabet almıştı. Zhang bir sevinç çığlığı attı, fakat Batu onun sevincini paylaşmadı. "Kötü" dedi, "postu zarar gördü."

İki avcı önder kurdun peşine düştüler. "Buna tüfek kullanmayalım" dedi Batu. "Onu haklamanın başka bir yolunu biliyorum." Binicilerinin kurtlardan birini vurduğunu gören atların enerjileri yükseldi ve büyük güç sarf etmeyi göze alarak yamaçtan yukarı inanılmaz bir hızla koşmaya başladılar; elli metre kadar tırmandıktan sonra derin derin solumaya ve horuldanmaya başladılar, hızları birden kesildi. Buna mukabil önder kurt adımlarının uzunluğunu artırdı ve arayı açmakla kalmayıp kaçabileceğine dair güvenini artıran müthiş bir hızla tırmanmaya başladı. Batu ile Zhang atlarını kamçılayıp topuklarını karınlarına gömdüler. Kamçılanmaya alışık olmayan atlar rüzgâr gibi koşmaya başladılar. Fakat kurt gayet rahat koşuyordu artık, yavaşlamadan. Zhang kurdun izlerine baktı ve adımlarının atların adımlarından daha uzun olduğunu fark etti. Başını kaldırdığında kurt yamacın zirvesine ulaşmak üzereydi; zirveyi aştıktan sonra avcılar onu bir daha göremeyeceklerdi.

Zhang birden Batu'nun, "Atından in!" diye bağırdığını duydu ve atını dizginleyip toplama atların diğerlerinden daha iyi uygu-

ladıkları bir hareketle durdurduğunu gördü. Vahşi atları yakalamak için yaptıkları bir şeydi bu, o anda avcıların işine yarayan bir yetenek. İki at da kayarak durunca binicileri eyerin üzerinden fırlayıp kafalarının üzerinden uçtu. Batu mükemmel bir takla atıp ayaklarının üzerine konduktan sonra yere yattı ve soluğunu tutup zirvedeki bir noktaya nişan aldı. Zhang de yanına yatıp tüfeğini doğrulttu.

At toynaklarının sesini artık duymayan kurt tedirgin olup koşmayı kesti. Bozkır kurtlarının boynu o kadar kısadır ki peşindekilerin nerede olduklarını tam olarak görebilmeleri için arkalarına dönmeleri gerekir. Kurt döndüğünde silueti yamacın zirvesinde parlayan güneşin altında düz yerde koşarken göründüğünden üç kat daha büyük göründü; atış poligonundaki hedef tahtası gibi. Bu avcıya net bir fırsat tanısa da, kurt genellikle kaçmayı başarırdı. Fakat Batu atını aniden durdurarak kurdu kuşkuya düşürmüş, neyle karşı karşıya olduğunu anlamak için durup arkasına bakmaya zorlamıştı.

Kurt zokayı yutmuştu ve Batu tüfeğini ateşledi. Hayvan öne doğru yığıldı ve silueti zirvenin üzerinde kayboldu. "Fazla uzaktaydı" dedi Batu, "ölümcül isabet kaydettiğimi sanmıyorum. Ama artık kaçamaz. Yürü!" Atlarına bindiler ve yamacın zirvesine vardıklarında çimlerin ve taşların üzerinde küçük bir kan gölü gördüler. Kurt görünürde yoktu bölgeyi dürbünleriyle taradıklarında bile onu göremediler. Kan izlerini takip etmeleri gerekecekti.

"Keşke köpekleri de getirseydik" dedi Zhang iç geçirerek.

Bir süre ağır ve sessiz ilerlediler, sonra Batu, "Sıktığım mermi ön bacaklarından birini kırdı. Sadece üç pati izi var. Bu kurt kaçamayacak" dedi.

Zhang, "Üç bacaklı hiçbir kurt dört bacaklı bir attan daha hızlı koşamaz" dedi.

Batu saatine baktı. "O kadar emin olma" dedi. "Sürünün önderi bu. Ya kendine derin bir in bulursa? O zaman hayatta ele geçiremeyiz. Hızlanalım."

Bir saat kadar düzensiz kan izlerini takip ettiler, sonunda çimli bir tümseğe geldiklerinde karşılaştıkları manzara karşısında şaşakaldılar; orada kurdun ön bacağı duruyordu ve kürkünde, liflerinde ve kemikte diş izleri vardı. "Görüyor musun" dedi Batu, "kurt, bacağını yerde sürüklemenin onu yavaşlattığını biliyordu, bu yüzden çiğneyip kopardı."

Zhang midesinin kalktığını hissetti. "Bir savaşçının zehirli okla vurulduğu takdirde kolunu kesip atacağını söylerler, gerçi benim

aklım almıyor. Fakat bir kurdun kendi bacağını çiğneyip kopardığına üçüncü kez tanık oluyorum."

"İnsanlar birbirinden farklıdır" dedi Batu. "Ama kurtların hepsi aynıdır."

Takibi sürdürdüler; kan izleri giderek azalıyor, kurdun adımları giderek uzuyordu. Onları asıl kaygılandıran kurdun sınıra, askeri bölgenin kuzeyine kestirme bir yol arıyor izlenimi uyandırmasıydı. "Olağanüstü bir sürü önderi bu kurt" dedi Batu. "Bizi gitmemizi istediği yere sürüklemesine izin veremeyiz." Hızlarını artırıp kestirmeden sınıra doğru ilerlediler.

Kuzeye yaklaştıkça çimlerin boyu uzadı; devasa bir kurt postunu andıran uçsuz bucaksız, gri bir arazi. Kurdu bulmak, yeni kırpılmış koyun yünü yığının içinde bir kuzu bulmaktan daha zor olacağa benziyordu. Cennet ile insan sık bir araya gelmez, fakat kurt ile bozkır birbirine su ve süt gibi karışıyordu. Onlar atlarını sürerken sakat hayvan burunlarının dibindeydi belki de. Zhang bir kez daha kurtlarla bozkırın, kurtlarla Tengri'nin ne kadar yakın olduklarını idrak etti. Ölüm kalım durumu söz konusu olduğunda bozkır bir kaçış yolu sunuyor; tehlikede olduklarında bozkır onları kuş gibi uçsunlar diye kanatlandırıyordu. Onları kendi kanatlarının altında tutuyordu. Devasa Moğol bozkırı kurtları kayırıp koruyordu. Birbirlerine yaşamlarının sonuna dek bağlı yaşlı bir çift gibiydiler. Bozkıra sadık ve saygılı olan Moğolların bile kurdun bozkırda sahip olduğu yüksek konuma erişmeleri mümkün değildi.

Zaman zaman durup dinlendikten sonra güçlerini toplayan atlar daha hızlı koşmaya başladılar. Kuzeydeki sıradağlara yaklaşıyorlardı; bozkırın bittiği yer. Çobanlara göre dağlar, ıssız ve soğuk derin vadileriyle, kurtların Olonbulag'daki son üssüydü; düşmandan arınmış bir yer. Fakat sakat kurt dağlara sığınabilmeyi başarmış olsa bile, nasıl hayatta kalacaktı? Zhang bu düşünceyi aklından geçirir geçirmez kurdu kendi standartlarına göre değerlendirdiğini idrak etti. İnsan kurdu öldürebilirdi, fakat ruhunu asla.

Sonunda atlar halka açık bir yola çıktılar. Aslında askeri devriyeler tarafından kullanılan kum ve çakıl döşeli bir yoldu. Arazi araçlarının ve nakliye kamyonlarının tekerlekleri neredeyse bir metre derinliğinde geniş bir çukur oluşturmuşlardı ve yolun kalanı bir inip bir kalkan kumlu bir ejder gibi kıvrıla kıvrıla ilerliyordu. Bozkırın kırılganlığı ve ince çim yüzeyin altındaki toprağın dehşet verici gerçekliği kendini bu yolda belli ediyordu. Üstteki çim tabakası yaştı, fakat kumlu yol batıdan esen rüzgârlar ta-

rafından kurutulmuş ve kilometrelerce uzunlukta bir ejder oluşmuştu. Geçen atların toynaklarının kaldırdığı kumlar binicilerin ve atların yüzlerine uçuyor, onları boğup gözlerini yaşartıyordu.

İki atlı doğuya doğru yol aldılar; izleyebilecekleri kurt izleri yoktu. Fakat hafif bir tümseği geçtikten sonra, otuz metre kadar ileride, yolun ortasındaki çukurun içinden çıkmaya çabalayan bir kurt gördüler. Bu sağlıklı bir kurdun kolaylıkla yapabileceği bir şey, fakat bu kurt için nihai bariyerdi. Kurt çukurdan çıkmaya çabalarken düştü ve kesik bacağı korkunç sancıdı.

"Attan in" dedi Batu kendi atından inerek. Zhang attan indi ve tedirginlikle Batu'nun ne yapacağına bakarken bir yandan da eyerine asılı çoban sopasına uzandı. Fakat Batu sopasını alıp kurda yaklaşacağı yerde, atının otlanmak için çim kaplı bir noktaya gitmesine izin verdi. Ardından yolun kenarına oturup bir paket sigara çıkardı, içinden bir tane alıp yaktı ve sessizce içti. Zhang duman bulutunun arasından adamın gözlerinde karmaşık duygular gördü. O da atını otlaması için özgür bıraktıktan sonra Batu'nun yanına oturup ondan bir sigara aldı.

Kurt güçlükle ayağa kalkıp oturdu; bir tarafa doğru eğik, kanlı göğsüne sarı kum yapışmış. Meydan okur gibi baktı düşmanlarına, onurunu bir saniye bile unutmadan. Silkinip üzerindeki kumdan ve çimden kurtuldu, savaş giysisine çekidüzen verir gibi. Fakat kesik bacağının titremesini bir türlü durduramadı. İlkel bir haklılık yayıldı gözlerinden; derin soluk alıyor, kalan son gücünü toparlamaya çalışıyordu. Zhang Jiyuan kurdun gözlerine bakacak cesaretten yoksundu; kurt koca bozkırda durarak, daha doğrusu bozkırın bakış açısından bakarak, insanlardan adaleti ve hakkaniyeti çekip almıştı.

Batu sigarayı parmaklarının arasında tutup çabalamakta olan kurda düşünceli bir bakış attı; öğretmenini dövdükten sonra pişmanlık ve huzursuzluk duymaya başlayan öğrencinin bakışı. Düşmanlarının uzunca bir süredir hamle yapmadıklarını gören kurt kalan ön pençesiyle toprağı eşelemeye başladı. Yolun kenarındaki siyah yüzey toprağı ancak birkaç santim kalınlığındaydı. Onun altında kum ve çakıl tabakası vardı. Toprağı eşelemek sonunda bir boşluk oluşturdu ve çukurun zeminine boşalan kum sakat kurda çimlerin üzerine sıçrama olanağı tanıdı. Sonra üç bacağı üzerinde hoplayarak sınırdaki yangınkırana doğru ilerledi.

Yangınkıran traktörle düzlenmiş, sınıra paralel ve yüz metre genişliğinde bir şeritti. Her yıl traktörle sürülen bu şerit kumdan ibaretti, üzerinde tek bir çim tanesi bile yoktu. Öte yandaki

orman yangınlarının ve içerideki küçük yangınların önünü kesmek üzere tasarlanmıştı. Olonbulag'da çobanların hoş gördükleri sürülmüş yegâne topraktı. Eski tüfekler yangınkıranın çiftçilerin topraklarına yaptıkları tek olumlu katkı olduğunu söylerlerdi.

Kurt bir süre sonra durup dinlenmek zorunda kaldı, ardından tekrar koşmaya başladı ve sonunda yüksek çimlerin arasında kayboldu. Başka engel kalmamıştı.

Batu tek kelime etmeden ayağa kalktı. Sonra eğildi, Zhang'in yerde bıraktığı sigara izmaritini alıp üzerine tükürdü. Parmaklarıyla yaş ve çimli toprakta küçük bir delik açtıktan sonra sigara izmaritlerini deliğe soktu. "Buna alış" dedi. "Bozkırın dikkatsizliğe tahammülü yoktur." Ayağa kalktı. "Gidelim" dedi. "Gidip öldürdüğümüz kurdu alalım."

Atlarına bindiler ve dairesel çimin bulunduğu yamaca doğru sürdüler. Yerdeki kar temiz, atların toynakları hafifti. Konuşmadılar.

16

Yavrulama kampının yakınında bulunan ve bahar yağmurunun ardından güneşin ısıttığı yamaçtan ağır, nahoş bir koku yükseliyordu. Siyah kanla lekeli çim tabakasının üzerinde uzun kış aylarında donarak ölmüş zayıf hayvanların ve kurtlar tarafından öldürülmüş koyunların leşleri belirmişti. Kirli, sarı-siyah bir su sızıyordu sonbaharın çürümüş bitki örtüsünden. Bozkır sıvı hayvan gübresiyle lekelenmişti.

Bu ilkbahar gününün pis kokuları Chen Zhen'in keyfini hiç kaçırmadı. Kirli su gerekliydi bozkırda. "Teftiş heyetleri ve kentli şairler bozkırda açan bahar çiçeklerinin kokusunu pek severler" dedi Uljii, "ama ben bu iğrenç kokuyu yeğlerim. Bir koyun her yıl 700 kilo gübre üretir. Bunun ne kadar ot beslediğini biliyor musun? İnek gübresi soğuktur, at gübresi sıcaktır, fakat koyun gübresi iki yıllık el emeğine denktir. Sürülerin sayısını denetleyebilirsen, bırak otlağı tüketmeyi, aksine daha verimli kılarlar. Geçmişteki iyi aşiret liderleri bu şekilde kumlu toprağı zengin otlağa çevirmeyi bilirlerdi."

Bahar aylarında Olonbulag'ın suyu besleyici minerallerle doluydu, çimler gözünüzün önünde büyürdü. İki güneşli günden sonra, geçen yılın çürümekte olan çimi yerini taze ve yeşil çime bıraktı. Yamaçlardaki otlama alanları yemyeşildi. Verimli topraktan fışkıran bitki ve çiçekler yüzey toprağını sıkılaştırıp çölleşmekten koruyordu. Chen, Yaşlı Bilge'nin sarı atına binmiş araziyi turluyor, bu yeşil yeniden doğuşun keyfini çıkarıyordu. Onun için, insanla kurdun amansız savaşını sürdürdüğü bu uçsuz bucaksız bozkır, Toprak Ana'nın sevgi dolu hürmet gördüğü bir yere dönüşmüştü.

Dişi koyunların memeleri şişti, kuzuların yünü ağardı, inekler yüksek sesle böğürdüler ve köpeklerin tüyleri döküldü; taze yeşil

çimin gelişiyle sürü bir yılı daha çıkaracaktı. Güzel bir yıl olacaktı Olonbulag'da. Pek çok kuzunun bahar soğuğunda telef olmasına rağmen birliğin doğum oranı, yüksek ikiz doğumlarının da katkısıyla, çarpıcı bir artış göstermişti.

Çobanların yine de kötü bir önsezisi vardı. Koyun sayısındaki bu dikkat çekici artış Olonbulag'ın aşırı otlanma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu anlamına geliyordu. Çobanlar yeni doğan kuzuların büyük bir kısmını satsalar, ilerde et kotasını karşılamayacaklardı. Birlik bu yüzden bir dizi toplantı düzenledi. Uljii tek çözüm görebiliyordu, o da yeni bir otlama alanı açmaktı.

Chen Zhen, Uljii ve Bilge ile birlikte yeni otlak olarak seçilmiş bölgeye gitti. Bilge ona iyi bir at ödünç vermişti; hızlı, olağanüstü dayanıklı. Uljii yarı otomatik tüfek taşıyordu. Bilge yanına Bar'ı, Chen de Erlang'ı almıştı. Sarı'yı çadırı beklemesi için bırakmıştı. Av heveslisi iki köpek yol boyunca durmadan kovalayacak bir şeyler arıyorlardı. Chen gibi onların da keyfi yerindeydi. "Siz çobanlar ve çoban köpekleri bir aydan fazla bir zamandır tıkılıp kalmışsınız" dedi Bilge kahkaha atarak.

"Beni de yanına aldığın için teşekkür ederim, Baba. Küçük bir molaya ihtiyacım varmış."

"Bütün o kitapları okuyarak gözlerini bozacağından endişe ediyorum" diye karşılık verdi yaşlı adam.

Birlik arazisinin kuzeydoğu ucunda altmış kilometre karelik çorak, engebeli bir bölge vardı. Uljii'ye göre orada kimse yaşamıyordu, bu yüzden fevkalade verimliydi. Birkaç deresi ve muhtelif büyüklükte gölleri vardı. Otların uzunluğu bir metreyi buluyordu ve toprak yarım metre kalınlığındaydı. Ancak suyun ve çimin bolluğundan ötürü sivrisinek nüfusu korkunç bir boyuta ulaşmıştı. Yaz ve güz aylarında sivrisinekler birlikte çalışarak bir ineği öldürebilirlerdi. Adamlar kalın zemin örtüsüne bastıkça havaya sivrisinek bulutları yayılıyordu; mayın tarlasına basmaktan farksızdı. Adamlar ve hayvanları dağlık yöreden korkuyor, oraya gitmeyi reddediyorlardı. Kalın zemin örtüsünden ötürü çimler güneş alabilmek için uzamak zorunda kalmıştı; hayvanlar bundan hoşlanmazdı, ayrıca semirmelerine yaramazdı.

Uljii, otlağın başı, niteliktense niceliği önemseyen siyasetten ötürü Olonbulag'ın yakında kuruyacağını öngörüyordu. Yıllardır bu bakir toprak parçasında gözü vardı, zemin örtüsünü yakacak doğal bir güz yangını ummuştu hep. O zaman bir sonraki baharda birliğin atlarını ve ineklerini gevşek toprağı ezip otlanmaları için buraya getirecek, bu da gelişmesini sağlayacaktı. Böylelikle top-

rak sertleşecek, zenginleşecek, kısa otlar sayesinde sivrisinekler azalacaktı. Kullanışsız yabani arazi parçası birkaç yıl içinde mükemmel bir yaz otlağına dönüşecekti. Sonra, yaz otlağını bahar otlağına çevireceklerdi. Böylece birliğin kendi otlağı aşırı otlanmaya maruz kalmaksızın hayvan üretimi ikiye katlanabilecekti. Fakat sivrisineklerden korkan çobanlar onun bu fikrine karşı çıkıyorlardı. Bu yüzden Bilge'den araziyi incelemesini istemişlerdi. Bilge onay verirse Uljii iki birlikle ortak bir yeni otlak oluşturmaya başlayabilirdi.

Komşu birliğin kış otlağının önünden geçerken Chen çimin hâlâ gür ve dört parmak kalınlığında olduğunu fark etti. "Yeterince otlak olmadığından yakınıp duruyorsun" dedi Uljii'ye, "ama bak, koyunların ve atların burada bütün kış otlamalarına rağmen bu otlak gayet iyi durumda."

Uljii yere baktı. "O uzun çim" dedi. "Çok serttir; hayvanlar ısırıp koparmakta zorlandıkları için kökünden koparıp yerler. Ayrıca uzun çim besleyici değildir. Bu hale geldiğinde otlağı kapatmak gerekir, aksi takdirde bozkır bozulmaya yüz tutar. Siz Çinliler çok fazlasınız ve hepinizi beslemeye yetecek kadar etiniz yok, bu yüzden ülkeniz İç Moğolistan'ın koyun ve inek etine bağımlı. Fakat bir ton sığır ve kuzu eti üretmek için yetmiş-seksen ton ot gerekir. Siz bizden et istediğinizde aslında otumuzu istiyorsunuz ve buna devam ederseniz otlaklarımızı tüketeceksiniz. Hükümetin koyduğu kotalar güneydoğudaki birkaç sancağın çöle dönmesine neden oldu."

"Hayvan yetiştiriciliği çiftçilikten çok daha zor galiba" dedi Chen Zhen.

Bilge başını sallayıp onayladı. "Otlak büyük yaşamdır, fakat insanların gözkapaklarından daha incedir. Çimli yüzeyini zedelersen, onu kör edersin. Bu yüzden toz fırtınaları ak saçlı fırtınadan çok daha vahimdir. Otlak ölürse, inekler ve koyunlar ve atlar ölür; kurtlar ve insanlar ölür, bütün küçük yaşamlar ölür. O zaman Büyük Çin Seddi bile korunamaz. Beijing bile."

"Eskiden her iki yılda bir Hohhot toplantılarına katılırdım" dedi Uljii duygulanarak. "Onların otlağı bizimkinden beter. Çin Seddi'nin birkaç yüz kilometre batısındaki bölge bütünüyle çölleşmiş. Hükümet üretim kotalarımızı yükseltmeye devam ederse duvarın doğusunun akıbeti de aynı olacak. Yabancı ülkelerde otlakları korumak için yasa çıkardıklarını duydum; hangi otlaklarda ne tür hayvanların otlatılabileceği, hatta dönüm başına kaç hayvanın otlayabileceği bile düzenlenmiş. Yasaya uymayanlara

büyük para cezası kesiyorlarmış. Mevcut otlakların kurumasının önüne ancak böyle geçilebilir. Bir kere kurumaya görsünler, geri getiremezsin. Halkımızın otlağın değerini bilmesi için çölleşmesini beklersek iş işten geçmiş olur."

"İnsanlar açgözlü" dedi Bilge, "ve çoğu cahil. Bu budalalara doğru şeyi yapmak için yüz neden sunabilirsin, ama zamanını boşa harcamış olursun. Tengri bu açgözlü budalalarla baş etmenin tek yolunun kurtlar olduğunu bilir. Kurtlar hayvan sayısını denetlerse otlak kurtulur."

Uljii başını salladı. "Tengri'nin eski geleneklerinin yararı olmaz artık" dedi. "Çin atom bombasını denedi. Bir avuç kurdu yok etmek pek zor olmasa gerek."

Chen Zhen kalbinin sıkıştığını hissetti. "Birkaç gecedir ne köpek ne de kurt sesi duydum. Onları uzaklaştırdık, değil mi Baba? Dönmezlerse, yandık."

"Otuz kurdu dört beş kurt bir seferde doğurur. Bu Olonbulag kurt nüfusunun küçük bir kısmından ibaret. Ortalıkla olmamalarının nedeni bizden korkmaları değil, yılın bu zamanında yapacak başka işleri olması."

"Ne yapıyorlar?" diye sordu Chen, bir kez daha heyecanlanarak.

Yaşlı adam yakındaki dağları işaret etti. "Gel benimle, göstereyim."

Chen'in atının sağrısına kamçısıyla vurdu. "Bırak koşsun. Atların baharda terlemeye ihtiyacı var. Kış tüylerini atmalarına yardımcı olur. Ayrıca semirmelerini de sağlar."

Atlar birbirleriyle yarışırcasına dörtnala koşmaya başladılar, arkalarına çim ve toprak saçıyorlar, toynaklarına taze yeşil çim bulaşıyordu. Neyse ki bölgeye birkaç ay boyunca başka at girmeyecekti. Atı geride koşan Chen, "At sürüsü otlağın düşmanıdır" sözünü şimdi daha iyi anlıyordu.

Atlar bir yamaca vardılar ve otlağın her yerinde yuva yapabilen dağsıçanlarının ciyaklamalarıyla karşılandılar. Olonbulag yamaçlarının neredeyse yarısında Moğol dağsıçanlarına rastlamak mümkündü. Chen her güz yaşlı adamın vurduğu dağsıçanlarından yapılmış yağlı, leziz yemekten yerdi. Ayılar gibi dağsıçanları da kış uykusuna yatarlar, depoladıkları yağla hayatta kalırlar. Kendine özgü etlerinin üzerinde bir yağ tabakası vardır, domuz etini andırır ve tadı ağır olmadığı için Moğol mutfağının gözdelerindendir; sığır ve koyun etine yeğlenir. Yetişkin bir dağsıçanının eti bütün bir aileyi doyurmaya yeter.

Chen önündeki dağsıçanı dizisini görünce hayrete düştü; yamaçların zirvelerinde duran irili ufaklı altmış-yetmiş civarında dağsıçanı oduncuların gittikten sonra arkalarında bıraktıkları ağaç kütüklerini andırıyorlardı. Geniş yuva ağızlarında bekleyen iri kahverengi erkekler, yuvaların önünde duran daha ufak ve kürkleri kurt kürkü kadar sarı dişiler. Sayıları bazen yedi sekizi bulan ve kafaları tavşan kafasını andıran yavrular annelerinin etrafında duruyorlardı. İnsanların varlığı onları yuvalarına gizlenmeye itmemişti; aksine, arka bacaklarının üzerinde dikilip ön bacaklarını iki yumruk gibi göğüslerine bastırıyor, yabancıları uzaklaşmaları için uyarır gibi havlıyor, her havladıklarında şişe fırçasını andıran kuyruklarını yukarı doğru hoplatıyorlardı.

"Buraya Dağsıçanı Tepesi derler" dedi Bilge. "Dağsıçanı kaynar burası. Kuzeyde bir yer var, orada daha da çoklar. Burası bir zamanlar otlağın en yoksul insanlarının kurtuluşuydu. Sonbaharda, dağsıçanları iri ve tombulken, buraya gelip onları avlar, etini yer, kürkünü ve yağını satıp ellerine geçen parayla yağ ya da koyun satın alırlardı. Siz Çinliler pek seversiniz dağsıçanının kürkünü, bu yüzden her sonbahar Zhangjiakou tacirleri mantar toplamaya ve koyun postundan üç kat daha değerli olan dağsıçanı kürkü satın almaya gelirler. Bu küçük hayvanlar tahmin edebileceğinden çok daha fazla insanın hayatını kurtarmıştır, buna yoksulluk çektikleri zamanda Cengiz Han'ın ailesi de dahil."

"Dağsıçanları yağlı oldukları için lezzetlidirler" dedi Uljii. "Toprak altında yuva yapan diğer hayvanlar, sincaplar ve tarla fareleri örneğin, kış için yiyecek stoklarlar. Fakat dağsıçanları kışı yağları sayesinde geçirirler."

"Kışı geçirdikten sonra" dedi Bilge, "yağlarının neredeyse tamamını yitirirler, fakat yine de kemiklerinde bol et vardır. Ne kadar iri olduklarını görüyor musun? Bu yıl çim iyi olduğu için kısa zamanda semirecekler."

"Kurtların son zamanlarda bizi neden rahatsız etmedikleri şimdi anlaşılıyor" dedi Chen. "Onlar da diyetlerini değiştirmeyi seviyorlar. Fakat dağsıçanları toprağın altındaki yuvalarında yaşadıklarına göre onları nasıl yakalıyorlar?"

"Kurtlar dağsıçanı avlamakta uzmandırlar" dedi Bilge, bir kahkaha atarak. "İri kurtlar yuvanın girişini kazarak içindekilerin telaşla kaçış deliğine koşmasına neden olurlar, orada bekleyen diğer kurtlar da onları öldürüp yerler. Bazen küçük kurtlar yuvayı kazar ve onları çekip çıkarırlar. Çöl tilkileri de yuvaları kazıp onları çıkarabilirler. Her yıl dağsıçanı avlamaya geldiğimde tuzak

kurup yedi sekiz tilki avlarım, bir keresinde de küçük bir kurt avladım. Biz çocuklarımızı yavrularını çalmak için kurt inine sürünerek sokmayı kurtlardan ve çöl tilkilerinden öğrendik. Yuvaları fazla sığ ise dağsıçanları donar, bu yüzden de onları çok derin kazarlar – üç, hatta bazen altı metre. Peki, kurtlar kış uykusuna yatmadıkları halde inlerinin neden bu kadar derin olduğunu söyleyebilir misin?" diye sordu yaşlı adam Chen'e.

Chen başını sallayıp bilmediğini ima etti.

"Çünkü genellikle dağsıçanı yuvalarına yerleşirler. Dişi kurt o yuvalardan birini boşaltıp içine yavrularını yerleştirir."

"İnanılmaz" dedi Chen. "Bir dağsıçanı ailesini öldürüp yemek onlara yetmiyor. Yuvalarını da alıyorlar."

Uljii hayranlıkla gülümsedi. "Böylece dağsıçanlarının nüfusu denetleniyor. Kemirgenler otlağa zarar verdiklerine göre kurtların büyük bir hizmette bulunduklarını söyleyebiliriz. Dağsıçanları yılda yedi sekiz yavru doğururlar. Yuvaları küçükse hepsine yetecek yer olmaz, bu yüzden daha büyük yuvalar kazıp kilometrelerce genişlikte araziyi delik deşik ederler. Otlak için dört yıkıcı bela var; sırayla tarla fareleri, yaban tavşanları, dağsıçanları ve ceylanlar. Dağsıçanları görece yavaş hayvanlar oldukları için yakalanmalarının kolay olduğu sanılır. Öyleyse neden tuzak kurmamız gerekiyor? Çünkü yuvaları birbirleriyle bağlantılıdır. İlk tehlike işaretinde tünel ağına dalıp kaybolurlar. Çılgın gibi kazarlar ve sonbaharda tohumla beslenirler. Şu tombul küçük bedenlerin her biri bir yılda birkaç dönüm çim ve tohum tüketir. Atlar için bir dağsıçanı kolonisinden daha tehlikeli bir şey yoktur. Her yıl yuvalardan birine basıp bacağını kıran birkaç at yitiririz.

"Aslında" diye devam etti Uljii, "yuvaların verdiği zarar bu kadarla kalmaz. Kış aylarında sivrisinek barınağıdır. Doğu Moğolistan'ın sivrisinekleri dünyaca ünlüdür. Mançurya ormanlarındaki sivrisinekler bir insanı canlı canlı yiyebilirler. Bizimkiler bir ineği canlı canlı yiyebilirler. Kış aylarında ısının sıfırın altında eksi otuza kadar düştüğü, hasta bir ineğin donduğu böyle bir yerde sivrisineklerin de donmasını beklersin, değil mi? Kışı nasıl mı geçirirler? Dağsıçanı yuvalarında. Kış geldiğinde dağsıçanlarını izleyip kara ve buza karşı yalıtılmış sıcak yuvalara yerleşirler. Dağsıçanları yemeğe ve suya ihtiyaç duymaksızın uyurlar. Fakat sivrisineklerin ev sahipleri sayesinde bol yiyeceği ve içeceği vardır, kışı çok rahat geçirirler. Sonra, bahar gelip dağsıçanları yuvalarından çıktıklarında, sivrisinekler onların peşinden çıkar ve bir sonraki kuşağı suda üretmek için bozkırın küçük gölle-

rine uçarlar. Yaz geldiğinde bozkır sivrisinek cennetine dönüşür. Ne demek istediğimi anlıyor musun? Bu bölgede en çok dağsıçanını kurtlar avlar. 'Dağsıçanları yuvalarından çıkınca kurtlar dağlara çıkar' diye bir sözümüz var. Dağsıçanları ortalığa çıkınca çobanlar bir süre için rahatlarlar."

Chen iki yaz boyunca sivrisinekler tarafından çok fena ısırılmıştı, sivrisinek vızıltısı tüylerini diken diken etmeye yeterdi. Teni çatlayıp ayrılıyor gibi olurdu; Çinli öğrenciler sivrisinekten korktukları kadar kurttan korkmazlardı. Chen sonunda ailesinden Beijing'den ona bir cibinlik göndermelerini istemiş, cibinlik sayesinde geceleri uyumaya başlamıştı. Çobanlar cibinlik fikrini olağanüstü bulmuş, cibinliğin Moğol çadırlarının vazgeçilmez bir parçası olması çok sürmemişti. Cibinliğe, "sivrisinek evi" diyorlardı.

"Bugüne kadar hiçbir kitapta dağsıçanıyla sivrisinek ilişkisi, haydut sivrisineklerin dağsıçanlarının yuvalarında barınması ya da kurtların dağsıçanlarının baş düşmanı olması üzerine tek bir satıra bile rastlamadım" dedi Chen

"Bozkır karmaşık bir yerdir" dedi Uljii. "Her şey birbirine bağlıdır ve en önemli halkayı kurtlar oluşturur. O halka eksilse, buralarda hayvancılık biter. Kurtların sağladığı yararlar saymakla bitmez, verdikleri zararın kat be kat üstündedir."

Bilge güldü ve "Fakat dağsıçanlarının bize hiçbir faydası olmadığını sanma" dedi. "Kürkleri, etleri ve yağları bizim için çok değerlidir. Dağsıçanı kürkü çobanlar için önemli bir gelir kaynağıdır. Hükümet onların karşılığında otomobil ve silah veriyor. Kurtlar zeki hayvanlar olduklarından dağsıçanlarının hepsini öldürmezler, böylece bir sonraki yıl da onlardan yararlanabilirler. Bu, çobanlar için de geçerli. Biz sadece yetişkinleri avlarız, yavrulara dokunmayız."

Atlar dağların arasında koşarken korkusuz dağsıçanları koro halinde havlamayı sürdürdüler. Arada sırada gökyüzünden bir atmaca dalıyor, fakat çoğu kez başarısız oluyordu. Adamlar kuzeye doğru ilerledikçe gördükleri insan sayısı ve yaşama dair emareler azamaya başladı. Sonunda at pisliğinin bile olmadığı bir yere vardılar.

Üç atlı dik yamacın zirvesine ulaştığında gerçek olamayacak denli yeşil tepelerle karşılaştılar. Tepeyi geçerken yeşile sarının da karışmış olduğunu gördüler; geçmiş yılın çimi. Fakat önlerindeki tepelerin yeşili, boyanmış bir tiyatro perdesini ya da bir çizgi filmdeki masal diyarını andırıyordu. Uljii kamçısını doğrulttu.

"Buraya geçen yıl gelmiş olsaydın siyah dağlardan başka bir şey göremezdin. Yeşil keçeyle kaplanmış gibiler, değil mi?" Atlar yeşil dağları görünce hızlandılar. Yavaşça yükselen arazide başı Uljii çekiyordu.

İki vadiden geçtikten sonra yeşil bir yamaca vardılar. Yamaç arpa kaplıydı; tek bir çim yaprağı yoktu ve insanın burnuna hiçbir nahoş koku gelmiyordu. Rayiha giderek güçlendi ve Bilge bir şeyin farklı olduğunu hissetti. Aşağı baktı. Köpekler de kokuyu almış, burunları yerde ortalığı kokluyorlardı. Yaşlı adam atının toynaklarının arasındaki uzun otlara daha yakından bakmak için öne doğru eğildi. Başını kaldırdığında, "Ne kokusu alıyorsun?" diye sordu. Chen derin bir soluk aldı ve taze çimin kokusunu aldı. Sonbaharda atlı bir çim biçerin üzerinde oturmak gibiydi, insanın burnuna biçilmiş ot kokusu doluyordu. "Kimse gelip burayı biçmiş olamaz, değil mi?" diye sordu. "Kim olabilir?"

Yaşlı adam atından inip çoban sopasıyla çimleri karıştırdı, bir şey arıyordu. Kısa bir süre sonra yeşil ve sarı bir şey buldu. Sıktı, sonra kokladı. "Ceylan dışkısı bu" dedi. "Kısa bir süre önce buradan geçmişler."

Uljii ile Chen de atlarından inip yaşlı adamın elinde tuttuğu ceylan dışkısını incelediler. Ceylan gübresi yaz aylarında topak halinde değildir, yaş ve dolgundur. Ulvi ile Chen bulguları karşısında hayrete düşmüşlerdi. Birkaç adım yürüyünce tırpanla biçilmişçesine düzgün çim parçaları gördüler.

"Bu bahar yavrulama ağılının oralarda ceylanlar gördüğümü sanmıştım. Çimi çim biçerden daha düzgün kesiyorlar."

Uljii tüfeğini doldurup emniyet mandalını açtı. "Her bahar yavrulama ağıllarına göçüp yeni yavrulamış kuzularla otlak yarışına girerler. Bu yıl gelmediler, çünkü bu çim daha iyi. Benim gibi düşünüyorlar."

Bilge'nin gözleri kısıldı güldüğünde. "İyi çimi bulmakta üzerlerine yoktur" dedi Uljii'ye. "Onlar en iyi çimi bulurken biz oradan uzak dururşak yazık olur. Bu kez kesinlikle haklı çıktın."

"Acele etme" dedi Uljii. "Su kaynağını görünceye dek bekle."

"Fakat kuzular henüz çok küçük" dedi Chen. "Buraya kadar yürüyemezler. Uzun mesafe yürüyebilmeleri için en az bir ay daha gerek, o zamana kadar da çim ceylanların midesine inmiş olur."

"Tasalanma" dedi Bilge. "Kurtlar insanlardan daha zekidir. Er ya da geç onlar da gelecektir. Ceylanların yavrulama mevsimi henüz geçmedi, bu yüzden ne yetişkinler ne de yavrular hızlı koşa-

mazlar. Bu mevsimde kurtlar kendilerine ceylan ziyafeti çekerler. Bütün sürünün burayı gelmesi uzun sürmeyecektir."

"Geçen yıl yeni doğan kuzuların hayatta kalma oranının yüksek olmasının nedeni şimdi anlaşılıyor" dedi Uljii. "Burada çim yetişince ceylanlar ve kurtlar buraya geldiler. Otlak çekişmesi yaşanmadı."

Ortalıkta kurt olabileceğini duyan Chen diğerlerine atlarına binmeleri için ısrar etti. Bir başka vadiyi geçerlerken Uljii tedirgin oldu, çünkü bir sonraki vadinin ardında devasa bir otlak bulunuyordu ve orada hem ceylanları hem de kurtları bulacağını tahmin ediyordu.

Vadinin yamacına vardıklarında atlarından indiler, öne eğildiler ve bir elleriyle atın dizginini, diğeriyle köpekleri tutarak usulca iri kayaların arasında bir yere doğru yürüdüler. Av kokusu alan iki iri köpek sahiplerine yakın duruyorlardı. Kayalara varmadan önce adamlar dizginlerini atlarının ön bacaklarına bağladılar. Ardından bölgeyi dürbünle taramak için iki kayanın arasına yattılar.

Chen bakir bozkırı görebiliyordu nihayet; Çin'deki türlerinin arasında en büyüğüydü ve soluk kesici güzellikteydi. Önlerinde onlarca kilometre kare genişliğinde koyu yeşil bir havza uzanıyordu. Batı tarafında başlayan dağlar kuzeydeki Büyük Xing sıradağlarına dek uzanıyorlardı. Çeşitli renklerde dağlar –siyah, açık yeşil, kahverengi, koyu kırmızı, mor– göz alabildiğince dalga dalga yükselip pembe bulutlar okyanusuna karışıyorlardı. Havzanın kendisi Tengri tarafından işlenmiş bir halıyı andırıyordu; mavi, beyaz, sarı ve pembe dağ çiçeklerinin örüntüsü dikişsiz ve renkli bir parçalı yorgan oluşturuyordu.

Bir dağ vadisinden güneydoğuya akan ırmak havzaya girer girmez bükülmeye ve kıvrılmaya başlıyordu; at nalı biçimindeki her kıvrım gümüş bir şerit gibiydi ve şerit ırmak havzanın ortasındaki mavi göle dökülünceye dek uzayıp bükülüyorlardı. Berrak suyun üzerinde pamuk bulutlar geziniyordu.

Ortadaki göl bir kuğu gölüydü. Chen bir kuğu gölü göreceğini hayal bile etmemişti. Dürbünüyle baktığında yeşil sazlarla çevrili suyun üzerinde büyük bir zarafetle süzülen bir düzine kadar kuğu gördü. Kuğuların etrafını yüzlerce, belki de binlerce yabanördeği ve adlarını bilmediği kuşlar sarmıştı. Dört beş büyük kuğu kuşların sağanağı eşliğinde havalandı. Bir süre gölün ve ırmağın üzerinde dolanıp bir karşılama bandosu gibi çığırdılar. Üzerinde beyaz tüylerin dans ettiği göl sessizdi, uhrevi bir huzur cenneti gibiydi.

Kuzeybatıya doğru açılan doğal ağız gölün suyunu binlerce dönümlük bataklık araziye yönlendiriyordu.

Kuzey bozkırının ilkel güzelliğini hâlâ koruyan son yeriyle karşı karşıyaydılar muhtemelen. Chen Zhen manzara karşısında büyülenmişti. Fakat hayranlıkla seyrederken bile yüreği sızlıyordu. İnsanlar ve atlar gelmeye görsünler, diye geçirdi içinden, yörenin ilkel güzelliğinin kaybolması uzun sürmez, o zaman hiçbir Çinli bu denli doğal ve saf bir güzelliği görme olanağı bulamayacak.

Uljii ile Bilge dürbünlerini aşağıda bir noktaya dikmişlerdi. Yaşlı adam çizmesinin burnuyla Chen'in bacağını dürtüp dikkatini ırmağın üçüncü kıvrımına yönlendirdi. At nalı biçimindeki şeritlerin birinin kıyısında suya girmiş iki ceylan gördü; üst kısımları güvenli bir biçimde suyun üzerindeydi, fakat arka ayaklarının çamura saplandığı anlaşılıyordu, çünkü kuru toprağa çıkmaya çabalıyorlardı. Kendilerini çekecek güçten yoksundular. Yakındaki çimin üzerinde karınları deşilmiş bir düzine kadar ceylan leşi yatıyordu. Chen dürbününü yavaşça göl kıyısındaki uzun çimlere çevirdi. Yüreği hopladı. Birkaç iri kurt avlarının yakınında uykuya yatmışlardı. Uzun çimler onları saymayı olanaksız kılıyordu.

Uljii ile Bilge bölgeyi taramaya devam ettiler ve güneydoğuda bir noktaya gelince durdular; ceylanlar dağınık gruplar halinde otluyor, yavrular annelerinin yanından ayrılmıyorlardı. Chen ceylanlardan birinin birkaç saniyede bir başını kaldırıp etrafına bakınarak yeni doğmuş yavrusunu diliyle temizleyişini seyretti. Yavru ayağa kalkmaya çabalıyordu; ceylan yavrusu ayaklarının üzerinde durduğu anda o kadar hızlı koşar ki, köpek bile yakalayamaz. Yavrunun yaşayıp yaşamayacağını ayakta durmak için sarf ettiği süre belirler. Chen ne yapacağını bilemedi. O uzaklıktan bir karar vermek gerekiyordu. Ceylanlar mı, kurtlar mı?

Bilge, "Şu kurtlara bak" dedi, "açıkta uyuyorlar. Kimsenin onlara bir şey yapamayacaklarını biliyorlar. Tüfek menzilinin çok dışındalar. Kendimizi gösterirsek onlar da ceylanlar da bir anda kaybolacaklar."

"Fakat ırmakta çamura saplanan ceylanlar bizim" dedi Uljii işaret ederek. "Öğle yemeğimiz."

Atlarına binip göle doğru sürdüler. Onlar, atlar ve köpekler ortaya çıkar çıkmaz kurtlar dağların yolunu tuttular, sonra araziye yayılıp güneye doğru koşmaya başladılar. Bir anda sazların arasında kayboldular. Ceylanlar da aynı çabuklukla tepki verdiler,

çamura saplananlarla yavrularını yalayan dişileri arkalarında bırakıp kaçtılar.

Atlılar ırmağın bir dönüm kadar toprağı çevreleyen kıvrımlarından birine sürdüler. Çimde iç organları boşaltılmış, bacakları kemiğe kadar çiğnenmiş bir düzine kadar ceylan yatıyordu. Biri çamura saplanmıştı, kımıldayamıyordu; diğerleri kendilerini çekmek için güçsüz denemelerde bulunuyor, boyunlarındaki yaralar hâlâ kanıyordu.

Chen kurtların taktiklerini artık iyi biliyordu, fakat işlerini görmek için bir ırmağın kıvrımından yararlanmalarına ilk kez tanık oluyordu. Saldırının taktiklerini çözmek için atıyla etrafta biraz dolandı.

"Ne kadar zeki olduklarını görüyor musun?" dedi Uljii. "Bir gece önceden çimlerin arasına saklanıp ceylanların su içmeye gelmesini beklediler. Sonra bütün çıkış yollarını kapatıp ırmağın yardımıyla ceylanları kıstırdılar. Bu kadar basit. Irmak onların torbalarıydı, tek yapmaları gereken torbanın ağzını istedikleri etin etrafında büzmekten ibaretti."

Etraflarındaki vahşi etin kokusunu alan köpekler yemek için hiç acele etmeyip kurtların yedikleri ceylan leşlerinden uzak durdular. Bar ölmek üzere olan ceylanlardan birine saldırıp dişlerini boğazına geçirdi. Sonra Bilge'ye baktı ve yaşlı adam başını salladı. "Tamam, ye." Köpek başını öne eğip sert bir biçimde ısırdı ve ceylan son nefesini verdi. Bar hayvanın bacağından bir parça et koparıp yemeye koyuldu. Kanlı cinayeti izleyen Erlang'ın sırt tüyleri kurt tüyleri gibi dikildi ve içindeki öldürme içgüdüsü tetiklendi. Irmağın yakındaki kıvrımında bir ceylan yavrusu gördü ve suya atlayıp yüzmeye başladı. Bilge, Chen'in onu geri çağırmasına engel oldu. "Bu köpeğin vahşi bir damarı var. Yaban hayvanlarını öldürmesine izin vermezsen koyunlarımızı öldürmeye başlar" dedi.

Irmak kenarına sürdüler. Bilge eyerinden deri bir ip çıkarıp ucuna bir ilmik yaptı. Chen çizmelerini çıkardı, paçalarını sıvadı ve suya girip ilmiği ceylanın boynuna geçirdi. Bilge ile Uljii hayvanı kıyıya çektikten sonra yere yatırıp ayaklarını bağladılar. Sonra ikinci ceylanı da kanlı ırmaktan çekerek çıkardılar ve temiz bir çim parçasının üzerine yatırdılar. Sonra yemek ateşini yakacakları yeri seçtiler. "Birini yiyeceğiz, diğerini yanımızda götüreceğiz" dedi Bilge. Uljii ceylanlardan birini keserken Bilge, Chen'i yakacak odun bulmak için kuzeybatıdaki dağa götürdü.

Sadece birkaçı kurumuş yabani kayısı ağaçlarının bulunduğu

bir koruya ulaştılar. Fakat bir metre uzunluğundaki gövdelerde pek çok kuru dal vardı. Zemini yakın zamanda dökülmüş çürük kayısılarla kaplı vadi buram buram kayısı kokuyordu. İki tomar yakacak odun toplayıp bağladıktan sonra yemek ateşinin yakılacağı yere döndüler. Uljii ceylanın derisini yüzüp çiğ et parçalarını kesmişti bile. Ayrıca yabani soğan ve ırmak kenarında yetişen yemek çubuğu kalınlığında ıspanaklardan da toplamıştı.

Adamlar atlarının gemlerini ve eyerlerini çıkardılar. Özgür kalan atlar otlanabilecekleri bir yamaç buldular, sonra ırmağa gidip kana kana su içtiler. Bilge'nin keyfi yerindeydi. "Buranın suyu çok güzel" dedi. Yazlık otlak için ilk aradığın şey iyi sudur." Atlar karınları gerilinceye kadar su içtikten sonra yamaca dönüp otlamaya ve horuldanmaya başladılar.

Yemek ateşi gürül gürül yanıyor, kuğu gölünün üzerine belki de ilk kez ceylan eti kokusu ve pırasa ile biberin yağlı dumanı yayılıyordu. Göle yakın bir yere oturdular. İnce dallara geçirilmiş olan et o kadar tazeydi ki hâlâ seğiriyordu sanki. Gün ağarmadan yola çıkmış olan adamlar kurt gibi acıkmışlardı. Chen biberli ve pırasalı etleri yaşlı adamın matarasından aldığı içki yudumları eşliğinde midesine indirmeye başladı. "İkidir kurtlar sayesinde besleniyorum ve ömrümde bu kadar leziz bir şey yemedim" dedi. "Av yerinde yemenin tadı başka oluyor."

Bilge ile Uljii ateşin üzerinde ceylan bacağı kızartıyorlar, pişmiş olan kısımları dilimledikten sonra yeni parçalar kesip tuz, soğan ve biber ekliyorlardı. Yaşlı adam büyük bir iştahla yiyordu. Matarasından bir yudum aldıktan sonra, "Kurt sürüsünün bu yeni otlağı kontrol altına almış olması beni çok sevindirdi" dedi. "Yirmi gün kadar sonra, kuzular yolculuk yapacak kadar güçlendiğinde, üretim ekibini buraya getiririz."

Uljii bir parça et kestikten sonra bir yaban soğanının üzerine sarıp ısırdı. "Bütün ekip gelir mi sence?"

"Kurtlar burada" diye yanıt verdi Bilge, "ceylanlar da öyle. O zaman onlar niye gelmesin? Çim iyi olmasaydı ceylanlar buraya gelirler miydi? Bu ceylanı geri götürüp yarın çadırımda bir toplantı düzenleyeceğim. Herkes için ceylan eti sandviçi olacak. Suyun ne kadar güzel olduğunu öğrendiklerinde sıraya girecekler gelmek için. Yazlık otlak için iyi çim yeterli değil, iyi su da gerekir. Yaz aylarında durgun ve kirli su kadar kötü bir şey yoktur. Hayvanları hasta eder."

"Karşı çıkanlar olursa kendi gözleriyle görmeleri için onları buraya getiririm" dedi Uljı.

Yaşlı adam katıla katıla güldü. "Buna gerek yok" dedi, "Alfa kurt benim. Ben gelirsem diğer kurtlar da peşimden gelir. Alfa kurdu izlersen başına kötü bir şey gelmez." Sonra Chen Zhen'e döndü. "Beni bu kadar zamandır izliyorsun, başına kötü bir şey geldi mi?"

Chen güldü. "Kral kurdu izleyerek leziz yemekler yiyor, güçlü içki içiyorum. Yang Ke ve diğerleri seninle yolculuk etmek için neler vermezlerdi, Baba."

"Kararlaştırıldı öyleyse" dedi Uljii. "Döndüğümüzde yeni otlakla ilgili haberi duyuracağım. Son yıllarda konan kotalar yüzünden zor soluk alıyorum zaten. Bu yeni otlağı açmak bizi dört beş yıl rahatlatacaktır."

"Sonra?" diye sordu Chen. "Başka yerde otlak olmaya müsait toprak var mı?"

"Hayır" dedi Uljii, karamsarlıkla. "Kuzeyde sınır var, batı ve güneyde ise başka komünler. Kuzeydoğuya gelince, dağlar çok sarp ve kayalık. Oraya iki kez gittim. Otlak olmaya elverişli toprak yok."

"Peki, ne yapacaksınız?"

"Sürünün büyüklüğünü kontrol edip kaliteyi artıracağız. Örneğin, Xinjiang'ın geliştirilmiş koyunlarından yetiştirebiliriz" dedi Uljii. "İki misli yün verir, kalitesi de daha yüksektir. Bizim yünümüzün kilosu bir yuan ediyor, kalitelisi kilosu dört yuana satılıyor. Yün bizim başlıca gelir kaynağımız." Chen de bunun iyi bir plan olduğu kanısındaydı. Fakat Uljii iç geçirdi. "Çin'in nüfusu o kadar büyük ki birkaç yıl içinde otlağımızın veriminin ciddi bir biçimde düşeceğinden endişe ediyorum. Bizim kuşağın insanları emekli olunca siz gençler ne yaparsınız bilmiyorum."

Bilge, Uljii'ye baktı. "Yetkililerle konuşman gerekiyor. Onlardan hayvan sürülerinin üzerindeki baskıyı azaltmalarını iste. Bu şekilde devam ederlerse gökyüzü sararacak, toprak isyan edecek ve hepimiz kumun altına gömüleceğiz."

Uljii başını salladı. "Kim dinler bizi? Bugünlerde ipler tarım görevlilerinin elinde. Bizden daha kültürlüler ve Çince biliyorlar. Ayrıca otlak yöneticilerinin kurt avlama takıntıları var. Topraktan hiç anlamayanlar hayvan sayısını yüksek tutarak daha hızlı terfi ediyorlar."

Karınlarını doyuran atlar başlarını öne eğmiş, gözlerini kapatmış dinleniyorlardı.

Uljii arkadaşlarını havzada bir gezintiye çıkardı. Bilge ile dört birliğin nereye konuşlanması gerektiğini görüştüler. Chen olağanüstü manzarayı içine çekmeye doyamıyor, bozkırın ortasında Cennet Bahçesi'ne inip inmediğini merak ediyordu. Yoksa Cen-

net Bahçesi'nin ortasında bir bozkırda mıydı? Her ne idiyse, orayı terk etmek istemiyordu – asla.

Yemek yedikleri yere döndüklerinde ikinci ceylanı kesip derisini yüzdüler. Chen ırmağın kenarına yayılmış ceylan leşlerine baktı ve içine hüzün çöktü. Kan kokusu, otlak arazisine ilk ayak bastığında hissettiği huzur ve romantizm duygusunu alıp götürmüştü. Bir süre düşündükten sonra yaşlı adama gönülsüzce, "Kurtlar kış aylarında ceylanları öldürdüklerinde bunu buzda bahara kadar saklamak için yapıyorlar" dedi. "Öyleyse yazın neden bu kadar çok ceylan öldürüyorlar? Diğer dönemeçlerde de bu kadar vardır muhtemelen. Birkaç gün sonra kokacak, yenmez hele gelecekler. Belki kurtlar öldürmeyi seviyor."

"Kurtlar eğlence olsun diye ya da güçlerini kanıtlamak için fazla ceylan öldürmezler" dedi yaşlı adam. "Bunu yaşlı, hasta ve yaralı kurtlar da karınlarını doyurabilirsinler diye yaparlar. Kaplan ve benzeri hayvanların burada neden barınamadıklarını biliyor musun? Kurtların neden bozkırın hâkimi olduklarını? Sürü zihniyetlerinden ötürü. Kaplanlar sadece kendileri için avlanırlar, başka kaplanlar için avlanmazlar; eşleri ve çocukları için bile. Fakat kurtlar kendileri ve bütün sürü için avlanırlar, ava katılamayanlar için bile – yaşlılar, sakatlar, körler, gençler, hastalar ve yavrularına bakan dişiler için. Sen şu anda sadece leşleri görüyorsun, fakat alfa erkek bu gece uluduğunda Olonbulag'daki kurtların yarısı, sürüyle akrabalığı olan ne kadar kurt varsa hepsi buraya gelecek ve sabaha hiçbir şey kalmayacak. Kurt sürüyü düşünür, sürü de kurda bakar. Birlikte hareket ederler, onları olağanüstü kılan da budur. Bazen alfa erkeğin uluması yüzlerce kurdu savaşa çekebilir. Eski tüfekler bize burada eskiden kaplanlar da olduğunu, fakat hepsinin kurtlar tarafından sürüldüklerini anlatırlar. Kurtlar aile yaşantısını insanlardan daha çok önemserler ve dayanışma içinde yaşarlar."

Yaşlı adam iç geçirdi. "Moğollar kurtlardan öğrendiklerini asıl Cengiz Han zamanında öğrendiler. Bütün boylar birleştiler, bir tekerleğin parmaklıkları ya da bir ok kılıfı gibi. Sayıca çok değillerdi, fakat hatırı sayılır bir güce sahiptiler. Her biri anneleri için, bozkır için canlarını feda etmeye hazırdı. Öyle olmasaydı dünyanın yarısını fethedebilirler miydi? Bizim çöküşümüz birlik duygusunu yitirmemizle başladı. Şimdi boylar boylara karşı, öfkeyle fırlatılmış fakat kolaylıkla saptırılan veya kırılan oklar misali. Kurtlar insanlardan üstün. Onların savaş taktiklerinden öğreniyor, fakat dayanışmalarından öğrenmeyi reddediyoruz. Yüzlerce yıldır

deniyoruz, bir türlü beceremedik. Bu kadar yeter, konuşmak bile acı veriyor."

Chen soluk kesici güzellikteki kuğu gölünü seyrederken dalıp gitti.

Yaşlı adam ceylanın etini derisine sarıp iki çuvala doldurdu. Chen atları eyerledikten sora iki yaşlı adam çuvalları atlarının sağrılarına yükleyip ağızlarını eyerin altına sıkıştırdılar.

Üç at dörtnala birlik karargâhının yolunu tuttu.

17

Savaş atları katliamıyla ilgili nihai kararı yetkili makamlar verdi. Üretimin tamamından sorumlu olan Uljii'nin siciline önemli bir kusur olarak işlendi ve Uljii üçlü liderlikten alınıp güçlenmesi için kol emeği gerektiren bir birime tayin edildi. Batu, Laasurung ve diğer iki çobanın sicillerine de kusur işlendi ve Batu askeri birlik komutanlığına atandı. Bütün bunlara ek olarak, askerlikten ayrılıp sivil hayata dönen Bao Shungui liderlik kurulunun başına getirildi, bundan böyle devrimci eylemlerden ve üretimden o sorumlu olacaktı.

Bao Shungui ile Zhang Jiyuan, Uljii'ye sürünün bulunduğu birliğe kadar eşlik ettiler. Uljii ofisini sürünün bulunduğu birimde kurmuştu. Her mevsimde giydiği kaftanı ve çizmeleri oradaki çadırlarda yaşayan kadınlar tarafından yıkanıp temizlenirdi. Çalışmak için oraya gönderilse de gönderilmese de Uljii zamanının büyük kısmını zaten orada geçirir, yapılması gereken işlere her zaman el verirdi. Fakat bu seferki yolculuk her zamankinin yarı hızında gerçekleşiyordu. Altındaki yaşlı beyaz at bahar sonu soğuk algınlığından mustaripti ve tüy dökmeye devam ettiği için yaz başında içi doldurulmuş ceket giyen yaşlı bir adamı andırıyordu.

Zhang, Uljii'ye kendi hızlı atını vermek istedi, fakat Uljii teklifi reddetti. Zhang'e kendi hızına ayak uydurup zaman kaybetmektense atını koşturmasını söyledi. Zhang birlik karargâhına at çobanlarına pil almak için gelmiş, biri eski diğeri yeni iki liderle karşılaşınca Uljii'ye eşlik etmeye karar vermişti. Uljii'nin Bilge'nin çadırında kalacağını duyunca kendini daha iyi hissetti.

Bao Shungui, Uljii'nin özel atını sürüyordu; kadifemsi parlak tüyleri olan sarı benekli bir at. Bao, Uljii'nin yanında sürebilmek için atını sık sık dizginlemek zorunda kalıyordu. Topuklarını böğ-

rüne gömüp duran biniciye yabancı olan at gemini ısırıyordu. Zaman zaman yavaşlayıp burnunu eski sahibinin dizine sürüyor, üzüntülü bir biçimde kişniyordu.

"Seni liderlik kurulunda tutmak için elimden geleni yaptım Uljii" dedi Bao. "Ben hayvancılıktan anlamam. Bütün hayatımı tarım yapılan kasabalarda geçirdim. Fakat üstlerim bana bu otlağın sorumluluğunu yüklediler ve ben işin altından kalkabileceğimden emin değilim."

Atını daha hızlı gitmesi için sürekli mahmuzlamak zorunda kalan Uljii'nin alnı boncuk boncuk terlemişti. Yaşlı bir at sürmek hem binicisi hem de at için zordur; Zhang yardımcı olmak için Uljii'nin atını kamçıladı, fakat Uljii hayvanın başını okşayıp sakinleştirmeye çalıştı. "Bunu siyasi bir sorun değil de üretim sorunu olarak görerek adil davrandılar" dedi Uljii. "Bu olayın çok güçlü bir etkisi oldu, beni cezalandırmamış olsalardı başka birliklerde de büyük sorunlar yaşanırdı."

"Bir yıla yakın bir zamandır buradayım ve otlak yönetmenin çiftçilik yapan bir komünü yönetmekten çok daha zor olduğunu söyleyebilirim" dedi Bao. "Birkaç büyük hadise daha patlak verirse ben bu gösteriyi daha fazla yönetemeyebilirim... Bazıları senin İnşaat Birliği'ne gönderilmeni istediler, ama ben Üretim Birliği'ne gönderilmende ısrar ettim. Hayvancılık konusunda senin kadar bilgili birinin Bilge'nin çadırında kaldığını bilmek beni rahatlatıyor. Böylece baş edemediğim bir sorunla karşılaşırsam sana danışabileceğim."

Uljii'nin yüzü aydınlandı. "Devrim komitesi İkinci Birlik'in yeni otlağa taşınmasını onayladı mı?"

"Evet. Birlik komutanları beni yapılanları denetlemekle görevlendirdi, hareketin başında Bilge olacak tabii ki. Ne zaman yola çıkılacağına ve karargâhın nereye kurulacağına o karar verecek. Karşı çıkanlar oldu; çok uzak, çok fazla kurt var, çok fazla sivrisinek var, altyapı yok. Bir terslik çıkarsa, beni sorumlu tutacaklar. Sizinle birlikte oraya gitmeye karar vermenin nedeni de bu. Bir tıp merkezi, yün depolama tesisi, geçici karargâh ve klinik inşa etmek; bazı dağ yolları açmak için yanımda bir inşaat birimi götüreceğim."

Uljii'nin gözlerinde dalgın bir bakış vardı, aklı başka yerdeymiş gibi.

"Bütün bunlar senin hanene de artı olarak yazılacak" dedi Bao. "Vizyonundan ötürü. Ülkenin ihtiyacını karşılamaya yetecek kadar sığır ya da domuz eti yok, bu yüzden hükümet kotaları yük-

seltti. Bütün birlikler otlak sıkıntısından yakınıyor, yeni otlaklar açılmazsa kimse yeni kotaları karşılayamayacak."

"Kuzular henüz çok küçük" dedi Uljii. "Yeni otlağa gitmek üzere yola çıkabilmeleri için bir süre daha gerekecek. Önümüzdeki birkaç gün için planların ne?"

"En iyi avcılardan bir kurt timi oluşturup keskin nişancılık eğitimi başlatacağım" dedi Bao, açık yüreklilikle. "Ek cephane talebinde bulundum bile. Olonbulag'ı bu kurt belasından kurtarana dek huzur yok bana. Geçenlerde otlak kayıplarına dair bir rapor okudum. Yarısından fazlasının nedeni olarak kurtlar gösterilmiş; fırtına, hastalık ve kuraklığın toplamından bile fazla. Hayvan sayısını artırmanın iki koşulu var: Kurtları yok etmek ve yeni otlaklar açmak."

"Yanılıyorsun" dedi Uljii. "Doğru, o kayıplara kurtlar neden oldu, fakat kurtları yok edersen o kayıpların eksikliği felaket getirir."

Bao gökyüzüne baktı. "Senin, Bilge'nin ve diğer yaşlı çobanların her zaman kurtlardan yana olduğunu duymuştum. Ne söylemek istiyorsan söyle, tasalanma..."

Uljii gırtlağını temizledi. "Tasalanmak mı? Ben sadece bozkır için tasalanırım. Atalarımızın bize miras bıraktığı toprakların yok olmasına göz yumamam. Ben yıllardır insanlara kurtlardan söz ediyorum, şimdi susacak değilim... Ben bozkırın sorumluluğunu yükleneli on yıldan fazla oluyor ve hayvan sayısının ikiye katlandığını gördüm. Diğer otlakların iki misli inek ve koyun üretiyoruz. En önemli sorumluluğumuz bozkırı korumaktı, çünkü hayvancılığın temelinde bu yatar. Otlayan hayvanların, özellikle atların sayısını denetlemeyi gerektiren zor bir iştir. İnekler ve koyunlar geviş getirdikleri için geceleyin otlanmazlar. Fakat atlar sürekli otlanırlar –sağlıklı kalabilmeleri için durmadan yemek zorundadırlar– bu da sürekli sıçmaları anlamına gelir. Bir koyunu bir yıl boyunca beslemek için yirmi dönüm otlak gerekir, oysa bir at için iki yüz dönüm. Ayrıca toynaklarıyla otlağa büyük zarar verirler. Bir at sürüsü bir otlakta iki hafta kalırsa geriye kumdan başka bir şey kalmaz. Yaz aylarında çok yağmur yağdığı için otlar çabuk büyür, fakat diğer mevsimlerde çimin tamamını yememeleri için hayvanların yerini ayda bir değiştirmemiz gerekir. İnekler de otlağa zarar verirler. Onlarla en büyük sorun her akşam eve dönmeleri. Tek tek de değil, her zaman topluca. Ağırlıkları ve ağır toynakları toprağın anasını ağlatır. Sık sık yer değiştirmezsen çadırların etrafında kumdan başka bir şey kalmaz. Bu karışıma koyunları da eklersen iki ayda bir yer değiştirmediğin tak-

dirde kampın bir kilometre etrafında hiçbir şey yetişmeyecek demektir. Biz toprağa soluk alma olanağı tanımak için göçer olarak yaşarız. Ağır toynaklar ve fazla nüfus otlağın baş düşmanıdır."

Bao'nun pür dikkat dinlediğini gören Uljii devam etti: "Bozkırı korumanın anahtarı öldürdüğümüz kurtlarının sayısını kısıtlamaktan geçer. Bozkırda pek çok yıkıcı hayvan var, fakat en büyük zararı yer sincapları, tavşanlar, dağsıçanları ve ceylanlar verir. Kurtlar olmasa sincaplar ve tavşanlar otlakları birkaç yılda yok ederler. Kurtlar onların doğal düşmanlarıdır, sayılarının çoğalmasını engellerler. Bozkırı korumak doğal afetlerden korunma yeteneğimizi de artırır. Kar fırtınalarını ele alalım. Biz kar fırtınasına diğer bölgelerden daha sık maruz kalırız. Kar fırtınası diğer komünlerin otlaklarını vurduğunda hayvanlarının yarısını yitirebilirler. Bizim kaybımız hiçbir zaman çok büyük olmaz. Neden? Çünkü bizim toprağımız zengin. Her sonbahar acil durumlar için yeterince çim biçeriz. Artık çim biçerlerimiz de olduğu için bütün otlağı biçip doğal afet olasılığına karşı yeterince çim depolarız. Çimimiz serpildiği için o kadar uzar ki kar fırtınalarının çoğu çimi tamamen örtecek güçten yoksundur. Sağlıklı bir otlakla erozyon engellenir, kuyular kurumaz, böylece kuraklık yaşandığında hayvanların içecek suyu olur. Çim iyiyse, hayvanlar da serpilir. Son yıllarda sürülerimize hiç hastalık bulaşmadı. Üretim arttığı için kuyu açmak ve ağıl inşa etmek için makine satın alabiliyor, doğal afetlere karşı direncimizi artırıyoruz."

Bao başını sallayıp, "Söylediklerin anlamlı" dedi. "Hayvancılıkta başarılı olmanın sırrı otlağı korumaktır. Bunu unutmayacağım. Görevlileri her fırsatta birliklere götüreceğim. At çobanlarının bir yerde çok uzun kalmasını engellemek için günün yirmi dört saati sürülerinin başında olmasını sağlayacağım. Her ekibin otlağını ayda bir kez denetleyeceğim, aşırı otlatma yaptıklarını saptarsam çalışma puanlarını düşüreceğim. Toprağı korumak için çaba gösteren ekipleri ödüllendirecek, onları örnek ekip seçeceğim. Askeri idare yöntemlerini kullanabildiğim sürece Olonbulag'ın iyi yönetileceğinden eminim... Fakat yine de kurtlara güvenerek otlağın nasıl korunacağını anlamakta güçlük çekiyorum. Gerçekten bu kadar etkililer mi?"

Bao'nun dinlemeye devam ettiğini gören Uljii gülümseyip, "Sana yer sincaplarının bir yılda bir ceylandan daha fazla ot yemekle kalmayıp kış için de ot depoladıklarını söylesem ne dersin?" dedi. "Sincapların yuvalarını kazdım ve balya balya çim buldum. Hem de birinci sınıf çim ve çim tohumu. Sincaplar yılda dört beş

kez ve her batında ondan fazla yavru doğururlar, bu da yıl sonunda bir yuvanın on yuvaya dönüşmesi demektir. O kadar çok sincabın yiyeceği çim miktarını hesapla. Tavşanlar da öyle, her yıl birkaç kez onlarca yavru doğururlar. Dağsıçanlarının yamaçları nasıl delik deşik ettiklerini gördün. Kaba bir hesapla bütün bu yaratıklar güneydeki kasabalarınız kadar büyük olan otlağımızdaki yüz bin hayvandan daha çok çim tüketirler. Fakat burada topu topu bin kadar insan yaşıyor. Beijing'li öğrenciler olmasa bu kadar bile değil. Hal böyleyken bu baş belası parazitlerin kökünü kurutmak mümkün mü sence?"

"Son bir yıldır fazla tavşan görmedim" dedi Bao. "Karargâh civarında çok sayıda sincap olduğunu itiraf etmeliyim, fakat başka yerde görmedim. Bol miktarda dağsıçanı ve dağsıçanı yuvası gördüm. Fakat en çok dikkatimi çeken ceylanların çokluğu oldu. Birkaç kez on bin ceylanlık sürü gördüm. Birkaç tane de vurdum. Ceylanlar gerçek bir bela, çekirge gibi otlanıyorlar."

"Bizim otlağımız güzel" dedi Uljii, "çim uzun ve sık olduğu için sincap ve tavşanlar gizlenebiliyor. Onları görmek için dikkatli bakmak gerekir, ama oradalar. Sonbaharda çıkarlar ortaya, biçtikleri bütün o çimi yuvalarına taşımadan önce kurumaya bırakırlar. Ceylanlar onlar kadar zararlı değiller, çünkü onlar otlanır ama toprağın altına yuva yapmazlar. Sincaplar ve dağsıçanları çimi yemek ve yuva yapmakla kalmaz, çok da hızlı ürerler. Kurtlar olmasa o parazitler birkaç yılda Olonbulag'ın bütün çimini bitirip toprağı delik deşik ederler. Ardından da çölleşme gelir. Kurtları yok etmekte ısrar edersen üç dört yıl sonra işsiz kalırsın."

Bao kıs kıs gülüp, "Kedilerin, yırtıcı kuşların ve yılanların da kemirgenleri yediklerini biliyorum, fakat kurtların onları yediklerini hiç duymadım" dedi. "Köpekler bile enerjilerini kemirgenlerin peşinden koşarak harcamazlar. Kurtların harcadıklarını mı söylüyorsun? Onlar koyun yer, at yer. O kemirgenlerin eti dişlerinin kovuğuna bile yetmez. Kusura bakma, kemirgenlerin kurtların mönüsünde olduğunu hiç sanmıyorum."

Uljii iç geçirdi. "Bütün çiftçiler bu yanlışa düşer. Ben Olonbulag'da büyüdüm, kurtları bilirim. İnek, koyun, at ve ceylan gibi büyük hayvanları yemeyi yeğlerler. Fakat bu hayvanların ilk üçü insanlar tarafından güdülür, bu da avlanmalarını güçleştirir. Kurtlar hayatta kalabilmek için yemek zorundalar. Ceylanlar ise o kadar hızlıdırlar ki yakalamak güçtür. Yer sincapları ise çantada kekliktir. Eski zamanlarda yoksul insanlar kıtlık yıllarında sincapları yakalayıp yiyerek hayatta kalırlardı. Ben çocukken köley-

dim, yeterince yemek bulamadığımda sincap yakalardım. Sincaplar iri ve tombul kemirgenlerdir, ağırlıkları yüz gramla yarım kilo arasında değişir. Üç dört tanesiyle karın doyurabilirsin. Hemen yemediklerinin derisini yüzüp etlerini kurutursun, bir sonraki sefere lezzetli bir yemeğin olur. Bana inanmıyorsan bir gün birkaç tane yakalayıp senin için kızartırım. Etinin oldukça yumuşak olduğunu göreceksin. Cengiz Han bile sincap yerdi."

Tartışmayı can kulağıyla dinleyen Zhang Jiyuan kendi görüşünü belirtme ihtiyacı hissetti. "İki yıldır at çobanlığı yapıyorum, kurtların tozu toprağa katarak sincap yakaladıklarına tanık oldum. Köpeklerden çok daha başarılılar. Yer sincapları dişi kurtların ve yavruların gözde besini. Yavrular sütten kesilmeden önce anneleri onlara avlanmayı sincap yakalayarak öğretir. Dişi kurt yavruları henüz küçükken diğer kurtlarla birlikte avlanmaz. Yavrular boyları yarım metreyi bulup koşmaya başladıklarında insandan korkmayı öğrenirler. Bir avcı dişi bir kurt gördüğünde yavrular ortalıktaysa dişi kurdu vurması yeterlidir, o zaman yavrular onun olur. Bütün yapması gereken onları yavru kuzuları kaldırır gibi yerden kaldırmaktan ibarettir. Dişi kurt bu yüzden yavrularını insanlardan mümkün olduğunca uzağa, güvenli bir yere götürür. Fakat oralarda inek ve koyun olmadığına göre ne yiyecekler? Diğer kurtların başarılı bir avdan sonra getirdiği et ve kemikler dışında, yer sincapları ve dağsıçanlarıyla beslenirler."

"Dahası var." Uljii biraz gergin görünüyordu. "Otlak yüz yılda ya da iki yüz yılda bir rastlanan bir kar fırtınasına maruz kaldığında çok sayıda hayvanımız telef olur. O zaman, kar eridiğinde, toprak koyun ve inek ölüleriyle kaplanır ve hızla çürümeye başlarlar. Gömülmezlerse salgın hastalık bütün bir sancağın insanlarının ve hayvanlarının yarısını öldürebilir. Fakat kurtlar hayvan ölülerini hızla ortadan kaldırırlar. Kurtlar var oldukça salgın hastalık tehlikesi yoktur. Olonbulag'da bugüne dek hiç salgın hastalık yaşanmadı. Eskiden, burada savaş olduğunda, savaş alanı binlerce insan ve hayvan ölüsüyle kaplanırdı. Savaş alanını kim temizlerdi sence? Kurtlar. Yaşlılar bize kurtlar olmasaydı bozkırın insan nüfusunun salgın hastalıktan çoktan tükenmiş olacağını söylerler. Olonbulag'ı yeşil çimi ve temiz suyu olan bir yer olarak korudukları için kurtlara minnet duymalıyız. Güneydeki komünler kurtlarını öldürdüler, şimdi de otlakları ölüyor. Bir daha asla hayvan yetiştiremeyecekler."

Üç at yeni çimin rayihasıyla geçen yılın çürümekte olan çiminin tatlı mayalanma kokusunun hâkim olduğu yamacı tırmanır-

ken Bao tek kelime etmeden Uljii'yi dinlemişti. Havada bir yerlerde ötüşen çayırkuşları uzun çimlerin arasına dalarken, yerdekiler mavi gökyüzüne doğru tırmanıyor, ekibin üzerinde uçarak kendi ezgilerini söylüyorlardı.

Uljii derin bir soluk aldı. "Muhteşem bir manzara, değil mi?" diye haykırdı. "İki bin yıl önceki gibi, hiç bozulmamış. Burası Çin'in en güzel bozkırı. İnsan ile kurt burayı mühürlemek ve muhafaza etmek için yüzyıllar boyunca savaşmışlar, bizim de bu mirasa sahip çıkmamız gerek."

"Biz öğrenciler için eğitim amaçlı toplantılar düzenlemelisiniz" dedi Zhang Jiyuan, "bize bozkır ve kurtlar hakkında bilmemiz gerekenleri öğretmelisiniz."

Uljii'nin yüzü gölgelendi. "Ben azledilmiş bir görevliyim. Hiçbir şey düzenlemeye yetkim yok. Deneyimli çobanlardan öğrenmelisiniz. Onlar benden daha çok biliyor zaten."

Bir vadiyi daha geçtikten sonra Bao nihayet konuştu: "Uljii, bozkır için hissettiğin duyguların derinliğini ve yaptığın katkıyı kimse yadsıyamaz. Senin başına dert açan siyasi görüşün. Geçmişte olmuş şeylerden söz ediyorsun, fakat bu yeni bir çağ; Çin için atom çağı. Güncel ihtiyaçlara ilkel düşünme yöntemleriyle çözüm bulmaya çalışmak büyük bir sorun. Bozkıra geldiğimden bu yana çok kafa yordum. Büyüklük açısından, dediğin gibi, bir güney kasabasından daha büyük, fakat bin kişilik nüfus köylerimizin nüfusundan bile az. Bu inanılmaz bir israf. Parti ve ülke adına en büyük yararı sağlamak için bu gericiliğe, göçer yaşam tarzına son vermeliyiz. Birkaç gün önce keşif gezisine çıktım. Güneyimizde, toprağı siyah, oldukça geniş bir arazi var, her bölümü binlerce dönüm genişliğinde. Çapayla kazdım ve yüzey toprağının yarım metre derinliğinde olduğunu keşfettim. Böyle verimli bir toprağı koyun otlatmaya adamak büyük bir israf bana sorarsan. Birliklerin toplantısında özerk bir bölgeden bir tarım uzmanının arazi hakkında fikrini aldım, buğday ekmeye çok elverişli olduğunu söyledi. Birkaç yüz, belki bin ya da iki bin dönümle yetinip büyük çapta bir arazi ıslahına gitmediğimiz sürece çölleşme tehlikesi bulunmadığını söyledi."

Uljii bir şey demeyince Bao devam etti. "Su durumunu da araştırdım. Getirmek kolay. Bir kanal kazıp nehri buraya taşıyabiliriz. Bol miktarda inek ve koyun gübremiz var, en iyi gübreleme yöntemi. Buraya buğday ekersek tarım getirisinin birkaç yıl sonra hayvancılık getirisini aşacağına bahse girerim. Bu gerçekleşirse kendi besinimizi ve hayvan yemimizi sağlamakla kalmayak,

ciddi bir buğday sıkıntısı yaşayan ülkemize de katkı yapmış olacağız. Benim geldiğim kasabada insanlar yiyecek sıkıntısı çekiyor; her yıl ortalama üç aylık bir stok eksiği söz konusu. Bunca siyah toprağın sadece yılda bir ay koyun otlatmak için kullanıldığını görünce içim acıyor. Deneme niteliğinde bir tarla ekeceğim, iyi sonuç verirse sonuna kadar gideriz. Güneyde bazı komünlerin otlaklarının kurumakta olduğunu, hayvan yetiştirmekten vazgeçmek zorunda kaldıklarını duydum. Tarım yapmaya karar verdiler, bence İç Moğolistan'ın geleceği burada yatıyor."

Uljii'nin suratı asıldı. "Bugünün geleceğini öngörmüştü" dedi iç geçirerek. "Siz hayvancılık kapasitesi üzerine hiç düşünmüyorsunuz. Bizden sürekli hayvan sayısını artırmamızı istiyorsunuz. Şimdi de kurtları öldürme seferberliği başlattınız, toprağı ekmek için otlağın yok olmasını bekliyorsunuz. Senin geldiğin yer otuz yıl önce otlaktı, tarıma daha on yıl önce geçildi, fakat herkese yetecek kadar buğday yok. Burası son kalan otlaklardan biri, bu güzelim otlağı da tarlaya çevirdiniz diyelim, sonra nereye gideceksiniz? Xinjiang Çölü ülkenin herhangi bir eyaletinden daha çok yer kaplıyor. Gobi'de kimse yaşamıyor. Sen bunu toprak kaybı olarak mı telakki edersin?"

"Tasalanman için neden yok" dedi Bao. "Kendi kasabamdan ders çıkardım, tarıma elverişli toprakla elverişsiz toprağı ayırt edeceğiz. Tek bir yöne gitmek –ya tarım ya hayvancılık– yanlış. Yarı yarıya olması gerekir. Güzel otlağı korumak ve hayvan yetiştirmeye devam etmek için elimden geleni yapacağım. Hayvan olmazsa gübre olmaz. Gübre olmaksızın nasıl buğday üretebiliriz?"

"Çiftçiler buraya gelip bu toprağı gördüklerinde onlara engel olamayacaksın" dedi Uljii öfkeyle. "Sizin kuşağınız bunu bir şekilde başarsa bile, gelecek kuşakları nasıl denetleyeceksiniz?"

"Her kuşak kendi meselelerini çözer" dedi Bao. "Gelecek kuşak beni ilgilendirmiyor."

"Hâlâ kurtları öldürmeyi düşünüyor musun?"

"Kurt avına destek olmadığın için başın belaya girdi, ben senin yolunu izlemeyeceğim. Kurtlar bir at sürüsü daha katlederlerse ben de kendimi senin konumunda bulurum."

Uzaktan kampın üzerindeki baca dumanlarını gördüler. "Otlak karargâhındaki zıpçıktılar sana yavaş bir at vererek bizi bir hayli yavaşlattılar" dedi Bao. Sonra Zhang Jiyuan'e döndü. "Sürüye döndüğünde Uljii'ye iyi bir at seç. Batu'ya benim böyle söylediğimi ilet."

"Birliğe vardığımızda kimse Uljii'nin yaşlı bir beygire binmesine izin vermez" dedi Zhang.

"Yapmam gereken işler var" dedi Bao, "bu yüzden ben önden

gideceğim. Sizi Bilge'nin çadırında beklerim. Acele etmeyin." Atının dizginini salıp dörtnala uzaklaştı.

Zhang atını hantal beygirin yanı sıra sürüp, "Bao iyi davranıyor sana" dedi. "Karargâhta seni liderler kurulunda tutmaya çalıştığını söylüyorlar. Fakat o eski bir asker ve militarist yaklaşımını koruyor, ona kızma."

"Bao'nun yaptığı her işe balıklama dalmak gibi huyu var" dedi Uljii sert ve kararlı bir biçimde. "Genellikle hep ön cephede. Tarımsal bir bölgede ondan iyisini bulamazsın. Fakat burada bozkır için tehdit oluşturuyor."

"Bu ilk geldiğimde olmuş olsaydı" dedi Zhang, "muhtemelen onun tarafını tutardım. Güneydeki kasabalarda insanlar gerçekten açlık çekerken burada topraklar atıl duruyor. Öğrencilerin çoğu onun görüşünü destekliyor. Fakat ben öyle bakamıyorum artık. Seninki ileriyi gören bir bakış. Otlakta kaç hayvanın otladığı çiftçileri hiç mi hiç ilgilendirmediği gibi, insan nüfusunun etkilerini anlamıyorlar. Büyük yaşama ve küçük yaşama gelince, bu konuda tamamen cahiller. Chen Zhen binlerce yıldır geçerliliğini koruyan basit bozkır mantığından söz etmişti, gelişimin nesnel yasalarına uyumlu bir mantık. Mançu hükümdarlarının Qing hanedanının ilk iki yüz yılı boyunca dâhiyane bir siyaset güttükleri kanısında; tehlikeli sonuçlar doğuracağına inandıkları için tarımsal bölgelerden büyük göçleri yasakladılar."

Uljii *bozkır mantığı* sözünü pek sevdi. Belleğine kazımak için birkaç kez üst üste tekrarladı. "Fakat Qing hanedanının son döneminde Çin'den gelen göçü durduramadılar" dedi, "bu yüzden bozkır önce kuzeye, ardından da batıya doğru küçüldü ve sonunda Gobi Çölü'ne dayandı. Çin Seddi'nin kuzeyinde de çölleşme gerçekleşirse Beijing'in hali ne olacak? Bu Moğolları bile dehşete düşüren bir şey, çünkü Beijing bir zamanlar onların da başkentiydi –Dadu derlerdi– ve şimdi uluslararası bir kent."

Zhang kuyudan su içen atlarını gördü. Uljii'ye iyi bir at seçmenin zamanıydı.

18

Chen Zhen süt ve et lapasını karıştırdı. Yükselen buhar o kadar güzel kokuyordu ki bütün köpekler çadırın kapısına dizilip sızlanmaya başladılar. Lapa kurt yavrusu içindi.

Gasmai ona yavruları beslemenin sırrını öğretmişti. "Sütten kesildikleri anda süt ve et lapasıyla beslemek gerek" dedi. "O zaman kesin iri ve güçlü olurlar. Sütten kesildikten sonraki ilk üç dört ayda yedikleri büyüme biçimlerini belirler, özellikle kemik gelişimlerini. O dönemi ıskalarsan, ondan sonra onları neyle beslersen besle, köpeklerin iri ve güçlü olmaz. İyi beslenmiş yavrular, hiçbir zaman kurt avcısı olamayacak kötü beslenmiş yavruların iki katı büyüklüğüne ulaşabilirler."

Bir keresinde, ekip bir duvar inşa etmek için taş taşırken, Gasmai başkasına ait bodur, sıska, kürkü donuk bir köpeği işaret edip Chen'e, "Bu köpek Bar'ın kardeşi. Oldukça farklı, değil mi?" diye fısıldamıştı. Chen aynı anneden olma iki kardeşin bu kadar farklı olabileceğine inanamadı. "Bozkırda iyi bir soydan köpek sahibi olmak yeterli değildir; onları çok iyi beslemelisin." Chen bunu dikkate aldı ve kurdun beslenmesine özen göstermeye başladı. Gasmai'nin reçetesini harfiyen uyguladı.

Gasmai şöyle devam etmişti: "Yavrular sütten kesildikten sonra kadınlarla anne kurtlar arasında bir çekişme başlar. Kurtlar yavrularını beslemek ve onlara avlanmayı öğretmek için yer sincabı, dağsıçanı ve kuzu avlarlar. İyi annedirler. Ocak yok, ateş yok, tencere yok, bu yüzden yavrularına lapa hazırlayamazlar. Fakat onların ağızları bizim tencerelerimizden daha iyidir. Sincapları ve dağsıçanlarını dişleri, tükürükleri ve mideleriyle yumuşak, etli bir karışıma çevirirler, bu da tam yavruların ihtiyaç duydukları ve sevdikleri şeydir. Ot gibi serpilirler.

"Bozkırda kadınlar köpekleriyle gece nöbeti tutarak çalışma puanları kazanırlar, bu yüzden de köpek yavrularını yetiştirirken anne kurtlardan bile daha özenli ve gayretli olmak zorundadırlar. Tembel kadınlar kırma köpekler yetiştirir; işini bilen kadınlar ise iri köpekler. Bir köpeğe bakınca o çadırda nasıl bir kadının yaşadığını anlarsın."

Chen kurt yavrusu büyütmeye başladığından beri pek çok alışkanlığını değiştirmişti. Zhang Jiyuan ona ne zamandan beri bu kadar çalışkan, bu kadar anaç olduğunu sorarak takılırdı. Hatta Chen yavruya bir anne kurttan da, Gasmai'den de daha fazla özen gösterdiğini düşünüyordu. Yaptığı günlük görevlerin sayısını artırarak Gao Jianzhong'u etli lapa yapımında kullanmak üzere biraz inek sütü vermeye ikna etmişti. Süt tek başına güçlü kemik gelişimini sağlamakta yetersizdi; ek kalsiyum şarttı, onu da ete yumuşak kemik rendeleyerek elde ediyordu. Kalsiyum tableti almak için otlak karargâhına bile gitmiş, tabletleri öğütüp ete katmıştı; ne anne kurt ne de Gasmai böyle bir şeyi akıl edebilirdi. Chen etli lapayı bile yetersiz buluyor, bu yüzden tereyağı ve tuz ekliyordu. Ortaya çıkan karışımın kokusu o denli iştah açıcıydı ki kendisi bile bir kâse yemeyi düşünmüştü. Fakat üç de köpek olduğu için yutkunup vazgeçmişti.

Kurt yavrusu semirmeye başlamıştı, karnı her yemekten sonra davul gibi geriliyordu; tombul, kısık gözlü, gülen bir Buda gibi. Güz mantarlarından bile daha hızlı büyüyordu. Birlikte olduğu köpek yavrularından yarım burun daha uzundu.

Chen lapayı yavruya ilk yedirdiğinde, vahşi kurtlar sadece etle beslendikleri için, karışımdaki tahıla burun kıvıracağından kaygılanmıştı. Fakat yavru burnunu çanağa gömüp güzel kokulu, sıcak karışıma gurultular ve homurtular eşliğinde yumulmuş, sonunda çanağını tertemiz yalayıp başını kaldırmıştı. Chen daha sonra yavrunun tahılı sadece bol et ve sütle yiyebildiğini keşfetti.

Lapa ılımıştı. Chen çanağı kapının hemen iç tarafındaki rafa yerleştirdi, kapıyı hafifçe aralayıp dışarı çıktı ve hemen kapattı. Erlang hariç bütün köpekler koşarak geldiler. Sarı ile Yir arka bacaklarının üzerinde dikilip patilerini Chen'in göğsüne yerleştirdiler. Sarı sevgisini göstermek için çenesini yaladı. Üç enik pantolonunun paçalarını dişliyorlardı. Fakat yavru kurt yıldırım gibi kapıya doğru koştu, burnunu aralıktan içeri sokup büyük bir açlıkla içerideki lapayı kokladı. İçeri girmek için kapıyı tırmalamaya başladı.

Chen'in istediği son şey hayvanlardan birini kayırmaktı. Yavru

kurt gözdesiydi, fakat diğer yavruları da seviyordu; onlar da onun yavrularıydılar, onlardan birini ihmal etme düşüncesine katlanamazdı. Köpekleri yatıştırmadan yavru kurda kapıyı açamazdı.

Chen bir kolunu Sarı'ya, diğerini Yir'e doladı ve onları havada çevirerek bildiği en içten hareketle ödüllendirdi. Köpekler çenesine salyalarını akıtıp mutlulukla karşılık verdiler. Ardından yavruları tek tek alıp havaya fırlattı. Yere indiklerinde başlarını okşadı, sırtlarını sıvazladı, kürklerini okşadı. Bütün bunları kurt yavrusunu aldıktan sonra yapmaya başlamıştı; ondan önce sadece içinden geldiğinde bu tür bir ilgi gösterirdi. Şimdi bütün köpeklere eşit davranmaz ve bir gün yavru kurda karşı kıskançlık duyarlarsa, onu düşman belleyip öldürebilirlerdi. Chen göçer ortamında kurt yavrusu büyütmenin barut fıçısı üzerinde oturmaktan farksız olduğunu, her gün yeni bir meydan okuma gerektiğini idrak ettiğinde şaşırmıştı. O sıralar herkes yeni doğan kuzularla ilgilendiği için çobanlar bir araya gelme fırsatı bulamıyorlardı. Chen'in kurt yavrusu büyüttüğünü sadece birkaç kişi biliyor, rivayeti duyanlar da yavruyu kendi gözleriyle görmeye gelmiyorlardı. İş ayyuka çıkınca ne olacaktı? Bir kaplana binmek yeterince kötüydü; ama inmek daha da kötü. Bu, kurt için iki misli geçerliydi.

Hava ısındıkça donmuş et ince dilimler halinde kesilip güneşte ve rüzgârda kurutuluyordu. Üzerindeki küf kaplı et parçaları tuhaf bir koku yayan kemikler iyi bir köpek besini oluşturuyordu. Chen et sepetinin bulunduğu arabaya doğru giderken köpekler, en önde Erlang olmak üzere, peşinden geldiler. Erlang bunun besleneceği anlamına geldiğini bildiği için minnetinin ifadesi olarak Chen'in koltuk altını dürttü. Chen arabadan bir sepet kemik aldı, içindekileri köpeğin iştahlarına göre pay ettikten sonra koşarak çadıra döndü.

Yavru hâlâ kesici dişleriyle kapıyı açmaya çalışıyordu. Bu arada, gelişinden bir ay sonra, boyu otuz santimi geçmiş, bacakları düzleşmişti; giderek kurda benzemeye başlıyordu, özellikle gözlerinin üzerindeki zar kaybolduktan ve ortasında iğne ucu büyüklüğünde siyah nokta bulunan gri-sarı gözleri ortaya çıktıktan sonra. Burnu uzamıştı, başının üzerinde dik duran üçgen biçimindeki kulakları artık kedi kulaklarını andırmıyorlardı. Zamanının büyük kısmını diğer yavrularla oynayarak geçiriyor, fakat geceleri ve ortalıkta kimse olmadığında kaçmasını engellemek için çukuruna konuyordu. Sarı ile Yir bu vahşi eklentinin varlığına katlanmakla birlikte, ondan uzak duruyorlardı. Yavru ne zaman Yir'in yanına gidip bir meme bulmaya çalışsa Yir onu burnuyla itip

uzaklaştırıyordu. Sadece Erlang yakınlık gösteriyordu yavruya; küçük kurdun yaptığı hiçbir şey onu rahatsız etmiyordu. Karnının üzerinde yuvarlanabilirdi, sırtına ve başına çıkabilirdi, kürkünü ısırıp kulaklarını kemirebilirdi, istediği yere dışkılayabilirdi. Erlang yavruyu sık sık yalıyor, bazen karnını diliyle temizleyebilmek için ufaklığı burnuyla sırtının üzerine yuvarlıyor, ona kendi yavrusuymuş gibi davranıyordu. Küçük kurt, her ne kadar burnu ona gerçek yuvasında olmadığını söylese de, ortamını kabullenmişti. Yavrularla oynamaktan mutluluk duyuyordu.

Chen yavruyu yerden aldı, fakat küçük kurt yemek için sabırsızlandığında daha fazla yakınlık kurmak tehlikeli olabiliyordu. Chen kapıyı açıp içeri girdikten sonra yavruyu sobanın önüne, çadırın üzerindeki açıklıktan giren ışığın altına koydu; alışmıştı oraya. Yavru başını çevirip rafın üzerindeki alüminyum tencereye baktı. Chen parmaklarıyla lapanın sıcaklığını kontrol etti. Oda sıcaklığında ılımıştı, tam yavrunun sevdiği gibi. Kurtlar fazla sıcak şeyler yiyemezler. Bir keresinde yemeği sıcak verildiğinde yavru kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırıp titremiş, sonra dışarı koşup karı yalamaya başlamıştı. Chen eski tencereyi alüminyum bir tencereyle değiştirinceye kadar yavru bir daha tencereye yaklaşmamıştı.

Chen küçük kurdun reflekslerini koşullayabilmek için her yemek öncesinde, "Küçük Kurt, Küçük Kurt, yemek, yemek" diye sesleniyordu. Yavru hemen havaya sıçrıyor, *yemek* sözcüğüne köpeklerin komutlara verdiğinden daha güçlü tepki veriyordu. Chen tencereyi yere bıraktı, birkaç adım geri çekildikten sonra yere çömeldi ve yavru tencereye burnunu daldırıp lapaya yumulurken ayağıyla devirmemesi için elindeki tahta kaşıkla tencerenin kenarına bastırdı.

İnsanlar böyle bir iştahı ancak kıtlık zamanlarında sergilerdi. Bu yavru, öğünleri garanti altında olmasına rağmen, açlıktan ölmek üzere olan bir hayvan gibi yiyordu, tencereyi silip süpürmezse dünyanın sonu gelecekmiş gibi. Kurtlar kendilerinden başka kimseyi dikkate almadan yerler. Yavru da, özüne sadık bir biçimde, bütün ihtiyaçlarını gören Chen Zhen'e karşı en ufak bir minnet göstermiyordu. Aksine, o anda Chen'i ölümcül düşmanı gibi görüyordu.

Bir ay zarfında Chen küçük kurtla değişik yollardan yakınlık kurmuştu: Onu okşuyor, kucağına alıyor, öpüyor, çimdikliyor, kaşıyordu. Başında taşıyor, omuzlarına yerleştiriyor, burnunu burnuna sürtüyor, hatta parmaklarını ağzına sokuyordu. Fakat ye-

meğini yerken ona asla dokunmuyor, birkaç adım geride çömelip seyrediyordu. Kıpırdayacak olsa yavru hırlıyor, siyah kurt tüylerini dikiyor, arka bacaklarını gerekirse saldırmaya, hatta öldürmeye hazırmış gibi geriyordu. Chen yavrunun bu davranışını değiştirmek için bir keresinde onu süpürgeyle hafifçe okşamaya kalkışmıştı. Chen ne olduğunu anlayamadan yavru süpürgenin üzerine atlamış, dişlerini süpürgedarısına geçirdiği gibi süpürgeyi Chen'in elinden çekip almıştı. Chen şaşkınlık ve azımsanmayacak bir korkuyla geri çekilirken yavru başını bir kuzuya saldırır gibi sallayıp süpürgenin sapını parçalamıştı. Tek bir olaydan yılmayı reddeden Chen aynı hareketi birkaç kez daha tekrarlamış, fakat sonuç her seferinde aynı olmuştu; yavru süpürgeyi düşmanı olarak görüyordu. Süpürgeyi daha yeni satın almış olan Gao Jianzhong o kadar öfkelenmişti ki yavruyu süpürgenin sapıyla yere devirmişti. Chen sonunda yavruya yemek yerken dokunma arzusuna ket vurmak zorunda kaldı.

Chen bu sefer, kalanına biraz daha süt ve et ekleyip diğer yavruları beslemeyi umarak, her zamankinin iki katı lapa hazırlamıştı. Fakat küçük kurdun lapaya saldırışını gördükten sonra bunun mümkün olmayacağını anladı.

Chen'in eline kurtların bozkırda hayatta kalmalarının ne kadar güç olduğunu anlama fırsatı geçmişti. Bütün doğurganlıklarına rağmen muhtemelen ancak on yavrudan biri erişkinliğe ulaşabiliyordu. Bilge, Tengri'nin kurtları bazen acımasızca cezalandırdıklarını söylemişti. Kısa sürede birkaç metre kar yığan ani bir kar fırtınası çok sayıda kurdun soğuktan ve açlıktan ölmesine neden olabiliyordu. Gökyüzünü karartan bir doğal yangında da kurtlar yanarak ya da boğularak ölüyorlardı. Kıtlıktan ya da doğal afetlerden kaçan aç bir kurt sürüsü yerel kurtların yarısını katledebilirdi. İnlerin yağmalanmasından, sonbaharda kurulan tuzaklardan, kış başında ve ortasında düzenlenen kuşatma avlarından kurtulup hayatta kalanların sayısı pek azdı. Bilge'ye göre bozkır kurtları aç kurtların soyundan geliyorlardı. Yoksunluk çekmeyen özgün kurtlar, kıtlıktan kaçan aç kurtlara boyun eğmişlerdi. Bozkır her zaman daha güçlü ve zeki, yemeye ve dövüşmeye daha uygun, karınlarını gönüllerce doyurdukları halde açlığın ne olduğunu unutmayan hayvanların hayatta kalabildiği bir savaş alanı olmuştu.

Chen zamanla bozkır kurtlarının hayatta kalma mücadelesine dair bazı kutsal inançlara sahip olduklarını keşfetti; bunların başında beslenme ve bağımsızlık mücadelesi geliyordu. Köpeklerin

aksine yavruyu beslerken hiçbir zaman ona hayat verdiği duygusuna kapılmıyordu. Kurdun minnet etmemesinin nedeni kendini bir insan tarafından büyütülüyormuş gibi görmemesi, bu yüzden de efendisini yemekle gelirken gördüğünde köle gibi tepki verememesiydi. Chen ile yavrunun ilişkisinde *büyütme* sözcüğü yoktu. Kurt şimdilik onun tutsağıydı, kölesi değil. Bölgesel doğasının altında benzersiz bir dik başlılık ruhu yatıyordu. Bunu idrak etmek Chen'in sırtının ürpermesine neden oluyordu, çünkü artık yavruyu büyütmeye devam edip erişkinliğe ulaştırabileceğinden emin değildi.

Sonunda Chen yavruya yemek yerken dokunma arzusunu bastırıp onu asil doğasına bıraktı. Birkaç adım uzağına çömelip onu kurt davranışına dair aldığı dersten ötürü minnet duygusuyla seyretmeye başladı.

Yavru giderek yavaşladı, fakat karnı patlamak üzere olmasına rağmen başını çanağa gömüp yemeyi sürdürdü. Chen yavrunun karnı doymaya başlayınca seçici olmaya başladığını gözlemledi; et parçalarıyla başlamış, sonunda kalan küçük parçaları cımbız gibi diliyle topladıktan sonra geriye sarı bir darı bulamacı kalmıştı – ne et, ne kemik, ne yağ, sadece darı. Yine de başını kaldırmadı. Çanağın dibindeki süte odaklanmıştı, o da gözde besinlerinden biriydi. Sonunda başını kaldırdığında çanakta sadece tatsız ve kokusuz darı taneleri kalmıştı. Chen yüksek sesle güldü. İş yemeye gelince pek kurnazdı küçük kurt.

Chen kalan sütü çanağa döktü, biraz et ve ılık su ekledi, karıştırıp çorba kıvamına getirdikten sonra dışarı götürüp köpeklerin çanaklarına paylaştırdı. Köpekler açlıkla koşup geldiler, fakat yemeği görünce hemen sızlanıp hoşnutsuzluklarını belirttiler. Chen köpek bakımının temel bir parçasını oluşturduğu hayvan yetiştiriciliğinin sorumluluklarını bir kez daha idrak etti.

Karnını kımıldayamayacak kadar doyurmuş olan yavru yere yayılıp artıkları bitirmekte olan köpekleri seyretti. Chen yanına gidip ona, "Küçük Kurt! Küçük Kurt!" diye seslendi. Yavru sırtının üzerine yattı, ayaklarını şiş karnına doğru çekip gözlerinde hınzır bir parıltıyla Chen'e baktı. Chen onu yerden aldı, beş altı kez havaya fırlatıp aynı anda hem korkuttu hem de mest etti. Yavrunun ağzı açıktı, fakat arka bacaklarını kuyruğuna bastırmış titriyordu. Yavru bu oyuna alışmaya, bunun bir sevgi ifadesi olduğunu anlamaya başlamıştı. Chen yavruyu başının üzerine koydu, sonra omzuna yerleştirdi. Korkmaya devam eden yavru pençelerini Chen'in yakasına geçirdi.

Chen yavruyu indirdikten sonra yere bağdaş kurdu, yavruyu sırtüstü yatırıp, hem köpek hem de kurt annelerinin yavrularına yaptığı gibi, yemeğini sindirmesine yardımcı olmak için karnını ovmaya başladı. Chen küçük kurdun karnını ovmayı seviyor; memnuniyetle inleyip, arada sırada geğirip yellenmesi hoşuna gidiyordu. Yemek yerken vahşileşen kurt şimdi evcilleşmiş uysal bir hayvana dönüşmüştü. Pençesiyle Chen'in parmağını kavrayıp yalıyor, hatta oyun olsun diye hafifçe ısırıyordu. Gözlerindeki bakışta şefkat ve bazen –karnının ovulmasından duyduğu haz doruğa çıktığında– biraz kahkaha vardı, Chen onun vekâleten annesiymiş gibi.

Kurt yavrusu ele avuca sığmıyor, fakat yine de çok keyif veriyordu. Chen eski zamanlardan ya da günümüzde uzak bir yerde sevgi dolu bir anne kurdun yemeğini yedirdikten sonra kurt-çocuğunun karnını ovduğunu, yavrunun parmaklarını tutarak kıkır kıkır güldüğünü hayal etti. Tarih boyunca kaç kurt insan yavrusu ve kaç insan kurt yavrusu büyütmüştü acaba? Chen yıllardan beridir duyduğu olağanüstü kurt hikâyelerini bizzat yaşadığını, kurt doğasının yumuşak yanını sezinlemekle kalmayıp ona gerçekten dokunabildiğini hissetti. Derinden duygulandı ve insanlık dünyasının Hun, Gaoju, Türk, Romalı, Hintli ve Sovyet kurt-çocuklarına duyduğu saygının karşılığını vermeyi umdu. Burnunu yavrunun nemli burnuna sürtmek için öne doğru eğildi; kurt Chen'in burnunu köpek gibi yaladı, bu da Chen'i hem sevindirdi hem de heyecanlandırdı. Yavru ona güvendiğini ilk kez gösteriyordu. Duygusal olarak yakınlaşmaktaydılar ve Chen bu saf, masum ilişkinin sunabileceği her şeyin tadını çıkarmak istiyordu. Kendi yaşamının eski zamanlara doğru esnemeye başladığını düşledi ve kendini tahayyül edilemeyecek kadar yaşlı hissetti.

Yüreğini kemiren tek şey kurdun yetim ya da terk edilmiş olmamasıydı; bu koşullar altında bir hayvan büyütmek doğal, ilkel bir tür sevgi içeriyordu. O, öte yandan, yavruyu ininden yenilik yaratma ve öğrenme ihtiyacını tatmin etmek gibi bencil bir nedenden ötürü çalmıştı. Onun hikâyesi asırlardan beri aktarılan insan-kurt hikâyelerinin bir parçası değildi. Annesinin bir gün intikam almaya geleceği düşüncesi aklından hiç çıkmıyordu. Asil duygulardan yola çıkmamış, aksine, yaptığını bilimsel ve kültürel gelişim adına yapmıştı. Tengri'nin duyarsızlığını ve yeni vahşetini anlamasını umdu – çünkü asıl isteği bozkır insanının kurt totem dünyasına nüfuz etmekti.

Kendi payına düşen yemeği bitiren Erlang yavaşça Chen'in

yanına geldi. Ne zaman Chen'in kurt yavrusunu okşadığını görse gelip merakla seyrediyor, bazen kurdun şiş karnını yalıyordu. Chen, Erlang'ın başını okşadı; köpek sahibine gülümsedi. Chen kurt yavrusunu aldığından beri Erlang ile arasındaki mesafe hızla daralmıştı. Onda da biraz kurtluk var mıydı acaba? Erlang'ın kokusunu aldığı bir şey? Birden durumunun ne kadar ilginç bir hale geldiğini fark etti; kurt özellikleri sergileyen bir adam, kurt doğasına sahip bir köpek ve gerçek bir kurt bozkırda hep birlikte yaşıyorlardı.

Bozkır kurtlarının büyüsüne kapıldığından beri Chen huzursuz, yorgun kanının daha da zayıfladığını, damarlarında yabancı kurt kanının akmaya başladığını hisseder olmuştu. Hayata bakışı değişmişti –hayatı daha etkin ve doyurucu bir hal alırken artık değerini daha iyi biliyordu sanki. Lenin'in ölüm döşeğindeyken karısından ona Jack London'ın ölmekte olan bir kurda dair "Hayat Sevgisi" öyküsünü okumasını istemesini şimdi anlayabiliyordu. Rus lider, insanla kurt arasındaki mücadeleyi dinleyerek huzur içinde ölmüştü. Ruhu başka bir ırka ait bir kurt totemi-nin altında Marx'ın ruhuyla buluşmuştu belki. Hayranlık uyandıran dirimsellikleriyle gerçekten muhteşem olanlar bile bozkıra – vahşi kurdun toprağın yaşam gücü– giderken, onun gibi sıradan biri neden gitmeyecekti?

Yavru Chen'in kucağında kıvranmaya başladı; idrarını yapmak istediğinin işareti. Ayrıca Erlang'ı fark etmişti, onunla oynamak istiyordu. Chen yavruyu saldı ve kurt yere inip küçük bir idrar havuzu oluşturduktan sonra kendini yavruların bir dağa tırmanır gibi üstüne çıkması için yere bırakmış olan Erlang'ın üzerine atıldı. Yavru, Erlang'ın sırtına eniklerden önce çıktı ve peşinden çıkmaya çalışanları aşağı yuvarlamaya, dağın kralı olarak ona meydan okumaya kalkışanlara ulumaya başladı. Direnen iki erkek enik yavru kurdun kuyruğunu ve kulaklarını ısırdılar ve sonunda üçü birlikte dağdan aşağı yuvarlandılar. Yavru kurt altta kaldı ve enikler her yerini ısırmaya başladılar. Yavru kurt onlara öfkeyle karşılık verdi, bacaklarını sallayıp toz bulutları kaldırdı. Bir süre sonra Chen eniklerden birinin acıyla ciyakladığını duydu ve patisinde kan gördü. Kurt artık oynamıyordu besbelli.

Chen yaralı yavruyu ensesinden tutup yavru kurdun yanına götürdü ve kurdun burnunu yaralı patiden akan kana sürttü. Bunun yavru kurt üzerinde bir etkisi olmadı, pençelerini ve dişlerini çıkarıp köpek yavrusunun korku içinde Yir'e sığınmasına neden oldu. Yir yavrunun patisini yaladıktan sonra kurda döndü ve ısır-

maya hazır bir biçimde hırladı. Chen yavru kurdu hızla yerden alıp göğsüne bastırdıktan sonra Yir'e sırtını döndü. Köpeklerin bir gün yavru kurdu öldüreceği düşüncesi onu dehşete sürüklüyordu. Bu küçük zorbayı bir kafes ya da kapalı bir kulübe olmaksızın büyütmek hayli güç olacağı benziyordu. Fakat önce Yir'i yatıştırmalıydı, bunu da başını okşayarak yaptı. Yavru kurdu tekrar yere bıraktığında Yir onu dikkate almadan yavrularını kendi aralarında oynamaları için başka bir yere götürdü. Kurt bir kez daha Erlang'ın sırtına tırmandı. Vahşi bir hayvan olan Erlang kurda hoşgörü gösteriyor, ona sevgi duyuyordu.

Chen hayvanları besledikten sonra yeni otlağa göç etmek için arabayı temizlemeye koyuldu. Başını kaldırdığında Bilge'nin tahta yüklü bir arabayla ona doğru gelmekte olduğunu gördü. Chen arabadan aşağı atladı, yavruyu yerden aldı, çukuruna yerleştirdi, üzerini kalas parçasıyla örttü ve kalasın üzerine taşı yerleştirdi. Kalbi deli gibi çarpıyordu.

Sarı ile Yir kuyruklarını sallayıp yavrularıyla birlikte yaşlı adamı karşılamaya gittiler. Chen onları izleyip Bilge'nin arabasındaki yükü boşaltmak, öküzle ilgilenmek ve yaşlı adamın ağır marangoz çantasını taşımak için arabaya yürüdü. Bilge öğrencilerin arabalarında tamirat yapmaya gelmişti. "Baba" dedi Chen, "ben hallederim; bunun için buraya kadar gelmene gerek yoktu."

"Halletmek yetmez" dedi yaşlı adam. "Bu uzun bir yolculuk olacak, üstelik yol yok. Oraya varmak üç dört günümüzü alacak. Bir arabanın yolda bozulması bütün kafileyi yavaşlatır."

"Peki, ben arabayı boşaltırken içeri girip bir çanak çay iç bari."

"Sizin çayınız fazla siyah benim için." Sonra, hiç uyarmadan, çukura yürüyüp, "Kurdunu göreyim" dedi suratını asarak.

Beklenmedik bu gelişme karşısında telaşlanan Chen yaşlı adama engel olmaya çalıştı. "Görecek bir şey yok" dedi. "Neden içeri girip çay içmiyorsun?"

"Neredeyse bir ay oldu" dedi Bilge, çapaklı gözlerinde öfkeyle, "ve onu görmeme hâlâ izin vermiyorsun!"

"Baba" dedi Chen, "ben onu bir tür kurt köpeği yavrusu elde etmek için büyütüyorum..."

Yaşlı adamın öfkesi yüzünden belli oluyordu. "Saçmalık!" diye kükredi. "Saçmalıktan başka bir şey değil bu. Kurt köpeğini başka yörenin kurtlarından elde edebilirsin, ama Moğol kurtlarından değil. Moğol kurdunun köpekle çiftleşeceğini nereden çıkardın? Moğol kurdu köpeği öldürüp yemeyi yeğler." Öfkesi arttıkça sakalı titriyordu. "Son zamanlarda size ne oldu anlamıyorum. Ben

altmış yıldır bozkırda yaşıyorum ve senin yapmaya kalkıştığın şeyi öneren birine ilk kez rastlıyorum. Bunlardan birini büyütebileceğini mi düşünüyorsun gerçekten? Üstelik köpek yavrularıyla birlikte, öyle mi? Aynı solukta köpeklerden ve kurtlardan nasıl söz edebilirsin? Köpek insan boku yer; kurt insan yer. Köpek bokunu yediği insanın kölesidir sadece. Fakat kurt insan ölüsünü yiyerek ruhunu Tengri'ye yollar. Kurt ve köpek cennetle cehennem kadar farklı iki canlı iken sen onları birlikte büyütmeyi tasarlıyorsun, öyle mi? Bu da yetmezmiş gibi, bu köpeklerden biriyle çiftleşeceğini umuyorsun! Moğollar sizin Ejder Kralı'nızı domuzla çiftleştirmeye kalksa siz Çinliler ne düşünürsünüz? Kutsal değerlere saygısızlık olarak görürsünüz! Senin yaptığın da bizim atalarımıza karşı saygısızlık. Ve Tengri'ye! Bunu ödeyeceksin bir gün, bu yaşlı adam da ödeyecek..."

Chen, Bilge'yi hiç bu kadar kızgın görmemişti. Barut fıçısı sonunda patlamış, Chen'in yüreğini paramparça etmişti. Yaşlı adam öfkeli bir kurdu andırıyordu. Chen ihtiyarın kalasın üzerindeki taşı tekmeleyip kendine zarar vereceğinden ya da, daha kötüsü, taşı alıp kurt yavrusunun kafasını ezeceğinden korktu. Öfkesi giderek artıyordu. "Kurt yavrusu büyüttüğünüzü ilk duyduğumda bunu siz Çinli öğrencilerin bozkır geleneklerine ve tabularımıza duyarsız olduğunuzun kanıtı olarak bir kenara yazdım. Birkaç gün sonra usanıp vazgeçeceğiniz yeni bir şey denemeye heves ettiğinizi sandım. Sonra Dorji'nin de bir tane büyüttüğünü ve kurt köpeği üretmeye niyetlendiğinizi duydum. Bunu yapamazsın! O yavrudan hemen kurtulmanı istiyorum, şimdi, benim önümde..."

Chen bu kez çizgiyi gerçekten aştığının farkındaydı. Binlerce yıldır hiç kimse bozkırda kurt yavrusu büyütmemişti. Bir savaşçıyı öldürebilirdin; fakat aşağılayamazdın. Bir kurdu öldürebilirdin; fakat büyütemezdin. Şimdi, bozkırın ortasında, Moğolların atalarından kalma topraklarında; sakinlerinin Tengri'ye taptığı ve yaşamlarını vahşi ataları, savaş tanrıları, bozkırın koruyucusu kurt totemine saygılı bir biçimde sürdürdükleri bu kutsal yerde, genç bir Çinli çıkıp bir kurt yavrusunu köpek yavrusu büyütür gibi büyütmeye kalkıyordu. Bu kabul edilemezdi. Böyle bir şey eski zamanlarda olmuş olsaydı bir günahkâr addedilir, cesedi dört parçaya ayrıldıktan sonra kurtlara atılırdı. Şimdi bile, bozkır sakinlerini gücendirmesi kaçınılmaz olan bir işe kalkışarak, etnik azınlık siyasetine ters düşüyordu. Fakat Chen'i asıl rahatsız eden bunu Bilge'ye, onu kurt totteminin gizemli dünyasına sokup ayrıntılı öğütleriyle yavruyu çalmasını mümkün kılan yaşlı Moğol'a ya-

pıyor olmasaydı. Eylemini daha fazla savunamayacağını hissetti. "Baba" dedi, titrek bir sesle.

Yaşlı adam elini salladı. "Bana Baba diye hitap etme!"

"Hata ettim, Baba" dedi Chen, yaşlı adama yakararak, "sen haklısın, bozkır geleneklerini anlamıyorum. Seni pek çok kez gücendirdim... Söyle bana, bu zavallı küçük kurttan nasıl kurtulmamı istiyorsun?" Chen'in gözlerinden akan yaşlar az önce küçük kurdun mutluluk içinde oynadığı çimlere döküldü.

Şaşıran yaşlı adam gözlerini Chen'e dikti ve ne yapacağını bilemedi. Ne derse desin Chen'in bozkır kurtlarının büyüsüne kapıldığını biliyordu. Neticede, o da evlat edinilmiş yarı-Moğol bir oğul sayılırdı ve kurtlara Moğol gençlerinden daha büyük hayranlık duyuyordu. Fakat yaşlı adamın bağışlanamaz bulduğu bir şey yapmıştı. Bilge o güne dek böyle bir şeyle karşılaşmamıştı, ne yapacağını bilemedi.

Bilge başını kaldırdı ve Tengri'ye bakıp iç geçirdi. "Siz Çinlilerin dindar olmadığını, ruhun sizin için bir anlam ifade etmediğini biliyorum. İki yıldır kurtlara büyük ilgi duyuyorsun, bunu biliyorum, fakat sen benim yüreğimden geçenleri bilmiyorsun. Yaşlıyım ve her gün biraz daha takatsiz düşüyorum. Bozkır yaşamak için sert, soğuk bir yer. Biz Moğollar yaşamlarımızı ilkel insanlar gibi sürekli mücadele içinde geçiririz. Sonunda hastalık ağır basar, uzun yaşamayız. Birkaç yıl içinde Tengri'ye gideceğim. Ruhumu bir gün Tengri'ye yollayabilecek bir kurdu alıp köpeklerle birlikte büyütmeyi nasıl düşünebilirsin? Böyle bir şey yaparsan Tengri ruhumu kabul etmez, Gobi Çölü'nün altındaki karanlık ve boğucu cehenneme gönderir. Burada herkes kurtlara senin gibi köle muamelesi yapacak olsa, Moğol ruhu yitip gider."

"Baba" dedi Chen usulca, kendini savunarak. "Ben o kurt yavrusuna köle muamelesi yapmıyorum. Ortada bir köle varsa, o da benim. Ben o yavruya bir Moğol hakanı ya da prensine hizmet eder gibi hizmet ediyorum. Onu beslemek için inek sağıyorum, ona lapa hazırlıyorum, et pişiriyorum. Üşüyecek, hastalanacak, köpekler tarafından ısırılacak, insanlar tarafından dövülecek, bir kartal ya da annesi tarafından alınacak diye endişeleniyorum. Son zamanlarda iyi uyumuyorum, Gao Jianzhong bana kurdun kölesi diyor. Kurtlara bütün Çinlilerden daha çok saygı duyduğumu biliyorsun. Tengri her şeyi görür, Tengri adildir, Tengri seni hiçbir şey için suçlamayacaktır."

Bu sözler yaşlı adamı durdurdu. Chen'in içtenlikle konuştuğunu biliyordu. Chen küçük kurda bir tanrıya ya da hakana hizmet

eder gibi hizmet ediyorsa, bu tanrıları gücendirmek miydi yoksa onlara saygı göstermek miydi? Chen'in yöntemleri her ne kadar Moğol geleneklerine ters düşse de, kalbi temizdi, bu da bozkır Moğollarının en çok değer verdiği şeydi. Yaşlı adamın bakışları yumuşadı; öfkeli bir kurt değildi artık. Chen yaşlı adamın bilgeliği ve sağduyusuyla, kurt totemine gerçekten saygı duyan genç bir Çinli için Moğol geleneğini çiğneyerek bir aylık kurt yavrusunun hayatını bağışlayacağını umdu.

Chen bir umut ışığı gördü. Gözlerini kurulayıp derin bir soluk aldı. Paniğini engelleyip sükûnetini korumaya çalışarak, "Baba" dedi, "bu kurdu büyütmek istememin tek nedeni onların davranış biçimlerini anlamaya çalışmak. Nasıl bu kadar olağanüstü, bu kadar zeki olabildiklerini, insanların onlara neden saygı duyduğunu anlamak istiyorum. Çinlilerin kurtlardan ne kadar nefret ettiklerini tahmin edemezsin. Biz en kötü insanlara kurt deriz; cinsi sapıklara kurt deriz; en açgözlü insanlara kurt iştahlı deriz; Amerikan emperyalistlerinden hırslı kurtlar diye söz ederiz; ne zaman bir yetişkin bir çocuğu korkutmak istese, "Kurt!" diye bağırır.

Chen, Bilge'nin tavrının yumuşadığını görebiliyordu, bu yüzden kendinde devam etme cesaretini buldu. "Çinliler kurtları en kötü, en vahşi, en acımasız canlılar olarak görürler. Oysa siz Moğollar onlara taparsınız. Yaşarken onlardan öğrenir, öldüğünüzde onları beslersiniz. Yine de kurtları uzaktan izlemek ve incelemek bana bilmem gereken her şeyi öğretmiyor. Bunu yapmanın en iyi yolunun bir kurt yavrusu büyütmek ve her günümü onunla geçirip yakından izlemek olduğuna karar verdim. Onu alalı daha bir ay oldu ve daha önce görmediğim inanılmaz şeylere tanık oldum bile. Bu hayvanlar saygıyı gerçekten hak ediyorlar. Fakat buradaki Çinli öğrencilerin çoğu henüz fikirlerini değiştirmediler. Onlar bile kurtları anlayamıyorsa, burada hiç bulunmamış milyonlarca Çinliyi düşün. Gelenlerin sayısı giderek artıyor, bu insanlar kurtların kökünü kurutmayı gerçekten başarırlarsa bu, bozkırın sonu demektir. Bu Moğollar için çok kötü olur, fakat uzun vadede Çinliler için daha da büyük bir felaket demektir. Endişe ediyorum. Bu harikulade bozkırın mahvolmasına katlanamam."

Bilge yavrunun çukurunun üzerindeki taşa oturup piposunu çıkardı. Chen hemen yaşlı adamın piposunu yaktı. "Benim suçum" dedi Bilge piposundan bir duman alarak. "Sana kötü örnek oldum... Peki, şimdi ne olacak? O kurt yavrusunu büyütmeye karar verdiğinde beni düşünmediğini biliyorum, fakat Uljii'yi ve birliği düşünmek zorundasın. Uljii resmi görevinden oldu ve dört çoba-

nın sicili lekelendi. Nedenini biliyorsun, değil mi? Kurtların tarafını tuttuğu ve kuşatma avını geciktirdiği için. Benim yaşlı bir kurt, birliğin baş kurdu olduğumu, bizim İkinci Birlik'in bir kurt ininden farksız olduğunu söylüyorlar. Şimdi de, böyle kritik bir zamanda, genç bir öğrenci çıkıp birliğin içinde kurt yetiştirmeye kalkıyor. Başka birliklerdeki öğrenciler neden böyle bir şeye kalkışmıyorlar? Bundan birlikte birinin sana kötü örnek olduğu sonucu çıkarılamaz mı? Onlara büyük bir koz vermiş olmuyor musun?"

Yaşlı adamın gözlerindeki hüzün dalgalar halinde Chen'e yansıyor, sesindeki üzüntü giderek artıyordu.

"Yavrunun annesi bir gün gelecek" dedi. "Ona şüphe yok. Üstelik yalnız gelmeyecek. Olonbulag'ın kurt anneleri yavrularını ölümüne korurlar. Koku alma duyuları inanılmazdır. Bu yavrunun annesi onu bir gün bulacaktır muhtemelen. Bulduğunda da, intikamını kamptan alacaktır. Olonbulag kurtlarının intikam için yapamayacakları kötülük yoktur ve bu birliğin yeni bir olaya tahammülü kalmadı. Korkunç bir olay gerçekleşirse Uljii ve diğer birlik görevlilerinin işi sonsuza dek biter. Bir kurt sürüsü senin koyunlarını katletse kurt yavrusu büyütmenin bedeli kamuya ödetilmiş olacak. Bunun mazereti olamaz. Kesinlikle hapse girersin."

Chen'in kalbi sıkıştı. Bir azınlık bölgesinde kurt büyütmek etnik siyasete ters düştüğü gibi, bunu koyun sürülerinin bulunduğu bir yerde yapmaya kalkışmak kurtlara davetiye çıkartmaktan farksızdı. Bundan üretimi bile bile baltalamaya çalıştığı sonucu çıkarılabilirdi. Bir şekilde babasının "kapitalizm yanlısı" oluşuyla ilişkilendirilirse, ki bu mevcut siyasetle kesinlikle bağdaşırdı, birçok kişinin başı belaya girebilirdi. Chen'in elleri titremeye başladı; küçük kurdu Tengri'ye yollama olasılığı giderek artıyordu.

Yaşlı adam sesinin tonunu daha da yumuşattı "Yönetim artık Bao Shungui'nin elinde. O köklerini uzun zaman önce unutmuş bir Moğol. Kurtlardan siz Çinlilerin nefret ettiğinden bile daha çok nefret ediyor. Ayrıca onları avlamazsa işini elinde tutamaz. Senin bir kurt yavrusu büyütmene izin verir mi sence?"

Chen umudunu büyük ölçüde yitirmişti, ama yine de denemek zorundaydı: "Onunla konuşup yavruyu kurtlarla nasıl daha iyi mücadele edilebileceğini anlamak için büyüttüğümü söyle. Bilimsel bir deney yürüttüğümü söyle."

"Onunla sen konuş. Bu gece bende kalıyor. Sen yarın bana gel." Yaşlı adam ayağa kalktı, dönüp taşa son bir kez baktı. "Yavrunun büyüdüğünde koyunlarına saldıracağından kaygılanmıyor

musun?" diye sordu. "Sana ya da başka birine saldıracağından korkmuyor musun? Kurt ısırığı zehirlidir; insan kurt ısırığından ölebilir. Bugün kurda bakmayacağım, canımı daha çok sıkabilir. Hadi, şu arabaların bakımını yapalım."

Yaşlı adam arabaların tamiratını yaparken tek kelime etmedi. Chen Zhen kendini küçük kurdu öldürmek zorunda kalma olasılığına hâlâ hazırlayamanuştı, fakat Bilge ile Uljii'nin hayatlarını daha fazla zorlaştıramayacağını biliyordu.

Chen ile yaşlı adam iki arabanın bakımını yapmış, üçüncüsüne başlamak üzereydiler ki, köpekler havlamaya başladı. Bao Shungui ile Uljii yaklaştılar, Bao başı çekiyordu. Chen köpekleri susturdu. "Karın seni burada bulacağımı söyledi" dedi Bao, "böylece Chen'in kurt yavrusunu da görebileceğim. Otlak devrim komitesi Uljii'nin senin yanında kalmasına karar verdi. Önce onu İnşaat Birliği'ne göndermek istediler."

Chen'in kalbi deli gibi çarpıyordu. Bozkırda haberler attan hızlı koşuyordu.

"Evet" dedi yaşlı adam. "Ona iyiliğin dokundu."

"Birlik yönetimi yeni bir otlak açtığınızı duyunca heyecanlandı. Bunu çok önemli bir gelişme olarak görüyorlar ve geçen yıllar kadar başarılı olmasını istiyorlar. Bu ek otlakla hayvan sayısını ikiye katlayabiliriz, bu da iyi bir haber. Bu projenin fikir babaları sizlersiniz, bu yüzden onlara Uljii'nin seninle kalmasının yerinde olacağını söyledim. Böylece meseleleri daha iyi tartışma olanağı bulursunuz."

"Bu aslında Uljii'nin fikriydi. Bozkır hep yüreğindedir onun."

"Bunu söylemeye bile gerek yok" dedi Bao. "Bunu yönetime rapor ettim zaten, yoldaş Uljii'nin hatalarını telafi edeceğini umuyorlar."

Uljii hafifçe gülümseyip, "Telafi etmeyi unutalım, ayrıntıları konuşalım" dedi. "Yeni otlak buradan oldukça uzakta, yolculuk beraberinde pek çok sorun getirecektir. İkinci Birlik'e destek amacıyla otlak kamyonu ve lastik tekerlekli iki araba tahsis edilmeli. Ayrıca yol yapımı için ek insan gücüne ihtiyacımız olacak."

"Bu gece birlik yönetimine bir toplantı düzenlemesi için birini gönderdim. Halletmeye çalışırım." Bao, Chen'e döndü. "Gönderdiğin iki kurt postunu tabaklatıp eski patronuma yolladım. Beijing'li bir öğrencinin o büyüklükte iki kurdu avlamış olmasından etkilendi. Sana teşekkürlerini iletmemi istedi."

"Onu kurtları benim öldürdüğümü nasıl söylersin? Onları köpekler öldürdü. Köpeklerin yaptığı bir şey için övgü kabul edemem."

Bao, Chen'in omzunu okşadı. "Köpekler senin olduğuna göre sen öldürdün sayılır. Yetkililer astlarının başarılarından ötürü her zaman övgü alırlar. Silahlı kuvvetlerimizin önemli geleneklerinden biridir. Neyse, görelim artık şu yavrunu."

Chen tek kelime etmeden dinleyen Bilge'ye baktı. "Sonunda büyütmekten vazgeçtim" dedi Chen bir çırpıda. "Çobanların geleneklerine ters düşüyor, üstelik tehlikeli. Bir kurt saldırısından sorumlu tutulmak beni aşar." Konuşurken kalasın üzerindeki taşı kaldırıp kalası kenara çekti.

Kurt yavrusu çukurun duvarını tırmanmaya çalışıyordu, fakat yukarıdaki insan siluetlerini görünce uzak bir köşeye kıvrıldı. Titremesine rağmen burnunu kırıştırıp dişlerini gösterdi. Bao'nun gözleri parladı. "Hey!" diye haykırdı. "Kocaman bu! Bir ayda diğer yavruların iki katı olmuş. Bu kadar hızlı büyüdüklerini bilsem diğerlerini de büyütmene izin verirdim. Erginliğe ulaştıklarında öldürür, böylece güzel bir deri ceket yapmaya yetecek kürkümüz olurdu. Bakar mısınız şunun kürküne! Sütten kesilmemiş bir yavrunun kürkünden çok daha dolgun."

Chen kaşlarını çattı. "Ona yemek yetiştiremiyorum; çok fazla yiyor. Her gün koca bir çanak etli lapa ve bir çanak inek sütü."

"Güzel bir post için değer. Gelecek yıl, birlik yavru kurt avına çıktığında, iki üç misli büyüyünceye kadar öldürülmelerini yasaklayacağım."

Yaşlı adam dudak büktü. "Bu sandığın kadar kolay değil" dedi. "Bu önce bir kancık tarafından emzirildi. O kadar yavruyu beslemeye yetecek kadar kancığı nereden bulacaksın?"

Bao bir an düşündü. "Haklısın" dedi.

Chen yavruyu ensesinden tutup kaldırdı. Yavru direndi, bacaklarını sallayıp havayı pençeledi. Chen yavruyu yere koyduğunda Bao eğilip yavrunun sırtını okşadı. "İlk kez canlı bir kurda dokunuyorum. Güzel ve dolgun. Çok ilginç."

"Chen Zhen bu yavruya bir aydır büyük bir özenle bakmış, bu aşikâr" dedi Uljii. "Kurtlar doğada bu kadar hızlı büyümezler. Sen gerçek annesinden daha iyi annelik ettin ona. Bir süredir kurtlara aşırı ilgi duyduğunu, herkesten bildiklerini öğrenmeye can attığının farkındaydım, fakat bir yavru alıp büyütmeyi düşündüğünü bilmiyordum. Biraz fazla mı ileri gidiyorsun acaba?"

Bilge gözlerini kurt yavrusuna dikmişti. Piposunu söndürüp havada asılı kalan son dumanı eliyle dağıttı. "Bunca yıl yaşadım" dedi, "bu gördüğüm ilk tutsak kurt. Çok iyi durumda olduğunu itiraf etmeliyim. Chen Zhen kendini yaptığı işe adamış. Fakat ko-

yun sürülerinin bulunduğu yerde kurt büyütmek bana doğru gelmiyor. Çobanlara soracak olsan karşı çıkmayan birini bulamazsın. Siz ikiniz şimdi burada olduğunuza göre bu delikanlının bilimsel bir deney yürütme planı hakkında ne düşündüğünüzü öğrenmek isterim."

Bao Shungui'nin aklı bu işe yatmıştı sanki. "Onu şimdi öldürmek yazık olur" dedi. "Postu iş görecek kadar büyük değil. Chen sütten kesilmemiş bir yavruyu bu hale getirmek için büyük emek sarf etmiş. Ben şöyle düşünüyorum. Şimdilik bilimsel deneyini sürdürmesine izin verelim. Başkan Mao, 'Düşmanı yenmek için onu iyi tanımak gerekir' der. Ben de kurtlar hakkında daha çok bilgi edinmek isterim, bu yüzden buraya düzenli olarak gelip nasıl olduğuna bakacağım. Yeni bir tür kurt köpeği geliştirmek istediğini duydum."

Chen başını salladı. "Böyle bir düşüncem var, fakat Baba mümkün olmayacağını söylüyor."

Bao, Uljii'ye döndü. "Bozkırda bunu daha önce deneyen oldu mu?"

"Çobanlar kurtlara saygı duyarlar" diye yanıtladı Uljii. "Onları kırma hayvan üretmek için kullanmazlar."

"Denemeye değer" dedi Bao. "İşte bu gerçek bir bilimsel deney olur. Bir Moğol kurt köpeği üretebilirsen, Sibirya kurt köpeğinin onun yanında çelimsiz kalacağından eminim. Moğol kurtları dünyanın en büyük ve azgın kurtlarıdır. Dolayısıyla onların döllerinden elde edilecek kırma bir hayvan da aynı özellikleri taşıyacaktır. Ordu böyle bir projeyle ilgilenebilir. Bu gerçekleşirse ordudan köpek satın almamıza gerek kalmaz. Ayrıca onları çoban köpeği olarak kullanırsak kurtlar muhtemelen sürülerden uzak duracaktır. Bu yüzden çobanların arasından şikâyet edenler çıkarsa onlara bunun bilimsel bir deney olduğunu söyle. Fakat unutma, önce güvenlik."

"Bao yavruyu büyütebileceğini söylediğine göre devam edebilirsin" dedi Uljii. "Fakat seni uyarıyorum, sorun çıkarsa sorumlusu sensin. Bao'nun başına iş açma. Ben bunun riskli olduğunu düşünüyorum, insanların ve koyunların güvenliği için onu zincirlemen gerekecek."

"Doğru" dedi Bao. "Kimseye zarar versin istemeyiz. Verirse onu hemen öldürürüm."

Chen o kadar gergindi ki kalbi az kalsın göğsünden fırlayacaktı. "Kesinlikle!" dedi. "Fakat sizden bir şey rica edeceğim. Çobanların onaylamayacağını biliyorum, o konuda bana yardımcı olun."

"Onlar benden çok Bilge'nin sözünü dinlerler" dedi Uljii.

"Ah" dedi yaşlı adam iç geçirerek. "Korkarım ki bu delikanlıyı ben kötü yola soktum. Suç bende olduğuna göre onun için bir şeyler yapmalıyım."

Yaşlı adam marangoz aletlerini Chen Zhen'e bıraktıktan sonra öküzü arabaya koşup evinin yolunu tuttu. Bao Shungui ile Uljii de atlarıyla onu izlediler.

Chen kendini, cezası ertelenmiş biri gibi, hem sevinçli hem de bitkin hissetti. Kurt çukurunun yanına çöküp yavruyu kollarının arasına aldı ve öyle bir sıktı ki yavru burnunu kırıştırıp dişlerini gösterdi. Chen onu yatıştırmak için hemen kulaklarının arkasını okşadı. Yavru tek gözünü kapattı, ağzını yarım açtı, dilini çıkarıp Chen'in eline sokuldu. Sonra dümdüz uzanıp memnuniyetle inledi.

19

Batu, Laasurung, Yang Ke, üç başka avcı ve yedi sekiz köpekten oluşan kafile Bao Shungui'nin önderliğinde yeni otlağa doğru ilerliyordu. Çadır, cephane ve mutfak gereçleri yüklü iki at arabası peşlerinden geliyordu.

Yeni arazinin batısında bir dağ zirvesine ulaştıklarında Bao ve diğer avcılar dürbünlerini çıkarıp havzayı, çevresindeki vadileri, ırmağın kollarını ve otlağı incelediler; ne bir kurt vardı görünürde ne de bir ceylan. Göldeki ördeklerden, yabankazlarından ve bir düzine kadar kuğudan başka canlı yoktu.

Avcıların çoğunun erken yaz gününde kurt avlamak gibi bir hevesi yoktu; önlerinde açılan devasa zümrüt gibi otlağın karşısında büyülenip kalmışlardı. Yang Ke manzaranın gözlerini yeşile çevirdiğini hissetti ve diğerlerine baktığında onların gözlerinin de aynı olduğunu gördü; bir kış gecesinde bir kurdun harikulade, fakat ürkütücü gözleri. Dağdan aşağı inerken burunlarına temiz havadaki taze çim kokusu doldu. Atların toynakları, arabaların tekerlekleri ve kement sırıklarının yere değen uçları yeşile boyanmıştı. Otlanmak için sabırsızlanan atlar dizginlerini çekiyorlardı. Yang Ke'nin en çok görmek istediği şey Chen Zhen'in ona betimlediği çiçek örtüsüydü. Fakat çiçekler solup dökülmüş, geriye tek renkli yeşil bir tablo kalmıştı.

Bao Shungui altın madeni bulmuş bir adamı andırıyordu. "Bu mükemmel bir yöre!" diye haykırdı. "Yeşim taşından yapılma bir bereketli keçi boynuzu. Ordunun yüksek rütbeli subaylarını buraya birkaç gün tatile göndermeli, birkaç kuğu ve ördek vurup ateşte kızartsınlar."

Gözlerinin önünde *Kuğu Gölü* balesinin "Kara Kanatlı İblis" görüntüsü canlanan Yang Ke duydukları karşısında irkildi.

Atlar dağdan inip az eğimli bir yamacı kat ettiler. "Solunu-

za bakın" dedi Bao Shungui, sesini alçaltarak. "Bir kuğu sürüsü var orada. Beslenmekle meşguller. Gidip bir tane vuralım." Yang Ke engel olma fırsatı bulamadan Bao iki avcıya onunla gelmelerini işaret etti. Yang Ke de peşlerine takıldı, atını sürerken gözlerini ovuşturuyordu. Birden avcılar atlarını dizginleyip tüfeklerini indirdiler. Bir şeyler bağırdılar. Bao Shungui de atını dizginleyip dürbününü aldı. Yang Ke de hemen dürbününü çıkardı. Gördüklerine inanamadı. Gözlerini dolduran beyaz genişlik bir dizi beyaz şakayıktan başka bir şey değildi. Bir yaz önce eski otlakta yer yer şakayıklara rastlamıştı, fakat bu denli yoğun bir tarlayı ilk kez görüyordu. Değişime uğramış bir kuğu tarlasıyla karşı karşıya olduğunu hayal etti.

Bao Shungui gördüğü manzara karşısında öfkelenmedi; aksine, mutlu oldu. "Tanrım!" diye haykırdı. "Ömrümde bu kadar güzel şakayıklar görmedim. Beijing parklarındaki şakayıklardan çok daha güzeller. Buraya gelin ve şunlara bakın!" Avcılar atlarını sürüp Bao'nun yanına geldiler.

Yang Ke şakayıkların yanına vardığında az kalsın bayılacaktı. Zengin toprakta çiçek açmış otuz-kırk kadar arazi parçası vardı. Çalılar bir metre uzunluğundaydı. Daha yakından bakmak için ilerledi. Dişi organları salkım biçimindeydi ve taç yapraklarının üzerinde su damlaları vardı. Sıradan şakayıklardan çok daha güzel, Çin güllerinden bile daha görkemli ve zariftiler. Doğa ona bu denli bakir bir güzellik sunmamıştı o güne dek.

Bao Shungui'nin nutku tutulmuştu. "Bu gerçekten nadir bulunur bir manzara!" dedi. "Bunlar kentlerde kaça satılır sence? Bu çiçeklerden ordunun ileri gelenlerine göndereceğim, bu mucizeden onlar da paylarını alsınlar. Yaşlı subaylar paraya ilgi duymuyorlar, fakat ünlü çiçekleri severler. Bunlara bayılacaklardır. Yang Ke, bahse girerim ki Beijing misafirhanelerinde böyle şakayıklar yoktur."

"Misafirhane mi? Kraliyet bahçelerinde bile yoktur böyle çiçekler."

Bao mutlulukla avcılara döndü. "Duydunuz mu? Bu çiçekler gerçek bir hazine. Onlara gözünüz gibi bakın. Dönüşte etrafını çevirmek için kayısı dalları toplayın."

"Buradan gittiğimizde ne olacak? Başka biri gelip onları toplayacak."

Bao bir süre düşündü. "Bir planım var, tasalanma."

Yang'ın yüzünde endişe belirdi. "Onları söküp başka bir yere dikmeye kalkışma, çünkü kesin ölürler."

Atlar ve arabalar ırmağın kıvrımlarından birine vardılar ve kurtların ceylanları kuşattığı yeri görmeleri çok sürmedi. Ceylanlardan geriye sadece boynuzları, toynakları ve deri parçaları kalmış, kafatasları bile kemirilmişti. "Birden fazla saldırı gerçekleşmiş burada" dedi Batu. "Çok sayıda kurt tarafından. Dışkı miktarına bakarak yaşlı ve sakat kurtların da bu ava katıldığını söyleyebilirim."

"Şimdi nerededirler sence?" diye sordu Bao.

"Tahminimce ceylanların peşinden dağlara çıkmışlardır ya da dağsıçanı avlıyorlardır. Ceylanların peşinden sınıra gitmiş de olabilirler. Yılın bu zamanında genç ceylanlar yetişkinler kadar hızlı koşarlar, bu yüzden kurtlar onları avlamakta zorlanırlar. Kemiklerin tertemiz sıyrılmış olmalarının nedeni de bu."

"Şimdi kurtların olumlu yanını görüyorsun" dedi Batu, Bao'ya. "Onlar olmasa bu bakir arazi şimdiye kadar ceylanlar tarafından mahvedilmişti; sadece otlayarak değil, arkalarında bıraktıklarıyla da. Koyunlarımız buraya geldiğinde ceylan sidiği kokusunu alırlarsa otlanmazlar, otlara dokunmazlar bile. Burası mükemmel bir yer. Atlar bile burada kalmak istiyorlar. Çadırlarımızı kuralım, böylece atlar ve köpekler biraz dinlenir. Yarın dağa çıkarız."

Bao ırmağı aşma emri verdi. Batu suyun sığ, ırmak yatağının kumlu olduğu bir nokta seçti. Batu ve diğer avcılar kürekleriyle ırmağın iki yakasına birer rampa inşa ettikten sonra atlı arabalardan birini karşıya geçirdiler. Bu arada diğer avcılar doğu yamacında çadır kurmuşlardı. Batu onlara bir ocak inşa edip çay yapmalarını söyledi. Sonra Bao'ya dönüp, "Gidip güneydeki vadiyi kontrol edeceğim" dedi. "Yaralı bir ceylan bulurum belki. İnsanlar bu kadar yolu yanımızda getirdiğimiz kurutulmuş eti yemek için gelmediler."

Bao canı gönülden kabul etti. Batu ile iki avcı yanlarına iri köpekleri alıp atlarını dağa doğru sürdüler. Daha önce orada ceylan avlamış olan Bar ile Erlang avcı içgüdüleriyle başı çekiyorlardı.

Yang Ke göldeki kuğulardan o denli büyülenmişti ki, yamaca oturup kuğu gölünü seyretmek için istemeye istemeye, hatta acı çekerek, Batu ile ava gitme fırsatını tepti. Sırf kuğuları uzun uzun seyredebilmek için, kafileden iki gün önce gelmesine izin versinler diye Bao Shungui ile Bilge'nin kafalarının etini yemişti. Chen Zhen'in betimlemesini rahatlıkta gölgede bırakan kuğu gölü manzarasının güzelliğinin tadını doya doya çıkarmak istiyordu. Yere oturdu, dürbününü çıkardı ve soluğu kesilerek gölü seyretti. Tek başına oturmuş huzurlu düşüncelere dalmışken arkasında bir at olduğunu duydu.

"Hey!" Bao Shungui idi gelen. "Görüyorum ki sen de kuğuları inceliyorsun. Hadi, ikimiz gidip şunlardan bir tane vuralım, kendimize güzel bir ziyafet çekeriz. Çobanlar kuş eti yemiyorlar, tavuk bile, hiçbiri benimle gelmek istemedi. Onlar yemesin, biz yeriz."

Yang döndü ve Bao'nun yarı otomatik tüfeğini doğrulttuğunu görünce az kalsın kalbi duracaktı. Kollarını sallayıp kekelemeye başladı: "Kuğular... değerli onlar... nadir yaratıklar... onları öldüremeyiz! Lütfen, yalvarırım. Çocukluğumdan beri *Kuğu Gölü*'nü çok severim. Üç yıllık zor öğrenciliğim sırasında bir gün okulu kırdım ve Sovyet-Çin karma topluluğunun gösterisine bilet alabilmek için aç kaldım. Bilet almak için bütün gece kuyrukta bekledim. Dünyanın her yerindeki eğitimli ve büyük insanlar kuğuları severler, insan bir kuğu gölüne gelip yemek için kuğu vurur mu hiç? Mutlaka birini vurman gerekiyorsa, beni vur."

Bao böyle bir nankörlük karşısında şaşakaldı. Yang'e dik dik baktı, heyecanı sönmüştü. "*Kuğu Gölü* – o da neymiş? Kapitalist saçmalığı. Sen lise mezunu olduğun için kendini benden üstün mü görüyorsun? *Kuğu Gölü*'nü sahneden indirmeden *Kızıl Kadınlar Müfrezesi*'ni sahneleyemeyiz."

Laasurung, Bao'nun elinde tüfeğiyle göle doğru gittiğini görünce onu durdurmak için atını dörtnala sürdü. "Kuğular kutsal kuşlardır, bize Moğol şamanlarının armağanıdır. Onları vuramazsın, yapamazsın. Hem, Başkan Bao, siz kurt öldürmek istemiyor muydunuz? Kurtlar patlama sesini duyunca kaçarlar, biz de buraya boşuna gelmiş oluruz."

Bu Bao'yu durdurdu. Atını dizginleyip Laasurung'a döndü ve, "Beni bu konuda uyarman iyi oldu, yoksa aptalca bir şey yapabilirdim" dedi. Tüfeğini Laasurung'a verip Yang Ke'ye döndü. "Benimle gel" dedi. "Gölün etrafını keşfe çıkalım."

Yang atını gönülsüzce eyerleyip Bao'yu izledi. Göle yaklaştıklarında yerden ördekler, yabankazları ve muhtelif su kuşları havalandılar, uçarken başlarına su damlattılar. Bao sazların üzerinden bakmak için eyerinin boynuzuna tutup üzengilerin üzerinde ayağa kalkarken iki kuğu kanatlarını açtılar, boyunlarını öne uzattılar ve Bao'nun başının üç metre üzerinden uçarak ödünü patlattılar. Bao sert bir hareketle eyerine oturunca ürken atı aniden öne doğru atıldı, binicisini devirmesine ramak kalmıştı.

Bao atına hâkim olup eyeri düzeltti. Güldü. "Dünyanın en kolay kuğu avlanan yeri burasıdır herhalde. Bir sapan yeter. Kuşların imparatorlarıdır kuğular. Onların etinden bir ısırık almak için

yaşamaya değer. Fakat kurtlarla işimizi bitirinceye kadar bekleyelim; sonra sıra bunlara gelecek."

Yang Ke tereddütle, "Bir süre önce şakayıkları gördüğünde bir hazine olduklarını ve ne pahasına olursa olsun korunmaları gerektiğini söyledin" dedi. "Bu kuğular milli servet, evrensel servet, öyleyse onları korumayı neden düşünmüyorsun?"

"Ben çiftçiyim" dedi Bao. "Pratik düşünürüm. Hazine insanın sahip olabileceği bir şeydir. Olamazsan, hazine değildir. Şakayıkların bacakları yok, bir yere gidemezler. Fakat kuğuların kanatları var, insanlarla hayvanlar geldiklerinde kuzeye uçup Sovyet ve Moğol revizyonistlerinin tavada kızarttıkları bir hazineye dönüşecekler."

"Sovyetler onları hazine olarak görürler, öldürüp yemezler."

"Bu kadar aydınlanmış bir genç olduğunu bilseydim" dedi Bao aksice, "seni yanımda getirmezdim. Bekle ve gör. Senin kuğu gölünü atların ve ineklerin kullandığı bir yalağa çevireceğim."

Yang yanıtını yuttu. Bir tüfek alıp havaya ateş etmek geldi içinden; böylece kuğular bozkırı, hatta ülkeyi terk edip *Kuğu Gölü* balesini üreten ülkeye uçarlardı. Orada kuğuları seven insanlar bulunur, diye geçirdi içinden. Serçelerin bile yenip tüketildiği, kurbağadan başka canlının kalmadığı böyle bir ülkede kuğular nasıl barınabilirdi?

Laasurung ikisine dönmelerini işaret etti. Atlarını sürüp kamp yerine döndüklerinde güneydoğu dağlarından gelmiş olan Sanjai'yi yük arabasına at koşarken buldular. Batu ve diğer iki avcı dağlarda yabandomuzu vurmuş, domuzların taşınabilmesi için Sanjai'yi bir yük arabası getirsin diye kampa göndermişlerdi. Yük arabasıyla birlikte Başkan Bao'yu da getirmelerini söylemişlerdi. Bao sevinç içinde bacağını tokatladı. "Bozkırda yenilebilir yabandomuzları olduğunu mu söylüyorsun bana? Bu gerçek bir sürpriz. Çiftlik domuzlarından bile daha lezzetlidirler. Gidelim." Yang avcıların yabandomuzu avladıklarını duymuş, fakat bozkıra geldiğinden beri tek bir yabandomuzu görmemişti. Bao ile birlikte Sanjai'nin işaret ettiği yöne doğru sürdüler.

Daha Batu'nun yanına varmadan yabandomuzlarının toprağı mahvettikleri bölgeyi gördüler. Dere kenarında, dağın eteğinde ve vadide toprağı zengin dönümlerce arazi denetim dışı bir öküz tarafından sabanla sürülmüştü sanki. Dolgun, geniş yapraklı saplar yenmiş, geriye sadece kuru yapraklar ve saplar kalmıştı; bitki örtüsünün büyük kısmı zengin toprağın altına gömülmüştü. Güzelim otlak domuzların serbestçe dolandığı bir patates tarlasına

dönmüştü. Bao Shungui manzara karşısında öfkelendi. "Kahrolası domuzlar gerçek bir bela! Bir gün burayı ekersek çok büyük zarar verebilirler."

Dağın eteğinde oturmuş piposunu tüttüren Bao'ya yaklaştıklarında atlar yavaşladı. Yang ile Bao atlarından indiler ve Bao'nun yanında yatan iki domuz leşini gördüler; iki ayrı domuz leşi de yere uzanmış oburca yemekte olan köpekler tarafından parçalanmaktaydı. Erlang ile Bar birer bacak kapmışlardı. Batu'nun yanındaki domuzlar yetişkin çiftlik domuzlarından daha küçüktüler; en fazla bir metre uzunluğunda ve sivri kıllarla kaplı. Burunları çiftlik domuzlarının burnunun iki katı büyüklüğündeydi. Dişleri orta uzunlukta şişman hayvanlardı, özellikle ürkütücü görünmüyorlardı. İkisinin de boynunda diş izleri vardı.

Batu vadiyi işaret etti. "Köpekler kurt kokusu alınca domuzları zemini delik ve tümsek kaplı şu vadiye kadar kovaladılar. Kurtlar tarafından öldürülüp yenmiş dört beş domuz iskeletiyle karşılaşınca köpekler kurtların peşinden gitmekten vazgeçtiler. Onun yerine domuz kokusunu izleyerek vadiden aşağı indiler ve bir grup domuz yavrusunu saklandıkları yerden çıkardılar. İri yabandomuzlarının uzun dişleri vardır ve rüzgâr gibi koşarlar. Köpekler onların peşinden gitmediler, ben de kurtları kaçırma korkusuyla ateş etmeyi göze alamadım. Köpekler sonunda domuz yavrularını öldürdüler. En çok çiğnenmiş ikisini onlara verdim. Diğer ikisi bizim."

Bao Shungui ayağını ölü domuzlardan birinin üzerine koydu. "Aferin" dedi gülümseyerek. "Bu yavruların eti yumuşak ve leziz olur. Bu gece sana kaliteli içki ikram edeceğim. Anladığım kadarıyla buralarda kurt var, yarın sen ve birkaç avcı daha gelip birkaç tane vursanız iyi olur."

"Bu domuzlar buradan yüz elli kilometre uzaklıkta bir ormandan gelmişler" dedi Batu. "O ormanda çok domuz var. Buraya gelmek için ırmağı izlemişler. Kurtlar olmasaydı bu otlağı çoktan mahvetmişlerdi."

Sanjai'nin yük arabası yanaştı. Domuzları arabaya yüklediler. Avcılar yük arabasıyla dönerlerken Batu adamlara köpeklerin yemeye devam etmelerine izin vermelerini işaret etti. Kampa vardıklarında ateş yakılmıştı bile. Hiç zaman kaybetmeden domuzların iri olanının iç organlarını temizlediler, derisini yüzüp dilimlediler. Bir süre sonra havaya ızgara et kokusu yayıldı. Yang Ke, Bao'dan gördüğü gibi, bir parça et alıp kuyruk yağına sardıktan sonra ateşe tuttu. Cızırtı sesleriyle birlikte havaya çiftlik domu-

zuyla kıyaslanamayacak bir koku yayıldı. Diğerleri hayvanı pişirmeye hazırlanırken Yang yaban soğanı, sarmısak ve pırasa toplamıştı; bozkırda eti yabani otlarla terbiye edip ilkel yöntemle kızartmayı öğrenmişti ve bundan ötürü kendinden gurur duyuyordu. Kuğuları ve şakayıkları Chen Zhen'den önce gördüğüne ve bozkırda domuz kızartmayı öğrendiğine göre, çadıra döndüğünde gördüğü ender manzara ve yediği ağız sulandırıcı leziz etle hava atabilecekti.

Bao Shungui'ye gelince, avcılara kaliteli içki ikram ederken bir yandan da kuğu eti yenilen muhteşem ziyafetleri anlatıyordu. Avcılar başlarını salladılar ve bir süre sonra ilgilerini yitirdiler. Avcılar Tengri'ye uçan her şeye saygı duydukları için toprak insanlarıdırlar.

Av köpekleri bölgeyi denetlemek için kampa döndüler. Karınlarını doyurup gönüllerince içmiş olan adamlar ayağa kalkıp etin kalanını metal bir leğene koydular. Yürek ve ciğer dışındaki organları ve başı köpeklerin yemesi için çimlere fırlattılar.

Gece çökmeden hemen önce Yang Ke tek başına kuğu gölünde olanları izleyebileceği bir yere gitti. Oturdu, dirseklerini dizlerine dayadı ve dürbünüyle yakın gelecekte muhtemelen yok olacak manzarayı seyretmeye koyuldu.

Gölün yüzeyine daire biçiminde dalgalar yayıldı; batıdakiler gece göğünün soğuk maviliğini yansıtırken, doğudakiler gündoğumunun sıcak renklerini yansıtıyorlardı. Dalgalar yavaşça yayılıyorlardı, eş merkezli akik, zümrüt yeşili ve şeffaf sarı daireler halinde; ardından billur mor, safir mavi ve inci beyaz renkler belirdi; sıcak ile soğuk arasında gidip gelen asil tonlar. Önünde açılan manzara kuğuların hüzünlü olmakla birlikte büyüleyici ölümlerine işaret eder nitelikteydi. Tengri o güzelim renkleri sevgili kuğularının berrak sulardan ayrılışına bir prelüt olarak göndermişti.

Dalgalar, seyircilerin baş aktörü seyretmeye dayanamadığı trajik bir dramda bir uvertür misali, ağır ilerleyişini sürdürdüler. Yang birazdan sahnelenecek balenin doğal bir siyah fonu olmasını ve baş aktörün hiçbir zaman görünmemesini diledi. Fakat koyu yeşil sazların arasından kuğular art arda göle doğru süzüldüler, gölün alacalı yüzeyi ve gök kubbe devasa bir sahne oluşturdu. Kuğular mavi gece kıyafetlerine bürünmüşlerdi, bu da tepelerindeki sarı noktanın soğuk bir mora dönüşmesine neden oluyordu. Zarif, kıvrımlı boyunları gökyüzünü, toprağı, suyu, insanları,

yeryüzündeki bütün canlıları sorgulayan parlak soru işaretlerini andırıyordu. Sessizce süzülüyorlar, sonra yanıt bekliyorlardı. Yanıt falan geleceği yoktu ama. Yüzeydeki yansımalı dalgalar hafifçe parıldayıp kendi soru işaretlerine dönüştüler, ta ki rüzgâr onları minik dalgacıkların yansıttığı ışıkta dağıtıncaya kadar.

Yang, Chen ile birlikte kuşkusuz hayattaki en talihli Çinliler olduklarını düşündü. Kurtların acımasız gücü ve zekâları bir şekilde artarsa, insanların ve hayvanlarının bozkırdaki genişlemesini ve tecavüzünü belki biraz daha geciktirebilirlerdi. Bu genişlemenin ardındaki itici güç nüfusu denetlenemeyen Çinli çiftçi toplumuydu. Yang derinden etkilenip hüzünlenmişti. Ayrıca kurtlara büyük bir minnet duyuyordu. Kaçınılmaz hezimetleri bozkırın ve insanlığın güzellik kavramının yenilgisinin ilk işareti olacaktı. Gözyaşları bulandırdı dürbünün camlarını. Bâkir kuğu gölü yavaşça solup uzaklaştı...

Ertesi gün avcılar dağa çıkıp bütün vadileri taradılar, fakat hiçbir şey bulamadılar. Ondan sonraki gün daha da derine girdiler. Akşam olduğunda adamlar da atlar da bitkin düşmüşlerdi. Sonra Bao Shungui, Batu ve Yang Ke çok da uzaktan gelmeyen silah sesini duydular. Atlarını sesin geldiği yöne doğru sürdüler ve dağın doğu sırtında iki kurt gördüler. Hayvanlar arada sırada tökezleyerek dağdan yukarı koşuyorlardı. Orada da insanlar olduğunu fark edince dönüp dağlık burnun etrafında dönmeye başladılar. Batu dürbününü buruna doğru çevirdi. "Sürü çoktan gitmiş" dedi. "Bu ikisi yaşlı oldukları için geride kalmış."

"Kimin umurunda" dedi Bao heyecanla. "Genç ya da yaşlı, iki post hangi açıdan bakarsan bak, zafer demektir."

Bao kurtların peşine düşerken, Batu, "Sırtındaki tüylerin henüz dökülmediğini nasıl fark etmiyor? Yazık" diye mırıldandı.

Avcılar ve köpekler iki ayrı koldan dağdan yukarı koşmaya başladılar. Kurtlardan biri iri, diğeri ise daha küçüktü. İri olanın ön bacağı koşarken tam olarak uzanmıyordu, bu da önceki bir çatışmada bir köpek tarafından ısırıldığına işaret ediyordu. İkinci kurt yaşlı bir dişiydi; kemikli ve yaşlı kurtlara özgü bir gri. Bar, Erlang ve diğer av köpekleri kurtların yaşlı ve sakat olduklarını görünce yavaşladılar. Diğerlerinin önüne geçmek isteyen bir erkek köpek hariç; başına gelebilecekleri hesaba katmadan öne atılıp var gücüyle koşmaya başladı.

Kurtlar zemini iklim koşullarıyla karmaşık çıkıntılar ve gevşek kaya tabakaları oluşturmuş bir bölgeye doğru koştular. Attıkları

her adımla dağdan aşağı büyük bir gürültüyle kaya parçaları yuvarlanıyordu. Tırmanış atlar için güç bir hal alınca biniciler atlarından indiler, ellerinde tüfekleri ve kement sırıklarıyla üç yönden kurdu kuşattılar.

Erkek kurt hızla üç tarafı taştan duvar olan iki masa genişliğinde bir uçurum kenarına fırladı; tek kaçış sarp yamaçtan aşağıydı. Kurt duvarlardan birine geriledi. Ölümüne çarpışmaya hazırlanırken çapaklı gözlerinde kurnaz ve korkusuz bir bakış belirdi. Köpekler bir yarım daire oluşturdular, havlayıp hırlıyor, fakat dengelerini yitirip uçurumdan aşağı yuvarlanma korkusuyla hamle yapmıyorlardı. Sonra avcılar geldiler. Bao köşeye sıkışmış kurdu görünce pek memnun oldu. "Herkes olduğu yerde kalsın" dedi. "Beni izleyin." Tüfeğinin süngüsünü çıkardı, mermi yatağına bir mermi sürdükten sonra iyi nişan alabilmek için yukarı tırmandı.

Fakat köpeklerin yanına varmasıyla kurdun uçurumun kenarından gevşek kayalıkların bulunduğu yamaca sıçraması bir oldu. Kurt pençelerini kayalara geçirdi ve kayalarla birlikte aşağı inmek için yatay konuma geldi. Kayalar bedenine yapışırken gri bir kum bulutu kurdu içine alıp görünmez kıldı.

Adamlar dikkatle uçurumun kenarına ilerleyip aşağı baktılar. Toz dağıldığında kurt ortalıkta yoktu. "Ne oldu?" diye sordu Bao, Batu'ya. "Öldü mü yoksa kaçtı mı?"

"Ne fark eder?" dedi Batu suratını asarak. "Öyle ya da böyle, postuna sahip olamayacaksın."

Bao tek kelime etmeden öylece durdu. Sonra mağaranın girişini bekleyen köpeklerin yüksek havlamalarını duyup canlandı tekrar. "Bir tane daha var" dedi. "Oraya dönelim. Öyle ya da böyle, bir kurt haklayacağız bugün."

Erozyonla oluşmuş ve çeşitli bozkır hayvanları için bir barınak teşkil eden mağaraya vardılar. Kayaların çoğunun üzerinde taşlaşmış kartal dışkısı vardı. Mağarayı inceleyen Bao Shungui başını kaşıdı. "Lanet olsun" dedi. "Onu dışarı çıkarmaya çalışırsak mağara çökebilir. Dumanla da çıkaramayız çünkü dumanın dağılabileceği pek çok aralık var. Bir fikrin var mı, Batu?"

Batu kement sırığını mağaraya sokup yokladı. İçeriden yer değiştiren kayaların sesi geldi. Başını salladı. "Yapabileceğimiz bir şey yok. Kayaları harekete geçirirsek üzerimize düşerler."

"Mağaranın derinliği ne kadar sence?" diye sordu Bao.

"Pek derin değil" diye yanıt verdi Batu.

"Öyleyse dumanla çıkaralım derim" dedi Bao. "Biraz kuru ot toplayın. Otları yaktıktan sonra dumanın sızabileceği delikleri tı-

karız. Yanımda biraz biber var. Biber dumanı onu çıkarır. Hadi, iş başına! Ben Yang Ke ile burada bekleyeceğim. Usta avcılar içeren bir av ekibi olarak üç günde tek kurt bile avlayamazsak alay konusu oluruz."

Avcılar kuru ot aramaya gidip Bao ile Yang'i mağaranın girişinde bıraktılar. "Bu kurt yaşlı ve hasta, bir deri bir kemik kalmış. Fazla ömrü kalmadığı kesin. Ayrıca, yaz postunun kürkü yumuşaktır, satın alma istasyonunun ilgileneceğini sanmıyorum. Bırakalım gitsin" dedi Yang.

Bao'nun yüzü gölgelendi. "Doğrusunu istersen, kurt insandan üstün. Savaşta askerlere komuta ettim, hiçbir zaman saflarda firar ya da isyan çıkmayacağının garantisi yoktu. Fakat bir kurt mağaradan çıkmaktansa ölmeyi neden yeğler? Olonbulag kurtlarının mükemmel askerler olduğunu itiraf etmek zorundayım. Yaralı, yaşlı ve dişi kurtlar bile insanın yüreğine korku salıyor. Fakat sen bana kimsenin yaz postuyla ilgilenmeyeceğini söylüyorsun, bu da bazı şeyleri bilmediğini gösteriyor. Benim geldiğim yerde kimse battaniye niyetine kalın post kullanmaz, çünkü uykunda fazla ısınırsan burnun kanayabilir. Hafif bir kürkü herkes yeğler. Yufka yüreklilik yapma bana şimdi. Savaşta ya ölürsün ya da öldürürsün. Düşmanını köşeye kıstırıp öldürmen gerekir."

Batu ile diğerleri kuru dal yığınlarıyla döndüler; Laasurung ve ekibi eteğini kaldırdıkları kaftanlarında ot taşıyorlardı. Bao kuru dalları ve otu mağaranın girişinin önüne yığıp yaktı. Avcılar ateşin yanına çömelip dumanı kaftanlarının etekleriyle körükleyerek mağaraya yönlendirdiler. Mağaranın içine giren kesif duman kayaların arasındaki boşluklardan dışarı sızdı. Avcılar delikleri otla tıkamaya koyuldular. Öksüre öksüre hummalı bir biçimde çalışırken deliklerden sızan duman da azalmaya başlamıştı.

Bao Shungui ateşe bir avuç dolusu yarı kuru biber fırlatıp mağaranın içine yakıcı duman bulutları gönderdi. Adamlar ve köpekler sırtlarını rüzgâra verdiler. Biber dumanıyla kaplı mağaranın içi cehenneme dönmüştü. Avcılar küçük duman demetlerinin çıkabilmesi için iki küçük aralığı tıkamamışlardı. İçeriden yaşlı kurdun öksürükleri duyulduğunda avcılar sopalarını hazır ettiler, köpekler saldırmaya hazırlandılar. Kurt görünmedi ama. Öksürük krizine giren Yang Ke'nin yanaklarından yaşlar süzülüyordu. "Yaşlı kurdun dayanma gücüne inanamıyorum" dedi. "Ölüm tehlikesi bile bir insanı orada tutmaya yetmez."

Birden kayalar bir metre kadar aşağı kaydı ve dumanın dışarı sızdığı aralıklar oluştu. Çok geçmeden her yerden dışarı duman

sızıyordu. Birkaç kaya yerinden oynadı ve alevleri körükleyen avcıları son onda ıskalayıp dağdan aşağı yuvarlandı. "Mağara çöküyor" diye haykırdı Bao. "Çekilin oradan!"

Mağaranın içinden gelen öksürük sesleri kesildi ve hiçbir şey kımıldamadı. Biberli duman mağaraya gireceğine gökyüzüne doğru yükseldi. "Görünen o ki yine kaybettin" dedi Batu, Bao'ya. "İntiharcıl bir kurda çattın. Etrafındaki kayaları yerinden oynatıp kendini gömdü. Postunu bile çok gördü sana."

"Kayaları kaldırmaya başlayın!" diye haykırdı Bao öfkeyle. "Hayatım pahasına da olsa çıkaracağım o kurdu oradan."

Birkaç günden beri hayli yorulmuş olan avcılar yerlerinden kımıldamadılar. Batu bir paket sigara çıkarıp herkese sigara ikram etti. Bao'ya da bir tane uzatırken, "Herkes kurtları postları için değil, onların bela olduklarını düşündüğün için avlamak istediğini biliyor" dedi. "Kurt öldüğüne göre amacına ulaştın, değil mi? Burada sadece birkaç kişiyiz, yarına kadar kazsak bile ona ulaşamayabiliriz. Bir kurt avına önderlik ettiğine ve birini uçurumdan aşağı gönderip diğerini boğduğuna tanığız. Hem unutma, yaz postları pek para etmez." Durakladı, etrafına bakındı ve diğerlerine, "Siz de bana katılıyor musunuz?" dedi.

Evet dediler. Herkes kadar yorgun olan Bao, sigarasından bir duman alıp, "Pekâlâ, biraz dinlenelim, sonra onu çıkarırız" dedi.

Yang Ke devrilen kayalardan biri ruhunu bedeninden alıp götürmüşçesine kalakalmıştı kaya yığınının önünde. Her an yere çömelip kayaların altındaki savaşçıya saygısını sunacakmış gibi bir hali vardı, ama onun yerine hiç kıpırdamadan öylece durdu. Sonunda Batu'ya dönüp ondan bir sigara istedi. Birkaç duman aldıktan sonra sigarayı iki eliyle başının üzerine kaldırdı ve kaya yığının önünde eğilip sigarayı saygıyla kurda mezar olan kayaların arasına fırlattı. Havaya yükselen ince duman yaşlı kurdun ruhunu mavi göğe, Tengri'ye taşıdı.

Avcılar ayağa kalktılar fakat kendi tütsülerini anıta dahil etmediler. Moğollar sigara dumanını kirli telakki ederler, tanrılara saygı sunmak için kullanmazlar. Fakat Yang Ke'nin, temiz olmamakla birlikte, iyi niyetli hareketinden de gücenmediler. Sigaralarını söndürdükten sonra doğrulup Tengri'ye baktılar; tek kelime etmemelerine rağmen bakışlarının arılığı kurdun cennete yolculuğunu Yang Ke'nin sigarasından daha çok hızlandırdı. Bao bile sigarasından bir duman daha almadı, sigara parmaklarına gelinceye kadar yandı.

"Bugün yeni bir şeye tanık oldun" dedi Batu, Bao Shungui'ye. "Cengiz Han'ın savaşçıları bu iki kurt gibiydiler, düşmanlarının

ruhunu çökertecek biçimlerde ölmeyi seçerlerdi. Sen Moğol soyundan gelmesin, köklerin bozkırda, Moğol tanrılarına saygını sunman gerekir."

Yang Ke duygusallıkla iç geçirdi. "Ölüm bir güç gösterisine dönüşebiliyor" dedi. "Kurt totemi sayısız Moğol savaşçısına canlarını feda etme gücü vermiştir. Halkın ruhu o azgın ve olağanüstü kurt öğretmeninden yoksun kaldığı için mi soldu?"

Av ekibi çadıra varmak üzereyken Bao Shungui, Batu'ya, "Sen devam et. Biraz su kaynat. Ben bir kuğu avlayıp size bu akşam iyi içki eşliğinde leziz bir yemek sunacağım" dedi.

"Başkan Bao" diye yalvardı Yang, "lütfen o kuğulardan birini vurmayın."

"Mecburum" dedi Bao arkasına bakmadan. "Son iki günün uğursuzluğunu üzerimizden başka türlü atamayız."

Yang Ke peşinden gidip onu caydırmaya çalıştı, fakat Bao'nun atı çok hızlıydı. Gölün üzerinde sukuşları, yabankazları ve ördekler daireler çizerek uçuyorlardı. Yedi sekiz büyük kuğu havayı zarafetle yelpazeleyen kanatlarıyla bir uçak filosu gibi havalandı. Gölgeleri Bao Shungui'nin başının üzerine düştü ve Yang Ke yetişemeden Bao üç kez ateş etti. Büyük beyaz bir kuş Yang'in önüne düştü ve atı ürküp şaha kalkınca Yang kendini gölün kıyısındaki yaş çimlerin üzerinde buldu.

Kan içindeki kuğu debeleniyordu. Yang balenin sonundaki ölüm sahnesini pek çok kez seyretmişti, fakat o anda izlediği kuğunun ölüm acısında zarafetten ve güzellikten eser yoktu. Ayakları, boyunları kırılan kazların ayakları gibi, kasılıp titriyordu. Kanatlarını nafile bir doğrulma çabasıyla tuhaf bir biçimde çırpıyordu. Kar beyazı bağrındaki yaradan kan fışkırıyordu. Yang koşup onu yakalamaya çalıştı, fakat kuğu her seferinde çırpınıp ellerinin arasından kaçıyordu...

Sonunda Yang kollarını kuğuya dolamayı başardı. Karnı sıcaktı hâlâ, fakat soru işareti oluşturma gücünü yitiren güzelim boynu şimdi Yang'in bileğinin üzerinde ölü bir yılan gibi yatıyordu. Yang kuğunun başını yavaşça kaldırdı. Mavi-siyah gök donmuştu gözlerinde, Tengri'ye öfkeyle bakar gibi. Gözyaşları Yang'in görüşünü bulandırdı – asil, saf, havada özgürce süzülen bir canlı bir insan tarafından öldürülerek hayata adi bir tavuk gibi veda etmişti.

Yang üzüntüye boğuldu. Göle atlayıp sazlığa yüzerek diğer kuğuları kaçırmayı gerçekten aklından geçirdi.

O gece, günbatımının son renkleri solarken, Bao Shungui'ye sadece kuğunun haşlandığı tencere eşlik etti; kimse onunla ko-

nuşmuyordu. Avcılar yabandomuzu kızartması yiyorlardı. Bıçağıyla et yiyen Yang Ke'nin titremesi hiç geçmedi.

Yang Ke gecenin bir yarısı köpeklerin kurt ulumalarını andıran ulumalarıyla uyandı. Sonra ulumalar kesildi ve Yang belli belirsiz, uzak, aralıklı yas inlemelerini duydu –kasvetli, soluk ve boğuk. Ciğerini deldi o hazin ulumalar. Uçurumdan aşağı yuvarlanan yaşlı kurt ölmemişti her şeye rağmen; bütün gece ağır yaralı süründükten sonra dağlara ulaşmıştı. Hiç kuşku yok ki eşinin mezarının önünde yüreği dağlanmış, perişan vaziyette ağıt yakıyordu. Eşini son bir kez görmek için o kayaları yerinden oynatma gücünden yoksundu. Bir kuğunun eşinin ölümüne yaktığı ağıtla yaşlı kurdun feryatları birlikte gidip gelen bir yas dalgası oluşturmaktaydı.

Yang Ke gün ağarıncaya kadar ağladı.

Birkaç gün sonra Laasurung karargâhtan döndü ve Bao Shungui'nin kasabaya yarım araba dolusu şakayık kökü götürdüğü haberini verdi.

20

Dağlık yörelerde ilkyaz güneşi havzanın üzerinde gezinen bulut takımadalarını o denli aydınlatıyordu ki, insanlar gözlerini zor açıyorlardı. Koyunlar ve kuzular otlanırken hava buram buram dağ soğanı ve yabani sarımsak kokuyordu. İnsanlar sulanmış ve yanan gözlerini kırpmak zorunda kalıyorlardı. Chen Zhen yeni otlağı ve kampı dikkatle gözden geçirdi, anne kurdun yavrusunun peşine düşeceği ve intikamını koyunlardan alacağı endişesini taşıyordu hâlâ.

İkinci Birlik'e ait otuzdan fazla çadır havzanın kuzeybatısındaki yamacın eteğine yayılmıştı. Her iki çadırın arasında en az üç yüz metre mesafe vardı. Kamp bölgenin küçük bir parçasını kapsıyordu; yeni ve eski kamptan gelebilecek kurt saldırısı olasılığına karşı Uljii ile Bilge öyle talimat vermişlerdi. Birleşik bir saldırı da olasıydı. Chen, Olonbulag kurtlarının savunma hattını aşabileceğine hiçbir şekilde ihtimal vermiyordu. Deneseler bile köpekler her yönden karşı saldırıya geçeceklerdi. Bu düşünce yüreğine biraz su serpti ve otlağın görkemini içine çekmek için gözlerini kıstı.

İnek, at, koyun ve keçi sürüleri yeni otlağa varmak üzereydiler; bir gün önce bakir olan arazi şimdi rüzgârın şarkı, kişneme, meleme ve böğürme sesleri taşıdığı bir yerdi; insanların, atların, koyunların ve keçilerin yaydığı bir neşe vardı havada.

Chen ile Yang'in uzun yolculuktan bitap düşmüş sürüleri ikisinin kaldığı çadırın yakınındaki yamaçta otluyorlardı. Chen iç geçirip, "Bu yeni yaz otlağı ile eski otlak birbirlerinden geceyle gündüz kadar farklı" dedi. "Islah ettiğimiz bu yeni arazinin yararlarının zararlarından fazla olduğunu düşünüyor ve bundan bir tür kıvanç duyuyorum. Bazen her şeyin bir düş olduğu ve sürülerimizi

Cennet Bahçesi'ne götürdüğümüz duygusuna kapılıyorum."

"Ben de öyle hissediyorum" dedi Yang. "Burası uhrevi bir yer gerçekten, bir kuğu bozkırı. Mükemmel olmasını engelleyen tek şey Bao Shungui'nin, Çinli öğrencilerin ve diğer yabancıların varlığı. Olonbulag çobanlarının kuğularla barış ve uyum içinde yaşamakla bir sorunları olmaz. Masmavi gökyüzünde kuğular süzülürken sürülerimizi otlatmanın ne kadar romantik olacağını tahayyül etsene. Birkaç yıl sonra bir kurdu kuyruğundan yakalayacak kadar cesur bir Moğol kızıyla evlenip kurt inine girmekten korkmayacak melez çocuklar yaptığımı düşün. Başka ne isterim ki hayattan."

"Bir Tang prensi bozkır Türkü olmayı arzuladıktan sonra" dedi, "ben niye arzulamayayım? Beijing'de herkes birilerinin 'köpek kafası'nı ezmekten söz ederken, burada köpekler gerekli ve sevilen varlıklar. Benim gibi 'gerici akademik otorite', 'aşağılık bir it' söz konusu olduğunda, kök salıp aile sahibi olmak için bozkırdan daha iyi bir yer olamaz."

"Çinli öğrencilerin varlığından yakınıyorsun, ama sen de onlardan biri değil misin?"

"Kurt toteminin karşısında secdeye geldikten sonra Moğol oldum" dedi Yang. "Bu insanlar bozkırın büyük yaşamına kendi küçük yaşamlarından daha fazla değer veriyorlar. Uzak bölgelerden gelen insanlara kötü gözle bakmamak elimde değil. Göçer çobanlar binlerce yıldır çiftçilerle boşuna savaşmamışlar."

Chen, "Çiftçiler ve çobanlar, zaman zaman birbirlerinden kız alıp vererek bir süreliğine barış içinde yaşadılarsa da, tarih boyunca hep çatışmışlar" dedi. "İşin gerçeği şu ki, hepimiz Orta Ova halkıyla bozkır halkının ortak soyuyuz. Uljii bu yeni otlağın halka ve hayvanlara dört beş yıl hizmet edeceğini söylüyor. Yaptıklarının ödülü olarak eski görevinin ona iade edilmesi gerekir. Beni asıl kaygılandıran Bilge'nin kendinde otlağı sahiplenmek isteyenlerin üstesinden gelecek gücü bulup bulamayacağı."

"İflah olmaz bir ütopyacısın sen!" diye haykırdı Yang. "Babam bana bir keresinde Çin'in geleceğinin, köylü nüfusunu beş yüz milyonun altına düşürmekte yattığını söylemişti. Fakat korkarım ki köylü nüfusunu denetlemek mümkün olmayacak, ne Moğolların Tengri'siyle ne de Bilge'yle. Son iki yüz yılda çok sayıda köylü kentlere göç edip fabrikalarda çalışmaya başladılar, okullara gittiler ve aydın kesiminin ikinci sınıf köylüler olarak taşraya gönderilmesi için ellerinden geleni yaptılar. Bizim gibi milyonlarca öğrenciyi kentlerden sürdüler. Uljii ve Bilge gibi iki Moğol'un

güçleri neye yeter? Peygamber devesinin yük arabasını durdurmaya çalışması gibi bir şey."

Chen gözlerini Yang'e dikti. "Sen kurdu gerçek bir totem olarak görmüyorsun öyleyse. Gerçekten ne olduğunu biliyor musun? Bu bire onun ya da yüzün ya da binin ya da on binin manevi gücü. Bozkırdaki büyük yaşamı koruyan şey. Tanrı büyük yaşamın küçük yaşamı, uhrevi yaşamın insan yaşamını düzenlemesini her zaman sağlamıştır. Uhrevi ve dünyevi yaşamlar olmaksızın, insan yaşamı neye benzer? Kurt totemine gerçekten saygı duyuyorsan, cennetten ve dünyadan, doğadan yana olman ve dünyada son bir kurt kalmış olsa bile mücadeleye devam etmen gerekir. Talihlerin değiştiği kavramına güven duy. Tengri bozkırı koruyacaktır. Büyük yaşamdan yana olursan, başına gelecek en kötü şey büyük yaşamı mahvetmeye çalışanlarla birlikte ölüp ruhunun Tengri'ye yükselmesidir. Bu ölmeye değer. Bozkır kurtlarının çoğu çarpışarak ölür!"

Yang Ke uzun süre suskun kaldı.

Chen, Uljii'nin emri doğrultusunda kurt yavrusunu zincirlemişti. Zincirin bir ucu tasmaya, diğer ucu ise toprağa yarım metre gömülü bir metre yüksekliğindeki direğe geçirilmiş bir halkaya bağlıydı. Direğin tepesinde bulunan ve bir öküze bile dayanabilecek sağlamlıktaki metal kapak halkanın direğin tepesinden çıkmasını engelliyor, böylece yavru kayışı kısaltmaya gerek kalmadan ve boğulma tehlikesi olmaksızın ortalıkta dolanabiliyordu.

Yavru göçten bir hafta önce özgürlüğünü yitirmiş, iki metre uzunluğunda metal bir zincirle zapt edilen bir tutsağa dönüşmüştü. Küçük kurdun öfkesini zincire doğrulttuğunu görmek üzüyordu Chen'i; yavru bunu bir hafta boyunca yapmıştı ve zincirin üzerinden salyaları akıyordu. Ne kadar çabalarsa çabalasın ne zinciri ısırabiliyor ne de direği yerinen sökebiliyordu. Günleri üç metre çapında bir daire biçimindeki açık hava hapishanesinde geçiyordu. Chen yavruyla daha çok zaman geçirmeye çalışarak zincir işkencesini hafifletmeye çalışıyordu. Yavru kurt en çok ağılına oynaması için eniklerden biri konduğunda mutlu oluyor, ancak bir süre sonra oyun arkadaşını ısırıp ciyaklayarak kaçmasına neden olduğu için kendini tekrar yalnız buluyordu. Erlang arada sırada kurdun ağılına gelen tek yetişkin köpekti. Yavrunun üzerine tırmanmasına, kulaklarını ya da kuyruğunu ısırmasına izin veriyordu.

Yavrunun en önemli günlük aktivitesi gözlerini çadırın yanın-

da duran yemek çanağına dikmek ve doldurulup ona getirilmesini beklemekten ibaretti. Chen yavrunun neden bir tutsağa dönüştüğünü bilip bilmediğini anlayamıyordu. Fakat gözlerindeki nefret dolu bakışla, "Köpek yavruları özgürce dolaşabiliyorlar, ben niye dolaşamıyorum?" diye soruyordu sanki. Öfkesini köpek yavrularından çıkarıyor, zaman zaman kan döküyordu. Göçerliğin ilkel koşulları hesaba katılınca, köpeklerin, koyunların ve insanların arasında kurt büyütmek insanlık dışı muameleyi kaçınılmaz kılıyordu. Chen'in bir anlık dikkatsizliği kurdun koyunlara ya da insanlara saldırmasıyla sonuçlanabilir, bu da onun sonu olurdu. Bunu yavrunun kulağına pek çok kez fısıldamış, fakat yararı olmamıştı tabii ki. Chen ile Yang bu tür bir muamelenin genç kurdun gelişimini etkileyeceğinden endişe ediyorlardı. Zincire bağlayarak özgürlüğünü kısıtlamak karakterinin doğal olarak gelişmesi için gerekli koşulları ve fırsatları ortadan kaldırıyordu. Bu koşullarda yetiştirilen bir kurdun kurtluğu mu kalırdı? Chen ile Yang, deyimde dendiği gibi, kurdun üzerine binmişlerdi ve kendilerini ne yapacaklarını bilmiyorlarmış gibi hissediyorlardı. Belki de deneylerine daha başından başarısızlık tohumları ekilmişti. Yang vazgeçmeye meyilliydi, fakat Chen bunu duymak bile istemiyordu. Aslında Yang de yavruya giderek bağlanmaktaydı.

Büyükbaş hayvanların çiftleşme zamanıydı. Öküzlerden biri bir keresinde yavruya korkutucu derecede yaklaşmış, yüksek çimlerin arasına kaçıp saklanmasına neden olmuştu. Azgın öküz ineklerden birinin üzerine çıkınca yavru o kadar korkmuştu ki, kaçmak için çimlerin arasından fırlamıştı; fakat zincirin sonuna geldiğinde boğulma tehlikesi geçirmiş, dili ağzından fırlamış, gözleri geriye yuvarlanmıştı. Ancak öküz başka bir ineğin peşine düşünce sakinleşebilmişti.

Yavru hapishane ortamına giderek alışmaya, ağılında kudurup taklalar atmaya başlamıştı. Ağılın zemini otuz santim yüksekliğinde çimle kaplıydı, bu da yeni ağılı zemini kuru ve kumlu olan eski ağılından daha cazip kılıyordu. Burada sırt üstü yatıp gökyüzünü seyredebiliyor ya da aylaklık edip çimleri çiğneyebiliyordu. Kendi başına yarım saat kadar oynadığı oluyordu. O kadar enerjikti ki kendine bir spor icat etmişti; günde birkaç kez ağılın iç duvarlarının etrafında tekrar tekrar dönüyor, yorulmak bilmiyordu.

Önce bir yönde tam bir tur atıyor, sonra kayarak durup öteki yönde dönüyordu. Nihayet yorulduğunda çimlere seriliyordu; ağzı açık, dili yandan sakmış, soluk soluğa ve salyalı. Chen yavrunun her gün ağılın etrafında daha çok tur attığını keşfetti ve kü-

çük kurdun bedenini eski tüylerini atmak için güçlendirmeye çalıştığını anladı. Bilge bir kurdun tüylerini ilk kez yetişkin kurtların döktüğü zamandan daha geç döktüğünü söylemişti.

Zhang Jiyuan atını dörtnala sürüyordu, alnında beyaz sargı bezi vardı. Bu beklenmedik ziyaret karşısında şaşıran Chen ile Yang onu karşılamaya koştular. "Hayır!" diye bağırdı Zhang. "Uzak durun!" Altındaki at hareketten ürkmüştü; sıçrayıp tepiyor, kimseyi yaklaştırmıyordu. Belli ki yeni eğitilmişti, bu yüzden Zhang'den mümkün olduğunca uzak durmaya çalıştılar.

Moğol atları azgın hayvanlardır, özellikle aşırı gergin Ujimchin atları. Üçüncü yıllarının baharından önce eğitilemezler. Yılın o zamanında zayıf olmalarına rağmen, biniciyi taşıyabilecek kadar büyümüşlerdir. O an kaçırılırsa o ata bir daha ne eyer takılabilir ne de gem. Vahşi at olarak kalır.

Her bahar at çobanları nispeten uysal olan üç yaşında atları seçip onları eğitmeleri için sığırtmaçlara ve koyun çobanlarına teslim ederler. Şayet bir yıl içinde binici atın diğer atları kadar iyi olmadığına karar verirse, atı sürüye iade eder. O zamana kadar ata bir de ad verilmiştir. Geleneğe göre, her at adını onu eğitenden alırdı. Kızıl Bilge, Beyaz Batu, Kara Lamjav, Gri Laasurung, Yeşil Sanjai, Sarı Dorji, Doru Zhang Jiyuan, Sarı Çiçek Yang Ke ve Yeşil Çiçek Zen Chen bu atlarını yaşamları boyunca taşıyacakları adların belli başlı örnekleriydi. Olonbulag'da aynı ada sahip birden fazla ata nadiren rastlanırdı.

Atlar çobanların can damarıydı. İyi bir ata ya da yeterince ata sahip olmamak insanların kar fırtınalarından, doğa yangınlarından ve düşman saldırılarından kaçışını; tıbbi personelin ve ilaçların zamanında yetiştirilmesini; askeri ya da doğal felaketlerde çevreyi uyarmayı; kurt avlamayı; ak saçlı fırtına sırasında panikleyen at, inek ve koyun sürülerini toplamayı zorlaştırırdı. Bilge bir keresinde atsız bir çobanın iki bacaklı bir kurttan farkı olmadığını söylemişti.

Zhang Jiyuan atının boynunu okşarken bir ayağını usulca üzengiden çıkardı ve atın dikkati dağılmışken yere sıçradı. Şaşkın hayvan birkaç kez sıçrayıp eyerini neredeyse üzerinden attı. Zhang dizgini tuttu ve hayvanın çiftesini yememek için başını kendine doğru çevirdi. Kolay olmadı ama sonunda atı arabaya getirip dingile bağlamayı başardı. Hayvan serbest kalmak için debelendi, araba sallanıp gıcırdadı.

Chen ile Yang rahat bir soluk aldılar. "Felaketle flört ediyor-

sun" dedi Yang. "Bu denli vahşi bir atı hizaya getirebileceğini düşünüyor musun gerçekten?"

Zhang alnını ovuşturup, "Bu sabah beni üzerinden attı, toynaklarından başıma bir darbe aldım" dedi. "Baygınlık geçirdim, neysi ki Batu da oradaydı. Allahtan henüz genç, toynakları henüz yuvarlanmamış, kırık bir burunla atlattım. Daha yaşlı bir at olsaydı şimdi burada olamazdım muhtemelen. Fakat şahane bir at, birkaç yıl sonra nam salacak. Burada iyi bir ata sahip olmak istiyorsan ölüm riskini göze almalısın. Başka yolu yok."

"Biliyor musun, senin için endişe etmeye başlıyoruz. İyi bir atı yüzünde sargılar olmadan kontrol edebildiğin gün bu işte ustalaştın demektir."

"Bana iki yıl daha tanıyın" dedi Zhang. "Bu bahar altı genç beygiri eğittim, hepsi de iyi atlardı. İleride ava gittiğinizde at sıkıntısı çekerseniz bana gelin. Bütün atlarınızı iyi atlarla değiştirmeyi planlıyorum."

Yeni otlak bol taze çim ve su sunuyordu, hepsi tek bir birliğin hayvanları için; bu yüzden atların, inek ve koyun sürülerinin yakınında otlamalarına izin verdiler, en azından bir süre için. Başlarında onları bir yerden bir yere götüren biri olmayınca atlar başlarını eğip otlamaya başladılar.

Chen ile Yang yeni tüyleri pırıl pırıl genç ve güçlü aygırların görüntüsünden büyülenmişlerdi. Hareket ettiklerinde saten tüylerin altındaki kasları derinin altında sazan balıkları yüzüyormuşçasına dalgalanıyordu.

Moğol aygırlarıyla diğer atlar arasındaki en belirgin fark, gözlerini, boyunlarını, bağırlarını ve bacaklarının üst kısmını örten uzun yeleleridir. Tüyler boyun ve omuz kısmında en uzundur; bir kısmı dizlerine, toynaklarına, hatta yere kadar uzanır. Otlanmak için başlarını eğdiklerinde yeleleri uçuşup gövdelerini örter, onlara başsız ve yüzsüz tüylü bir canavar görüntüsü verir. Başlarını yukarıda tutarak koştuklarında dalgalanıp uçuşan yeleleri, görüntüsü düşmanlara korku salan Moğol savaş bayraklarını çağrıştırır. Sert ve değişken doğalarından ötürü kimse bu atları eğitmeye ya da onlara binmeye cesaret edemez. Bozkırda iki işlevleri vardır: Çiftleşmek ve sürüyü korumak. Güçlü bir aile sorumluğuna sahip hayvanlar olarak asla tehlikeden kaçmazlar; vahşi ve inatçıdırlar. Damızlık öküzler çiftleştikten sonra aylaklık yaparlar, fakat aygırlar muhteşem aile reisleridirler.

Atların arasında kavga çıkması çok sürmedi. Her yıl bir kez

taylar, bir çiftleşme savaşı beklentisiyle, sürüden alınırlar. Bu kez kavga üç adamın durdukları yerin tam altında gerçekleşti.

Kavgayı seyretmek için kurt ağılının önüne oturdular. Yavru da zincirinin ucunda yanlarına oturup seyretmeye koyuldu; bir kar tepeciğinde açlıktan ölmek üzere olan bir kurt gibi titriyor, onun dışında hiç kımıldamıyordu. Güçlü aygırlardan içgüdüsel olarak korkmasına rağmen büyük bir merakla izlemekten de geri kalmıyordu.

Beş yüzden fazla atın bulunduğu sürü her birinin başında bir aygır bulunan bir düzine kadar aileden oluşmuştu. En büyük ailede yetmiş-seksen, en küçüğünde ise on kadar at vardı. Aileler aygırın oğullarından, kızlarından, eşlerinden ve cariyelerinden oluşurdu. Eski savaş atlarının çiftleşme koşulları zamanla insanlığın bile ulaşamadığı bir uygarlık seviyesine ulaşmıştı. Her an kurt saldırısı tehlikesiyle yaşayan bu at sürüleri, soyun yozlaşmasına ve dövüşme gücünün azalmasına neden olan aile içi çiftleşmeyi acımasızca yasaklamaları sayesinde bozkırın sert koşullarına dayanabilmişlerdi.

Yaz başında üç yaşındaki dişiler cinsel olgunluğa erişirler. Aygırlar baba tavırlarını bir kenara bırakıp onları acımasızca sürüden kovar, annelerinin yanlarında kalmalarına izin vermezler. Öfkeli, neredeyse çılgın, uzun yeleli babalar, gitmeyi reddeden kızlarını kurt kovalar gibi kovalayıp böğürlerinden ısırarak sürüyü birbirine katarlar. Onları teperler, ısırırlar, dirençlerini kırmak için ne gerekiyorsa yaparlar ve sonunda genç atlar aileyi terk etmek zorunda kalırlar. Acınası bir biçimde kişneyerek babalarından hoşgörü dilenirler. Fakat aygırlar dik dik bakıp horuldar, toprağı tehditkâr bir biçimde eşeler, kızlarını korumaya çalışırken aygırın öfkesine maruz kalan annelerinin yanında kalmalarına izin vermezler. Sonunda, eşlerinin davranışının altında yatan nedeni kavrayan anneler tarafsız kalırlar.

Kızların kovulması savaşı bittikten sonra gerçek savaşlar, çiftleşme savaşları başlar; erkek azgınlığının volkanik patlaması. Ailelerinden kovulan ve gidecek yerleri olmayan dişiler hemen diğer ailelerin aygırlarının rekabet nesnelerine dönüşürler. Erkekler arka bacaklarının üzerine dikilip ölümcül bir kavgaya tutuşurlar. Çekiç gibi, yumruk gibi, balta gibi kullandıkları toynakları en güçlü silahlarıdır. Nal tokuşması ve diş takırtılarının arasında, güçsüz atlar yenilgiyi kabul edip kaçarlar, fakat güçleri denk atlar saatlerce dövüşebilirler. Toynaklar rakibi alt etmeye yetmezse dişlerini kullanırlar, o da yetmezse dönüp arka bacaklarıyla çifte

atarlar; dikkatsiz bir kurdun kafasını parçalayabilecek güçte bir silah. Bazı atlar kafaları yarılıncaya, bağırları yaralanıp şişinceye, bacakları incininceye kadar dövüşmeye devam ederler.

Genç dişiler kargaşadan yararlanıp annelerinin yanına dönerlerse, bu kez hem babaları hem de onlarla çiftleşmek isteyen aygırlar tarafından kovalanırlar.

Çok güzel, sağlıklı bir kısrak en azgınlarından iki aygırın dikkatini çekmişti. Kısrağın kar beyazı tüyleri parıldıyordu; iri, harikulade, geyiğimsi gözleri vardı. Uzun boylu ve narindi, bir geyik gibi hafif bir koşusu vardı. Yang Ke gözlerini kısraktan alamıyordu. "Ne afet" dedi. "Şu aygırlardan biri olsaydım onun için dövüşürdüm."

Aygırlar kolezyumdaki iki aslan gibi ölümüne dövüşmeye başladılar. Zhang Jiyuan farkında olmadan ayağını yere vurup ellerini ovuşturdu. "Bu iki aygır o kısrak için günlerdir dövüşüyorlar. O kadar güzel ki ona Pamuk Prenses adını taktım. Fakat acınılacak bir küçük prenses o. Bir gün aygırlardan birinin ailesiyle kalmaya zorlanıyor, ertesi gün onu başka bir aygırın ailesi alıyor. Şimdi bu iki aygır onun için dövüşüyorlar, kim bilir ertesi gün nerede olacak. Aygırlar iyice yorulduğunda, üçüncü bir aygır onlara meydan okuyacak. Prensesimiz bir kez daha başka aileye gidecek. Bir aygırdan ötekine giden bir mal şu anda, taze çimden yararlanmasına bile fırsat tanımıyorlar. Bakar mısın şuna – bir deri bir kemik. Her bahar yaşanır bu. Kısraklardan bazıları kendi aileleriyle kalamayacaklarını anladıklarında korunmak için en güçlü aygırın ailesine gider, böylece kavganın dışında kalıp daha az yıpranırlar. Bir kurdun bir ata neler yapabileceğine tanık olmuşlardır, güçlü bir babanın ya da erkeğin korumasına sahip değillerse, bir kurt sürüsüne yem olmalarının işten bile olmadığını bilirler. Moğol aygırlarının vahşi, azgın doğasının altında kurtların yattığını söylersek abartmış olmayız.

"Aygırlar bozkırın despotlarıdırlar" diye devam etti Zhang. "Kurt sürüsünün arkadaşlarına ve çocuklarına saldıracağından endişe ederler, fakat onun dışında hiçbir şeyden korkmazlar; ne kurtlardan ne de insanlardan. Öküz gibi ya da at gibi çalışmaktan söz ederiz, bunun bu aygırlarla ilgisi yok. Bir Moğol at sürüsüyle vahşi bir at sürüsü arasında pek fark yoktur, beygirler hariç tabii ki. Atlarla çok zaman geçirdim, fakat ilkel insanların onları nasıl eğittiklerine aklım basmıyor. Bir atı iğdiş ederek onu terbiye etmenin mümkün olacağını nasıl keşfetmişler?"

Chen ile Yang birbirlerine bakıp başlarını salladılar. Bu sessiz

yanıttan hoşnut kalan Zhang devam etti: "Buna bir hayli kafa patlattım ve şöyle bir sonuca vardım. Bozkırın ilk sakinleri kurtlar tarafından yaralanmış vahşi kısrakları yakalamanın yollarını buldular. Onlara bakıp iyileştirdiler ve henüz küçük olan atlarla küçük bir başarı elde etmelerine rağmen, onlara binemediler. Denemeye devam ettiler, tekrar yaralı at üstüne, kuşaklar boyunca, ta ki sonunda testisleri koparılmış bir tanesini yakalayıncaya kadar; genç bir aygır, iki yaşında. Olgunluğa eriştiğinde o ata binebildiklerini gördüler... Bu da kaçınılmaz sonuca varmalarına neden oldu. Her nasıl olduysa, karmaşık ve uzun bir süreç olduğuna kuşku yok. Pek çok ilkel çoban bu uğurda hayatını kaybetti muhtemelen. İnsanlık tarihinin en büyük ilerlemelerinden biri bu kanımca. Çin'in dört büyük buluşu olan kâğıt, matbaa, pusula ve barutun icadından bile daha önemli. Eski zamanlarda atsız bir yaşam düşünülemezmiş herhalde. Çağdaş toplumlarda otomobilsiz, trensiz ve tanksız yaşamaktan çok daha zor. Bu yüzden eski göçerlerin insanlığa yaptığı katkıların haddi hesabı yok."

Chen Zhen heyecanla araya girdi: "Yüzde yüz katılıyorum. Çobanların ilk atı eğitmeleri eski çiftçilerin yaban pirincini evcilleştirmesinden çok daha zordu herhalde. Pirinç kaçamaz, çifte atamaz, insanı toynaklarıyla yaralayamaz ya da sürükleyip öldüremez en azından.Tarla ekmek huzurlu bir iştir, oysa vahşi atları ve öküzleri terbiye etmek kan ve ter gerektiren bir mücadeledir. Çiftçiler hâlâ göçerlerin olağanüstü mücadelesinin meyvelerini yiyorlar."

Chen iç geçirdi. "Bence bugün en uygar toplum göçer ırkların torunları. Süt içiyorlar, peynir ve et yiyorlar, yünden giysi örüyorlar, çim ekiyorlar, köpek ve yarış atları yetiştiriyorlar ve atletik yetenekleri üst düzeyde. Özgürlüklerine ve halk seçimlerine değer veriyorlar, kadınlarına iyi davranıyorlar. Bütün bunlar onlara göçer atalarından geçmiş gelenek ve alışkanlıklar. Atalarından cesaret, savaşçılık, azim ve yarışta önde gelme ihtiyacını miras almakla kalmamışlar, bu özellikleri geliştirmişler de. Bir insanın nasıl biri olacağını üç yaşında, neye benzeyeceğini ise yedi yaşında anlamanın mümkün olduğu söylenir. Aynı şey bir ırk için de geçerlidir. Batı'da ilkel göçer yaşamı onların çocukluğuydu. Günümüz ilkel göçerlerine baktığımızda Batılıların üç ve yedi yaşındaki hallerini, çocukluklarını görebiliriz. Bunu biraz daha ileri götürürsek neden yüksek konumlarda olduklarını daha iyi anlayabiliriz. Onların gelişimsel yeteneklerini öğrenmek zor değildir. Çin uzaya kendi uydusunu fırlatmadı mı? Öğrenilmesi asıl zor

olan savaşçılık ve saldırganlık, göçerlerin damarlarında dolanan risk alma cesareti ve arzusudur."

"At çobanlığı yapmaya başladıktan sonra" dedi Zhang, "Çinlilerle Moğolların ne kadar farklı mizaçlara sahip olduklarını gördüm. Okuldayken her derste birinciydim neredeyse, fakat burada bir kedi yavrusu kadar güçsüzüm. Kendimi güçlendirmek için düşünebildiğim her şeyi yaptım ve şimdi bizde bazı şeylerin eksik olduğunu hissediyorum..."

Chen iç geçirdi yine. "Kesinlikle öyle!" dedi. "Çin'in küçük çaplı köylü ekonomisi rekabete dayalı iş gücüne izin vermez. Bizim Konfüçyus'un kılavuz ilkesi imparatordan vekile, babadan oğla, yukarıdan aşağı bir felsefeye dayalıdır; kıdemliliği, koşulsuz itaati, otokratik gücü vurgular. Bunu imparatorluğun gücünü ve tarımı korumak adına yapar. Çin'in küçük ölçekli köylü ekonomisi ile Konfüçyus kültürü halkın doğasını zayıflatmıştır. Her ne kadar Çin muhteşem bir eski uygarlık yaratmış olsa da, bunun karşılığında ırkın karakterini ve gelişme yeteneğini feda etti. Dünya tarihi ilkel tarım uygarlığını aştığında Çin'in geriye düşmesi kaçınılmazdı. Fakat Moğol bozkırındaki son göçerlerin yaşantısına tanık olma fırsatımız olduğu için talihli sayılırız. Hem kim bilir, belki bir gün Batı ırklarının yükselişlerinin ardındaki gizemi keşfederiz."

Yeşil yamaçta atlar sonu gelmeyecekmiş gibi görünen dövüşlerini sürdürürken, Pamuk Prenses fırsatçı bir aygır tarafından alınıp ailesinin yanına götürüldü. Fakat kaybedenler teslim olmak niyetinde değillerdi, dörtnala koşup prensesi yere yıktılar. Kurtuluş için kime gideceğini bilemeyen prenses yerde yatıp uzun ve hazin bir biçimde kişnemeye başladı. Kaygılı annesi ona doğru hamle yapmaya yeltendi, fakat neredeyse şeytani eşinin havada uçuşan toynakları tarafından tekrar sürüye gönderildi.

Gördükleri Yang'e yetmişti. Zhang Jiyuan'i dürttü. "Sen at çobanısın, bir şey yapsana."

"Ne yapayım?" diye sordu Zhang. "Oraya gidersem dövüşmeyi bırakırlar. Uzaklaştığımda tekrar başlarlar. At çobanları sürünün yaşam savaşlarına müdahale etmez. Onlar bunu yüzyıllardan beri yapıyorlar. Aygırlar yazın kızlarını sürüden kovup sürüyü çeşitlendirmek için mücadele etmese, bu kavgalar sonsuza dek sürer. Bu yaz savaşlarında en güçlü aygırlar galip gelir ve bu sayede hızlı, zeki ve azgın atlardan oluşan bir kuşak elde edilir. Savaşlar her yıl mükemmel atlar üretir, aygırların cesaretini ve savaşma gücünü artırır, ailelerin büyümesini sağlar. Aygırlar kurtlarla savaşma ve onları öldürme yeteneklerini burada geliştirirler. Bu egzersiz-

ler olmasa Moğol at sürülerinin bozkırda hayatta kalmaları mümkün olmaz."

"Bana öyle geliyor ki" dedi Chen, "dünyayı sarsan ve şaşırtan Moğol savaş atları kurtlarla savaşmanın bir sonucudur."

"Doğru söylüyorsun" dedi Zhang. "Kurtlar burada Moğol savaşçıları geliştirmenin ötesinde, Moğol savaş atlarının gelişimine de katkı yaparlar. Eski Çin rejimlerinin çok sayıda atlı askeri vardı, fakat atlar büyük ölçüde çiftlik ortamlarında eğitilirlerdi. Biz taşrada çalışmaya gönderildik, geçimini tarımla sağlayan kasabalarda atların nasıl yetiştirildiğini biliriz. Onları bir ağıla koyarlar, sularını ve yemeklerini eksik etmezler, bir de geceleri ekstra samanlarını verirler. O atlar ne bir kurtla karşı karşıya gelir, ne de sürü dövüşlerine tutuşurlar. Çiftleşme mevsiminde, biri her zaman duruma müdahale ettiği için, göğüs göğüse çatışma yaşanmaz. Dişiyi bir direğe bağlayıp aygırı yanına götürürler. Çiftleşme sonlandığında dişi, aygırın neye benzediğini bile bilmez. Böyle bir çiftleşmeden olma bir attan ne tür bir doğa ve savaşma ruhu beklenebilir ki?"

Yang Ke güldü. "Görücü usulü bir evlilikten hayır gelmez! Biz görücü usulü evliliğin ürünleri olmadığımızdan bizim için hâlâ umut var. Çiftçi ailelerinde görücü usulü evlilik hâlâ yaygın, fakat o evliliklerin ürünü en azından saban atından iyidir ve dişiler erkeklerin neye benzediklerini bilirler."

"Biz Çin'de buna ilerleme diyoruz" dedi Chen.

"Çinlilere ait atlar hayvan ırgatlardır" dedi Zhang. "Bütün gün çalışıp geceleri uyurlar, aynı köylüler gibi. Bu bakımdan Çinliler amele köylüler, atları da amele atlardır. Bu yüzden Moğol savaşçılarına ve Moğol savaş atlarına rakip olamazlar."

Yang iç geçirip, "Aptal bir atın savaş alanında kazanması mümkün değildir. Fakat atların aptal olmasının nedeni insanların aptallığıdır."

Hemfikir olduklarını ima eder gibi gülümsediler.

Zhang devam etti: "Savaşçı ruh, tarım ruhundan çok daha önemlidir. Dünyanın insan emeği açısından en büyük mühendislik başarısı olan Çin Seddi bile dünyadaki küçük ırkların atlı askerlerine direnemedi. Çalışmayı biliyor fakat dövüşmeyi bilmiyorsan bu neye yarar? Beygirden farkın yoktur; başkaları için çalışır, aşağılanır ve onları sırtında taşırsın. Bir kurtla karşılaştığında kuyruğunu dönüp kaçarsın. Bunu dişlerini ve toynaklarını silah gibi kullanan şu aygırlardan biriyle kıyasla."

Yang Ke aynı fikirdeydi. "Evet, Çin Seddi ölü bir emeğin ürünüdür, oysa bozkırdaki savaşlar hayat dolu."

Gao Jianzhong öküz arabasıyla çıkageldi. "Dört ayak üzerine düştük!" diye bağırdı. "Bir kova dolusu yabanördeği yumurtası çaldım!" Üç yoldaşı yanına koşup içinde yetmiş-seksen ördek yumurtası bulunan kovayı aldılar. Çatlak olanlarından sarı bir sıvı sızıyordu.

"Bütün bir yabanördeği sürüsünü yok ettin" dedi Yang Ke.

"Tek başıma değildim. Wang Junli ile birkaç kişi daha aynı şeyi yapıyorlardı. Gölün güneybatısında, küçük bir derenin kıyısındaki çimlikte iki adımda bir içinde dokuz on ördek yumurtası bulunan bir yuvaya rastlıyorsun. Oraya ilk gidenler kovalar dolusu yumurta çaldılar. Aslında yumurtaları onları su içmeye giderken çiğneyen atlardan kurtardılar demek daha doğru. Toprağın üstü yumurta kabuğu ve sarısı kaplı. Yazık."

"Başka kaldı mı?" diye sordu Chen. "Kalanları toplayıp şimdi yemeyeceklerimizi tuzlayarak saklayabiliriz."

"Buralarda başka yok" dedi Gao. "Dört at sürüsü geçtikten sonra yumurta mı kalır? Gölün doğu tarafında olabilir ama."

"Hadi, işe koyulun" dedi Gao. "Kırık yumurtaları sağlamlardan ayırın. Sahanda yumurta yemeyeli iki yıl oldu. Yiyebildiğimiz kadar yiyelim. İyi ki çadırda bol miktarda yabani soğan var. Yabani soğan ve yabani yumurta, kelimenin tam anlamıyla leziz bir orman yemeği. Yang Ke, sen soğanları soy; Chen, sen yumurtaları kır; Zhang Jiyuan, sen de bir kova kuru gübre topla. Pişirme işi bana ait."

Yumurtaların yarısı kırıktı, yine de adam başına sekiz dokuz yumurta düşüyordu. Parti ortamı oluşmuştu, bir süre sonra havaya çadırdan sızan soğanla kavrulmuş ördek yumurtası gözlemesinin yağlı kokusu yayıldı. Kokuyu alan köpekler çadırın girişine toplandılar. Kuyruklarını sallarken salyaları akıyordu. Yavru kurt zincirini çekiştiriyor, havaya sıçrayıp hırlıyordu. Chen koyun yağında kızarmış bir şey yiyip yemeyeceğini anlamak için yavruya gözlemelerden biraz saklamaya karar verdi.

Adamlar yumurtalarını yerken Gasmai'nin bağırışını duydular. "Güzelim yemekleri yiyorsunuz ve beni davet etmiyorsunuz!" Gasmai kapıyı açtı, Bayar ile birlikte içeri girip köpekleri yolundan itti. Chen ile Yang onları başköşeye oturttu.

Chen onlara birkaç gözleme verdi ve "Sizin bu tür şeyler yediğinizi bilmiyordum. Deneyin bakalım" dedi.

"Kokusu bizim çadıra kadar geldi, üç yüz metre uzaktan ağzımın sularını akıttı. Ben de oğlumu alıp geldim. Bu yenmez mi? Tabii ki yeriz." Bir çift yemek çubuğu alıp girişti. "Leziz" dedi. Ba-

yar başka kalmayacak korkusuyla gözlerini ocaktan ayırmadan önündeki gözlemelere girişti. Çobanlar sabahları çökelek, et ve çaydan oluşan bir öğün yerler, sonra akşama kadar bir daha yemezler. Anne oğul bu yüzden acıkmışlardı.

"Bu gerçekten leziz" dedi Gasmai, "kasabaya gitmeden restoran yemeği yemek gibi. Bugün tıka basa yiyeceğim."

"Bir kova dolusu var burada" dedi Gao küçük bir kahkaha atarak. "Kırık yumurtalar biterse sağlamlarını pişiririz. Buradan aç gitmeyeceğini garanti edebilirim." Kırık yumurtaları kenara koydu, sağlamlarından altı tane kırıp Gasmai ile Bayar için gözleme pişirdi.

"Fakat Bilge Baba bunu yemez" dedi Gasmai. "Yumurtaların Tengri'ye ait olduğunu, onlara dokunmamak gerektiğini söyler. Bu da yumurta yemek için buraya gelmem gerekecek demektir."

Chen, "Geçen yıl Baba karargâhta bir aileden bir düzine tavuk yumurtası istediğinde ben de oradaydım. Onlar ne içindi?" diye sordu.

"Atlardan biri hastalanmıştı" dedi Gasmai. "Aşırı harareti vardı. Baba başını kaldırması için hayvanın burnunu sıkıp bıraktı, sonra iki yumurtayı dişlerinde kırıp gırtlağından aşağı akıttı. Bunu birkaç kez tekrarladıktan sonra hayvan iyileşti."

Yang Ke eğilip Jiyuan'a, "Yaptık yapacağımızı" diye fısıldadı. "Şimdi çobanlar daha önce yemedikleri şeyler yemeye başlayacaklar. Birkaç yıl sonra, sadece kuğular değil yabanördekleri de kaybolacak bozkırdan."

Bayar'ın keyfi her lokmayla biraz daha yerine geliyordu. Ağzından yağ akarken, "Bunlardan daha nerede var biliyorum" dedi. "Bize birer porsiyon daha pişirirsen sizi yarın oraya götürürüm. Yamaçtaki terk edilmiş dağsıçanı yuvalarında bir sürü var. Bu sabah sürüden ayrılmış koyunları ararken dere kenarında birkaç tane gördüm."

"Harika!" diye haykırdı Gao Jianzhong. "Derenin yakınında kumlu zemini deliklerle kaplı bir tepecik var, bu da atların oradan uzak durması demektir." Gao gözlemeleri pişirirken Chen'e birkaç yumurta daha kırmasını söyledi. İki dakika sonra tavadan kalın ve yağlı bir gözleme çıkardı. Gao gözlemeyi ikiye kesti, yarısını Gasmai'ye, öteki yarısını da Bayar'a verdi. Alınlarında boncuk boncuk ter birikti yerlerken. İçinden yağlı duman yükselen tavaya bir sonraki çanak dolusu yumurta bir cızırtıyla boca edildi.

Chen spatulayı alıp, "Şimdi size farklı bir şey sunacağım" dedi. Önce tavaya biraz koyun yağı koydu, sonra iki yumurta kırıp ha-

fif pişinceye kadar kızarttı. Gazmai ile Bayar tavanın içine bakmak için dizlerinin üzerine çöktüler. Gözleri fal taşı gibi açıldı. Chen onlara birer sahanda yumurta verip üzerine biraz soya salçası serpti.

"Bu gözlemeden de güzel" dedi Gasmai. "İki tane daha, lütfen."

"Birazdan" dedi Yang gülerek, "Size pırasalı yumurta pişireceğim. Doydum dediğinizde de Zhang yumurtalı bir çorba yapar. Hepimizin kendine özgü spesiyaliteleri var."

Altı kişi daha fazla yiyemeyip çubuklarını bıraktıklarında çadırın içini güzel kokulu yağlı bir duman kaplamıştı. Orman ziyafetinde kovadaki yumurtaların yarısından fazlası tüketilmişti.

Gasmai gitmesi gerektiğini söyledi; taşınma sonrasında yapacak çok işi vardı. Sürekli geğiriyordu. Gülerek, "Sakın Baba'ya bundan söz etmeyin" dedi. "Birkaç gün sonra bana gelin, size kızarmış pirinçli çökelek ikram ederim."

Gao, Bayar'a, "Yarın beni yumurta aramaya götüreceksin, unutma" diye hatırlattı.

Chen dışarı çıkıp Bar'ın ağzına koca bir parça gözleme tıktı. Bar gözlemeyi yere tükürdü; fakat inceledikten, kokladıktan ve yaladıktan sonra, yenebileceğine karar verdi. Gözlemeyi yerden mutlulukla alıp yavaşça yedi, Chen'e kuyruğunu sallayıp teşekkür ederek.

Konuklar gittikten sonra Chen kurt yavrusuna bakmaya koştu.

Gitmişti! Chen soğuk bir ter döktü. Korkuyla koşup daha yakından baktığında yavrunun uzun çimlerin arasına gizlenmiş olduğunu gördü. İki yabancı ve bütün o yabancı köpekler onu korkutmuş olmalıydı. İçgüdüsel olarak tehlikeye karşı kendini korumayı biliyordu besbelli. Chen rahat bir soluk aldı. Yavru etrafına bakındı ve yabancıların gittiğini fark edince ayağa fırlayıp Chen'in yağda kızarmış yumurta kokusu sinmiş bedenini koklamaya, yağlı ellerini yalamaya başladı.

Chen çadıra dönüp Gao'dan bir düzine yumurta istedi, sonra yumurtaları bol yağla tavaya döküp yavru ve köpekler için gözleme pişirdi. Hepsini doyurmaya yetmezdi, fakat hiç olmazsa tatmalarını istiyordu. Bozkır köpekleri düzenli öğünler yemektense atıştırmayı yeğlerlerdi. Onlara atıştırmalık bir şeyler vermek size bağlanmalarını sağlamanın en iyi yoluydu. Chen gözlemeyi pişirdikten sonra dört büyük ve üç küçük parçaya ayırdı. Büyük parçalar üç köpek ve kurt yavrusu içindi, küçük parçalar ise enikler için. Köpekler çadırın girişinde beklemeye devam ediyor, gitmeyi reddediyorlardı. Chen bu yüzden yavrunun parçasını içeride bıra-

kıp yere çömeldi ve sıralarını bekleyip diğer köpeklerin yemeğine tecavüz etmemeleri için köpeklerin başına spatulayla hafifçe vurdu. En büyük parçayı Erlang'a verdi. Erlang gözlemeyi ağzına alıp kuyruğunu salladı.

Köpekler çimde oynamayı bıraktıktan ve gözlemeler soğuduktan sonra son büyük parçayı yavrunun çanağına koyup yavrunun ağılına yürüdü. Yang Ke, Zhang Jiyuan ve Gao Jianzhong onun peşinden gittiler. Üçü de yavrunun hiçbir bozkır kurdunun o güne dek görmediği ya da yemediği yumurtalı gözlemeyi yiyip yemeyeceğini merak ediyorlardı. "Küçük Kurt" diye seslendi Chen, "Küçük Kurt, yeme zamanı." Çanağı ağıla koymasıyla yavrunun yeni doğmuş bir kuzuyu kovalar gibi koşarak gelmesi bir oldu. Yağlı gözlemeyi ağzına alıp göz açıp kapayıncaya kadar yuttu; bir saniye ancak sürmüştü.

Seyreden adamlar hayal kırıklığına uğramışlardı. "Acıyorum zavallı şeye" dedi Zhang. "Karnı doysun yeter ki. *Kurt* sözlüğünde *lezzet* sözcüğü yok."

Gao, "Güzelim ördek yumurtaları ziyan oldu" diye hayıflandı.

"Kim bilir" dedi Chen hayal kırıklıklarını azaltmak için, "kurdun tat alma cisimcikleri karnındadır belki."

Bu güldürdü onları.

Chen göç sonrası ortalığı düzenlemek için çadıra döndü. Arkadaşları gidip hayvanlara bakmaya karar verdiler, fakat Chen gitmeden önce Zhang'e, "Eyere tırmanmanı kolaylaştırmak için atının kulaklarını tutmamı ister misin?" diye sordu.

"Gerek yok" dedi Zhang.

Yanına birkaç parça temiz giysi ile Jack London'ın *Deniz Kurdu* kitabını aldı ve dışarı çıktı.

Atına binip güneybatıdaki dağlara doğru sürdü.

21

Chen Zhen birkaç koyun kümesinin önlerindeki gölü terk ettiklerini görünce kendi sürüsünü toplayıp göle indirdi. Yola koyulduklarında sürünün önüne geçip atını sürdü. Gölde kana kana su içmiş küçük bir at sürüsü vardı; gözlerini kapatmış dinleniyor, kıyıya dönmeye isteksiz görünüyorlardı. Gölün üzerinde yabanördekleri ve çeşitli su kuşları yüzüyor, bazıları atların arasında gezinip karınlarının ve bacaklarının altından geçiyorlardı. Atların bulunduğu kıyının karşı kıyısında, sazların büyüdüğü yerde kuğular dolanıyordu.

Gölün kuzeybatı kıyısındaki kumlu yamaçtan suyun kokusunu alan Chen'ın koyunlarının melemeleri sessizliği birden parçaladı. Yaz aylarında koyunlar suya iki günde bir götürülürdü; hayvanlar susuzluklarını ifade ediyorlardı. Sürü toz bulutları kaldırarak göle doğru koşmaya başladı. Çobanlar ve sürüleri yeni otlağa geleli bir haftayı biraz geçmişti, fakat gölün yakınındaki çim, orada su içen sığır, koyun ve at sürüleri tarafından çiğnenip kumlu toprağa çevrilmişti bile. Koyunlar göle koştular ve kana kana su içerken atları sıkıştırdılar.

Chen'in sürüsü kana kana su içtikten sonra tekrar yamacı tırmanırken, otuz kadar susamış hayvandan oluşan bir sürü büyük bir gürültüyle ve tozu dumana katarak göle doğru koşmaya başladı.

Ameleler gölün birkaç yüz metre uzağındaki az meyilli yamaca dört beş çadır kurmuşlardı, bir düzine kadar adam kan ter içinde hendek kazıyorlardı. Bao Shungui'nin talimatı doğrultusunda koyunlar için bir havuz, yün depolama barakası ve geçici bir karargâh binası inşa edeceklerdi. Chen amelelerden birkaçının aileleriyle birlikte hendek kazdıklarını ve sebze bahçesi oluşturmak için toprağı sürdüklerini gördü. Bir başka amele grubu uzak

bir tepede bir taş ocağı kazmışlardı, ocaktan çıkardıkları parlak sarı kaya ve taş parçalarını büyük arabalara yüklüyorlardı. Yüklenen arabalar şantiyeye götürülüyordu. Chen bakir arazide yaralar açıldığını görmekten nefret ediyordu, bu yüzden sürüsünü geri çevirip kuzeybatıya doğru götürdü.

Sürü bir dağ geçidini katedip çimli bir havzaya girdi. Bilge hayvanların havzada fazla otlatılmamasını istemişti; yaz günleri uzun olduğu için hayvanlar mümkün olduğunca uzağa götürülmeliydi. Böylece yaz güze dönerken bir kez daha göçmek zorunda kalmayacaklardı. Hayvanların havzayı ve çevresini geniş bir biçimde birkaç kez geçmesini planlıyordu, böylece çimin denetimsiz büyümesi engellenecek, ayrıca yumuşak toprağın ezilmesiyle sivrisineklere karşı tedbir alınmış olacaktı. Chen'in sürüsü bir hilal oluşturup ağır ağır batıdaki dağlara doğru ilerledi.

Göz kamaştıran güneşin altında bine yakın koyun ve kuzu yeşil fonla tezat oluşturan bembeyaz bir krizantem tarlası gibi parıldıyorlardı. Postları kabarmaya başlamış olan kuzular sırayla meme emip otlanıyorlardı. Dolmaya başlamış olan yuvarlak kuyrukları halen emzirmekte olan annelerinin kuyruklarının boyuna ulaşmıştı. Yakında açacak ince uzun tomurcuklarla kaplı iki metre uzunluğunda binlerce çalı borazan biçiminde sarı çiçekler sunuyordu.

Chen kalktı, atına bindi ve Beijing'li öğrencilerin diyetine girmiş olan çiçeklerden toplamak için daha sık bir tarlaya sürdü; zambak ve kuzu şehriye, zambak ve dağ soğanı salatası, zambak ve dilimlenmiş kuzu çorbası. Bütün kışı sebze yemeden geçirdikten sonra yabani yeşilliklere otlağa dadanan koyunlar misali dadanmışlardı. Yaban çiçekleri yeme alışkanlığı olmayan yerel çobanlar hayrete düşmüşlerdi. Chen o sabah çadırdan çıkmadan önce Zhang Jiyuan solmadan önce yaban çiçeklerinden getirmesi için iki okul çantasını boşaltmış, böylece Chen'i sürüyü otlatırken kitap okuma zevkinden mahrum etmişti. Zhang çiçekleri sıcak suda kaynattıktan sonra gelecek kışa saklamak üzere kurutuyordu. Birkaç gün içinde bir çuval dolusu çiçek kurutmuşlardı.

Chen çantalara çiçek doldururken sürü arkasındaki çayırda otluyordu. Çiçek toplamaya devam ederken ayağının hemen dibinde kurt dışkısı gördü. Yakından incelemek için eğilip yerden aldı. Gri ve muz büyüklüğündeydi, kurumuş olmakla birlikte hayli taze olduğu belliydi. Dışkı parçasını incelemek için yere oturduğunda bir kurdun birkaç gün önce orada dinlenmiş olduğunu anladı. Ne işi vardı orada? Mıntıkayı aradı fakat hayvan kemiğine ya da postuna rastlamadı, demek ki avını yemek için gelmemiş-

ti oraya. Zaman zaman küçük koyun sürülerinin geçtiği mıntıka uzun çimle kaplı olduğundan bir kurt için ideal pusu yeriydi. Birden gerildi ve ayağa kalkıp etrafına bakındı, ileride dinlenmekte olan birkaç çoban görünce rahatladı. Koyun sürüsü birkaç yüz metre arkasında olduğu için gevşeyip oturdu tekrar.

Chen kurt dışkısına aşinaydı, fakat ilk kez yakından inceleme olanağı buluyordu. Bir parça kopardı, içinde ceylan derisi ve koyun yünü buldu, bir kıymık bile kemik yoktu ama. İki tane tarla faresi dişi ve birkaç sertleşmiş kurt tüyü topağı vardı. Parçayı parmaklarının arasında ufaladı, başka bir şey yoktu. Kurdun yediği koyunun ve farenin derisi, kemikleri ve sinirleri tamamen sindirilmiş, geriye sadece tüy ve diş kalmıştı. Daha da yakından baktığında kurdun bağırsaklarından sadece kalın tüylerin çıktığını gördü. Hiçbir köpeğin sindirim sisteminin bu denli etkili olmadığını biliyordu, çünkü köpeklerin dışkılarında genellikle kemik ve mısır taneleri gibi sindirilmemiş şeyler bulunurdu.

Bozkırın sağlık örgütünü oluşturan kurtların her şeyi –inek, koyun, at, dağsıçanı, ceylan, yaban tavşanı, tarla faresi, hatta insan– yok edebilme yetileri şaşırtıcıydı. Hayvanlar kurdun ağzından, midesinden ve bağırsaklarından geçerken yararlı olan her şey alınıyor, geriye sadece tüy parçaları ve kemik kalıyordu; bakteriler bile beslenemezdi arda kalanla. Bozkır, kurtların sayesinde asırlardır temiz kalabilmişti.

Yaban çiçekleri rüzgârda sallanıyorlardı. Chen kurt dışkısından kalanı da ufaladı, rüzgârda uçuşup bozkırla bütünleşsin diye yere bıraktı, hiç artık kalmamıştı geriye. Kurt dışkısı söz konusu olduğunda topraktan geldiğimiz ve yine toprağa döneceğimiz apaçık belliydi.

Chen derin düşünceye dalmıştı. Yüzyıllar boyunca bozkırın çobanları ve avcıları geride ne bir mezar ne de bir işaret bırakmaksızın Tengri'ye dönmüşlerdi. İnsan ve kurt bozkırda doğuyor, yaşıyor, savaşıyor ve ölüyordu.

Her ay ya da her mevsim en az bir kere, bir bozkır insanının ruhunu Tengri'ye göndermek için bir açık cenaze tertipleniyordu. Chen ellerini mavi göğe doğru kaldırıp bütün o ruhların huzur bulmalarını diledi.

Moğol bozkırında yaz günleri korkunç uzundur. Gökyüzü sabahın üçünden akşamın dokuzuna kadar aydınlıktır. Koyunlar ancak sekiz dokuz gibi, güneş donu erittikten sonra çıkarılırlar. Gün batımıyla havanın kararması arasındaki zaman diliminde iş-

tahla otlandıkları ve yağlandıkları için ancak hava kararıktan sonra tekrar ağıllarına konurlar. Yaz aylarında koyun gütmek kış aylarında gütmenin iki katı uzunluğunda bir zamanı kapsar. Yaz mevsimi çobanların en az sevdikleri mevsimdir. Kahvaltıdan sonra gece dokuza kadar hiçbir şey yemezler; gün boyunca güneşin altında kavrulurlar, uykuyla mücadele ederler; aç ve susuzdurlar ve sıkıntıdan patlarlar. Yaz ortasında sivrisinek işkencesi başlar. Yazın tüketici günleriyle kıyaslanınca, uzun ve soğuk kışlar mutlu zamanlardır.

Sivrisinek sürüleriyle tanışmadan önce Chen insanları en çok zorlayan şeyin açlık ve susuzluk olduğunu düşünürdü. Çobanlar, öte yandan, çoğu mide rahatsızlığından mustarip olmakla birlikte, açlığa ve susuzluğa dayanıklıdırlar. Öğrenciler bozkırdaki ilkyazlarında koyun otlatmaya giderken yanlarına kurutulmuş et alırlardı, fakat zamanla onlar da öğle öğününü atlama geleneğini benimsediler.

Chen uzun otların arasında dururken Dorji atıyla gelip dağsıçanı kızartması isteyip istemediğini sordu. Chen'in ağzı sulandı. "Her yer dağsıçanı kaynıyor" dedi Dorji. "Batı tarafındaki yamaç dağsıçanı yuvasından geçilmiyor. Bugün o bölgeyi gezip bir düzine kadar tuzak yerleştirelim. Öğleye kalmaz birkaç tane yakalar, öğle yemeğinde dağsıçanı kızartması yeriz. Açlığımızı giderirsek gün ortasında uyuklamaktan kurtuluruz." Dorji iki koyun sürüsüne baktı ve koyunların otlamadıklarını gördü. Bunu fırsat bilip yamaca sürdüler ve kireçtaşlarının arkasına gizlendiler; arkalarındaki koyun sürülerini ve önlerindeki dağsıçanı yuvalarını görebilecekleri bir yere. Dürbünlerini çıkardılar. Ortalık sakindi, bir düzine kadar dağsıçanı yuvası boş görünüyordu. Kireçtaşının üzerindeki maden cevheri parçaları güneşte parıldıyorlardı.

Çok geçmeden dağsıçanlarının cıvıltılarını ve ciyaklamalarını duydular; yuvasından çıkmaya hazırlanan bir hayvanın çıkardığı keşif sesleri. Karşılık almazlarsa yuvalarından topluca çıkarlardı. Karşılık almayınca çıktılar. Bir düzine kadar küçük ve büyük dağsıçanının ciyaklamaları doldurdu havayı. Her delikten önce çevreyi kolaçan etmek için bir dişi çıkıyor, etrafta yırtıcı olmadığını görünce yavaşça ciyaklayıp ritmik bir tehlike yok işareti veriyordu. Ardından delikten yavrular yuvalarının güvenliğinden dokuz on metre kadar uzaklaşarak çimlenmeye başlıyorlardı. Dişilerin bir gözü masmavi gökyüzünde dönen kartallarda oluyordu. Kanatlı doğal düşmanları dalacak olsa anneler deli gibi ci-

yaklamaya başlıyor, yavrular yuvalarına sığınıp tehlikenin geçmesini bekliyorlardı.

Chen hafifçe kımıldayınca Dorji hareketsiz kalması için elini sırtına koydu. "Şuradaki deliğe bak" diye fısıldadı. "Orada bir kurt var. Kendine bir dağsıçanı ziyafeti çekme peşinde, bizim gibi." Chen hemen gerildi ve bakmak için başını çevirdi. Bir erkek dağsıçanı yuvanın deliğinin önünde ön bacaklarını göğsünün üzerinde kavuşturmuş ortalığı kolaçan ediyordu. Yuvasından uzaklaşmaya çekiniyordu besbelli. Erkek dağsıçanları ile dişi dağsıçanları ayrı yaşarlar. Dişi yavrularıyla bir yuvada yaşar, erkekse başka bir yuvada tek başına. Bu erkek dağsıçanının yuvasına oldukça yakın bir yerde çimlik bir alan vardı, çimler hafif yaz esintisiyle sallandıkça kahverengi kayaların üstleri görünüyordu. Yer değiştiren gölgeler daha aşağıyı seçmeyi olanaksız kılıyordu.

"Ben kurt görmüyorum" dedi Chen. "Birkaç kaya sadece."

"O kayalardan birinin arkasında gizlenmiş bir kurt var, uzun zamandır orada olduğuna bahse girerim."

Chen daha dikkatli baktı ve bir kurt karaltısı seçer gibi oldu. "Senin gözlerin benimkilerden keskin" dedi. "Ben göremedim."

"Kurtların dağsıçanlarını nasıl avladıklarını bilmiyorsan" diye izah etti Dorji, "kurdu böyle göremezsin işte. Avlarının konumuna göre rüzgâra karşı bir yere, dağsıçanının yuvasının altındaki otların arasına gizlenirler. Dağsıçanı yakalamak zor iştir, kurt için bile, bu yüzden iri erkekleri kollarlar. Şurada duran iri erkeği görüyor musun? Yeni doğmuş bir kuzu büyüklüğünde neredeyse. Bir kurdu doyuracak büyüklükte. Kurdu arıyorsan en yakın erkek dağsıçanı yuvasının etrafındaki otları rüzgâra karşı yönde tara."

"Bugün de yeni bir şey öğrendim" dedi Chen memnuniyetle. "Fakat dağsıçanı aşağı inip yemek yemeye ne zaman karar verecek. Kurdun onu nasıl avlayacağını görmek istiyorum. Her yer delik dolu, kurt kendini gösterir göstermez dağsıçanı en yakın deliğe girecektir."

"Ancak zeki bir kurt dağsıçanı avlayabilir. Dağsıçanlarının deliklere girmesini engelleyen bir numaraları var. Bakalım bu başarılı olacak mı?"

Tepeden aşağı baktılar, koyunlar çimlerin üzerinde yatmaya devam ediyorlardı, öyleyse olacakları izlemek için sabredip bekleyebilirlerdi. "Keşke yanımıza köpeklerden birini alsaydık" dedi Dorji. "O zaman kurt bu dağsıçanını avlayıncaya kadar bekler, sonra köpeği salıp at sırtında peşine düşerdik. O zaman dağsıçanı kurdun değil bizim öğünümüz olurdu."

"Yine de peşine düşebiliriz" dedi Chen. "Onu yakalarız belki."

"Mümkün değil" dedi Dorji. "Baksana. Kurt yamacın tepesinde duruyor, bu yüzden o bayır aşağı koşarken biz bayır yukarı tırmanmak zorunda kalacağız. Kurt yamacın öte yanına geçti mi onu bir daha göremezsin. Hem bütün bu dağsıçanı delikleriyle atlar fazla hızlı koşamazlar." Chen fikrinden vazgeçti.

"Hayır, yarın birkaç kapan kurarız" dedi Dorji. "Bugün seni buraya çevreyi görmen için getirdim. Kurtlar dağsıçanlarını en fazla iki hafta daha avlarlar. Yağmurlar geldikten ve sivrisinekler ortaya çıktıktan sonra onlarla ilgilenmezler. Neden mi? Çünkü sivrisinekler burunlarına, gözlerine ve kulaklarına saldırıp havaya sıçramalarına neden olur, dağsıçanları da onları fark edip yuvalarına kaçarlar. İşte o zaman kurtlar dağsıçanlarını bırakıp koyunlarımızı ve atlarımızı hedef alırlar. Bu da bizim ve sürülerimiz için kötü haberdir."

İri erkek dağsıçanı otları büyük bir iştahla kemiren diğer dağsıçanlarını seyretti, sonra daha fazla dayanamayıp yuvasının güvenliğinden birkaç adım uzaklıktaki otlara gitti. Birkaç kararsız ısırıktan sonra tekrar yuvasına koşup yüksek sesle ciyaklamaya başladı. "Yuvasının etrafındaki otları yemiyor, görüyor musun? Onları bir tür bariyer olarak tutarlar. Bozkırda yaşam hiç de kolay değil. En ufak bir hatada canından olursun."

Chen giderek artan bir heyecanla kurdu izliyordu. Kurt gizlendiği yerden dağsıçanını tam olarak göremediği için avının yerini ve hareketlerini saptayabilmek için burnuna güvenmek zorundaydı. Yere öyle bir sinmişti ki toprakla bir olmuştu neredeyse.

Dağsıçanı dört beş kez daha otların bulunduğu yere yıldırım gibi gidip geldikten sonra tehlike olmadığına karar verip çimin daha yeşil olduğu yere doğru koştu. Beş altı dakika geçti; sonra, birden, kurt ayağa kalktı. Chen'i şaşırtan kurdun dağsıçanına saldıracağı yerde gevşek kayaları pençeleyerek birkaç tanesini yamaçtan aşağı yuvarlaması oldu. Yuvasından yirmi adım uzaklıkta olan dağsıçanı korkuyla başını kaldırdı, döndü ve yuvasının deliğine doğru koştu. Fakat kurt da yuvanın deliğine doğru koştu ve deliğe dağsıçanıyla aynı anda ulaştı. Dağsıçanı delikten içeri girmeye fırsat bulamadan kurt onu ensesinden yakaladığı gibi yere fırlatıp dişlerini boynuna geçirdi. Sonra dağsıçanını yerden alıp hızla yamaçtan aşağı indi. Bütün manevra otuz saniye bile sürmemişti.

Diğer dağsıçanları ortadan kaybolmuşlardı. İki adam doğruldu. Chen'in zihninde avını yakalayan kurdun görüntüsü belirdi tek-

rar. Nutku tutulmuştu. Kurdun zekâsının sonu yoktu. Neredeyse efsunlu bir yaratıktı kurt.

Güneşin ışığı beyazdan sarıya dönmüş, tekrar otlamaya başlayan koyunlar birkaç yüz metre batıya doğru kaymışlardı. Chen ile Dorji birkaç dakika konuştuktan sonra sürülerinin başına dönmeye, sürüyü topladıktan sonra da kampın yolunu tutmaya karar verdiler. Chen atının eyerine oturmak üzereyken koyunların arasında bir hareketlenme fark etti. Hemen dürbününü çıkarıp sürünün sol tarafına doğrulttu ve çiçeklerin arasından fırlayan bir kurdun koyunlardan birinin üzerine atılıp onu yere yıktığını gördü. Chen'in yüzü korkudan kireç gibi oldu ve tam bağırmak üzereyken Dorji ona engel oldu. Chen çığlığını bastırıp kurdun koyunun arka bacağından bir parça et koparışını seyretti. Basit hayvanlar olan koyunlar kan gördüklerinde ses çıkarmazlar. Bu koyun da çırpınıyor, ön bacaklarıyla toprağı eşeliyor, fakat keçilerin aksine, ses çıkararak yardım istemiyordu.

"Koyunu kurtaramayacak kadar uzaktayız" dedi Dorji. "Bırak kurt onu yesin. Karnını koşamayacak kadar doyurduktan sonra onu haklarız. Pekâlâ, lanet kurt" dedi sükûnetle, "gözümüzün önünde koyunlarımızdan birini alacağını düşünüyorsun. Göreceğiz bakalım!" Kendilerini erken ele vermemek için büyük bir kayanın arkasına gizlendiler.

Cesur ve aç bir kurtla karşı karşıya olduklarına kuşku yoktu. Çobanın uzun süredir sürünün başında olmadığını fark etmiş, sürünün bulunduğu yerin yanındaki uzun otların ve çiçeklerin arasına gizlenip koyuna saldırmış ve yağlı koyunu hemen orada yemeye başlamıştı. Kurt yamaçta duran adamları ve atları gördü, fakat kaçmadı. Bir gözüyle adamları denetleyip aradaki uzaklığı hesap ederek mümkün olduğunca hızlı ve çok yemeye çalışıyordu. Kamptaki kurt yavrusunun yemek yeme eylemini bir muharebeye çevirmesi boşuna değilmiş, diye düşündü Chen. Bozkırda zaman yemek demekti, yemeğini tadını çıkararak yavaş yavaş yemeyi seven bir kurt açlıktan ölürdü.

Chen çobanların koyunla kurdu takas etmekten söz ettiklerini duymuştu, bu karşılaşma da o stratejik muharebelerden biri olmaya doğru gidiyordu. Koyunla kurdu takas etmek kârlı bir işti. Tek bir kurt yılda ondan fazla koyun yiyebilir, arada sırada bir at ya da tay yediği de olurdu. Bir kurt için tek bir koyun feda eden çoban birlik tarafından eleştirilmez ya da cezalandırılmaz, aksine övülürdü. Chen'i kaygılandıran kurdu haklayamadan bir koyun-

dan olmaktı. O ciddi bir kayıp addedilirdi. Chen dürbünüyle kurdu seyretti, bütün bir bacağın kurdun midesine inmesi yarım dakika bile sürmedi. O koyunun işi bitmişti. Chen kurdun koyunun tamamını yemesini ümit etti. Chen ile Dorji usulca atlarına doğru yürüdüler. Atları çözdüler, dizginleri sıkıca tutup yürekleri ağızlarında beklediler.

Koyunlar gerçekten aptal hayvanlardır. Kurt zavallı koyunu yere yıktığında diğer koyunlar korku içinde dağılmışlardı. Fakat sürü bir süre sonra sakinleşmiş, hatta birkaçı kurdun koyunu nasıl yediğini seyretmek için yaklaşmıştı bile. Onlar seyrederken diğerleri de yaklaşmaya başladılar ve çok geçmeden yüz kadar koyun kurdun ve kanlı kurbanının etrafını çevirdiler; daha iyi bakmak için birbirlerini itiyor, boyunlarını öne doğru uzatıyorlardı. İfadeleri, "Kurt seni yiyor, ama beni yemiyor!" ya da "Sen ben yaşamaya devam edeyim diye ölüyorsun" der gibiydi. Korkuları sinsice sevinmeleriyle orantılıydı. Hiçbiri kurda mani olmaya çalışmadı.

Sahneyi şaşkınlık içinde seyreden Chen, Japon bir kılıç ustası, Çinli bir mahkûmun kafasını uçurmak üzereyken durup seyreden bir grup iktidarsız Çinli'ye dair yazan yazar Lu Xun'u hatırladı. Onunla bunun arasında ne fark vardı? Göçerlerin Han Çinlilerini koyun olarak görmeleri boşuna değildi. Bir kurdun bir koyunu yemesi insana tiksinç gelebilir, fakat koyun gibi davranan korkak insanlar çok daha tiksinçti.

Dorji ikilemdeydi. Birlikte keskin nişancı olarak bilinen biri olarak kendini Beijing öğrencilerinden birine dağsıçanı avını göstermek için sürüden ayrılıp yağlı koyunlardan birini kurda yem etmek gibi imrenilmeyecek bir konumda bulmuştu. Dişi koyun gittikten sonra kuzusu süt ememeyecek, büyüyüp yağlanamayacak, bu yüzden de kışı çıkaramayacaktı. Gelirini besicilikten elde eden birlikte bu ihmal sayılırdı, bu yüzden Chen'in eleştirileceği ve Dorji'nin suçlanacağı kesindi. En kötüsü bunun kampta kurt yavrusu büyüten iki kişinin başına gelmesiydi? Koyunları umursamayan biri koyun çobanlığı yapmamalıydı, ayrıca kurtlar kendilerinden birini büyütenlerden mutlaka intikam alırlardı. Kampta bir kurt yavrusunun doğadan alınıp büyütülmesine karşı olan herkes bu olayı haklılıklarının kanıtı olarak göreceklerdi. Chen'in kaygısı giderek artıyordu.

Dorji dürbününü kurttan hiç ayırmadı ve kalkışacakları işle ilgili güveni yavaş yavaş artmaya başladı. "Koyunu kaybetmenin sorumluluğunu ben yükleneceğim" dedi. "Fakat kurdun postu benim olacak. Postu Bao Shungui'ye verdiğimde takdir göreceğim."

Kurt gözlerini adamlardan ayırmadan yeme hızını artırdı. Et parçaları koparıp olduğu gibi yutuyordu, delirmiş gibiydi. "En akıllı kurt bile açken aptalca şeyler yapar" dedi Dorji. "Birazdan koşamayacak durumda olacağını idrak edemiyor mu? Bu kesinlikle fazla zeki bir kurt değil, dağsıçanı yakalayamayanlardan biri olduğuna kuşku yok. Günlerdir bir şey yememiş muhtemelen."

Chen kurdun koyunun yarısını yemiş olduğunu gördü; karnı şiş ve gergindi. "Ne bekliyoruz?" diye sordu.

"Sakin ol" dedi Dorji. "Biraz daha bekleyelim. Fakat sonra çok hızlı hareket etmemiz gerekecek. Güneyden saldırıp kurdu karşı yöne sürükleyeceğiz, çünkü diğer çobanlar orada. Bize yardım ederler."

Dorji kurdu bir süre daha izledi, sonra, "Atına atla!" diye haykırdı. Eyerlerin üzerine sıçrayıp sürünün güneyindeki yamaçtan aşağı sürdüler. Kurt kaçış güzergâhını çoktan planlamıştı, atların ona doğru geldiklerini gördüğü anda koyundan hızla iki ısırık daha alıp yuttu, ölü koyundan arda kalanı bıraktı, döndü ve kuzeye doğru koşmaya başladı. Fakat fazla uzaklaşamadan tökezledi ve vahim bir hesap hatası yaptığını idrak etti. Kayarak durdu, başını eğip yere çömeldi.

"Bu kötü!" diye bağırdı Dorji. "Yediğini çıkaracak."

Kurt kamburunu çıkardı ve büyük parçalar halinde koyun eti kusmaya başladı. Bu aradıkları fırsattı. Atlarını mahmuzlayıp dörtnala sürerek istifra etmekte olan kurtla aralarındaki mesafeyi kapatmaya başladılar.

Chen kurtların yavrularını beslemek için yediklerini çıkardıklarını biliyordu, fakat bu onu şaşırtmıştı; yediklerini onu yavaşlattığı için kusan bir kurt. Kurt aç olabilirdi, fakat aptal değildi. Midesini boşaltırsa adamların potansiyel sorunu gerçeğe dönüşebilirdi. Chen atını kamçıladı, fakat Dorji ona fark atmıştı, atını deli gibi sürerken bir yandan da kurdu korkutmak ve önlerindeki dağda bulunan çobanları uyarmak için nara atıyordu. Dorji kurda iyice yaklaştığında hayvan kusmayı bırakıp ölümüne koşmaya başladı, göz açıp kapayıncaya kadar hızının doruğuna ulaştı. Chen kurdun durduğu yere vardığında büyük bir kanlı et yığını gördü ve görüntü bir an için midesini bulandırdı, fakat atını acımasızca kamçılayıp takibe katıldı.

Kurt kusmayı midesi tam boşalmadan kesmiş olmalıydı, çünkü midesinde kalanlar enerjiye dönüşme fırsatı bulamamıştı. Hızlı fakat her zamankinden daha yavaş koşuyordu, Dorji ona yetişmekte zorlanmadı. Peşindeki atlıdan kurtulamayacağını anlayan

kurt yön değiştirip dik tepeyi tırmanmaya başladı, hayati tehlike büyüdüğünde bütün kurtlar bu numaraya başvururlardı. Sonra, birden, çoban Sarıjai belirdi tepenin zirvesinde; kement sırığını kaldırıp kurdun kaçış yolunu kesti ve kurt korkudan titredi. Fakat kurdun korkusu fazla sürmedi, yönünü değiştirip yakında otlamakta olan koyun sürüsüne doğru koşmaya başladı. Chen hayretle kurdun sürüde kargaşa yaratmak niyetinde olduğunu anladı; kendiyle atlıların arasına koyunları sokacak, atlılar da dizginlere asılmak zorunda kalacaklardı. Kurt da o arada sürünün diğer ucundan çıkıp kaçacaktı.

Fakat hayvanın anlık tereddüdü Dorji'ye atını dörtnala sürerek yanına ulaşma ve önünü kesme fırsatı tanımıştı. Dorji eyerin üzerinde öne doğru eğildi, kement sırığını uzattı, ilmik oluşturmak için ipi salladı, güzelce kurdun boynuna geçirdi ve kurda boynunu omuzlarına çekme fırsatı tanımadan ipi çekerek ilmiği daralttı. İlmiği havyanın boyuna geçirip sıkan Dorji atını döndürüp kurdu arkasında sürüklemeye başladı.

Ağırlığı ilmiği daha da daraltınca hayvanın soluğu kesildi. Dili ağzından dışarı çıktı, ağzından kanlı köpük sızmaya başlamıştı bile. Dorji kurdu bayır yukarı sürüklemeye başladı, bu arada ilmiği daha da sıktı. Chen atını onlara doğru sürdü ve kasıla kasıla ölmekte olan kurdu seyretti. Rahat bir soluk aldı. Yaptıkları hata yüzünden başları belaya girmeyecekti. Rahatlamıştı, evet, fakat heyecan duymuyordu, çünkü daha birkaç dakika önce canlı ve hareketli olan bir kurdun vahşice öldürülüşüne tanık oluyordu. Bozkır acımasız bir yerdi, içinde yaşam savaşı verenlerden korkunç bir bedel talep ediyordu. Yavaş, beceriksiz ve aptal olanlar acımasızca yok ediliyorlardı. Chen'in yüreğine ağır bir hüzün çöktü. Ölmekte olan kurt zekâ ve güçle donatılmıştı. İnsanların dünyasında bu kadar zeki ve cesur biri yok edilebilir miydi?

Dorji tepenin yarısına geldiğine kurt artık hareket etmiyor, fakat soluk almaya ve kan kaybetmeye devam ediyordu. Dorji yere sıçrayıp kurdun ayağa kalkmasına engel olmak için sırığı iki eliyle sallamaya başladı. Kurdu kendine doğru çektikten sonra çoban sopasını kaldırıp kurdun kafasını parçaladı. Sonra Moğol baltasını çıkarıp hayvanın bağrına sapladı. Chen atından indiğinde kurt ölmüştü. Dorji hayvanı iki kere tekmeleyip tepki almadığını görünce alnının terini sildi ve oturup bir sigara yaktı.

Sanjai yanlarına vardı ve ölü kurda baktı. "Aferin" dedi. Sonra Dorji'nin sürüsünü toplamaya gitti. Chen atını kendi sürüsüne sürüp topladıktan sonra kampa doğru yönlendirdi. Ardından

Dorji'nin kurdun postunu yüzüşünü seyretmek için tepeye sürdü. Yaz sıcağında her zaman postun kokmaya başlayacağı endişesi vardır, bu yüzden çobanlar postu bacaklarıyla birlikte çıkaracaklarına, koyun yüzer gibi yüzüp düz bir parça elde etmeyi yeğlerler. Chen yanına vardığında Dorji postu kuruması için güneşe sermişti bile.

"Bir kurdun kement sırığıyla öldürülüşüne ilk kez tanık oluyorum" dedi Chen. "Nasıl bu kadar kendinden emin olabildin?"

Dorji sinsice gülüp, "Bunun fazla zeki bir kurt olmadığını hemen anladım. Zeki bir kurt boynunu içeri çekerek ilmiğin boynuna geçmesini engeller."

"Gözünden bir şey kaçmıyor" diye iltifat etti Chen. "Sana rakip olamam, beş yıl eğitim görsem bile. Atım da malum. Gelecek yıl birkaç iyi aygır bulacağım kendime. Bozkırda iyi bir at şart."

"Batu'dan sana atlarından birini vermesini iste" dedi Dorji. "Senin ağabeyin sayılır, hayır demeyecektir."

Chen birden Dorji'ye verdiği kurt yavrusunu hatırladı. "Son zamanlarda o kadar çok şey oldu ki sana kurt yavrusunu sorma fırsatı bulamadım" dedi.

"Duymadın mı?" dedi Dorji başını sallayarak. "Yazık. Onu iki gün önce öldürdüm."

"Ne?" diye haykırdı Chen yüreği birden daralarak. "Öldürdün mü? Neden? Ne oldu?"

"Senin yaptığın gibi zincirlemem gerekirdi" dedi Dorji. "Benim yavrum seninkinden küçüktü ve seninki kadar vahşi değildi. Bu yüzden onu köpek yavrularıyla aynı ağıla koydum. Bir ay kadar sonra köpeklerle birlikte olmaya alıştı ve herkes ona köpek muamelesi yapmaya başladı. Fakat bir süre sonra köpek yavrularından daha fazla büyüdü ve giderek kurt özellikleri göstermeye başladı. Herkes ona bayılıyordu, özellikle dört yaşındaki oğlum. Fakat iki gün önce, oynarlarken, birden oğluma saldırdı, karnından ısırıp kanattı. Oğlanın ödü patladı, bağırıp ağlamaya başladı. Köpekten farklı olarak kurdun sivri dişleri ölümcüldür, bu yüzden onu sopayla vurarak öldürdüm. Sonra oğlumu birliğin çıplak ayaklı doktoru Peng'e götürdüm, Peng ona iki iğne yaptı. Neyse ki bu kadarla kaldı, ama oğlumun karnı hâlâ şiş."

Chen paniklediğini hissetti. "O kadarıyla yetinme" dedi endişeyle. "Ona bir iğne daha yaptırman gerekecek, hem de bir an önce. Kuduzsa bir dizi iğne halleder."

"Çobanlar köpek tarafından ısırılınca iğne yaptırmak gerektiğini bilirler" dedi Dorji. "Kurt ısırmışsa bu daha da önemlidir. Kurt-

larla köpekler farklıdır, çevremdekiler kurt yavrusu büyütmeme karşı çıkıyorlardı. Haklıymışlar. Kurtların içindeki yabanlığı söküp alamazsın, er ya da geç sorun çıkacaktır. Sana da bu işten vazgeçmeni öğütlerim. Senin yavrun daha iri ve vahşi, ısırığı da daha ölümcüldür. Sadece dişleriyle seni öldürebilir, zincirlemek güvenliğini garanti etmez."

Chen yüreğini kemiren korkunun rahatsızlığıyla bir süre düşündükten sonra, "Dikkatli olacağım" dedi. "Buraya kadar büyüttüm. Kolay olmadı, ama şimdi vazgeçemem. Önceleri ondan nefret eden Gao Jianzhong bile şimdi ona bağlandı. Onunla her gün oynuyor."

Koyunlar başlarını alıp gitmişlerdi. Dorji kurt postunu eyere bağladı. Sonra atına binip sürüsünü kampa doğru yönlendirdi.

Chen yarısı yenmiş koyuna doğru yürürken kurt yavrusunu düşünüyordu. Bıçağını çıkardı, kurdun yediği taraftan bir parça et kopardı, ardından bağırsaklarını çıkardı; kalbini ve ciğerini bıraktı. Koyunun başını köpekleri beslemek için eve götürmek üzere eyere bağladıktan sonra atına bindi ve omuzları endişeyle çökük vaziyette yavaşça evin yolunu tuttu.

Ertesi gün birlikte Dorji'nin bir koyunla bir kurt takas ettiği haberi yayıldı. Bao Shungui kurdun postunu aldığında Dorji'yi öve öve bitiremedi; bir takdirname yazıp bütün birlikte dolaştırdı ve onu otuz mermiyle ödüllendirdi. Birkaç gün sonra, koyununu yem olarak kullanarak bir kurt avlamayı uman Üçüncü Grup'tan bir genç sürüsünü kendi başına bıraktı. Fakat koyunun sadece bir buçuk bacağını, karnını ancak doyuracak ve onu yavaşlatmayacak kadarını yiyen kurnaz ve deneyimli bir kurda çattı; hatta kurt her zamankinden daha hızlı koşup ortalıktan yok oldu. Bilge çobanı bütün birliğin önünde fena halde azarladıktan sonra onu ailesine bir ay boyunca yemek için koyun kesmeyi yasaklayarak cezalandırdı.

22

Koyun sürüsünün gece nöbetini tutma sırası Chen Zhen'e gelmişti yine. Chen, Erlang'ın bekçiliği sayesinde çadırda kalıp günlüğüne yazabiliyordu. Sehpasını kapının yanına yerleştirdi, sonra gece lambası ile uyuyan arkadaşlarının arasına onları uyandırmamak için iki kitap koydu. Bozkıra tam bir sessizlik hâkimdi; o gece kurtlar ulumuyor, uyanık ve dikkatli olmalarına rağmen bekçi köpekleri havlamıyorlardı. Chen çadırdan sadece bir kez çıktı, el feneriyle sürünün etrafından dolandı ve Erlang'ın kuzeybatı ucunda uyanık ve dikkatli bir biçimde beklediğini görünce rahatladı. Minnetini ifade etmek için iri köpeğin başını okşadı. Çadıra döndüğünde uyuklamamak için biraz daha okudu. Sonunda sabaha doğru uyuya kaldı. Ertesi sabah uyandığında yavru kurdu beslemeye çıktı.

Yeni otlağa göçmeden önce yavru her sabah şafakla birlikte uyanıyor, hiçbir şeyden kuşkulanmayan bir ava saldırmaya hazırlanır gibi yere sinip, gözlerini çadırın girişine ve yemek çanağına dikiyordu. Yemek çanağı onun için bir avdı ve saldırmak için doğru zamanı bekliyordu, yetişkin bir kurt gibi. Çanak yeterince yakınlaştığında üzerine atılıyordu; çanağın içinden yediği et insanlar tarafından verilmiş bir şey değil de, av etiydi sanki. Kurdumsu bağımsızlığını ancak böyle koruyabiliyordu genç kurt. Chen yavrudan korkmuş gibi yapıp geri çekilerek ona yardımcı olmaya çalışıyor, fakat memnuniyetini nadiren gizleyebiliyordu.

Yaz yağmurları gelmeden önce Moğol yaylası bir süreliğine kuru ve sıcak havaya maruz kalır, fakat o yıl her zamankinden daha sıcaktı sanki. Chen'in açısından Moğol güneşi Çin'de doğduğundan daha erken doğduğu gibi, gökyüzünde daha alçak görünüyordu. Bozkırda sabahın onunda, güneyde öğle vaktinde olduğu ka-

dar sıcaktı; güneş çadırın etrafındaki çimi, her çim yaprağın kof bir yeşil iğneye dönüşünceye dek kavuruyordu. Sivrisinek belası henüz başlamamıştı. Fakat larvalardan çıkan koca kafalı sinekler araziyi istila etmiş, insanlara ve hayvanlara saldırmaya başlamışlardı. Gözlere, burunlara, dudakların çatlamış köşelerine odaklanıyorlardı daha çok; bir de çadırın içinde asılı olan kanlı et parçalarına. İnsanlar, köpekler ve kurtlar bu saldırıya dayanabilmek için boş yere kollarını ve kuyruklarını sallıyorlardı. Sarı, ağzını yıldırım gibi kapatarak sinek avlamakta pek ustaydı, bulunduğu yerin etrafının çiğneyip tükürdüğü kavun çekirdeklerini andıran sinek ölüleriyle kaplanması uzun sürmüyordu.

Sıcaklık buharı tüten toprağın üzerinde amansız yükselişini sürdürdü. Havza devasa bir çelik tencereye dönmüştü, çimler kuru çay yapraklarını andırıyordu. Köpekler çadırın kuzeyindeki hilal biçiminde dar gölgeliğe yatmışlardı. Serinlemek için ağızlarını açmış, dilleri dışarıda derin derin soluyor, karınları hızla bir kalkıp bir iniyordu. Chen, Erlang'ın onların arasında olmadığını fark etti ve adını seslendi. Erlang gelmeyince Chen köpeğin nereye gitmiş olabileceğini merak etti. Serinlemek için nehir kenarına gitmişti belki. Chen gece nöbeti tuttuğunda Erlang güvenilir bir bekçi köpeğiydi artık, birlik üyeleri onu vahşi bir köpek olarak görmüyorlardı. Fakat güneşin doğuşuyla hayvan görevini tamamlıyor, Chen'in üzerindeki kontrolü sonra erince gönlünce dolanıyordu. Sarı ile Yir ise gündüzleri evden fazla uzaklaşmıyor, bekçilik yapmaya devam ediyorlardı.

Sıcak, zinciri el yakacak kadar ısınan ve bir süre için bile güneşten korunabileceği gölgelik bir yerden yoksun olan yavruyu özellikle zorluyordu. Bunalıyordu. Ağılındaki otlar yavrunun eşelemesine yenik düşmüştü; zemin otlaktan ziyade çölü ya da yanık bir fırının içindeki sıcak su ve kum dolu düz bir tabağı andırıyordu. Yavrunun kendisi iyice kızarmış, patlamak üzere olan bir kestaneden farksızdı. Boğucu sıcaklıkta bir hücredeki mahkûmu andırıyordu zavallı şey.

Ağılın kapısı açılır açılmaz yavru arka ayaklarının üzerinde dikiliyor, zincirli tasmasında boğulacak gibi oluyordu. Ön patileriyle havayı tekmeleyince onu seyreden biri istediğinin gölge ya da su değil, yemek olduğunu anlıyordu. Yemek bir kurdun varlığının özünü oluşturuyordu. Chen yavrunun iştahının aşırı sıcaktan etkilenmediğini görüyordu. Chen'in yemek çanağını ağıla koyması için havayı sürekli tekmeleyip duruyordu. "Avı" ulaşabileceği bir mesafeye yerleştirildiğinde Chen'e hırlayıp onu ağıldan uzaklaştırıyordu.

Chen giderek kaygılanmaktaydı; çobanlar ona yaz aylarında süt ürünleriyle beslendiklerini, nadiren et yediklerini söylemişlerdi. Sabahları çay, akşamları ise alışık olduğu etten yoksun bir yemek. Şehriye, tahıl, kavrulmuş pirinç ve muhtelif sütlü yemekler; ekşi çökelek, yoğurt, tereyağı ve peynir suyu. Çobanlar yaz aylarında taze süt ürünleriyle beslenmeyi yeğliyorlardı ve Beijing'li öğrenciler bundan hoşnut değillerdi. Bir kere, et yerine süt ürünleriyle beslenmeye alışık değillerdi; fakat, daha da önemlisi, hiçbiri sabahın köründe kalkıp dört beş saat inek sağmayı sevmiyordu. İneklerin akşamın beşinde altısında dönmesini bekledikten sonra onları sağmak ve ardından yemek pişirmeye girişmek daha da can sıkıcıydı. Çökelek yemektense haşlanmış ve buğulanmış tahıl, şehriye, çörek ve hamur işi yiyorlardı. Yerel çobanlar yaz aylarında çökelek yerken, öğrenciler yaban sebzeleri topluyorlardı –soğan, sarmısak, pırasa, zambak, hindiba ve Moğolların *halagay* dedikleri, ince ve geniş yaprakları dudak uyuşturan baharatlı bir tadı olan yabani bir bitki. Yaz aylarındaki bu diyet değişimi Chen'i ve yavruyu derinden etkiliyordu.

Etin bozulmasını engellemenin bir yolu olmadığı için yaz aylarında nadiren koyun kesilirdi. Sıcaklık ve sinekler yüzünden iki günde kurtlanmaya başladığı için çobanlar eti dilimleyip sineklerin içine yumurtalarını bırakmalarını engellemek için una buluyorlardı. Dilimleri kurutmak için çadırın en serin yerine asıyorlar, sonra et tadı vermesi için az miktarda şehriyeye katıyorlardı. Bazen, gökyüzü birkaç gün bulutlarla kaplandığında, et kurtlanıp bozuluyordu. Koyunlar bu yüzden yaz mevsiminde semiriyorlardı. Yazın kaslanmaları, sonbaharda ise yağlanmaları önemliydi. Aksi takdirde etleri ince, yağsız, tatsız olur, çobanlar o eti yemezler, yazın koyunların yünleri de kırpılır. Derileri değersizdir, derilerinden ancak bahar ya da güz aylarında giyilebilecek ince ceketler yapılır. Bilge bir keresinde Chen'e yazın koyun kesmenin savurganlık olduğunu söylemişti.

Yemek pişirmekte kullanılan yağın kıt ve etin karneye bağlanmış olmasından ötürü hükümet Olonbulag çobanlarından büyük koyun sürülerindeki her koyuna değer vermelerini, gerekmedikçe koyun kesmemelerini talep ediyordu. İnsanlar, et seven öğrenciler bile, et yasağına katlanabilirlerdi. Fakat kurt yavrusu için durum bütünüyle farklıydı.

Bir sabah Chen açlığını kesmesi için yavrunun çanağına yarım dilim bozulmuş et koydu. Sonra boş çanağı aldı ve ne yapacağını düşünerek çadıra döndü. Salamuraya yatırılmış ıspanak ile ko-

yun şehriye çorbasından oluşan kahvaltısını yerken birkaç parça kuru koyun eti alıp yavrunun çanağına koydu. Köpeklerden farklı olarak yavru kurt et tadı yoksa lapa ya da pirinç yemiyor, önüne içinde et ya da kemik olmayan bir çanak konduğunda hiddetlenip zincirini kemirmeye başlıyordu.

Chen kahvaltısını bitirdikten sonra kalanı yavrunun çanağına boşalttı, sonra karıştırıp çanağın dibindeki et parçalarını yavru görsün diye üste getirdi. Karışımı kokladı; doğru dürüst bir et kokusu alamayınca çanağa biraz lambadaki koyun yağından koymaya karar verdi. Seramik sürahideki pıhtılaşmış yağ sıcakta yumuşayıp bozulmaya yüz tutmuştu; fakat kurtlar çürük eti yeğledikleri için yavru koyun yağından hoşnut kalacaktı.

Chen bir kepçe dolusu yağ alıp çanağa ekledi. Karıştırınca güzel ve yağlı bir bileşim oluştu. Bu kez kokusu onu tatmin etti. Yavruyu lezzetli bir öğün bekliyordu. Biraz daha tahıl ekledi, fakat yağından daha fazla fedakârlık edemezdi.

Yaz aylarını et yemeden ve genellikle aç geçiren köpekler çadırın kapısının önünde Chen'i bekliyorlardı. Önce onları doyurmaya karar verdi ve kurdun çanağıyla çadırın arkasındaki gölgelik yere gitmeden önce köpeklerin yemeklerini bitirmelerini bekledi. "Küçük Kurt, Küçük Kurt" diye seslendi her zamanki gibi. "Yemek zamanı." Chen yavrunun ağılına vardığında kurdun gözleri beklentiyle kızarmıştı; öyle bir coşkuyla hoplayıp zıplıyordu ki neredeyse boğulacaktı. Chen çanağı yere bırakıp yavrunun yiyişini izlemek için birkaç adım geri çekildi. Yavru yemekten hoşnut görünüyordu.

Her gün yemek zamanı, küçük bir minnet kıvılcım görme umuduyla, yavruya sesleniyordu. Bazen kendini bir gün evlenip çocuk sahibi olduğunda çocuklarını yavru kurt kadar sevmeyeceğini düşünürken buluyordu. Yavruyu büyütmeyi kafasına koyduğundan beri zihnine düşen efsanemsi düşler ve hayallerle acı çekiyordu. İlkokulda yaralı bir kurdu kurtarıp tedavi ettikten sonra tekrar ormana salan bir avcıya dair bir Sovyet hikâyesi okumuştu. Kurdu saldıktan bir gün sonra avcı kulübesinin kapısını açtığında karın üzerinde yedi ölü tavşan ve kurt izleriyle karşılaşıyordu... Kurtlarla insanlar arasında gelişen dostluğa dair okuduğu ilk hikâyeydi. Kurtların o güne dek okuduğu kitaplarda ve gördüğü filmlerde bulunmayan farklı bir yanını gösteriyordu. Kitaplarda ya "Kırmızı Şapkalı Kız" türünden ya da kurtların küçük kuzuları ya da küçük çocukların kalplerini ve ciğerlerini yediği korkunç hikâyeler vardı. Sovyet hikâyesini hiç unutmamıştı. Sık sık

kurt arkadaşıyla ormanda gezinen, onlarla boğuşan ya da onların sürdüğü kar kızaklarıyla dolanan bir avcı olduğunu düşlüyordu...

Sonunda yavru çanağını silip süpürdü. Boyu bir metreye yaklaşmıştı. Yemeğini bitirmiş haliyle her zamankinden daha iri ve ürkütücü görünüyordu. Birlikte büyüdüğü köpek yavrularından çok daha iriydi. Chen çanağı kapının önüne bıraktıktan sonra dönüp kurtla biraz zaman geçirmek için yanına oturdu. Onu bir süre kollarına aldı, sonra çevirip karnını ovmak için kucağına yatırdı. Kurtlarla köpekler dövüştüklerinde esas hedef düşmanın karnıdır. Biri dişlerini ya da pençelerini düşmanının karnına geçirebilirse yaralı hayvanın işi bitmiş demektir. Bu yüzden köpekler ve kurtlar, insan ya da hayvan, bütünüyle güvenmedikleri kimseye karınlarını açmazlar. Dorji'nin küçük kurdunun, oğlunu ısırdığı için ölmesine rağmen, Chen yavrusunu tutarken ona yalaması ve kemirmesi için parmaklarını sundu. Yavrunun onu ısırmayacağından emindi. Chen'in parmaklarından birini dişlemek yavru için kardeşlerini dişlemekten farksızdı; her seferinde deriyi yarmak üzereyken duruyordu. Yavru sırtüstü yatıp Chen'e karnını ovdururken, Chen'in parmaklarını yavrunun ağzına sokmasında ne mahzur olabilirdi? Güveniyorlardı birbirlerine.

Öğle olmak üzereydi, güneş kof yeşil iğneleri sarartmıştı bile. Yavru için acı çekme zamanıydı. Ağzı gevşemişti; sürekli derin derin soluyor, dışarı sarkmış dilinden yere salyası akıyordu. Chen çadırın keçe kaplamasını tavana kadar açmıştı. Moğol çadırları sekiz taraftan havaya açıktır, bir pavyonu ya da kocaman bir kuş kafesini andırırlar. Böylece Chen çadırda kitabını okurken kurdu görebiliyordu.

Kurdu serinletecek bir yöntem bulamayınca sıcağa dayanma gücünü ölçmek için genç hayvanı gözlemlemekle yetinmek zorunda kaldı. Çadıra giren esinti giderek ısınıyordu. Havzadaki inekler otlamayı bırakmış nehir kıyısındaki çamurda yatarken, koyunların çoğu rüzgârın nispeten serin olduğu dağ geçidinde uyuyorlardı. Çobanlar sıcaktan korunmak için kement sırıklarını dağsıçanı deliklerine sokup üzerine beyaz kaftanlarını yayıyor, kenarlarını taş parçalarıyla sabitliyorlardı. Dağın zirvesinde bu şekilde oluşturulmuş üç taraflı beyaz çadırlar belirmeye başlamıştı. Bu iğreti çadırlar onları parlak güneş ışığından koruyordu. Chen de bunu bir keresinde denemiş, serin kalmak için çok etkili bir yöntem olduğunu keşfetmişti. Her çadırda iki kişi kalıyor, biri uyurken diğeri sürüye bakıyordu.

Fakat acımasız sıcakta kavrulan yavru için ayakta durmakla

yatmak arasında pek fark yoktu, iki türlü de acı çekiyordu. Kumlu topraktan yükselen sıcaklık dalgaları patilerini haşlıyor, dördünü aynı anda yerde tutmasını olanaksız kılıyordu. Yavru gözleriyle oyun arkadaşı köpek yavrularını aradı ve birini arabanın altındaki gölgede yatarken görünce çaresizlik içinde zincirini çekiştirmeye başladı. Bir an önce bir tedbir almazsa yavrunun kestane gibi kavrulacağından emin olan Chen çadırdan koşarak çıktı. Hayvan kalp krizi geçirecek olsa otlak veterineri onu kurtarmak için parmağını bile kıpırdatmazdı.

Chen su arabasından bir leğen dolusu su alıp yavrunun önüne koydu ve yavrunun başını leğene sokup suyu hiç ara vermeden son damlasına kadar içişini seyretti. Sonra koşup Chen'in gölgesine sığındı. Küçük bir yetim gibi, Chen'in gitmesini engellemek için bacağına sarıldı. Chen ensesi karıncalanıncaya kadar orada durdu ve hareket etmezse derisinin çatlamaya başlayacağını hissetti. Ağıldan çıktıktan sonra kumlu toprağa yarım kova su döktü, havaya buhar bulutları yükseldi. O noktada zeminin ısısının düştüğünü fark eden yavru koşup dinlenmek için yere yattı. Fakat toprak çok geçmeden tekrar ısındı ve işkence tekrar başladı. Chen çaresizdi. Toprağı sulamaya devam edemezdi. Etse bile, sürüye bakmaya gittiğinde ne olacaktı?

Chen çadıra döndü, fakat içinden kitap okumak gelmedi; yavrunun hastalanacağı ya da aşırı kilo kaybedeceği, hatta aman vermeyen yaz sıcağında öleceği kaygısını içinden bir türlü atamıyordu. Onu zincirleyerek insanların ve hayvanların güvenliğini sağlıyor, fakat yavrunun hayatını tehlikeye atıyordu. Yavrunun özgürce koşabileceği çevrili bir alanı olsaydı hiç olmazsa duvar dibine sığınabilirdi.

Chen kurdunu izlerken bir yandan da bir çare düşünmeye çalışıyor, fakat aklına hiçbir şey gelmiyordu.

Kurt da zinciri el verdiğince dolanıp duruyor, o da zihninde duruma bir çözüm bulmaya çalışıyordu. Yavru ağılın dışındaki çimli toprağın içerideki kumlu topraktan daha serin olduğunun farkındaydı sanki. Döndü ve arka bacaklarıyla çime bastı; gerçekten de daha serin olduğunu keşfedince sadece başı ve boynu ağılın içindeki kaynar kumda kalacak şekilde çime uzandı. Zinciri gerilmiş vaziyette, nihayet bedeninin bir kısmı güneşten kavrulmadan, çime yatıp dinlenme olanağı buldu. Chen o kadar mutlu oldu ki içinden genç kurdu öpmek geldi Yavrunun zekâsını gösteren bu davranışı Chen'i biraz umutlandırdı. Artık biliyordu ne yapacağını. Sıcaklık artarken yavruya toprağı çimli yeni bir ağıl yaptı.

Yavru çimi ezip ortaya kum çıkınca yerini tekrar değiştirdi. Kurdun hayatta kalma iradesi insanınkinden daha güçlüydü. Annesinin rehberliği olmadan da genç bir kurt karşılaştığı sorunları çözmenin bir yolunu bulabiliyordu. Chen iç geçirip döşeğine uzandı ve okumaya başladı.

Çadırdan altmış-yetmiş adım uzaklıktaki yoldan at toynaklarının sesleri yankılandı. Gelenlerin atlarını dörtnala süren çobanlar olduğunu varsayan Chen pek meraklanmadı. Fakat iki atlı yoldan ayrılıp onun çadırına doğru sürdüler, sonra yavrunun arka bacaklarının üzerinde zincirini çekiştirmekte olduğu kurt ağılına yöneldiler. Öndeki atlı kement sırığının ilmiğini yavrunun boynuna geçirdikten sonra geriye doğru çekip yavruyu havalandırdı. Adamın hareketinin gücünden yavruyu öldürmek istediği, boynundaki zincirin onu boğmasını beklediği anlaşılıyordu. Yavrunun yere düşmesiyle ikinci atlının sırığını kamçı gibi kullanması bir oldu. Yavruya o denli sert vurdu ki yavru yerde yuvarlandı. Bu arada ilk atlı atını dizginledi ve çoban sopasını alıp yavruyu öldürmek üzere atından inmeye yeltendi. Chen haykırdı, oklavasını kapıp deli gibi koşmaya başladı. Chen'in meydan okuyan bakışlarıyla karşılan adamlar atlarını döndürdüler ve tozu dumana katarak dörtnala uzaklaştılar. Chen birinin, "Kurtlar bizim güzelim atlarımızı öldürsünler, sen de onlardan birini büyütmeye kalk! Haberin olsun, er ya da geç öldüreceğim o kurdu!" diye bağırdığını duydu.

Sarı ile Yir çılgınca havlayarak adamların arkasından koştular ve at sürüsünün otladığı yere doğru yollanan adamların kement sırıklarının darbelerine maruz kaldılar.

Chen saldırganların kim olduklarını görememişti, fakat birinin Bilge'nin daha önce azarladığı çoban, diğerinin ise Dördüncü Birim'den bir at çobanı olduğunu düşünüyordu. Belli ki öldürme niyetiyle gelmişlerdi. Chen Moğol atlılarının yıldırım saldırılarından birine tanık olmuştu.

Kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırmış ve ölümüne korkmuş olan kurdun yanına gitti. Bacakları o kadar titriyordu ki zor ayakta duruyordu. Chen'i görünce kedinin pençelerinden kurtulmuş bir civcivin annesine koşması gibi kendini Chen'in kollarına attı. Chen, ki o da titriyordu, yavruya sarıldı ve birlikte titrediler. Chen kaygıyla yavrunun boynunu kontrol etti, kenevirden ilmik kürkünden birkaç parça koparıp boyunda kanlı bir halka oluşturmuştu, fakat boynunun sağlam olduğunu görüp rahatladı. Yavrunun kalbi deli gibi atıyordu. Chen yavruyu yatıştırmak için elin-

den geleni yaptı; biraz zaman aldı, fakat sonunda ikisinin de titremesi kesildi. Chen çadıra dönüp bir dilim daha kurutulmuş koyun eti aldı. Bu, yavruyu bir hayli yatıştırdı. Chen yavruyu tekrar kucağına aldı, yüzünü yüzüne dayayıp kalbinin atışları normale dönünceye kadar karnını ovdu. Fakat yavrunun korkusu dinmek bilmiyor, gözlerini Chen'den ayırmıyordu. Birden Chen'in çenesini yaladı; bunu daha önce de bir kez yapmıştı, fakat bu sefer minnetini belirtiyordu. Chen'e kalırsa minnetini yedi tavşan armağan ederek sunan kurtarılmış kurdun öyküsü birilerinin hayal gücünün ürünü değildi.

Chen'in en çok korktuğu şey sonunda gerçekleşmiş, bu da kaygılarını körüklemişti. Bir kurt yavrusu büyütme kararı çobanların çoğunu rahatsız etmiş, ona aşikâr bir biçimde soğuk davranmaya başlamışlardı. Bilge bile ziyaretine gelmez olmuştu neredeyse. Çobanların gözünde Chen'in Bao Shungui ve amelelerinden; bozkır geleneklerine saygı duymayan bütün o yabancılardan farkı yoktu. Kurt onların tinsel totemi, fakat fiziksel düşmanıydı. Bir kurt yavrusu büyütmek çobanlar için kabul edilebilir bir şey değildi; tinsel anlamda hakaret, dünyevi anlamda ise düşmanla işbirliği yapmaktı. Chen bozkır yasalarından birini çiğnemiş, kültürel bir tabuya karşı çıkmıştı, buna hiç kuşku yoktu. Yavruyu korumaya, hatta onu büyütmeye devam edebileceğinden emin değildi artık. "Bozkırın ruhu" olarak "Kurt Totemi"nin gizlerini kaydetme ve araştırma çabasında içtendi; bunu insanın karşısına hayatta bir kez çıkan bir fırsat olarak görüyordu. Boyun eğmemeli, dişlerini sıkıp devam etmeliydi. Bu yüzden Erlang'ı aramaya çıktı. Erlang nöbet tuttuğunda Chen'in kendi birimindeki çobanlar dışında kimse davet edilmeden çadıra yaklaşmaya cesaret edemezdi. Erlang yabancı bir atlıyı atını ısırarak uzaklaştırır, panikleyip uzaklaşmasına neden olurdu. İki saldırgan harekete geçmeden önce Erlang'ın ortalıkta bulunmadığını görmüş olmalıydılar.

Güneşin günlük saldırısı henüz doruğa ulaşmamasına rağmen, havzanın bütün sıcaklığı kurdun ağılında toplanmıştı sanki. Yavrunun gövdesi güneşin altında artık kavrulmuyordu, fakat başı ve boynu kumun üzerindeydi. Maruz kaldığı saldırıdan aldığı yaralar uzun süre yatmasına izin vermediği için ağılın etrafında gezinmek zorunda kalıyor, birkaç tur attıktan sonra tekrar çimlerin üzerine yatıyordu.

Okuma iştahı kaçmış olan Chen kendini ev işine verdi. Biraz pırasa topladı, birkaç ördek yumurtası kırdı, hamur açtı, içini doldurup pide pişirmeyi denedi. Bütün bunlar onu yarım sa-

at kadar meşgul etti. Kurdun ağılına baktığında hayretle yavrunun kumda bir çukur kazmakta olduğunu gördü, kuyruğu ve sağrısı havaya dikilmişti. Yerden fışkıran kumlar havaifişek gösterisini andırıyordu. Chen ellerini silip dışarı çıktı ve kurdu izlemek üzere yere çöktü.

Yavru ağılın güney kenarını hummalı bir şekilde kazmaktaydı, Chen yanına vardığında gövdesinin yarısı çukurun içindeydi. Bacaklarının arasından fışkıran kum canlı bir biçimde sallanan kuyruğuna çarpıp dağılıyordu. Yavru toprağa bulaşmış olarak çukurdan geri çekildi ve Chen'i fark ettiğinde gözlerinde vahşi, keskin bir bakış belirdi; gizli bir hazine kazıyormuş gibi.

Ne yapmaya çalışıyordu? Direği sökmeye çalışıyor olabilir miydi? Hayır, olamazdı; çukur direkle aynı hizada değildi, kaldı ki direk yavrunun kazarak ulaşamayacağı kadar derine gömülüydü. Hayır, kazarken sırtını direğe dönmüştü, güneşin hareket yönüne doğru kazıyordu, ters yöne değil. O anda anladı Chen! Kurdun ne yapmaya çalıştığını tam olarak biliyordu.

Yavru tekrar kazmaya koyuldu, ağzı açıktı kazarken. Bir süre devam etti kazmaya, sonra çukurun içinden çıktı. Gözlerinde güneş kadar parlak ışıklar çakıyordu ve onu uzunca bir süre seyrettikten sonra dayanamayıp, "Yavaş ol, Küçük Kurt, pençelerinden birini zedeleyebilirsin" diye seslenen Chen'le ilgilenecek zamanı yoktu. Yavru Chen'e baktı ve gözlerini kıstığında yüzünde bir gülümseme belirdi; yaptığıyla ve kendiyle hoşnuttu anlaşılan.

Çukurdan çıkan kum yaş ve toprağın üzerindeki kumdan çok daha serindi. Ancak becerikli bir kurt güneşten, sıcaktan, insanlardan ve muhtelif tehlikelerden korunmanın bir çaresini bulabilir, diye düşündü Chen. Yavrunun aklından geçen bu olmalıydı; bir çukur loş ve serin olurdu, yönüne gelince, güneş ışığının içeri girmemesi için açıklığı kuzeye, tüneli güneye bakmalıydı.

Ne kadar derin kazarsa o kadar az ışık girerdi. Karanlığın tadını almaya başlayınca hedeflediği derinliğe ulaşmak üzere olduğunu anladı. Kurtlar karanlığı severler, çünkü serinlik, güven ve rahatlık içerir. Bundan böyle yavru kendinden çok daha büyük ineklerin, atların ve insanların tehdit ve saldırılarına maruz kalmayacaktı. Giderek daha büyük bir şevkle kazmaya başladı. Yaptığı işten o denli büyük bir haz alıyordu ki ağzını kapatamıyordu. Yirmi dakika daha geçti, toprağın üzerinde sadece gür kuyruğu görünüyordu; kendini serin toprağa gömmüştü.

Yavrunun olağanüstü hayatta kalma yeteneğine ve doğal zekâsına bir kez daha hayran olan Chen, "Ejderi ejder büyütür,

anka kuşunu anka kuşu, fakat bebek sıçan çukur kazmasını bilir" deyimini hatırladı. Fakat bebek sıçan çukur kazmasını bilirdi çünkü yetişkin sıçanları gözlemlemişti. Bu kurt daha gözleri açılmadan annesinin yanından alınmış, yetişkin bir kurdun çukur kazışına hiç tanık olmamıştı. Köpeklerden birinden öğrenmiş de olamazdı, çünkü onların doğasında çukur kazmak yoktu. Öyleyse kimden öğrenmişti? Özellikle yerini ve yönünü tam olarak saptamayı? Direkten uzaklaşarak kazmış olsaydı zincir istediği kadar derine inmesini engelleyecekti. Hayır, çukur direkle ağılın kenarının ortasındaydı, bu da zincirin yarısını gövdesiyle birlikte çukura sokmasını mümkün kılıyordu. Nereden öğrenmişti bunu? Yetişkin bir kurttan edinilmiş bir beceri değildi bu, kendi başına akıl etmişti.

Chen'in tüyleri diken diken oldu. Üç aylık bir kurt hayatını tehdit eden bir sorunu kimsenin yardımı olmaksızın çözmüştü. Chen daha yakından izlemek için emekleme konumu aldı. Bir kurt yavrusu büyütmekten çok, onda hayranlık ve saygı uyandıran genç bir öğretmenin gelişimini kolaylaştırdığı duygusuna kapıldı. Gelecek günlerde onun kurttan alacağı pek çok dersin beklediğinden emindi.

Yavru heyecanla kuyruğunu sallıyordu. Ne kadar derine inerse o kadar serinleyip mutlu oluyordu. Doğduğu karanlık yerin çamurunun kokusunu almıştı sanki. Chen yavrunun çukuru sadece serinlemek ve güvende olmak için kazmadığını, ilk günlerinin güzel anılarını da eştiği duygusuna kapıldı. Annesini ve kardeşlerini bulmaya çalışıyordu sanki. Kazarken kurdun yüzünde beliren ifadeyi tahayyül etmeye çalıştı. Heyecan, umut, talih ve biraz da hüzün vardı o ifadede mutlaka.

Güçlü bir suçluluk duygusuna kapılan Chen'in gözleri yaşardı. Genç kurda her gün biraz daha bağlanıyordu, fakat yavrunun özgür ve mutlu ailesini mahvedenin kendisi olduğunu yadsıyamazdı. O olmasaydı, bütün o yavru kurtlar şimdi anneleri ve babalarıyla birlikte savaşıyor olacaklardı. Bir tahminden ibaret olmakla birlikte, Chen bu olağanüstü yavrunun babasının kral kurt olduğunu düşünüyordu. Belki, büyük savaş deneyimine sahip sürünün de yardımıyla, bu yavru bir gün sürünün önderi olacaktı. Onun ve sürünün parlak geleceğinin uzaktan gelen bir Han Çinlisi tarafından yok edilmesi esef vericiydi.

Kurt, zincirinin izin verdiği ölçüde kazmıştı. Chen zinciri daha fazla uzatmayı düşünmüyordu. Çukurun etrafındaki toprak gevşek kumdan oluşmuştu, uzak bir ihtimal da olsa çukurun yakının-

dan geçen bir at ya da inek yavrunun çukura gömülmesine neden olabilirdi. Tasma yavrunun yaralı boynuna sürtünüp ona acı veriyor, soluğunu kesiyordu. Fakat gücünü tüketinceye dek kazmaya devam ettikten sonra kazılmış toprağın üzerine yatıp derin derin soludu. Kısa bir dinlenmeden sonra başını tekrar çukura soktu. Chen bu kez neyin peşinde olduğunu merak etti.

Yavru soluklanır soluklanmaz çukura girdi ve çok geçmeden çukurdan yine toprak fışkırmaya başladı, Chen şaşakalmıştı. Eğilip yavrunun yeni bir zekâ gösterisiyle bu kez genişletmeye giriştiği çukura baktı.

Serin ve güvenli çukurun yapımı tamamlandıktan sonra kurt içine rahatça yattı ve Chen'in çukurdan çıkması için yaptığı çağrılara kulak asmadı. Chen çukurun içine baktığında yavru şeffaf, insanın kanını donduran yeşillikteki gözleriyle ona yabanda bir kurt gibi göründü. Annesinin ve kardeşlerinin yanındaki ilk yuvasına dönerken karanlığın, serinliğin ve toprak kokusunun tadını çıkarıyordu besbelli. Etrafında insanların ve hayvanların dolandığı, sürekli endişe içinde olduğu toprağı terk etmiş olmanın huzuru içindeydi; kendi inine sığınarak doğal ortamına yeniden kavuşmuştu. Nihayet güven içinde uyuyabilecek, kurt düşleri görebilecekti. Chen çukurun ağzının etrafındaki toprağı düzledi. Yavru güvendeydi, Chen'in genç kurdun hayatta kalma yeteneğine inancı pekişmişti.

Gao Jianzhong ile Yang Ke günbatımında döndüklerinde çadırın önündeki kurt çukurunu görüp hayrete düştüler. "Bütün gün güneşin altında kavrulup susuzluktan öldükten sonra, yavrunun yazı çıkaramayacağını düşünmeye başlamıştım. Sandığımdan da zekiymiş" dedi Yang.

"Bundan böyle ona daha çok dikkat etmemiz gerekecek" dedi Gao. "Her gün zincirini, direğini ve tasmasını kontrol etmeliyiz. Çok kritik bir yerde başımıza büyük bir iş açabilir. Çobanlar ve öğrenciler son gülen olmayı bekliyorlar."

Her biri yavru için içi ördek yumurtası dolu pideden bir parça ayırdı. Yang yemek duyurusunu yaptığında yavru çukurundan çıktı, yemeği alıp tekrar çukura girdi. Sadece kendine ait, herkesten uzak bir mekânı vardı artık.

Bütün günü tek başına geçiren Erlang eve döndü. Karnı şiş, ağzı yağ içindeydi. Bir şeyler avlamıştı besbelli. Uzun zamandır et yememekten çıldırmış olan Sarı, Yir ve diğer yavrular burnundaki yağı yalamak için Erlang'a doğru koştular.

Erlang'ın geldiğini duyan yavru hemen ininden çıktı. Köpek

yavrunun yanına gidince o da yağlı burnunu yaladı. Erlang yerdeki çukuru fark etti ve çukurun etrafında birkaç kez şaşkınlık ve memnuniyetle döndü. Kahkahayı andıran bir ses çıkardıktan sonra çukurun ağzına çömeldi, burnunu içeri sokup kokladı. Yavru üvey babasının sırtına sıçrayıp mutlulukla zıpladı, yuvarlandı, takla attı. Vahşi dirimselliğini sergilerken boynundaki yarayı unutmuştu.

Güneş battıktan sonra sıcak hava dağıldı, serin bir esinti başladı. Yang Ke ceketini giyip sürüye bakmaya gitti. Chen de koyunları eve sürmeye yardım etmek için ona eşlik etti. Karınlarını doyurduktan sonra koyunları fazla hızlı hareket ettirmemek gerekirdi; çitlerin olmadığı kampta koyunları yarım daire biçiminde toplamak gezintiye çıkmaktan farksızdı. Yaz aylarında koyunlar geceleri ağılda değil de çadırın yakınında geçirdikleri için, yaz gecelerinde nöbet tutmak daha güç ve tehlikeliydi. Bir kurt sürüsünün kurt yavrusunun kamptaki varlığını saptayarak intikam almaya kalkışma olasılığına karşı her zamankinden daha uyanık olmak gerekiyordu.

Yavrunun günü gece geç saatte başlıyordu. Ağılının etrafında koşuyor, zincirini takırdatıyor, sık sık durup hayranlıkla emeğinin meyvesini seyrediyordu. Chen ile Yang ağılın kenarına oturmuş, sessizce karanlıkta parıldayan zümrüt gözleriyle ağılda koşuşturan yavruyu seyrediyorlardı.

Chen, Yang'e o gün olanları anlattı. "Biraz et bulmak zorundayız" dedi. "Yavrunun iri ve güçlü bir kurt olabilmesi için mutlaka et yemesi gerekiyor. Erlang son zamanlarda ortalıktan kayboluyor, bu da tehlikeyi artırıyor."

Yang, "Bugün Dorji sayesinde dağlarda dağsıçanı kızartması yedim" dedi. "Ne var ki, çobanlar ve sürüleri orayı talan ederek dağsıçanlarını kapanlardan uzaklaştırdılar."

Omuzları hissettiği kaygının ağırlığıyla çöken Chen, "Kurt sürüsünün gece kampı basıp koyun sürüsünü katledeceğinden korkuyorum" dedi. "Anne kurttan daha yırtıcı bir dişi yoktur. Yavrusunun kaybından sonraki intikam ateşi de hayvanı çıldırtmıştır muhtemelen. Sürü gece vakti saldırıya geçip koyunların birkaçını öldürürse yandık demektir."

Yang Ke iç geçirdi. "Bütün çobanlar dişilerin er ya da geç geleceklerini söylüyorlar. Bu yıl Olonbulag'da bir düzineye yakın in yağmalandı, dişiler yitirdikleri yavruların intikamını almak için fırsat kolluyorlar. Çobanlar yavruyu öldürme konusunda hemfikirler, diğer birimlerdeki öğrenciler de yavrunun büyütülmesi-

ne karşılar. Bugün bir tanesiyle kavga etmeme ramak kaldı. Bir terslik olursa bunun bütün öğrencilerin işini zorlaştıracağını söylüyorlar. Her taraftan örseleniyoruz. Şunu sessizce salıp zincirini koparıp kaçtığını söylesek? Bu sorunlarımızı çözer." Yang genç kurdu kucağına alıp başını okşadı. "Fakat ondan vazgeçmeyi hiç istemiyorum. Kendi erkek kardeşime bile bu kadar yakın hissetmiyorum kendimi."

Chen dişlerini sıkıp, "Biz Çinliler önümüzdeki kurttan ve arkamızdaki kaplandan korkarız" dedi. "İni yağmalayıp bu yavruyu aldığımıza göre yarı yolda pes edemeyiz. Onu büyüteceksek, bunu gerektiği gibi yapalım."

"Sorumluluğu değil beni kaygılandıran" diye karşılık verdi Yang hemen. "Bütün gün bir tutsak gibi zincirli olduğunu görmek yüreğimi paralıyor. Kurtlar özgürlük ister, fakat biz onu sürekli bağlı tutuyoruz. Bu seni rahatsız etmiyor mu? Ben kesinlikle kurt totemi cephesindeyim. Bilge Baba'nın yavruyu büyütmeni neden istemediğini anlıyorum. O bunu saygısızlık addediyor."

Chen çelişki içindeydi fakat bunu belli edemiyordu, bu yüzden Yang'e dönüp, "Onu özgür bırakmayı düşünmedim mi sanıyorsun?" dedi. "Fakat henüz değil, öğrenmek istediğim pek çok şey var daha. Yavruyu özgür bırakırsak bu bir özgür kurt daha demektir, fakat bir gün bozkırda kurt kalmazsa bu nasıl bir özgürlük olur? O zaman vicdanın herkesten daha çok sızlayacaktır."

Yang bir süre düşündükten sonra, istemeyerek de olsa, uzlaşmaya karar verdi. "Pekâlâ, kalsın, bir yerlerden havaifişek bulmaya çalışacağım. Kurtlar at sırtında insanlara benzerler, havaifişeklerden nefret ederler, patlama sesleri onları çıldırtır. Erlang'ın bir kurtla dalaştığını duyarsak bir şerit havaifişeğini ateşlerim, sen de onları sürünün ortasına fırlatırsın."

"Doğrusunu istersen" dedi Chen, tonunun yumuşatarak, "senin kurt yanın benimkinden daha güçlü. Risk almaktan korkmuyorsun. Bir Moğol kızıyla evlenmeyi düşünüyor musun gerçekten? Kurtlardan bile daha dişli olduklarını duydum."

Yang Ke elini salladı. "Kimseye söyleme" diye yalvardı. "Moğol kızlarından biri kurt gibi peşime düşme çılgınlığını gösterirse, ona karşı koyamayabilirim. Önce kendi çadırım olmalı."

23

Sırtını gürültülü ve kaotik şantiyeye dönmüş olan Yang Ke sessizce kuğu gölünü seyrediyordu. Arkasında yapılmakta olan işe bakmayı yüreği kaldırmıyordu. Bao Shungui kuğuyu öldürüp yediğinden beri düşünde gölden sadece kan çıktığını, gölün yüzeyinin maviden kırmızıya dönüştüğünü görüyordu.

İç Moğolistan'ın kırsal alanından gelen otuz kadar işçi yeni otlağa temeller kazıp yıldırım hızıyla sağlam kerpiç evler inşa etmişlerdi. Bu adamlar yıllarca otlaklarda tam zamanlı ya da mevsimlik işlerde çalışmış olmakla birlikte, büyükbabaları çobandı; aileleri zamanlarının yarısını çiftçilikle, diğer yarısını Moğolların Han Çinlileriyle yan yana yaşadıkları bölgelerde hayvancılık yaparak geçirmişlerdi. Onların zamanında bozkır adi, kumlu bir tarlaya dönüşmüş, ihtiyaçlarını karşılayamaz olmuştu. Bu yüzden, göçmen kuşlar gibi, oraya gelmişlerdi. Çinceyi ve Moğolcayı akıcı konuşmanın ötesinde, rençperlik ve çiftçilikte de deneyimliydiler. Güneydeki tarımsal yörelerde yaşayan Han Çinlileriyle kıyaslanınca bozkırı çok iyi tanıyorlar, yerel malzemenin nasıl kullanılacağını biliyorlardı. Zirai tesis kurmakta üzerlerine yoktu. Chen Zhen ile Yang Ke koyunlarını gölde su içmeye getirdiklerinde şantiyede durup işçilerle gevezelik ederlerdi. Kısa sürede o kadar çok şey yapılması gerekiyordu ki, Bao Shungui geçici ambarın ve ilaçlı göletin yağmur mevsiminden önce bitirilmesini emretmişti. Kuğulara vakit bulamadıkları anlaşılıyordu – henüz değil en azından.

Yang işçilerin inşaat yeteneklerine hayranlık duymadan edemedi. Daha bir gün önce boş olan arazide bir dizi kerpiç evin cephesi belirmişti. Daha yakından bakmak için atını sürüp etrafından dolaştığında göl kıyısından kazdıkları çimli alkaliden tuğla-

ları nasıl taşıdıklarına görmüştü. İçinde çim bulunan tuğlalar Çin Seddi'nin yapımında kullanılan tuğlaların iki kat genişliğinde ve kalınlığındaydı. Toprak gri-mavi renkte ve yapış yapıştı, tuğlalar kuruduğunda sıkıştırılmış topraktan yapılma tuğlalardan çok daha sağlam ve dayanıklı olacaktı. Ayrıca sonsuz bir tuğla kaynağı vardı. Yang çizmesiyle bitmiş kerpiç duvarlardan birini tekmelediğinde takviyeli beton duvar tekmeler gibi hissetmişti.

Tuğlalar çimli tarafları aşağı gelecek şekilde yerleştiriliyor, üzerleri kürekle düzleştirildikten sonra bir sonraki kademe döşeniyordu. İşçiler üç vardiyaya ayrılarak duvarları sadece iki günde örmüşlerdi. Duvarlar tamamen kuruduktan sonra çatılar ve kirişler eklenecekti. Tuğlaların yapıldığı çimli bataklık çeltik tarlalarının ekilmeden önceki halini çağrıştıran çamurlu bir havuza dönüştürülmüştü. Sürüler göle giderken etrafından dolanmak zorunda kalıyorlardı.

Tepedeki taş ocağı da biçimlenmeye başlamıştı. Moğol bozkır tepelerinde sert taş parçaları elde etmek için çim kaplı kumlu ve çakıllı toprağı temizlemek yeterliydi. Taş ve kaya parçaları kement sırıklarıyla yerlerinden sökülebiliyordu. Çekiç, kazma ya da patlayıcıya gerek yoktu. Yedi sekiz işçi ocaktan taşıdıkları taşları yeşil tepeye mezar öbekleri gibi yığıyorlardı.

Birkaç gün içinde kamyonlarla iki düzine kadar daha işçi getirildi ve inşaat bütün hızıyla ilerlemeye devam etti. Kamyonlar şatafatlı, rengârenk bohçalar ve bavullarla doluydu; işçiler kuzeydoğu Çin'den karılarını ve çocuklarını, hatta evcil kazlarını getirmişlerdi. Bozkıra kök salmaya niyetliydiler sanki. Yang üzüntüyle Chen'e, "Bakir otlak yakında pis bir tarım köyüne dönüşecek, kuğu gölünün evcil bir kaz gölünden farkı kalmayacak" diye yakındı.

Chen kaşlarını çatıp, "Aşırı nüfuslu bir ırk için önemli olan hayatta kalmaktır. Geriye estetik hücreleri beslemeye yetecek kadar gıda kalması mümkün değil" dedi.

Yang işçilerin çoğunun Bao Shungui'nin memleketinden geldiğini ve kasabanın yarısını bozkıra taşımayı umduğunu öğrendi.

Yang birkaç gün sonra işçilerden birkaçının evlerinin yakınındaki toprağı sürdüklerini gördü. Dört büyük sabanla büyük sebze bahçeleri oluşturmuşlardı, birkaç gün sonra da sebzeler filizlenmeye başladı: Lahana, turp, şalgam, maydanoz, sarı kavun, yeşil soğan ve sarmısak. Beijing'li öğrenciler bozkırda bulunmayan Çin sebzelerinden sipariş etmek için sıraya girmişlerdi bile.

Yılankavi öküz arabası patikaları yün nakliyatında kullanılan traktörler tarafından düzleştirildi. Traktörler yün, kayısı, şifalı

kök toplamaları ve yaban pırasası kesmeleri için yeni aile fertleri taşıdılar. Tarımsal kesimlerden göç çeken bir hazine sandığı açılmıştı sanki. Bozkırda onların kuzeydoğu şiveli, Moğolca etkisi altındaki Çinceleri duyulur olmuştu.

"Tarımla uğraşan Han Çinlileri Qing hanedanının Mançu ırkını asimile ettiler" dedi Chen, Yang'e, "çünkü Mançuların kutsal topraklarını oluşturan üç kuzey eyaleti tarıma elverişli siyah toprağa sahipti. Bu tür bir asimilasyon büyük bir sorun teşkil etmez. Fakat aynı şeyi burada yapmaya kalkışırlarsa gerçek 'sarı tehlike' ile karşı karşıyayız demektir."

Bao Shungui zamanının neredeyse tamamını şantiyede geçiriyordu. Arazinin ıslah edilme potansiyelini fark etmişti. Bir sonraki yaza bütün dört birliği taşıyarak yeni araziyi tek yazlık otlak olarak kullanmayı, eski otlağın toprağını ekime açmayı planlıyordu. Böylece hem buğday hem de et elde edebilecek, bütün arkadaşlarını ve ailesini mükemmel bir *feng shui*'ye sahip bu cennet topraklara getirip Bao Ailesi'nin zirai-otlak beldesini oluşturacaktı. İşçilerin Bao'nun inşaat süreciyle ilgili aşırı taleplerini seve seve kabul etmelerinde şaşılacak bir yoktu.

Bilge ve diğer eski tüfek çobanlar işçilerle her gün tartışıyor, onlardan geceleyin atlarının tökezlemesine neden olan çukurları kapatmalarını talep ediyorlardı. Çukurlar dolduruluyor, fakat çok geçmeden bel hizasında kerpiç bir duvar beliriyordu. Uljii karamsar bir ifadeyle ortalıkta dolanıyor, yeni otlağı açtığı için pişmanlık duymaya başlıyordu.

Yang Ke manzaraya odaklandı. Uzun süre orada oturup hayranlıkla kuğu gölünü seyretti, manzarayı belleğine kazımak istermiş gibi. Son günlerde göle duyduğu tutku artmıştı; Chen'in kurt tutkusunu bile aşıyordu. Yıl bitmeden önce karşı kıyıların ve yeşil tepelerin diğer üç birliğin sürüleriyle, daha da kötüsü, işçilerin yaptığı çalışma siteleriyle kaplanacağından endişe ediyordu. Kıyıdaki sazlar kesilirse kalan kuğular koruyucu yeşil perdelerini yitirmiş olacaklardı.

Yang atını kuğu yavrularının yüzüp yüzmediğine bakmak için göle doğru sürdü. Yavruların yumurtadan çıkma zamanıydı. Neyse ki gölün kıyısında birkaç öküz dışında davar yoktu; ırmağın temiz suyu onların bıraktıkları pisliği temizlerken, uzak ormandan getirdiği suyla gölü kristal kadar berrak kılıyordu. Kuşların huzurlu ve sakin bir dönem geçirmelerini diledi.

Fakat birden bir sukuşu sürüsü havalandı, ardından da şaşkın çığlıklar ve feryatlar yükseldi. Yabanördekleri ile kazlar gölün yü-

zeyini sıyırarak güneydoğuya doğru havalandılar. Yang sazlığı taramak için dürbününü çıkardı, birilerinin orada kuğu avladığından endişe ediyordu.

Birkaç dakika boyunca gölün üzerinde hiç hareket olmadı. Sonra dürbünün görüş alanına kamufle edilmiş bir sal girdi, Japon savaşında kullanılan salları andırıyordu. Sessizce ilerleyen salın üzerinde yeşil sazlardan yapılmış kamuflaj kepleri giymiş, omuzlarına aynı malzemeden pelerin örtmüş iki adam vardı. Saldaki adamların voli vurdukları anlaşılıyordu. Adamlardan biri kepini ve pelerinini çıkarırken diğeri bahçe küreğini kürek olarak kullanarak yavaşça kıyıya doğru ilerliyordu.

Sal yaklaşınca Yang aslında altı lastik şambreliyle birkaç keresteden yapılmış olduğunu gördü. Adamları tanıyordu; Yaşlı Wang ile yeğeni Ershun yeşil sazları kaldırdı ve içi değişik büyüklükte kuş yumurtalarıyla dolu bakır bir tepsi ortaya çıktı. Yumurtaların arasında küçük kavun büyüklüğünde, kabukları yeşimtaşından oyulmuşçasına pürüzsüz ve parlak iki yumurta vardı. Yang'in yüreği sızladı. Kuğu yumurtası! Haykırmak geldi içinden. Fakat görmekten en çok korktuğu şeyi kaçınılmaz olarak gördü; sazdan yapılma pelerinin altında kısmen görünen, parlak tüyleri kırmızıya boyanmış bir kuğu. Kanı başına sıçradı ve oraya koşup salı ters çevirmemek için zor tuttu kendini. Fakat öfkesini dizginlemesi gerektiğini biliyordu. Kuğu ölmüştü. O konuda yapabileceği bir şey yoktu, fakat yumurtaları kurtarabilirdi.

Sal kıyıya varır varmaz adamlara doğru koştu. "Kuğuları öldürüp yumurtalarını alabileceğinizi size kim söyledi? Benimle gelin, birlik karargâhında hesap vereceksiniz."

Kısa boylu, tıknaz bir adam olan kara sakallı Yaşlı Wang, ki ne Moğol ne de Han idi, kurnaz biriydi aslında. Yang'e dik dik baktı. "Başkan Bao söyledi. Nedir senin sorunun? Böyle bir av olanağı sayesinde inşaat ekibi size pek çok inek ve koyun kazandırır."

"Bütün Çinliler çirkin kurbağaların kuğu yemeyi sevdiklerini bilirler. Siz Çinli misiniz, değil misiniz?"

Yaşlı Wang dudak büktü. "Hiçbir Çinli bir kuğunun Sovyet semalarına uçmasına izin vermez. Ya sen? Kuğuları onlara teslim etmek mi istiyorsun?"

Yang göçmenlerle tartışmanın zorluğunu biliyordu, bir şey diyemedi.

Kuğu sürüklenerek kıyıya çekildiğinde Yang göğsündeki oku gördü. Salda kalın bambudan yapılma büyük bir yay ile bir kılıf dolusu ok vardı. Silah sesi duymamasının nedeni şimdi anlaşılı-

yordu. Diğer kuğular ile sukuşlarını ürkütmediği ve böylece daha çok kuş vurmayı mümkün kıldığı için ok ve yay tüfekten çok daha ölümcül bir silahtı. Yang kendine adamları ciddiye almayı hatırlattı. Onları engellemenin tek yolunun sertlikten ziyade strateji kullanmak olduğuna karar verdi.

Yang öfkesini dizginlemeye çalıştı ve eğilip yayı alırken yüzündeki ifadeyi değiştirdi. "Harikulade bir yay. Esnek ve sert. Bunu mu kullandınız?"

Yang'in daha makul davrandığını gören Yaşlı Wang, "Başka ne kullanacaktık? Birlikteki çadırda bulduğum bambu yün kabartma yayından yaptım. O kadar güçlü ki bununla insan öldürebilirsin" diye böbürlendi.

Yang bir ok aldı. "Deneyebilir miyim?"

Yaşlı Wang suyun kenarındaki çimli tümseğe oturmuş Ershun'un ölü kuğuyu sürükleyişini seyrediyordu. Piposunu tüttürerek, "Yay yapmak insanın çok zamanını alır. İyi bir av silahına sahip olmak önemlidir. Sadece bir ok atabilirsin, o kadar."

Yang Ke kalın bambudan yapılmış üç parmak genişliğindeki yayı elinde tutup ona alışmaya çalıştı. İnce inek şeritlerinin birlikte bükülmesiyle elde edilmiş olan yay kurşunkalem kalınlığındaydı. Ok söğüt dalından yapılmıştı, ucunda kaz tüyleri vardı. Yang ucunun konserve kutusu tenekesinden yapıldığını fark edince şaşırdı; üzerindeki *pişmiş* yazısını bile seçebiliyordu. Konserve kutusundan kesilen üçgen parça söğüt dalına sarılmış, ucu sivriltildikten sonra kenarları birbirine çivilenmişti. Yang parmağıyla okun ucunu sınadı; sert ve çok keskindi. Oku elinde tarttı; sapı hafif, fakat ucu ağırdı, bu da hedefe düzgün bir biçimde uçmasını sağlıyordu.

Yay o kadar sertti ki yarısına kadar germek bile ciddi bir çaba gerektirdi. Oku yaya taktıktan sonra otuz-kırk adım uzaktaki tepeciğe nişan alıp oku saldı. Okun ucu tepeciğe gömüldü. Yang tepeciğe gidip oku topraktan özenle çıkardı, sonra temizledi ve ucunun eskisi kadar sivri olduğunu gördü. O anda Moğol atlılarının ok ve yayla donanmış olduğu zamanlara döndüğünü hayal etti.

Yang, Yaşlı Wang'in yanına gitti. "Kuğuyu vurduğunuzda ondan kaç metre uzaktaydınız?"

"En fazla yedi sekiz adım."

"Kuğu sizi fark etmedi mi?"

Yaşlı Wang piposunun külünü boşaltıp, "Dün sazlığa girip yuvasını buldum" dedi. "Bu sabah çok erken kalktık, kendimizi saz-

larla kamufle edip salla yaklaştık. O kadar sis vardı ki kuğu bizi görmedi, talihimiz varmış. Yuva bizim boyumuzdaydı. Kuğu yuvadaydı, kuluçkaya yatmıştı. Erkek kuğu güvenlik için ortalıkta yüzüyordu."

"Hangisini vurdunuz, dişiyi mi erkeği mi?"

"Salda alçak durmamız gerektiği için yuvanın içindeki kuğuyu vurmamız mümkün değildi. Erkeğin gelmesini bekledik. Bize doğru süzüldüğünde oku salladım. Tam kalbinden vurdum. Güçsüzce kanat çırpıp öldü. Dişi yuvanın dışındaki gürültüyü duyunca uçup kaçtı, o zaman da yumurtaları aldık."

Bu göçmenlerin hayatta kalma ve çevreye zarar verme yetenekleri küçümsenemez, diye geçirdi içinden Yang. Silahları yok, yay ve ok yaptılar; kayıkları yok, sal yaptılar. Üstüne üstlük, kendilerini gizlemekte ustalar ve hedefi ilk atışta vurdular. Ellerine silah, cephane ve traktör geçse bozkırı ne hale getirirler kim bilir. Ataları çobandı, fakat fethedilip asimile edildikten sonra Moğol bozkırına düşman kesilmişlerdi. Çinliler bin yıl boyunca farklı ırkları asimile etmeleriyle övünmüşlerdi. Fakat ancak uygarlık seviyesi kendilerinden daha düşük olan ırkları asimile edebilmişler, asimilasyonun sık sık doğurduğu yıkıcı sonuçları tartışmaktan hep kaçınmışlardı. Yang Ke bu sonuçlara yüreği kanayarak tanık olmaktaydı.

Ershun salı boşalttıktan sonra dinlenmek için oturdu. Yang kuğu yumurtalarını aklından çıkaramıyordu. Dişi hayatta olduğu için yumurtaları yuvaya iade etmesi gerektiğini düşünüyor, yumurtalardan çıkacak yavruların anneleriyle birlikte Siberya'ya uçacaklarını umuyordu.

Yang, doğal olmaktan uzak geniş bir gülümsemeyle Yaşlı Wang'a, "Sen usta bir avcısın. Umarım bir gün bana yeteneklerini öğretirsin" dedi.

Yaşlı Wang gururla gülümsedi. "Elimden çok fazla şey gelmez, fakat kuş, dağsıçanı ve kurt avlamakta üstüme yoktur. Kapan kurmakta, ot ve mantar bulmakta da oldukça iyiyimdir. Memleketimizde av boldu, fakat beldeye çok fazla Çinli göç etti. Siz Beijing'li öğrenciler buranın kütüğüne kayıtlısınız. Fırsat bulduğunda biz yabancılara arka çıksanız ya? Böylece Moğollar bizi buradan kovmaz. Sizi dinlerler. Bunu yaparsan ben de sana birkaç şey öğretirim. İnan bana, sana öğreteceklerimle yılda bin lira kazanabilirsin."

"Anlaştık öyleyse, bundan sonra sana hocam diyeceğim."

Yaşlı Wang, Yang'e iyice yaklaştı ve, "Duyduğuma göre sizde ve

çobanlarda bol miktarda koyun yağı varmış" dedi. "Bizim için biraz tedarik edebilir misin? Kırk-elli kişi belimizi büken ağır bir işte çalışıyor, topladığımız yaban sebzeleriyle pişirmek için buğdaya karaborsa fiyatı ödüyor, pişirmek için damla yağ bulamıyoruz. Fakat siz yağı lambada yakıyorsunuz. Büyük israf! Uygun fiyat karşılığında bize biraz satmaya ne dersin?"

Yang güldü. "Sorun değil" dedi. "İki fıçı yağımız var. Size bir teklifte bulunayım. Şu kuğu yumurtaları gözüme pek güzel göründüler, onları yarım fıçı yağla takas etmeye ne dersin?"

"Yumurtalar senin!" dedi Yaşlı Wang. "Ben onları eve götürüp pişirecektim, bir tanesi beş altı ördek yumurtasına bedeldir. Al yumurtaları."

Yang hemen ceketini çıkarıp yumurtaları ceketine sardı. "Yarın yağı getiririm."

"Sana güveniyorum" dedi Yaşlı Wang. "Siz Beijing'li öğrenciler sözünüzün erisiniz."

Yang yüksek sesle iç geçirip, "Henüz erken" dedi. "Salınızı ödünç alabilir miyim? Gidip şu yuvayı görmek istiyorum. Dediğiniz kadar yüksek olduğuna inanamıyorum."

Wang, Yang'in atına baktı. "Şuna ne dersin? Salı atınla takas ederim. Bu kuğuyu mutfağa götürmek zorundayım ve koyun kadar ağır neredeyse."

Yang ayağa kalktı. "Anlaştık... Ama bir dakika, bana yuvanın yerini tarif et."

Wang ayağa kalkıp sazlığı işaret etti. "Doğuya git" dedi, "yolun sonuna geldiğinde de kuzeye. Sazların arasında salın geçebileceği bir patika göreceksin. Devam et, yuva karşına çıkacak."

"Döndüğünde salı aldığın yere bağla" diye tembihledi Yaşlı Wang. Ölü kuğuyu alıp eyerin üzerine yerleştirdi. Sonra ata bindi ve inşaat yerine doğru sürdü. Ershun da ağır leğeni taşıyarak peşinden gitti.

Yang, adamlar uzaklaşıncaya kadar bekledikten sonra kıyıya döndü, yumurtaları sardığı ceketini sala koydu. Sonra var gücüyle doğuya doğru kürek çekmeye başladı.

Yuvaya doğru düzensiz bir biçimde ilerlerken küreğiyle sazları da yolundan itmek zorunda kalan Yang'in soluğu kesilmişti, elleri titriyordu.

Yuvaya vardığında büyük bir şaşkınlık geçirdi. Ömründe gördüğü en büyük, en yüksek, en olağanüstü yuvayla karşı karşıyaydı. Dişinin içeride olmadığından emin olduktan sonra yuvayı ya-

kından incelemeye koyuldu. İki eliyle yaslanıp itti; bir metre kalınlığında ağaç gövdesi kadar sağlamdı, yerinden kıpırdamadı. Suyun üzerine inşa edilmiş olmasına rağmen kökleri banyan ağacının kökleri kadar derindi.

Gölün üzerinde esen rüzgâr serinlerken sazların yeşili koyulaştı. Yang iki yumurtayı göğsüne bastırıp ısıtmaya çalıştı. Dikkatlice yuvaya tırmandıktan sonra bir eliyle kenarına tutunup yumurtalardan birini usulca yuvaya yerleştirdi. Sonra ceketin içinden ikinci yumurtayı çıkardı ve aynı özenle yuvaya bıraktı. Sala tekrar bastığında rahat bir soluk aldı. Yuvanın totem direğinin üzerinde iki devasa değerli taş gibi duran yumurtaların sazların arasında parıldayarak kraliçe kuğuyu yuvaya doğru süzülmeye çağıracağına inanıyordu.

Sonunda gökyüzünde beyaz bir nokta belirdi ve dönmeye başladı. Yang hemen salın ipini çözüp hızla suyoluna doğru kürek çekti. Salın düzlediği sazları doğrulttuktan sonra suyun üzerinde yüzen sapları ve çiçekleri küreğiyle itti ve yeni sazların zamanla büyüyüp açıkta kalan yuvayı örteceğini umdu.

Sazlık patikayı terk etmeden önce bir kuğunun hızla alçaldığını gördü. Kıyıya vardığında kuğu gökyüzünde değildi artık.

Yang Ke şantiyenin mutfağına vardığında Ershun dayısının hasta öküz satın almak için Üçüncü Bölüm'e gittiğini söyledi. Mutfağın dışındaki uyduruk ocağın üzerinde büyük bir tencere kaynıyordu. Yerde ıslak tüyler vardı. İçinde yumruk büyüklüğünde kuğu eti parçalarının haşlandığı tencereden buhar yükseliyordu. Yang fokurdayan suyun içinde kuğunun başının sallandığını gördü. Bir Han gibi giyinmiş genç bir kadın tencereye avuç avuç Sichuan biberi, doğranmış yeşil soğan ve kıyılmış zencefil serpiyordu. Kadın kuğunun başının üzerine yarım şişe ucuz soya sosu döktü. Yang'in midesi ağzına geldi ve öküz arabasının üzerine yığıldı.

"Çabuk, onu içeri götür" dedi kadın Ershun'a, "Bir kâse çorba içerse kendine gelir."

Yang elini sallayıp Ershun'u itti; o kadar öfkeliydi ki içinden tencereyi devirmek geliyordu. Tencereden yayılan kokuya tahammülü yoktu, fakat tencereyi tekmeleyip öfkesini açığa vuramazdı. Ershun köylüydü nihayetinde, oysa Yang yeniden eğitilmek üzere dağlara ve taşraya gönderilmiş melez itlerden biriydi.

Yang Ke kampa döndüğünde Chen Zhen ile Gao Jianzhong'a o gün gördüklerini ve ne hissettiğini anlattı.

Chen o kadar üzüldü ki bir şey diyemedi. Epey sürdü yatışma-

sı. "Senin bize anlattığın, göçerlerle Doğu Asya arasında bir yıldır yaşanan çatışmanın küçük çaplı bir örneği. Göçerler tarıma yönelir ve geri dönüp bozkırı mahvederler. O süreçte hem göçerlere hem de çiftçilere zarar verirler."

"Böyle olmak zorunda mı?" diye sordu Yang. "Aynı kökten geliyorlar, savaşmaya neden bu kadar istekliler? Göçerler ve çiftçiler neden kendi yaşam tarzlarına sadık kalmıyorlar?"

"Dünya küçük ve herkes iyi bir yaşam istiyor" dedi Chen. "İnsanlık tarihi toprak savaşlarından geçilmiyor. Çin'in küçük çiftçileri yaşamlarını ektikleri tarlaya bakmaya adamışlardı, bu da onları dar görüşlü ve sabit fikirli insanlar haline getiriyor. Buraya gelmeseydik biz de dünyaya bir farenin gözleriyle bakıp her zaman haklı olduğumuzu düşünmeyecek miydik?"

Ertesi sabah erken bir saatte Yang, Chen ve Gao gölden gelen silah sesleriyle uyandılar. Öfke ve esefle tepindiler. Yang çıldırmış bir halde atına atladığı gibi gölün yolunu tuttu. Chen atına binip Yang'i izlemeden önce Gombo'dan koyunlarına bakmasını istedi.

Kaygı içinde salın kıyıya yaklaşmasını beklediler ve gördükleri manzara karşısında kendilerini ailelerinden biri ölmüş gibi hissettiler. Salda bir kuğunun yanı sıra, birkaç yabankazı ve ördeği, bir de üzerlerine kan sıçramış iki yumurta vardı. Değerli yumurtalarını korumak için dehşet gölünden zamanında uçup kaçamayan dişi kuğuydu besbelli. Onun da sonu eşi gibi olmuştu. Kafası bir mermiyle parçalanmıştı, görünümü erkeğin görünümünden çok daha kötüydü. Henüz doğmamış yavrularının üzerinde can vermişti, onlara kendi kanının son sıcaklığını verirken.

Yang'in yanaklarından yaşlar süzülüyordu. Yumurtaları yuvaya geri koymasaydı dişi kuğu canından olmayabilirdi.

Yang düşünürken, Küçük Peng, çıplak ayaklı doktor, soluk soluğa atından atladı, iki kanlı yumurtayı kaptığı gibi içi yün dolu bir torbaya soktu, tekrar atına bindi ve dörtnala uzaklaştı.

Bayram havasındaki işçiler, Çinli gibi giyinen bu Moğolların bozkır kuşlarına karşı nasıl bu kadar acımasız olabildiklerini anlamakta güçlük çeken çobanların şaşkın ve öfkeli bakışlarına tınmadan ganimetlerini mutfağa taşıdılar. Tengri'ye uçabilen yaratıkları nasıl öldürüp yiyebiliyorlardı? Ömründe ilk kez böyle bir şeye tanık olan Bilge'nin keçisakalı titriyordu hırsından. Wang'e yaptığı katliam için; bir Şamana, kutsal bir kuşa saygısızlık edip Moğol köklerini unuttuğu için bela okudu.

Yang daha sonra kuğu yumurtalarını yağla takas eden Peng'in

nadir ve değerli objeler topladığını ve yumurtaların kabuklarını korumanın tekniğini bildiğini öğrendi. Yumurtanın altına şırıngayla küçük bir delik açtıktan sonra içindeki sıvıyı boşaltıyor, sonra kabuğun çürümesini ya da patlamasını engellemek için deliği kapatıyordu. İçindeki canlar yitmekle birlikte, iki harikulade yumurta böylece sonsuza dek korunabiliyordu. Peng otlağın marangozuna gidip tahtadan ve camdan iki kutu yaptırdı. Sonra yumurtaları üzerlerine koymak için kutuların diplerini sarı ipek kumaşla kaplayarak nadir ve egzotik bir sanat eseri yarattı. İki değerli kutuyu sandığına koydu ve hiç kimseye göstermedi. Yıllar sonra onları İşçi, Köylü ve Asker Koleji'ne öğrenci seçmeye gelen bir görevliye verdi. Böylelikle Küçük Peng, kuğulardan ödünç alınmış kanatlarla, kente uçup koleje girdi.

24

Moğol bozkırında yaz geceleri sonbahar geceleri kadar soğuk olabilir. Korkunç sivrisinek sürülerinin saldırıya geçmeleri yakındı, son huzurlu günlerdi bunlar.

Yeni kırkılmış koyunlar birbirlerine sokulup geviş getirirlerken, sürüden alçak bir öğütme sesi yükseliyordu. Yir ve üç yavruyla birlikte devriye gezen Erlang ile Sarı zaman zaman başlarını kaldırıp dikkatle havayı kokluyorlardı. Chen elinde el feneriyle battaniye büyüklüğünde bir keçe parçasını sürükleyerek köpeklerin bulunduğu yere gitti, iyi bir nokta seçti ve keçeyi yere serdi. Omuzlarında yırtık pırtık bir ceketle keçenin üzerine bağdaş kurdu, uzanmaya cesareti yoktu. Yeni otlağa geldiklerinden beri iyi bir gece uykusuna hasret kalmıştı. Uzun günler koyun gütmekle, yün kırkmakla ve kurdun bakımıyla geçerken, kısa akşamlarda okuyor, günlüğüne yazıyor ve tabii ki nöbet tutuyordu. Uzandığı takdirde köpek havlamasının bile onu uyandıramayacağı derinlikte bir uykuya dalması işten bile değildi. Sivrisinek saldırısı başlamadan önce uyku açığını kapatmak istiyor, fakat bozkır kurtlarının gevşekliğinden yararlanacaklarını biliyordu.

Şantiyede hasta bir ineğe saldıran kurtlar iştahlarının çiftlik hayvanlarına yöneldiğini göstermişlerdi. Genç ceylanlar artık koşabiliyorlardı, dağsıçanları tedirgindi ve tarla fareleri aç bir kurdu doyurmaya yetmezdi; onları ancak çiftlik hayvanları doyurabilirdi. Sürüler yeni otlağa henüz tam olarak yerleşmediği için Bilge çobanları ve öğrencileri bir dizi uyarı toplantısına çağırmış, onlardan kurtlar gibi gözleri kapalı fakat kulakları bütün seslere açık olarak uyumalarını istemişti. Olonbulag bir insan-kurt savaşına daha hazırlanıyordu.

Chen yavrunun ağılını her gün temizliyor, pisliğini hem sağ-

lık nedeniyle hem de yavrunun varlığını ve yerini gizlemek için topladıktan sonra toprağı kumla örtüyordu. Yavruyu geçici inden çaldıktan sonra kurt sürüsünün onu geri almak için büyük bir saldırı düzenleyeceği korkusuyla geçirdiği günleri yeniden yaşıyordu. Yeni otlağa gelirken yavrunun yolda kokusunu bırakmaması için her türlü önlemi almıştı, böylece annesi eski kamptaki koksunu alıp gelse bile nerede olduğunu bilemeyecekti.

Havada kurt kokusu varmış gibi gelmiyordu Chen'e. Üç yarı yetişkin köpek yavrusu koşarak yanına geldiler. Her birini sırayla okşadı. Sarı ile Yir paylarına düşen ilgiyi almak için yavruları izlediler. Erlang, her zamanki sadakatiyle, tek başına sürüyü bekliyordu. Erlang kurtları diğer köpeklerden daha iyi anladığı için her zaman bir kurt kadar dikkatliydi.

Geceleri daha sert esmeye başlayan rüzgâr yüzünden koyunlar ısınmak için birbirlerine sokuluyor, dolayısıyla kapladıkları alan en az dörtte bir oranında küçülüyordu. Üç yavru Chen'in yırtık pırtık kaftanının altına girip karanlık ve soğuk gecede yerleştiler.

Sürünün etrafında el feneriyle iki tur attıktan sonra keçenin üzerine yerleşmişti ki, çok da uzak olmayan bir yerden, bir kurdun hüzünlü ulumasını duydu: "Auu... auu... auu..." Her saf, titreşimli tınının arasında yavaşça azalarak, aynı anda bilinçaltına sızıp delen tatlı fakat keskin kenarlı bir ses... Ses kaybolmadan önce dağların üç yanında yankılandı ve vadilerin, havzanın ve gölün üzerinde dolandıktan sonra hafif esen rüzgârda sazların hışırtısına karışıp bir kurt, saz ve rüzgâr korosu oluşturdu. Ezgi soğudu ve Chen Zhen'in düşüncelerini Sibirya yabanına taşıdı.

Chen sessiz ve berrak bir gecede bir kurdun ulumasını duymayalı uzun zaman olmuştu, tüyleri ürperdi. Kaftanına daha sıkı sarındı, fakat bu ulumaların kaftanını ve tenini delip kuyruksokumuna kadar inen ürpertilerini kesmeye yetmedi. Uzanıp Sarı'yı kendine çekti, kaftanını üzerine doladı ve ancak o zaman biraz ısınabildi.

Bu hüzünlü ve uzayıp giden uvertürdü sadece. Ardından birkaç erkek kurdun tiz ulumaları duyuldu ve kamptaki bütün köpekler havlamaya başladılar. Chen'in etrafındaki köpekler, büyük ve küçük, sürünün kuzeybatı yanına doğru koşup kızgın havlamalarla ortalığı velveleye verdiler. Erlang gürleyerek ulumaların geldiği yere doğru koştu, fakat arkadan gelebilecek bir saldırı ihtimaline karşı durup geri döndü ve sürünün önündeki yerini alarak havlamaya devam etti. Havzanın çevresindeki dağ eteklerinde bulunan bütün birlik kamplarında el fenerleri parlıyordu; birli-

ğe ait yüzden fazla köpeğin yatışıp havlamayı kesmeleri yarım saat sürdü.

Gece daha karanlık ve soğuktu şimdi. Önder kurt ulumaya başladı yine; ona üç yandan yanıt veren kurtların ulumaları o denli yüksekti ki, köpeklerin telaşlı ve inişli çıkışlı havlamalarını bastırdı. Gece nöbeti tutan bütün kadınlar el fenerlerini yakıp sesin geldiği bölgeyi tararken, bir yandan, "Ah-hu... vu-hu... yi-hu" diye bağırıyor, kurt sürüsüne baskı yapmak için tiz çığlıkları dalgalar halinde gönderiyorlardı.

Sahiplerini kendilerine örnek alan köpekler korkunç bir gürültü kopardılar; havlama, uluma, kükreme, kışkırtma, gözdağı ve yuhalama karışımı ahenksiz bir davul sesine dövüştü. Chen karışıma kendi denetimsiz bağırışlarını da ekledi, fakat gece onun zayıf naralarını anında yutuyordu.

Yeni otlakta çayırların birbirlerine yakınlığı çobanların sesli ve ışıklı karşı saldırısını daha yoğun ve etkili bir hale getiriyor, bir tür savaş gerilimi yaratıyordu.

Kurtların ulumaları hızla bastırıldı. Çadırların Uljii ve Bilge tarafından tasarlanmış yoğunluğu bir strateji oluşturmuştu. Kampın birlik olması kurt saldırısı olasılığını azaltıyordu.

Chen birden zincirin takırtısını duydu ve insanlar, kurtlar ve köpekler arasındaki ses ve ışık savaşından aşırı heyecanlanarak çukurun önünde havaya sıçrayan, hırlayan, pençelerini gösteren yavrunun yanına koştu.

Karanlık kurtlara yarar; geceleri çok daha canlı ve dalaşmaya meyillidirler. Gece onlar için saldırı zamanıdır, karınlarını et ve kanla doldurma zamanıdır, avı paylaşma zamanıdır. Fakat demir zincir genç kurdu tutsak ediyor, onu çıldırtıyordu. Zincirle nafile yere boğuşarak savaşa katılması engellendiği için öfkeden kudururken, birden yere sindi, sonra aniden fırlayıp ağılda aşındırdığı patikaya doğru koşmaya başladı. Koşarken havaya sıçrayıp görünmez bir düşmanı ısırdı, sonra aniden durdu ve tekrar saldırıya geçmeden önce yerde yuvarlandı. Ardından ağzını kapattı, dişlerini gıcırdatıp başını salladı; iri bir hayvanı yere indirmiş ve ölümcül ısırığından ölmesini bekler gibiydi.

Birkaç saniye sonra yavru ağılın kuzey kenarında durdu, doğru önüne baktı, kulaklarını dikti ve tek bir kasını bile oynatmadan yeniden saldırmaya hazırlandı. Havadaki savaş öncesi gerilim ve aşikâr korku duygusu genç kurdun dövüşme içgüdüsünü tetiklemişti. Genç kurt dostla düşmanı birbirinden ayıramıyormuş gibiydi, yeter ki bir tarafta yer alsın. Bir köpek yavrusu öldürmek-

le bir kurt yavrusu öldürmek arasında onun için fark yoktu sanki, ikisinden de aynı derecede mutlu olacaktı.

Yavru geldiğini görür görmez Chen Zhen'e doğru koştu, sonra Chen'in ağıla girmesi için geri çekildi. Chen'in ağıla adımını atmasıyla yavrunun aç bir kaplan gibi saldırması bir oldu, bacağını Chen'in dizine dolayıp ısırmak için ağzını açtı. Chen hazırlıklıydı saldırıya; el fenerini yavrunun burnuna dayayıp yaktı. Kör edici ışık saldırıyı durdurdu.

Yavru başını yana eğip iri köpeklerin havlamalarını imrenerek dinledi, sonra başını düşünceli bir biçimde indirdi, o anda onlar gibi havlayamayacağını idrak etmişti sanki. Ağzını onlardan öğrenmeye kararlı bir biçimde açtı. Chen şaşırmıştı, yavrunun ne yapacağını görmek için yere çömeldi. Genç kurt ağzını açtı ve bir hayli zorlandıktan sonra, tuhaf ve boğuk bir ses çıkarmayı başardı; fakat çıkardığı ses köpek havlamasını andırmıyordu, bu da onu delirtti. Bir kez daha denedi. Derin bir soluk alıp soluğunu tuttu, sonra karnını tekrar tekrar kasarak köpeklerin hareketini taklit etti; fakat çıkan çatlak ses ne köpek havlamasını ne de kurt ulumasını çağrıştırıyordu. Yavru öfkeden kudurup kendi etrafında çılgın gibi dönmeye başladı.

Chen yavrunun tuhaf hareketlerini izlerken az kalsın yüksek sesle gülecekti. Yavru henüz kurt sesleri çıkaramadığı için köpek havlamasını taklit etmeye çalışıyordu, fakat bu çok zordu. Köpekler kurt seslerini taklit edebilirler, ancak kurtlar asla köpek gibi havlamaya çalışmaz, bunu muhtemelen aşağılayıcı bulurlar. Fakat o anda, köpeklerin arasında büyüyen genç bir kurt onlar gibi havlamak istiyordu. Kimlik sorunu yaşıyordu zavallı şey.

Fakat yavru kurt köpek gibi havlama yeteneğinden yoksun olmasına rağmen denemekten vazgeçmiyordu. Chen yavrunun yanına gitti, ağzını kulağına dayayıp havladı. Sahibinin ona bir şey öğretmeye çalıştığını anlayan yavrunun yüzünde bir an için kafası basmayan bir öğrencinin ifadesi belirdi, fakat ardından küçük düşmüş sınıf kabadayısının küstah ifadesini takındı. Erlang koşarak yavrunun yanına geldi ve yavaşça, sabırlı bir öğretmen gibi havlamaya başladı. Birkaç saniye sonra Chen köpek havlamalarının arasında yavrunun çığlığını duydu, köpeklerin çıkardığı o "hav hav" sesi yoktu ama, "hev hev" diye havlıyordu. Yavru o kadar sevindi ki havaya sıçrayıp Erlang'ın ağzını yalamaya başladı. O andan sonra yavru köpeğe ait olmayan o sesi çıkarmaya devam etti. Chen buna çok güldü.

Diğer köpekler yavruyla alay edercesine tuhaf sesler çıkarır-

ken köpek yavruları sesleri duyup koşarak geldiler. Yavru ne zaman "hev hev" diye havlasa, Chen "hav hav" diye karşılık veriyordu ve bir süre sonra kampta tuhaf ve uyumsuz seslerin çatışması başladı: *hav hav – hev hev.* Köpek yavruları mutluluktan yerde yuvarlanıyorlardı. Derken birlikteki bütün köpekler havlamaya başladı ve kendine örnek alabileceği bir modelden yoksun kalan yavru kurt sustu.

Etraftaki dağlardan kurt ulumaları geldiğinde insanların sesleri kesilmiş, el fenerleri söndürülmüştü; köpekler bile öylesine havlıyorlardı. Kurtlar daha da yüksek uluyarak karşılık verince, Chen Zhen bir iş çevirdiklerinden emin oldu. Belki sürü insan-köpek savunma hattının ne kadar sıkı olduğunu keşfetmiş ve düşmanı yıpratma stratejisine başvurmaya karar vermişti; çobanlar ve köpekler savaş sesleri çıkarmaktan yorulduklarında ani bir baskın düzenleyeceklerdi. Bu sinir savaşı birkaç gece sürebilirdi. Bozkır kurtlarının düşman yıldırma taktikleri kusursuzdu.

Chen keçe örtüye uzanıp başını yastık niyetine Sarı'ya yasladı. Çin'de kurt ulumasının ürkütücü bir şöhreti vardı. Çin Orta Ovası'nın sakinleri kurt ulumasını "Şeytan'ın ağlaması" olarak görürler. Chen yıllarca kurt uluması duymaya alışmış olmakla birlikte, neden bu kadar hüzünlü, umutsuz, ağıtımsı, perişan, uzun bir ıstırap ifadesi olduğunu hiçbir zaman anlayamamıştı. Ulumalar gerçekten de mezar başındaki dul kadınların yaktıkları ağıtları çağrıştırıyordu. İlk duyduğunda yırtıcı ve kibirli kurtların yüreklerinde bu kadar ıstırap barındırmalarına şaşmıştı. Bozkırda yaşamanın güçlüğünün bir ifadesi miydi? Açlıktan, soğuktan ve ölümcül savaşlarda alınan bir yaradan ölmenin olağan olduğu bir yerde yaşamaya yazgılı olmaktan mı yakınıyorlardı? Chen uzun zaman önce yırtıcı ve azimli kurtların kusurlarından birinin zayıf ve kırılgan yürekleri olduğu kanısına varmıştı.

Fakat onlarla birlikte geçirdiği iki yıl, özellikle son altı ay, görüşünü değiştirmişti. Chen için bozkır kurtları sert kemikleri, katı yürekleri ve hayatta kalma yetenekleriyle, ölümden korkmayan, kana susamış, çelik gibi sert hayvanlardı. Dişi bir kurdun yavrularının kaybı ya da erkek kurdun ağır yaralanması, hatta bir bacağını kaybetmesi karşısında duyulan acı geçiciydi ve ardından her gün biraz daha güçlenen intikam ateşini yakardı. Yavruyla geçirdiği birkaç ay onu buna ikna etmeye yetmişti. Genç kurdun bir zayıflık emaresi gösterdiğine tanık olmamıştı henüz; çok yorgun olduğu zamanlar dışında gözleri sürekli ışıldıyordu ve hayat do-

luydu. Boynunun çobanlar tarafından kırılmasına ramak kaldığında bile hayata dönmesi çok sürmemişti.

Kurtları dinlemeye devam ederken Chen ulumalarının küstah ve tehditkâr bir yanı olduğunu fark etti, fakat insanları ve koyunları neden ağıt yakar gibi tehdit ettiklerini anlayamıyordu. Ulumalarının ağıt yakma biçiminde olmasının nedeni neydi? Düşünceleri meselenin özüne doğru derinleşti. Güçlü kurdun da hüzünlü anları olabilir, fakat hiçbir zaman, hiçbir yerde ve hiçbir koşulda, ağlamaz. Ağlamak kurdun doğasına terstir.

Gecenin büyük bir bölümünü dinleyerek geçiren Chen'in zihni berraklaşmıştı. Köpeklerin sesiyle kurtların sesi birbirinden farklıydı. Köpekler kısa ve sık havlarlar, kurt uluması ise uzundur. Bu değişik seslerin dinleyenin üzerindeki etkileri tamamen farklıdır. Kurt uluması köpek havlamasından çok daha uzağa ulaşır. Birliğin en kuzeyindeki köpek havlamaları aynı bölgedeki kurt ulumalarından çok daha sönüktür. Chen doğudaki dağlardan gelen ulumaları da duyabiliyordu, oysa köpek havlamasının bu kadar uzağa ulaşması olanaksızdı.

Kurtlar bu yüzden uluyorlardı belki; binlerce yıllık evrimlerinin sonucunda sesin en uzağa ulaşma biçiminin ulumak olduğunu keşfetmişlerdi. Bozkır kurtları uzun menzilli saldırıları ve keşif amacıyla bölünüp saldırı öncesinde tekrar birleşmeleriyle bilinirlerdi. Sürü hayvanları olarak geniş bir bölgede avlandıkları için birbirleriyle bu hayli gelişkin sistem sayesinde iletişim kuruyorlardı.

Acımasız savaşların çoğunda önemli olan sonuçtur, ses değil.

Uluma sesleri giderek cılızlaştı; fakat birden, çadırın ve koyun sürüsünün arkasından genç bir uluma sesi geldi ve Chen bir an için felç oldu. Kurtlar arkadan sinsice sokulmuş olabilirler miydi? Erlang deli gibi havlayıp atıldı, diğer köpekler onu izlediler. Chen güçlükle ayağa kalktı, çoban sopasını ve el fenerini alıp köpeklerin peşinden koştu. Çadıra vardığında Erlang ile diğer köpeklerin yavrunun ağılının önünde şaşkınlıkla hırlamakta olduklarını gördü.

Chen el fenerinin yardımıyla yavruyu buldu. Tahta direğin dibine çökmüştü ve ulurken burnu gökyüzünü işaret ediyordu. Demek ses oradan geliyordu! Chen yavrunun ulumasına ilk kez tanık oluyordu. Yavrunun yetişkin bir kurt oluncaya kadar ulumayacağını sanmıştı. Fakat işte, henüz dört aylıktı ve yetişkin bir vahşi kurt gibi davranmaya başlamıştı bile. Chen oğlunun ilk kez "Baba" dedi-

ğini duyan bir baba kadar heyecanlıydı. Eğilip yavrunun sırtını okşadı. Yavru dönüp elini yaladı, ardından tekrar uludu.

Köpekler o kadar şaşkındılar ki yavruyu öldürmekle onu susturmak arasında kararsız kalmışlardı. Aralarında ölümcül bir düşmanın belirmesi çoban köpeklerini tam bir karmaşaya sürüklemişti. Komşularının köpeği Gombu havlamayı kesti; diğer köpekler de ne olup bittiğini görmek ve destek olmak için koşarak geldiler. Erlang mutluluk içinde ağıla girip yavrunun başını yaladı, sonra yanına yatıp ulumasını dinledi. Sarı ile Yir yavruya nefretle bakıyorlardı – o birkaç dakika içinde yavru aylardır birlikte yaşadığı köpeklere kendini ele vermiş, gerçek kimliğini açıklamıştı. O bir kurttu, köpek değil; savaş ulumalarının ve havlamalarının arasında vahşi bir kurt. Fakat Sarı ile Yir sahiplerinin gülümseyip yavrunun başını okşadığını gördüklerinde susup burunlarından solumakla yetindiler.

Chen ulumasını dinlemek ve hareketlerini gözlemlemek için yavrunun yanına çömeldi. Genç kurdun Chen'in güzel bulduğu yumuşak, uzun, düzenli sesi çıkarmadan önce burnunu nasıl havaya kaldırdığını gördü. Yavaşça suyun yüzeyine çıkan bir yunusun her yöne titreşimler yayarak çıkardığı sesi andırıyordu. Chen kurtların burunlarını uzak soydaşlarıyla iletişim kurabilmek için havaya kaldırdıklarını anladı. Uzun, kederli ulumaları ve burunlarını havaya kaldırmaları onların bozkırda hayatta kalmalarını sağlayan özelliklerinden biriydi. Kurtların evriminin mükemmeliyeti Tengri'nin başyapıtlarından biriydi kuşkusuz.

Chen'in kanının akışı hızlandı. İç Moğolistan bozkırının derinliklerinde o güne dek hiçbir çoban bir kurdun sırtını okşayıp geceye ulumasını dinlememişti muhtemelen. Kimse bir kurt ulumasının yuvarlak, yumuşak, saf sesini onun kadar berrak duymamıştı. Gerçi tipik kurt uluması olmakla birlikte, hüzünlü yanı eksikti. Aksine, yavru nihayet kurt gibi uluyor olmanın mutluluğu ve heyecanı içindeydi; her uluması bir öncekinden daha uzun, daha yüksek ve yoğundu. Çok başarılı bir ilk performanstan sonra sahneye çakılmış alkışları kana kana içen yeni bir şarkıcıyı andırıyordu.

Son birkaç ayda yavru Chen'i şaşırtacak pek çok şey yapmıştı, fakat bunu inanılmaz buluyordu. Köpeklerin havlamasını taklit edemeyince genç kurt içgüdüsel olarak kurt seslerine yönelmiş ve hemen öğrenmişti. Fakat duruşu nereden geliyordu? O duruşu görmüş olamazdı, gecenin karanlığında değil en azından.

Kurdun her uluması bir öncekinden daha doğal, yüksek ve

yankılı çıkıyor; her biri Chen'in yüreğine işliyordu. Çalıntı çan asla çınlamaz, derler, fakat bu çalıntı ve insan tarafından beslenen kurt, kendini kanıtlama çabasıyla, hırsızın katkısı olmaksızın çınlamıştı. Kendini birden insanla kurt arasında sıkışmış bulan Chen soğuk terler döktü.

Sonra yavru öncekileri gülünç gösteren bir uluma saldı.

Önceleri genç kurdun ulumalarına karşılık gelmemişti, ne insanlardan, ne köpeklerden, ne de uzaktaki kurtlardan; hepsi hazırlıksız yakalanmıştı. Fakat bu kez ilk tepkiyi veren kurtlar oldu. Yavrunun üçüncü ve dördüncü toy denemesinden sonra, çevre dağlardaki kurtlar ulumalarını yarıda kesip sustular.

Chen kurtların –sürü önderleri, yaşlı savaşçılar, alfa kurtlar ya da dişiler– o güne dek bir kurdun insan kampından uluduğunu duyduklarına ihtimal vermiyordu, inanılmaz şaşkınlıklarını tahayyül etmeye çalıştı. Sürü bütünüyle şaşkınlık içinde olmalıydı. Chen sürüdeki kurtların duydukları karşısında anlık bir suskunlukla birbirlerine baktıklarını tahayyül etti. Kurtların, er ya da geç, bunun kendilerinden biri olduğunu anlayacaklarını ve yavruları çalınmış dişilerin yüreğinde bir umut kıvılcımı çakacağını biliyordu. Yavrularını geri almak isteyeceklerdi. Yavrunun kimliğini bulması sayesinde Chen'in korkuları gerçekleşmek üzereydi.

Kurdumsu ulumalara ikinci tepki köpeklerden geldi. Çevreden yükselen azgın köpek havlamaları ortalığa benzeri görülmemiş bir şiddet gürültüsüne boğup bozkırı altüst etti. Ölümcül bir savaşa hazırlanırken sahiplerine kurtların sürpriz bir saldırıya geçtiklerini ve düşmanla çatışmak için tüfeklerini kapmalarını söylüyorlardı.

Son tepki veren insanlar oldu. Gece nöbeti tutan kadınların çoğu yorgunluktan uyuyakaldıkları için yavrunun ulumalarını duymamışlardı; onları uyandıran köpek havlamalarının olağandışı şiddeti olmuştu. Fakat şimdi uyanmışlardı ve tiz çığlıkları geceyi yırtarken el fenerleri de karanlığı deliyordu. Sivrisinek saldırıları başlamak üzereyken bir kurt saldırısına maruz kalacakları kimsenin aklından geçmemişti.

Şiddetli havlama dalgaları Chen Zhen'in asabını bozmuştu. Bu vaveylaya o neden olmuştu ve sabah güneş doğduğunda öfkeli birlik üyelerinin yüzüne nasıl bakacağını bilmiyordu. Bir grup çobanın gelip yavrusunu Tengri'ye savuracaklarından endişe ediyordu, özellikle yavrunun gürültüyü sonlandırmaya niyetli görünmediği hesaba katılırsa. Yavru bir geçiş ayinini kutlar gibi ulumaya devam ediyor, ulumaya sadece gırtlağını ıslatmak için bir yu-

dum su içtiğinde ara veriyordu. Gecenin karanlığı günün ilk ışığı karşısında gerilemeye başlamıştı. Nöbet tutmamış kadınlar inekleri sağmak için uykularından kalkıyorlardı. Paniklemeye başlayan Chen kolunu yavruya dolayıp ulumasını engellemek için sol eliyle burnunu kapattı. Fakat zorbalığa baş eğmek yavrunun doğasına tersti, var gücüyle Chen'in pençesinden kurtulmaya çabaladı. Artık yarı yetişkin bir havyan sayılırdı ve Chen'in tahmininden çok daha güçlü çıktı. Sırtına dolanmış koldan kolaylıkla sıyrıldı ve Chen o anda burnunu bıraktığı takdirde yavrunun onu ısıracağını anladı.

Yavru çılgın gibi debeleniyor; alev almış, baykuşumsu gözleri Chen'e artık düşman olarak görüldüğünü söylüyorlardı. Chen burnunu tutmaya devam edince yavru pençesini salladı ve Chen'in kaftanını parçalayıp sağ elinin arkasını yırttı. Chen, acının şaşkınlığıyla, "Yang Ke! Yang Ke!" diye seslendi. Çadırın kapısı açıldı ve Yang yalınayak koşarak dışarı çıktı. Bir süre sonra iki genç yavruyu yere yatırmayı başardılar. Yavru tırnaklarını kumlu toprağa geçirirken derin derin soluyordu.

Chen'in elinden kan boşalırken üçe kadar saydılar ve yavruyu bırakıp ağıldan hızla çıktılar. Pes etmekten uzak olan yavru geri çekilmekte olan düşmanlarının üzerine atıldı, fakat zinciri onu durdurdu. Yang, Chen'in yarasını sarmak için antiseptik toz ve sargı bezi almak üzere çadıra koştu.

Gürültüye uyanan Gao Jianzhong çadırdan sendeleyerek çıkıp sövmeye başladı. "Bu lanet kurda her gün kral muamelesi yaptığın halde seni ısırdı. İşini bitirmeyeceksen, bana ver!"

"Hayır" dedi Chen endişeyle, "hiçbir şey yapmayacaksın. Onun suçu değil. Ağzını kapattım. Bu onu çıldırttı, haklı olarak."

Ortalık aydınlanmaya başlamıştı, fakat yavrunun tutkusu dinmiyordu. Hopladı, zıpladı, gürültü çıkararak soludu ve sonunda ağılın kenarına çöküp bir kez daha ulumak için gökyüzüne baktı. Ancak, tuhaftır, az önce giriştiği yorucu boğuşmadan sonra, uluyamıyordu, çıkarmayı yeni öğrendiği sesi kaybetmişti. Tekrar tekrar denedi, fakat Erlang'ın kuyruğunu sallamasına ve onu seyreden üç adamdan sevinç nidaları yükselmesine neden olan bir dizi köpek havlamasından başka ses çıkaramadı. Başarısızlığının öfkesi, utancı ve gördüğü tepki ile yavru Erlang'a, üvey babasına hırladı.

"Yavru artık yetişkin bir kurt gibi ulumayı biliyor" dedi Chen üzüntüyle. "Birlikte herkes onu duymuş olmalı, bu da bizim için bela demek. Ne yapacağız?"

Gao Jianzhong yumuşamamıştı. "Ben öldürelim derim. Yoksa kurt sürüsü her gece koyun sürülerimizin arkasına konuşlanacak, kimse uyku uyuyamayacak. Koyunlarımızın birkaçını kaparlarsa başımız gerçekten belaya girer."

"Onu öldüremeyiz" dedi Yang. "Onu sessizce özgür bırakalım, kaçtığını söyleriz."

"Onu öldüremeyiz" diye tekrar etti Chen, dişlerini gıcırdatarak, "ama onu özgür de bırakamayız! Dayanacağız, günleri tek tek atlatacağız. Onu özgür bırakacaksak bile bunu henüz yapamayız. Kampın her yerinde köpekler var, yavruyu saldığımız anda peşine düşeceklerdir. Şimdilik siz koyunları gündüz güdün, gece vardiyasını ben alacağım. Böylece gündüzleri gözüm yavrunun üzerinde olacak."

"Bütün yapabileceğimiz bu herhalde" dedi Yang. "Birlik karargâhından onu öldürme emri çıkarsa köpeklerin olmadığı bir yere götürüp salarız."

"İki hayalperestsiniz siz" dedi Gao alaycı bir homurtuyla. "Bekleyin hele. Siz ne olduğunu anlayamadan çobanları karşınızda bulacaksınız. Lanet şey yüzünden sabaha kadar uyuyamadım, başım çatlıyor. Söylüyorum size, ben onu öldürmeye hazırım."

Sabah çayını bitirmeye fırsat bulamadan at toynaklarının sesini duydular. Chen Zhen ile Yang Ke uğursuzluk önsezisiyle çadırdan dışarı koştuklarında Uljii ile Bilge'nin atlarıyla çadırın etrafında dolanıp yavruyu aradıklarını gördüler. İkinci turu attıklarında yerdeki çukura giren zinciri fark ettiler. Yakından bakmak için atlarından indiler. "Onu neden bulamadığımız şimdi anlaşılıyor" dedi Bilge, "çukura gizlenmiş."

Chen ile Yang koşup dizginleri aldıktan sonra atları öküz arabasına bağladılar. Tek kelime etmeden öylece durdular, hüküm giymeyi bekleyen suçlular gibi.

Uljii ile Bilge ağılın önüne çömelip çukurun içinde yatan ve yabancıların huzurunu bozmasından hoşnutsuz olan yavruya baktılar. Yavru başını çukurdan çıkardıktan sonra çömelmiş adamlara hırlayıp dik dik baktı.

"Son gördüğümüzden beri hayli büyümüş" dedi Bilge "Yabanda gördüğüm genç kurtlardan daha iri." Chen Zhen'e döndü. "Şımartmışsın onu" dedi. "Serinlesin diye çukur bile kazmışsın. Onu her gün güneşin altında bırakarak işimizi kolaylaştıracağını umuyordum. Onu biz öldürmek zorunda kalmazdık, güneş işini bitirirdi."

"Baba" dedi Chen ihtiyatla, "çukuru ben kazmadım, o kazdı.

Güneşin altında ölüyordu, bir süre sonra çukur kazmayı akıl etti."

Yaşlı adam yüzünde hayret ifadesiyle yavruya baktı. "Annesinden öğrenmediği halde ne yapması gerektiğini buldu, öyle mi?" dedi. "Belki Tengri her şeye rağmen bunun ölmesini istemiyor."

"Kurtların zekâları pek kıvraktır" dedi Uljii. "Köpeklerden daha zeki oldukları kesin, hatta bazı yönlerden insandan bile zekiler."

Chen Zhen'in kalbi deli gibi atıyordu. "Ben..." dedi soluk soluğa, "ben bu kadar genç bir kurdun böyle bir şeyi akıl etmesine şaştım kaldım. Onu ininden çaldığımda gözleri açılmamıştı henüz. Annesinden görmüş olamaz."

"Kurtların doğal zekâları şaşırtıcıdır" dedi Bilge. "Anneleri ortada olmayabilir, fakat Tengri onlara öğretir. Dün gece nasıl uluduğunu seyretmiş olmalısın. Kurtlar gökyüzüne doğru uluyan tek bozkır hayvanıdır; bir ineğin, koyunun, atın, tilkinin, ceylanın ya da dağsıçanının böyle bir şey yaptığına tanık olamazsın. Nedenini biliyor musun? Sana kurtların Tengri'nin gururu ve sevinci olduğunu söylemiştim. İnsanlar da başları sıkıştığında gökyüzüne doğru uluyup Tengri'den yardım isterler. Yeteneklerinin çoğunu doğrudan Tengri'den alırlar. Her sabah ondan talimat alıp her akşam rapor vermeyi bilirler. İnsanların başı sıkıştığında onlar da Tengri'den yardım istemek için gökyüzüne bakarlar, aynı kurtlar gibi. İnsandan ve kurttan başka Tengri'ye biat eden canlı türü yoktur."

Yaşlı adamın bakışları yumuşadı yavruyu seyrederken. "Hatta" diye devam etti, "biz bunu kurtlardan öğrendik. Biz Moğollar bozkıra gelmeden önce kurtlar Tengri'ye seslenmeye başlamışlardı. Yaşam zor burada, özellikle onlar için. Eski tüfekler geceleri kurt ulumalarını dinlerken bazen ağlarlar."

Chen, Bilge'nin söylediklerinin doğru olduğunu biliyordu, çünkü Tengri'ye sadece kurtların ve insanların biat ettiklerini gözlemlemişti; uluyarak ya da dua ederek. Bu harikulade fakat kıraç arazi parçasında yaşam kurtlar için de insanlar içine de zordu, çaresiz kaldıklarında Tengri'ye günlük yakarışlarıyla yüklerini hafifletmeye çalışırlardı. Bilimsel açıdan bakınca, kurtların seslerini uzağa duyurmak için aya uluduklarını söylemek mümkündü. Fakat Chen, Bilge'nin açıklamasını yeğliyordu. Tinsel destek olmaksızın yaşam dayanılmaz olurdu. Chen gözlerinin dolduğunu hissetti.

Yaşlı adam Chen'e döndü. "Elini benden gizlemene gerek yok. Bahse girerim ki yavru seni pençeledi. Dün gece her şeyi duydum. Onu öldürmeye geldiğimi sandın, değil mi? Bu sabah erken

bir saatte bazı at ve koyun çobanlarının bana gelip birliğin yavruyu öldürmesini talep ettiklerini bilmende yarar var. Uljii ile bunu tartıştık ve şimdilik kalmasına karar verdik, fakat daha dikkati olman koşuluyla. Sana şu kadarını söyleyeyim, ömrümde kurtlara bu kadar vurgun bir Çinli tanımadım."

Chen bir süre konuşamadı. "Onu tutmama izin verecek misiniz gerçekten?" diyebildi sonunda. "Neden? Birliğe zarar veren biri olmak istemem, yeterince sıkıntınız var zaten. Ulumasını engellemek için ona deriden bir ağızlık yapmayı düşünüyorum."

"Bunun için çok geç" dedi Uljii. "Bütün anne kurtlar burada bir yavru bulunduğunu biliyorlar artık, bu gece geleceklerini tahmin ediyorum. İnsan, köpek ve silah sayısını hesaba katarsan aslında saldırmayacakları sonucuna varabilirsin. Fakat sonbahar otlağına göçmek için kampı dağıttığımızda büyük tehlike altında olacağız, beni asıl bu kaygılandırıyor."

"O zamana kadar" dedi Chen, onu temin etmeye çalışarak, "yavrularımız yetişmiş olacak ve köpek sayısı beşe çıkacak, kurt katilimiz Erlang dahil. Daha sık devriyeye çıkar, gerekirse onları püskürtmek için havaifişeklerinden yararlanabiliriz. Kurtlar bize bulaşmaz."

"Göreceğiz" dedi Bilge.

Kaygılanmayı sürdüren Chen, "Baba, yavrunun öldürülmesini isteyen çobanlara ne dedin?" diye sordu.

"Kurtlar atlarımıza saldırdılar ve büyük kayıp verdik. Yavru sürüyü buraya çekerse, atlar kurtulmuş olacak, bu da at çobanlarını büyük ölçüde rahatlatır" dedi Bilge.

"Kurt yavrusu büyütmenin olumlu bir etkisi var öyleyse" dedi Uljii. "Yine de dikkat et sana dişlerini geçirmesin. Felaket olur. Birkaç gece önce, göçmen işçilerden biri bir çobanın evinden tezek çalmaya kalktı ve aile köpeği tarafından ısırıldı. Ölüyordu az kalsın."

Bilge ile Uljii atlarına binip atların otladıkları yere doğru sürdüler, bu da son zamanlarda sürüyle ilgili yeni sorunlar olduğuna işaret ediyordu. Chen arkalarında bıraktıkları toz bulutuna bakarken kendini rahatlamış mı yoksa daha da gerilmiş mi hissettiğini bilemedi.

25

Chen Zhen son iki et parçasını aldı, biraz koyun yağı ekledikten sonra yavru için yoğun ve etli bir lapa hazırladı. İştahı son zamanlarda hızla artan yavruya bir çanak dolusu lapa yetmez olmuştu. Chen iç geçirip çadıra girdi, onu bekleyen tehlikeli gece muharebesinden önce uykusunu alması gerekiyordu. Öğlen bir sularında bağırış sesleriyle uyandı ve hemen dışarı koştu.

Zhang Jiyuan iri bir atla çıkagelmişti, atın eyerinde bir şey taşıyordu. Atın ön kısmı kanlanmıştı; hayvan ürkek davranıyor, öküz arabasına yaklaşmaktan çekiniyordu. Köpekler koşarak geldiler ve atla binicisinin etrafını sarıp kuyruklarını salladılar. Uykulu gözlerini ovuşturan Chen hayretle eyerin üzerinde yaralı bir tay olduğunu fark etti. İri atı yatıştırmak için koşup yularını tuttu. Acı içindeki tay başını kaldırdı, boynundaki ve bağrındaki yaralardan akan kan eyeri ve gözleri korkuyla büyümüş olan atı lekeledi. At horuldanıp toprağı eşeledi. Eyerin arkasında atın çıplak sırtına binmiş olan Zhang, kanlı tayın yere düşüp iri atı ürküteceğinden korktuğu için attan inmekte zorlanıyordu. Chen tayın ön bacaklarını tuttu. Zhang ayağını güçlükle üzengiden çıkarıp attan indi ve yere kapaklanmasına ramak kaldı.

Atın iki yanında durduktan sonra tayı kaldırıp yavaşça yere bıraktılar. İri at döndü ve yerdeki taya üzüntüyle baktı. Artık başını kaldıramayan tayın elinden onlara güzelim iri gözleriyle bakmaktan başka bir şey gelmiyordu. Acıyla inledikten sonra ön toynaklarını toprağa bastırıp doğrulmaya yeltendi, yararı yoktu ama.

"Onu kurtarabilir miyiz?" diye sordu Chen.

"Batu yaralarına baktı ve iflah olmayacağını söyledi. Uzun zamandır et yemedik. Öldürelim. Laasurung yaralı başka bir tayı Bilge'ye gönderdi."

Chen'in kalbi tekledi. Elini yüzünü yıkaması için Zhang'e bir leğen su getirdi. "Sürüye bir saldırı mı düzenlendi yoksa? Çok kayıp var mı?"

Zhang'in suratı asıldı ve, "Sorma" dedi, "kurtlar dün iki atı öldürüp yediler, birini de yaraladılar. Laasurung'un durumu daha da kötü, kurtlar beş altı atını öldürdüler. Diğer sürüler hakkında bilgim yok, ama eminim onlar da kayıp vermişlerdir. Birlik başkanları onlara bakmaya gittiler."

"Kurt sürüsünün dün gece kampı çevirip sabaha kadar uluduğunu biliyorum" dedi Chen. "Fakat burada olduklarına göre, atlara nasıl saldırdılar?"

"Bunu planladılar: Dört cepheden saldırdılar, birbirlerini kolladılar. Bir taraftan saldırıyormuş gibi yapıp başka taraftan büyük saldırıya geçtiler; ilerleyebildiklerinde ilerlediler, ilerleyemediklerinde hem başı hem de kuyruğu, ya da hem doğuyu hem de batıyı koruyamayalım diye bizi oyaladılar. Güçlerini birleştirip dalga dalga saldırmaktan çok daha ölümcül bir strateji izlediler." Zhang ellerini yıkamayı bitirdikten sonra, "Tayı bir an önce öldürelim" dedi. "Ölürse kanını akıtamayız, kanı pıhtılaşmış at eti lezzetli olmaz."

"At çobanlarının kurda herkesten çok benzediğini söyleyenler haklıymış. Gerçek bir at çobanı olmuşsun, onlar gibi konuşuyorsun; biraz eski bozkır savaşçılarının ilkel vahşetiyle." Pirinç saplı bıçağını Zhang'e uzatıp, "Sen yap. Bu kadar güzel bir tayı öldürmeye gönlüm razı olmaz."

"Bu tayı kurtlar öldürdü" dedi Zhang, "insanlar değil. Bunun insan doğasıyla falan ilgisi yok. Ben yaparım. Ama o kadarını yaparım. Gerisini sen yapacaksın, derisini yüzeceksin, iç organlarını çıkarıp eti keseceksin. Anlaştık mı?"

"Anlaştık."

Zhang bıçağı aldı, ayağını tayın göğsüne bastırıp başını yere bastırdı. Bozkır geleneğini uygulayarak tayın gözlerinin Tengri'ye bakmasını bekledikten sonra bıçağı boynuna saplayıp şah damarını kesti. Hayvanın fışkıracak kadar kanı kalmamıştı, yavaşça yere damladı. Zhang kesilmiş bir koyunu seyreder gibi tayın can çekişip sonunda ölmesini seyretti.

"Geçen gün de bir tane öldürdüm" dedi Zhang, "ama bunun kadar iri ve etli değildi. Biz at çobanları at etinden ikişer dürüm yedik. Tay eti yumuşaktır ve güzel kokar, fakat çobanlar tay etini sadece yaz aylarında, yiyecek başka bir şey olmadığında yerler. Binlerce yıl sonra tay bozkırın lezzetlerinden birine dönüştü." Zhang ellerini bir kez daha yıkadıktan sonra Chen'in atın derisini

yüzüşünü seyretmek üzere su arabasının dingiline oturdu.

Chen tayın derisinin altındaki yumuşak eti görmekten memnuniyet duydu. İrice bir taydı, yetişkin bir koyun büyüklüğünde neredeyse. "Bir aydır et yemiyorum, tadını unuttum" dedi. "Aslında, ben etsiz de gayet iyi idare ediyorum. Yavru için kaygılanıyorum. Yakında et yemezse kurttan çok koyuna benzeyecek. Bir gün kuzu gibi meleyeceğinden korkuyorum."

"Bu yılın ilk doğan tayıydı, annesi de babası da iri hayvanlar. Etten memnun kalırsan birkaç gün sonra sana bir tane daha getiririm. Yaz mevsimi atlar için ölüm mevsimidir. Kısraklar doğururlar ve kurtlar tayların peşine düşmeye bayılırlar. Kurtlar birkaç günde bir sürüden mutlaka bir iki tay kaparlar, hiçbir şey onları engelleyemez. Kısraklar her sürüye yüz elli kadar tay katarlar. Ot besleyicidir ve kısrakların bol sütü olur, bu yüzden de taylar çabuk büyürler. Sağa sola koşturup durdukları için aygırlar ve kısraklar onlarla sürekli ilgilenemezler."

Chen baltayı alıp tayın başında, bağırında ve boynunda kurt ısırığıyla oluşmuş yaralı bölgeleri kestikten sonra küçük parçalara ayırdı. Chen'in ve tayın etrafını sarmış altı köpeğin kuyrukları sonbahar rüzgârında sazlar gibi sallanıyorlardı. Erlang hariç... Chen'i seyredip eti nasıl pay edeceğini seyrederken kuyruğu süngü gibi dümdüzdü. Günlerdir taze et yememiş olan kurt yavrusu sabırsızlıkla dönüp duruyor, köpek gibi sesler çıkarıyordu.

Etler ve kemikler her zamanki gibi üç büyük, üç de küçük porsiyona ayrıldı. Chen, Erlang'a yarım baş ile yarım boyun verdi ve hayvan kuyruğunu sallayarak payının tadını çıkarmak üzere öküz arabasının altına götürdü. Sarı, Yir ve üç yavru da paylarını alıp gölgeye ya da bir sonraki çadıra gittiler. Chen köpeklerin uzaklaşmasını bekledikten sonra seçme göğüs etini ve kemikleri doğrayıp yavrunun çanağını yarısına kadar doldurdu. Tayın kalan kanını kemiklerin üzerine döktükten sonra "Küçük Kurt, Küçük Kurt, yemek zamanı" diye seslenerek yavruya doğru gitti.

Yavrunun ensesi kalınlaşıp güçlenmişti. Taze ve kanlı eti görünce zincirini öyle bir çekti ki, bayır yukarı araba çeken bir öküzü andırdı. Salyaları akıyordu. Chen çanağı yavrunun önüne koyar koymaz yavru ete canlı bir atın etinden parçalar koparır gibi saldırdı. Uzaklaşması için Chen'e hırladı. Chen tayı parçalamaya döndü. Kemikleri kırıp taze eti keserken gözünün ucuyla yavruyu izliyordu. Genç kurt eti deli gibi yiyor, fakat bir yandan da insanları ve köpekleri kolluyordu. Bedeni yay gibi bükülmüştü, gerekirse taze eti çukuruna indirmeye hazırdı.

"Siz at çobanları kurtlarla baş etmenin bir yolunu bulamadınız mı?"

"Neredeyse iki yıldır at çobanlığı yapıyorum ve bozkır hayvancılığının en zayıf halkasını atların oluşturduğunu düşünüyorum. Her sürüde dört yüz-beş yüz at olduğu halde sürü başına sadece iki çoban düşüyor. Her sürüye dahil edilen öğrencilere rağmen bu yeterli olmuyor. İki üç kişi vardiyalı olarak çalışırlar, bu da sürünün başında her zaman tek kişi bulunması demek. Bu şekilde nasıl baş edeceksin kurtlarla?"

"Neden sürü başına düşen çoban sayısını artırmıyorlar?"

"At çobanları bozkırın pilotlarıdırlar. Bir at çobanı eğitmek uzun zaman alır. Kimse atların başına deneyimsiz bir çoban vermek istemez. Deneyimsiz bir çobanın bir yılda sürünün yarısını yitirmesi işten bile değildir. Ak saçlı fırtına bastırdığında sıcaklık sıfırın altında otuz-kırk dereceye düşer ve atları toplamak bütün bir gece sürebilir. Dikkat etmezsen soğuk ısırmasından ayak parmaklarını yitirebilirsin. Yaz aylarında sivrisinekler çobanların ve atlarının kanını emip kuruturlar. At çobanlarının çoğu sekiz on yıl sonra çobanlığı bırakırlar; ya başka bir iş yaparlar ya da sakatlık yüzünden çalışmayı bütünüyle bırakmak zorunda kalırlar. İki yıl önce başlayan dört öğrenci at çobanından devam eden bir ben kaldım. Yeterince at çobanı yok."

"Bir at sürüsü neden kaçar, öldürülmeyi ister gibi?"

"Pek çok nedeni var. Her şeyden önce, kışın soğuk olduğu için koşmaya ihtiyaç duyarlar. Sonra baharda, tüy dökmek için terlemeleri gerekir, bu yüzden koşarlar. Yazın sivrisineklerden kaçmak için rüzgâra karşı koşarlar. Sonbaharda inekler ve koyunlarla iyi otlaklar için rekabet ederler, bu yüzden belli etmeden kaçarlar. Fakat en çok kurtlardan kaçmak için koşarlar. Yıl boyunca canlarını kurtarmak için koşarlar. Köpekler çok fazla ve çok hızlı yer değiştirdikleri için at sürüleriyle kalmazlar. Bu yüzden at çobanları ürkek bir at sürüsüne tek başına, köpeklerin yardımı olmaksızın bakmak zorunda kalır. Nasıl yapacak bunu? Aysız gecelerde, kurtlar sık sık at avlamaya inerler. Sayıları fazla değilse at çobanı onları aygır atların yardımıyla savuşturabilir. Fakat sürü büyükse atlar panikler ve yenilgiye uğramış bir ordu gibi kaçmaya başlarlar. Bu gibi durumlarda at çobanının ya da aygırların yapabileceği bir şey yoktur.

"Artık Cengiz Han'ın süvarilerinin nasıl bu kadar hızlı hareket edebildiklerini biliyorum" diye devam etti Zhang. "Atları kurtlar tarafından her gece koşmaya zorlandıkları için uzun mesafele-

ri hızlı ve güçlü alabiliyorlardı. Atlarla kurtlar arasındaki amansız, trajik mücadeleye sıklıkla tanık oldum. Kurtlar geceleri acımasızca saldırırlar ve saldırıyı aralıksız sürdürüp atlara dinlenme olanağı tanımazlar. Geride kalan yaşlı, hasta, ağır ve küçük atlar, taylar ve gebe kısraklar kuşatılıp canlı canlı yenirler. Canını kurtarmak için koşan bir atın hazin görüntüsünü tahayyül edemezsin. Köpürmüş ağızlarıyla ve terden ıslanmış bir vaziyette durmadan koşarlar. Bazıları kaçmak için bütün gücünü kullanır, durup yere uzandıkları anda ölürler. Ölümüne koşarlar, kelimenin tam anlamıyla. Hızlı olanlar fırsat bulunca durup biraz otlanırlar. O kadar açtırlar ki, kuru sazları bile yerler. Susuzluktan ne bulurlarsa içerler, pis ya da inek veya koyun idrarına bulaşmış suyu bile. Güç, dayanıklılık, sindirim, bağışıklık sistemi, sıcağa ve soğuğa dayanma yeteneği söz konusu olduğunda Moğol atlarının üstüne yoktur. Fakat bu niteliklerinin kurtların hızı ve pençeleri yüzünden zorla geliştirildiğini sadece at çobanları bilirler."

Zhang'in açıklamalarından büyülenmiş olan Chen tay etini ve kemikleri içeri götürüp tayın derisini çadırın çatısına astı. "Bir yıl at çobanlığı yaptın, artık uzman sayılırsın" dedi. "Daha fazlasını duymak istiyorum. Sıcak burası. İçeri girelim. Ben etleri doldurup sararken sen anlatırsın."

Çadıra girdiler. Chen yeşil soğan doğradı, hamur açtı, eti kıydı ve at çobanlarının arasında çok revaçta olan etli dürümden yapmak üzere biber yağı ısıttı.

Zhang soğuk çayını yudumlayıp devam etti: "Sürekli atları düşünüyorum. Bana kalırsa, Moğol atlarının dayanıklı ve güçlü olmalarının nedeni kurtlardı; bu da Hun, Türk ve Moğol süvarilerini yarattı."

"Tarih kitaplarına göre" dedi Chen, "eski Moğol bozkırında insandan çok at vardı. Moğollar savaşa giderken her süvari yanına beş altı at alır, onlara sırayla biner, bu sayede günde beş yüz kilometre yol kat edebilirlerdi. Ani baskın düzenlemekte uzmanlaşmış motorize bir orduydular. O kadar çok atları vardı ki yaralı atları askerleri beslemekte kullanırlardı. At eti yer, at kanı içer, birlikler için erzak taşıma zahmetine girmezlerdi."

Zhang güldü. "Doğru. Bir keresinde Quanrong'lardan, Hun'lardan, Tungus'lardan, Türklerden, günümüz Moğollarına kadar burada savaşmış bütün bozkır kavimlerinin kurtların sırlarını anlayıp onlara değer verdiklerini söylediğini hatırlıyorum. Bu bana giderek daha mantıklı geliyor. Kurtlar Moğollara şiddet dolu savaşçı doğalarını, karmaşık savaş bilgilerini ve en iyi savaş at-

larını verdiler. Moğollar bu üç askeri avantaj sayesinde büyük fetihler yaptılar."

Chen hamuru açarken devam etti: "Savaşı kavrayan Moğol atlarını kurtların eğittiğini çözerek önemli bir keşifte bulundun. Moğolların bu denli cesur ve vahşi olmanın yanı sıra askeri strateji konusunda da çok bilgili olmalarının tek nedeninin kurt totemi olduğunu sanırdım. Oysa kurtlar bilmeden de olsa Moğol süvarileri için dünya çapında savaş atları eğitiyorlardı. Olağanüstü kişilik ve bilgi sahibi insanlar için kanat gibiydi o harikulade atlar. Etkilendim! Zamanını boşa geçirmemişsin burada."

Zhang gülümsedi. "Her şeyi gerçek bir kurt hayranının etkisine borçluyum. Son iki yıl boyunca tarih kitaplarından öğrendiklerini benimle paylaştın, ben de sana borcumu yaşayarak elde edilmiş bilgiyle ödüyorum."

Chen güldü. "Bu adil bir takas. Fakat kafamı kurcalayan bir şey daha var. Kurtlar tayları nasıl öldürürler?"

"Bunun için pek çok yöntemleri var. Ne zaman sürüyü otların yüksek olduğu ya da karmaşık bir bölgeye götürsek tetikte olurum. Kurtlar kertenkele gibi sürünebilirler. Başlarını kaldırmadan avlarının yerini koku ve sesle saptayabilirler. Kısraklar bazen taylarını alçak bir sesle çağırırlar, bu da santim santim sokulmakta olan kurtlara tayların yerini belli eder. Ortalıkta aygır yoksa kurt tayın üzerine atılır ve boynundan ısırdıktan sonra işini bitirmek için onu sürükleyerek izbe bir yere götürür. Fakat kısrak ya da aygır tarafından görülürse hemen kaçar ve ölü tayı beraberinde götüremeyecek olan sürü uzaklaşınca kalanını yemek için döner.

"En kurnaz kurtlar tayları tuzağa düşürmekte özellikle beceriklidirler. Annesinin yanında duran bir tay gördüklerinde otların yüksek olduğu bir yere sürünüp sırtüstü yatar ve pençelerini havaya kaldırıp ileri geri sallarlar. Uzaktan etrafına bakınan bir tavşanın kulaklarını andırır, kurt ya da köpekle hiç ilgisi yoktur. Toy taylar doğal olarak meraklıdırlar, bu yüzden kendilerinden daha küçük bir şey görmek için koşarlar. Kısrak tayın yanından ayrılmasına engel olamadan kurt dişlerini tayın boynuna geçirir."

"Bazen kurtların hayvan değil de şeytan olduklarını düşünüyorum" dedi Chen.

Zhang ona katıldı. "Haklısın, öyleler. Atlar gündüzleri otlağa yayılırlar, bunun bizim işimizi ne kadar güçleştirdiğini düşün. Gece olduğunda kurtlar çıldırır, rastgele saldırıp hayvanları kaparlar. Bunu yapamazlarsa sürü halinde saldırırlar. Aygır atlar toynakları

ve dişleriyle çarpışarak sürünün içindeki kısrakları ve tayları korumaya çalışırlar. Orta büyüklükte bir kurt sürüsü için bir düzine kadar iri aygırın oluşturduğu savunma hattını yarmak güçtür. Fakat hava kötü ve kurtlar açsa, aygırların hiç şansı yoktur. O zaman bizden sürüyü tüfek ve el feneriyle korumamız beklenir. Başaramazsak, kurtlar sürüye dalıp tayları öldürürler. O arada kurt yavruları büyümüş, et ihtiyacı büyük ölçüde artmış olur. Ceylan ya da dağsıçanı avlayamazlarsa taylara odaklanırlar."

"Her yıl kaç tay yitirilir?"

Zhang bir süre düşündü. "Geçen yıl Batu ile baktığımız sürüde yüz on tay vardı, fakat bu yaz elimizde sadece kırk tay kaldı. Yetmiş tanesi kurtlar tarafından öldürülmüş ya da yenmiş. Yüzde altmışlık bir kayıp söz konusu, fakat aslında en iyi kayıtlar birlik tarafından tutuluyor. Dördüncü Bölüm'de geçen yıldan sadece bir düzine kadar tay kalmış, yüzde seksenini yitirmişler. Bir keresinde Uljii'ye her yıl otlakta verilen kayıpların ortalamasını sordum, genellikle yüzde yetmiş oranında olduğunu söyledi."

"Bu yüksek bir ölüm oranı. Çobanların kurtlardan bu denli nefret etmesine şaşmamak gerek."

Zhang, Chen'e dürümleri hazırlamakta yardım etmek için ellerini yıkadı. "Fakat ne kadar yorulursak yorulalım, iş ne kadar zor olursa olsun, onlarsız yapamayız" diye devam etti. "Batu kurtlar olmazsa atların kalitesinin düşeceğini, şişmanlayıp tembelleşecekleri için koşamayacaklarını söylüyor. Moğol atları kısa boyludur zaten, hızlarını ve dayanma güçlerini yitirirlerse ordu onları savaş atı olarak kullanmayacağı için fazla para etmeyeceklerdir. Bir de, kurtlar olmazsa sürü çok hızlı büyüyecektir. Düşünsene, her sürüye her yıl yüzden fazla tay ekleniyor, hepsinin yaşayacağını varsayarsak bu yılda yüzde otuz oranında bir büyüme demektir. Her yıl doğum yapmaya hazır yeni kısraklar olacak, bu da büyüme hızını daha da artıracaktır. Üç dört yıl zarfında sürüdeki at sayısı ikiye katlanacaktır. Olağan koşullarda sadece dört beş yaşındaki atları satar, daha genç olanları tutarız. Uljii fareler ve tavşanlar dışında hiçbir canlı türünün otlağa atlar kadar zarar vermediğini söylüyor. Bir Moğol atı, birkaç ineği, hatta yüz koyunu beslemeye yetecek kadar ot tüketir. Çobanlar atlar yüzünden koyunların beslenemediğinden şikâyet ederler. At sürüsünün büyüme hızını denetleyemezsek birkaç yıl sonra ineklere ve koyunlara ot kalmaz ve Olonbulag çöle döner."

Chen elindeki oklavayla doğrama tahtasına vurup, "Öyleyse çobanlar sürülerinin çoğalmasını kurtlar sayesinde denetliyor,

böylece atların kalitesini yükseltiyor ya da muhafaza ediyorlar, öyle değil mi?"

"Evet. Bozkır diyalektik materyalizmin en iyi uygulandığı yer. Ayrıca, bir uçtan ötekine gitmeyi seven Han Çinlilerinin aksine, 'orta yol' bulmakta da başarılı. Biz doğu rüzgârının batı rüzgârından daha güçlü esmesini destekleriz, ya da tersi. Fakat burada çelişkileri dengeyi sağlamak için kullanırlar ve bir taşla iki kuş vururlar."

"Fakat bu tür denetimli bir dengede acımasız bir yan var" dedi Chen. "Baharda at çobanları yüz, hatta iki yüz kurt yavrusunu çalıp öldürdüler, fakat kurtların köklerini kurutmadılar. Yaz gelince roller değişti; kurtlar tayları öldürmeye başladılar. Siz at çobanları hepsini almalarına izin vermediğiniz için yüzde seksenini yok ettiler. Bu denetimli dengenin bedeli nehir gibi akan kan. At çobanları sürekli tetikte ve çatışmaya hazır olmak zorundalar. Bu tür bir 'orta yol' Han Çinlilerinin 'orta yöre' kavramından çok daha hırçın ve gerçekçi."

"Bugünlerde bütün görevliler tarım bölgesinden geliyorlar" dedi Zhang. "Bozkır yaşamı hakkında hiçbir şey bilmiyorlar. Umursadıkları tek şey, nicelik, nicelik, nicelik. Sonunda, sabit fikirlilikleri yüzünden, her şeyi yitirecekler. Kurtlar tükenecek, Moğol atlarına talep bitecek, İç Moğolistan bozkırını kaplayan sarı kumdan başka bir şey kalmayacak. İnekler ve koyunlar açlıktan ölecekler ve hepimiz Beijing'e döneceğiz."

"Keşke. Tarihe göre, Beijing Moğol ordusu tarafından birkaç kez istila edilmiş, hatta başkent yapılmıştı. Kent artık atları bile savuşturamazken binlerce kez daha güçlü olan sarı kum belasını nasıl savuşturacak?"

"O konuda yapılabilecek bir şey yok" dedi Zhang. "Milyonlarca köylü çok sayıda çocuk yapıp toprağı ıslah ediyor. Her yıl bir eyaleti doldurmaya yetecek kadar nüfus doğuyor. Bu insanların bozkıra gelmelerini kim engelleyecek?"

Chen iç geçirdi. "Kimse, ben de bu yüzden kaygılanıyorum zaten."

"Ben Quanrong'lara ve Hun'lara sempati duyarım, ikisi de muhteşem ırklardır. Kurt totemini onlar yarattı ve gelenek hâlâ sürmekte."

"Kurt totemi Han-Konfüçyus düşünce sisteminden çok daha eski bir hadise" dedi Chen, "doğal devamlılığı ve dirimselliği çok daha büyük. Konfüçyus düşünce sisteminin temel fikirleri, örneğin üç büyük rehber ve beş sabit erdem, eskiyip çürümüş; fakat

kurt totteminin ana ruhu, bize dünyanın en uygar ırklarından geçtiği için, hâlâ genç ve güçlü. İnsanlığın gerçekten değerli ruhani miraslarından biri olarak addedilmesi gerekir. Ulusal kişiliğimizden Konfüçyus düşünce sisteminin çürümüş yerlerini kesip attıktan sonra yerine bir kurt totem fidanı ekebilsek Çin için bir umut ışığı belirir belki. Konfüçyus düşünce sisteminin barışseverlik, eğitim ve kendini öğrenime adama gibi değerleriyle harmanlanabilir. Kurt toteminin yazılı kayıtlara pek geçmemiş ruhani bir sistem olması üzüntü verici. Bozkır ırkının en büyük zayıflığı yazılı kültürdeki cehaleti. Çin Konfüçyus düşünürleri ve tarihçileri, bozkır ırklarıyla binlerce yıldır temas halinde olmalarına rağmen, kurt totemi kültürünü kaydetmekle ilgilenmediler. Kurtlara büyük nefret duyan Konfüçyus düşünürleri tarih kitaplarından kurtlarla ilgili her şeyi bilhassa çıkarmış olabilirler mi? Çin tarih kitaplarında kurtlarla ilgili bir şey okuduğunda samanlıkta iğne bulmuş gibi oluyorsun. Yanımızda getirdiğimiz iki kitap yetmez, eve döndüğümüzde başka kitaplar bulmalıyız."

Zhang ateşe biraz tezek ekledi. "Akrabalarımdan biri toplatılmış kitapların yığınlar halinde beklediği bir kâğıt fabrikasında yönetici. İşçiler sigaralarını hamur haline getirilmeyi bekleyen geleneksel el dikimi ciltlerin sayfalarıyla sarıyorlar. Kitap seven biri klasikleri sigarayla rahatlıkla takas edebilir. Ben at çobanı olarak ayda yetmiş yuan kazanıyorum, ki fena sayılmaz, paramı o kitaplarla takas etmek üzere sigara almaya seve seve yatırırım. Fakat ulus devlet olduğumuzdan beri hükümet halkı kurt öldürmeye teşvik etti. Bunu yapanlar bozkırın yeni kahramanlarına dönüştüler. Moğol gençliğinin, özellikle eğitimleri ilkokul seviyesiyle sınırlı olan at ve koyun çobanlarının kurt toteminden habersiz büyüyecekleri günler yakın. O zaman bütün bunların yararı ne?"

Chen tencerenin kapağını kaldırdı. "Gerçek bilimsel araştırmanın özünde merak ve ilgi yatar" dedi, "bir şeyin yararlı olup olmadığı değil. Hem, başta anlamadığın şeyin ne olduğunu bir şekilde çözebilmişsen, bir şeyin yararsız olduğunu söyleyemezsin." Chen buharı tüten etli dürümleri tencereden çıkardı. Bir tane alıp soğuması için bir elinden ötekine geçirdikten sonra bir ısırık aldı. "Leziz" dedi. "Bir daha bir tay yaralandığında onu eve getir."

"Diğer üç çadır da istiyor, sıraya sokmak zorundayız."

"Hiç olmazsa kurtların ısırdığı parçaları getir, onlarla yavruyu besleriz." İki arkadaş bir tencere dolusu dürümün neredeyse tamamını yedikten sonra tıka basa doymuş olan Chen ayağa kalktı. "Kurtların sayesinde kaç kez karnımızı doyurduk bilmiyorum"

dedi. "Hadi gidip yavruya 'dürüm parçaları atmaca' oynayalım."

Dürümlerin soğumasını bekledikten sonra birer tane alıp genç kurdu ziyaret etmek için çadırdan çıktılar.

"Küçük Kurt, Küçük Kurt, yemek zamanı" diye seslendi Chen. İki dürüm yavaşça kurdun başının üstüne düştü ve kurt kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırıp çukura girdi. Sarı ile Yir hemen etli dürümleri midelerine indirdiler. Chen bir kahkaha atıp, "Aptalız biz" dedi. "Ömründe etli dürüm görmedi, iyi bir şey olduğunu nereden bilecek? Kurtlar yapı itibariyle güvensizdirler. Bana bile güvenmiyor. Moğol çocukları buradan her geçtiklerinde ona taş attıklarına göre başına düşenin iki taş parçası olduğunu düşünmüş olmalı."

Zhang çukura yürüdü. "Ne kadar sevimli" dedi gülümseyerek. "Onu alıp oynamaya can atıyorum."

"Sadece Yang Ke ve benimle oynar" dedi Chen. "Onu sadece biz kucağımıza alabiliriz. Gao Jianzhong ona dokunamıyor bile, ısıracağından korkuyor. Sen de deneme bence."

Zhang çukura yakınlaşmak için yere çömeldi. "Küçük Kurt, sana at eti getirenin ben olduğumu unutma. Seni besleyen bir dostunu unutmazsın, değil mi?" Birkaç kez daha seslendi, fakat yavru dişlerini gösterip çukurdan çıkmayı reddetti. Zhang zincirini çekmeye yeltenince yavru ağzını açıp ısırmaya hazır bir vaziyette çukurdan fırladı. Zhang öyle bir geri çekildi ki sırtüstü devrildi. Chen yavruyu durdurmak için kolunu boynuna doladı, başını okşayıp onu yatıştırmaya çalıştı.

Zhang ayağa kalkıp eliyle üzerine bulaşmış toprağı süpürdü. "Fena değil. Hâlâ vahşi bir kurt kadar azgın. Köpekleşirse hiç hoş olmaz. Bir daha geldiğimde ona biraz daha at eti getireceğim."

Chen, Zhang'e küçük kurdun ulumalarının sürünün başına açabileceği dertlerden söz etti. Zhang, *Deniz Kurdu*'nu iade edip, *Dünya Tarihi*'ni aldı. "Deneyimim bana kurt sürüsünün bu gece geleceğini söylüyor, onun için çok dikkatli ol, yavruyu almalarına izin verme. Patlayıcılardan ödleri patlar, koyun sürüsüne dalarlarsa birkaç tane havaifişek salla. Sana geçen sefer verdiklerimin kuru olduklarından emin ol."

"Yang Ke onları yağlı kâğıda sarıp sandığa yerleştirdi, kuru olsalar gerek. Birkaç gün önce göçmenlerle kavgaya tutuştu ve üç tanesini yaktı. Ödleri patladı."

Zhang Jiyuan atına binip sürüsünün bulunduğu otlağın yolunu tuttu.

26

Akşam yemeğinden sonra, Bilge'nin çadırından çıkan Bao Shungui, Chen'in çadırına geldi ve Chen ile Yang'e altı pille çalışan büyük bir el feneri verdi; genellikle sadece at çobanlarında bulunan bir silah ve aygıt. Armağanla birlikte özel bir görev de gelmişti: "Kurtlar koyunlara yaklaşırsa el fenerini yakın; havaifişek kullanacağınıza köpekleri üzerlerine salın. Çevredekilere ışığınızı görür görmez köpekleriyle birlikte buraya koşmalarını tembihledim."

"Bu küçük kurdu büyütmenin yararlı olabileceğini düşünmemiştim" dedi Bao gülümseyerek. "Annesi ve sürünün diğer fertleri bu gece gelirlerse, yedi sekiz kurt öldürebiliriz. Kendi yavrularından birini yem olarak kullanarak kurtları buraya çekmek büyük bir fırsat. Bu kez roller değişecek. Siz ikiniz dikkatli olun. Bu fenerin ışığı insanı birkaç dakikalığına kör edebilir, kurtları ise daha da uzun. Her ihtimale karşı küreklerinizi ve sopalarınızı da hazır edin."

Chen ile Yang ona dikkatli olmayı vaat ettikten sonra, Bao diğer çadırlara iletmeleri için bazı talimatlar verdi. Tüfeklerini ateşlemeyeceklerdi, çünkü bu kurtları kaçıracağı gibi insanlardan ya da hayvanlardan birinin yaralanmasına neden olabilirdi.

Kurtları çekmek için kendi yavrularından birini kullanma fikri, her ne kadar sonuçları, henüz denenmediği için, kestirilemese de, bozkır çobanlarını heyecanlandırmıştı. Kurtlara duydukları büyük nefretten ötürü Chen ile Yang'i artık ziyaret etmeyen birkaç genç, arazinin yapısını ölçmeye geldiler. Bu yeni av stratejisi ilgilerini çekmişe benziyordu. "Dişi kurtlar yavrularına o kadar düşkündürler ki" dedi koyun çobanlarından biri, "yavrulardan birinin burada olduğunu biliyorlarsa mutlaka gelirler. Her gece geldiklerini görmek isterim, böylece her gün kurt öldürmüş oluruz."

"Kurtlar aynı oyuna iki kez gelmezler" dedi at çobanlarından biri.

"Ya sürü halinde saldırırlarsa?" dedi koyun çobanlarından biri.

"Köpeklerimiz sayıca onlardan fazla" dedi at çobanı. "Bu da yetmezse, biz de el fenerlerimiz ve nidalarımızla katılırız. Ateş eder, havaifişek patlatırız."

Çobanlar gittikten sonra Chen ile Yang derin bir suçluluk duygusuyla yavrunun yanındaki keçe halının üzerine oturdular. "Bu gaddarlık" dedi Yang. "Anne kurdu çekmeyi başarırsak bu inini yağmaladıktan sonra şimdi de onu öldürmek için anne sevgisini istismar etmek demektir. Bunun pişmanlığını ömrümüzün sonuna dek taşırız."

"Yavru büyütmeye kalkmakla hata mı ettik acaba?" dedi Chen başını öne eğerek. "Bu yavru için altı yavru canından oldu, kim bilir kaç can daha verilecek. Artık vazgeçemem ama. Bilimsel araştırma kasaplık gibidir bazen. Halka önderlik etmeye çalışan Bilge için çok zor, üzerinde çok baskı var. At sürüsünün katledilmesi üzüntüsünü yaşadıktan sonra kurtları öldürmek zorunda kalmanın acısını yaşadı. Fakat bozkırın ve halkın iyiliği için ve birbirine bağımlı ilişkilerin dengesini korumak adına ne gerekiyorsa yapmak zorunda. Keşke Tengri'den anne kurtların bu gece gelmemelerini isteyebilsem, ne bu gece ne de yarın gece. Tuzağa düşecekler. Bana biraz daha zaman tanı Tengri, biraz daha büyüdükten sonra yavruyu annesine iade edeceğim."

O gece Bilge savaş hazırlığını denetlemeye geldi. Öğrencilerle oturup sessizce piposunu tüttürdü. "Birkaç gün sonra sivrisinek saldırısı başladığında atlar acı çekecek" dedi yavaşça, onları teselli eder gibi. "Kurtlara göz yumarsak bu yıl elimizde yeterince küçük at kalmayacak; yummazsak Tengri hoşnut olmayacak."

"Anne kurt bu gece gelir mi sence, Baba?" diye sordu Yang Ke.

"Kesin bir şey söylemek güç. Yavruyu kullanarak anneyi çekme fikri kadar acımasız bir şeyi ne gördüm, ne de duydum. Fakat Yönetici Bao bize yavrunun yem olarak kullanılmasını emrediyor. O kadar çok tay öldü ki öfkelerinin dinmesi için onun ve at çobanlarının birkaç kurt öldürmesine göz yummak zorundayız."

Yaşlı adam gitti. Koyunların geviş getirme sesi ve kovmaya çalıştıkları sivrisineklerin kulaklarındaki vızıltısı dışında sessizdi bozkır. İlk sivrisinek sürüsü sessizce gelmişti, tantanasız; fakat bu keşif amaçlı küçük bir hava filosuydu sadece; ağır bombardıman uçakları belirmemişti henüz.

Öğrenciler yatmadan önce bir süre daha alçak sesle sohbet et-

tiler. Yatağa ilk Chen gitti, Yang fosforlu kol saatine bakarak ve el fenerini kavrayarak bir süre nöbet tuttu, boynuna içine havaifişeklerini koyduğu kitap torbasını asmıştı.

At etini yedikten sonra yavru beklentiyle ağılın kenarına oturdu. Zincirini germiş, kulaklarını dikmiş, duymayı özlediği seslere odaklanmıştı. Parıldayan gözleriyle dağ sırtlarını deliyor, annesinin babasının özlemini çeken öksüz bir çocuk kadar üzgün görünüyordu.

Ulumalar gece yarısından hemen sonra başladı, kurtlar müthiş bir yaygara koparıyorlardı; üç yandan düşmanı yıldırmayı amaçlayan kesintisiz ulumalar. Köpekler hemen yüksek havlamalarla karşılık verdiler. Ulumalar kesildi fakat köpekler susar susmaz tekrar başladı, bu kez daha da şiddetli. Birkaç turdan sonra köpekler aralıklı olarak havlamaya başladılar; yakın bir tehlike söz konusu değilmiş ve seslerini gerçek savaşa saklamak istermiş gibi.

Chen Zhen ile Yang Ke hızla solgun yıldız ışığında yavruyu izlemeye gittiler. Ağılın etrafında heyecanla dönerken zinciri takırdıyordu. Ulumaları taklit etmeye çalıştığında köpeklerin havlamaları sesini bastırdı. Erlang, Sarı ve Yir yakında olduğu için bu kez köpek gibi havlamaya başladı. Havlamayla uluma arasında kalmıştı, sesini bulamıyordu. Köpekler Erlang'ın önderliğinde koyun sürüsünün kuzeybatı kenarında bir aşağı bir yukarı geziniyor, düşmanın yerini saptamış gibi sürekli havlıyorlardı. Bir süre sonra o taraftan kurt ulumaları duyuldu, Chen'in sürüsüne çok yakın gibiydi. Kurt sürüsü Chen'in çadırının arkasındaki tepede toplanıyor gibiydi. Diğer birimlerin köpekleri bir süre sonra havlamayı kestiler. "Büyük güç buraya, yavrunun bulunduğu yere odaklanmış" dedi Chen yavaşça, dudakları titreyerek. "Kurtlar asla unutmaz."

Korkmaya başlayan Yang el fenerini sıkıca kavrayıp kendini rahatlatmak için kitap torbasının içindeki havaifişeklere dokundu. "Saldırıyı bize yöneltirlerse hiç tereddüt etmeyeceğim. Havaifişeklerini sürünün üzerine fırlatıp el fenerinin ışığını üzerlerine tutacağım."

Köpekler sonunda havlamayı kestiler. Chen, Yang'e, "Yere yat ve yavruyu izle. Uluyacak" diye fısıldadı.

Köpeklerin havlamaları kesildikten sonra yavru yabandan gelen ulumaları dinlemeye başladı. Göğsünü öne çıkarıp kulaklarını diktikten sonra gözlerini kapattı. Sesi taklit etmeyi denemeden önce iyice dinlemişti. Ulumalar ona yönelikti. Kaynağını bul-

mak için başını umutsuzca sesin geldiği tarafa çevirdi. Ulumalar üç ayrı yönden geldiği için ağılının içinde koşmaya başladı.

Bütün dikkatiyle dinleyen Chen o geceki ulumalarda bir farklılık saptadı. Bir gece önce daha organize ve insanları yıldırmaya yönelikken, şimdi çeşitlilik gösteriyordu; kimi alçak, kimi yüksek, kimi sorgular gibi, kimi sınar gibi, hatta belki anne kurdun yavrusuna seslenişi gibi. Chen ürperdi dinlerken.

Anne kurdun yavru sevgisine dair pek çok hikâye vardı. Yavrularına avlanmayı öğretmek için göz korkutucu koşullarda canlı bir kuzu çalardı; inindeki yavrularını korumak için avcılarla ölümüne dövüşürdü; yavruların güvenliği için onları her gece başka bir yere taşırdı; onları beslemek için karnını tıka basa doyurur, sonra yediklerini yavruları için kusardı. Ayrıca, sürünün menfaati için, yavrularını yitiren dişiler başka dişilerin yavrularına bakarlardı.

Bilge onlara avcıların ve at çobanlarının bir dişi kurt öldürdüklerinde hiçbir zaman yavrularının tamamını almadıklarını söylemişti. Kalan yavrular kendilerini emzirecek sütanneleri bulacakları için gayet sağlıklı büyürler; Moğol kurtları bu yüzden dünyanın en iri, en güçlü ve en zeki kurtlarıdır. Chen'in içinden, "Bu kadarla da kalmıyor. Anne kurdun sevgisi, baş düşmanı olmasına rağmen, öksüz kalmış insan yavrularına da uzanıyor" diye eklemek geldi.

O anda yavrunun tasmasını çözüp annesine kavuşturmak için dayanılmaz bir istek duydu. Cesaret edemedi ama. Yavrunun kamp denetiminde olan bölgenin dışına çıktığı anda köpekler tarafından öldürüleceğinden korkuyordu. Onu özgür kılmak için karanlık bir yere götürmeye de cesaret edemezdi, çünkü bu kendini azgın anne kurtların arasına atması demekti.

Yavru da ulumalardaki farklılığı sezmiş gibiydi, fakat seslerin her yönden gelmesi kafasını karıştırıyordu. Değişik ulumaların arasındaki ince ayırımı anlamıyor, nasıl tepki vereceğini bilmiyordu. Karşılık gelmeyince ulumalar yavaş yavaş kesildi. Yavrunun sessizliği kurtları şaşırtmış olmalıydı.

O anda yavru bir noktada durdu, yüzünü kuzeybatıya döndü ve başını eğip deneme mahiyetinde ilk sesi çıkardı. Sonra soluk aldı, başını kaldırdı ve ikinci sesi çıkardı. Sonunda, biraz makamsız olmakla birlikte, ulumayı başardı. Uzaktan gelen ulumalar birden kesildi. Neydi o ses? Kurt sürüsü bekledi.

Bir süre sonra sürüden yavrunun ulumasını andıran bir uluma geldi, genç bir kurda aitti muhtemelen. Chen yavrunun kafasının

karıştığını görebiliyordu; sorulan soruyu anlamamıştı. İşitme duyusuna ve sesine kavuştuğu halde ne dendiğini anlamadığı için kendini ifade edemeyen sağır ve dilsiz bir insanı andırıyordu. Bir kez daha karşılık alamayınca yavru başını öne eğdi, derin bir soluk aldıktan sonra başını kaldırıp uzun uludu. Bu kez önceki gecenin performansına ulaşmıştı. Çabasından hoşnut, sürüden karşılık beklemeden uzun uzun ulumaya başladı.

Köpekler, Erlang'ın önderliğinde kuzeybatıya doğru deli gibi havlamaya başladılar. Havlamayı kestiklerinde yavru yine ulumaya başladı. Köpeklerin müdahalesine boş verip ustalıklı bir biçimde ulumayı sürdürdü. Art arda beş altı kez uluduktan sonra durdu, su çanağına koşup biraz su içti ve ulumak üzere hemen yerine döndü. Bir süre sonra durup dinlemek için kulaklarını dikti.

Uzun bir sessizliğin ardından kuzeybatıdaki yamaçtan derin, hüzünlü bir uluma yükseldi. Kısa ve kendine özgü bir tonu vardı; yetki içeriyordu, alfa erkeklerden birine aitti muhtemelen. Chen sese bakarak zihninde hayvanın güçlü gövdesini, geniş göğsünü, geniş sırtını ve kalın boynunu canlandırdı.

Kısa bir şaşkınlık geçiren yavru mutlulukla havaya sıçradı. Soluk almak için başını öne eğdikten sonra durdu, nasıl yanıt vereceğini bilmiyordu. Bu yüzden duyduğu ulumayı taklit etmeye çalıştı. Sesi daha gençti tabii ki, fakat başarılı bir taklitti. Birkaç kez tekrarladı, ancak karşılık gelmedi.

Chen Zhen bu diyaloğu ve anlamını çözmek için kafa patlattı. Belki alfa erkeği yavruya, "Sen kimsin? Kimin çocuğusun? Bana cevap ver!" diyordu. Oysa yavru alfa erkeğin buyurgan tonunu taklit ederek soruyu tekrarlıyordu sadece. Bu da alfa erkeği kızdırıp kuşkularını artırmış olmalıydı.

Alfa erkeğin sorularını tekrarlamaya cüret ederek yavru sürüdeki hiyerarşiyi ve protokolü bilmediğini gösteriyordu. Diğer kurtlar yavrunun büyüklerine karşı saygısız olduğunu düşünmüş olmalıydılar, çünkü birden sürüden kısa bir gürültü yayıldı; infial ya da hararetli bir tartışma belki.

Sürü kısa bir süre sonra sakinleşti yine. Yavru, öte yandan, henüz yeni başlıyordu. Alfa erkeğin sorusunu ya da sürünün öfkesini anlamamakla birlikte, karanlıktaki gölgelerin onun varlığını fark ettiğini sezmişti ve iletişimi sürdürmek istiyordu. Diyaloğu sürdürmeyi arzuluyor, ancak kendini nasıl ifade edeceğini bilmediği için az önce öğrendiğini tekrarlayarak karanlığa uluyordu. "Kimin çocuğusun? Cevap ver! Cevap ver! Cevap ver!"

Ne olduğunu anlayamayan kurtlar giderek kaygılanmaya baş-

lamış olmalıydılar, çünkü onlar binlerce yıllık kurt tarihinde insanlar, köpekler ve koyunlarla birlikte yaşayan bir yavruyla, zırvalayıp duran saygısız bir delikanlıyla karşılaşan ilk sürüydü muhtemelen. Kurt muydu gerçekten? Kurtsa şayet, doğal düşmanları olan insanlar ve köpeklerle bu yakınlığın nedeni neydi? Sürüyle iletişim kurmaya istekli görünüyor, fakat aynı zamanda insanlar ve köpeklerle iyi anlaşıyordu. Sesi toktu, bu da iyi beslendiğine işaret ediyordu. İnsanlar ve köpekler ona iyi davrandığına göre, neyin peşindeydi?

Chen kuşkuları giderek artan kurtların birbirlerinin yeşil gözlerine bakarken ne düşündüklerini tahmin etmeye çalıştı.

Yavru ulumayı kesmişti, karanlık gölgelerden karşılık almayı bekliyordu belki. Toprağı eşeleyip tedirginlik içinde bekledi.

Chen gidişattan kaygı duyuyordu, aynı zamanda hayal kırıklığına uğramıştı. Alfa erkeği yavrunun babası olabilirdi, fakat yavru onunla nasıl iletişim kuracağını bilmiyordu. Chen yavrunun babasının sevgisini kazanma fırsatını yitirdiğinden endişe etti. Kaybederse bundan sonra insanlara, yani Yang ile kendisine mi ait olacaktı?

Birden karanlığı delen uzun bir uluma duyuldu. Acı, hüzün ve bir annenin yavru özlemiyle dolu yumuşak, müşfik, yaslı bir ulumaydı. Son tınısı havada uzun süre titreşti, derin anlam ve duygu yüklü bir ulumaydı besbelli. Chen ne anlama geldiğini tahmin etmeye çalıştı: "Küçük Kurt, beni hatırlıyor musun? Ben senin annenim. Seni özlüyorum; seni her yerde aradım ve şimdi sesini duyuyorum. Sevgili çocuğum, bir an önce annene dön. Hepimiz seni özlüyoru-u-u-z."

Bir annenin çocuğuna yaktığı ağıt yankılandı kadim ve ıssız bozkırda. Chen gözyaşlarına hâkim olamadı. Yang Ke'nin de gözleri yaşarmıştı.

Yavru bu fasılalı ulumalardan derinden etkilenmişti. İçgüdüsü ona bunun ailesinin çağrısı olduğunu söylüyordu, bu da zinciriyle çılgın gibi boğuşmasına neden oldu. Boğulmak üzereydi, dilini dışarı çıkarıp derin derin soludu. Anne kurt ulumaya başladı yine. Bir süre sonra aynı hüzünlü seslerle diğer anneler de ona katıldı ve bozkıra koyu bir kasvet çöktü.

Bozkır annelerin ağıtımsı ulumalarıyla yankılandı o gece. Anne kurtlar binlerce yıldır her yıl yavrularının çalınmasının birikmiş acısını ifade ediyor, devasa ve karanlık bozkırı binlerce yıllık bir hüzne boğuyordu sanki.

Kemiğe işleyen soğuğu hisseden Chen sessizce ayağa kalkar-

ken Yang Ke usulca yavrunun yanına gitti ve tasmasından tutup başını okşadı.

Anne kurtların elem dolu ulumaları yavaş yavaş kesilirken yavru Yang'in elinden kurtulup uzağa sıçradı, seslerin tamamen kesileceğinden korkuyordu sanki. Kuzeybatıya doğru sıçradı ve kısıtlı hafızasından uzun uzun ulumaya başladı.

Chen'in yüreği daraldı. "Bitti" diye fısıldadı Yang'e. "Yavrunun ulumasının annenin ulumasından farklı olduğunu anladılar." Yavru hüzünlü, ağlamaklı sesi taklit etmeye odaklanmıştı. Fakat sesi yeterince güçlü değildi, çok uzun uluyamadığı için sürü susmuştu.

Chen birden sessizliğe gömülen yamaca bakarken endişeyle yavrularını arayan anne kurtların yüreklerindeki öfkeyi tahayyül etmeye çalıştı. Onların acısını ne cüretle alaya alırdı? Avlarını çekmek için tuzak kurmakta usta ve pek çok türdeşinin insanlar tarafından yakalanmasına tanık olmuş alfa erkeği ve diğer öncü kurtlar yavrunun bir yem olduğunu anlamış olmalıydılar; kurt kılığına girmiş baştan çıkarıcı ve ölümcül bir şey.

Sürü uluyanın köpek olduğunu düşünüyordu muhtemelen. Olonbulag'da kurtlar kuzey yolunda sık sık tüfek taşıyan yeşil giymiş adamlara rastlarlardı. Yanlarında her zaman kurtlar gibi dik kulaklı beş altı köpek bulunurdu. Bu köpeklerin bazıları kurt gibi uluyabilirdi. Yerel köpeklerden çok daha tehlikeliydiler ve her yıl birkaç kurt öldürürlerdi. Bu küçük piç de büyüdüğünde bu kurt kulaklı köpeklerden biri olacaktı muhtemelen.

Yine de sürünün yavrunun gerçek bir kurt olduğunu bilme olasılığı vardı, çünkü yavru Chen'in onu akşam yürüyüşüne çıkardığı yamaca işemişti. Anneler yavrularının kokusunu alabiliyorlardı belki. Her halükârda, bozkır kurtları, bütün zekâlarına rağmen, yavrunun kendi dillerinde yetersiz olmasından kaynaklanan sorunu çözememişlerdi.

Kurt sürüsünde sessizlik sürüyordu.

Gırtlağı şiş ve kısık yavru kurdun ulumalarından başka ses duyulmuyordu sakin bozkırda. Fakat yavrunun uzun ulumaları o kadar kafa karıştırıcı, o kadar anlaşılmazdı ki, kurtlar araştırmaktan vazgeçip genç kurdun yardım çağrılarını dikkate almaz olmuşlardı.

Chen sürünün çekilmekte olduğunu hissetti.

Karanlık, kasvetli yamaç ölüm sessizliğine bürünmüştü, Chaganuul Dağı'ndaki açık cenaze alanı gibi.

Uykuları gelmeyen Chen ile Yang fısıltıyla tartışmaya başladılar. İkisi de olayların neden bu şekilde geliştiğini izah edemiyordu.

Şafak söktüğünde yavru ulumayı kesti nihayet. Üzüntü ve çaresizlik içinde yere çöktü, gözlerini kocaman açıp karanlık gölgeleri görme umuduyla sisli yamaca dikti. Sabah sisi yavaş yavaş dağıldı ve gölgelerden yoksun bildik çimli yamaç belirdi. Yavru ölümcül bir umutsuzluğa kapılmış gibi gözlerini kapattı. Chen onu yavaşça okşadı. Yavrunun ailesine kavuşma fırsatını yitirdiğini düşündükçe vicdanı sızlıyordu.

Üretim ekipleri ile birliğin kalanı korkulu bir geceyi daha geride bırakmışlardı. Hiçbir kampa saldırılmamış, hayvanlara zarar gelmemişti. Çobanlar bunu aralarında tartışıyor, yavrularını canları pahasına korudukları bilinen anne kurtların savaşmadan geri çekilmesini anlamakta zorlanıyordu. Yaşlı tüfekler bile başlarını sallıyorlardı. Bu, Chen'in bozkırda geçirdiği yıllar zarfında tanık olduğu en gizemli hadise olarak kalacaktı.

Bao Shunguyi ile kurtları yavruyla çekip öldürmeyi uman bazı çobanlar hayal kırıklığına uğramışlardı. Fakat Bao çadırlarına gelip Chen ile Yang'e buluşları ve cesaretlerinden ötürü övgüler yağdırdı; düşmanı savaşmadan hezimete uğratıp benzeri görülmemiş bir zafer kazanılmasına önayak olmuşlardı. Chen ile Yang rahat bir soluk aldılar, yavruyu büyütmeye devam edebileceklerdi en azından.

Sabah çayı saatinde Uljii ile Bilge çay içip etli dürüm yemeye geldiler.

Uljii, önceki gece iyi uyumamış biri için, hayli neşeli görünüyordu. "Korkulu bir gece geçirdik" dedi. "Sürü ulumaya başladığında gerçekten kaygılandım, çünkü bir düzine kadar kurt sizi üç yandan kuşatmıştı ve en fazla yüz metre uzaklıktaydılar. Çadırınızı parçalayacaklarından endişe ettik. Ucuz atlattınız."

"Havaifişeğiniz olduğunu bilmeseydim insanları ve köpekleri yardımınıza yollardım" dedi Bilge.

"Neden koyunlara saldırmaya ya da yavruyu çalmaya çalışmadılar?" diye sordu Chen.

Yaşlı adam çayından bir yudum aldıktan sonra piposundan bir nefes çekti. "Senin ufaklık gerçek kurt dili konuşmadığı için olsa gerek. Ayrıca köpekler de havlıyorlardı, bu da kurtların kafalarını karıştırdı."

"Bana hep kurtların tinsel bağları olduğunu söylersin. Öyleyse Tengri neden onlara gerçeği söylemedi?"

"Tabii ki siz ikiniz ve birkaç köpek onları durdurmaya yetmezdiniz" dedi yaşlı adam. "Fakat kamptaki insanlar ve köpekler bü-

yük bir savaşa hazırlıklıydılar, cepheden saldırıya kalksalardı kurtlar perişan olurlardı. Yönetici Bao başkalarını oyuna getirebilir, ama Tengri'yi getiremez. Tengri kurtların tuzağa düşmelerini istemedi ve onlara geri çekilmelerini emretti."

Chen ile Yang güldüler. Yang, "Tengri çok akıllı" dedi.

Chen, Uljii'ye, "Bilimsel açıdan, kurtlar neden saldırmadılar?" diye sordu.

Uljii düşündü bir süre. "Dün gece yaşadığımıza benzer bir şeyi bugüne dek ne gördüm ne de duydum. Bence sürü yavrunun yabancı olduğuna karar verdi. Bozkır kurtlarının kendi bölgeleri vardır. Bölgesi olmayanlar er ya da geç bozkırı terk ederler. Bölgeye canlarından bile fazla değer verirler. Yerel kurtlar sıkça başka bölgelerden gelen kurtlarla ölümcül savaşlara girerler. Belki senin yavrun sürünün anlayamayacağı bir dilde konuştuğu için, yabancı bir yavru uğruna savaşmaya değmeyeceğine karar verdiler. Alfa erkeği buradaydı dün gece, onu kandırmak kolay değildir. Yanıltmanın bir savaş normu olduğunu bilen alfa erkeği oyunu çözmüş olmalı. Yavrunun insanlara ve köpeklere ne kadar yakın olduğunu görünce kuşkulandı muhtemelen. Alfa erkeği yüzde yetmiş gibi bir başarı olasılığı görmeden riske girmez, anlamadığı bir şeye de asla dokunmaz. Dişilere iyi davranır ve onların oyuna gelmesini istemez, bu yüzden durumu onlar için denetlemeye geldi. Burnuna kötü bir koku gelince de onları buradan uzaklaştırdı."

Chen ile Yang başlarını sallayarak hemfikir olduklarını belirttiler.

Misafirlerini yolcu ettiler. Bedbin ve incelmiş görünen yavru yere uzanmış, çenesini patilerine yaslamış, önüne bakıyordu. Bir gece önce hem iyi hem de kötü düşler görmüş ve gerçeğe dönemiyormuş gibi bir hali vardı.

Yaşlı adam yavruyu görünce durdu. "Zavallı küçük kurt. Sürü onu reddetti ve annesi onu tanıyamadı. Hayatının geri kalanını zincire bağlı olarak mı geçirecek? Siz Çinliler bozkıra geldiğinizde bizim yerleşik kurallarımızı çiğnediniz. Küçük bir kurdu köle gibi zincirlediğinizi görünce yüreğim kanıyor. Kurtlar çok sabırlı hayvanlardır. Dur hele, göreceksin. Yakında kaçacak. Onu asla kendine bağlayamayacaksın, her gün yağlı bir kuzuyla beslesen bile."

Üçüncü gece kampta kurt ulumaları duyulmadı, dördüncü gece de; yavrunun sessiz bozkırda yükselip vadide yankılanan yalnız ve umutsuz ulumaları dışında. Yanıt yoktu. Bir hafta sonra yavru da kesti ulumayı.

Bu olaydan sonra Yang'in ve Chen'in bakımındaki koyun ve inek sürüleri ve iki komşu üretim biriminin hayvanları bir süre kurt saldırısına uğramadı. Gece nöbeti tutan kadınlar gülümseyip onlara, "Artık geceleri süt sağma zamanına kadar mışıl mışıl uyuyoruz" diyorlardı.

O günlerde çobanlar kurt büyütmekten söz ederken Chen'e fazla yüklenmemeye çalışıyorlardı. Fakat hiçbiri kurt yavrusu büyütmeyi aklından bile geçirmiyordu, kurt sürüsünü korkutmak için bile. Dördüncü Bölüm'deki yaşlı çobanlardan bazıları, "Bırakalım büyütsünler. Yavru yetişkin ve vahşi bir kurt haline gelince göreceğiz ne olacağını" diyorlardı.

27

Yavru bu süre zarfında, Zhang Jiyuan'in getirdiği at eti sayesinde, besin sıkıntısı çekmedi. Ne zaman anne kurdun sürüde yavrularına ne kadar iyi baktıkları hatırlatılsa, Chen yavruyu daha iyi beslemesi ve daha sık yürüyüşe çıkarması gerektiği duygusuna kapılıyordu. Fakat bütün eti yavruya ayırmasına rağmen sonunda stok tükendi ve elinde iç organlardan yavruyu ancak doyurabilecek tek bir öğün kaldı. Chen kaygılıydı.

Bir akşam Gao Jianzhong ona yamaçta otlanan bir öküzü yıldırım çarptığını söyleyince ertesi sabah bıçağını ve çuvalını alıp erkenden yamaca gitti, fakat geç kalmıştı. Kafatasından ve en sert kemiklerden başka bir şey kalmamıştı; kurtlar küçücük bir et parçası bile bırakmamışlardı. Yere oturup kemikleri incelediğinde çatlak yerlerinde yavruların minik diş izlerini gördü. Yetişkinler hep birlikte büyük et parçalarını yutarken yavrular küçük parçaları yemiş, böylelikle koca öküzden geriye sadece kemikleri kalmıştı. Sinekler bile bir iki ısırık denemesinden sonra öfkeyle uzaklaşmışlardı. Chen orada otururken Üçüncü Bölüm kampından yaşlıca bir sığırtmaç yanına geldi. Yerdeki kemik yığınının onun hayvanlarından birine ait olduğu anlaşılıyordu. Chen'e, "Kurt sürüsü koyunlara saldırmaya cesaret edemedi, bu yüzden Tengri onlar için bir öküz öldürdü" dedi. "Hatta Tengri doğru zamanı seçti, işçilerin gelip hayvanın ölüsünü götüremeyeceği bir geceyi. Delikanlı, Tengri bozkırın yasalarını koyar ve onları çiğneyenleri cezalandırır." Ciddi bir yüz ifadesiyle dizlerini atının böğrüne bastırıp yavaşça yamaçtan aşağı, sürüsüne doğru sürdü.

Yaşlı adamların sözünü ettiği yasalar, Tanrı'nın, yani evrenin koyduğu doğal bozkır yasaları, diye geçirdi aklından Chen. Göçer koşullarında bir kurt büyütmenin üretim üzerindeki olumsuz et-

kisi yadsınamazdı. Yavru şimdiden bozkıra dert açmıştı, ilerleyen günlerde kim bilir daha ne dertler açacaktı. Chen eve eli boş, kafası düşüncelerle karmakarışık döndü. Tengri'ye doğru bakıp birkaç şiir dizesi anımsadı: "Gök toprağı dünyevi bir çatı gibi örter" ve "gökyüzü karanlık, doğa sonsuz / rüzgâr estiğinde otlar bükülüyor / görünürde kurt yok." Yabanda kurtlar bataklık yakamozu gibiydiler, bir görünüp bir kaybolurlardı. İnsanlar sık sık kurtların sesini duyar ve verdikleri zarara tanık olurlar, fakat onları gözleriyle nadiren görürler. İnsanların kurtları bu kadar gizemli, kurnaz ve büyüleyici bulmalarının altında yatan neden de budur. Chen'in merakını dizginleyemeyişinin, öğrenme ve araştırma arzusunun altında da aynı neden yatıyordu. Yavru söz konusu olduğunda, elinde kurt totemi inancıyla kuşatılmış canlı bir kurt olduğunu biliyordu. Çok fazla sıkıntı çekmiş, büyük baskılara direnmiş ve o kadar çok risk almıştı ki, artık istese de geri dönemezdi.

İşçilerin kampına gidip fahiş fiyata biraz tahıl satın aldı. Et olmayınca yapabileceği tek şey yavrunun yemeğine daha fazla tahıl katmak ve bir koyun kesilinceye kadar onu idare edeceğini ummaktan ibaretti. O zaman köpeklere de biraz et verebilecekti. Çadıra döndüğünde biraz kestirmek üzereydi ki, üç köpek yavrusu mutlulukla ciyakladıktan sonra koşarak uzaklaştılar. Chen dışarı çıkıp batıya baktı; Erlang, Sarı ve Yir dağlardan dönüyorlardı. Erlang ile Sarı başlarını yukarı kaldırmışlardı, ağızlarında irice avlar taşıyorlardı. Midelerini sürekli kemiren açlık Yir ile Sarı'yı Erlang'ın peşine takılıp avlanmak için dağlara çıkmaya zorlamıştı. İyi bir gün geçirdikleri anlaşılıyordu. Kendi karınlarını doyurmakla kalmamışlar, yavrulara da biraz getirebilmişlerdi.

Yavrular köpeklerin ağızlarındaki et için kavga ederlerken Chen onları karşılamaya gitti. Erlang ağzındaki avı yere bırakıp yavruları kovaladı, sonra tekrar ağzına alıp eve doğru koşmaya başladı. Chen'in gözleri parladı, çünkü Erlang ile Sarı'nın ağızlarında birer dağsıçanı, Yir'in ağzında ise kafası şalgam büyüklüğünde ve yarım metre uzunluğunda bir çayırköpeği vardı. Chen köpeklerinin eve av getirdiklerine ilk kez tanık oluyordu. Avları almak için köpeklere doğru koştu.

Chen'in övgüsünü almak için sabırsızlanan Sarı ile Yir hemen avlarını ayaklarının dibine bırakıp havaya sıçradılar, ciyaklayıp kuyruk sallayarak etrafında döndüler. Hatta Sarı ön bacaklarını ayırma numarası çekti, göğsü ve boynu neredeyse yerde yatan ölü dağsıçanına sürtündü. Chen için yeni bir şeydi bu. Avı yakalayanın kendi olduğunu anlatmaya çalışıyordu sanki. Dağsıça-

nının karnındaki bir dizi pembe ve şiş meme ucundan yavru emziren bir dişi olduğu anlaşılıyordu. Chen köpeklerin başlarını okşadı. "Aferin size" dedi. "Aferin size."

Erlang, öte yandan, avını yere bırakmayı reddetti, Chen'in etrafından dolanıp yavruya doğru koştu. Erlang'ın ağzındaki avın iri ve yağlı bir dağsıçanı olduğunu gören Chen, Erlang'ı kalın kuyruğundan tutup dağsıçanını ağzından aldı. Erlang kuyruğunu sallayıp gocunmadığını belirtti. Chen dağsıçanını arka bacağından tutup havaya kaldırdı ve beş kilodan fazla geldiğini tahmin etti. Kalın bir et tabakasına sahip parlak kürklü bir erkekti, gerçi sonbahar geldiğinde yağlı etinden geriye pek bir şey kalmayacaktı. Chen onu kendine ve yurt arkadaşlarına saklamayı düşündü, uzun zamandır tatmadıkları bir lezzetti.

Chen üç avı da alıp çadıra doğru yürüdü, birbirleriyle şakacıktan hırlaşan köpekler de peşinden gittiler. Chen iri dağsıçanını çadıra koyup kapıyı kapattı. Yavrular diğer avları merakla kokladılar. Chen zayıf dişiyi onlara vermeye karar verdi, çayırköpeğini de yavruya verecekti. Yavru böylece kurtların en sevdiği eti tatma olanağı bulacak, ayrıca bir hayvanı tek başına yemeyi öğrenecekti.

Yaz aylarında dağsıçanlarının kürkü değersizdir, satın alma istasyonu onlarla ilgilenmez, bu yüzden Chen hayvanı dört parçaya bölüp deri, et, kemik ve bağırsaklardan oluşan üç parçayı köpek yavrularına verdi, son parçayı ise kurt yavrusuna ayırdı. Yavrular kanlı eti görünce ne yapmaları gerektiğini hemen bildiler. Paylarını yemek üzere yere oturdular; kavga etmeden, ciyaklamadan. Üç iri köpek kuyruklarını sallayarak Chen'e avı pay edişinden ötürü minnetlerini ifade ediyorlardı. Chen hayvanı bu şekilde pay etmeyi Jack London'ın *Vahşetin Çağrısı* kitabından öğrenmişti. Kitabı bir öğrenciye ödünç vermişti, iki birlikteki öğrencilerin arasında revaçta olduğunu bildiği için geri almayı ummuyordu.

İri köpeklerin karınları şişti, onlar kendi paylarını dağda yemişlerdi. Yine de başarılarını ödüllendirmek gerekiyordu, bozkırın yerleşik yasalarından biri de buydu. Chen elinde dört şekerlemeyle çadırdan çıktı ve ikisini Erlang'a verdi. Erlang şekerlemeleri ağzında tutup gözünün ucuyla Sarı ile Yir'i nasıl ödüllendirdiğine baktı. Erlang diğer köpeklerin birer şekerleme aldıklarını görünce mutlu oldu. Şekerlemelerinin kâğıtlarını dişleri ve pençeleriyle parçaladıktan sonra çatırdatarak çiğnemeye başladı. Sarı ile Yir de aynı şeyi yaptılar. Erlang'dan daha az şekerleme almış olmayı dert etmemişlerdi. Chen, Erlang'ın avları tek başına tuttu-

ğu ve diğer iki köpeğin sadece onları taşımaya yardım ettiklerinden kuşkulandı.

Kan kokusuyla deliye dönen kurt yavrusu arka ayaklarının üzerine dikilmiş havayı pençeliyordu. Chen ondan yana bakmamaya çalışıyordu, çünkü o zaman aşırı heyecanlanıp zincirini sonuna kadar çekecekti. Chen köpeklerle ilgilenmeyi bitirinceye kadar çayırköpeğine dokunmadı. Bozkır geniş bir kemirgen yelpazesine sahiptir, bunların arasında en çok yer sincaplarına, çayırköpeklerine ve tarla sıçanlarına rastlanır. Çayırköpekleri her yerdedir, herhangi bir çadırın on beş adım uzaklığında yuvalarından çıkıp yüksek sesle ciyaklarlar. Bazen, çadırlardan biri yuvalarının üzerine kurulduğunda, ot diyetini bırakıp tahıl yemeye yönelirler. Tahıl, süt ürünleri ve et çalarlar, yemek torbalarına dışkılarını bırakırlar, bazen de kitapları kemirirler. İnsanlar taşındıklarında, uzun zamandır giymedikleri ayakkabılarının ve çizmelerinin içinde çayırköpekleri bulurlar. Etli solucanlar gibi kıvrılan bebek çayırköpekleri tiksinç görünürler. Çobanlar ve öğrenciler farelerden de nefret ederler; koleksiyonlarındaki iki klasik edebiyat kitabını kemirdikleri için özellikle Chen ile Yang.

Bilge'ye göre, eski zamanlarda, Moğol çocuklarının okçuluk idmanında hedef olarak canlı çayırköpekleri kullanılırdı.

Hızları ve keskin gözlerinden ötürü seçilen çayırköpekleri Moğol çocukları için iyi bir hedefti ve aileleri belli sayıda çayırköpeği vurmadan eve dönmelerine izin vermezdi. Bu, çocukların en sevdiği oyundu; bozkır onların oyun parkıydı ve genellikle kendilerini o kadar kaptırırlardı ki yemek için eve dönmeyi unuturlardı. Büyüdüklerinde küçük yayların yerini büyük yaylar alır, at üstünden atış idmanı yaparlardı. Cengiz Han'ın Rusya'yı fetheden generali Cebe ünlü bir okçuydu ve ok atmayı bu şekilde öğrenmişti. Dörtnala koşan atın üzerinden yüz metre uzaklıktaki çayırköpeğini kafasından vurabilirdi. Bilge Moğolların at sürme ve ok atma yeteneklerinin bozkırı koruduğu gibi dünyayı fethetmelerini de sağlamıştı. En küçük, en zeki ve en güç hedef olan çayırköpeklerini vurarak okçulukta yüksek bir mertebeye ulaşmışlardı.

Chen çayırköpeğini kuyruğundan kaldırıp inceledi. Koyun otlatırken iri çayırköpekleri görmüşlüğü vardı, fakat yarım metre uzunluğunda ve bebek biberonundan daha kalın bir çayırköpeği ancak dağlardaki verimli otlaklarda yetişebilirdi. Kurtların en sevdiği yemek olduğuna bakılırsa eti yağlı ve yumuşak olmalıydı. Yavrunun, kan kokusunu aldıktan sonra, çayırköpeğinin üzerine

atılıp neredeyse bütün olarak yutacağını tahmin etti.

Chen çayırköpeğini baş aşağı tuttu ve yaralarından kumlu toprağa kan damladı. Ağılın önünde durup, "Küçük Kurt, Küçük Kurt, yemek zamanı" diye seslendi.

Yavru gözleri kızarana kadar baktı. İlk kez böyle bir yemek görüyordu, fakat kan kokusu ona bunun iyi bir yemek olduğunu söylüyordu. Tekrar tekrar havaya sıçrıyor, Chen her seferinde çayırköpeğini biraz daha yükseğe kaldırıyordu. Chen yemeğini vermeden önce yavrunun ona bakmasını isterdi, fakat gözlerini ölü hayvana dikmiş olan yavru değişmişti; vahşi bir kurttan farkı yoktu şimdi, dişlerini çıkarmış havayı pençeliyordu. Ağzını açmıştı, dört köpek dişi de görünüyordu, damağına kadar. Yavrunun şeytani görünümü Chen'i dehşete düşürdü. Avı birkaç kez daha havada salladı, fakat yavrunun bakışlarını kendine yönlendirmeyi yine başaramadı. Yavrunun avı parçalayıp yutmasını bekleyerek yere çömeldi. Yavrunun avı havada yakaladıktan sonra yaptığını görünce şaşakaldı; açıklayamayacağı ve unutamayacağı bir şeydi.

Yavru avı kızgın bir demir parçası tutar gibi hemen yere bıraktı. Ardından birkaç adım geri çekildi, bedenini ve boynunu gerip ölü kemirgene belirgin bir korkuyla baktı. Bu üç dakika kadar devam etti, gözlerindeki korku kaybolunca kadar. Sonra kamburunu çıkardı ve yedi sekiz kez havaya sıçradıktan sonra koşup çayırköpeğinin üzerine atıldı. Bir ısırık aldıktan sonra geri sıçrayıp bir süre daha seyretti. Kemirgenin hareketsiz olduğunu görünce tekrar üzerine atılıp bir ısırık daha aldı, sonra durup baktı. Bunu üç dört kez tekrarladıktan sonra yatıştı.

Yavrunun gözlerindeki şiddet yerini saygıya bıraktı. Çayırköpeğine doğru gidip yanında durdu. Önce sağ ön bacağını, ardından sağ bacağını saygıyla kırdı ve çayırköpeğine sırtının sağ tarafıyla dokunduktan sonra yerde yuvarlandı. Ardından kalktı, üzerindeki kumu silkeledi, zincirini düzeltti ve çayırköpeğinin öteki tarafına geçip aynı şeyi bu kez önce sol bacağını kırarak tekrarladı.

Chen yavruyu merak ve gerginlikle seyrediyor, ne yapmaya çalıştığından emin olamıyordu. Bu hareketleri nereden öğrenmişti, neden kemirgene dokunup yerde yuvarlanmıştı? Yavru önüne ilk kez bütün bir kızarmış tavuk konmuş küçük bir çocuğu andırıyordu. Yemeye istekliydi fakat bir türlü başlayamıyor, bu yüzden tavuğu elinde çevirip duruyordu. Yavru bu hareketi üç kez tekrarladı.

Chen gözlerine inanamıyordu. Yavruya pek çok kez lezzetli et, hatta bazen taze av verdiği de olmuş, fakat yavru o güne dek böy-

le bir şey yapmamıştı. Bu çayırköpeğinde farklı olan neydi? Yoksa bu yemeden önce gerçekleştirilen bir ayin miydi? Saygılı tavrıyla komünyona katılmış bir Katoliği andırıyordu.

Chen başı çatlayıncaya kadar düşündükten sonra yavruya bu kez verdiği yemeğin farklı olduğunu idrak etti. Yemek ne kadar iyi olursa olsun, şimdiye kadar yavruya hep kırılmış kemik parçaları ve doğranmış et vermişti, insan eliyle hazırlanmış öğünler. Fakat bu doğal, yaban ve el değmemiş bir yemek, kendi gibi "canlı" bir hayvandı; başı ve kuyruğu vardı, gövdesi ve pençeleri vardı, aynı öküzler, atlar ve köpekler gibi. Belki kurtlar için bu "canlı" yemek, belirgin biçimiyle, sadece asil kurtlara layıktı.

Yavru derin bir soluk aldı, fakat hemen yemeye başlamadı. Kürkünü düzeltmek için silkindikten sonra yavaşça ölü hayvanın etrafında dolandı. Sonra gözlerini kıstı, dili ağzının yanından dışarı sarktı ve ayaklarını kaldırıp patilerini usulca yere koydu. Rus sirkindeki beyaz atlar gibi tekrar tekrar çalışılmış hareketlere dayalı bir gösteri sunuyordu sanki. Yavru bunu birkaç kez tekrarladıktan sonra hızını artırdı, fakat kumlu toprakta bıraktığı ayak izlerinin oluşturduğu çemberin büyüklüğü değişmedi.

Kafatasının karıncalandığını hisseden Chen'in aklına ilkbaharda ölü at yığınını çevreleyen dehşet verici kurt çemberini hatırladı. Bir düzine kadar kurdun at leşlerinin etrafında koşmasıyla oluşturulan o çember Chen'e şeytani bir yazı ya da tinsel bir resim gibi görünmüştü. Yaşlılar bunun bir sorgu mektubu, kurtlardan Tengri'ye bir minnet ifadesi olduğuna inanıyorlardı. O çember mükemmele yakındı, yavrunun çizdiği çember de öyleydi ve iki çemberin de ortasında av vardı.

Yavru taze etin keyfini çıkarmadan önce Tengri'ye şükranını mı sunuyordu?

Yavru avın etrafında dolanmaya devam ediyordu. Bütün gün taze et yememişti ve çok açtı. Normalde kanlı etin görüntüsü aç bir kurdu çıldırtır. Öyleyse yavru neden doğasına ters gidiyor, kutsal bir ayine katılmış bir mürit gibi davranarak bir dizi "dini ritüel" gerçekleştirmek için açlığını kontrol ediyordu?

Yavru, nihayet, durdu. Çayırköpeğinin yanına çöküp derin derin soludu ve soluğu normale döndükten sonra dudaklarını iki kez yaladı. Gözlerinde vahşi bir hırs ve aç bir bakış parladı; bir anda dini bir müritten vahşi ve aç bir kurda dönüştü. Avının üzerine atılıp ısırdı, ardından başını geriye atıp kemirgenin derisinin ve kürkünün yarısını kopardı, altındaki katlı et ortaya çıktı. Şiddetli bir titremeyle parçalayıp yemeye koyuldu. Çayırköpeğinin

yan tarafındaki etleri ve kemikleri yedikten sonra iç organlarını çıkardı, midedeki ekşi otu ve bağırsaklardaki dışkıyı temizlemeden her şeyi olduğu gibi yuttu.

Yerken giderek daha vahşi ve heyecanlı bir ruh haline bürünüyor, Chen'in sırtının ürpermesine neden olan mutlu ve ahenkli homurtular çıkarıyordu. Kemirgeni büyük bir iştah ve vahşetle yerken ayırım yapmıyordu; et, kemik, deri, post, mesane ve hatta safra kesesi bile son derece lezzetliydi onun için. Göz açıp kapayıncaya kadar çayırköpeğinden geriye sadece başı ve kısa kuyruğu kalmıştı. Fakat bu yavruyu durdurmadı; başı pençeleriyle havaya kaldırıp yarısını ısırdı, dişleriyle beraber. Sonra diğer yarısını yedi. Tüylü fakat kemikli kuyruğu bile bırakmadı; bir ısırıkta ikiye ayırıp midesine indirdi. Sonunda geriye kumlu toprağın üzerindeki kan ve idrar lekelerinden başka bir şey kalmadı. Fakat yavrunun yine de doymadığı anlaşılıyordu, çünkü ellerinin boş olduğunu fark edinceye kadar bir süre Chen'e baktı. Sonra gönülsüzce Chen'e doğru yürüdü ve hayal kırıklığına uğramış izlenimi uyandırır bir biçimde yere yattı.

Chen artık yavrunun içgüdülerini ve potansiyelini uyandırdığı için kemirgenlere düşkün olduğunu biliyordu. Çayırköpekleri binlerce yıldır Olonbulag'a bu yüzden fazla zarar vermemişlerdi.

Chen'in yüreği yavruya duyduğu sevgi ve şefkatle kabardı. Neredeyse her gün iyi bir drama tanık oluyordu. Her zaman canlı ve derindi; eğitici bir derinliği vardı ve bu Chen'i yavrunun en sadık hayranına dönüştürüyordu.

Yavru kemikleri kemiren köpek yavrularına gıptayla bakarken, Chen dağsıçanının derisini yüzmek için çadıra girdi. Hayvanın başını ve köpekler tarafından ısırılmış yerlerini kestikten sonra parçaları yavrunun akşam öğünü olarak leğene koydu. Sonra eti doğradı. Tencerenin yarısı doldu, üç kişi için güzel bir yemek olacaktı.

Akşam olunca yavru bütün ağırbaşlılığıyla kumlu ağılına oturdu ve batmakta olan güneşin yarısı hızla gözden kaybolurken sabırsızlıkla seyretti. Batan güneşten geriye sadece yeşil tepelere düşen birkaç ışık beneği kalınca çadırın kapısına bakmak için döndü ve bir dizi tuhaf hareket gerçekleştirdi; davul çalar gibi ya da yemeğin üzerine atılır gibi ya da perende ve salto atar gibi. Sonra zincirini takırdatıp Chen ile Yang'e yürüyüş zamanının geldiğini hatırlattı.

Chen yavruyu yürüyüşe çıkarabilmek için diğerleri gelmeden etin bir kısmını yemişti. Erlang ile Sarı da arkalarından gelip ona

eşlik edeceklerdi. Hava kararmak üzereyken bulduğu bu boşluk yavrunun gününün en mutlu zamanıydı, yemeğini beklerken bile bu kadar sabırsızlanmıyordu. Fakat bir kurdu yürüyüşe çıkarmak bir kurt köpeğini yürüyüşe çıkarmaya benzemiyordu. Chen için günün en keyifli fakat aynı zamanda en yorucu işiydi.

Yavru, korkunç iştahıyla, kendisiyle aynı yaşta bir köpekten çok daha iri ve yüksekti. İlk tüyleri dökülmüş, yerini parlak gri-sarı kürk almıştı. Sırtındaki koyu yelesi uzun ve dikti, yetişkin bir vahşi kurdun yelesi gibi neredeyse. Bir zamanlar yuvarlak olan kafası düzleşmiş, kürkünün arasında beyaz benekler belirmişti. Ortasında, ucu nemli, lastik şişe kapağını andıran sert ve güçlü bir burun bulunan yüzü de uzamıştı. Chen seviyordu o burnu çimdiklemeyi. Yavru hapşırıyordu burnu çimdiklendiğinde, en az sevdiği sevgi ifadesiydi burnunun sıkılması. Kulakları da uzayıp sertleşmişlerdi, sivri kaşıklara benziyorlardı. Uzaktan bakınca vahşi bir kurdu andırıyordu

Gözleri yüzünün en korkutucu fakat aynı zamanda en büyüleyici kısmıydı. Yuvarlak fakat yukarı ve dışarı doğru çekik, bir Pekin Operası sanatçısının makyajlı gözlerinden çok daha çarpıcıydılar. Gözlerinin iç köşeleri aşağı doğru inerek karanlık bir göz pınarı oluşturuyor, bu da onlara özellikle ürkütücü bir hava veriyordu.

Yavrunun açık gri-sarı renkte tüylerle kaplı gözkapakları öfkesini belirtmekte fazla etkili değillerdi. Bu yüzden bütün sır gözlerdeydi. En ürkütücü olan öfkelendiğinde burnunun iki yanında oluşan çizgilerdi.

Yavrunun gözleri insanların ya da diğer hayvanların gözlerinden çok farklıydı. Gözlerinin akı kehribar sarısına çalıyor ve Chen bunun insan ve hayvan psikolojisi üzerinde delici bir etkisi olduğunu düşünüyordu. İrisleri küçüktü, siyah ve feci; Sherlock Holmes hikâyelerinden birinde siyahi bir adamın kullandığı lehim borusunun minik deliği gibi. Yavru öfkelendiğinde Chen gözlerine bakamıyordu.

Yavru ona alıştıktan sonra Chen keyifli zamanlarını fırsat bilip kulaklarını kavrar ya da yüzünü tutardı. Üç aydan uzun bir süredir her gün okuduğu o yüzü iyi tanıyordu artık. Genellikle hoş bir gülümseme görüyor, fakat bazen gördüğü karşısında ürküyordu. Gözleri Chen'in sırtını ürpertmeye yetiyor, hele yavru bir kobra yılanının dişlerinden daha ölümcül olan sivri dişlerini gösterdiğinde ödü patlıyordu. Bazen yavrunun ağzını açıp parmaklarını dişlerine doluyordu. Güçlü ve serttiler, uçları tığdan daha keskin. Tengri kurtları, bütün korkunç silahlarıyla birlikte, onlara fevkala-

de güçlü fakat bir o kadar da güzel bir yüz bahşederek kayırmıştı.

Birkaç hafta zarfında yavrunun gücü gövde ağırlığından çok daha hızlı artmıştı. Chen kurdu yürütmüyordu artık, kurt onu sürüklüyordu. Ağıldan çıktıkları anda yavru Chen'i araba çeken bir öküz gibi yeşil yamaca doğru çekiyordu. Chen ile Yang yavrunun bacaklarının güçlenmesi ve koşma yeteneğinin gelişmesi için onunla birlikte koşuyorlardı. Bazen, bir saate yakın bir süre koştuktan sonra, güçleri tükendiğinde, yavru onları bütün gücüyle çekmeye devam ediyordu.

Chen Zhen'in eli ağrıyor, kolu sızlıyordu. Ter içinde kalmıştı. Hava bozkırda Beijing havasından fark edilir derecede inceydi ve bazen yavru onu o kadar koşturuyordu ki yüzü soluyor, bacaklarına kramp giriyordu. Başlarda yavruyla koşmayı kendini forma sokmak için istemişti. Fakat yavrunun uzun mesafe koşma potansiyeli ortaya çıkınca kendine güvenini yitirdi; en hızlı Moğol atları bile bir kurdun temposuna dayanamazdı. Chen ile Yang yavru yetişkinliğe geçtikten sonra onu nasıl gezdireceklerini düşünmeye başlamışlardı. Dikkatli olmazlarsa bir gün onları bir kurt sürüsünün ortasına sürükleyebilirdi.

Yavru bazen Chen'i ya da Yang'i yere devirir, çadırdaki kadınlar ve çocuklar bununla pek eğlenirlerdi. Kurt yavrusunun büyütülmesine karşı olmakla birlikte, Tengri'nin onları "bilimsel deney"lerinden ötürü cezalandırmasını beklerken bir yanda da Beijing'li öğrencilerin yavruyla birlikte yürüyüşe çıkmalarını seyretmeyi seviyorlardı.

Biraz Rusça bilen orta yaşlı bir çoban bir keresinde Chen'e, "Bir kurdu ne insan evcilleştirebilir, ne de bilim" demişti.

Chen kendini yavruyu sadece gözlemlemek ve incelemek istediğini, evcilleştirmek gibi bir niyeti olmadığını söyleyerek savunmuştu. Fakat onu kimse dinlemiyordu. Kurdu bir av köpeğiyle çiftleştirme fikri bütün otlağa yayılmış ve yavrunun genç adamları yere devirme hikâyesi gibi, çobanların paylaştığı bir şakaya dönüşmüştü. Kurdun kancığı yediği haberini aldıklarında şaşırmayacaklarını söylüyorlardı.

Yavru büyük bir mutlulukla koşuyor, soluk soluğa kalmış olan Chen'i var gücüyle çekiyordu. Önceleri amaçsızca koşan yavru son günlerde Chen'i kuzeybatıya, geceleri kurt ulumalarının geldiği yere doğru sürüklemeye başlamıştı. Merakı uyanan Chen istediği yere gitmesine izin verdi. Bir koyaktan geçtiler ve fazla dik olmayan bir yamaca vardılar. O güne dek hiç bu kadar uzaklaş-

mamışlardı. Chen çadırdan iki kilometre kadar uzaklaştıklarını fark etti, bu da onu kaygılandırdı. Fakat iki köpeğe ve çoban sopasına güvenerek yavruyu geri dönmeye zorlamadı. Yavru üç yüz metre daha koştuktan sonra durdu ve etrafındaki her şeyi koklamaya başladı; inek gübresi, küçük bir tümsek, beyaz bir kemik parçası, bir ot kümesi, bir taş, yerde ne varsa. Koklaya koklaya yüksek otların arasına girdi ve sırtındaki tüyler birden havaya dikildi. Ot kümesini başını içine gömmek istermiş gibi koklamaya devam ederken gözleri şaşkınlık ve sevinçle parlıyordu. Sonra başını kaldırıp batmakta olan güneşe uludu. Uluması öncekiler gibi heyecanlı ve coşkulu değil, aksine kederli ve iç karartıcıydı. Belki de türdeşlerine tutsaklığından yakınıyor, diye düşündü Chen.

Erlang ile Sarı otları kokladığında onların sırtındaki tüyler de dikildi. Toprağı eşeleyip çılgın gibi havlamaya başladıklarında Chen yavrunun ve köpeklerin kurt sidiği kokusu aldıklarını anladı. Otları ayakkabısıyla araladı. Köklerinde bir sarılık vardı. Burnuna keskin bir koku geldi ve sinirleri gerildi. Sidik tazeydi, bu da kurtların kampın etrafında dolanmaya devam ettiklerine işaret ediyordu.

Batan güneş yamacın üzerine koyu yeşil bir gölge serdi. Dalgalanan otların üzerinde hafif bir rüzgâr esiyor, onları bir kurt sürüsünün sırtlarına benzetiyordu. Chen pusuya düştüğü korkusuna kapılıp ürperdi. O anda yavru işemek için bacağını kaldırdı.

Anne kurt belli ki yavrusunu özlemiş, şimdi de yavru annesine mesaj göndermenin bir yolunu bulmuştu. Chen yavrunun annesiyle temas kurması halinde olacakları aklından geçirmek bile istemiyordu. Hiç düşünmeden yavruyu sırtüstü yatırdı. Annesini bulma arzusu ve planı sekteye uğrayınca yavru gözlerini Chen'e dikti ve yere çömeldikten sonra Chen'in üzerine vahşi bir hayvan gibi atıldı.

Chen içgüdüsel olarak geriye çekildi, fakat tökezleyip otların arasına düştü. Yavru onu baldırından fena halde ısırdı. Chen'in vücuduna bir acı ve korku dalgası yayıldı ve bir çığlık attı. Yavrunun köpek dişleri pantolonunu delip bacağına girmişti. Hemen doğrulup sopasını yavrunun burnunun ucuna dayadı. Fakat yavru çıldırmıştı, ısırmaktan vazgeçmiyordu. Chen'in bacağından bir parça koparmadan rahat edemeyecekti sanki.

Köpekler şaşırmışlardı, fakat ilk şoku atlattıktan sonra harekete geçtiler. Sarı yavruyu ensesinden kavrayıp sürüklemeye çalışırken Erlang tehditkâr bir biçimde havladı. Gök gürültüsünü

andıran havlama sonunda yavruyu şoke etti ve Chen'in bacağını bıraktı.

Chen korkudan bayılmak üzereydi. Yavrunun dişlerinde kendi kanını gördü. Erlang ile Sarı yavruyu denetlemeye devam ediyorlardı, Chen bunu fırsat bildi ve yavruyu ensesinden kavrayıp kollarının arasında sıkıştırdı. Yavru çırpınıyor, hırlıyor, dişlerini gösteriyordu.

Chen havlamayı kesmeleri için köpeklere bağırdı. Yavru çırpınmayı bırakmıştı. Chen kollarını yavaşça açınca yavru silkinip geri çekildi. Gözlerini Chen'e dikmişti, sırt tüyleri hâlâ dikti. Chen hem öfkeli hem de tedirgindi. "Küçük Kurt" dedi soluk soluğa, "kör mü oldun? Ne cüretle ısırırsın beni?" Aşina olduğu ses sonunda yavruyu yatıştırıp hayvani çılgınlığından geri getirdi. Yavru karşısındaki adamı incelemek için başını yana eğdi, yavaş yavaş Chen'i tanımaya başlıyordu gibiydi. Gözlerinde pişmanlıktan eser yoktu.

Chen'in yarasından akan kan ayakkabısından içeri sızıyordu. Çoban sopasını bir kemirgen deliğine soktu ve yavrunun zincirinin ucundaki halkayı sopaya geçirdi. Kan görüntüsünün yavruda yanlış bir izlenim uyandıracağı korkusuyla birkaç adım uzaklaştı, sonra yavruya sırtını döndü ve ayakkabısını çıkarıp paçasını sıvadı. Dört minik delik vardı baldırında. Neysi ki pantolonun çadır bezini andıran kumaşı ısırığın şiddetini azalttığı için yaralar pek derin değildi. Chen temiz kanla birlikte zehri akıtmak için yaranın etrafını sıktı. Bunu çobanlardan öğrenmişti. Yarım şırınga kadar kan sıktıktan sonra gömleğinden bir parça koparıp yarayı sardı.

Chen ayağa kalktı, zinciri alıp yavrunun başını çadıra doğru çevirdi. Çadırdan yükselen yemek dumanını işaret ederek, "Küçük Kurt, Küçük Kurt, yemek zamanı. Biraz su iç" diye bağırdı. Yang ile yavruyu yürüyüşten geri getirmek için bu yolu bulmuşlardı. Yemek ve su sözcüklerini duyan yavrunun salyaları aktı ve az önce olanları unutup Chen'i eve doğru sürüklemeye başladı.

Yavru yemek ve su beklentisiyle çanağına doğru koşunca Chen demir halkayı direğe geçirdi, ardından yavruya dağsıçanının boynuyla yarım leğen temiz su verdi. Yavru boyunla ilgilenmedi ama başını leğene daldırıp bütün suyu içti. Her yürüyüşten sonra eve isteyerek dönmesi için ona bütün gün su vermiyorlardı. Karnı acıkıp içi kavruluncaya kadar koştuktan sonra su sözcüğünü duyması onları eve sürüklemesine yetiyordu.

Chen yaralarıyla ilgilenmek için çadıra gitti. Gao Jianzhong ya-

ralarını görünce o kadar telaşlandı ki Chen'den iğne yaptıracağına dair söz aldı. Kuduz olmaktan korkan Chen atını Üçüncü Bölüm'deki öğrenci çadırına sürdü ve çıplak ayaklı doktor Küçük Peng'den ona kuduz iğnesi yapmasını, yaraya merhem sürüp sarmasını ve bu ısırıktan kimseye söz etmemesini istedi. Karşılığında ondan ödünç aldığı kitabı geri istemeyecek, artı iki kitap daha ödünç verecekti; Napoleon'un biyografisi ile Balzac'ın *Goriot Baba*'sı.

Peng, biraz homurdanmakla birlikte, kabul etti. "Birlik reviri bana her seferinde ancak üç dört ampul kuduz serumu veriyor" dedi. "İki ampulünü çoban köpekleri tarafından ısırılan işçiler için kullandım bile, şimdi bu sıcakta oraya gitmek zorunda kalacağım."

Chen, ne dediğinin farkında olmamakla birlikte, adamın gönlünü almaya çalıştı. Yavruyu tutmaya nasıl devam edeceğinden başka bir şey düşünemiyordu. Sonunda onu ısırmıştı ve bozkır yasalarına göre, bir köpek bile bir koyunu ısırdığında öldürülür, hele insanı ısırmışsa anında kafası parçalanırdı. İnsan ısıran bir kurt yavrusunun kurtuluşu yoktu. Kurt büyütmek zaten, "doğa yasalarına aykırı" bulunuyordu, şimdi de yavrunun hayatı tehlikeye girmişti. Chen yaralarını hiç düşünmeden atına atladı ve eve sürerken yol boyunca yavruyu kurtarmanın bir yolunu bulmaya çalıştı.

Çadıra döndüğünde Yang ile Gao insan ısırmaya başlamış bir kurt yavrusuyla nasıl baş edilebileceğini tartışıyorlardı. "Ne hayvan!" diye bağırdı Gao. "Chen Zhen'e saldırdıktan sonra kime saldırmaz ki? Onu öldürmek zorundayız. Ya başkasını ısırırsa? Sonbaharda, yeni bir otlağa göçtüğümüzde, bölümler birbirinden o kadar uzak olacak ki kuduz aşısı yaptırmak mümkün olmayabilir. Kurt ısırığı köpek ısırığından çok daha kötüdür. İnsan kurt ısırığından ölebilir."

Yang Ke yavaşça, "Korkarım ki birlik bize daha fazla serum vermeyecek" dedi. "O kadar değerli ki onları çalışırken köpek ya da kurt tarafından ısırılanlara saklıyorlar. Bana sorarsanız onu ilk fırsatta salmalıyız. Yoksa onu öldürmesi için birini gönderecekler."

"Halihazırda birini ısırmış bir kurdu salmaktan mı söz ediyorsun? Anuna kalın kafalısın. Olmaz, olmaz."

Chen biliyordu ne yapması gerektiğini. Dişlerini sıkıp, "Kararımı verdim" dedi. "Onu öldürmeyeceğiz. Salmayacağız da. Öldürürsek ben bu yaraları boşuna almış olacağım ve üç aylık emeğimiz ziyan olacak. Salmak ise ölüm fermanını imzalamaktan farksız olur. Sürüye dönse bile kurtlar onu bir yabancı ya da 'hain'

olarak görecekler. O zaman nasıl hayatta kalacak?"

"Ne yapacağız öyleyse?" diye sordu Yang, yüzünü asarak.

"Yapabileceğimiz tek şey diş ameliyatı. Bir kurdun en ölümcül silahı olan dişlerinin uçlarını keseceğiz. Isırabilecek, ama kan akıtamayacağı için kuduz iğnesine gerek kalmayacak. Onu beslerken etini küçük küçük doğrarız."

Yang başını salladı. "Yapılabilir, fakat bu da ölüm fermanından farksız. Köpek dişleri yetersiz bir kurt doğada hayatta kalmayı başaramaz."

"Benim aklıma başka bir şey gelmiyor. Her halükârda, sırf ısırıldım diye pes etmeyelim derim. Belki dişlerinin ucu tekrar uzar. Şimdilik bizim için tehdit oluşturuyorlar."

Ertesi sabah Chen ile Yang koyunları otlatmaya çıkmadan önce yavrunun diş ameliyatını gerçekleştirdiler. Onu mutlu etmek için tıka basa doyurduktan sonra Yang yavruyu ensesinden kavrayıp başparmaklarıyla ağzını açamaya zorladı. Yavru bu tür acayipliklere alışıktı, hiç umursamadı. Güneşi karşılarına alarak ağzının içine dikkatle baktılar. Köpek dişleri hafif şeffaftı ve kökleri görünüyordu. Uçlarını keserlerse köklerine zarar vermeyeceklerini görebiliyorlardı. Köpek dişleri bir süre sonra uzayıp eskisi kadar sivri olacaklardı.

Chen korkmaması için yavrunun makası bir süre koklamasına izin verdi. Sonra Yang yavruyu ağzını açmaya zorladı ve Chen çabucak kurt dişlerinin uçlarını kesti, her dişin dörtte biri kadarını. Yavrunun kurt dişlerini kesmenin bir kaplanın dişini çekmek kadar zor olacağını düşündükleri için yavruyu bağlayıp ameliyatı zorla yapmaya hazırlıklıydılar. Oysa bütün işlem bir dakika bile sürmemiş, kimse zarar görmemişti. Yavru dişlerinin kırık uçlarını yaladı, ne yitirdiğinin farkında değildi. Yavruyu usulca yere bıraktılar. Önce ona seveceği bir şeyler yedirmeyi düşündüler, fakat zarar vermekten korkup vazgeçtiler.

Sonra rahat bir soluk aldılar, yavrunun birini ısırmasından endişe etmelerine gerek kalmamıştı. Fakat izleyen birkaç gün boyunca yaptıklarından ötürü üzüntü duydular. "Bir kurdun dişlerini kısaltmak bir erkeği iğdiş etmekten bile daha acımasızca" dedi Yang Ke.

Chen kendine, "Yavru büyütmeye karar vermemize neden olan asıl amaçtan çok mu uzaklaştık?" diye sormadan edemedi.

Küçük Peng'e verdikleri kitaplar yüzünden de kötü hissediyorlardı kendilerini. Birlikteki yüz kadar öğrenci içinde sadece onlar yanlarında, "feodal, kapitalist ve revizyonist" olarak damgalan-

mış klasiklerden getirmişlerdi. Fırtınalı iki yıldan sonra bıkkınlık ve can sıkıntısı diğer öğrencileri yasaklı kitapları gizlice okumaya itmişti. Bir kitabı ödünç verince geri alma umudu yok gibiydi. Fakat Chen çaresiz kalmıştı. Önderler olanı duyacak olsalar Bao Shungui yavruyu kesin öldürtürdü. Klasikler işe yaramıştı anlaşılan, birlikte hiç kimsenin yavrunun Chen'i ısırdığından uzun süre haberi olmadı.

28

Orta-batı İç Moğolistan'da dünyadaki her yerden daha çok sivrisinek vardır muhtemelen. Nehirleri, gölleri, yüksek gür çalıları ve kış uykusuna yatmış dağsıçanlarının yuvalarını mesken tutarlar. Sıcak ve soğuk kanla beslenirler; insan, inek, koyun, tarla faresi, yabantavşanı, yılan, dağsıçanı ve Moğol ceylanlarının kanıyla. Kurt kanı emmekten çıldırmış bir sivrisinek sürüsü yakın zamanda on altı yaşında bir öğrenciyi çıldırtmış, öğrenci Beijing'e geri gönderilmişti.

O yaz sivrisinek açısından özellikle kötü bir yıldı.

Bir akşam Chen Zhen cibinliğinin içinde oturmuş kitap okuyordu. Kalktı, yüzüne arıcı maskesi taktı, at kılından yapılmış bir sineklik aldı ve sıkı sıkıya kapatılmış çadırdan çıkıp yavruya bakmaya gitti. Günün sivrisinek saldırılarının en şiddetli olduğu saatiydi. Chen hava saldırısı sireninden daha dehşetli bir yaygaranın içinde buldu kendini.

İri ve sarı Olonbulag sivrisinekleri kurtlar kadar zeki değillerdi ve kendi canlarını gözetmeden saldırırlardı. Bir hayvan kokusu aldıklarında bir atın ya da ineğin ölümcül kuyruk sallamasından kaçının öleceğini hiç düşünmeden peşine düşerler; hatta yoldaşlarının ezilmiş ölüleri kana susamışlıklarını daha da artırır.

Chen'in koruyucu maskesinin penceresi saldırıya geçen sivrisineklerle kaplanmıştı. Chen büyük sürüler halinde saldırdıklarını ve her zamankinden daha iri göründüklerini fark etti. Hiç durmayan kanatlarını o denli hızlı sallıyorlardı ki, çıplak gözle sadece minik karides büyüklüğündeki bedenleri görünüyordu. Chen birden kendini gölün dibine inmiş devasa plankton sürülerine bakıyormuş gibi hissetti.

Chen'in ayakları bağlı beyaz atı gübre çukurunda durmuştu ve

otlamakla hiç ilgilenmiyordu. Tek bir çim tanesinin bile bulunmadığı koyun gübresi dolu çukur sivrisineklerden biraz olsun soluk alma olanağı tanıyordu. Ama çok değil, biraz, çünkü sivrisinekler hayvanın derisini pirinç kabuğundan bir battaniye gibi örtmüşlerdi. Hayvan Chen'in elindeki sinekliği yelpaze gibi sallayarak gelmekte olduğunu fark edip ona doğru yürüdü. Chen hayvanı hemen çözdü ve sivrisineklerin daha az olduğu öküz arabasına götürüp arabaya bağladı. Atın başı hiç durmuyor, kuyruğunu öfkeyle sallayarak karnını, arka bacaklarını ve böğrünü yelpazeliyordu. Önden gelen saldırılara karşı tek silahı ağzıydı. On binlerce sivrisinek atın böğründeki tüyleri ayırıp iğnelerini derisine batırmış, kanını emiyorlardı. Karınları dolduğunda kırmızı, parlak kurt dudularını andırıyorlardı. At kuyruğunu hiddetle sallıyor, kuyruğun isabet ettiği yerlerde kan kırmızı lekeler oluşuyordu. Kuyruğu kanla ıslanmış, tüyleri birbirine yapışmış, kanlı bir ölüm tarlasına dönmüştü; bir zamanlar beyaz olan hayvan şimdi kana susamış kurtlarla dövüşmüş bir atı andırıyordu.

Chen elindeki sineklikle atının sırtına ve arka bacaklarına konmuş sivrisinekleri kovmaya çalıştı. Hayvan minnetini başını öne eğerek ifade etti. Fakat etraflarını daha çok sivrisinek sardı, dalgalar halinde geliyorlardı. Chen'in atının kendini onlardan korumasına olanak yoktu.

Chen'in aklı yavrudaydı, bu yüzden atı bırakıp ağıla doğru koştu. Çukurun yarısı su dolmuştu, bu da yavrunun sivrisineklerden korunmasını olanaksız kılıyordu. İnce yaz kürkü onu sivrisineklerin iğnelerinden korumaya yetmiyordu. Açıkta olan burnu, kulakları, gözkapakları, yüzü, başı ve karnı öyle bir saldırı altındaydı ki, zavallı hayvan çıldırmanın eşiğindeydi. Yavru, kurt kanının sivrisinekleri güçlendirici etkisinden ötürü bu denli büyük bir saldırıya uğramıştı. Yerde yuvarlanmanın yararı yoktu, ağılın etrafında dilini çıkarmamaya özen göstererek gücü tükeninceye kadar koşuyordu. Soluk almak için ağzını açacak olsa emdiği havayla birlikte ağzına giren sivrisinekler gırtlağını sokacaklardı. Bir süre sonra koşmayı bırakıp top gibi büzüldü, arka bacaklarını altına çekip ön bacaklarıyla burnunu örttü. Chen genç kurdun, bozkır fatihinin, sivrisinekler karşısındaki aczine hayret etti. Fakat yavrunun gözleri, her şeye rağmen, hayat dolu; bakışı her zamanki kadar delici, küstah ve inatçıydı.

Bilge, Chen'e bir keresinde şöyle demişti: "Sivrisinek belasının peşinden mutlaka kurt belası gelir, çünkü katil sivrisinekler arkalarında aç ve çıldırmış kurtlar bırakırlar, bunun bedelini de insan-

lar ve hayvanlar öder. Bozkırda en büyük korku, birbirine bağlı belalardır, özellikle sivrisinek ve kurt belaları."

Korku havası çökmüştü bütün birliğe.

Yavru hayli zorlanmaktaydı, fakat zayıflamış görünmüyordu. Sivrisinek saldırıları gece ve gündüz sürmesine rağmen yavru ağılında her zamankinden daha fazla koşuyordu. Sivrisinek belasıyla karşı karşıya kalınca inatçı doğası devreye girmiş, iştahında hiçbir azalma olmamıştı. Hatta genç kurt sivrisinek belasının ortasında daha da semirmişti. Chen oğlunun üzerine titreyen bir babayı andırıyordu. Yiyecek et ve içecek su olduğu sürece yavru her güçlüğe dayanabilirdi.

Fakat yavru birden aklını yitirmiş gibi havaya sıçramaya başladı. Bir sivrisinek karnının altına inip iğnesini küçük kamışına sokmayı başarmıştı. Dayanılmaz acı karşısında diğer sineklerden korunmaya çalışmayı bıraktı ve değerli organıyla ilgilenmek için arka bacağını kaldırdı. O anda yüzlerce sivrisinek karnına saldırıp korkunç bir acıyla kıvranmasına neden oldu.

Chen yavruyu ıstırabıyla baş başa bırakıp tırpanını aldı, söğütten sepeti sırtına attı ve batıdaki misk otu yetişen yamaca doğru koştu. Geçen yıl, sivrisinekler bu kadar çok değilken, Gasmai ile o yamaca gidip misk otu biçmişlerdi. Yeni otlağa taşındıktan kısa bir süre sonra yağmurlar başlamış, Chen misk otunun nerede bol yetiştiğini keşfe çıkmıştı. Yağmurlar sivrisinek belasını getirmekle birlikte misk otunun yetiştiği geniş alanları da sulamıştı, bu yüzden kan emici canavarların saldırısı doruğa çıktığında havayı misk otunun şifalı kokusu doldurmuştu. Chen başını Tengri'ye doğru kaldırıp, "İnsanoğlu bozkırda bu ot sayesinde hayatta kalabiliyor" demişti.

Çimli suyolunda esintiden eser yoktu. Chen'in kot gömleği terden sırılsıklam olmuştu. Sivrisinekler iğnelerini kalın kumaşın yarısına kadar saplamışlardı ve Chen onları çıkaramıyordu; gömleği sivrisineklerden oluşmuş bir iğne yastığından farksızdı. Onu dert etmeye zamanı yoktu; onları orada ölüme terk edecekti, gömleğine saplanmış halde. Fakat sonra omzunda bir ağrı hissetti ve sinekliği o noktaya indirdi. Geri çektiğinde üzerinde kan lekesi vardı.

Chen sivrisinek sayısının büyük oranda azaldığı misk tarlasına girdi. Bitkilerin boyu, gri-mavi-beyaz saplarıyla, bir metreyi buluyordu. Yaprakların yüzeyleri dolgun ve tüylüydü. İnekler, koyunlar ve atlar tadı acı olan şifalı misk otundan uzak durdukları için bu kadar bol yetişiyordu. Chen uzun bitkileri görünce yavaşla-

dı, tırpanını sıkıca kavrayıp dikkatle öne doğru eğildi. Deneyimli çobanlar öğrencilere misk tarlalarının bulunduğu yerde koyun güderken özellikle dikkatli olmalarını söylerlerdi, çünkü daha az sivrisinek olduğu için kurtlar misk tarlasına girer, bitkinin doğal sivrisinek kovucu olan keskin kokusunu kürklerine bulaştırmak için yerde yuvarlanırlardı.

Yanında köpekleri olmaksızın fazla ilerlemeye korkan Chen durup iki kez bağırdı. Hiçbir hareket saptamadı. Birkaç saniye bekledikten sonra kurtuluş mucizesiyle kuşatılmış olduğu duygusuyla bitkilerin arasında yavaşça ilerledi. Yoğun bir kümeyi gözüne kestirip deli gibi biçmeye koyuldu. Tırpanı yeşile boyandı ve havaya güçlü bir ilaç kokusu yayıldı. Havayı derin derin soludu, kokuyu içine doldurmak ister gibi.

Sepetini biçilmiş misk bitkisiyle doldurduktan sonra neredeyse koşarak geri döndü. Yol boyunca sepetten avuçla misk otu alıp suyunu sıkarak ellerinin arkalarına sürmüştü. Beklendiği gibi, misk suyu sürülü yerler daha az sivrisinek çekiyordu.

Çadıra varır varmaz ocağa biraz tezek atıp ateşi canlandırdı, sonra dışarı koşup yedi sekiz çatlak su leğeni aldı. En büyüğünü seçti, içine içten içe yanan tezekten katıp üzerini misk otuyla kapladı. Kesif misk kokan yoğun bir duman yükseldi.

Chen leğeni yavrunun ağılığına götürüp rüzgârın dumanı ağılın üzerine dağıtışını seyretti. Misk sivrisineğin bir numaralı düşmanıdır. Kokuyu aldıkları anda kaçarlar, o anda kan emiyor olsalar bile. Birkaç saniye içinde ağılın büyük kısmı sivrisinekten arınmıştı.

Misk otu yavrunun imdadına yetişmiş, fakat yanmakta olan tezeğin kıvılcımları ve duman korkudan tir tir titremesine neden olmuştu. Gözlerinde dehşet ifadesiyle yerinden sıçrayıp zinciri izin verdiği ölçüde leğenden uzaklaştı ve zincirini çekiştirmeyi sürdürdü. Bütün yaban hayvanları gibi onun da ateşten ve dumandan ödü patlıyordu. Chen bu korkunun yavrunun ataları tarafından kuşaktan kuşağa geçirildiğini biliyordu. Ateşi biraz daha misk kattı ve yavrunun etrafını dumanla kaplamak için leğeni salladı. Korkunç sivrisinek belasından kurtulmanın başka yolu olmadığına göre yavruyu dumana alıştırması gerekecekti. Yabanda olsaydı annesi onu sivrisineklerden korumak için dağlara ya da bir misk tarlasına götürürdü. Fakat kampta Chen üvey annelik yaparak sivrisinekleri dumanla kovmak zorundaydı.

Duman dalgalandıkça yavru zincirini çekiyor, kendini neredeyse boğuyordu. Fakat Chen kararlıydı, ateşe ot eklemeye devam

etti. Sonunda yavru yorgun düştü ve çırpınmayı bırakıp dumanın içinde titreyerek öylece durdu. Dumandan çok korkmakla birlikte, sivrisinekler gidince rahatlamış görünüyordu. Sivrisineklerin yokluğunu tuhaf bulup etrafına bakındı, sonra başını eğip karnını inceledi. Az önce onu acıyla havalara sıçratan çapulcular da gitmişlerdi. Keyfi yerine gelirken gözlerinde şaşkınlıkla sevinç karışımı bir bakış belirdi.

Duman yavruya doğru yayıldı ve bunu fark eden yavru sindi. Leğenden birkaç kıvılcım sıçrayınca dumandan mümkün olduğunca uzak bir noktaya koştu, fakat kendini yeniden sivrisineklerin acımasız saldırısına uğramış buldu. Yüzünü örtmek yarar sağlamayınca bir kez daha ağılın etrafında deli gibi koşmaya başladı. On kadar tur attıktan sonra gücü tükendi ve bazı yerlerde daha az sivrisinek bulunduğunu ve o yerlerin dumanlı olduğunu idrak etti. Gözlerini kocaman açıp beyaz dumanı şaşkınlıkla seyretti, fakat dumanın içinden çok dışında zaman geçirdi. Yavru etrafında olanları analiz edebilmek için bütün zekâsını kullanıyor, yine de duman korkusunu üzerinden atamıyordu. Dumanın içiyle dışı arasında gidip geldi.

Öküz arabasının altında yatan köpekler dumanı keşfetmekte gecikmediler. Bütün bozkır köpekleri beyaz dumanının yararını bilirler. Yavruları dumanlı bölgeye doğru yönlendirirken gözleri parlıyordu. Dumanın yoğun, fakat çok da yoğun olmadığı yerlere konuşlanıp sivrisinek işkencesi olmaksızın uyuma fırsatının tadını çıkardılar. Yavru köpekler misk dumanının yararlarıyla ilk kez tanışıyorlardı. Büyüklerin peşinden dumanlı havaya girip bayram ettiler ve kendilerine uzanabilecekleri bir yer buldular. Kurt yavrusunun ağılını oluşturan kısıtlı bölge yere uzanmış köpeklerle dolmuş, yavru kurt manzara karşısında şaşakalmıştı.

Kısılmış gözleri, açık ağzı ve yukarı doğru kıvrılan kuyruğu mutluluğuna işaret ediyordu. Yavru kurt sık sık köpek yavrularını kendisiyle oynamaya çağırır, fakat yavrular onu her seferinde görmezden gelirlerdi. Fakat bugün davet edilmedikleri halde gelmişlerdi, yavrudan nefret eden Yir bile. Yavru yarım düzine tombul dağsıçanı verilmiş kadar heyecanlanmıştı. Korkusunu unutup duman bulutlarının arasına daldı ve Erlang'ın sırtına sıçradıktan sonra yavru köpeklerden biriyle yerde yuvarlandı. Yalnız kurt mutlu bir ailenin bir parçasıydı şimdi. Gülümsedi, onları öptü ve tekrar tekrar yaladı. Chen daha mutlu bir kurt bulmanın zor olacağını düşündü.

Kısıtlı miktardaki duman bütün köpeklere ve kurt yavrusu-

na yetmeyince ağılın cömert efendisi konukları tarafından duman bulutlarının dışına, kendi bölgesine doğru itildi. Yavru tekrar dönmeye çalıştı fakat iki erkek yavru yolunu kesti. Yavrunun kafası karışmıştı, köpeklerin davranışına anlam vermeye çalışırken bir yandan da sivrisinek saldırısına katlanıyordu. Bir süre sonra gözlerinde bir idrak ışığı çaktı ve sorgulayıcı bakış kayboldu. Köpeklerin ağıla onun için değil de, onun korktuğu fakat sivrisineklerin girmeye cesaret edemediği beyaz duman için geldiklerini anladı. Fakat orası onun mekânıydı. Kısa ömründe ilk kez haksızlığa uğruyordu ve bu onu öfkelendirdi. Pençelerini çıkarıp dişlerini göstererek yavru köpekleri kendi bölgesinden kovmak için dumanların içine daldı. Köpek yavrularından biri direnince dumanın içinden kulağından tutularak ve acı içinde çıkarıldı. Yavru dumanın sivrisinekleri uzak tutup onu boğmayacak yoğunlukta olduğu bir yer seçtikten sonra sivrisineklerden uzak olmanın keyfini çıkarmak üzere yere uzandı. Her şeyi keşfetmeye meraklı olan yavru gözlerini hayranlıkla duman yayan leğene dikti.

Chen yaklaşmakta olan at sesleri duydu. Atı da beyaz dumana sığınmaya geliyordu. Chen atına doğru koştu, ayaklarını çözdükten sonra onu kurt ağılının uzak köşesine götürüp tekrar bağladı. Üzerindeki kalın pirinç kabuğu tabakası havaya yükseldi ve at yüksek bir horultu çıkardıktan sonra başını eğip gözleri yarı açık bir vaziyette uyuyakaldı.

Büyük sivrisinek saldırısının ortasında misk otu leğeni, kar fırtınasında kömür misali, bir kurt yavrusunun, yetişkin bir atın ve yarım düzine köpeğin imdadına yetişmişti. Chen sekiz hayvanı da çok seviyordu ve en çok ihtiyaç duydukları bir zamanda onları rahatlatabildiği için mutlu oldu.

O gece bütün birlik kamplarında misk otu ateşleri yakıldı. Ay ışığında gökyüzüne yükselen yoğun dumanlar havada taklalar atıp dans eden devasa ejderleri çağrıştırıyordu. Bozkır birden, bacaların kustuğu dumanın harikulade manzarasıyla, sanayi çağına geçmişti sanki. Duman çıldırmış sivrisinekleri uzak tutmakla kalmıyor, sivrisinek belası yüzünden açlık çeken kurtları da derinden etkiliyordu.

Şafak sökmeden önce Chen uzaktaki bazı kampların artık misk otu yakmadıklarını gördü. Ardından gece nöbeti tutan kadınların uzaktan gelen bağırışlarını ve sürülerini eve getiren öğrencilerin seslerini duydu. Ya bütün misk otunu yakıp bitirmişlerdi ya da biri değerli inek tezeğini stokluyordu.

Sivrisinek saldırısı şiddetini artırdı; hareketleri hızlanmış, vızıl-

tıları yükselmişti. Birlik kamplarının yarısında huzur yoktu artık, gecenin sessizliği insan bağırışları ve köpek havlamalarıyla bozulurken el feneri ışıklarının sayısı artmıştı.

Birden gecenin sessizliği iki el silah sesiyle parçalandı ve Chen Zhen'in yüreği daraldı. Kurt sürüsü saldırmıştı yine. Sivrisinek ısırıklarının acısına katlandıktan sonra bir boşluk keşfetmişlerdi. Chen iç geçirip bu felaketin kimin başına gelmiş olduğunu merak etti. Aynı zamanda kurtlara duyduğu hayranlığın ona nasıl yarar sağladığını düşünerek biraz teselli buldu. Kurtları ne kadar iyi tanırsan, saldırıya uğrama olasılığın o kadar azalıyordu.

Bozkır yine sessizliğe büründü bir süre sonra. Güneş doğmadan hemen önce çöken çiy, sivrisineklerin kanatlarını ıslatıp onları uçamaz hale getirdi. Ateşler yavaş yavaş söndü, fakat her zamanki kadar tetikte olan köpekler devriye gezmeye devam ettiler. Chen kadınların birazdan çadırlarından çıkıp inekleri sağacaklarını tahmin etti, bu da kurt sürüsünün geri çekildiği anlamına geliyordu. Başını iki ince kürklü ceketle örttükten sonra hemen uykuya daldı, son yirmi dört saatteki ilk gerçek uykusuna.

Ertesi gün sürüsünü dağda otlatan Chen için gerçekten zor geçti. Güneş batmadan önce sürüyü kampa geri getirdiğinde onun için bir hoş geldin halısı serildiği duygusuna kapıldı. Çadırın tepesinde iki büyük koyun postu duruyor, yavru ve bütün köpekler koyun eti ve iri kemiklerle kendilerine ziyafet çekiyorlardı. Çadıra girdiğinde çanakların ve mutfak eşyalarının bulunduğu rafta duran et parçalarıyla karşılaştı. Ocağın üzerinde içi et dolu bir tencere fokurduyordu.

"Kurtlar dün gece kuzeydeki Olondun'un sürüsüne saldırmışlar" dedi Yang. "Dorji gibi Olondun da bozkıra yıllar önce kuzeydoğu Çin'den gelmiş bir Moğol. Aileye geçenlerde yarı kırsal yarı göçer bir gelin dahil oldu, kız henüz geceleri uyanık kalmaya alışamamış. Bu yüzden birkaç kez ateş yaktıktan sonra sürünün yanına uzanıp uyuyakalmış. Ateş söndükten sonra koyunlar rüzgâra doğru gitmişler. Bir kurt sürüsüyle karşılaşmışlar ve sürü yüz seksen koyun öldürmüş, pek çoğunu da yaralamış. Neyse ki köpeklerin havlamaları çadırlardaki insanları uyandıracak kadar yüksekmiş. Adamlar tüfeklerini alıp atlarına binmiş ve kurtları ateş ederek uzaklaştırmışlar. Biraz daha gecikselermiş koyunların tamamı telef olacakmış."

"Bao Shungui ile Bilge bütün gün ölü hayvanların postunu yüzüp iç organlarını temizleyecek işgücünü tedarik etmek için ça-

baladılar" dedi Gao Jianzhong. Koyunların yarısı subaylara ve işçilere ucuz fiyatla satılmak üzere kamyonla kasabaya gönderildiler. Diğerleri birlik üyelerine dağıtıldı ve çadır başına iki koyun düştü. Ücretsiz, fakat postlarını iade etmemiz gerekiyor. Biz büyüklerinden iki tane aldık; biri ölü, biri canlı. Bu sıcakta bu kadar eti nasıl tüketiriz bilmiyorum."

Chen Zhen'in nutku tutulmuştu ve mutluluktan uçuyordu. "Kurt yavrusu büyüten birinin et fazlalığından şikâyet ettiği görülmüş şey mi? Peki, Bao Shungui aileyi nasıl cezalandıracak?"

"Zararı karşılamak zorundalar. Bao yeterli buluncaya kadar her ay maaşlarının yarısı kesilecek. Gasmai ile birliğin diğer kadınları aptal kocaya ve annesine dışarıdan gelme yeni geline sivrisinek saldırısı sırasında gece nöbeti tutturdukları için demediklerini bırakmadılar. Buraya ilk geldiğimizde, Gasmai ile diğerleri kendi başımıza nöbet tutturmadan önce iki ay boyunca bizimle birlikte nöbet tuttular. Bao da evli çifti fena azarladı, onlara Mançurya'lı bütün Moğolları utandırdıklarını söyledi. Fakat ölen koyunların üçte birini Yaşlı Wang'e teslim ederek memleketinden gelen işçilerin felaketten yararlanmasını sağladı, bu da hemşerilerini çok sevindirdi."

"Onlar gerçekten iyi yararlanmış bu kurt saldırısından" dedi Chen.

Gao Jianzhong bir şişe bozkır votkası açtı. "Kurt yemeği eşliğinde bu votkanın tadına doyum olmayacak! Hadi, arkadaşlar, yiyelim içelim!"

Bu Yang Ke'nin hoşuna gitti ve bir kahkaha atıp, "Sanırım ben küfelik olacağım" dedi. "Herkes kurt yavrusu büyüttüğümüz için başımıza neler geleceğini görmeyi bekliyor. Peki, ne oldu? Biz onlara gülüyoruz. Bilmiyorlar ama bir kurt insanlara sadece tavuk çalmayı değil, aynı zamanda tavuğu çekmek için kullandığın pirinci saklamayı da öğretir."

Buna güldüler.

Yemek leğeninin yanına uzanmış olan yavru o kadar çok yemişti ki hareket edemiyordu. Fakat Chen leğende kalan eti nasıl koruduğunu fark etti – avını koruyan vahşi bir hayvan gibi. Türdeşleri tarafından felaket yardımı olarak sağlanmış bir yemek sonuç itibariyle, diye geçirdi aklından Chen istihzayla.

29

At sürüsünü yeni otlağın kuzeybatısında bir dağa götürmek Batu ile Zhang Jiyuan'in iki tam gününü aldı. Yolda dört kez at değiştirdiler. Rüzgârın gücünü hesaba katınca atların dönüp rüzgâra karşı dörtnala koşmaya başlamalarından endişe etmeye gerek yoktu. Adamlar o kadar yorgundular ki bacaklarını eyere kaynaklanmış gibi hissediyorlardı. Attan inebileceklerinden bile emin değildiler. Fakat biraz soluklandıktan sonra eyerlerinden aşağı yuvarlanıp yerde öylece yattılar. Serin dağ havasının terden ıslanmış fanilalarını kurutması için kaftanlarının yakasını açtılar.

Rüzgâr kuzeybatıdan esiyordu. Sürünün yayıldığı tepenin bulunduğu güneydoğu ovasının ortasında bir göl vardı. Atlar kan emici sivrisineklerden kaçmak için rüzgâra karşı koşmaktansa su içmeyi yeğleyip yabanördeği gölüne doğru koşmayı seçtiler. Toprağı örseleyen binlerce at toynağı yüksek otların arasından sivrisinek sürülerinin havalanmasına neden oldu. Bu yeni ve kana susamış sivrisinekler koşmakta olan atların terli böğürlerine kondular. Isırıkların acısıyla çıldıran hayvanlar sivrisineklere toynakları ve dişleriyle karşı koymaya çalışırken deli gibi tökezlediler.

Sürünün dağa doğru koştuğunu gören Batu ile Zhang kaftanlarının yakasını düğmelemeden uyuyakaldılar. Sivrisinekler açıklığın farkına varıp adamların boyunlarına saldırdılar, fakat sivrisineklerin sokuşları bile onları uyandıramadı.

Göle doğru çılgın gibi koşan sürü sivrisinekleri de toz örtüsü gibi beraberlerinden götürdüler. Kanları neredeyse tamamen emilmiş hayvanlar o kadar susamışlardı ki gözeneklerinden ter sızmıyordu. Susuzluklarını gidermekten çok üzerlerindeki sivrisinekleri yıkama telaşıyla kendilerini suya atıp derin sulara doğru ilerlemeye çabaladılar. Soğuk su sivrisinekleri öldürüp kaşın-

tıyı giderdi. Atlar sevinçle kişneyip ölü sinekleri üzerlerinden atmak için silkindiler ve bir süre sonra sivrisinek ölüleri gölün üstünü pirinç kabukları gibi kapladılar.

Adamlar ve atlar aynı zamanda uyandılar. Birkaç gündür hiçbir şey yememişlerdi, bu yüzden Batu ile Zhang en yakın çadıra gidip orada içebildikleri kadar çay içtiler, yiyebildikleri kadar yoğurt ve et yediler. Sonra yine uyudular. Aç atlar otlamak için kıyıya çıktılar. Tepede olan güneş bir süre sonra böğürlerini kavurdu, koruyucu çamuru çatlattı, bu da yeni bir sivrisinek saldırısının başlamasına neden oldu. Göl kıyısındaki otlar daha önce koyunlar ve inekler tarafından büyük ölçüde yendiklerinden, olası bir kurt saldırısına karşı güçlü olabilmek için iyi beslenmek zorunda olan atlar ilk otlandıkları yamaca döndüler ve bir kez daha yüksek otlardan kaldırdıkları sivrisinek sürülerinin saldırısına uğradılar.

Bilge'nin evinde kadrolu elemanlardan oluşmuş bir grup toplantı halindeydi. "Bulutlar ne çok yoğun, ne de çok ince" dedi yaşlı adam, "bu yüzden yağmur beklemiyorum. Bu nemli havada sivrisinekler atlarımızı canlı canlı yiyecekler muhtemelen. Sürülerimize gerektiği gibi bakacak sayıda insanımız yok. Koyun sürüsünün başına gelen felaketten sonra at çobanlarını biraz rahatlatmak için koyun çobanı da gönderemeyiz." Bao Shungui ile Bilge birliğin kadrolu elemanlarını koyunlara bakmakla görevlendirmeye karar verdiler.

Zhang Jiyuan, yorgunluktan bitap düşmüş olmasına rağmen, içinde bulundukları felaketi aştıktan sonra bozkırda at sürüsüne tek başına çobanlık yapmasına izin verileceğini biliyordu. Chen ile Yang de, kurt yavrusu büyütülen çadırdan birinci sınıf bir at çobanı çıkmasını umarak onu yüreklendiriyorlardı.

İkindi vakti nem oranı daha da arttı. Sağanak yağış beklenmiyordu, çiseleme umudu bile yoktu. Bozkır sakinleri yağmuru sabırsızlıkla bekler, ama ondan korkarlar da. Sağanak yağmur sivrisinekleri uçmaktan alıkoyar, fakat yağmurlar dindiğinde üreyen sivrisineklerin sayısı artardı. Kurt kanıyla beslenen sivrisineklerin yavruları daha kurt mizaçlı ve saldırgan olurlardı. Olonbulag dünyevi bir cehenneme dönüşürdü. Zhang Jiyuan diğer at çobanlarıyla birlikte sulak otlaklara giderek o cehenneme girmeye hazırdı.

Fakat Bilge, Batu ile Zhang'in eşliğinde, sürüyü güneybatıda otuz kilometre uzaklıkta çöllük bir bölgeye sürdü. Hem ot hem de su az olduğu için orada daha az sivrisinek vardı. Sınırdan el-

li kilometre uzaklıkta bir tampon bölgeydi. Diğer üç birliğin sürüleri de Bilge'yi kendilerine örnek alıp sürülerini hiç beklemeden çorak bölgeye götürdüler.

"Bu çöl bir zamanlar Olonbulag'ın güzel otlaklarından biriydi" dedi Bilge, Zhang'e, "nehirleri ve gölleri olan birinci sınıf bir otlak. Koyunlar ve büyükbaş hayvanlar daha az ot yiyerek yavaş yavaş yağlanırlardı." Gökyüzüne bakıp iç geçirdi. "Birkaç yılda bu hale geldi. Kuru nehir yataklarını bile kum kaplamış."

"Nasıl geldi bu hale?" diye sordu Zhang.

Yaşlı adam sürüyü işaret etti. "Aşırı otlanma ve güneyden gelen göçmenler yüzünden. Ülke özgürlüğüne yeni kavuşmuştu, yeterince motorlu taşıt yoktu. Ordunun ata ihtiyacı vardı. Çiftçilerin, nakliyecilerin ve kuzeydoğudaki kerestecilerin de. Bütün ülkenin ata ihtiyacı vardı sanki. Bütün o güzel atlar nereden geldi sanıyorsun? İç Moğolistan'dan tabii ki. En iyi otlakları atlara ayırmamız emredildi. Güneyden insanlar at seçmek, onları denemek ve satın almak için geldiler ve çok geçmeden ortalık hipodroma döndü. Yüzyıllardır hiçbir hakan bu araziyi at yetiştirmek için kullanmaya kıyamamıştı. Birkaç yılda çöle çevirdiler. Şimdi, çöl olarak, tek bir işe yarıyor: Nispeten daha az sivrisinek olduğu için atlarımızı sivrisinek saldırısından korumaya. Uljii bu kumluk bölgenin sadece sürüyü canlı tutmanın başka yolu kalmamışsa kullanılabileceği emrini çıkardı. Bozkırın kumlu toprakta kendini ne kadar zamanda tekrar canlandıracağını görmek istiyor. Fakat bu yılı feda etmek zorunda kaldı."

"Baba" dedi Zhang, "traktörler ve kamyonlar bu kadar yaygınken ve savaşta süvari birliğinin yerini tanklar almışken, atlara eskisi kadar ihtiyaç yok. Bozkır geri dönüşü gerçekleştirebilecek mi?"

Yaşlı adam başını salladı. "İnsanlar ve traktörler daha da kötü, ayrıca giderek hızlanan savaş hazırlığı yüzünden yetkililer bozkırda bir üretim ve inşaat birliği kurmaya karar verdiler. İnsanlar ve traktörler yolda."

Zhang'in nutku tutuldu. Birliğin bu kadar çabuk kurulmasını beklemiyordu.

"Eskiden" diye devam etti yaşlı adam, "en büyük korkumuz çiftçilerin çapanları ve ateşleriydi. Şimdi ise traktörler. Birkaç gün önce Uljii ile birkaç eski tüfek çoban İç Moğolistan Özerk Bölge yetkililerine Olonbulag'ı tarım alanına çevirmemelerini isteyen bir mektup yazdılar. Belki bir işe yarar. Bao Shungui'nin keyfi pek yerinde son günlerde. Çiftlikler kurmak varken bu kadar büyük bir

arazinin atıl kalmasının büyük bir ziyan olduğunu söylüyor. Yakında buğday üretimini artırmak için kullanılırsa şaşmam."

Zhang'in yüreğinden sessiz bir inilti yükseldi. Traktör çağı gelmişti ve hayatını bozkırdan kazananlarla toprağı sürerek kazanlar arasındaki çelişki sonlanmak üzereydi.

Hava kararırken dört at sürüsü Bayan Gobi'ye girdi: Nemli kumunda yağmurlu mevsimde şaşırtıcı derecede uzamış çeşitli çöl bitkileri yetişen otuz kilometre karelik bir alan. Bir zamanlar otlak olduğuna dair en ufak bir işaret yoktu artık; dahası, terk edilmiş bir şantiyeyi andırıyordu. "Bozkırın tek bir canı var" dedi Bilge. "Yenilebilir ot köklerinin sayısı ayrıkotlarından fazla olmalı, fakat o kökler silinmeye görsün, ayrıkotları ve kum araziye hâkim olur."

Sürüler çölün ortasına doğru ilerlediler. Onlar için çok az yenilebilir ot olmasına rağmen, sivrisineklerin yokluğu Bilge'ye atları dinlendirme ve onları korkunç sivrisineklerden biraz soluklandırma olanağı tanıdı.

Bao Shungui, Uljii'nin yanında at sürüyordu. "Elimizden gelen bu" dedi Bilge onlara. "Bu gece aç kalacaklar, başka çare yok. Sabah, toprağa çiy düştüğünde, yemeleri için sulak yerlere götürürüz. Sivrisinekler saldırıya geçtiklerinde de buraya geri getiririz. Fazla semirmeyecek, fakat en azından hayatta kalabilecekler."

Bao rahat bir soluk aldı. "İkinizin bilgeliği sayesinde atlar kurtulacak. İki gündür endişeden uyuyamadım."

Fakat Uljii'nin alnı kaygıyla kırıştı. "Kurtların at sürülerinin gelmesini beklediğinden kaygılanmadan edemiyorum. Bizim aklımıza gelen kurtların da aklına gelir."

"Çobanlara ek cephane dağıttım. Ben daha çok kurtları bulamayacağımızdan endişe ediyorum. Umarım gelirler" dedi Bao.

İlk gece, sivrisinek ve kurt tacizi dışında, sürüler dinlenme fırsatı buldular. Ertesi sabah, çiyin sivrisineklerin uçmasını olanaksız kıldığı saatte, dinlenmiş olarak uyandılar. Çobanlar atları hemen sulak otlağa götürdüler ve hayvanlar oradaki lezzetli otlarla karınlarını doyurdular. Güneş, çiyi buharlaştırınca sivrisinekler yerden havalandılar ve atlar tek başlarına çöllük araziye döndüler. İkinci gece birinci gecenin tekrarıydı. Üçüncü gece Bao Shungui hafif bir yük arabasıyla iki büyük koyun gönderdi. Uyku eksiğini gidermiş olan çobanlar hava karardıktan sonra ateşin etrafına oturdular, mutluluk içinde yiyip içtiler. Kendilerine ziyafet çekip içki içerken şarkılar söyleyip naralar atarak etraftaki kurtları korkuttular. Zhang'in içme kapasitesi son bir yılda fark

edilir biçimde artmıştı; sarhoş haliyle avazı çıktığı kadar "Şarap Şarkısı"nı söyleyip diğerlerini eğlendirdi. Sesi kurtların uzun ulumalarını çağrıştıran bir nitelik edinmişti sanki.

Dördüncü günün sabahı atını dörtnala süren bir ulak geldi ve üretim ve inşaat bölüğünden iki görevlinin Uljii ile Bilge'nin onları bilgilendirmelerini istediklerini iletti. İki adamın geri dönmekten başka çareleri yoktu, fakat yola çıkmadan önce Bilge dikkatli olmanın önemini vurguladı.

İki yetkili adam gittikten sonra genç çobanlar arkalarında bıraktıkları kadınları düşünmeye, onlar hakkında konuşmaya başladılar. Gece çökerken iki genç çoban gece nöbeti tutan genç kadınlar bulmaya gittiler. *Gece Nöbeti* deyimi Olonbulag'da iki anlama gelirdi ve biri bu konuda espri yapacak olsa genç kadınlar sabaha kadar uyumadan beklerlerdi.

Atlar toprakta kuru saplar kalıncaya kadar otlanmışlardı. Akşam öğünlerinden mahrum kalan atların dayanma gücü tükenmeye başlamıştı. Fakat göz açtırmayan cezaevi gardiyanlarından farksız olan aygır atlar aile üyelerini yakından izliyor, sulu otlağa birkaç adım atanın yolunu anında kesiyorlardı. Bütün atlar açlıkla cezalandırılıyor, fakat aygır atlar devriye gezip kimseye göz açtırmıyorlardı.

Uzun otların arasına gizlenmiş olan kurtlar da açtılar ve kampta pişen etin kokusuna gelmişlerdi. Sivrisineklerin azalmış olması onlara güçlerini toparlama olanağı tanımıştı, artık savaşmaya hazırdılar. Batu, Olonbulag kurtlarının yarısının çöllük arazide bir yerlerde gizlenmiş olduklarını, fakat henüz saldırmaya cesaret edemediklerini tahmin ediyordu. Çobanlar silahlı ve her tür saldırıya hazırlıklıydılar. Güçlü aygır atlar sürünün etrafında konuşlanmışlardı. İçlerindeki heyecanı dizginleyemeyenler toynaklarıyla yerleri eşeliyor, karanlıkta kurt gölgelerine tehditkâr bir biçimde kişniyorlardı. Tek istedikleri dişlerini bir kurdun sırtına geçirmek ya da havaya fırlattıktan sonra yere düşmesini bekleyip güçlü toynaklarıyla kafasını parçalamaktı sanki. Sürünün zayıf noktaları vardı yine de – köpek yoktu bir kere. Ailenin bekçi köpeğini at sürülerini korumak üzere eğitmek kimsenin işine gelmiyordu.

Yemekten sonra Batu yanına Zhang'i alıp otların arasında kurt izleri aramaya çıktı. Çemberi daraltarak ilerlediler fakat yeni izlere rastlamadılar. Bu Batu'nun endişelerini hafifletmedi, çünkü birkaç gün önce keşif gezisine çıktığında iki kurt görmesine rağmen sürünün etrafındaki korumanın görece gevşek olduğu zamanlarda tek kurda rastlamamıştı. Kurtların saldırıya geçmeden

önce geri çekildikleri izlenimi uyandırmak için hedeflerinden bilhassa uzaklaştıklarını çok iyi biliyordu.

Zhang, her nedense, diken üstündeydi, ortalık fazla sakindi onun için. İki adam aynı anda havayı düşünüp gökyüzüne baktılar. Yıldız yoktu ve çölün üzerine kara bulutlar çöküyordu. Atlarını çevirip kampa döndüler.

Gece yarısını biraz geçe, el fenerleri kumlu toprağı tararken, bağırışlar duyuldu. Korkusuz çobanlar ve güçlü aygır atlar sürüyü çevirdiler. İri hayvanların bazıları kurt kokusu almış gibiydiler; dişileri, genç atları ve annelerinin yanından ayrılmayan tayları korumak için sürünün etrafında etten kemikten bir duvar oluşturdular. Zhang'e yüzlerce atın kalp çarpıntısını duyabiliyormuş gibi geldi. Kendi kalbi de daha yavaş atmıyordu.

Gece yarısından bir süre sonra, güçlü esen rüzgârın ardından, gök gürlemeleri duyuldu. Toprak sarsıldı, dağlar sarsıldı ve atlar panikleyip koşmaya başladılar. Aygır atlar dönüp korkunç toynaklarıyla panikleyen atların saldırısını püskürttüler. Çobanlar avazları çıktığa kadar bağırıyor, aygır atların son savunma hattını korumalarına yardımcı olmak için kamçılarını kullanıyorlardı. Fakat gökyüzünde sürülerin üzerine doğru iner gibi çakan yıldırımın ardından bir dizi gök gürlemesi daha geldi ve sürü çatlayan bir duvar gibi dağıldı; sürü aygır atların ve çobanların oluşturduğu savunma hattını yarıp cin çarpmışçasına koşmaya başladı.

Gök gürlemeleri bağırış, kişneme ve hatta silah seslerini bile boğuyordu. Çakan yıldırımlar el fenerlerinin ışığını etkisiz kılıyor, neredeyse kör edici anlık ışık parlamasında sürünün içine dalan gri kurtlar görünüp kayboluyorlardı. Çobanların yüzü gördükleri karşısında kireç gibi oldu.

"Kurtlar!" diye bağırdı Zhang Jiyuan, kendinin bile tanımadığı bir sesle. "Kurtlar burada!" Hayatında ilk kez büyük bir kurt sürüsünün, hiddetli Tengri tarafından gönderilmiş yıldırım ve gök gürlemelerinin de yardımıyla, önceden tasarlanmış büyük bir saldırıya geçtiklerine tanık oluyordu. Kurtlar, bozkırın intikamını almaya gelmiş ilahi bir ordu gibi, ölümcül amaçlarına kilitlenmişlerdi: Bozkırın belası Moğol atlarını imha etmek.

Her taraftan kurt sürüsünün saldırısına uğrayan atlar dehşete kapılıp can havliyle koşmaya başladılar. Karanlığın güvencesi ve korkunç gök gürlemelerinin ve yıldırımların yardımıyla, kurtlar savunma hattını ok gibi delip merkezde buluştuktan sonra dönüp saldırıya geçtiler. Panik içindeki atlar büyük bir kargaşaya sürük-

lendiler, bu tam da kurtların hayvanlara tek tek saldırmak için ihtiyaç duydukları şeydi.

İlk kurbanlar taylardı. Korkunç manzaraya, gök gürlemesine ve yıldırıma ilk kez tanık olan genç atlar korkudan felç olunca iri kurtlar tarafından teker teker indirildiler. Birkaç dakika içinde kumlu toprağın üzerinde can çekişen bir düzine kadar tay yatıyordu. Daha cesur olan taylar annelerine yakın durarak rüzgâr gibi koştular. Annelerinden ayrı düşenler katliamdan daha güçlü olan babalarını bularak kurtulabildiler.

Zhang Jiyuan endişeyle Kar Beyaz adını verdiği gözde atını aradı. Atın renginden ötürü karanlıkta diğerlerinden daha görünür, dolayısıyla daha edilgen olacağından korkuyordu. Gökyüzünü iki yıldırım daha aydınlatırken, Zhang beyaz bir tayı üç kurdun saldırısından korumak için dişleri ve toynaklarıyla dövüşen iki aygır at gördü. Tay babasına tutkalla yapışmıştı sanki, hatta kendinde saldırganları çifteleme cesaretini bile buluyordu. Kurt sürüsünün en büyük kozu hızıydı ve hızın işe yaramayacağını anladıkları anda karanlık geceye çekilip bir başka zavallı tay arıyorlardı. Aygır atlar sürüdeki anneleri çağırıyorlardı, çünkü aygır atların dışında bir tek anneler yavruları koruma cesaretine ve duruşuna sahiptiler. Anne atlar yanlarında taylarıyla bütün silahlarını kullanarak erkeklerine doğru ilerlediler. En azgın aygır atlar ve en cesur dişilerle taylar kurtların ilk saldırısını püskürtmeyi başarıp ortak savunma aileleri oluşturdular.

Fakat at sürüsünün temel birliği çökmüştü. Savaş deneyimine sahip kurtlar kendilerini ölümcül bombalar gibi dövüşe fırlatarak merkezden dışa doğru dalgalar gönderiyorlardı. Savunmaları tamamen çöken çobanlar birbirleriyle teması neredeyse yitirmişlerdi.

Çıldırmanın eşiğinde olan Batu el fenerini sallayıp, "Kuzeydoğuyu unutun! Atları kuzeybatıya yönlendirin! Sınıra gitmelerine izin vermeyin!" diye bağırıyordu. Bu çobanları biraz kendine getirdi ve dörtnala kuzeybatıya doğru sürdüler.

İlk zafer tadı kurt sürüsünün azmini ve iştahını artırmıştı. Yavaş hareket ettikleri için annelerinden ayrı düşen tayları öldürmekle yetinmeyip dehşete kapılmış iki üç yaşındaki atları da hedef aldılar. Önce bire bir saldırıya geçen kurtlar, bir süre sonra ikili-üçlü gruplar halinde saldırıp birkaç genç atı peş peşe yere indirdiler. Isırılmış liflerinden ve damarlarından kan fışkıran hayvanların görüntüsü karşısında dehşete kapılan diğer atlar canlarını kurtarmak için koşmaya başladılar.

Gök gürlemeleri ve yıldırımlar kesilince çobanların bağırışla-

rı ve el fenerlerinin ışıkları etkili olmaya başladı. Kaçan atlar aygır atların kişnemeleriyle ailelerinin yanına dönmeye başladılar. At sürüsü yolda asker toplayarak güneye doğru ilerledi. Sürünün önünde bir hat oluşturan otuz-kırk kadar aygır at kurtların üzerine saldırınca kurtlar dönüp kaçtılar. Bu zayıf, genç ve yaralı atlara canlarını kurtarmak için sürüye dönmelerini bildiren işaretti. Aygır atların çoğu sayıca azalmış ailelerini bir araya getirirken, bir yandan da kayıp aile fertlerine toplanma çağrısı yapıyorlardı.

Kurt sürüsü düzgün bir biçimde geri çekildi, öldürdükleri hayvanları yeme telaşı içinde olmadıkları anlaşılıyordu. Onun yerine çobanlar ve aygır atları onları toplayamadan sürüden ayrı düşmüş atların peşine düşmeyi seçtiler. Batu ile birkaç deneyimli çoban aygır atları saymak için sürünün önüne sürdüler ve üçte birinin kayıp olduğunu gördüler. Bu beklenmedik ve ürpertici gelişme karşısında Batu sürünün arkasına sürüp dört çobana ikişerli gruplar halinde doğuya ve güneye yayılmalarını söyledi. Diğer çobanlara hayvanları dosdoğru sürmelerini tembihledi. Son olarak Zhang Jiyuan'i kurtları bölgeden uzaklaştırması için güneydoğuya gönderdi.

Kuzeybatıdaki kurtlar kendilerini katliam çılgınlığına kaptırmış olan güneydoğudaki kurtlarla bir an önce birleşmek için koşuyorlardı. At ailelerinin bazıları bütün taylarını kayıp vermişlerdi. Güçlerini birleştiren kurtlar hasta ve sakat yetişkin atların peşine düştüler. Kuzeybatıdan gelen insan bağırışları ve at kişnemeleri giderek yaklaşıyordu; fakat kurtlar öldürmeye odaklanmış, yeme faslını sonraya bırakmışlardı. Tek başına kurtları püskürtemeyeceğini anlayan Zhang geri dönüp sürüye yardım etmeye karar verdi. Bozkır iklimini çok iyi tanıyan kurtlar büyük hamlelerini yapmadan önce doğru anı bekler gibiydiler.

Çobanlar atları kumlu tepenin iki kilometre kadar yakınına sürmüşlerdi ki, sulu otlaktan yükselen yoğun bir sivrisinek bulutu sürüyü kuşattı. Yılın en vahşi sivrisinekleri hemen iğnelerini at etine batırdılar. Yıldırımın ve kurtların çifte saldırısına göğüs geren atlar denetimsiz bir çılgınlığa sürüklendiler.

En büyük bedeli sürünün koruyucuları olan aygır atlar ödediler. Güçlü hayvanlar, neredeyse tüysüz derileri ve gergin kaslarıyla zaten günlerce eziyet çekmiş, kandan yapış yapış olmuş kuyruklarıyla sivrisinekleri kovma yeteneklerini tamamen yitirmişlerdi. Sivrisineklerin büyük çoğunluğu aygır atların gözkapaklarına ve üreme organlarına odaklandılar, bu da hayvanları çıldırtıp mantıklarını ve sorumluluk duygularını yok etti. O anda sivrisi-

neklerin baş düşmanı rüzgâr birden kesildi ve atların rüzgâr yaratabilmek için koşmaları gereken yönü işaret etti. Yarı kör ve çıldırmış olan aygır atlar dişilerini ve taylarını terk edip rüzgâr gibi rüzgâra doğru koştular.

Çobanlar daha az sivrisinek bulunan kumlu tepeden çıktıkları için maske takmamışlardı. Yüzleri, boyunları ve elleri anında vampir sivrisinekler tarafından sokuldu. Gözkapakları şişti, gözleri çizgi haline geldi. Yüzleri yanmış gibi tombuldu. Şiş dudakları acıyla seğiriyordu. Parmakları o kadar kalınlaşmıştı ki kement sırıklarını zor tutuyorlardı. Binicilerinin emirlerine uymayan atlar geri çekilip delirmiş gibi zıplıyorlardı. Bir an kaşıntıyı azaltmak için boyunlarını öne doğru uzatıyor, ardından tökezlenme tehlikesini hiçe sayarak ve binicilerini hiç hesaba katmadan koşmaya başlıyorlardı.

Kendilerini sivrisinek denizinde boğulurken bulan adamların ve atların savaşma azmi kırılmıştı. Sürü atlarının büyük kısmı, başıboş atların önderliğinde paldır küldür rüzgâra, kuzeydoğuya doğru koşuyorlardı.

Çılgınca sokmalar, çılgınca koşmalar, çılgınca öldürmeler –sivrisinekler, atlar ve kurtlar. Olonbulag at sürülerinin başına bir dizi felaket –gök gürlemesi ve yıldırım, rüzgâr, sivrisinek ve kurtlar– gelmişti ve Zhang bozkırda yaşamanın zorluğunu bir kez daha, bütün benliğiyle kavradı. Başka bir ırkın bu denli acımasız koşullarda var olabileceğine ihtimal vermiyordu. Yüzü kül rengine dönmüş olan Batu sivrisinek sokuşlarının acısını unutturmak için atını, başı da dahil olmak üzere, deli gibi kamçılıyordu. Bu cesur hareketten etkilenen Zhang Jiyuan Zhang kendinden emin ve yürekli bir biçimde dönüp öne atıldı.

"Sürüyü batıya yönlendir!" diye bağırdı Batu. "Orası kumluk! Hadi! Hadi! Sınıra doğru gitmelerine sakın izin verme."

"Hey! Hey!" diye karşılık verdi çobanlar.

Zhang Jiyuan'in dikkatini bir çığlık çekti ve tökezleyip binicisini üzerinden atan bir at gördü. Kimse yardıma gitmedi, batı yönüne doğru sürmeye odaklanmışlardı.

Fakat binicilerinin yükünü taşıyan atların sivrisineklerin ve kurtların tacizine uğramış binicisiz atlara yetişmeleri nasıl beklenebilirdi? Çobanların atları batıya yönlendirememeleri son umutlarını da söndürdü. Batu ile diğer çobanlar yine de kaçışı sürdürmek için avazları çıktığı kadar bağırmaya devam ediyorlardı.

Birden uzaktaki dağın karanlığı ışık huzmeleriyle yarıldı. "Birlik kurtarma ekibi göndermiş!" diye bağırdı Batu. Çobanlar yeni

gelenlere sürünün nerede olduğunu göstermek için el fenerlerini yakıp heyecanla bağırdılar. Dağın arkasından çıkan süvariler güçlü naralar atarak geçitten inip bölgeyi el fenerleriyle taradılar, atların kaçmalarını engellemek için barikat oluşturmaya çalışıyorlardı. Bu yeni gelişme karşısında atlar toplanıp döndüler. Atlar birbirlerine sokulmaya zorlanırken gövdelerinin arasında kalan sivrisinekler ezildiler.

Bu kritik kavşakta, gerçek bir kabile reisi gibi, Bilge belirdi ve yönetimi ele aldı. Yaşlı kral kurdun gelmekte olduğunu gören çobanlar yeniden güç bulup, beklenmedik bağırışlar ve parlak ışıklar karşısında afallayan kurt sürüsüne saldırdılar. Fakat kurt sürüsü Bilge'nin sesini tanımış olmalıydı, çünkü alfa kurt dönüp hızla geri çekildi, sürünün kalanı da onu izledi. Amaçları aşikârdı, dağlara tırmanıp kaybolmadan önce karınlarını tıka basa doyurmak üzere ilk katliam alanına döneceklerdi.

Bilge, Bao Shungui ve Uljii'nin de yardımıyla, bir düzine kadar koyun ve sığır çobanı ile öğrencilere at sürüsünü toplattıktan sonra hızla kumlu sığınağa sürdü. Çobanlardan birini, atından düşen yaralı çobanın yardımına gönderdi. Chen Zhen gece olan biteni anlamak ve Bilge ile Uljii'nin kurtların atlara saldıracağını öngörüp hava bozmadan önce bir kurtarma ekibi oluşturduklarını söylemek için Zhang Jiyuan'in yanına sürdü. "Ucuz atlattık" dedi Zhang. "Bu kez bütün sürüyü kaybedebilirdik."

Kumlu tepenin güvencesine ulaştıklarında gökyüzü aydınlandı. Çobanlar sürüden kopan atları topladılar, fakat sürü azımsanmayacak ölçüde kayıp vermişti. Yaşlı, hasta ve sakat atlardan dört beş, iki yaşında atlardan da on iki-on üç at katledilmişti. En büyük kaybı taylar vermişlerdi. Kurtların öldürdüğü elli-altmış tayla birlikte toplam kayıp sayısı yetmişten fazlaydı. Bu kez katliamda yıldırımın, rüzgârın ve sivrisineklerin de parmağı vardı; fakat gerçek katiller, her zamanki gibi, kurtlar olmuştu!

Bao Shungui kumlu tepedeki ve bataklıktaki manzarayı inceledi. "Yeni otlağı kurarken sana kurtları yok etmenin ilk hedefimiz olması gerektiğini söylememiş miydim?" dedi öfkeyle. "Fakat siz beni dinlemiyorsunuz. Al işte, bak – uyarımı dikkate almamanın cezası bu! Bundan böyle kurtların lehine konuşanlar işlerinden olacak ve bir eğitim programına gönderilecekler. Zararımızı da karşılayacaklar!"

Bilge ellerini kavuşturup gökyüzüne baktı. Dudakları kımıldıyordu. Chen ile Zhang yaşlı adamın ne dediğini tahmin edebiliyorlardı.

"Bozkıra hükmetmek kolay iş değil" diye fısıldadı Chen, "bunu yapmaya kalkışanın hatalarından dolayı günah keçisi olması işten bile değil."

Zhang, Bao Shungui'nin yanına sürdü. "Bu şiddette bir doğal felakete kimse direnemezdi" dedi. "Ucuz atlattık bence, Bilge ile Uljii'nin durumu öngörüp sürüyü beş gün önce bu kumluk bölgeye göndermesi de büyük şans. Yoksa sürünün tamamını yitirebilirdik."

"Senin ne dediğin umurumda değil" dedi Bao. "O kurtlar dün gece atlarımızı öldürdüler. Sivrisinekler at öldürmezler, sayıları ne kadar çok olursa olsun. Kurtları ben istediğimde temizlemiş olsaydım bunlar başımıza gelir miydi? Kolordu komutanları son birkaç günü tugay karargâhında geçirdiler. Bu ölü atları görecek olsalar rütbemi hemen indirirler. Bu kurt sürüleri bela, bu yüzden kurtları soylarını tüketinceye kadar öldürmeye devam edeceğiz. Hayvanlarımızı korumanın başka yolu yok. Kolordu otlağa girmeye hazırlanıyor. Kurtları biz öldürmezsek, onlardan bunu yapmalarını isteyeceğim. Kamyonları, cipleri ve makineli tüfekleriyle kolaylıkla hallederler."

Çobanlar katliam alanını temizlemek için gruplar halinde çalışmaya başladılar, bu da onları bütün sabah meşgul edip morallerini bozdu.

Hayatta kalan taylar ölenleri görünce titrediler. Bu kanlı ders bir daha kendilerini bu tür bir felaketin ortasında bulduklarında onları daha uyanık ve cesur kılacaktı. Fakat Chen Zhen'in aklına rahatsız edici bir düşünce geldi: Bir dahaki sefer olacak mıydı?

30

Soğuk bir güz yağmuru İç Moğolistan bozkırının kısa yazını sonlandırıp sivrisinekleri dondurdu.

Chen Zhen sessiz bozkıra odaklanıp sivrisineklerin ve kurtların neden bu denli çıldırmış olduklarını anladığını düşündü. Bozkırda yaz mevsimi kısaydı, fakat sonbahar daha da kısaydı. Ardından altı ay süren kış geliyordu, kış uykusuna yatmayan hayvanlar için ölüm mevsimi. Buna dağsıçanı yuvalarına sığınmayı başarsalar bile yarısı ölecek olan sivrisinekler de dahildi. Yağ ve kalın kürkleri olmaksızın kurtların hayatta kalmaları mümkün değildi. Cılız, yaşlı, hasta ve yaralıların çoğu telef olurdu zaten. Sivrisinekler de bu yüzden kısa mevsimde mümkün olduğunca çok kan emmek zorundaydılar. Hayata kalabilmek için çılgınca saldırıyorlardı. Kurtların da kışa ve izleyen baharın olası kıtlığına hazırlanmak için kanlı çatışmalara girmekten başka çareleri yoktu.

Chen Zhen'in çadırına düşen taydan geriye leş gibi kokan iki bacakla iç organları kalmıştı. Yavru bir süre doyurucu öğünler yemişti. Çürümeye yüz tutmuş et de onu birkaç gün daha doyururdu. Burnu ona daha yemek olduğunu söylüyordu, bu yüzden keyfi yerindeydi. Etini kanlı ve taze yeğliyordu, fakat çürük ve kurtlanmış olduğunda da umursamıyor, etle birlikte kurtçukları da yutuyordu. "Hızla bizim çöplüğümüze dönüşüyor" dedi Gao.

Chen en çok yemek ne kadar bozuk, çürük ya da kirli olursa olsun, yavrunun hiç hastalanmamasına şaşıyordu. Chen ile Yang yavrunun soğuğa, sıcağa, açlığa, susuzluğa, kötü kokulara, pisliğe ve mikroplara dayanma gücüne hayranlık duyuyorlardı. Tahayyülü olanaksız sertlikte bir ortamda milyonlarca yıllık doğal ayıklanmanın sonucunda hayatta kalabilmiş bir türe hayranlık duymamak mümkün değildi.

Yavru serpildikçe daha alımlı ve harikulade bir görünüm kazanıyordu. Her açıdan bir bozkır kurduydu artık. Chen zincirini uzatıp ona Büyük Kurt diye seslenmeyi denedi. Fakat yavru eski adını yeğliyordu. Chen ne zaman, "Küçük Kurt" diye seslense yavru oynamak için yanına geliyor, ellerini yalıyor, dizlerine sürtünüyor, karnına sıçrıyor, hatta sırtüstü yere yatıp Chen'e kaşıması için karnını açıyordu. Fakat Chen ona Büyük Kurt diye seslendiğinde üzerine alınmıyor, Chen'in kimi çağırdığını görmek için etrafına bakınıyordu.

Chen güldü ona. "Seni aptal kurt. Yaşlandığında da seni Küçük Kurt diye mi çağıracağım?" Yavru, Chen'i kışkırtmaya çalışırmış gibi dilini çıkardı.

Chen yavrunun gövdesinin her parçasına hayrandı. Bir süre kulaklarıyla oynamaktan büyük haz almıştı. Erişkin boyutlarına ulaşan ilk organı olduğu için dik, sağlam, temiz, kusursuz ve dikkatliydiler. Yavrunun bozkır kurtlarında içgüdüsel olan kendini fark etme duygusu giderek gelişiyordu.

Chen ağıla girip yere bağdaş kurar, yavrunun kulaklarıyla oynardı. Fakat yavru Chen'e ancak kulaklarının dibini ve boynunu kaşıdıktan sonra izin verirdi, çünkü bu onu mest ederdi. Chen yavrunun kulaklarını arkaya doğru büküp tekrar eski hallerine dönmelerini seyretmeyi seviyordu. İkisini aynı anda bükerse asla birlikte düzelmezlerdi; önce biri düzelirdi, sonra diğeri. Kulakları düzelirken yavrunun düşman hareketleri sanıp korktuğu tuhaf bir ses çıkarırdı.

Chen bir süredir bozkırdaki askeri taşıt sayısında artış olduğunun farkındaydı. Tozu dumana katıyorlardı ve Chen bu durumdan hiç hoşnut değildi. İç Moğolistan'ın ücra bir yerinde varlıklarını hayvancılık yaparak sürdüren göçerlerin yaşamını gözlemleyen ve bizzat yaşayan ilk, belki de son Han Çinli grubunun bir üyesi olduğunun farkındaydı. Bir gazeteci ya da turist değildi; göçer çobanların gurur verici saygınlığının tadını çıkarıyordu. Ayrıca onu tatmin eden bir gözlem alanına sahipti –kurtların varlıklarını sürdürdükleri ender yerlerden biri olan, Olonbulag. Ayrıca kurt ininden kendi elleriyle çaldığı bir kurt yavrusu büyütüyordu.

Gözlemlerini ve yorumlarını en küçük ayrıntıyı bile atlamadan ezberlemeye ant içti. İleride hikâyesini arkadaşlarına ve ailesine tekrar tekrar anlatacaktı, bu dünyaya veda edinceye kadar. Yazık ki Sarı Hükümdar'ın torunları bozkır köklerinden kopalı o kadar uzun zaman olmuştu. Göçer yaşam tarzı yakında tarihe karı-

şacak, Çinliler hiçbir zaman köklerinin bulunduğu bu bakir toprağa dönüp atalarına saygılarını sunma fırsatı bulamayacaklardı.

Gizlice yavruyu özgür bıraksa mıydı? Onu acımasız fakat açık bozkıra iade ederek gerçek bir kurt gibi yaşamayı armağan etse miydi? Buna cesaret edemezdi. Chen köpek dişlerinin uçlarını kestiğinde yavru bozkırda yaşamak için gerekli silahını yitirmişti zaten. Tığ gibi sivri değillerdi artık, yuvarlak ve küttüler; köpeklerin dişlerinden bile kötü.

Chen'i en çok üzen, makasın, dişlerinden birini çatlatmış olmasıydı. Köklere zarar vermemeye özen göstermiş olmasına rağmen çatlak, küçük olmakla birlikte, köke kadar iniyordu. Kısa süre önce dişin iltihaplandığını, yaşlı bir kurdun hastalıklı dişleri gibi karardığını fark etmişti. Ne zaman o siyah dişi görse yüreği sızlıyordu. Bir yıl zarfında düşebilirdi. Dişler bozkır kurtlarının yaşam kaynağıydı. Yavrunun sadece üç köpek dişi kalırsa, bırakın avlanmayı, etini koparmayı bile başaramazdı.

Zamanla, pervasız kararının sonuçlarını gördükçe, Chen'in üzüntüsü arttı. Yavruyu hiçbir zaman bozkıra iade edemeyecek, kurt arkadaşını ziyaret etmek için bozkırın derinliğine yolculuk edemeyecekti. Yavruyu birkaç hafta önce, annesi onu almaya geldiğinde salmadığı için pişmanlık duydu. Bilimsel araştırma ona göre değildi, çünkü bilimsel araştırma yapmak için gerekli yaradılıştan ve nitelikten yoksundu. Yavru tıbbi araştırmalar için kesilip biçilen bir laboratuvar kobayı değildi; onun dostu ve öğretmeniydi.

Bozkır sakinleri sabırsızlıkla İç Moğolistan Üretim ve İnşaat Birliği'nin gelmesini bekliyorlardı. Bilge, Uljii ve diğer ihtiyarlar heyeti üyelerinin imzaladıkları mektup amacına ulaşmıştı: Birlik Olonbulag'ın hayvancılık amacıyla kullanılmasına karar vermişti. Fakat Olonbulag otlağı hayvancılığa ayrılırken, arazinin bir bölümü çiftçiliğe açılacaktı. Diğer otlaklar ve bütün komünler tarımsal üretime ayrılacaktı. Majuzi nehrinin bulunduğu ve ünlü Ujimchin savaş atlarının yetiştirildiği bölge ekilebilir araziye dönüştürülecek, çiftçilik ve hayvancılık için küçük bir toprak parçası ayrılacaktı.

Birliğin bu büyük planının Olonbulag'ı şirketleştirmesi çok sürmemişti. Asıl amaç bölgeye binlerce yıldır hâkim olan ilkel göçer hayvancılığına son verip yerleşim birimleri inşa etmekti. Kiremit çatılı, çimento ve taştan yapılmış, sağlam hayvan ağılları bulunan beton evler inşa etmek için gerekli parasal kaynak, malzeme

ve mühendisler Birlik tarafından temin edilecekti. Ayrıca kuyular kazılacak, asfalt yollar döşenecek; okullar, hastaneler, postaneler, konferans salonları, dükkânlar ve sinema salonları inşa edilecekti. Ekipler bereketli toprağı ıslah ederek sebze ve hayvan yemi olarak çim ve buğday ekeceklerdi. Hasat makineyle toplanacak, ulaşım ekipleri ve traktör istasyonları kurulacaktı. Kurtların, hastalıkların, böceklerin ve kemirgenlerin verdiği zarar silinecekti. Bozkırın sıkça meydana gelen doğal afetlere karşı direnci artırılacaktı. Binlerce yıldır fevkalade güç koşullar altında yaşayan çobanların yavaş yavaş yerleşik ve huzurlu yaşama geçmeleri sağlanacaktı.

Öğrenciler ve genç çobanlar, kadınlar ve çocuklarla birlikte, Bao Shungui'nin betimlediği parlak geleceğin beklentisiyle, kolordunun gelmesini bekliyorlardı. Yaşlı ve orta yaşlı çobanların büyük çoğunluğu ise suskundular. Chen yaşlı adamla konuşmayı arzuluyordu, fakat Bilge iç geçirip şöyle dedi: "Her zaman çocuklarımız için bir okul istedik, hastalarımızı artık öküz arabasıyla sancaktaki hastaneye götürmemeyi diledik. Hastanemiz yok, bu yüzden aslında ölmemesi gereken pek çok insan öldü. Fakat bozkır ne olacak? Şu anda yapılan hayvancılığı ancak kaldırıyor. Sadece belli sayıda insan ve hayvan taşıyan bir öküz arabasından farkı yok. Daha çok insan binerse araba devrilecek ve bu gerçekleştiğinde siz Han Çinlileri evlerinize döneceksiniz. Ya biz ne olacağız?"

Chen'i en çok kurtların geleceği kaygılandırıyordu. Çiftçiler geldiğinde kuğular, ördekler, yabankazları ya yenecek ya da uçup gideceklerdi. Fakat kurtlar kuşlar gibi değildi. Bozkırda kuşaklar boyunca var olduktan sonra yok edilecek ya da Çin'den, öz yurtlarından sürülecekler miydi?

İki kâse ılık çay içtikten sonra Yang, Chen'e, "Kolordunun gelmekte bu kadar acele edeceği kimin aklına gelirdi?" dedi. "Sulh zamanında askeri yaşamdan hep nefret ettim ve Heilongjiang Üretim ve İnşaat Birliği'ne gönderilmekten kıl payı kurtuldum. Bir gün İç Moğolistan şubesinin denetimi altına gireceğim kimin aklına gelirdi? Olonbulag'ın başına gelecekleri bilemiyorum, fakat hiç zaman kaybetmeden kurtlar için bir çare bulmak zorundayız."

Konuşurlarken öküz patikasından onlara doğru arkasında sarı bir duman bulutu bırakarak dörtnala bir atlı geldi. Şöyle bir bakmak Zhang'in dinlenmeye gelmekte olduğunu anlamalarına yetti.

Haşlanmış tahıl, mantarlı koyun eti ve salamura yaban pırasası çiçeğinden oluşan yemeğe oturdular.

"Atın hızlı, haberleri bir an önce ulaştırmaya çalışıyor gibi de bir halin var" dedi Yang, Zhang'e. "Bize birlikle ilgili haberleri ver o zaman."

"Birlik karargâhı yarısı Moğol, yarısı Han subayların gelişiyle birlikte kolordu karargâhına çevrildi. İlk işleri kurtları imha etmek olabilir. Kaç genç atın öldürüldüğünü öğrendiklerinde öfkeden köpürdüler. Ordunun bozkıra ayak bastığında geleneksel olarak ilk yaptığı işin eşkıyayı temizlemek olduğunu söylediler. Bu kez ilk iş olarak kurtların kökünü kurutacaklarmış. En iyi adamlarını yollamışlar. Bunu bizim iyiliğimiz için yapacaklarmış. Yaşlı Moğolların işi zor. Üniforma giymiş çiftçi çocuklarına kurtların yararını anlatmaya çalışmak öküze müzik dinletmekten farksız. Kurtların kürkü bu mevsimde o kadar gür ki postları iyi para eder. Kolordu subaylarının maaşları yüksek değil, karargâh subayları bile ayda ancak altmış-yetmiş yuan alıyorlar. Bir kurt postu yirmi yuan edebilir, ayrıca ödülü de var. İşe kurtlardan başlamakta bu yüzden bu kadar istekliler."

Yang Ke iç geçirdi. "Moğol kurtları, sonunuz yakın" dedi. "Durum değişti, kahramanlar çağı sona erdi. Acele edip Dış Moğolistan'ın yolunu tutun."

31

Sabahın erken saatinde, üzeri açık iki askeri araç Chen Zhen'in çadırının önünde durdu. Devasa araçları ilk kez gören ve benzin kokusunu alan yavru çukuruna gizlendi. Köpekler, öte yandan, araçların etrafını sarıp çılgınca havlamaya başladılar. Chen ile Yang koşarak gelip köpekleri kovaladılar.

Kapılar açıldı ve Bao Shungui ile dört subay indikleri gibi doğru yavrunun çukuruna gittiler. Durumdan tamamen habersiz olan Chen, Yang ve Gao onlara doğru koştular. Chen sükûnetini korumaya çalıştı. "Başkan Bao, yavruyu görmeleri için birilerini getirmişsiniz."

Bao gülümsedi. "Sizi tanıştırayım." Otuz yaşlarındaki subayları işaret etti. "Bunlar kolordunun ileri gelenleri, Karargâh Subayı Xu ile Karargâh Subayı Batel." Ardından iki şoförü işaret etti. "Bu Yoldaş Lie, bu da Küçük Wang. Buraya yerleşecekler ve subaylar sitesinin inşaatı bittiğinde ailelerini de getirecekler. Kurtları imha etmemize yardım etmek üzere gönderildiler."

Chen adamların ellerini sıktı, kalbi deli gibi çarpıyordu. Onları çay içmeye davet etti.

"Gerek yok" dedi Bao. "Önce yavruyu göreceğiz. Çıkar onu. Bu ekip buraya özellikle onu görmek için geldi."

Chen kendini gülümsemeye zorladı. "Kurtlara ilgi duyuyorsunuz, öyle mi?"

Xu, koyu bir Shaanxi aksanı ve içtenlikle, "Kurtlar kana susamış katillerdir, bu yüzden bölüm ve kolordu liderleri bizi onları incelememiz için gönderdiler. Daha önce hiç bozkır kurdu görmedik, Yoldaş Bao bizi buraya bu yüzden getirdi."

Shandong aksanıyla konuşan Batel girdi söze. "Yoldaş Bao sizin kurtlar hakkında çok şey bildiğinizi ve onları öldürüp yavru-

larını çalmakta usta olduğunuzu söyledi. Kurdun doğasını araştırmak için çaldığınız kurtlardan birini büyütüyormuşsunuz."

Adamlar içten ve hoştular, Chen yavruyu öldürmeye gelmediklerini anladıktan sonra kendini daha iyi hissetti. "Kurt... kurtlar karmaşık hayvanlardır" diye kekeledi. "Size onlardan söz etmek günler sürebilir. Gidip yavruyu görelim. Ağılın içine adımınızı atmayın. Yabancıları ısırır. Bir keresinde birini ısırmasına ramak kaldı."

Chen önce torbadan iki parça etle bir doğrama tahtası aldı, sonra çukurun ağzına gitti. Tahtayı yere koyup, "Küçük Kurt, Küçük Kurt, yemek zamanı" diye seslendi. Yavru çukurdan ok gibi fırlayıp ete saldırdı. Chen ağıldan çıkmadan önce hızla tahtayı çukurun ağzına doğru itti. Yavru genellikle sabahları ve akşamları besleniyordu. İkindi vaktinde ilk beslenişiydi ve bu onu mutlu etmişti. Eti parçalamaya girişti. Bao ile diğerleri geri çekildiler.

Gözlemciler yere çömelip bir yarım daire oluşturdular. Bu tuhaf aksanlı adamların gelişi karşısında yavru tuhaf davranmaya başlamıştı. Onlara, genellikle yaptığı gibi, tehditkâr bir biçimde saldıracağına, kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırdı. Kendini küçülterek et parçasını ağılın kenarına götürdü ve yere koyduktan sonra ikinci parçayı almaya döndü. Boyun tüyleri dikilmiş bir biçimde ikinci parçayı da taşıyıp yemeye başladı, fakat etrafındaki kalabalıktan rahatsızdı. Birkaç ısırık aldıktan sonra tavrını değiştirdi, burnunu kırıştırıp dişlerini göstererek askerlere doğru atıldı. Adamlar yavrunun vahşi görünümü ve hızı karşısında afallayıp sırtüstü yere devrildiler. Yavru zincirine rağmen bir metre yakınlarına kadar gelmişti.

Karargâh subayı Batel ayağa kalkıp ellerindeki toprağı temizledi. "Çok vahşi bir hayvan bu, bizim kurt köpeklerimizden çok daha tehlikeli. İyi ki zincirliymiş."

"Daha bir yaşında yok ve yetişkin bir köpeğin boyuna ulaşmış bile" dedi Xu. "Bizi buraya getirdiğin için teşekkür ederim Yoldaş Bao. Şimdi kendimi gerçekten savaş alanındaymışım gibi hissediyorum." Batel'e döndü. "Kurtlar köpeklerden çok daha hızlı ve sinsiler. Yıldırım hızıyla saldırırlar."

Yavru dönüp etin üzerine atıldı ve yemeğini boğuk, tehditkâr hırıltılar çıkararak yutarken Bao başını salladı.

İki adam gözleriyle yavrunun büyüklüğünü ölçtüler, tüylerini ve derisini incelediler. Yandan başına ya da böğrüne ateş etmenin en iyisi olacağına karar verdiler. Kurdu postuna zarar vermeden öldürmenin yolu buydu.

"Bu gençler ne yaptıklarını iyi biliyorlar" dedi Bao. "Bütün çobanlar ve öğrencilerin çoğu yavrunun büyütülmesine karşı çıktılar, fakat ben onlara devam etmelerini söyledim. Düşmanını kendini tanıdığın kadar iyi tanırsan, kaybedemezsin. Yavruyu görmeleri için buraya pek çok insan getirdim. Onları en çok kurtlardan korkan Çinliler görmek istiyor. Hepsi hayvanat bahçesinde gördükleri kurtlardan çok daha üstün olduğunu söylüyor. Canlı bir kurdu yakından izlemek ender bulunur bir fırsat. Kolordu komutanları denetlemeye geldiklerinde onları ilk olarak buraya getireceğim."

"Ünlü küçük Moğol kurdunu duyar duymaz geleceklerinden eminim" dedi Xu. Sonra Chen'e döndü. "Zincirin ve direğin sağlam olduğundan emin ol."

Bao saatine baktı. "Şimdi biraz iş konuşalım. Buraya sadece yavruyu görmeye değil, ikinizden birini götürmeye geldik. Bu keskin nişancılar buraya kurt belasına son vermek üzere gönderildiler. Komutan Xu dün yüksekten uçan bir atmacayı vurdu. Yerden bakınca bir bezelye tanesi gibi görünüyordu. Tek atışta indirdi atmacayı. Evet, hanginiz gelecek?"

Chen'in yüreği daraldı. Olonbulag kurdunun amansız düşmanı gelmişti. Hızla artan çiftçi nüfusundan sonra, askeri araçlar ve süvari birlikleri de sınırın bu yanına geçmişlerdi. "Kurtları bulmayı at çobanları iyi bilirler" dedi somurtarak. "Kendinize rehber olarak bir at çobanı bulun."

"Yaşlı olanlar gelmek istemiyor" dedi Bao. "Gençlerin zaten bir işe yaradıkları yok. Bütün deneyimli çobanlar at sürülerine bakmak için dağlara çıktılar. Bu iki subay buraya kadar gelme zahmetine katlandığına göre, ikinizden birinin bizimle gelmesi gerekiyor."

"Birliğin en ünlü kurt katili Dorji'ye ne dersiniz?"

"Komutan yardımcısı onu çoktan aldı. Komutan Li avlanmayı çok sever, özellikle hareket halindeki bir araçtan." Bao saatine baktı yine. "Yeterince zaman harcadık, bir karar verin."

Başka çıkar yol olmadığına kanaat getiren Chen, Yang'e dönüp, "Sen niye gitmiyorsun?" diye sordu.

"Ben kurtları senin kadar iyi tanımıyorum. Senin gitmen daha iyi olur."

"Ben karar vereceğim" dedi Bao sabrını yitirerek. "Chen, sen gel bizimle. Fakat Bilge gibi sürekli kurtların kaçmasına izin verirsen ve bu yüzden elimiz boş dönersek, yavrunu öldürürüm. Yeter bu kadar saçmalık. Hadi gidiyoruz."

Chen'in yüzü kireç gibi oldu, yavruyu korumak için içgüdüsel olarak bir adım geri çekildi. "Tamam, geleceğim. Hazırım."

İki araç artlarında iki sarı toz ejderi bırakarak hızla batıya doğru ilerledi.

Chen iki yıldan uzun bir süredir motorlu taşıta binmiyordu. Kurtlara saplantılı bir ilgi duymasaydı, bozkıra yeni gelmiş ve kurtlardan bu kadar çok şey öğrenmemiş olsaydı, bu biçimde avlanmayı ayrıcalık olarak görebilirdi. Bozkırda rüzgâr gibi yol alırken kurt aramak ne kadar heyecan verici, ne kadar güzeldi! İngiliz asilzadeleriyle tilki avlamaktan, Rus çarlarıyla karlı ormanlarda ayı avına çıkmaktan ya da Mançu hanedanları gibi bir kurt kuşatmasına katılmaktan bile daha tatmin edici olsa gerekti.

Fakat o anda Chen'in tek dileği aracın bozulmasıydı. Bir orduyu arkadaşlarını tutuklamaya götüren bir hain gibi hissediyordu kendini. Bao, Chen'in kurtlar hakkındaki duygularını biliyordu. Chen hem yavrusunun hayatını kurtarıp hem de diğer kurtları nasıl esirgeyeceğini düşünüyordu.

Kolordunun kurt imha seferberliği bozkırın her tarafına yayılmıştı bile. Bu kez kurtlar Çin'den ve tarih sahnesinden sürülecek; kötü bir şöhrete mahkûm edilip Çin'den ve tarih sahnesinden kovalanırlarken, değeri ölçülemez etkileri ve katkıları silinip kaybolacaktı. Sadece Bilge, kurt totemine bağlı bozkır çobanları ve çadırdaki iki arkadaşı anlayabilecekti bunun ne kadar hazin olduğunu. Chen'in hüznü aynı anda çok çağdaş ve ilkel olmasından kaynaklanıyordu.

Olonbulag'da insan her üç kilometrede bir farklı bir rüzgâr, beş kilometrede bir farklı bir yağmurla karşılaşır. Şimdi Chen ıslak ve kumlu bir yoldan aşağı iniyordu. Sonbahar rüzgârının uğultusu düşüncelerini toparlamasına yardımcı oldu. Kurtların bulunduğu fakat kolaylıkla kaçabilecekleri bir yere gitmeleri gerektiğine karar verdi.

Arka koltukta oturan Bao'ya döndü. "Kurtların nerede olduklarını biliyorum, fakat oraya araçla giremeyiz. Fazla dik ve sazlık."

Bao, Chen'e dik dik baktı. "Oyun oynama benimle. Sazlık yerler sivrisinek kaynıyordur yılın bu ayında, orada kurt falan olmaz. Altı ay boyunca kurt avladıktan sonra bunu bilmeyeceğimi mi sanıyorsun?"

Chen kendini düzeltti. "Demek istediğim şu ki, dağlara ya da sazlık bölgelere araçla giremeyiz, bu yüzden sivrisineğin az olduğu kumlu tepelere ve az eğimli büyük yamaçlara gitmeliyiz."

Bao o kadar kolay ikna olacak gibi görünmüyordu. "At çobanları kumlu tepelerdeki genç atlar katliamından sonra kurtları oradan kovaladılar. Dün oradan geçtiğimizde tek kurt bile görmedik. Bugün senin yeteneklerinden yararlanamayacağımızı görüyorum. Onun için kulaklarını iyi aç ve beni dinle. Ben dediğimi yaparım. Dün hiç kurt öldürmedik ve bu bizi çok mutsuz etti." Bao sigarasından bir nefes çekip dumanı Chen'in ensesine üfledi.

Chen bürokrasinin alt kademelerinden gelip tepeye tırmanan birini kandırmanın ne kadar zor olacağını idrak etti. "Ben başka bir kumluk arazi biliyorum" dedi, "Chaganuul Dağları'nın kuzeybatısında. Rüzgâr yüzünden biraz çim tutmuş kumlu bir arazi. Fakat çok sayıda fare, çayırköpeği ve dağsıçanı var. Kurtlar şu anda atlarla beslenemedikleri için çok sayıda küçük hayvan bulunan bölgelere gitmek zorundalar."

Chen onları otlağın kuzeybatı ucunda, bereketsiz kumlu toprağında biraz çim biten bölgeye götürmeye karar verdi. Sivrisineklerden korunmak ve atları otlatmak için de uygun bir yerdi, fakat sınıra yakın olduğu için at çobanları sürülerini oraya götürmezlerdi. Chen askerlerin sınırı kolaylıkla aşıp kaçabilecek birkaç kurt görmesini umdu.

Bao öneriyi ölçüp biçti. Sonra gülümseyip, "Haklı olabilirsin" dedi. "Ben neden düşünemedim bunu? Yoldaş Liu, istikamet kuzey. Bugün kuzeye gidiyoruz, gaza bas biraz."

Chen, "Kurt öldürmek istiyorsanız yürümek daha uygun olacak" diye ekledi. "Bu araçlar çok gürültü yapar, kurtlar bizi duyar duymaz çayıra doğru kaçacaklardır. Bu yıl çok yağmur yağdı, çimler yüksek, bu da onların gizlenmelerini kolaylaştırır."

Karargâh subayı Xu, "Sen kurtları bul, gerisini bana bırak" dedi.

Chen vahim bir hata işlediği duygusuna kapıldı.

Mevsim gereği bir otlaktan diğerine geçen göçerlerin açtığı patika boyunca hızla kuzeye doğru yol aldılar. Bahar aylarında hayvanlar tarafından silip süpürülen koyun yavrulama otlağında güz çimi tekrar büyümüştü. Dalgalar gibi titreşen gür çayır rüzgârda sallanan papatyalarla bezenmişti. Hava buram buram çim kokuyordu. Mor kırlangıçlar araçların yerden havalandırdığı kelebekleri ve diğer böcekleri yemek için onları takip ediyor, hızla geri düşünce yerlerini alan yeni kırlangıçlar art arda mor yaylar oluşturuyordu.

Chen güz çiminin ve çiçeklerin baş döndürücü rayihasını ciğerlerine çekti. Koyunların yavrulama zamanında geldikleri yerdi orası. Otlağın gelirinin yüzde yetmişi yün ve koyun satışından

elde edildiği için yavrulama otlağı değerliydi, yaşam kaynağıydı. Yol boyunca dikkat etti ve çimin mükemmel olduğunu gördü, özenle ekilmiş bir buğday tarlasını andırıyordu. Üretim ekibi yeni otlağa göçtüğünden beri tek bir çadır bile kurulmamıştı. Kurtlara ve at çobanlarına minnet duydu. Kurtlar olmasaydı mis kokulu güzelim otlak ceylanlar, yaban tavşanları ve fareler tarafından çoktan tüketilmiş olurdu.

Chen'in gördüğü yeşil panoramaya ait her şey at çobanlarının katlanmak zorunda olduğu zorlukları artıyordu. O çobanlar ki, sıcaklığa ve sivrisineklere rağmen, gece gündüz demeden obur sürülerinin iştahını denetlemek için onları sakalı andıran ikinci sınıf otla ya da koyun ve sığır sürülerinden arta kalan otla beslemek için tepelik otlaklara götürürlerdi. Atlarını yavrulama otlağının yakınına bile getirmezlerdi. Atlarını canları kadar sevmelerine rağmen, iş otlamaya gelince onlara hırsız ya da çekirge muamelesi yaparlardı. Onlar olmasaydı yaşam kaynağı olan bozkırda iyi sindirilmemiş ottan oluşmuş at pisliğinden ve hayvan sidiğiyle yanmış ölü ottan başka bir şey kalmazdı. Tarımsal bölgelerden gelen askerler bunu nasıl anlayabilirlerdi?

Bu düşünceler Chen'in kendini tutmasını olanaksız kıldı. "Bozkırın ne kadar iyi korunduğunu görüyor musunuz?" dedi Karargâh Subayı Xu'ya. "Birlik baharda koyunların yavrulaması için buraya geldiğinde Dış Moğolistan'dan on binlerce ceylan akın etmişti. Onları uzaklaştıramadık, tüfeklerimizle bile. Gündüzleri kaçsalar bile geceleri gelip dişi koyunlarla ot çatışmasına giriyorlardı. Neyse ki kurtlar geldiler ve birkaç gün içinde ceylanlar gittiler. Kurtlar olmasaydı dişi koyunlara ot, yeni doğan kuzulara süt kalmayacaktı; on binlerce kuzuyu kaybedecektik. Hayvancılık tarım yapmaya benzemez. Çiftçi bir felaketle karşılaştığında en fazla yıllık ürününü kaybeder, fakat burada felaket bir çobanın sekiz on yıllık, hatta bazen bütün bir ömürlük gelirini yitirmesine neden olabilir."

Xu başını salladı, fakat şahinimsi gözleriyle bozkırı taramayı sürdürdü. Bir süre sonra, "Ceylanları öldürmeleri için nasıl kurtlara bağımlı oluruz?" dedi. "Bu çok ilkel. Çobanların tüfekleri ikinci sınıf, nişancılıkları yetersiz ve kamyonları yok. Önümüzdeki baharda gör bizi. Motorlu araçlar, saldırı silahları ve otomatik tüfekler kullanacağız. Ceylanlar bize karşı duramaz, sayıları ne kadar çok olursa olsun. Onları batıda da avladım. Onları avlamanın en iyi yolu geceleri farları açmaktır; karanlıktan korktukları için ışığın etrafına toplanırlar. Yol alırken bir yandan ateş edersin.

Bir gecede yüzlercesini öldürebilirsin. Demek burada ceylan var. Harika. Ne kadar çok olurlarsa o kadar iyi. Kısım karargâhında ve zirai birliklerde insanlar nihayet et yiyebilecekler."

"Bak!" diye seslendi Bao yavaşça, sol tarafını işaret ederek.

Chen dürbünüyle baktı ve, "Bir tilki. Avlayalım şunu" dedi.

Bao hayvanı dikkatle inceledi. "Evet" dedi, hayal kırıklığına uğramış bir biçimde. "Tilkiymiş sadece. Unut gitsin." Sonra tüfeğini doğrultmuş olan Xu'ya döndü. "Ateş etme. Kurtların kulakları keskindir. Onları ürkütürsen eve elimiz boş döneriz."

"Bu bizim şanslı günümüz" dedi Xu sevinçle. "Tilkinin olduğu yerde mutlaka kurt da vardır."

Kumluk otlağa yaklaştıkça vahşi doğayı daha iyi gözlemliyorlardı; kum kırlangıçları, kum keklikleri, çöl tilkileri ve kum fareleri. En çok pas kırmızısı kum kekliklerinden vardı; sürü halinde uçarken tüyleri güvercin ıslığına benzer bir ses çıkarıyorlardı. Chen uzaktaki hafif meyilli yamacı işaret ederek, "Kumlu alan yamacın öte yanında" dedi. "Yaşlı çobanlar eskiden buranın bir pınarı bulunan büyük bir otlak olduğunu anlatırlar. Fakat yıllar önce Olonbulag büyük bir kuraklık yaşamış ve bir baharda bütün göller, nehirler ve kuyular kurumuş. Bu yüzden hayvanları su için buraya getirmeye başlamışlar. Şafaktan günbatımına kadar sıraya giren hayvanlar otları yiyip ezmişler. Otlağın çöle dönmesi iki yıl bile sürmemiş. Neyse ki pınar kurumamış ve otlak yavaş yavaş yeşermiş. Fakat eski haline dönmesi için otuz-kırk yıl gerekiyor. Bozkır o kadar kırılgan ki, kapasitesi aşıldığında çöle dönüşür."

Fareler ciyaklayarak tekerleklerden kaçıştılar. "O kapasiteye bu fareler de dahil" dedi Chen. "Onlar hayvan sürülerinden daha çok zarar verirler. Bozkırın sırtına fazla yük binmemesinin birinci nedeni kurtlardır. Bir kurt öldürürseniz karnını yarıp size içindekileri göstereceğim. Bu mevsimde sıçan ve tarla faresinden başka bir şey olmaz."

"Kurtların fare yediklerini bilmiyordum" dedi Xu.

"Benim büyüttüğüm yavru bayılır fareye. Kuyruğuyla birlikte yutar onları. Bozkır hiçbir zaman fare istilasına maruz kalmaz çünkü çobanlar hiçbir zaman kurtların tamamını öldürmezler. Siz bunu yaparsanız fareler hızla çoğalacak, bu da bozkırın felaketi olacak–"

Bao sözünü kesti. "Dikkat et ve gözünü dört aç, kurt aradığımızı unutma."

Dağ geçidine yaklaştıklarında Karargâh Subayı Xu gerildi. Arazinin eğimini gözden geçirdikten sonra şoföre batıya doğru sür-

mesini söyledi. "Burada kurt varsa hemen aralarına dalamayız. Önce gözcüleri haklamamız gerek."

Doğudan batıya doğru uzanan bir vadiye girdiler. Dar öküz patikasının sol tarafında dağlar, sağ tarafında ise kumlu tepeler vardı. Xu güçlü dürbünüyle iki yandaki otluk alanı taradıktan sonra, "Sağdaki tepede iki kurt var" diye fısıldadı. Geriden gelen araca işaret etmek için hızla arkasına döndü. Chen de gördü kurtları. İriydiler ve batıya doğru gidiyorlardı. Aradaki uzaklık iki kilometre kadardı.

"O tarafa sürme" dedi Xu, Yoldaş Liu'ya. "Patikayı izle, hızını düşürme. Kurtlara paralel gidebilirsek onları vurma şansım olabilir."

"Anlaşıldı." Yaşlı Li hızını biraz artırıp aracı kurtlara doğru döndürdü.

Adamın muharebe deneyimi vardı belli ki. Kurtlara bu şekilde yaklaşmak aradaki mesafeyi kısalttığı gibi, onlarda geçip gitmekte oldukları, üstlerine gitmedikleri izlenimi uyandıracaktı. Sınır karakolunun devriye araçları çok gerekli olmadığı sürece ateş edilmemesi emrine harfiyen uyuyor, böylece varlıklarını gizleyip beklenmedik baskınlar yapabiliyorlardı. Bu yüzden kurtlar bölgede motorlu araçların varlığına alışıktılar.

Kurtların hızlanmadığını görünce Chen durumun iç açıcı olmadığını anladı ve yüreği sızladı. Sıradan devriye araçları değildi bunlar, bu adamlar kurt öldürmeye gelmişlerdi. Tüfekleri kurtların o güne dek duymadıkları türden sesler çıkarırlardı ve menzilleri çobanların tüfeklerinin menzilinden çok daha uzundu.

Araçlar iki kurda neredeyse paralel seyrediyorlardı. Aradaki mesafe bin beş yüz metreden yedi-sekiz yüz metreye düşmüştü. Kurtlar telaşlanıp hızlarını biraz artırdılar. Fakat patika boyunca ilerleyen araçlar kafalarını karıştırıyor, kendilerini insanlardan yeterince sakınmıyorlardı. Chen kurtların takipçilerini tuzağa doğru çekmeye ya da yanıltmaya çalışıp çalışmadıklarını merak etti. İki atıcı nişan aldılar ve Chen'in yüreği ağzına geldi. Ateş etmek üzereyken aracın birden duracağını, bunun kurtlara kaçma fırsatı tanıyacağını umarak bakışını Karargâh Subayı Xu'nun üzerine odakladı.

Kurtlara yetişmek üzereydiler, aradaki mesafe beş yüz metreye inmişti. Kurtlar duraksayıp araçlara baktılar, sonra tüfekleri fark edip yamaca doğru koşmaya başladılar. Pat! Pat! Chen'in silah seslerini duymasıyla iki kurdun yere devrildiğini görmesi bir oldu. "Tam isabet!" diye haykırdı Bao.

Chen soğuk terler döktü. Ne o ne de kurtlar iki adamın hareket

halindeki araçtan hedefi ilk denemelerinde vurabileceklerini tahmin edememişlerdi. Fakat iki keskin nişancı için bu aperatifti sadece. Karargâh Subayı Xu, Yoldaş Liu'ya emir verdi. "Kumluk bölgeye doğru sür. Bas gaza!" Sonra diğer araca işaret etti. İki araç hızla patikadan çıkıp kumlu tepeye doğru ilerlediler.

Yoldaş Liu tepeyi aşıp kumlu otlağa indikten sonra en yakın, en yüksek noktaya sürdü. Xu ayağa kalkmış, parmaklığa tutunmuş, bölgeyi tarıyordu. Uzakta biri kuzeybatıya diğeri kuzeye doğru ilerleyen iki ayrı kurt sürüsü vardı. Chen dürbünüyle kuzey yönüne doğru giden grupta dört beş iri hayvan bulunduğunu, diğer gruptaki sekiz dokuz kurdun çoğunun o yıl doğmuş orta büyüklükte yavrulardan oluştuğunu gördü.

"Biz kuzeye giden sürünün peşine düşelim" dedi Xu. Sonra arkadaki araca dönüp kuzeybatıya giden sürüyü işaret etti. İki araç ayrılıp sürülerin peşine düştüler.

Kumlu bozkır, alçak yamaçlarıyla, araçlar için ideal bir savaş alanıydı. "Sıkı tutun ve beni izle" diye bağırdı Yoldaş Liu. "Hiç ateş etmeden bir tanesini ezebilirim!"

O kadar hızlı gidiyorlardı ki uçuyorlardı sanki. *Ölümcül Hız*, diye geçirdi Chen içinden. Bozkırda böyle bir hızla ancak ceylanlar rekabet edebilir; ne en hızlı kement atları ne de kurtlar bu kadar hızlı koşabilirlerdi, ölümüne koşsalar bile. İki araç ölüm gibi gittiler sürülerin peşinden. Önce susam tohumu büyüklüğünde olan kurtlar yirmi dakika kadar sonra yeşil bezelye büyüklüğüne ulaşmışlardı ve yavaş yavaş soya fasulyesi olmaya doğru gidiyorlardı. Fakat Xu ateş etmedi, bu da Chen'i şaşırttı. Yeşil bezelye büyüklüğünde bir şahini vurabiliyorsa, daha ne bekliyordu?

"Şimdi mi?" diye sordu Bao.

"Hâlâ uzaklar" dedi Xu. "Şimdi ateş edersek sürü dağılacak. Fakat daha yakına gelinceye kadar beklersek, postlarına zarar vermeden iki tane daha haklayabiliriz."

Yoldaş Liu heyecanla, "Belki bugün hepimiz bir tane haklarız" dedi.

"Sen aracı sürmene bak" dedi Xu. "Devrilirsek kurtlara yem oluruz."

Bir kum tepeciğinin önünden geçtiler ve birden önlerindeki küçük kumlu yamaçta bir öküz iskeletiyle karşılaştılar. Kırık boynuzları mızrağı ya da tüfeği andırıyordu, ya da eski muharebe meydanlarındaki boynuzlu savunma hattını. Kurtlar üzerinden atlayabilirdi, fakat Yoldaş Liu için aşılması imkânsız bir engeldi. Liu birden direksiyonu kırdı ve yana doğru yatan aracın iki te-

kerleği havaya kalktı. Aracın içindekiler yerlerinden fırladılar, az kalsın araçtan düşüyorlardı. Korku içinde çığlık attılar.

Kemik yığınını teğet geçtiler. Chen hâlâ şaşkındı, araç dengesini bulduktan sonra bile. Kurtların geri çekilirken arazi bilgisi kullanmaya başladıklarını anladı, çektikleri numarayla aracı mahvedip içindekilerin ölümüne neden olmalarına az kalmıştı. Yüzü kireç gibi olan Bao Shungui, "Yavaşla! Yavaşla!" diye bağırdı.

Yoldaş Liu alnındaki soğuk teri silip yavaşladı. Kurtlarla aralarındaki mesafe arttı.

"Hayır, bas gaza!" diye bağırdı Xu, kumlu arazide çimler belirirken. Chen'in orada koyun otlatmışlığı vardı, bölgeyi tanıyordu. "İlerideki toprak daha alçak ve otluktur. Devrilmemiz işten bile değil. Yavaşla."

Fakat sözcüklerinin parmaklığı kavrayarak, "Daha hızlı! Daha hızlı!" diye bağıran Xu'nun üzerinde etkisi olmadı.

Yoldaş Liu gaz pedalını kökledi ve araç ileri doğru atıldı. Zaman zaman yerden tamamen havalanıyor ya da iki tekerlek üzerinde yan yatıyordu. İç organlarının çalkalandığını hisseden Chen parmaklığı var gücüyle kavradı.

Chen kurtların can havliyle koşarken araziyi kendi avantajlarına kullandıklarını ve ovaya ulaştıkları takdirde onları takip edemeyeceklerini biliyordu.

Yoldaş Liu, "Bu kurtlar acayip zeki. Yoksa neden böyle bir yere koşsunlar?" diye bağırdı.

Karargâh Subayı Xu soğuk bir sesle, "Toparla kendini. Bu eğitim değil, savaş!" dedi.

Çılgın takip üç dört kilometre daha sürdü, kökümsü otlarla kaplı ovaya yaklaşıyorlardı. Fakat kurtlar atış menziline girmişlerdi. "Aracı döndür!" diye bağırdı Xu. Liu direksiyonu kırıp aracı ağır topları yan tarafa dizilmiş bir savaş gemisi gibi döndürdü. Xu kurtları tam istediği yerde kıstırmıştı. Pat! En iri kurt yere devrildi, başından vurulmuştu. Sürü dağıldı, fakat bir patlama daha duyuldu ve bir kurt daha devrildi.

Aynı anda kalan kurtlar kuru otlara ulaşıp menzil dışına çıktılar. Sınıra doğru koşup çimlerin arasında kayboldular. Araç yamacın ovayla birleştiği yerde durdu ve silah sesleri kesildi.

Xu terli alnını silerek, "Bu kurtlar fazla zeki. Birkaç tane daha indirebilmem gerekirdi" dedi.

Bao başparmağını havaya kaldırdı. "Müthişti! Yarım saatten daha kısa bir sürede dört kurt. Ben bu işi altı aydır yapıyorum, henüz bir tane bile vuramadım."

Heyecanı henüz dinmemiş olan Xu, "Burada arazi karmaşık, kurtların gerilla taktikleri için mükemmel bir yer. Bu yüzden imha edilemiyorlar" dedi.

Araç yavaşça ölü kurtlara doğru ilerledi. İkinci kurt bağrından vurulmuştu, kanı etrafındaki çimi ıslatıyordu. Bao ile Liu ağır kurdu aracın arkasına taşıdılar. Yoldaş Liu kurdu tekmeledi. "On kişiye yetecek kadar et var bunda." Aracın bagajını açtı, bir bez torba çıkarıp arka koltuğa yaydı. Sonra iki büyük çuval çıkardı ve her birine bir kurt sokup çuvalları bagaja yükledi. Diğer iki kurt ölüsünü taşıma niyetiyle bagajın kapısını açık bıraktı.

Chen kurtlardan birinin karnını yarıp onlara içinde ne olduğunu göstermek istedi, fakat askerler kurtların postunu orada yüzmek istemediler. "Gerçekten kurt eti yemeyi düşünüyor musunuz?" diye sordu. "Ekşidir. Çobanlar asla yemezler."

"Palavra" dedi Yoldaş Liu. "Kurt eti ekşi değildir; köpek eti gibidir. Ben memleketimde yedim. Doğru pişirirsen köpek etinden daha lezetlidir. Ağır kokudan arındırmak için bir gün soğuk suya yatırırsın, sonra sarımsak ve kırmızıbiber ekleyip birkaç saat haşlarsın. Harikulade kokar. Memlekette bir tencere kurt eti haşladığında bütün köy biraz istemeye gelir. Herkes kurt etinin cesaret verdiğini söyler."

"Burada çobanlar bir tür açık-cenaze yöntemi uygularlar" dedi Chen, biraz art niyetle. "Biri öldüğünde aile kurtları beslemek için cesedini bir mezarlığa götürür. İnsan eti yiyen kurtları nasıl yiyorsunuz?"

Liu umursamadı. "Biliyorum o geleneği. Karnını ve bağırsaklarını yemediğin sürece sorun yoktur. Köpekler de insan boku yerler, fakat köpek etinin mundar olduğunu söyleyene rastladın mı? Sebzelere gübre olarak insan dışkısı katarız. Onları mundar mı görürsün? Biz Çinliler köpek etiyle sebze yemeye bayılırız. Ordu o kadar çok insan gönderdi ki et karneye bağlandı. Millet deliriyor et yemek için. Bu kurtlar herkesi beslemeye yetmeyecek. Fakat dünyada kurttan çok koyun var." Liu espri yaptığını sanıyordu.

Karargâh Subayı Xu güldü. "Bölüm başkanları ben buraya gelmeden önce bana kurt eti sipariş ettiler. Bu gece kurtların ikisini onlara götürmem gerekecek. Kurt etinin bronşite iyi geldiği rivayet edilir, bronşiti olan birkaç kişi sırada bekliyor. Ben doktor gibiyim. Kurt öldürmek çok hayırlı bir iş; birincisi, insanları bir beladan kurtarıyorsun; ikincisi, postunu elde ediyorsun; üçüncüsü, hastalara yardımcı oluyorsun; dördüncüsü, ete aç insanları doyuruyorsun. Görüyor musun, bir taşla dört kuş!"

Chen onlara bir mide dolusu ölü fare gösterse bile kurt öldürme çılgınlığının önüne geçemeyeceğini idrak etti.

Liu ilk kurdun düştüğü yere sürdü. Ensesinden giren mermi kafasını parçalamıştı, yere kan ve gri doku sızıyordu. Chen kurdun boynunda ve bağrında beyaz çizgiler bulunmadığını görüp rahatladı. Beyaz Kral Kurt değildi bu. Düşmanı sürüden uzaklaştırmak için birkaç hızlı kurda önderlik eden bir alfa erkekti. Fakat araca, keskin nişancılara ve silahlara hazırlıklı değildi.

Kanı ve gri dokuyu ot tutamlarıyla sildikten sonra Liu ile Bao kurdu neşeyle çuvala soktular, aracın arkasına taşıyıp bagaj kapısına bağladılar. "Bu kurdun kafası neredeyse iki yaşında öküz kafası büyüklüğünde" dedi Liu. Cipe binip Karargâh Komutanı Batel'e doğru sürdüler.

İki araç buluştu. Batel arka koltuktaki kabarık çuvalı işaret edip, "söğüt ağacı kütüklerinin arasında bulduk kendimizi" diye bağırdı. "Bir yavru indirmek için üç kez ateş etmek zorunda kaldım. Bu sürüde sadece dişiler ve yavrular vardı, büyük bir aile."

Xu, "Buradaki kurtlar şeytani. Erkekler en iyi kaçış güzergâhını dişilere ve yavrulara bıraktılar" dedi, heyecanla.

"Bir tane daha!" diye bağırdı Bao. "Zafer bu! Büyük bir zafer! Otlağa geldiğimden beri en mutlu günüm bu. Öfkemi boşaltma fırsatı nihayet. Gidip diğer iki ölü kurdu alalım. Kutlarız diye yanımda yemek ve içki getirdim."

Chen yavruya bakmak için cipten aşağı atladı. Çuvalın ağzını çözdü ve kendi yavrusuna benzediğini gördü; daha büyüktü ama. Kendi yavrusunun onu elinden geldiğince iyi beslemesine rağmen vahşi doğada büyümüş bu yavrudan küçük olmasına şaşmıştı. Vahşi yavru bir yıldan daha az zamanda yetişkin boyutuna ulaşmış, avlanıp kendini beslemeyi öğrenmişti. Fakat hayata yeni başlarken sonu bir insanın elinden olmuştu. Chen ölü yavrunun başını kendi yavrusunu okşarmış gibi okşadı; o kendi yavrusunu tutmak istediği için bu yavru canından olmuştu.

Güneye sürdüler. Chen dönüp bozkır sınırına baktı ve yüreği paralandı. Bir saatten daha kısa bir sürede alfa erkeği ve önder kurt o güne dek karşılaşmadıkları türden bir saldırı sonucunda öldürülmüşlerdi. Diğerleri sınırı aşmışlardı ve bir daha dönmeyebilirlerdi. Fakat güçlü bir önderleri olmadan nasıl hayatta kalacaklardı? Bilge bir keresinde, "Bölgesini yitirmiş bir kurt sürüsü, sahibini yitirmiş köpekten daha çaresizdir" demişti.

İlk merminin sıkıldığı yere döndüler. Sineklerin üşüştüğü güçlü kurtlar kendi kanlarının içinde yatıyorlardı. Manzaraya bakma-

yı yüreği kaldırmayan Chen kendi başına uzaklaşıp çimlere oturdu ve sınırın öte yanındaki uzak göğü seyretti. Chen'in subayları kurt avına götürdüğünü bilse Bilge ne derdi? Bilge ona kurtlar hakkında çok şey öğretmişti ve o şimdi bilgisini onları öldürmek için kullanıyordu. Yaşlı adamın yüzüne nasıl bakacağını bilmiyordu. Gece olduğunda ölülerini aramaya çıkan kurtlar kan lekelerinden başka bir şey bulamayacaklardı. Bozkırda hazin ulumalar yankılanacaktı o gece.

İki şoför çuvalları ikinci cipe taşıyıp arka koltuğun altına yerleştirdiler.

Çimin üzerine yaydıkları büyük çuvalların üzerine birkaç şişe bozkır votkası, büyük bir torba baharatlı fıstık, bir düzine kadar salatalık, iki kutu kendi suyunda pişmiş et, üç kavanoz konserve domuz eti ve bir leğen et yerleştirdiler. Elinde bir şişe içki tutan Bao Shungui ile Karargâh Subayı Xu, Chen'in yanına gidip onu zorla piknik yerine getirdiler. Bao, Chen'in omzunu okşadı. "Küçük Chen" dedi, "bugün iyi bir iş yaptın, bana büyük yararın dokundu. Sen olmasaydın avcılarımız maharetlerini sergileme fırsatı bulamayacaklardı."

Dört asker Chen Zhen'in şerefine kadeh kaldırdılar. "Hadi, iç" dedi Xu. "Bu senin için. Kurtlar üzerine yaptığın araştırmalar için sana teşekkür ederim, bizi doğru yere getirdin. Başkan Bao bizi yüz kilometre karelik bir alana götürdü, tek kurt bile göremedik. Hadi, iç. Sana teşekkür borçluyuz."

Chen kireç gibi olmuş yüzüyle hayaleti andırıyordu; bir şeyler söylemek istedi, fakat dilini tuttu. Onun yerine kadehi kabul etti ve hüngür hüngür ağlayabileceği bir yerde olmayı dileyerek bir dikişte içti. İçgüdüsel olarak bir salatalık alıp yemeye başladı. İki yıldan beri ilk kez salatalık yiyordu, inşaat işçilerinin özel bahçelerinin ürünüydü. Belki bütün Han Çinlileri çiftçi olmak üzere doğuyorlardı. Sofrada bu kadar şey varken salatalık alması başka nasıl izah edilebilirdi? Salatalığın körpeliği ağzında acı suya dönüştü.

Xu sırtını sıvazladı. "Öldürdüğümüz kurtlar için üzülme, Küçük Chen. Kendin de bir yavru büyüttüğün için onlarla duygusal bir bağ geliştirdiğini görebiliyorum. Yaşlı çobanlardan da etkilenmişsin. Kabul ediyorum, kurtlar tavşanları, fareleri, ceylanları ve dağsıçanlarını öldürerek bozkıra katkı yapıyorlar. Fakat bu ilkel bir yaklaşım. İnsan yapımı uyduların uzaya fırlatıldığı bir çağda yaşıyoruz. Bozkırı bilimsel yöntemlerle koruyabiliriz. Ordu fareleri imha etmek için zirai mücadele uçağı gönderecek."

Chen hazırlıksız yakalandı, fakat Xu'nun ne demek istediğini hemen anladı. "Hayır, bunu yapamazsınız" dedi. "Ölü fareleri yiyen kurtlar, tilkiler, çöl tilkileri ve şahinler de zehirlenip ölürler sonra."

"Bütün fareler öldükten sonra kurtlara gerek mi kalır?" dedi Bao.

"Kurtların pek çok yararı var" diye karşı çıktı Chen. "Size kurtların, ceylan, tavşan ve dağsıçanı nüfusunu denetim altında tuttuklarını anlatmaya çalışıyorum."

Yoldaş Liu, yüzü votkadan kızarmış bir biçimde kahkahaya boğuldu. "Ceylan, yaban tavşanı ve dağsıçanı birinci sınıf av hayvanlarıdır. Bizimkiler geldiğinde onlara yetmeyecektir, kurtlara da bir şey kalmayacağı kesin."

32

Yemekten sonra Bao Shungui, Karargâh Subayı Xu ile küçük bir konuşma yaptı, ardından iki cip kuzeydoğuya doğru yola çıktı.

"Yanlış yöne gidiyoruz" dedi Chen Zhen. "Geldiğimiz yoldan dönsek daha iyi olacak."

Bao, "Birlikten yetmiş kilometre uzaktayız" dedi, "uzun dönüş yoluculuğuna değmeli."

Karargâh Subayı Xu, "Ateş ettiğimiz bölgeden uzak durursak birkaç kurtla daha karşılaşabiliriz" dedi. "Kurt olmasa bile, tilki belki, o da hiç fena olmaz. Ordunun savaşa devam edip zaferlere zafer katma geleneğini sürdürmeliyiz."

Bir süre sonra devasa bir kış otlağına girdiler, dönümlerce iğneli çimden oluşmuş bir arazi. Yaprakları yarım metre, püsküllleri ise bir metre uzunluğunda birinci sınıf kış çimi. Kış karı nadiren bütününü örterdi; yaprak sapları ve püsküllleri havyanlar için mükemmel bir besindi. Ayrıca koyunlar karın altında gömülü yapraklara ulaşabilirlerdi. Yedi ay süren kış mevsimi boyunca bu otlak hayvanları hayatta ve güçlü tutardı.

Güz rüzgârı çimleri sınırdan araçların bulunduğu yere kadar dalgalanırdı ve çimin kapladığı tekerlekler dalgaları hızlı gemiler gibi yardılar. Chen rahat bir soluk aldı. Bu denli yüksek ve gür çimle kaplı bir otlakta dürbün bile kurt bulmakta yetersiz kalırdı. Bozkır kurduna ve at çobanlarına bir kez daha minnet duydu. Bakir gibi görünen bozkır onların çabaları sayesinde korunuyordu. Her ikisi de işlerini yaparken büyük çaba sarf ediyorlardı. Chen ne zaman çobanların kurt ulumaları içeren halk şarkıları söylediğini duysa mutlu olurdu, çünkü çobanların söyledikleri şarkılarla kurtlara kışlık otlağın korunmasına yönelik katkılarından ötürü şükranlarını sunduklarını bilirdi.

Cipler yola devam ederken içindeki çakırkeyif avcılar dürbünleriyle araziyi tarayarak kurt arıyorlardı. Chen kendi düşüncelerine dalıp gitmişti, çünkü insanlar ve hayvan sürüleri gelmeden önce kış otlağının ilkel güzelliğinin tadını çıkarma fırsatını ilk kez buluyordu.

Ne tek bir duman sütunu, ne atlar, ne inekler, ne de koyunlar. Kış otlağı, altı aylık bir dinlenmeden sonra, hayvan ağılları, depo barakaları, kuyu setleri ve diğer insan çabasına dair izleriyle bahar mevsiminin yavrulama otlağından çok daha yalın görünüyordu. Kış otlağında insanlar ve hayvanlar su ihtiyaçlarını kardan karşıladıkları için kuyulara ve setlere ihtiyaç duyulmazdı. Kuzular ve buzağılar büyümüş oldukları için, çobanlar ağıl ve baraka yerine araba vagonları, taşınabilir parmaklıklar ve büyük keçe parçaları kullanarak yarım daire biçiminde yelkesenler inşa ederlerdi.

Cipler şimdi eski bir patika boyunca ilerliyorlardı. Toprak kumlu ve sert, fakat çimler kısa ve yeşildi. Chen sağ tarafında üç siyah nokta fark etti. Bunun arka bacaklarının üzerine dikilmiş, otlaktan geçen insanları gözleyen bir tilki olduğunu biliyordu. Turuncu akşam güneşi tilkinin beyaz kürkünü yumuşak bir sarıya dönüştürmüş, çim püsküllerinin arasında görünmez kılmıştı. Boynunun üzerindeki üç nokta kulakları ve burnuydu.

Tilki avına çıktıklarında Bilge o üç noktayı Chen'e sık sık gösterirdi, özellikle kar kaplı zeminde. Deneyimli avcılar o üç noktaya nişan alırlardı. Kurnaz bozkır tilkisi bozkır avcılarını kandıramaz, fakat Chen'in yanındaki keskin nişancıları bakan körlere çevirirdi. Daha fazla kan görmek istemeyen Chen suskun kaldı. Harikulade, kurnaz tilkiler fare avlamakta uzmandılar. Cipler yaklaştıkça siyah noktalar yoğun çimde yavaş yavaş kayboldu.

Bir süre sonra çimlerin arasından onlara bakmak için bir yaban tavşanı dikildi. Rengi çim püsküllerinin rengine yakındı, fakat kulakları kamuflajını bozuyordu. Chen, "İleride iri bir tavşan var. Onlar bozkırın düşmanlarıdır. Neden bir tane vurmuyorsunuz?" diye fısıldadı.

"Şimdi değil" dedi Bao Shungui. "Kurtları imha ettikten sonra sıra tavşanlara da gelecek."

Ciplerden korkmayan tavşan ancak on beş metre kadar yakınına geldiklerinde çömelip gözden kayboldu. İğneli çimin kokusu giderek güçleniyordu. Avcılar orada kurt bulamayacaklarına kanaat getirdiler ve dönüp tepelik güz otlağına yöneldiler.

Orada çimler daha uzundu, fakat çobanlar orayı çim tohumlarının bolluğundan ötürü güz otlağı yapmışlardı. Sonbaharda yaban

buğdayı, yonca ve bezelye tohumları yağ ve protein açısından zengin olur. Bu ilkel tekniği anlamayan yabancılar koyunlarını kışı geçirebilecekleri kadar semiremezler ve dişiler bu yüzden yeterince süt üretemedikleri için baharda çok sayıda kuzu ölürdü.

Chen bozkıra dair bütün bildiklerini Bilge ile birlikte geçirdiği iki yılda edinmişti. Uzanıp bir avuç çim tohumu kopardı, avuçlarının arasında ovuşturdu. Tohumlar olgunlaşmaya başlamışlardı. Birliğin güz otluğuna göç etme zamanı yaklaşıyordu.

Kısa çimler görüş alanlarını genişletince hızlandılar. Bao Shungui toprakta taze kurt dışkısı fark etti. Avcılar heyecanla tepki verdiler ve Chen bir kez daha endişeye kapıldı. Silahlarını ateşledikleri yerden otuz-kırk kilometre kadar uzaktaydılar, bu yüzden kurtlar insanların yaşamadığı kuzeyden sessizce yaklaşan araçlara karşı tetikte olmayacaklardı.

Alçak bir yamacı geçtikten sonra yolcular alçak sesle, "Kurt! Kurt!" diye haykırdılar. Chen gözlerini ovuşturdu ve üç yüz metre uzakta kocaman, leopar büyüklüğünde bir kurt gördü. Olonbulag'da, büyük, güçlü, hızlı kurtlar bazen tek başlarına gezinirler. Yalnızlığı sever gibi görünseler de aslında sürü için gözcülük yaparlar.

Dev kurt araçların sesiyle uykusundan uyanmış gibi görünüyordu. Dere yatağının gür çimine doğru koşmaya başladı. Yoldaş Liu gazı kökleyip heyecanla, "Kaçmayı aklından bile geçirme!" diye bağırdı. Kaçış yolunu kapatarak kurdu dönüp yamacın tepesine doğru koşmaya zorladı. Neredeyse bir ceylan kadar hızlı koşuyordu, fakat Karargâh Subayı Batel'in cipi ona yetişti. Kurda doğru iki karşıt yönden ilerleyen cipler henüz son hızlarına ulaşmamışken, kurt koşabildiği kadar hızlı koşuyordu.

Avcılar avı birbirlerine ikram ettiler. Xu, "Sen vur, senin açın daha iyi" diye bağırdı.

"Hayır" diye karşılık verdi Batel. "Sen daha keskin nişancısın, sen vur."

Bao elini sallayıp, "Ateş etmeyin" diye bağırdı. "Kimse ateş etmesin. Mermi deliği olmayan temiz bir post istiyorum. Onu canlı yüzeceğim. Parlak kürküyle canlı bir post iyi para edecektir."

"Harika bir fikir" diye bağırdı avcılar ve şoförler. Hatta Yoldaş Liu başparmağını Bao'ya doğru kaldırdı. "Beni izle. Yere serilinceye kadar peşinden ayrılmayacağım deyyusun."

Küçük Wang de katıldı: "Kan kusturuncaya kadar takip edeceğim onu."

Yamacın fazla dik olmaması manevra kabiliyetini artırıyor, kur-

33

Bir ayıyı, kaplanı, aslanı ya da fili ehlileştirebilirsin, fakat bir Moğol kurdunu asla.

Yavru yeni bir yere göçmektense boğulmayı yeğliyordu. Birliğin inekleri ve koyunları şafak söktükten hemen sonra yola çıkmışlardı. Nakliye arabalarının oluşturduğu konvoy bölümlere ayrılıp güz otlağına gitmek üzere batıdaki dağ geçidini kat ettiler. Çadırları İkinci Bölüm'de bulunan öğrenciler, Bilge ile Gasmai onlara yola koyulmaları için iki kez adam göndermelerine rağmen, altı adet yüklü öküz arabasıyla henüz yola çıkmamışlardı.

Zhang Jiyuan onlara yardımcı olmaya gelmişti, fakat o ve Chen çılgına dönmüş olan yavrunun inadıyla baş edemiyorlardı. Son altı ayda yavruyla atlattığı badirelerden sonra göçe katılamayacağı Chen'in aklının köşesinden bile geçmemişti.

Bahar otlağına göç ederken onu inek tezeği koymak için kullandıkları kutuya yerleştirdiklerinde küçük kurt henüz sütten kesilmemiş yarım metre boyunda bir yavruydu. Yaz boyunca büyük bir iştahla beslendikten sonra orta boy bir kurda dönüşmüştü. Onu koyabilecekleri büyüklükte bir kafesleri yoktu. Hem, olsaydı bile, Chen onu kafese sokamazdı; ayrıca, arabada yer yoktu. Arabaların sayısı yeterli değildi. Arabaların altısı da aşırı yüklüydüler (öğrencilerin kitapları bir arabayı doldurmuştu zaten) ve devrilme ya da yolda bozulma tehlikesi söz konusuydu. Göç tarihinin seçiminde hava durumu belirleyici etkenlerden biri olmuş, Birlik yağmurlar başlamadan önce göçmek istemişti. Chen zor durumdaydı.

Zhang Jiyuan'in alnında boncuk boncuk ter birikmişti. "Ne yaptın şimdiye kadar?" diye homurdandı. "Bu kurda seninle yürümeyi öğretmiş olmalıydın."

kullanıyorlar. Kapanları kurtların çok sayıda olduğu yerlere kuruyorlar, ölü koyun ya da kemik kullanmıyorlar. Yem olarak ne kullandıklarını tahmin edin? Bir milyon yıl düşünseniz bulamazsınız. At gübresini erimiş koyun yağına batırıp kurutuyorlar. Sonra ufalayıp kapanların arasına serpiyorlar. Bu onların yemi. Kurt yakınından geçerken koyun yağı kokusunu alıyor, fakat ortalıkta ölü koyun ya da kemik olmadığı için tedbiri elden bırakıyor. Kokluyor ve er ya da geç kapana yakalanıyor. Nasıl bir acımasızlık bu? Yoldaş Wang bu yöntemle memleketindeki kurtların kökünü kuruttuklarını söyledi."

Chen daha fazla dinlemeye tahammül edemeyip yavrunun ağılına gitti. Onu özlediği belli olan yavruya yavaşça seslendi. Yavru Chen'i ağılın kenarında bekliyordu, kuyruğu dimdikti. Chen yere çömelip yavruyu uzun süre göğsüne bastırdı, başını başına dayadı. Ay soğuk görünüyordu dondurucu güz akşamında; kurtların titrek ulumaları yeni otlakta geçmişten bir anıydı. Chen anne kurtların yavruyu almaya geleceklerinden endişe etmiyordu artık; şimdi gelip onu almalarını ve kuzey sınırına götürmelerini diliyordu.

Arkasında ayak sesleri duydu. Yang Ke idi gelen. "Lamjav Beyaz Kral Kurt'un bir kurt sürüsünü sınırın öte yanına götürdüğünü gördüğünü söyledi. Bir daha Olonbulag'a döneceklerini sanmıyorum."

Chen uyuyamadı o gece.

siydi, bu yüzden gücünün son zerresini tüketti; bir metre daha gittikten sonra durdu, döndü ve yere oturarak son hareketini gerçekleştirdi.

Cipler kurttan üç dört metre uzakta durdular. Bao tüfeğiyle cipten aşağı atladı ve kurdun kımıldamadığını görünce süngü takıp ona doğru yürüdü. Kurt titriyordu, gözleri başka bir yere odaklanmıştı sanki. Bao yanına gittiğinde hâlâ kımıldamadığını görünce süngüyle ağzını dürttü ve yine tepki almadı. Bao güldü. "Biz bunu tüketmişiz" dedi. Sonra kurdun başını köpek okşar gibi okşamak için elini uzattı.

Bao binlerce yılda yabanda oturan bir kurdun başını okşamaya cesaret eden ilk insandı belki. Bao'nun eli kulaklarına doğru giderken kurt yere sindi.

Chen Zhen eve kendini günahkâr gibi hissederek döndü ve çadıra girmekte zorlandı. Bir süre kararsız kaldıktan sonra sonunda içeri girdi. Zhang Jiyuan'i Yang Ke ve Gao Jianzhong ile birliğin kurt imha seferberliği hakkında öfkeli bir biçimde konuşurken buldu. "Herkes kendini öldürme çılgınlığına kaptırmış. Avcılar ile işçiler kamyon ve cip kullanıyorlar, onlara istedikleri kadar benzin ve cephane veriliyor. Doktorlar bile girdiler işin içine. Ölü koyunun kemiğine kokusuz ve renksiz bir zehir zerk edip yabana fırlatıyorlar. Kaç kurt zehirlendi bilmiyorum. En kötüleri yol inşaatında çalışan işçiler. Bulabildikleri her silahı kullanıyorlar. Koyun kemiğine patlayıcı yerleştirmenin bir yolunu bulmuşlar, üzerlerine koyun yağı sürüp kurtların sıklıkla gittikleri yerlere bırakıyorlar. Kurtlar ısırdığında patlayan kemikler kurtların kafalarını parçalıyor. İşçiler her yere bu kemiklerden bırakmışlar. Birkaç çoban köpeğinin de ölümüne neden oldular. Kurtlar halk savaşının uçurumuna düştüler. Her yerde insanlar, 'Kurtlara ölüm! Kuşaktan kuşağa savaşacağız bütün çakallar ölünceye dek' diye marş söylüyorlar. Çobanların kolorduya şikâyet dilekçesi verdiklerini duydum."

"Bizim ekipteki işçiler de katliama dahil oldular" dedi Gao. "Beş altı büyük kurt öldürdüler. Bu çiftçileşmiş çobanlar kurt öldürmekte daha da ustalar. Nasıl yaptıklarını öğrenmek bana iki şişe votkaya patladı. Kurt kapanı kullanıyorlar, fakat çobanlardan çok daha alçaklar. Çobanlar kapanlarını ölü bir koyunun yakınına kurarlar ve bir süre sonra kurtlar durumu çözerler. Yabanda ölü koyun gördüklerinde dikkatlidirler; alfa erkeği keskin burnuyla kapanı bulup ortaya çıkarır. Fakat işçiler farklı bir yöntem

dun çift çatallı motorize bir saldırıdan kaçması olanaksız görünüyordu. Ağzı köpürmeye başlamıştı bile. İnsanla kurt arasında yoğun bir çatışma olması gereken şey insanların eğlencesine indirgenmişti. Chen bozkıra geldiğinden beri insanların kurtlara karşı korkunç üstünlüğünü ilk olarak fark ediyordu. Binlerce yıldır bozkıra egemen olmuş olan kurtlar tavşanlardan bile daha acınası durumdaydılar şimdi.

Usta sürücüler kurdu rahat bir tempoyla izliyor, kurt hızlandığında hızlanıyor, yavaşladığında yavaşlıyorlardı. O arada aralarında elli-altmış metrelik bir mesafe bırakıp klaksonlarını öttürerek kurdu koşmaya zorluyorlardı. Kurt hızlıydı, fakat takip onu yormaya başlamıştı. On kilometre sonra, ağzını sonuna kadar açmasına rağmen soluk almakta zorlanmaya başladı.

Kurt iradesini ve gücünü son damlasına kadar kullanarak can havliyle koşuyordu. Düşman ona yetişmediği sürece sonsuza dek koşabilirdi sanki. Chen önlerine büyük bir çukur ya da öküz kemiği yığını çıkması için dua ediyordu. Araçtan fırlayıp uçmak umurunda değildi.

Avcıların yüzü takibin heyecanıyla ayyaşların yüzleri gibi kızarmıştı. Bao, "Bu kurt önce vurduğumuz kurtlardan çok daha iri. Bunun postundan tek parça bir battaniye çıkar" diye bağırdı.

"Postu satmayalım" dedi Xu. "Kolordu komutanına verelim."

"İyi fikir" dedi Batel. "Böylece kolordu komutanları buradaki kurtların iriliğini ve bozkır için ne kadar büyük bir tehlike oluşturduklarını görür."

Yoldaş Liu direksiyona yumruğunu indirdi. "İç Moğolistan bozkırı o kadar zengin ki birkaç yıl içinde kentlerde sahip olamayacağımız kadar güzel evler inşa edebiliriz."

Chen yumruklarını avuçları terleyinceye kadar sıktı. Yumruğunu Liu'nin ensesine indirmemek için kendini zor tutuyordu. Zihninde yavrunun görüntüsü çaktı ve yüreğinde bir sıcaklık hissetti, evde onu meme emen bir bebek bekliyormuş gibi. Kollarını çaresizlikle iki yanına sarkıttı, başından tırnağına kadar boş hissediyordu kendini.

Sonunda kurdu uzun ve açık bir yamaca kovaladılar; ne bir dere yatağı, ne bir tepe doruğu, ne bir çukur, ne bir vadi; kurdun kendini savunabileceği hiçbir şey yoktu. Ciplerin klakson gürültüsü altında kurt yavaşlamaya başladı, yorgunluktan bacakları seğiriyordu.

Bao, Xu'nun tüfeğini alıp kurda bir metre uzaklıktan iki el ateş edip kürkünü sıyırdı. Kurtların en çok korktukları ses tüfek se-

"Denemediğimi nereden biliyorsun?" diye karşılık verdi Chen hiddetle. "Küçükken onu sürüklüyordum, fakat bu sonsuza dek devam edemezdi. Yaz boyunca beni nereye gitmek istiyorsa oraya sürükledi, karşı çıktığımda da beni ısırmakla tehdit etti. Kurtlar köpekler gibi değiller, değişmektense ölmeyi yeğlerler. Bir sirkte kaplanlar ya da aslanlar gibi numaralar yapan bir kurt gördün mü? Hiçbir hayvan terbiyecisi bunu başaramaz. Sen kurtlarla benden daha iç içe yaşadın, bunu bilmen gerekir."

Zhang dişlerini sıkıp, "Tekrar deneyeceğim. Bu kez de işe yaramazsa şiddet kullanmak zorunda kalacağız" dedi. Elinde çoban sopasıyla yavrunun yanına gitti ve demir halkayı Chen'in elinden aldı. Zinciri çekmesiyle yavrunun dişlerini gösterip hırlaması bir oldu. Pençelerini yere gömüp zincirini geriye doğru çekti. Zhang zincire var gücüyle asıldı fakat küçük kurdu yerinden oynatamadı. Arkasını dönüp zinciri omzunun üzerine attı ve yavruyu Yangtze Nehri'nde tekneleri sürükleyen hamallar gibi çekmeyi denedi.

Kumlu toprağa sapladığı pençeleri yerde iki küçük iz bırakan yavruyu çok az kımıldatabildi. Sürüklenmekten mutsuz olan yavru bu kez ağırlığını öne verdi ve Zhang'in üzerine atlayıp onu yüzüstü yere devirdi. Zhang'in yüzü toprak içinde kalmıştı. Zhang'in düşüşü yavrunun biraz daha sürüklenmesine neden oldu ve insan ile kurt birbirine karıştı. Yavrunun ağzı Zhang'in boynundan yarım metre uzaktaydı. Dehşete kapılan Chen koşup yavruyu ensesinden sıkıca kavradı. Yavru Zhang'e hırlamaya devam ediyordu.

İki adam soluk soluğa kalmış, yüzleri kireç gibi olmuştu. "Başımız büyük belada" dedi Zhang. "Bu göç iki üç gün sürecek. Bir günlük bir iş olsaydı yavruyu burada bırakıp sonra boş bir arabayla dönerdik. Fakat yün kulübesindeki bekçi ve işçiler henüz yola çıkmıyorlar, onu birkaç gün için bırakırsak ya onlar öldürür ya da kolordunun kurt avcıları. Onu yanımızda götürmek zorundayız. Şuna ne dersin? Arabalardan birinin arkasına bağlayıp çekelim."

"Bunu birkaç gün önce denedim. Olmadı. Az kalsın boğacaktım onu. Şimdi 'dizginlenemeyen yaban' ve 'teslim olmadan önce ölmek' deyimlerini anlıyorum. Kurt bize itaat etmektense boğulmayı yeğliyor. Çıkmazdayız galiba."

"Bunu kabul edemem" dedi Zhang. "Önce köpek yavrularından biriyle yapsak ya, görmüş olur?"

Chen başını salladı. "Onu da denedim. Olmadı."

"Bir daha deneyelim." Zhang yüklü öküz arabalarından birini getirdi, yavrulardan birinin boynuna bir ip geçirip ipi arabanın ar-

ka dingiline bağladı. Sonra kurdun etrafında dolandı, itaatkâr köpek yavrusu da peşinden geldi.

"Güzel bir yere gidiyoruz" dedi Zhang yavrunun güvenini kazanmaya çalışarak. "Bak, böyle, arabayı takip et. Kolay. Sen köpekten daha zekisin, bunu yapmayı biliyorsun, değil mi? İşte, iyi bak."

Küçük kurt başını tiksintiyle yukarı kaldırıp köpek yavrusuna baktı. Chen yavruyu tatlı dille ikna etmeye çalışarak köpeğin arkasından çekti, ama aslında ona itaat ettiği için değil de yavruyu sevdiği için peşinden giden kurt onu çekiyordu. Chen bir tur attıktan sonra yavrunun izleyeceğini umarak demir halkayı arabanın okuna geçirdi. Fakat zincir arabaya bağlanır bağlanmaz yavru bütün gücüyle geriye çekti. Tahta direğe bağlı olduğunda çektiğinden bile daha büyük bir güçle çekip ağır arabayı gıcırdatmıştı.

Chen önündeki manzaraya baktı; tek bir çadır ya da koyun kalmamıştı. Paniklemeye başladı. Yakında yola çıkmazlarsa karanlık basmadan geçici kamp yerine ulaşamayacaklardı. Bu kadar dolambaçlı ve dönemeçli bir yolda Yang Ke'nin koyunları ile Gao Jianzhong'un inekleri kaybolacak olsa ne yaparlardı? Ayrıca herkesin gittiği ve köpeklerin ortalıkta olmadığı bir yerde gece nöbeti tutmak daha da büyük tehlikeydi. Yavru yüzünden koyunların başına bir şey gelecek olsa Chen bir kez daha eleştirilecek, yavru da muhtemelen öldürülecekti.

Endişe sonunda Chen'in yüreğini katılaştırdı. "Onu çekersek boğulabilir, fakat bırakırsak öleceği kesin, öyleyse ölümden hayat umup onu arkamızdan sürükleyelim. Sen arabaları yola koy, atı bana bırak. Ben arkadan yavruyla geleceğim."

Zhang iç geçirdi. "Görünen şu ki bir kurdu göçer koşulları altında büyütmek olanaksız."

Chen köpek ve kurt yavrusunun bağlı olduğu arabayı konvoyun arkasına götürdü. Sonra son öküzün ipini önlerindeki arabanın okuna bağladı. "Gidelim" diye bağırdı.

Zhang arabaya oturmayı kendine yakıştıramadı ve ilk öküzün ipini tutup yürümeye başladı. Arabalar arka arkaya hareketlendi. Son araba da hareket ettiğinde yavru köpek arabayı izledi, fakat yavru kurt üç metre uzunluğundaki zincir gerildiğinde bile yerinden kımıldamadı. Gao Jianzhong göç için en güçlü ve hızlı altı öküzü seçmişti. Bozkır geleneğine uygun olarak öküzlere üç gün boyunca sadece su vermişlerdi. Mideleri boş olduğunda daha iyi verim alınırdı. Bu yüzden, yola çıktıklarında yavrunun karşı koyması olanaksızdı; öne doğru çekildi ve pençelerini toprağa gömmeden önce tepe taklak oldu.

Şaşkınlık ve öfkeyle debelendi, sonra havayı pençeleyerek ayağa kalktı. Bu birkaç kez tekrarlandı. Birkaç adım koşuyor, sonra durup toprağa tutunuyordu. Fakat patikaya çıktıklarında öküzler hızlandı. Yavru on metre kadar tökezleyip yuvarlandı, sonunda ölü bir köpek gibi geriye doğru çekilmeye başladı, sert çim kürkünün üst tabakasını tıraşladı.

Yavru köpek başını yana eğip küçük kurda acıyarak baktı; inleyip ona yürümesini, aksi takdirde sürüklenerek öleceğini anlatmak istermişçesine patisini kaldırdı. Fakat köpek gibi davranamayacak kadar kibirli olan yavru onu dikkate almayıp direnmeye devam etti...

Chen yavrunun köpek gibi götürülmektense direnip acı çekmeyi yeğlendiğini görebiliyordu. Direnç kurtlarla köpekler arasındaki temel farkı oluşturuyordu; kurtlarla aslanların, kaplanların, ayıların, fillerin ve insanların arasındaki farkı. Hiçbir bozkır kurdu insana teslim olmazdı. İzlemeyi reddetmek Moğol kurdunun özünde yatan bir inançtı. Bu sürünün üyeleri tarafından eğitilmemiş bir kurt yavrusu için bile geçerliydi.

Yavru direnirken yerdeki kum pençelerini kanatmıştı, görüntüsü Chen'in yüreğini paralıyordu. İnatçı bozkır halkının bin yıllık totemi olan kurt, insanları utandıran ve onlarda hayranlık uyandıran tinsel güçlere sahipti. Eğilmeden ve ödün vermeden yasaya göre yaşayan insan sayısı fazla olmasa gerekti. Neredeyse karşı koyulmaz bir güce hayatları pahasına direnecek insan sayısı daha da azdı.

Bu düşünceler Chen'in kurtlar hakkındaki bilgisinin hâlâ şaşılacak derecede sığ olduğunu idrak etmesine neden oldu. Uzun süre besinin, dolayısıyla öldürmenin bir kurt için en önemli şey olduğunu düşünmüştü, oysa durumun hiç de öyle olmadığı anlışılıyordu. Bu kanıya insan davranış bilgisinden yola çıkarak varmıştı. Kurdun varoluşunun anlamı ne besindi ne de öldürmek; aksine, kutsal ve dokunulmaz özgürlükleri, bağımsızlıkları ve onurlarıydı. Gerçekten inançlı çobanların, ruhlarının kurtların ruhlarıyla birlikte özgürce gökyüzüne yükseleceğini umut ederek gizemli açık-cenaze alanına götürülmeyi istemelerinin altında yatan da bu ilkeydi.

İki kilometre kadar sonra inatçı yavru boynundaki kürkün yarısını yitirmiş, boynu kan içinde kalmıştı. Pençelerinin dolgun kısımları cılk yaraydı, altındaki et görünüyordu. Sonunda tükenen yavru artık yerde yuvarlanamaz oldu; hızlı bir at ve kement sırığıyla sürüklenmekte olan ölüm döşeğindeki bir kurt gibi direnmeyi bırak-

tı. Boynundan yere kan damlamaya başladığında Chen tasmasının orada bir yara oluşturduğunu anladı. Zhang'e arabaları durdurmasını bağırdıktan sonra atından indi, titremekte olan yavruyu kaldırdı ve onu kollarına alıp zinciri gevşetmek için birkaç adım yürüdü. Yavrunun boynundan akan kan kollarına bulaşmıştı. Ölüme oldukça yakın görünen yavru kanamaya devam ediyordu. Yere sürtünmekten körelmiş, kan içindeki pençeleriyle Chen'in ellerini tırmaladı. Chen'in gözyaşları kurdun kanına karıştı.

Zhang Jiyuan yavrunun durumunu görünce şaşakaldı. Ne yapacağını bilmez bir biçimde dönüp dururken, "Nasıl bu kadar inatçı olabiliyor? Yaşamak istemiyor mu? Şimdi ne yapacağız?" diye söylendi.

Chen'in aklına yavruyu tutmaktan başka bir şey gelmiyor, yavrunun titremeleri içini acıtıyordu.

"Şimdiden onu çekmemize izin vermiyor, yarı yetişkin olmasına rağmen" dedi Zhang, alnının terini silerek. "Onu güz otlağına götürmeyi başarsak bile, her ay göç etmemiz gerekecek. Onu nasıl götüreceğiz? Bence... bence onu özgür bırakmalıyız... kendi başına yaşasın."

Chen'in yüzü çelik grisiydi. "Onu sen büyütmedin!" diye bağırdı. "Anlamıyorsun. Kendi başına mı yaşasın? Bu onu öldürmekten farksız olur. Ben onun yetişkin bir kurt olduğunu görmek istiyorum. Yaşatacağım onu."

Kararlığından aldığı güçle ayağa fırlayıp inek tezeği yüklü arabaya gitti, öfkeyle soluyarak ipi çözdükten sonra arabayı konvoyun sonuna aldı. Ardından bir sepet alıp içindeki inek tezeğinin yarısını boşalttı. Sepeti içinde yavruyu taşıyacağı geçici bir hücreye çevirmeye karar vermişti.

"Delirdin mi? Yolculuk boyunca yemeğimizi ve çayımızı yapmak için bu tezeği yakacağız. Yağmur yağarsa yemek yiyemeyeceğiz. Ayrıca oraya vardığımızda da birkaç gün daha tezeğe ihtiyacımız olacak. Kurdu taşımak için tezeği nasıl dökersin? Çobanlar seni bunun için asla bağışlamayacaklar, Gao Jianzhong da öyle."

Chen arabayı hızla yeniden yükledi. "Bu gece kampa vardığımızda Gasmai'den biraz tezek ödünç alırım. Yeni otlağa vardığımızda da gidip inek tezeği toplarım. Sen tasalanma, yemeğini yiyip çayını içeceksin."

Ölümden kıl payıyla kurtulmuş olan yavru pençelerinin acısına rağmen inatla yerde duruyordu. Bacakları titremeye devam ediyor, ağzından kan damlıyordu, fakat arabanın hareket etme olasılığına karşı boynunu gerip pençelerini toprağa gömmüştü. Pençe-

leri kemik görünecek kadar yaralanmış olsa da arabaya ölümüne savaşmaya hazırmış gibi baktı. Chen yere çömelip yavruyu pençeleri havaya gelecek şekilde yere yatırdı. Sonra boynunu ve patilerini tedavi etmek için şifalı toz almaya gitti. Ağzından akan kanı görünce iki parça et çıkardı, üzerine tozu ekip yavruya uzattı. Yavru etleri yuttu. Chen ilacın kanamayı durduracağını umdu. Sonra sepeti tekrar bağlayıp arabada yer açtı. Tabaklanmamış koyun derisi serdikten sonra örtü olarak kullanmak için keçe battaniyeden bir parça yırttı. Açtığı yer kurdun sığabileceği büyüklükteydi. Fakat kurdu oraya nasıl yerleştirecekti?

Chen zinciri çözüp kollarını sıvadıktan sonra yavruyu yerden aldı. Fakat arabaya doğru bir atım atmasıyla yavrunun hırlayıp debelenmesi bir oldu. Chen yavruyu bir an önce sepete sokmayı umarak koştu. Fakat arabaya varamadan yavru dişlerini koluna geçirdi. Chen acı ve korkuyla bağırdı. Soğuk terler döktü.

Yavru yere ininceye kadar Chen'in kolunu bırakmadı. Chen acıyı hafifletmek için kolunu salladı. Koluna baktı, kanamadığını fakat dört mor iz oluştuğunu gördü.

Zhang'in yüzü kireç gibi olmuştu. "İyi ki kurt dişlerinin uçlarını kesmişsin, yoksa kolunu haşat ederdi. Onu artık tutabileceğimizi sanmıyorum. Büyüdüğünde uçları körelmiş dişlerle bile kolunu kırabilir."

"Dişlerinden söz etme, tamam mı? Dişlerini kesmeseydik onu özgür bırakabilirdim. Şimdi engelli. Deriyi delemeyen dişlerle nasıl hayatta kalabilir? Onu ben sakatladım, bu yüzden beslemek zorundayım. Yerleştikten sonra onun için taştan bir ağıl inşa edeceğim, o zaman zincire gerek kalmayacak."

"Pekâlâ" dedi Zhang. "Sana engel olmaya çalışmayacağım. Ama onu arabaya koyup yola çıkmanın bir yolunu bulmalıyız. Bir de ben deneyim, sen yaralandın."

"Onu ben taşırım" dedi Chen. "Seni tanımıyor, burnunu koparabilir. Bak ne diyeceğim. Sen keçe battaniyeyle burada dur ve ben onu fırlatır fırlatmaz sepetin üzerini ört."

"Delirdin mi? Onu bir daha yerden alırsan seni bu kez fena ısıracak. Kurtlar öfkelendiklerinde çok gaddar olurlar. Dikkat etmezsen boğazına saldırabilir."

Chen durakladı bir an. "Onu yerden almak zorundayım, beni ısırsa bile. Bir yağmurluk feda etmem gerekecek." Arabalardan birine koşup bir yüzü yeşil çadır bezinden, diğer yüzü siyah kauçuktan askeri yağmurluğunu aldı. Yavruyu meşgul edip kendi titremesini durdurmak için iki parça et çıkardıktan sonra yağmur-

luğu açtı ve yavrunun üzerine fırlattı. Yağmurluğun içinde deli gibi debelenen yavruyu sıkıca kavrayıp arabaya taşıdıktan sonra yağmurlukla birlikte içine fırlattı. Zhang koşarak gelip keçe battaniyeyi sepetin üzerine örttü. Yavru yağmurlukta açtığı aralıktan başını çıkardığında bir tutsaktı artık. İki adam battaniyeyi at yelesinden yapılma bir iple bağladıktan sonra Chen yere yığıldı; ter içindeydi ve soluk soluğa kalmıştı. Yavru yeni hücresinde şöyle bir döndü, bu da Chen'in yavrunun keçe battaniyeyi yırtma ya da başını sepete vurma olasılığını düşünerek ayağa fırlamasına neden oldu.

Arabalar hareket etmeye hazırdı, fakat Chen söğütten yapılma ince sepetin öfkeli ve güçlü bir hayvanı tutabilecek kadar dayanıklı olmadığından endişe ediyordu. Yavruya tatlı dil döktü, hatta kafese birkaç parça et fırlattı. Yavruya eşlik etmeleri için köpek yavrularını konvoyun arkasına getirdikten sonra Zhang'e hareket etmesi için işaret etti. Chen arabalardan birinde bir sopa buldu, gerekirse yavruyu sepetin içinde debelenmekten alıkoymak için kullanmak üzere yanına aldı. Yavrunun zincirden de kötü olan hücresinden kurtulmak için battaniyeyi kemirip deleceğinden emindi neredeyse.

Endişe etmesine gerek yoktu, çünkü hareket ettiklerinde yavru debelenmeyi bıraktı; aksine, gözlerinden korku belirdi, Chen'in o güne dek gözlemlemediği bir şeydi bu. Yavru yatmaya cesaret edemeyip başını eğdi, kamburunu çıkardı ve kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırıp Chen'e baktı. Chen yavrunun korkusunun giderek artışına ve bir top gibi kıvrılışına tanık oldu. Yemiyor, içmiyor, hırlamıyor, ısırmıyordu; deniz tutmuş bir tutuklu gibi direnme gücünü yitirmişti.

Bu gelişme karşısında şaşıran Chen bir dağ geçidini kat ederlerken arabaya yanaştı. Yorgunluktan tükenmiş, pençeleri yaralı ve ağzı hâlâ kanıyor olmasına rağmen, gözlerinden aklının yerinde olduğu anlaşılıyordu. Arabanın hareketinden ve yerden havalanmış olmaktan duyduğu içgüdüsel korkudan ötürü yatmaya cesaret edemiyordu. Yavruyla geçirdiği altı aydan sonra bile Chen onun tekrarlayan, akıl sır ermez davranışları karşısında hâlâ şaşkınlığa sürüklenebiliyordu.

Konvoy hızlı fakat düzgün bir tempoyla ilerliyordu. Chen atının üzerinde düşüncelere daldı. Sık sık şiddete başvuran yavru nasıl bu kadar korkak ve zayıf olabilmişti? Bozkır kurdundan böyle bir şey beklenmezdi. Bütün kahramanların ölümcül bir kusurları var mıydı? Chen'in mükemmeliyet noktasına evrimleşti-

ğini düşündüğü bozkır kurdunun karakterinde bir kusur olabilir miydi? Kış boyunca sıklıkla yapacakları zor göçleri düşündü. Yavru o zamana kadar yetişkin olacak, onu bir yerden ötekine taşımak imkânsız olacaktı. Çözüm görünmüyordu.

Yamacın öte yanına geçtiklerinde öküzler ineklerin kokusunu alıp belli bir uzaklıktaki ilk konvoya yetişmek için hızlandılar.

Yaz otlağının kıyısında bir dağ geçidinden geçerken karşı yönden tozu dumana katan bir kamyon geldi. Kamyon arabaların yol vermesini beklemeden yoldan çıktı ve konvoyu geçip gitti.

Chen kamyonda iki tüfekli asker, birlikten birkaç işçi ve ince kaftanlı bir çoban gördü. Çoban el salladı; Dorji idi. Kurt öldürmekle ünlenmiş bir kamyonda yetenekli kurt katili Dorji'yi gören Chen'in yüreği ağzına geldi yine. Atını konvoyun önüne sürdü. "Dorji insanları kurt avlamaya mı götürüyor yine?" diye sordu.

"Burada dağlardan, göllerden ve ırmaklardan başka bir şey yok" dedi Zhang. "Bu tür yerlerde kamyon yararsızdır, kurt avına gidiyor olamazlar. Depo barakasının taşınmasına yardım etmeye gidiyorlardır."

Otlağa vardıklarında öndeki konvoydan bir atlı dörtnala onlara doğru geldi. Atlının Bilge olduğunu gördüler, suratı asıktı. "Dorji o kamyonda mıydı?" diye sordu soluk soluğa.

Olduğunu söylediler. "Benimle eski kampa gel" dedi Bilge, Chen'e. Sonra Zhang Jiyuan'e döndü. "Sen arabalarla devam et, biz birazdan döneriz."

"Fırsat bulunca yavruyu kontrol et" diye fısıldadı Chen, Zhang'e. "Zorluk çıkarırsa ben dönünceye kadar bir şey yapma." Sonra yaşlı adamla birlikte atını dörtnala sürdü.

"Dorji o insanları kurt avlamaya götürüyordu bence" dedi Bilge. "Bu sıralar yeteneği pek revaçta. Mandarince konuştuğu için inekleri küçük kardeşine bırakıp askerlere kurt-öldürme danışmanlığı yapıyor. Her gün insanları ava götürüyor. Subaylarla arası çok iyi. Birkaç gün önce bölüğün ileri gelenlerine birkaç kurt vurmaları için rehberlik etti. Onların kahramanı artık."

"Ortalıkta dağlardan ve nehirlerden başka bir şey yokken nasıl avlanıyorlar? Aklım basmıyor."

"Bir at çobanı bana onları eski kampa götürdüğünü söylediğinde anladım ne yaptığını?"

"Ne?"

"Eski kamp alanına zehirli yemler koyup kapan kuruyor. Yaşlı, hasta ve sakat kurtlar o kadar kötü durumdalar ki, kurt sürüle-

rinin geride bıraktıkları kemiklerle ya da insan ve köpek artıklarıyla beslenmekten başka çareleri yok. Genellikle açlar zaten. Bu yüzden çobanlar yeni bir otlağa göçtüklerinde küllerin arasında ve eski kampların çöplerinde yiyecek ararlar. Ne bulsalar yerler; çürük koyun postu, iğrenç kokan kemikler, koyun kafatası, yiyecek artığı, böyle şeyler. Toprağı kazıp ölü köpekleri, koyunları ve inekleri bile çıkarırlar. Bütün çobanlar bilir bunu. Bazen, göç sırasında geride bir şey bıraktıklarında ve almak için döndüklerinde kurt izlerine rastlarlar. Lamaizm'in iyi yürekli müminleri olarak kurtların zor durumda olduklarını bilirler, bu yüzden de hiçbir zaman kapan kurmaz, zehirli yem bırakmazlar. Hatta bazıları göç ederken yaşlı kurtlara yiyecek bırakırlar."

Yaşlı adam iç geçirdi. "Dışarıdan gelenlerin yaşlı kurtları keşfetmeleri çok sürmedi. Dorji göç ederken ardında zehir dolu koyunlar bırakıp kapanlar kurarak babasının izinde ilerliyor. Birkaç gün sonra ölü ya da kapana yakalanmış kurtların postunu yüzmek için geri dönüyorlar. Ailesi neden herkesten daha çok kurt postu satıyor sanıyorsun? Onlar Lamaizm'e inanmıyorlar, kurtlara saygı duymuyorlar. Kurtları öldürmek için en gaddar yöntemlere başvurmaktan çekinmiyorlar, yaşlı ve sakat kurtlar dahil. Görüyor musun? Kurtlar hiçbir zaman insanlar kadar kötü olamazlar."

Gözlerinden üzüntü taşan yaşlı adam sakalını titreterek devam etti: "Son zamanlarda kaç kurt öldürdüklerini biliyor musun? Kurtlar o kadar korkuyorlar ki avlanmaya çıkmaya cesaret edemiyorlar. Sağlıklı olanların bile yemek aramak için eski kampa gideceklerini tahmin ediyorum. Dorji kurtlardan çok daha sinsi. Onları öldürmeye devam ederlerse buradakilerin hiçbiri bir daha Tengri'ye gitmeyecek ve bozkır tükenecek."

Chen göçer çobanların bu son avcısının yaralarını tedavi etmek için söyleyebileceği bir şey olmadığını biliyordu. Çiftçi nüfusundaki patlamayı, çiftçilerin bozkırı talan etmesini kimse engelleyemezdi. Yaşlı adamı teselli etmekten aciz, tek söyleyebildiği, "Beni izle. O kapanları tek tek kaldıracağım" oldu.

Yaşlı adam bölgeyi kontrol edip yemek pişirme ocağını işaret etti. "Dorji kapan kurmakta ustadır. Şu külleri görüyor musun? Onları oraya rüzgâr uçurmuş gibi görünüyorlar, fakat aslında Dorji kapanın üzerine serpmiş. Yakınına da iki etsiz koyun toynağı bırakmış. Toynakların üzerinde et olsa kurtlar kuşkulanır. Fakat etsiz kemik çöptür, kurtları kandırmak için oradadır. Kapanları kurmadan önce insan kokusunu yok etmek için külle sıvadı. Ancak burnu çok iyi koku alan kurtlar fark edebilir o kokuyu.

Yaşlı olanların koku duyuları körelmiştir zaten.

Chen şaşkın ve öfkeliydi, bir şey diyemedi.

Yaşlı adam hasta bir koyunun yarım leşini işaret edip, "Bahse girerim ki bu koyun zehirlidir. Beijing'den güçlü zehir getirdiklerini duydum. Kurtlar kokusunu alamazlar, fakat yedikten sonra sen bir pipo içemeden ölmüş olurlar."

"O zaman koyun leşini terk edilmiş bir kuyuya atayım."

"Çok fazla kamp alanı var. Hepsinde bunu yapamazsın."

Atlarına binip dört beş kamp alanını daha denetlediler. Dorji bazı kamplarda hiçbir şey bırakmamış, fakat diğerlerine kapan kurmuş ya da zehirli yem yerleştirmişti. Kandırmaya yönelik hilelere başvurarak her şeyi planlamıştı. Kapanları, aralarında küçük tepeler bulunan kamplara yerleştirmişti, bu şekilde kapanlardan birine bir kurt yakalanırsa diğer kapanlara gelecek kurtlar bundan etkilenmeyecekti.

Kapandan çok zehirli yem olduğunu fark ettiler. Yemek pişirme ocaklarını ve içlerindeki külleri kullanmıştı, bu da işini nasıl bu kadar çabuk bitirdiğini gösteriyordu; kapanlar için yeni çukurlar kazması gerekmiyordu.

Orada durmak zorunda kaldılar, yoksa Dorji onları görecekti. Yaşlı adam atını döndürüp, "Bu kadarını kurtarabileceğiz" diye homurdandı. Dorji'nin çalıştığı bir kamp alanına geldiklerinde yaşlı adam atından inip çürük bir koyun bacağına doğru yürüdü. Cebinden koyun derisinden küçük bir kese çıkardı, açtı ve koyun bacağının üzerine beyaz bir toz serpti. Chen yaşlı adamın ne yaptığını çok iyi biliyordu. Yerel kooperatifte satılan ucuz hayvan zehri serpiyordu, güçlü kokusu yüzünden ancak çok aptal kurtlarda ve tilkilerde etkili olurdu. Zehir çoğu kurt tarafından fark edileceği için Dorji'nin çabası boşa gidecekti.

Yaşlı adam, nihayetinde, Dorji'den daha zeki, diye geçirdi içinden Chen. Fakat aklına bir soru geldi. "Ya koku rüzgârla birlikte uçup giderse?" diye sordu.

Yaşlı adam, "Merak etme. Biz alamasak bile kurtlar kokuyu alırlar" dedi.

Bazı yerlerde kapanlar vardı. Bilge, Chen'e birkaç koyun kemiği alıp kapanların üzerine fırlatmasını söyledi. Yaşlı kurtların kapanlarla baş etme yöntemlerinden biriydi.

Bir sonraki kamp alanına gittiler ve yaşlı adam ikinci sınıf zehrinin tamamını kullanıncaya kadar dönmediler.

"Baba, Dorji geri dönerken kapanların kapanmış olduğunu fark ederse ne olacak?"

"Onlar muhtemelen kurt avlamaya çıktılar, kapanlarla ilgileneceklerini sanmıyorum" dedi yaşlı adam.

"Fakat ya kapanları kontrol etmeye döner ve müdahale edildiğini fark ederlerse? Kurt imha seferberliğini baltaladığın için başına büyük bir bela açılabilir."

"Kurtların başına gelecek beladan büyük olmaz. Onlar olmazsa, bozkıra fareler ve tavşanlar hükmedecekler. O zaman, bozkır yittikten sonra, onların da başı belaya girecek. Kimse kurtulamaz bundan. Ben birkaç kurt kurtarmayı başardım. Bununla yetinmeliyiz. Olonbulag kurtları, canınızı kurtarın, o tarafa doğru koşun. Doğrusunu istersen, Dorji ile diğerlerinin dönüp yaptığım şeyi fark etmelerini umuyorum. Onlarla görülecek bir hesabım var."

Yamacın zirvesine vardıklarında hazin hazin ötüp havada dönen birkaç yabankazı gördüler, türdeşlerini arıyorlardı. Yaşlı adam atını dizginledi, göğe bakıp iç geçirdi. "Yabankazları bile bir sürü oluşturamıyor. Hepsini yediler neredeyse." Dönüp kendi açtığı otlağa baktı. Karanlık gözlerine yaş doldu.

Chen yaşlı adamla ilk geldiklerinde buldukları harikulade cenneti hatırladı. İnsanların güzelim kuğu gölünün etrafını kuğu, yabankazı, yabanördeği ve kurt mezarlığına çevirmeleri için bir yaz yetmişti. "Baba" dedi, "biz hayırlı bir iş yapıyoruz, öyleyse neden sinsice hareket etmem gerektiği duygusu içindeyim? Ağlamak istiyorum."

"Ağla o zaman. Ben de öyle hissediyorum. Kurtlar kuşaklar boyunca yaşlı Moğol erkeklerini gökyüzüne uçurdular, benim neyim eksik?" Gözyaşlarıyla ıslanmış yüzünü kaldırıp Tengri'ye baktı ve yaşlı bir kurt gibi ağladı.

Chen'in yanaklarından süzülen yaşlar yaşlı adamınkilerle birlikte kadim Olonbulag'a döküldü.

Yavru acısına katlandı ve kafesinde iki gün boyunca ayakta durdu. Chen Zhen ile Zhang Jiyuan'in arabaları ikinci gün, nihayet, güz çimiyle kaplı az meyilli yamaca ulaştılar. Komşuları Gombu çadırını kurmakla meşguldü. Gao Jianzhong inekleri yeni otlağa salmış, Bilge'nin onlar için seçtiği yerleşim alanında Chen ile Zhang'i bekliyordu. Yang Ke'nin koyunları da yeni alana yaklaşmaktaydılar.

Chen ile arkadaşları hemen çadırlarını kurdular. Gasmai, Bayar'ı inek tezeği dolu iki sepetle gönderdi. İki günlük yolculuktan sonra üç arkadaş nihayet yemek pişirmek ve çay suyu kaynatmak için ateş yakabileceklerdi. Yang Ke yemekten önce geldi,

herkese bir sürprizi vardı. Beraberinde sürükleyerek getirdiği çürük bir araba oku; iki öğün yemek pişirmeye yetecek kadar yakıt. Bu, Chen'in tezeği dökmesine hayıflanıp duran Gao Jianzhong'u yatıştırdı.

Üç adam tutsak arabasına gittiler. Keçe battaniyeyi kaldırdıklarında söğüt sepetin bir yanında, yavrunun körelmiş pençeleri ve küt dişleriyle açtığı, futbol topu büyüklüğünde bir delik görüp afalladılar.

Chen yakından baktı ve çiğnenmiş söğüt dallarının üzerinde kan lekeleri gördü. Chen ile Zhang hemen sepeti arabadan indirdiler ve yavru çim kaplı toprağa bastı. Chen zincirin öteki ucunu çözüp yavruyu çadıra taşıdı, direği toprağa gömdü, zincirin halkasını direğe geçirip direğin başlığını taktı. Yavru, katlandığı bütün işkence ve korkudan sonra, hareket halindeki arabanın etkisinden hâlâ kurtulamamış olmalıydı ki, hemen çime uzandı. Bu şekilde yaralı pençeleri sert bir yüzeyle temas etmiyordu. O kadar yorgundu ki başını zor kaldırıyordu.

Chen yavruyu tutup başparmaklarıyla ağzını açmaya zorladı. Boynundaki yaradan fazla kan akmıyordu, fakat dişlerinden biri kanıyordu. Chen yavrunun başını sıkıca kavrayıp Yang'den dişi kontrol etmesini söyledi. Yang dişi ileri geri salladı. "Kökü gevşemiş, bu dişten hayır gelmez muhtemelen." Chen kendi dişini kaybetse bu kadar üzülmezdi.

Yavru iki gün boyunca mücadele etmiş, gövdesine zarar vermekle kalmayıp bir dişini de mahvetmişti. Chen diliyle zarar görmüş dişine dokunup duran yavruyu bıraktı, dişi ağrıyordu besbelli. Yang özenle yavrunun pençelerine merhem sürdü.

Yemekten sonra Chen artık şehriye, küçük et parçaları ve çorbayı karıştırarak bir leğen lapa hazırladı. Ilıdıktan sonra lapayı genç kurda verdi, hayvan göz açıp kayıncaya kadar yemeği yuttu. Fakat Chen hayvanın yutkunma zorluğu çektiğini görebiliyordu; gırtlağına bir şey takılmıştı sanki. Sonra diliyle zarar görmüş dişine dokunmaya döndü ve çok geçmeden öksürmeye, kan ve sindirilmemiş besin tükürmeye başladı. Chen'in içi sızladı; yavrunun bir dişi zarar gördüğü gibi, gırtlağına da bir şey olmuştu. Fakat bir kurt yavrusunu muayene edecek veterineri nereden bulabilirdi?

"Şimdi bir şeyi anlıyorum" dedi Yang Ke. "Kurtların boyun eğmez hayvanlar olmalarının nedeni aralarında 'hain' ya da pısırık kurtlar olmaması değil, acımasız ortamın çürükleri ayıklaması."

"Bu yavru vahşi, evcilleşmemiş doğası için büyük bir bedel ödedi" dedi Chen üzüntüyle. "Bir insanın üç yaşındayken ileride nasıl biri olacağını kestirebilirsin, yedi yaşında ise yaşlılığını. Fakat kurtlar söz konusu olduğunda, yetişkin bir kurdu görmek için üç ay, yaşlılığını görmek için de yedi ay yeterli."

Ertesi sabah, Chen kurt ağılını temizlerken, her zamanki gri dışkıların yerini siyahların aldığını fark etti. Hayrete düştü ve yavruyu ağzını açmaya zorladığında boğazının kanamaya devam ettiğini gördü. Yang Ke'den yavrunun ağzını açmasını istedi ve bir yemek çubuğu ve keçe parçasıyla boğazına merhem sürdü. Fakat yarası yemek çubuğunun ulaşamayacağı kadar derindeydi. Her şeyi denediler, bütün kocakarı ilaçlarını, sonunda ikisi de yorgunluktan bitap düştüler ve veterinerlik okumadıklarına hayıflandılar.

Dördüncü gün, dışkı parçalarının rengi açılmaya başladı ve yavru canlandı. Chen ile Yang Ke rahat bir soluk aldı.

34

Bilge kolordu ya da bölük üretim toplantılarına bir daha davet edilmedi. Chen sık sık ziyaretine gidiyor, onu çadırında sessizce deri işleri yaparken buluyordu.

Atlara, ineklere, koyunlara ve at çobanlarına ait deri yularlar, dizginler, gemler ve ayak bağları yaz ve güz yağmurlarıyla yumuşamışlardı; yazın güneşin altında kuruyunca deri sertleşip çatlıyor, dayanaklılığını yitiriyordu. Bir atın dizginini ya da ayak bağını koparıp sürüye geri koşması görülmemiş şey değildi.

Boş zaman bulan Bilge, ailesi, bölümdeki çobanlar ve Beijing'li öğrenciler için yeni deri takımlar yapıyordu. Chen Zhen, Yang Ke ve Gao Jianzhong yaşlı adamdan deri işi öğreniyorlardı. İki hafta sonra pek de fena sayılmayan dizgin ve kamçı yapmaya başlamışlardı. Yang bir ayak bağı bile yapmıştı, ki yapılması en zorlarından biriydi.

Yaşlı adamın büyük çadırı bir deri işi atölyesine dönmüştü. Bitmiş işler üst üste istiflenmişti. Havada deri tuzu kokusu vardı. Şimdi bütün yapmaları gereken dağsıçanı yağı sürmekti.

Bozkırın en iyi yağını dağsıçanı üretir. Zor kış aylarında koyun ve diğer hayvanların yağı donar; bunun tek istisnası olan dağsıçanı yağı sıfırın altında otuz derecede bile akışkanlığını yitirmez. Ak saçlı fırtına kış ortasında vurduğunda insanların soğuk ısırmasından korunmalarının tek yolu yüzlerine dağsıçanı yağı sürmektir. Dağsıçanı yağında kızartılan Moğol unlu kurabiyeleri altın rengi ve leziz olur, genellikle sadece düğünlerde ya da özel konuklara ikram edilir. Ayrıca dağsıçanı yağı yanıklara porsuk yağı kadar iyi gelir.

Dağsıçanı yağı ve postu çobanların iki önemli gelir kaynağıdır. Sonbaharda, dağsıçanı postları en gür olduğunda, çobanlar onları

avlamak için dağlara çıkarlar. Eti kendilerine saklarken postlarını çay, ipek, pil, çizme, şekerleme ve günlük ihtiyaçları karşılığında satın alma istasyonuna gönderirler. Büyük bir dağsıçanı postu dört yuan ederken, yarım kilo dağsıçanı yağı en az bir yuan getirir. Kadın paltosu yapımında ideal olan postlar başka ülkelere ihraç edilir.

Fakat av geliri düzenli değildir. Bozkırda yabanıl hayat Çin'in başka yerlerindeki meyve ağaçlarından farklı değildir; iklime, çimin gelişimine ve doğal afetlere bağlı olarak, iyi yıllar vardır, kötü yıllar vardır. Olonbulag çobanları avlanma ölçeğini kontrol eder, her yıl için bir artış hedeflemezler. Çok hayvan varsa sık avlanırlar, az hayvan varsa daha az avlanırlar, hiç hayvan yoksa avlanmayı tamamen bırakırlar. Binlerce yıldır böyle sürmüştür ve bu sayede her zaman avlanacak hayvan bulmuşlardır. Genellikle dağsıçanı postunu satarlar, fakat en çok deri işinde kullanılan yağını satmazlar. Dağsıçanı yağı, deriye koyu kahverengi bir renk verir, yumuşak fakat dirençli. Dağsıçanı yağmurlu mevsimde düzenli olarak uygulandığında deri tuzunu korur, böylece ömrü uzar ve beklenmedik kazaların sayısı azalır. Genellikle av mevsiminden önce yıpranmış olurlar.

Bilge, gözünü deri işi aletlerinden ayırmadan Chen'e, "Sadece bir şişe yağım kaldı ve canım dağsıçanı eti çekiyor" dedi. "Bu mevsimde çok lezzetlidir. Eskiden, soylular yılın bu mevsiminde kuzu eti yemezlerdi. Yarın seni dağsıçanı avına götüreceğim."

"Onları eve getirdiğinde" dedi Gasmai, "size çayla dağsıçanı yağında kızarmış börek ikram edeceğim."

"Bu güzel bir haber" dedi Chen, "fakat yemek için sürekli size gelmem doğru değil."

Gasmai güldü. "Yavruyu büyütmeye başladığından beri beni unuttun gibi. Son birkaç ayda kaç kez geldin?"

"Sen bölüm başkanısın ve ben yavruyla başına yeterince iş açtım. Seni ziyaret etmeye cesaret edemedim."

"Ben olmasaydım" dedi Gasmai, "çobanlar yavrunu çoktan öldürmüşlerdi."

"Ne dedin onlara?"

Gasmai gülümsedi. "Çinliler kurtlardan nefret ederler ve onları yerler, fakat Chen Zhen ile Yang Ke farklı, dedim. Yavru onların üvey evlatları gibi, dedim. Kurtlar hakkında her şeyi öğrendiklerinde aynı bizim gibi olacaklar, dedim."

Yüreği minnetle dolan Chen ona coşkuyla teşekkür etti.

Gasmai bir kahkaha attı. "Bana benim için biraz şehriye pişire-

rek teşekkür edebilirsin. Koyun eti doldurulmuş pidelerini de seviyorum." Bu Chen'i mutlu etti. Gasmai gözleriyle işaret edip üzgün duran yaşlı adamı gösterdi. "Baba da sever o Çin işi koyun etli börekleri."

Chen güldü. "Zhang Jiyuan'in birlik ofisinde satın aldığı yeşil soğanlardan da birkaç demet var hâlâ. Bu akşam getiririm, sen ve Baba istediğiniz kadar yiyebilirsiniz."

Yaşlı adamın yüzünde hafif bir gülümseme belirdi. "Koyun eti getirmene gerek yok, daha yeni koyun kestik. Gao Jianzhong'un koyun etli börekleri restoranlarda satılanlardan çok daha güzel. Yang Ke ile Gao Jianzhong'a da bizimle bir kadeh içmeye gelmelerini söyle mutlaka."

O akşam Gao, Gasmai'ye böreğin iç malzemesini hazırlamayı, hamuru sarmayı ve kurabiyeleri yağda kızartmayı öğretti. Sonra şarkı söylediler, yediler, içtiler, ta ki yaşlı adam çanağını birden bırakıp, "Kolordu çobanların tek bir yere yerleşmesini istiyor, o zaman bu kadar sık hasta olmazmışız ve yükümüz hafiflermiş. Ne diyorsun? Siz Çinliler bir yere yerleşmeyi seversiniz, değil mi?" deyinceye kadar.

"Bunca yıldan sonra çobanların göçer yaşam tarzını değiştirebileceklerinden emin değiliz" dedi Yang Ke. "Ben şahsen sanmıyorum. Buradaki sığ çim ezilmeye dayanamaz, bu yüzden çobanlar ve sürüleri her iki ayda bir başka yere göç etmek zorunda kalacaklar. Bir yere yerleşirsek, bölge bir yılda kumluk toprağa dönüşüp çölleşecek. Ayrıca, her aile yerleşeceği yeri nasıl ve nerede seçecek?"

Yaşlı adam başını salladı. "Bozkırda yerleşimi desteklemek çılgınlık. Tarımsal bölgelerden gelenler bu konuda hiçbir şey bilmiyorlar. Yerleşmeyi seviyorlar, tamam. Peki, başkalarını zorlamak niye? Herkes sürekli göç etmeden yaşamının daha kolay olacağını biliyor. Fakat biz bunu kuşaklardır yapıyoruz. Tengri bizden bunu yapmamızı istiyor.

"Bozkırı ele alalım, örneğin. Her mevsimlik otlağın kendi farklı işlevi var. Bahar yavrulama ağılının çimi güzeldir, fakat ömrü kısadır. Kar fırtınası çimi örtecek olsa hayvanlar ölür. Oraya yerleşemeyiz. Kış otlağında çimler uzundur, fakat kıştan önce gelen üç mevsim boyunca ceylanlar otlanmışsa oranın da ömrü kısa olur. Yaz otlağı suya yakın olmak zorundadır, yoksa hayvanlar susuzluktan ölürler. Fakat bütün bu otlaklar dağlardadır ve hayvanlar kışın orada donarak ölürler. Çim tohumları için güz otlağına göçeriz, fakat sürüler orada bahar ve yaz mevsimini geçirse

çim tohumu kalır mı? Her otlağın iyi ve kötü tarafları var. Göçer hayvancılığının asıl amacı kötü yanlarından kaçıp iyi yanlarından mümkün olduğunca yararlanmaktır. Bir yere yerleşecek olursak iyi yanlardan yararlanamayacağız ve kötü yanlarla baş etmek zorunda kalacağız. O zaman nasıl hayvancılık yaparız?"

Üç Çinli öğrenci başlarını salladılar. Chen, tabii ki, yerleşik yaşamakta olumlu bir yan bulabiliyordu –yavrusunu büyütmeyi kolaylaştıracaktı– fakat ağzını açmadı.

Yaşlı adam bir hayli içti, yeşil soğan ve koyun eti doldurulmuş dört büyük börek yedi, fakat keyfi kaçmış gibiydi.

Chen, Bilge'yle ava gidebilmek için ertesi sabah Yang Ke ile vardiya değiştirdi. Yaşlı adamın eyerinin arkasında içinde bir düzine kadar kapan bulanan bir çuval asılıydı. Dağsıçanı kapanları basittir: Yarım metre uzunluğunda tahtadan bir direk ve sekiz ince telin birlikte bükülmesiyle oluşturulmuş çelikten bir ilmik. Avcı tahtadan direği bir dağsıçanı yuvasının yakınına, ilmik yuvanın girişinin beş santimetre üzerine gelecek şekilde diker. Dağsıçanı yuvasından çıkarken boynundan ya da arka bacağından yakalanır.

"Senin tuzaklarını son kullandığımda hiç büyük dağsıçanı yakalayamadım. Neden acaba?" diye sordu Chen.

Bilge kıkır kıkır güldü. "Sana dağsıçanı yakalamanın sırrını açıklamadım da ondan. Olonbulag avcıları bütün hayvanları öldürecekleri korkusuyla yabancılara sırlarını açmazlar. Fakat ben yaşlanıyorum, bu yüzden sana sırrımı öğreteceğim. Yabancılar sabit kapanlar kullanırlar, fakat dağsıçanları zekidir – ilmiğin içinden geçmek için gövdelerini büzerler. Benim kapanlarım esnektirler, en ufak bir temasta kapanırlar. Dağsıçanı boynundan ya da arka bacağından yakalandığında asla kaçamaz. Kapanı kurmadan önce ilmiği küçültmen gerekir, sonra da büyütmen. Bıraktığında ilmiğin nasıl kapandığına bak."

"Açık kalmasını nasıl sağlıyorsun?"

"Telle küçük bir kanca yaparsın, sonra ilmiğin açıklığını kancadan geçirip kancayı biraz bükersin, çok az da bükme ama. Fakat kanca fazla bükülürse ilmik kendinden kapanmaz, sen de dağsıçanını yakalayamazsın. Tam gerektiği kadar ve esnek olmalı. Dağsıçanı kapanın içinden geçerken tele bir şekilde dokunur ve ilmik kapanır. Böyle yaparsan on kapanla yedi büyük dağsıçanı yakalarsın."

Chen alnına vurdu. "Dâhiyane!" dedi. "Kapanlarımın neden işe yaramadıklarını şimdi anlıyorum. Benim kapanlarıma dağsıçanları istedikleri gibi girip çıkıyorlar."

"Sana daha sonra gösteririm. Kolaydır, çünkü yuvanın büyüklüğünü ve hayvan izlerini de hesaba katman gerekir. Bir numara daha var. Beni seyredersen nasıl yapıldığını anlarsın. Fakat bunu kimseye söyleme."

"Söylemem" dedi Chen.

"Bir şey daha var. Sadece erkekleri ve yavrusu olmayan dişileri avlayacaksın. Bir anne ya da yavrularını yakalarsan onları salman gerekir. Hiçbir bozkır Moğolu atalarımızın yasalarını çiğnemez, bu sayede yüzyıllardır dağsıçanı eti yiyor, postunu satıyor, yağından yararlanıyoruz. Dağsıçanları otlağa zarar verir, fakat bize yararları dokunur. Eskiden, yoksul çobanlar sert kış aylarında dağsıçanı avlayarak hayatta kalırlardı. Siz Çinliler dağsıçanlarının kaç tane yoksul çobanı kurtardığını tahmin bile edemezsiniz."

Atlar yoğun güz çimine yayıldılar, toynakları yerden rengârenk kelebeklerin havalanmasına neden oluyordu; pembe, turuncu, beyaz ve mavi kelebekler. Yeşil, sarı ve karışık renkli çekirgeler, başka sonbahar böcekleri de vardı. Gökyüzünde birkaç mor kırlangıç dönüyor, tiz çığlıklar atıyorlardı. Bazen atların yanından ok gibi geçiyor, bazen de gökyüzüne tırmanıp atların ve insanların havaya kaldırdığı böceklerle kendilerine ziyafet çekiyorlardı. Onlar karınlarını doyurduğunda yeni bir grup geliyordu. Yaşlı adam sopasıyla önlerindeki tepeleri işaret edip, "Olonbulag dağsıçanı dağı" dedi. "Oradaki hayvanlar yağlı ve kürklüdür; hazine gibi bir dağdır bizim için. Güneydeki ve kuzeydeki tepelerde de bulabilirsin onları. Bu yıl dağsıçanı yakalamak daha kolay olacağı için birkaç gün sonra çobanların aileleri gelecek."

"Onları yakalamak neden daha kolay olacak?"

Yaşlı adamın gözleri buğulandı ve derin bir iç geçirdi. "Kurtlar azalınca dağsıçanlarını yakalamak kolaylaşır. Kurtlar sonbaharda dağsıçanı yiyerek yağlanırlar; o yağ olmadan kışı çıkaramazlar. Sadece büyük dağsıçanlarını öldürürler, böylece yıl boyunca dağsıçanı yiyebilirler. Burada, sadece çobanlar ve kurtlar anlar Tengri'nin yasalarını."

Dağsıçanı dağına yaklaştıklarında dere yatağında birkaç çadır gördüler. Yemek dumanları yükselen çadırların yanında duran büyük yük arabası ile su vagonu geçici bir şantiye izlenimi uyandırıyordu.

"Ah, hayır! Yine bizden bir adım öndeler." Yaşlı adamın yüzü gölgelendi ve öfkeden ışıldayan gözlerle atını hızla çadırlara doğru sürdü.

Çadırlara varmadan burunlarına dağsıçanı etinin ve yağının kokusu geldi. Atlarından indiklerinde ocağın üzerinde duran kocaman tencereyi gördüler. Yarısına kadar dağsıçanı yağı ile doldurulmuş tencerede kızartılıp yağı alınmış iri dağsıçanları pişiyordu. Et altın sarısı ve kıtır görünüyordu. Genç işçilerden biri, kızarmış dağsıçanlarından birini kepçeyle aldıktan sonra tencereye derisi yüzülmüş ve iç organları temizlenmiş yeni bir dağsıçanı koyuyordu. Yoldaş Wang ile bir başka işçi sallanan bir tahta sandığın üzerine oturmuşlardı. hemen yanlarında sarı sosla dolu bir çanak, tuz, biber ve bir tabak yeşil soğan vardı. Büyük bir memnuniyetle şişeden votka içip et yiyorlardı.

Yakınlarında dağsıçanı dolu bir leğen duruyordu, çoğu otuz santimlik hayvanlardı. Çimlerin üzerinde birkaç kapı tahtası ile bir düzine kadar söğüt sepet vardı. İki yüz kadar değişik büyüklükte dağsıçanı postu kurumaya bırakılmıştı. Chen yaşlı adamla birlikte çadırlardan birine girdi ve göğüs yüksekliğinde bir yığın oluşturacak şekilde istiflenmiş yüz kadar kuru post gördü. Çadırın ortasında yarısına kadar dağsıçanı yağı dolu bir metre yüksekliğinde bir gaz bidonu duruyordu. İki tane de küçük bidon vardı.

Yaşlı adam hışımla çadırdan çıkıp leğene gitti ve üstteki küçük dağsıçanlarını sopasıyla kenara itti. Altta birkaç zayıf ve yağsız dişi vardı, yaşlı adam onları görünce sopasını leğene indirip Yoldaş Wang'e bağırdı: "Dişileri ve yavruları öldürebileceğinizi size kim söyledi? Bu birlik malı; bu dağsıçanları çobanların kuşaklar boyunca gösterdikleri çaba sayesinde hayatta kaldılar. Bu ne cüret! Şuraya bak, izniniz olmadan kaç dağsıçanı öldürmüşsünüz!"

Çakırkeyif olan Yoldaş Wang yemeye devam etti. "*Senin* bölgende dağsıçanı öldürmeye cesaret edemem" dedi kayıtsızlıkla. "Fakat burası senin bölgen değil artık. Bizi buraya dağsıçanlarının bozkıra zarar vermekle kalmayıp kış bastırmadan önce kurtların temel besinini oluşturduklarını söyleyen genelkurmay başkanı gönderdi. Dolayısıyla dağsıçanı avlamak kurtları imha seferberliğimizin bir parçası. Buraya bu kadar insan gelirken içlerinden biri dağsıçanı ısırığından ölürse sorumluluğunu sen mi üstleneceksin?"

Bilge sustu bir süre, sonra öfkesine hâkim olamadı. "Bu yapılamaz, emir ordudan gelse bile!" diye bağırdı. "Bütün dağsıçanlarını öldürürseniz çobanlar deri işi yapmak için ne kullanacaklar. Birinin atının dizgini koptuğunda ve atı onu üzerinden atıp yaralanmasına neden olduğunda sorumluğu kim üstlenecek? Siz üretimi baltalıyorsunuz."

Yoldaş Wang geğirdi. "Biz emirlerimizi üstlerimizden alıyoruz, doğal olarak birileri sorumluğu üstlenecektir. Git onlarla konuş istiyorsan. İşin zor kısmını yapan bize bağırmak niye?" Yaşlı adamın eyerine bağlı çuvala baktı. "Sen de dağsıçanı avlamaya geldin, değil mi? Sana serbest, fakat bize yasak, öyle mi? Bu hayvanları sen büyütmüyorsun, o zaman kim yakalarsa onundur."

Bilge, sakalı öfkeden titreyerek, "Dur hele. Ben gidip at çobanlarını getireceğim. Bu postlar ve yağ birliğe teslim edilmeli" dedi.

"Ordunun yemekhanesi istedi bu etleri ve yağı, bu yüzden onlara gidecek. Birilerini getirip el koyabilirsin istersen, fakat daha sonra birileri senin icabına bakar. Postlara gelince, onları subaylar istiyorlar. Yönetici Bao onları bizzat teslim edecek."

Elleri iki yanına cansız bir şekilde sarkmış olan yaşlı adam öfkesinde boğuldu ve bir şey diyemedi.

Chen Zhen soğuk bir sesle, "Kendinle gurur duyuyorsun, değil mi?" dedi. "Büyük küçük ayırt etmeden bu kadar dağsıçanı öldürdün. Peki, gelecek yıl ne öldüreceksin?"

"Siz bize göçmen demiyor musunuz? Göçmenler, göçmenler, beyinsiz göçmenler. Bize ne gelecek yıldan. Biz nerede yiyecek varsa oraya gider, bir sonraki yılı düşünmeyiz. Dağsıçanları için çok tasalanıyorsunuz ama göçmenler hiç umurunuzda değil."

Chen bu ayaktakımıyla tartışmanın anlamsız olduğunu biliyordu. Sadece bu kadar dağsıçanını nasıl öldürdüklerini öğrenmek istiyordu. Kapan kurmayı mı öğrenmişlerdi? Sesinin tonunu değiştirdi. "Bu kadar çok yakalamayı nasıl başardınız?" diye sordu.

"Bizden öğrenmek istiyorsun demek" dedi Wang kendini beğenmişçe. "Geç kaldınız. Fazla yuva kalmadı. İki gün önce bir araba dolusu et ve yağ gönderdik. Ama gerçekten bilmek istiyorsan, şu tepeye çık ve bak. Acele et, yoksa kaçıracaksın."

Chen yaşlı adamın ata binmesine yardımcı olduktan sonra kendi atına bindi ve birlikte tepenin zirvesine sürdüler. Kuzeydoğu yamacında yarım düzine kadar adam yere eğilmiş çalışmaktaydılar. Chen ile Bilge dörtnala onlara doğru sürdü. "Durun!" diye bağırdı yaşlı adam. "Durun!" İşçiler ayağa kalkıp etraflarına bakındılar.

Chen titredi manzara karşısında. Yamaçta altı dağsıçanı yuvası vardı ve Chen yuvaların bağlantılı olduklarını biliyordu. Deliklerden dördü taşla kapatılmıştı.

Chen'i asıl dehşete sürükleyen işçilerin önderinin elinde tuttuğu yarım metre uzunluğundaki dağsıçanı oldu. Çırpınan dağsıçanının kuyruğuna bir dizi havaifişek bağlanmış, havaifişeklerin

diğer ucuna da üzerine pul biber serpilmiş ve leş gibi mazot kokan yumruk büyüklüğünde eski bir keçe parçası düğümlenmişti. O işçinin yanında elinde kibrit kutusuyla ikinci bir işçi duruyordu. Chen ile yaşlı adam bir dakika daha geç gelmiş olsalardı işçiler genç dağsıçanını yuvaya yollayıp yuvayı dumana boğmak için havaifişeklerin fitilini tutuşturacaklardı.

Yaşlı adam koşup ayağını deliğin üzerine koydu. Sonra oturdu ve iki işçiye bağırarak ellerinde ne varsa bırakmalarını söyledi. İşçiler yaz boyunca Bilge'nin denetimi altında olduklarından tartışmaya cesaret edemediler.

Chen o güne dek bu denli açgözlü ve hunharca bir imha yöntemine tanık olmamıştı. Yavrunun içeri taşıyacağı havaifişeklerin dumanı, pul biber ve mazotla birlikte, topunun sonunu getirecekti.

Dağsıçanları bozkırın en derin ve dik yuvalarını kuran hayvanlarıdır. Yuvaların dumanı engelleme mekanizması dahil olmak üzere karmaşık bir içyapısı vardır. İnsanlar onları yuvayı dumana boğarak dışarı çıkarmaya çalıştıklarında hemen ana delikteki dar geçidi kapatırlar. Fakat bu işçi-avcı güruhunun gaddar yöntemlerine hazırlıklı değillerdi. Dehşete kapılmış genç dağsıçanı doğru yuvanın dibindeki hayvanların yanına koşacak, havaifişekleri patlayacak ve kesif duman yuvadaki bütün dağsıçanlarının yuvadan dışarı kaçmasına neden olacaktı. Çıkabilecekleri tek delikten çıktıklarında sopalar ve çuvallarla karşılaşacaklardı. Basit fakat düşünülemeyecek kadar acımasız; yem olarak kullanılacak genç bir dağsıçanı yakalamak yeterliydi. Adamlar birkaç gün içinde binlerce yıldır var olan bir dağsıçanı dağını neredeyse kurutmuşlardı; dağsıçanları yok olma tehlikesiyle karşı karşıyaydılar.

Bilge sopasını yere vurdu, ortalığa taş kırıkları saçıldı. Gözleri neredeyse yuvalarından fırlayacak bir halde, "Kesin o havaifişekleri! İpi kesin ve genç dağsıçanını yuvaya geri koyun!" diye bağırdı.

İşçiler hiç acele etmeden ipi kestiler, fakat dağsıçanını bırakmayı reddettiler. Yoldaş Wang hafif bir arabayla çıkageldi. Sarhoş görünmüyordu artık. Yüzünde geniş bir gülümsemeyle yaşlı adama bir sigara verdikten sonra dönüp işçileri azarladı. Elinde dağsıçanını tutan adamın yanına gidip hayvanı elinden kaptı ve ipi kesti. Sonra yaşlı adamın yanına gidip, "Üzülme, bunu salacağım" dedi.

Bilge yavaşça ayağa kalkıp üzerindeki toprağı süpürdü. "Onu hemen sal. Ve bir daha işimize karışma."

Yoldaş Wang yaltaklanmaya çalışır gibi gülümsedi. "Haddim değil" dedi. "Ben emir kuluyum. Dağsıçanlarını imha etmezsek

kurtları durduramayız, bu yüzden onları öldürmek halkı bir beladan kurtarmak olarak addediliyor. Fakat haklısın elbette, dağsıçanı yağı sürülmeyen dizginler sağlam olmayacak ve kazalar meydana gelecektir. Çobanlara da biraz dağsıçanı bırakmalıyız."

Dağsıçanını yuvanın girişindeki düzlüğe koydu ve hayvan bir anda gözden kayboldu.

Yoldaş Wang iç geçirdi. "Dürüst olmak gerekirse, böyle bir yuvayı boşaltmak hiç de kolay olmuyor. Bugün genç bir dağsıçanı yakalamak için çok uğraştık. Havaifişek kullandığımız için yuvalarından çıkmaya korkuyorlar."

Yaşlı adam geri adım atmadı. "Seninle işim bitmedi henüz. Bütün malzemeyi hemen birliğe göndereceksin. Lamjav ile diğer çobanların haberi olursa buraya gelip çadırını ve arabalarını yıkarlar."

"Biz malzememizi alıp gidiyoruz. Yönetici Bao'ya bizzat rapor vereceğim."

Yaşlı adam saatine baktı. Kuzeydeki dağsıçanı dağından endişe ederek, "Ben birini görmeye gideceğim. Birazdan döneceğim" dedi. Sonra yaşlı adam ile Chen atlarına binip sınır karayoluna doğru sürdüler.

İki tepeyi aştıktan sonra arkalarında havaifişekler patladı, sonra sessizlik oldu. Yaşlı adam, "Oyuna geldik" dedi. Dönüp tepenin zirvesine sürdüklerinde Yoldaş Wang'ın ağzını ve burnunu ıslak bir kumaş parçasıyla örtmüş, işçileri dağsıçanlarını yakalayıp öldürmeye yönlendirdiğini gördüler. Yoğun, yakıcı dumanların tütmeye devam ettiği yuvanın yanında birkaç ölü dağsıçanı yatıyordu. Son birkaç dağsıçanı da yuvadan çıkar çıkmaz sopalarla öldürüldüler. Yaşlı adam öksürük nöbetine tutuldu, Chen sırtına vurarak onu rüzgârı karşıdan almayan bir yere götürdü.

Yüzlerindeki ıslak kumaş parçalarıyla haydutları andıran işçiler dağsıçanlarını çabucak bir çuvala doldurduktan sonra çuvalı arabaya yükleyip dağdan inmeye başladılar.

"Yeni bir genç dağsıçanını nasıl bu kadar çabuk bulabildiler?" diye sordu Chen.

"Muhtemelen iki tane yakalamışlardı, diğeri bizim göremediğimiz kenevir çuvalın içindeydi. Ya da havaifişeklerini uzun bir direğe bağlayıp yuvaya soktular. Haydut bunlar. Eski zamanların at hırsızlarından beterler!"

Bilge sopasının yardımıyla ayağa kalkıp artık tamamen boşalmış olan dağsıçanı yuvalarını inceledi. Titriyor, yanaklarından yaşlar süzülüyordu. "Ne gaddarlık! Biliyorum bu yuvaları" dedi. "Çocukken babamla burada kapan kurardık. Sülalem kuşaklardan be-

ri burada dağsıçanı avladı ve artık yoklar. Her yıl mutlulukla öterlerdi. Yüzyıllardan beridir üretken bir yuvaydı ve o haydutlar iki pipo içmeye yetmeyecek kadar kısa bir sürede kuruttular."

Chen de Bilge kadar öfkeliydi, fakat yaşlı adamı teselli etmeye çalışıyordu. "Öfkelenme artık, Baba. Gidip yapabileceğimiz bir şey olup olmadığına bakalım."

Yolda atları zaman zaman otlatmak için yavaşlıyorlardı. Chen çimin orada otlakta olduğundan daha yeşil olduğunu fark etti. Sapları daha kalın ve bol tohumluydu. Yerde her biri saksağan yuvası büyüklüğünde çim yığınları gördü ve tarla farelerinin çim topladıklarını ve yuvalarına götürmeden önce kurumaya bıraktıklarını anladı.

Çimin en gür olduğu yere geldiklerinde yaşlı adam atını dizginledi. "Durup soluklanalım biraz" dedi. "Atlar şu güzel çimin birazını farelerden alsınlar. Kurtlar gittikten sonra farelerin nasıl geliştiğini görüyor musun? Bu yığınlar geçen yıldakilerden birkaç kez daha kalın."

Atlarından inip otlamaları için gemlerini çıkardılar. Atlar yüzeydeki kuru sarı çimi burunlarıyla itip alttaki taze yeşil çimi yemeye koyuldular. Ağızlarından yeşil çim suyu akarken bir yandan da horulduyorlardı. Havaya çim kokusu yayılmıştı. Yaşlı adam bir çim yığınını tekmeleyip çay fincanı büyüklüğünde bir deliği ortaya çıkardı. İri bir fare başını delikten çıkarıp çevreyi kolaçan etti. Birinin kışlık çim stokunu elliediğini görünce delikten dışarı fırlayıp yaşlı adamın çizmesini ısırdı ve ciyaklayarak yuvasına kaçtı. Bir an sonra sallanan yular sesi duydular. Döndüler ve otuz santimetre uzunluğunda bir farenin atlardan birinin burnunu ısırdığını gördüler, hayvanın burnu kanıyordu. Etraflarında ciyaklamalar yükseldi.

"Farelerin atları ısırmaya cüret ettikleri bir dünyadan ne beklersin?" diye bağırdı yaşlı adam öfkeyle. "Kurtları öldürmeye devam ederlerse fareler insanları yemeye başlayacaklar." Chen koşup dizginleri kavradı ve atın yerken toynaklarıyla deliği kapamasını sağlamak için ön bacaklarını bağladı.

Yaşlı adam birkaç çim yığınını daha tekmeledi. "Birbirlerine ne kadar yakın olduklarını görüyor musun? En iyi çimi seçmişler; Xinjiang'ın çiftleşen koyunları bile bu kadar kaliteli çim yemezler. Çimin en iyisini seçen fareler çim biçerden de kötüdür, çünkü çim biçer iyiyle birlikte kötüyü de biçer. Bu kış için yeterince besin depolarlarsa pek azı açlıktan ya da soğuktan ölecek, bu da dişilerin baharda bol sütü olmaları ve daha fazla yavrulamaları an-

lamına gelir. Bizim çimimizi çalıp toprağı delik deşik edecekler. Gelecek yıl buranın hâkimi olacaklar. Görüyor musun, kurtların sayısı azalınca artık sinsice davranmaya gerek duymayan fareler hırsızdan hayduda dönüşüyorlar."

Yerdeki çim yığınlarına bakarken Chen korku da barındıran bir üzüntüye kapıldı. Bozkırda her sonbahar insanlarla fareler arasında bir mücadele yaşanırdı. Fareler sinsi düşmanlardı, fakat bir zaafları vardı. Kış için yiyecek depolayabilecekleri derinlikte yuvarlar kazarken, çimi kuruması için yuvanın dışına yığmak zorundaydılar, aksi takdirde yuvalarında çürürdü. Bu da onları hedef haline getirir, insanlara fare imha seferberliğini başlatma olanağı tanırdı.

Bir çoban otlakta bir çim yığını gördüğünde, üretim ekiplerine çim yığınlarını talan etmeleri için koyun, inek, hatta at sürülerini getirmelerini işaret eder. Otlağın çimi sarıya dönerken, farelerin yığdıkları çim hâlâ yeşil ve kokulu, tohumları ise yağlı olur. Sürüler bu çim yığınları için kavga ederler ve çimi kurumadan birkaç gün içinde bitirirler. Bu fare nüfusunu denetlemenin doğal yollarından biridir.

Fakat insanlar ve onların hayvan sürüleri farelerle giriştikleri sonbahar mücadelesinde kurtların yardımına gereksinirlerdi. Sonbahar farelerin en yağlı oldukları ve kurtların kendilerine onlarla ziyafet çektikleri mevsimdi. Çimi biçip taşıyan fareleri yakalamak kolaydı ve çim yığınları kurtlara en iri kemirgenleri nerede bulacaklarını gösterirdi. Fakat daha önemlisi, kurtların çim toplama mevsiminde fareleri tedirgin etmesi ve farelerin bu yüzden kış aylarında açlıktan ölmeleriydi. İnsanlar sürülerine çim yığınlarını yedirirken, kurtlar fareleri çimleri biçmekten alıkoyarlardı.

Binlerce yıldır kurtlar, insanlar ve hayvan sürüleri fare nüfusunu denetim altında tutabilmek için işbirliği yapmışlardı. Farelerin biçip yığdıkları çim otlağın sararma sürecini geciktirir, böylece hayvanlar on gün daha taze çimle beslenip yağlanma fırsatı bulurlardı. İnsanlarla kurtların giriştikleri ortak mücadele pek çok amaca hizmet ederdi. Bu arada, insanların ve hayvanların ulaşamayacağı uzaklıktaki kış otlaklarında kurtlar farelerin çim yığma çabalarını baltalar ve onları yerlerdi. Çiftçiler sonunda herkesi koruyan bozkır mücadelelerinin stratejilerini nereden bileceklerdi?

Yarım saat kadar otlayan atların karınları şişmişti. Birliğin hayvan sürüleri istiflenmiş çim yığınlarının çokluğu karşısında yetersiz kalacaktı. Benzeri görülmemiş bu durum karşısında yaşlı adam derin düşüncelere daldı. "Atları buraya getirebilir miyiz?

Hayır, bunun yararı olmaz. Bu otlak koyunlara ve ineklere ait. Atları getirmek kurulu düzeni bozacaktır. Fakat o kadar çok çim yığını var ki balya makineleri bile hepsini toplamaya yetmez. Bir felaketin oluşumuyla karşı karşıyayız."

"İnsan eliyle yaratılmış bir felaket."

Kasvete boğulmuş olan iki adam atlarına binip kuzeye sürdüler. Yolda başka çim yığınları gördüler, kimi diğerlerinden daha gürdü ve sınıra kadar uzanıyorlardı.

Kuzeydeki küçük dağsıçanı dağına yaklaştıklarında ne silah sesini ne de havaifişek patlamasını çağrıştıran sesler duydular. Sonra sesler kesildi. Bilge iç geçirdi. "Ordu komutanları imha danışmanı olarak doğru adamı bulmuş" dedi, sesinde çaresizlikle. "Nerede kurt varsa, orada Dorji'yi bulursun, kurtların ileri karakollarında bile."

Atlarını mahmuzlayıp hızlandılar ve bir süre sonra karşılarına vadiden gelen askeri bir cip çıktı. Cip dururken onlar da atlarını dizginlediler. Cipte iki keskin nişancıyla Dorji vardı. Cipi Karargâh Subayı Xu sürüyordu, Dorji arka koltuktaydı ve ayaklarının dibinde kanlı bir çuval duruyordu. Bagaj doluydu. Yaşlı adamın bakışları Karargâh Subayı Batel'in elindeki uzun namlulu tüfeğe takıldı. Chen bunun, yaşlı adamın daha önce görmediği türden, düşük kalibreli bir av tüfeği olduğunu biliyordu. Bilge gözlerini tüfekten alamıyordu.

"Dağsıçanı avına mı çıktınız?" diye sordu Batel. "Gerek yok. Size bizimkilerden iki tane verebilirim."

"Oraya gitmememiz için bir neden mi var?" diye sordu Bilge, gözlerini adamın gözlerine dikerek.

"Yuvanın dışında olan bütün dağsıçanlarını öldürdük, içeride olanlar ise çıkmaya cesaret edemiyorlar."

"Elindeki ne?" diye sordu Bilge. "Namlusu neden bu kadar uzun?"

"Ördek avı için kullanılır" dedi Batel. "Düşük kalibreli cephane dağsıçanı vurmak için ideal. Kürküne neredeyse hiç zarar vermiyor. İşte, bak."

Yaşlı adam tüfeği aldı ve büyük bir dikkatle inceledi.

Yaşlı adama tüfeğin avantajlarını göstermek isteyen Batel cipten inip tüfeği Bilge'den aldı. Yirmi adım kadar ötede yuvasının önündeki çim yığının üzerinde ciyaklayan bir fare gördü. Nişan aldı, ateş etti ve farenin kafasını uçurdu. Yaşlı adam titredi.

Karargâh Subayı Xu güldü. "Kurtlar Dış Moğolistan'ın yolunu tuttular" dedi. "Dorji bizi her yere götürdü, fakat tek bir kurda

rastlamadık. Neyse ki yanımda dağsıçanı vurmak için bu tüfeği getirmişim. Dağsıçanları o kadar aptal ki geldiğimizi gördüklerinde yuvalarına kaçmıyor, mermilere hedef olmak istermiş gibi öylece duruyorlar."

"Bu ikisi bir dağsıçanını elli metreden vurabilirler" dedi Dorji hasetle. "Yol boyunca gördüğümüz bütün dağsıçanlarını öldürdük. Kapan kurmaktan çok daha hızlı."

"Siz neden dönüp evinize gitmiyorsunuz?" dedi Batel. "Dönüşte çadırına iki büyük dağsıçanı bırakırım."

Yaşlı adam yeni silahın gücünün onda yarattığı şaşkınlığı üzerinden atamadan cip yola çıkıp uzaklaştı. Cipin ardında bıraktığı toz ve duman dağıldıktan sonra Bilge atını döndürdü ve evin yolunu bulması için dizginini boynuna astı. Herkes Son Çin İmparatoru'nun çektiği acılardan söz eder, diye geçirdi içinden Chen, yaşlı adamın yanında at sürerken. Oysa on bin yıllık bozkırın mahvını kabullenmek, bin yıllık bir hanedanı devirmekten çok daha zor olsa gerekti. Bir zamanlar enerjik olan yaşlı adam şimdi yılgın görünüyordu, bedeni birden küçülmüştü. Yüzündeki kırışıklıklardan süzülen yaşlar beyaz-mavi papatyaların üzerine damlıyordu.

Yaşlı adamı nasıl teselli edebileceğini bilemeyen Chen önce dilini tuttu, fakat sonunda dayanamayıp, "Baba, bu yıl güz çimi iyi görünüyor... Olonbulag gerçekten harikulade... Belki gelecek yıl..." diye kekeledi.

"Gelecek yıl mı?" dedi yaşlı adam ruhsuzlukla. "Gelecek yıl ne tuhaflıklar yaşanacak kim bilir? Eskiden, kör bir yaşlı bile bozkırın güzelliğini görebilirdi. Güzel değil artık. Keşke kör olsaydım da mahvını görmeseydim."

Yaşlı adam ağır aksak ilerleyen atının üzerinde ileri geri sallanıyordu. Gözlerini kapattı. Gırtlağından çıkan yaşlı, boğuk sesler yeşil çimin ve solmakta olan papatyaların rayihasına karışıyordu. Sözler Chen'e basit ninni dizelerini çağrıştırdı:

> Çayırkuşları ötüyor, bahar geldi;
> Dağsıçanları ciyaklıyor, orkideler açmış;
> Gri turnalar sesleniyor, yağmurlar geldi;
> Kurt yavruları uluyor, ay doğuyor.

Aynı dörtlüğü tekrar tekrar söyledi, ezgi her seferinde alçalırken sözler giderek anlaşılmaz oldu; uzaklarda bir yerden başlayıp devasa bozkırda zikzak çizerek dalgalanan çimlerin arasında kaybolan bir pınar misali. Chen Zhen ninninin Quanrong, Hun, Tun-

gus, Türk, Khitan çocuklarına ve Cengiz Han'ın torunlarına söylenip söylenmediğini merak etti. Bozkırın gelecek kuşakları da bu şarkıyı söyleyebilecek, hatta anlayabilecek miydi? Yoksa zihinlerinde yığınla soru mu belirecekti: Çayırkuşu nedir? Dağsıçanı nedir? Gri turnalar? Kurtlar? Yabankazları? Orkide nedir? Papatya nedir?

Sararmakta olan devasa bozkırda birkaç çayırkuşu gökyüzüne doğru yükseldi, kanatlarını çırpıp havada asılı kaldıktan sonra berrak ve mutlu şarkılarını söylediler.

35

İlk kış karı eriyip havayı nemlendirdi ve otlakları tazeledi. Yaban otlağındaki sarı ve kuru, gür kış çimi o denli solgundu ki, çimin yetişmediği terk edilmiş bir ovayı andırıyordu.

Sadece gökyüzü sonbahar sonunda olduğu kadar maviydi. Seyrek bulutlu gökyüzü berrak bir gölü andırıyordu. Yüksekten uçan akbabalar aynadaki pas lekelerinden bile küçük görünüyorlardı. Yuvalarında kış uykusuna yatmış olan dağsıçanlarından ve farelerden yoksun olan akbabalar tavşan avlama alanını genişletmek için bulutların arasında uçmak zorundaydılar. Fakat kendilerini renk değiştirerek ve yüksek çimlerin arasına gizlenerek kamufle eden Moğol tavşanlarını bulmak tilkiler için bile kolay değildi. Bilge bir keresinde her kış çok sayıda akbabanın açlıktan öldüğünü söylemişti.

Kar çimlerin alt yarısını kapladığında sürünün kış çimi azalır, bu yüzden çobanlar ayda bir kez göçmek zorunda kalırlar. Otlak beyaza büründüğünde inek ve koyun sürülerini bir başka sarımsı kar otlağına götürürler, karın altında kalan çimi onları toynaklarıyla kazabilen atlara bırakırlar.

Hiçbir zaman fazla uzağa göç etmezler, hayvanların otladıkları bölgeden uzaklaşmakla yetinirler. Göç genellikle yarım gün sürer, bu da ne kadar çabalarsa çabalasın yavrunun sepeti parçalamasına yetmez. Chen, nihayet, iki hafta kafa patlattıktan sonra, sürekli yinelenen bu göçler sırasında yavruyu hayatta tutmak için bir çözüm üretmiş, böylece rahat bir soluk almıştı.

Chen ile Yang yavruyu kafese sokmanın bir yolunu bulmuşlardı: Onu yerde üzeri kapalı bir sepete hapsettikten sonra öküz arabasının okunu havaya kaldırıp içinde yavrunun bulunduğu sepeti arabanın altına itiyorlardı. Ondan sonra bütün yapmaları ge-

reken arabayı indirip sepeti bağlamaktan ibaretti, yavru güvenli bir biçimde arabaya yüklenmiş oluyordu. Yeni kamp alanına vardıklarında işlemi tersten uyguluyorlardı. Bir yere yerleşip yavruya bir taş ağıl inşa edinceye kadar yavruyu bu şekilde taşımayı umuyorlardı. Yerleşik yaşama geçilince sıkıntıları sona erecek, yavru ile yan yana yaşayabileceklerdi. Yavruyu köpek yavrularıyla birlikte büyütmeye devam edecekler ve kuşkusuz bunun sonuçlarını göreceklerdi, bozkır kurtlarının soyundan birkaç kurt köpeği yavrusu.

Chen ile Yang yavruyla bol zaman geçiriyor, yanına oturup sohbet ederken başını okşuyorlardı. Böyle anlarda yavru başını bacaklarından birine yaslıyor, kulaklarını dikiyor ve merakla onların konuşmalarını dinliyordu. Bu manzara iki genç adamı yavruyla yaşadıkları hayata dair derin hayallere dalmaya itiyordu.

Kürkünü süpürmek için yavruyu tutan Yang, "Küçük kurdumuz kendi yavruları olunca artık kaçmaya çalışmayacak" dedi. "Kurtlar ailelerine düşkündürler. Erkek kurtlar ideal eş olurlar. Vahşi bir kurt gelmediği sürece onu zincirlememiz gerekmeyecek, bozkırda oynayıp kendi ağılına dönebilir."

Chen başını salladı. "O zaman gerçek bir kurt olmaz. Onu burada tutmayı planlamıyorum. Benim ilk düşüm gerçek bir kurtla dost olmaktı. Sınırdaki dağlara sürüp, 'Küçük Kurt, Küçük Kurt, yemek zamanı' diye seslendiğimde gerçek bozkır kurtlarından oluşan ailesini getirsin ve mutlulukla bana doğru koşsun. Boyunlarında zincir olmasın, sivri dişli ve güçlü olsunlar. Benimle çimlerin üzerinde yuvarlansınlar, çenemi yalasınlar, kollarımı ısırsınlar, hafifçe ama. Yavrunun sivri dişleri gittikten sonra bu, bir düşten ibaret artık."

Chen yavaşça iç geçirdi. "Pes etmek istemiyorum ama. Yeni bir düşüm var. Dişçi olmuşum ve yavruya çelikten dört keskin diş yapmışım. Gelecek güz, yetişkin bir kurt olduğunda, onu gizlice sınıra götürüp kurt sürülerinin yaşamaya devam ettiği Dış Moğolistan'ın dağlarına salıyorum. Belki babası, Beyaz Kral Kurt, özgürlüğüne kavuşup onlara bir üs kurmuştur. Yavru babasını bulabilecek kadar zekidir ve bir araya geldiklerinde Beyaz Kral Kurt yavrunun soyunun kokusunu alıp onu sürüye kabul eder. Yavru, çelik dişleriyle yenilmez bir kurda dönüşür ve belki birkaç yıl sonra kral olup sürüye hükmeder.

"Küçük Kurt'un Olonbulag'ın en iyi genlerine sahip olduğu kuşku götürmez. İnatçı ve çok zeki; kral kurdun tek varisi olarak onun ileride kral olması gerekir. Fakat bu ancak çok büyük

bir alanda çok az insanın yaşadığı Dış Moğolistan'a dönebilirse mümkün olabilir. Orada insan nüfusu çok az, bu da kurt totemine tapmak için tinsel bir cennet yaratıyor. Kurtlardan nefret eden ve onları sadece öldürmeyi düşünen çiftçiler yok orada. Küçük kurdumuz kahramanlığını o devasa, yeşil bozkırda sergilemeli. Bu denli olağanüstü bir küçük kurdun geleceğini mahvederek büyük bir günah işledim."

Yang bakışlarını uzak dağlara dikti ve ışık gözlerini kararttı. İç geçirip, "Buraya on yıl önce gelmiş olsaydın belki düşün gerçekleşebilirdi, fakat son fantezin boş bir hayal. Dişçi aletlerini nereden bulacaksın? Sancak hastanesinde bile yok. Yaşlı çobanlar dişlerini yaptırmak için dört yüz kilometre yol katetmek zorundalar. Oraya bir kurt götürme şansın nedir? Hayal kurmayı bırak. Gerçeklerle yüzleşmek zorundayız."

O gerçeklerden biri yavrunun yaralarıydı. Pençeleri iyileşmişti, fakat kararmış olan dişi her gün biraz daha gevşiyordu. Diş etleri de şişmeye başlamıştı. Etini parçalayamıyordu artık. Bazen, açlığı ona çürük düşünü unutturduğunda, büyük bir ısırık alıyor, fakat duyduğu acı karşısında eti yere bırakıp soğuk hava emmek için ağzını açmak zorunda kalıyordu. Çürük dişini ağrısı geçene kadar yaladıktan sonra tekrar yemeye başlıyordu, ama bu kez tek taraftan ve çok yavaş.

Chen en çok, yavrunun henüz iyileşmemiş olan boynundaki yara için kaygılanıyordu. Yemeklerine tedavi edici toz katmaya devam ediyor, fakat kanaması kesilmiş olmasına rağmen yavru yutkunmakta hâlâ zorlanıyordu. Sürekli öksürüyordu. Veterinerden yardım istemeye cesaret edemediği için Chen'in elinden kendi başına inceleyebileceği kitaplar ödünç almaktan başka bir şey gelmiyordu.

Kış boyunca nüfusu besleyecek olan inekler ve koyunlar kesilip dondurulmuştu. Chen'in çadırındaki dört kişiye kış için adam başına altı koyun verilmişti, toplam yirmi dört koyun. Bir de inek. Tahıl dağıtımı değişmemişti, her ay on beş kilo. Ancak aynı miktarda et alan çobanlara sadece sekiz kilo tahıl veriliyordu. Bunun sonucunda, Chen'in çadırına düşen et miktarı herkese yetiyordu; insanlara, hayvanlara ve yavruya. Ek olarak, soğuktan ve hastalıktan ölen koyunlar vardı; çobanlar onları yemedikleri için köpekleri ve yavruları beslemek için kullanabiliyorlardı. Chen yavruya et bulma derdinden kurtulmuştu.

Chen ile Gao Jianzhong donmuş etlerinin büyük kısmını bahar

otlağında kerpiçten üç odadan ibaret olan bölüm deposuna götürdüler. Çadırda sadece bir sepet et tutuyor, gerektikçe barakaya gidiyorlardı.

Bozkırda kış günleri kısadır, koyunları otlatmak için en fazla altı yedi saat gibi bir zaman vardır, yazın otlatma süresinin ancak yarısı kadar. Fakat ak saçlı fırtına dışında, kış çobanlar için dinlenme mevsimidir. Chen yavruyla daha fazla zaman geçirmeyi, biraz kitap okuyup not almayı tasarlıyordu. Yavrunun karlı günlerde sergileyeceği gösteriyi bekliyordu. Bozkır dramlarının merkezinde kurtların vahşi doğası, zekâsı ve gizemliliği vardı. Chen yavrunun en büyük hayranını hayal kırıklığına uğratmayacağından emindi.

Uzun ve sert kış ayları sınırın öte yanına geçmiş olan kurtlar için bu yanda kalan kurtlara kıyasla çok daha zorlu geçerdi. Yavru ise etin bol olduğu bir çoban kampında yaşayacaktı. Postu artık bütünüyle gelişmişti ve daha büyük görünüyordu, yetişkin bir kurt gibi neredeyse. Chen parmaklarını kalın kürküne daldırdığında yavrunun beden ısısını hissedebiliyordu. Mangal gibi ısıtıyordu, eldivenden çok daha iyiydi. Yavru yeni adı olan Büyük Kurt'a hâlâ tepki vermiyordu. Onu Büyük Kurt diye çağırdıklarında sağır gibi davranıyor, fakat Küçük Kurt diye çağırdıklarında sevinçle koşup bacaklarına ve dizlerine atlıyordu. Onunla oynamak için ağıla gelen köpek yavrusunu da sert ısırmıyordu artık. Hatta bazen köpek yavrusunun üzerine biniyordu, çiftleşirmiş gibi. Bu samimi fakat şiddet dolu davranışı izleyen Yang Ke gülümseyip, "Gelecek yıl bir şeyler umabiliriz galiba..." diyordu.

Kurt yavrusunun doğasında hiç değişmeyen şeyler vardı: Bir kere, yemek yerken yanına kimse yaklaşamazdı, Chen ile Yang bile; ikincisi, yürürken kimsenin onu çekmesine izin vermiyor, bunu yapmaya kalkışan olursa ölümüne karşı koyuyordu. Chen bu kurallara saygı göstermek için elinden geleni yapıyordu. Yavrunun yemek ihtiyacı ve yemekten aldığı zevk dondurucu kış aylarında diğer mevsimlerde olduğundan çok daha fazlaydı. Chen ona ne zaman yemek verse, yavru Chen ağıldan çıkana ve kendini güvende hissedinceye kadar hırlayıp dişlerini gösteriyor, sonra dönüp yemeğini yiyordu. O zaman bile Chen'e tehditkâr bir biçimde hırlamaya devam ediyordu. Yaraları tamamen iyileşmemekle birlikte, giderek güçleniyor; doymak bilmez iştahı sayesinde kaybettiği kanı telafi etmiş gibi görünüyordu.

Bununla birlikte, çürük dişi ve boğazındaki yara kurdun doğa-

sını etkiliyordu. Bir zamanlar iki üç büyük lokmada yuttuğu yemeği şimdi yedi sekiz ısırıkta ancak bitirebiliyordu. Chen yavrunun tamamen iyileşip iyileşmeyeceğini merak ediyordu.

İnsanların nadiren gittikleri sınır bölgesindeki kışlık otlağa güz aylarının içerdiğinden çok daha derin bir kasvet çökmüştü. Sakin, iç karartıcı, tekdüze bozkır her zamankinden daha cansız görünüyordu. Chen Zhen'in içini sonsuz ve sınırsız bir hüzün dalgası kaplıyor, yavru ve Beijing'den getirdiği kitaplar olmasa sıkıntıdan aklını yitireceğini ya da uyuşacağını düşünüyordu. Yang Ke bir keresinde ona babasının İngiltere'de öğrenciyken Kuzey Kutbu'na daha yakın yaşayan Avrupalılar arasında intihar oranının çok daha yüksek olduğunu öğrendiğini söylemişti. Rus bozkırında ve Sibirya'nın çorak bölgelerinde yüzyıllardan beri görülen *Slav Buhranı*'nın nedenlerinden biri karlı arazilerde geçirilen uzun ve karanlık kışlar olsa gerekti. Fakat Moğollar benzer koşullarda binlerce yıldır sağlıklı ve coşkulu yaşamayı nasıl başarmışlardı? Sağlıklarını ve coşkulu ruhlarını kurtlarla yaptıkları gergin, şiddet dolu ve acımasız savaşlar sayesinde geliştirmiş olmalılar, diye geçirdi Chen aklından. Kurtlar, fiziksel olarak, bozkır halkının düşmanlarının yarısını oluşturuyorlardı, fakat onlar göçerlerin tinsel efendileriydiler aynı zamanda. Kurtlar imha edildikten sonra kırmızı ve parlak güneş artık bozkıra ışık saçmayacak; durağan denge beraberinde can sıkıntısı, çöküş ve ruhun daha korkunç düşmanlarını getirecek; onları binlerce yıldır tanımlayan erkeksi tutkuyu yok edecekti.

Kurtların kaybolmasından sonra Olonbulag'da içki satışı neredeyse ikiye katlandı.

Kurt totemi; bozkırın özü, bozkır halkının özgür ve yılmaz ruhunun simgesi.

Genç kurt giderek büyüdü, zinciri giderek kısaldı. Asla aldatılmaya gelmeyen duyarlı yavru, zincirin boyunun cüssesiyle orantısız olduğunu keşfettiğinde tacize uğramış bir mahkûm gibi karşı çıktı. Chen'e zincirin boyunu uzattırmak için zinciri var gücüyle çekti, tahtadan direğe toslayıp devirmeye çalıştı; tatmin oluncaya kadar da durmuyordu, boğularak ölme pahasına bile.

Yavrunun boynundaki yaranın hâlâ iyileşmediğini hesaba katan Chen zincirin boyunu yirmi santim kadar uzattı. Fakat buna rağmen yetişkin bir yavru için fazla kısa olduğunu kabul etmek zorundaydı. Zincirin boyunu daha fazla uzatmak istememesinin nedeni yavru daha çok koşma mesafesine sahip olacağı için zin-

ciri daha büyük bir güçle çekeceği kaygısıydı. Chen yavrunun bir gün zinciri yıpratıp koparacağından endişe ediyordu.

Bir cezaevi direnişine geçmiş gibi görünen yavru zincire eklenen her santimin değerini biliyordu. Zincir uzatılır uzatılmaz daire çizerek çılgın gibi koşmaya başlıyor, birkaç santimlik yeni özgürlüğünü bu şekilde kutluyordu. Chen ne zaman yavrunun yanına otursa kendini damarlarına öfkeli kurt kanı nakledilmiş gibi hissediyor, yüreğindeki kasvet hemen dağılıyordu.

Yavruyu izlerken sadece zincirine eklenmiş birkaç santimlik fazlalığı kutlamak için koşmadığını idrak etti, çünkü heyecanı dindikten sonra bile koşmaya devam ediyordu. Chen içgüdülerinin yavruya hız idmanı yaparak kaçma yeteneğini geliştirmesini söylediğini hissediyordu. Zincirini yaz ve sonbahar aylarında çekiştirdiğinden çok daha büyük bir güçle çekiştiriyordu. Her gün biraz daha güçlenip olgunlaşırken özlem dolu gözlerle bozkıra dalıp gidiyordu. Özgürlüğe uzanıp dokunabilecekti neredeyse, bu da zincirine duyduğu nefreti daha da artırıyordu. Chen yavrunun tutsaklığının ne kadar acımasızca olduğunun bilincindeydi, ancak kış ortasında, yetişkin kurtların bile zor hayatta kaldıkları karlı araziye kaçtığı takdirde, yaşama şansının olmayacağını hissediyordu.

Yavru zinciriyle boğuşmaya devam etti, bu da boğazındaki yaranın iyileşmesini geciktirdi. Chen ne zaman yavruya baksa kendi boğazının gerildiğini hissediyordu. Yavrunun gözünün önünde özgürlük ve ölüm ülkesine kaçmaması için zincirini, tasmasını ve direği sık sık kontrol etmekten başka bir şey gelmiyordu elinden.

Chen'in yüreği suçluluk duygusuyla sızlıyordu. Yaşam jeneratörü hiç bitmeyecekmiş gibi görünen kışı geçirmesi için güç üreten genç bir kurtla bu çorak ve ıssız arazide beraber olmanın keyfini çıkarıyordu. Verimli fakat böğürtlen çalılarıyla kaplı bu çorak topraklarda yaratılış çatışması ve iki türün kaderi hakkında pek çok şey öğrenmişti. Kurtlara tapıyor, onlara büyük hayranlık duyuyordu. Han cehaletini ve önyargısını yıkıp kurtları araştırmakta başarılı olabilmek için yavruyu tutsak ederek özgürlüğünden ve mutluluktan etmek gerekli miydi?

Chen giriştiği bir dizi eylemle ilgili olarak derin kuşkulara ve endişelere gömüldü.

Bir şeyler okuma zamanı gelmişti, fakat ayaklarını kaldıracak hali yoktu. Yavruya karşı tinsel ve duygusal bir bağımlılık geliştirdiğini hissediyordu. Sonunda kendini ayağa kalkmaya zorladı. Yine de sürekli arkasına bakıyor, tutsak hayvan için başka ne yapabileceğini düşünüyordu.

Yavrunun kaderini sonunda doğası belirledi.

Chen Zhen her zaman yavruyu kış ortasında kaybetmenin Tengri'nin kaçınılmaz planı olduğunu hissetti. Tengri aynı zamanda Chen'in bilincine, asla bağışlanmaması için, etkisi ömür boyu sürecek bir saldırı gerçekleştirdi.

Köpeklerin havlamadığı, yıldızların parlamadığı, rüzgârın esmediği, aysız ve karanlık bir gece yavrunun yarası birden kötüleşti. Kadim Olonbulag fosil kayasında sıkışıp kalmış bir bitki gibi sessiz ve cansızdı.

Chen gecenin ikinci yarısında şiddetli bir zincir şakırtısıyla uyandı. Hissettiği aşırı korku zihnini olağanüstü berrak, kulaklarını ise duyarlı kılmıştı. Zincir seslerinin arasında sınırın öte yanındaki dağlardan gelen uzak kurt ulumaları saptadı. Aralıklarla gelen ulumalar bazen yaşlı ve üzgün, bazen endişeli ve öfkeliydiler. Kendi bölgelerinden sürülmüş kurt sürüleri sınırın öte yanındaki daha güçlü kurtların saldırısına uğramış olabilirdi; belki sadece Beyaz Kral Kurt ve birkaç kurt daha hayatta kalabilmiş, onlar da güneye, sınırla karayolunun arasında kalan ıssız bölgeye sığınmışlardı. Kanla ıslanmış eski bölgelerine dönemezlerdi. Beyaz Kral Kurt'un kaygılı ulumaları yenilgiye uğramış ve dağılmış kurtları son bir çatışma için bir araya toplamaya yönelikti sanki.

Chen özgür Olonbulag kurtlarının ulumalarını duymayalı bir aydan fazla olmuştu. Titrek, güçsüz, endişeli ulumalar onu bir süredir kaygılandıran bir mesaj iletiyordu. O anda Bilge'nin ağlayıp ağlamadığını merak etti, çünkü umutsuzluk ulumaları duymak hiçbir şey duymamaktan daha iyiydi. Güçlü, azgın ve zeki erkeklerin çoğu avcılar tarafından katledilmişlerdi. Bozkır karla kaplandığında askeri cipler iş görmez oldular, avcılar bu yüzden ciplerini hızlı atlarla değiştirip kendileri için yeni bir bölge yaratma gücünden yoksun görünen kurtları avlamaya devam ettiler.

Chen'in en büyük korkusu buydu. Uzun süredir duyulmayan kurt ulumaları yavrunun umudunu, özlemini, direncini ve savaşçı ruhunu ateşledi. Tutsak düşmüş bir bozkır prensi gibi babasının yardım çağrısını dinlerken o denli öfkelenip tedirgin oluyordu ki, ona bir top patlaması kadar gür bir ulumayla karşılık vermek istiyordu.

Fakat boğazındaki yara babasına ve türdeşlerine yanıt vermesini engelliyordu. Delirme noktasına gelen yavru ölüm riskini hiç düşünmeden pervasızca hoplayıp zıplamaya, zinciri ve tahta direği çekiştirmeye başladı. Chen donmuş toprağın hareket ettiğini hissetti; ağıldan gelen gürültüye bakarak yavrunun deli gibi koşturup

sağa sola tosladığını ve kan kustuğunu tahmin edebiliyordu.

Üzerindeki battaniyeyi korkuyla fırlattı, kürk astarlı pantolonunu ve kaftanını üzerine geçirdiği gibi çadırdan dışarı fırladı. El fenerinin ışığında kan gördü. Yavrunun yarası kanadığı halde koşmaya ve toslamaya devam ediyor, dili zincirin gerginliğinden istemeden ağzından dışarı sarkıyordu. Zincir kırılma noktasına gelmiş bir yay gibi gerilmişti. Yavrunun göğsünden kanlı buz parçaları sarkıyordu ve yerdeki kar kan damlalarıyla lekelenmişti.

Chen yavruyu ensesinden kavramaktan başka bir şey düşünmeden yavruya doğru koştu, fakat uzanmasıyla birlikte yavrunun yeninden büyük bir parça koyun derisi koparması bir oldu. Yang Ke koşarak geldi, fakat iki kişi olmalarına rağmen yavruya yaklaşamadılar. Yavrunun içinde biriken delilik, onu gözleri öldürmekten kan çanağına dönmüş bir canavara ya da acımasız, azgın, intiharcıl bir kurda çevirmişti. Hemen inek gübresinin üzerini örtmek için kullandıkları büyük, kalın, kirli keçe parçasını alıp yavrunun üzerine fırlattılar.

Kanlı bir ölüm kalım savaşına girişen yavru tamamen çıldırdı; toprağı dişledi, keçeyi ve temas ettiği her şeyi ısırdı, zincirden kurtulmak için debelenmeye devam etti. Chen de kendi aklını yitiriyormuş gibi hissetti, fakat kendini sakinleştirmeye çalışıp şefkatli bir sesle, "Küçük Kurt, Küçük Kurt" diye seslendi. Sonunda yavru bitkin düşüp pes etti. Chen ile Yang bitkin bir vaziyette yere oturdular, vahşi bir kurtla göğüs göğse çarpışmışçasına soluk soluğa kalmışlardı.

Gün ağarırken yavrunun özgürlük ve baba özlemiyle giriştiği mücadelenin sonuçlarını görmek için keçe parçasını kaldırdılar: Keçeyi parçalamaya çalışırken kökünden kırılan iltihaplı dişi şimdi ağzından dışarı fırlamıştı. Kirli keçeyle muhtemelen daha da kötüleşen yaraları kanıyordu. Boğazı da kanıyordu, oraya ilk göçtüklerinde kanadığından bile fazla. Eski yara tekrar açılmıştı besbelli.

Gözleri kan çanağına dönmüş olan yavru sürekli kanını yutuyordu, fakat kan her yere bulanmıştı; Chen ile Yang'in kaftanlarına, keçeye, ağılın içine. Bir tavuk öldürüldüğünde bile manzara bu kadar kötü olmazdı. Kan çabucak buza dönüyordu. Chen'in dizlerinin bağı korkudan çözüldü ve titrek bir sesle, "Bitti. Kesin ölecek" diye kekeledi.

"Kanının yarısını kaybetti muhtemelen" dedi Yang Ke. "Hemen bir şey yapmazsak kan kaybından ölecek."

Kanamayı nasıl durduracaklarını bilemiyorlardı. Sonunda

Chen atına binip Bilge'den yardım istemeye gitti.

Chen'in üzerindeki kanı görünce şaşakalan yaşlı adam onunla çadıra geri geldi. "Kanı kesmek için bir şeyin var mı?" diye sordu yaşlı adam.

Chen dört şişe Yunnan Beyaz Toz İlacı getirdi. Bilge çadıra girdi, biraz koyun ciğeri buldu. Ciğeri sıcak suya batırıp yumuşattı. Soluk borularını kestikten sonra yumuşamış ciğerleri ikiye ayırıp üzerlerine toz serpti. Ciğeri Chen'in yavruya vermesi için ağıla götürdü ve Chen leğeni ağıla sokar sokmaz yavru parçalardan birini kapıp yuttu. Az kalsın boğulacaktı, çünkü ciğer, yemek borusundaki kanı emdikten sonra şişmişti. Yumuşak et bir süre gırtlağında kaldı ve kan emici pamuk görevini gördü, sonra yavaş yavaş aşağı indi. Genişlemiş ciğer kan damarlarına baskı uygularken bir yandan da yemek borusunu tedavi ediyordu. Yavru iki parçayı da yuttuktan sonra kanaması biraz azaldı.

Yaşlı adam başını sallayıp, "Yararsız" dedi. "Çok kan kaybetmiş, üstelik yarası gırtlağında, ölümcül. Bu kez kanamayı durdursanız bile, kurtların ulumasını her duyduğunda durdurabilecek misiniz? Bu çok kötü yavru için. Sana büyütmemeni söyledim, ama inat ettin. Onu böyle görmek gırtlağıma hançer saplanmasından kötü. Bir kurt böyle yaşayamaz, köpeklerin hayatı bile bu kadar zor değil. Eski Moğol kölelerinden bile kötü. Moğol kurtları böyle yaşamaktansa ölmeyi yeğlerler."

Chen yalvardı yaşlı adama. "Baba, onu yetişkin oluncaya kadar büyütmek istiyorum. Lütfen, onu kurtarmanın bir yolu var mı? Bildiğin bütün tedavi yöntemlerini öğret bana."

Yaşlı adam gözlerini Chen'e dikti. "Hâlâ onu büyütmek mi istiyorsun? Henüz kurtken ve gerçek kurt ruhuna sahipken öldürsen daha iyi edersin. Hiç olmazsa vahşi bir kurt gibi savaşırken ölmüş olacak. Hasta bir köpek gibi onursuz bir ölümle ölmesine izin verme. Ruhu döngüsünü tamamlasın."

Chen ellerinin titremesini durduramıyordu. Büyük zorluklarla büyüttüğü yavruyu bir gün kendi elleriyle öldürmek zorunda kalabileceğini hiç düşünmemişti. Gözyaşlarını tutup yaşlı adama son bir kez yalvarmayı denedi: "Baba, lütfen. Onu nasıl öldürebilirim? Onu kurtarmam gerek, küçücük bir umut ışığı bile olsa."

Yaşlı adamın yüzü gölgelendi. Öfkesinden öksürmeye başladı. Bir balgam tükürüp, "Siz Çinliler Moğol kurtlarını asla anlamayacaksınız" diye bağırdı.

Hiddetle atına atladı, kamçısını hayvanın böğrüne sertçe indirdikten sonra arkasına bakmadan kendi çadırına doğru sürdü.

Chen kamçı darbesini yüreğinde hissetti.

Chen ile Yang, iki arkadaş, karlı zeminde iki tahta direk gibi öylece kaldılar, tamamen yitik.

Yang başını öne eğdi. "Bilge Baba'nın bize bu kadar kızdığına ilk kez tanık oluyorum. Yavru artık yavru sayılmaz. Yetişkin bir kurt oldu ve özgürlüğü için bizimle mücadele edecek. Kurtlar gerçekten 'ya özgürlük ya ölüm' türü hayvanlar. Şuna bak; yaşamayacak. Bence Bilge Baba'nın öğüdüne uyup yavruya hak ettiği onuru vermeliyiz."

Chen'in yanaklarından akan yaşlar bir dizi buzlu boncuk oluşturmuştu. İç geçirip, "Bilge Baba'nın dediklerini anlıyorum. Fakat ona nasıl kıyabilirim? Bir gün bir oğlum olsa, ona yavruya gösterdiğim ilgiyi göstereceğimi sanmıyorum. Bana düşünmem için biraz zaman tanı" dedi.

Kanının büyük kısmını kaybetmiş olan yavru güçlükle ayağa kalkıp ağılın yan tarafına gitti ve kenarda birikmiş olan kar yığınını pençeledi. Ağzını açtı ve Chen onu hemen kavradı. "Acısını karla uyuşturmak istiyor olmalı" dedi Yang'e. "İzin versem mi?"

"Susamış bence. Bu kadar kan kaybettikten sonra nasıl susamaz? Bırakalım ne isterse yapsın derim. Bundan sonra kendi kaderinin efendisi olsun."

Chen yavruyu bıraktı, yavru birkaç ağız dolusu kar yuttu. Soğuktan ve acıdan güçsüz düşmüş olan yavru, cezalandırmak için kürk kaftanı alınmış eski bir bozkır kölesi gibi tir tir titriyordu. Sonunda daha fazla ayakta kalamayıp yere yığıldı, yüzünü kuyruğuyla örtüp kıvrılmaya çalıştı.

Yavru ciğerlerine her soğuk hava çekişinde şiddetli bir biçimde kasılıyor, kasılma ancak soğuk havayı dışarı verdiğinde kesiliyordu. Bu bir süre böyle devam etti. Yavru her kasıldığında Chen'in de yüreği kasılıyordu. Yavruyu hiç bu kadar güçsüz ve çaresiz görmemişti. Gidip kalın bir keçe battaniye aldı, yavrunun üzerine serdi. Chen hayvanın ruhunun bedenini yavaş yavaş terk ettiği, artık onun büyüttüğü yavru olmadığı duygusu içindeydi.

Chen öğleye doğru küçük küçük doğranmış koyun budundan bir lapa hazırladı. Biraz karla soğuttuktan sonra yavruya götürdü. Her zamanki azgın iştahını ve açgözlülüğünü sergilemekle birlikte, yavru gerçek bir kurt gibi yiyemiyordu artık. Öksürmek ve kan kusmak için sık sık ara veriyordu. Yavrunun bir öğünde silip süpüreceği etli lapa iki gün üç öğün yerine geçti.

Chen ile Yang o iki gün boyunca yürekleri ağızlarında nöbet tuttular. Fakat yavru giderek daha az yiyor, bir önceki öğünden

kendi kanı dışında neredeyse hiçbir şey yutamıyordu. Chen Zhen yanına üç şişe bozkır votkası alıp atına atladığı gibi birlik veterinerinden yardım istemeye gitti. Veteriner geldiğinde yerdeki kanı görünce, "Boşuna uğraşma. İyi ki bir kurt, köpek olsaydı çoktan ölmüştü" dedi.

Veteriner tek bir ilaç bile bırakmadan atına bindi ve başka bir çadırı ziyarete gitti.

Üçüncü sabah Chen çadırdan çıktığında yavrunun keçe battaniyeyi kenara itip sırtüstü yatmış olduğunu gördü. Boynunu öne doğru uzatmış kısa ve hızlı soluk alıyordu. Yang ile birlikte bakmaya koştuklarında paniğe kapıldılar. Boynu o kadar şişmişti ki neredeyse tasmasından dışarı fırlayacaktı, soluk almak için başını arkaya doğru atmasının nedeni de buydu. Chen tasmayı iki delik gevşetti. Yavru ayağa kalkmaya çabalarken derin derin soludu. Onu ağzını açmaya zorladıklarında gırtlağının şiş olduğunu gördüler; sanki bir ur vardı, ayrıca derisi çürümüştü.

Chen umutsuzluğa kapılıp yere yığıldı. Yavru kendini ayağa kalkmaya zorladıktan sonra sürüklenerek Chen'in yanına gidip önüne oturdu. Ağzı açıktı ve dili dışarı sarkmıştı. Ağzının kenarından kanlı salya sızarken orada oturup Chen'e yaşlı bir kurda bakar gibi baktı; ona bir şey söylemek istiyormuş gibi. O kadar derin soluyordu ki tek bir ses bile çıkaramıyordu. Chen'in yanaklarından yaşlar süzüldü; yavruyu ensesinden tutup başını okşadıktan sonra burnunu son bir kez burnuna sürttü. Yavrunun gücü tükendi ve ön bacakları şiddetli bir biçimde titremeye başladı.

Chen ayağa fırlayıp çadırın yan tarafına koştu, sapı kırık bir kürek buldu. Döndü ve küreği arkasına gizleyip yavruya doğru koştu. Yavru oturmuş derin derin soluyordu, fakat tekrar yere yığılması an meselesiydi. Chen yavrunun arkasında durdu, küreği havaya kaldırdı ve var gücüyle yavrunun başına indirdi. Yavru gıkını bile çıkarmadan yere yığıldı; sonuna kadar gerçek bir Moğol bozkır kurdu.

O anda Chen kendi ruhunun ezilip bedeninden çıktığını hissetti. Ruhunun başından çıkıp onu terk ettiğini duyar gibi oldu tekrar, fakat bu kez geri dönmemecesine gitmişti sanki. Hayaleti andıran beyaz bir buz parçası gibi öylece donup kaldı kurt ağılında.

Ne olduğunu anlamayan bütün köpekler gelip ölü kurdu kokladılar, sonra korku içinde kaçtılar. Chen Zhen ile Yang Ke'ye öfkeyle havlayan Erlang hariç.

Yang ağlayarak, "Bilge Baba'yı kendimize örnek alıp gerisini halletmeliyiz" dedi. "Ben postunu yüzeceğim. Sen gidip dinlen biraz."

"İni birlikte yağmaladık, yavruyu birlikte aldık" dedi Chen ruhsuzca, "öyleyse postunu da birlikte yüzeceğiz."

Titreyen ellerini denetlemeye çalışarak yavrunun postunu özenle yüzdüler. Yavrunun postu hâlâ gür ve parlaktı, fakat bedeninde sadece ince bir yağ tabakası kalmıştı. Yang postu çadırın üzerine asarken Chen yavrunun ölüsü için temiz bir çuval bulup eyerinin arkasına bağladı. Tepelere sürdüler, üzeri şahin pisliği kaplı kayalık bir yüzey buldular. Karı süpürüp yavrunun cesedini yavaşça kayanın üzerine bıraktılar.

Postu yüzülmüş yavru o soğuk, resmi açık cenaze yerinde yatarken eski halinden eser kalmamıştı. Chen için savaş alanında öldükten sonra postu yüzülmüş herhangi bir yetişkin kurttan farkı yoktu. Canları gibi sevdikleri yavrunun korkunç beyazlıktaki ölüsüne bakarken ikisi de bir damla bile gözyaşı dökmediler.

Moğol bozkırında neredeyse bütün kurtlar parlak kürkleriyle gelir, postları yüzülmüş olarak giderler; cesaretlerini, güçlerini, zekâlarını ve güzel bozkırı insanlara bırakırlardı. O anda yavru savaş giysisinden arınmış, zincirinden kurtulmuştu; sürünün diğer üyeleri ve imha savaşında canlarını yitiren bütün diğer kurtlar gibi bozkırda özgürce gezinebilecekti nihayet. Sürüye dönüp bozkır savaşçılarının safında yerini alacaktı, çünkü Tengri ruhunu asla reddetmeyecekti.

Aynı anda göğe baktılar, başlarının üzerinde iki şahin dönmeye başlamıştı bile. Tekrar aşağı baktıklarında cesedin donmaya yüz tuttuğunu fark ettiler ve hemen atlarına binip tepeden aşağı sürdüler. Düzlüğe varıp arkalarına baktıklarında şahinlerin döne döne kayalık yüzeye doğru inmekte olduklarını gördüler. Yavrunun cesedi tamamen donmamıştı, bu yüzden açık cenazesi çabuk gerçekleşek, şahinler tarafından yüce Tengri'ye uçurulacaktı.

Çadıra döndüklerinde Gao Jianzhong huş ağacından uzun bir sırık bulup kapının önüne koymuştu bile. Yang postu kuru sarı çimle doldururken Chen de yavrunun burun deliklerinden ince bir deri ip geçirip bir ucunu sırığın tepesine bağladı.

Üç adam sırığı birlikte kaldırıp kapının önündeki kar tepeciğine diktiler.

Kuzeybatıdan esen sert rüzgâr yavrunun postunu uçurup savaş giysisini taradı ve yavru cennette özel bir ziyafet için resmi giysilerini donanmış gibi göründü. Çadırın bacasından tütüp postun altına sürüklenen bulutlar yavru sanki bulutların üzerinde yuvarlanıp mutlulukla dans ediyormuş izlenimi uyandırıyordu. O anda ne boynunda zincir vardı ne de ayaklarının altında dar ve kapalı cezaevi.

Chen'in boş bakışları yavrunun rüzgârda dans eden postunun şeytani, neredeyse canlı görüntüsünü izledi. Yavru ardında ölümsüz dış kabuğunu bırakmıştı; fakat o harikulade ve etkileyici biçimi özgür ve boyun eğmez ruhunu taşımaya devam ediyordu sanki. Birden, uzun, boru şeklindeki gövde ile gür kuyruk uçan bir ejderha gibi birkaç kez yuvarlandı ve döne döne inen karın ve bulutların arasında göğe doğru yükseldi. Rüzgâr uludu ve ak saçlar uçtu. Yavru uçan bir ejderha gibi bulutların ve sisin üzerinde mutlulukla Tengri'ye, Sirius yıldızına, uzaydaki özgür evrene, binlerce yıldır savaşlarda ölmüş Moğol kurtlarının ruhlarının toplandıkları yere doğru yükseldi.

Chen Zhen o anda kendi kurt totemini gördüğüne inandı.

Sonsöz

Kurtlar Olonbulag'dan gittikten sonraki ikinci ilkbaharın başında, İç Moğolistan Üretim ve İnşaat Bölüğü tarım birimlerinin et ihtiyacını karşılayacak olan değerli inekleri ve koyunları koruyabilmek için köpek sayısının azaltılması emrini çıkardı. İlk talihsiz kurbanlar köpek yavruları oldu. Neredeyse bütün yeni doğmuş yavrular gökyüzüne fırlatılıp Tengri'ye gönderildiler. Kancıkların hazin iniltileri bozkırın her yerinde duyabiliyordu. Bazen efendilerinin onlara belli etmeden gömdükleri yavrularını kazıp çıkaran anne köpeklere rastlanıyordu. Genellikle yavruyu ağızlarında tutup daireler çizerek koşmaya başlıyorlardı. Kadınlar ağıt yakıyorlardı; erkekler sessiz gözyaşları döküyorlardı. İri köpekler her gün biraz daha inceliyorlardı.

Altı ay kadar sonra, çadırdan tek başına ayrılıp çimlerin üzerinde kendi düşüncelerine dalmış olan Erlang askeri kamyondan ateş eden biri tarafından öldürüldü. Katil Erlang'ın cesedini aldı. Çılgına dönen Chen ve diğer öğrenciler kolordu karargâhına koştular, fakat suçlu bulunamadı. Köpek yeme konusunda hemfikir olan yeni gelen Çinliler, suçluyu uzaylı bir ırk tarafından kovalanan bir kahraman gibi gizlediler.

Dört yıl sonra, ak saçlı fırtınanın estiği bir sabahın erken saatlerinde, yaşlı bir adam ile orta yaşlı bir adam bir öküz arabasıyla sınır karayoluna doğru yol alıyorlardı; arabada Bilge'nin cesedi yatıyordu. Çobanların bir kısmı Han'ların toprağın altına gömülme geleneğini benimsedikten sonra iki üç açık cenaze alanı terk edilmişti. Yaşlı adam kurtların varlıklarını sürdürmeye devam ettikleri bir yere götürülmekte ısrar etmişti, bu yüzden iki kuzeni cesedini sınır karayolunun kuzeyindeki ıssız bölgeye götürüyorlardı.

Genç kuzen, "Kuzeydeki kurtlar sabaha kadar uludular, şafak sökünceye dek hiç susmadılar" dedi.

Chen Zhen, Yang Ke ve Zhang Jiyuan, Bilge'nin herkesten daha fazla acı çektiğini, fakat ruhu açık cenaze yöntemiyle Tengri'ye dönen son Moğol olduğu için herkesten daha şanslı olduğuna inanıyorlardı.

Ondan kısa bir süre sonra Chen, Yang ve Gao bölük karargâhına tayin oldular. Yang ilkokul öğretmeni oldu, Gao traktör sürmeye gönderildi, Chen de depo bekçiliği yapmaya başladı. Sadece Zhang Jiyuan bozkırda kalıp at çobanlığına devam etti.

Yir'i ve yavrularını Batu'ya bıraktılar, sadık Sarı ise Chen ile birlikte gitti. Fakat Gasmai ne zaman öküz arabasına binip köpeklerle ziyarete gelse Sarı ailesiyle çok iyi vakit geçiriyor, arabayı takip ederek onlarla birlikte otlağa dönüyordu. Kimse ona engel olamıyor, evinde birkaç gün geçirdikten sonra Chen'e dönüyordu. Çobanlar ne kadar uzağa göç etmiş olurlarsa olsunlar mutlaka dönüyordu, elli kilometre uzaktan bile; fakat her seferinde mutsuz görünüyordu. Chen yolda başına bir şey gelmesinden endişe ediyor, fakat köpek her döndüğünde endişeleri kayboluyordu. Sarı'yı otlak ailesiyle birlikte [illegible]manın hazzından ve özgürlüğünden mahrum edemezdi. Ancak, bir yıl sonra, Sarı "kayboldu." Bozkır halkı köpeklerinin asla kaybolmayacağını ve artık kurt kalmadığına göre kurtlara yem olmayacağını bilirdi; kurt kalmış olsa bile bir kurt sürüsü yalnız bir köpeğe asla saldırmazdı. Sarı ancak insanlar tarafından öldürülmüş olabilirdi, bozkıra ait olmayan insanlar tarafından.

Chen ile Yang Çinlilerin çoğunlukta olduğu bir yere dönmüş, yerleşik bir hayat yaşamaya başlamışlardı. Etraflarındaki insanların çoğu aileleri Çin'in çeşitli yörelerinden gelen profesyonel askerlerden oluşuyordu. Fakat Chen ile Yang, duygusal olarak, saf bir Han tarzı yaşam sürdüremeyeceklerinin bilincindeydiler. İş ve eğitim faslından sonra genellikle yakında bir tepeye tırmanıp kuzeybatıdaki Tengri'yi seyrediyor, göz kamaştırıcı parlaklıktaki yüksek bulutların arasında yavrudan ve Bilge'den izler arıyorlardı.

İç Moğolistan Üretim ve İnşaat Birliği 1975 yılında resmen feshedildi, fakat Majuzi Nehri'nin bulunduğu bölge, yeşil çimi ve bol suyuyla, tarım sayesinde çöle dönmüştü bile. İşçilerin çoğu –kavramları ve yaşam biçimleriyle; evleri, makineleri, araçları ve traktörleriyle– kaldılar. Olonbulag her yıl biraz daha geriledi ve bir koyunun kurt tarafından öldürülmesi günlerce konuşulan bir konuya dönüşürken, giderek daha çok at fare deliklerine basıp tö-

kezliyor, kendilerini ve binicilerini yaralıyordu.

Chen Zhen birkaç yıl sonra yüksek lisans sınavına girmek için Beijing'e döndü. Dönmeden önce bir at ödünç alıp Batu'ya ve ailesine veda etmeye gitti. Sonra yavrunun doğduğu eski ini ziyaret etti. İn hâlâ karanlık, derin ve sağlamdı, fakat girişi örümcek ağları kaplamıştı ve iki ince yeşilçekirge ağlardan kurtulmaya çabalıyordu. Chen içeri bakmak için otları kenara itti ve burnuna toprak kokusu geldi, kurtların o keskin kokusundan eser yoktu. İnin önündeki, yedi yavrunun oynayıp güneşlendikleri toprakta uzun otlar bitmişti. Chen uzun süre oturdu inin önünde, fakat yanında ne bir kurt yavrusu, ne bir av köpeği, hatta ne de bir köpek yavrusu vardı.

Beijing'li öğrencilerin Olonbulag'a gönderilişlerinin otuzuncu yazında Chen Zhen ile Yang Ke bozkıra gitmek üzere mavi bir Cherokee ciple başkentten ayrıldılar.

Chen Sosyal Bilimler Fakültesi'nden mezun olduktan sonra üniversitede sistem geliştirme üzerine araştırma yapıyordu. Hukuk diplomasını alan Yang yüksek lisansını bitirip avukatlık yapmaya hak kazanmıştı. Ünlü bir Beijing hukuk şirketinin kurucusuydu.

Ellili yaşlarına gelmiş olan iki arkadaş bozkırı hiçbir zaman unutmamış, fakat dönmeye korkmuşlardı. Otuz yılı geride bıraktıklarında, ki bir Çinli'nin hayatında önemli bir yıldönümüdür, arkadaşlarını görmek için bozkıra dönmeye karar verdiler; ziyaret etmeye korktukları Büyük Ujimchin Bozkırı'na ve Kara Taş Dağı'nın eteğindeki eski kurt inine.

Cip İç Moğolistan'a girdiğinde gökyüzü hâlâ masmaviydi, fakat orada uzun zaman geçirmiş biri Tengri'nin eski Tengri olmadığını hemen anlardı. Gökyüzü kuru ve bulutsuzdu; otlağın Tengri'si çölün Tengri'siydi artık. Kuru ve sıcak gökyüzünün altında gür yeşil çimden eser kalmamıştı; seyrek ve kuru sarı çimlerin arasında sert kumlu topraktan başka bir şey yoktu. Toprağa devasa bir zımpara kâğıdı serilmişti sanki.

Yarısı kum kaplı karayolunda koyun ve inek nakliyatında kullanılan demir kafeslerle yüklü kamyonlar yanlarından geçip arkalarında sarı toz bulutları bırakarak Çin'e doğru yol alıyorlardı. Yol boyunca ne bir çadır gördüler ne de bir at ya da inek sürüsü. Arada sırada bir koyun sürüsüne rastlıyorlardı; fakat küçük, zayıf ve kıvırcık kara koyunlardı bunlar. İşleme tabi tutulan koyunlar bile bunlardan iyi görünürlerdi. Yüreklerindeki yemyeşil bozkırın ye-

rini kuru tozun almasını istemeyen iki arkadaş yolculuktan vazgeçmek üzereydiler.

Yang cipi yol kenarına çekti ve üzerindeki tozu silkelerken Chen'e, "Son on yılda o kadar meşguldüm ki dönmeye zaman bulamadım" dedi. "Artık şirketimdeki insanlar benden bağımsız çalışabiliyorlar, fakat doğrusunu istersen, bozkırı görmeye korkuyorum. Zhang Jiyuan geçen bahar ziyaretime geldi ve bana çölleşmeden söz etti. Bu yüzden kendimi duygusal olarak hazırlamaya zamanım oldu. Fakat korkarım ki durum sandığımdan da kötü."

Chen direksiyonu okşadı. "Biraz da ben sürsem mi? Bilge Baba öleli topu topu yirmi yıl oldu ve onun öngördüğü kötü sonla karşı karşıyayız. Ona saygımızı sunmalıyız, hem birkaç yıl daha beklersek Küçük Kurt'un inini de kum kaplayacak. O in bozkıra binlerce yıl hükmeden kurtlardan bize kalan tek hatıra."

"Uljii'yi de özlüyorum" diye ekledi Chen. "Onu tekrar görüp bozkırı ve kurtları sormayı çok isterdim. Fakat bozkırın mahvını görmeye katlanamayıp kente göçtü. Kızıyla birlikte yaşıyor, hastaymış diye duydum. Çin en yetenekli insanların sivrilmesine olanak tanıyan, rekabete dayalı, bilimsel ve demokratik bir sisteme sahip olmadığı için, dürüst ve içten insanlar yükselme fırsatı bulamıyorlar. Bozkır ve kurtlar üzerine ender bulunur bir uzman olduğu halde Uljii mevcut sistemin sarı kumunun altında kaldı, ki bozkırın sarı kumundan çok daha kötüdür, çünkü buradaki kar fırtınasının asıl kaynağı mevcut sistemdir."

Cip kuru, tozlu rüzgârda sekiz yüz kilometre yol katetti. Olonbulag'a yaklaştıklarında kolları güneşten yanıp isilik olmuştu. Ertesi gün Olonbulag'a girdiler ve nihayet birbirine bağlı birkaç yeşil otlak gördüler, ne de olsa Büyük Ujimchin Bozkırı'nın sınırındaydılar. Fakat ayaklarına bakmaya katlanamıyorlardı, çünkü çimin ve kumun altında taş parçaları göze çarpıyordu. Yer yer fasulye sürgünlerini andıran uzun, ince, gri renkte mantarlara rastlanıyordu. Oysa eskiden gür çimin tabanında hayvanların dışkılarından elde edilmiş ayrıştırıcı gübre olurdu.

Chen ile Yang endişeliydiler. İleride su seviyesi atların dizlerine, hatta karınlarına kadar gelen bin yıllık bir nehir olduğunu biliyorlardı. O nehri ancak büyük kamyonlar geçebilirdi ve ciple ancak iyice hızlanarak geçmek mümkün olabilirdi. Yağmurlu mevsimlerde nehrin taşması posta dağıtımının kesilmesine neden olduğu gibi haftalarca, hatta aylarca yiyecek ve diğer gereksinimlerde sıkıntı yaşanmasına neden olurdu. Chen ile Yang nehri nasıl geçeceklerini tartışarak nehrin yakasına vardılar. Nehre bakmaları tartışma-

yı kesmelerine yetti. Eski günlerin hızlı akan nehri kayalık yatağı ortaya çıkıncıya kadar çekilmişti. Islak kayaların arasında sadece ıslak kum ve solucan gibi akan derelerden başka bir şey yoktu. Cip nehri kolaylıkla aştı, fakat Chen ile Yang'in yürekleri sızladı.

Nehri aştıktan az sonra savaş alanına girmiş gibi oldular; eskinin yemyeşil devasa bozkırı beton direkler ve tel örgülerle kaplanmıştı. Cipi zincir örgülü patikalardan geçirmek zorunda kaldılar. Chen her biri birkaç yüz dönümlük toprağı çevreleyen örgüleri inceledi. Çevrilmiş olan alandaki çim dışarıdaki çimden çok daha yüksekti, fakat genel görünüm seyrek otlak görünümüydü, çünkü çimin altındaki kumlu toprak belirgindi.

Yang Ke, "*Kulun* dedikleri işte bu. Çobanlar yavrulama otlağı olarak örgüyle çevirirler ve diğer üç mevsimde burada yaşamazlar."

"Bu kadar az çim nasıl yeterli olur?" diye sordu Chen.

"Çobanların hayvan sayısını azalttıklarını duydum, bazıları yarıya indirmiş hatta."

Birkaç *kulun* bölgesi daha geçtiler ve yavrulama ağılları olan kiremit çatılı kırmızı tuğladan yapılma üç dört ev gördüler. Fakat bacalarından duman tütmediğine ve ön kapılarında köpek ya da buzağı bulunmadığına bakılırsa yılın o zamanında o evlerde kimsenin yaşamadığı anlaşılıyordu.

Chen zincir örgülere bakarak duygusallıkla, "Eskiden Ujimchin savaş atlarıyla ünlü bozkırın etrafını örgüyle çevirmeye kim cesaret edebilirdi?" dedi. "Geceleri atın teki örgülere takılabilir, daha da kötüsü, kurtulmaya çabalarken ölebilirdi. Fakat bir zamanlar toynakları dünyayı sarsan atlar Moğol bozkırından sürüldüler. Duyduğuma göre çobanlar artık motosiklet kullanıyorlar, televizyonda gösterilen bir zenginlik işareti. Asıl nedeni bozkırın artık atları besleyememesi, kurtlardan sonra onlar da kayboldular. Sırada koyunlar ve inekler var, eminim. At yarışlarının yerini motosiklet yarışları aldı. Bir gün ekolojik mültecilerin yarışına dönüşebilir. Tarım toplumunun hayvancılık yapan göçer toplumuna karşı kazandığı etkileyici bir zafere tanık olduk. Mevcut hükümetin siyaseti 'bir ülke, iki sistem' aşamasına gelişti, fakat Han bilincinin kökünde hâlâ "çok bölge, tek sistem" anlayışı yatıyor. Çiftlik ya da otlak, orman ya da nehir, kent ya da taşra, hiç fark etmiyor; tek istedikleri 'birleşmiş' bir tat elde etmek. Bu 'etkileyici zafer' beraberinde çok büyük sübvansiyonlar getirdi, fakat sübvansiyonlar bir yüzyıl daha devam etse bile bozkır geri gelmeyecek."

Önceki birlik karargâhına giden toprak bir patika boyunca iler-

lediler. Çobanları ya da herhangi birini görmek için sabırsızlanıyorlardı. Fakat bildik dağ geçidini aştıktan sonra eski kamp alanının yerini, izleri kuru çim yığınlarının arasında zikzak çizen farelerin hâkim olduğu kuru ve sarı bir otlağın aldığını gördüler. Tuğla ve kerpiç evler gitmişlerdi. Bir zamanlar gayet canlı olan karargâhta cip sürerken Chen'in duvarlara çarpmaktan endişe etmesine gerek yoktu. Fakat cip birkaç kez yıkılmış fare yuvalarına takıldı. Sadece yirmi yıl geçmesine rağmen sarı kum geçmişin izlerini örtüp silmişti.

Chen iç geçirdi. "Kurtsuz bozkırın hâkimi fareler artık. Derin çukurlar kazıp büyük miktarlarda yiyecek depoluyorlar, bu da onlara üstünlük sağlıyor. Bir fare sokakta karşıdan karşıya geçerken herkesin 'Öldürün!' diye bağırdığını söylemeyi sever; fakat içimizde bir yerde fareye tapar, onu burcumuzun tepesine yerleştiririz."

Direksiyona Yang geçti ve yakında bir tepeye doğru gazladı. Kuzeye baktıklarında birkaç inekle bacaları tüten birkaç ev gördüler, fakat yurt yoktu henüz. Yang bacası tüten en yakın eve doğru sürdü.

Beş kilometre kadar yol katettikten sonra uzakta bir patikada sarı bir toz bulutu yükseldiğini gördüler. Chen atını dörtnala süren bir çoban olmasını umdu, fakat yeterince yaklaştığında parlak bir Yamaha motosiklet olduğunu gördüler. Sürücüsü ceketi andıran bir tişörtle beysbol kepi giymiş bir delikanlıydı. Motosiklet cipin yanında kayarak durdu. Chen gencin omzunda küçük kalibreli bir av tüfeği ve motosikletin selesine bağlanmış üzerinden yere kan damlayan orta boy bir şahin görünce afalladı. Chen o tür bir silahı ilk gördüğünde Bilge'nin gözlerinde beliren korkuyu hatırladı ve bir Moğol gencinin böyle bir silaha sahip olması karşısında şaşırdı, üstüne üstlük altında iki tekerlekli modern ve ithal bir araç vardı.

Yang çocuğu Moğolca selamladıktan sonra kendini tanıttı. Açık tenli oğlanın yüzünde umursamaz bir bakış belirdi. Cherokee'ye bakarak Yang'e, Shandong aksanlı bir Çinceyle Chulu'nun en küçük oğlu olduğunu, birlik merkezindeki lisede okuduğunu ve tatilini geçirmeye geldiğini söyledi. Chen'in Chulu'nun bir yabancı olduğunu anımsaması biraz zaman aldı, eski otlak karargâhındaki temel inşaat işlerinin şefiydi. Zhang Jiyuan ve diğer sınıf arkadaşları Chen'e bozkır sistemi değiştikten sonra orada kalan ordu personeline ve emekli askerlere toprak ve hayvan verildiğini söylemişlerdi. Han tarzı çobanlık yapıyorlar, Olonbulag'ın otlak sayısını yüzde otuz oranında artırıyorlardı.

Chen delikanlıya, "Neden vurdun o şahini?" diye sordu.

"Eğlence olsun diye."

"Sen lise öğrencisisin. Yaban hayvanlarını korumak gerektiğini bilmiyor musun?"

"Şahinler kuzuları kapıyorlar, biz neden onları vurmayalım? Burada o kadar çok fare var ki şahinler Dış Moğolistan'dan buraya uçuyorlar. Birkaç tane öldürsem ne çıkar?"

Yang oğlana Batu ile Gasmai'nin evini sordu. Oğlan kuzeyi işaret edip "Sınır karayolunun öte tarafında, kuzeydeki son ve en büyük taş ağıl" dedi. Sonra döndü ve şahiniyle birlikte, arkasına bakmadan tepelere doğru gazladı.

Chen ile Yang kendilerini birden iki yabancı gibi hissettiler, istenmiyorlardı orada. Yang, "Batu'ya gidelim. Ancak onunla ve Gasmai ile birlikteyken ait olduğumuzu hissedebileceğiz" dedi.

Cip hızlanıp yeni otlağa göç ederken gittikleri toprak patikanın üzerindeki sınır karayoluna doğru yöneldi. Chen tepelerde dağsıçanı aradı ama beş kilometreye yakın yol almalarına rağmen bir tane bile göremedi. "Lise öğrencileri av tüfekleriyle dolanırken sen hâlâ dağsıçanı görmeye mi umuyorsun?" diye sordu Yang. Chen aramaktan vazgeçti.

İçinde insanların yaşadığı birkaç ev geçtiler, fakat çok az köpek fırlayarak yola koştu, koşanlar da küçük köpeklerdi zaten. Bir çadırın önünden geçerken bir düzine kadar iri ve kürklü köpek tarafından kovalanıp ısırılma kâbusu sona ermişti. Havlamaları bile kurtları püskürtmekte çok etkili vahşetini yitirmişti.

Yang, "Kurtlar gittiğine göre yakında köpekler de kaybolacaklar, onlar da gittikten sonra savaşlar sona erecek" dedi. "Savaş yoksa geriye sadece miskinlik ve atalet kalır. Bozkır köpekleri Beijing köpeklerinden bile önce şımartılmış evcil hayvanlara dönebilir."

Cip İkinci Bölüm'ün altın hazine otlağına girdi – bahar yavrulama otlağı. Fakat karşılarına renksiz bir çorak toprak ile sarı kum çıktı; yerde sarı kum, havada kumlu tuz. Uzaktaki Kara Kaya Dağı'na bakarken Chen'in gözleri kızardı ve bir an için içinden Yang Ke'ye bayırlara doğru sürmesini söylemek geçti.

Yang, "Televizyonda yirmi yıldır *Hayvanlar Âlemi*'ni seyrettim ve seyrettikçe kendime ve sana duyduğum kızgınlık arttı" dedi. "Sen olmasaydın bozkıra bu kadar borçlu olmazdım. O yedi kurt yavrusunun her biri türünün en güzel, en değerli örnekleriydiler ve hepsi ellerimizde öldüler. Ben senin bir numaralı suç ortağındım. Oğlum bile, ona bundan ne zaman söz etsem, bana ap-

tal ve cahil diyor. Köylüler! Merhametsizler! Yasal açıdan, sorumluluğu büyük ölçüde yüklenmem gerekir, çünkü kurt inini yağmalamak istediğinde sana destek oldum. O gece seninle gitmeseydim tek başına yapmaya cesaret etmeyecektin. Bir suç işledik, bu hep böyle kalacak."

Chen suskun kaldı.

Yang devam etti: "İki yılını sistem modellerini, siyaset ekonomisini, Çin'de ve yabancı ülkelerde kent ve taşra sorunlarını inceleyerek geçirdin. Peki, neden sonunda ulusal karakter konusuna geri döndün?"

"O sorun çözülmeden herhangi bir sorunu çözmek mümkün mü sence?"

Yang yanıt vermeden önce bir süre düşündü. "Sanırım haklısın. Bu soruya Lu Xun elli yıl önce gündeme getirdiğinden beri bir çözüm bulunamadı. Biz Çinliler bu kusurumuzdan arınmayı bir türlü beceremiyoruz sanki. Reformların başlatılmasından bu yana yirmi yıl geçti ve bir hayli ilerleme kaydettik, fakat hâlâ titrek bacaklar üzerinde yürüyoruz."

Cip karayolunda hiç bitmeyecekmiş gibi görünen sınıra bakabilecekleri yüksek bir noktaya varmıştı. Gördükleri manzara karşısında gözleri fal taşı gibi açıldı. On kilometre genişliğindeki askeri bölge ile boş alan, giderek büyüyen insan ve hayvan nüfusuyla delinmiş, canlı bir otlağa dönüşmüştü. Sekiz yüz kilometre katettikten sonra gördükleri yerlerin içinde otlak denmeyi hak eden ilk yerdi.

Çim eskiden görmeye alışık olduklarının yarısı yüksekliğindeydi, fakat koyu yeşil rengini korumuştu. On yıllardır askeri bölge olarak korunduğu için bozkırın bu parçasında çölleşmeye dair bir emareye rastlanmıyordu. Sınırın öte yanındaki ilkel bozkırın nemi de toprağa ıslak ve koyu yeşil çimini kazandıran etkenlerden biriydi muhtemelen. Yol boyunca karşılaştıkları solgun manzara nihayet yeşillenmişti.

Taş ağıllar ve kulübelerle sınır boyunca uzanan bir kaleyi andıran arazide birkaç kiremit çatılı kırmızı tuğladan ev vardı. Yükseğe inşa edilmiş evler her ailenin kurduğu otlağın merkezini oluşturuyordu besbelli. Bir düzine kadar koyun ve inek sürüsü otlanmaktaydı. İki adam sürülerin büyüklüğü karşısında şaşkınlığa düştüler; her birinde üç bin, kiminde dört bin hayvan vardı. Sürülerin büyüklüğüne bakılırsa göçer hayvanlığının yerini yerleşik hayvancılığa bıraktığı söylenebilirdi.

Yang dürbününü çıkarıp bölgeyi dikkatle taradı. "Bu sürüler

fazlasıyla büyük" dedi. "Biz hiç bu büyüklükte bir sürü gütmedik. Bu sürüler bizimkilerin iki katı büyüklüğünde. Çobanlar yorgunluktan ölmezler mi?"

Chen, "Özel mülkiyette bir sürü için büyüklük önemli değildir" dedi. "Sürünün sahibi baş edemezse parayla adam tutar, böylece istihdam da yaratmış olur. Kazanç her zaman insanları daha fazla çalışmaya teşvik eder."

Bu denli canlı bir yerleşik otlakla karşı karşıya kalan Chen'in dizlerinin bağı çözülmüştü. İç Moğolistan bozkırı tamamen ölmeden önce yapay bir arazi gördüklerini hissediyorlardı.

İki motosiklet ve bir atlı hızla Cherokee'ye doğru yaklaştılar; Chen Zhen bir atlı görmüştü nihayet, uzun süredir karşılaşmadığı bir manzaraydı. Motosikletler yanlarına atlıdan önce vardılar. Motosikletlerin birinin üzerinde mavi kaftan giymiş adaleli bir adam vardı. Chen ile Yang aynı anda, "Bayar! Bayar!" diye bağırdılar.

Cipten aşağı atladıklarında Bayar, Chen'e sarılıp, "Chen Zhen!" diye bağırdı. "Chen Zhen! Annem cipi görünce gelenin sen olduğunu anladı, size yolu göstermem için beni yolladı." Chen'e bir kez daha sarıldıktan sonra dönüp bu kez Yang Ke'ye sarıldı. "Annem senin de Chen Zhen'in yanında olacağını bildi. Gelin, ikiniz de bizimle kalabilirsiniz."

Bayar'ın yanında biri on altı-on yedi, diğeri on dört-on beş yaşlarında iki delikanlı vardı. Bayar, "Chen dede ile Yang dedeye merhaba deyin" dedi. Oğlanlar onları selamladıktan sonra Cherokee'nin etrafında dolanıp aracı incelediler. "Yaz tatilindeler" dedi Bayar, "Merkezdeki liseden yeni geldiler. Beijing'de üniversite okumalarını istiyorum, siz onlara göz kulak olursunuz. Cipe binin. Annem sizi görmek için sabırsızlanıyor, Zhang Jiyuan'dan geleceğinizi öğrendiğinden beri yerinde duramıyor."

Cip motosikletlerin ve atlının peşine düştü ve hızla en uzak baca dumanına doğru yol aldılar. Onları karşılamak için bir kilometre yol yürümüş olan Batu ile Gasmai'nin saçları kırlaşmıştı. Chen cipten atladı. "Anne! Anne! Batu!" Sıcak gözyaşları akıtarak birbirlerine sarıldılar. Gasmai gözyaşlarını Chen'in omzuna akıtırken onu yumruklayıp, "Yirmi yıl sürdü dönmen!" dedi kızgınlıkla. "Diğer öğrenciler birkaç kez geldiler. Seni bir daha göremeden öleceğimi düşündüm."

"Sen ölemezsin" dedi Chen. "Ölmeyi hak eden benim, izin ver de önce ben gideyim."

Gasmai gözyaşlarını nasırlı elleriyle silerek, "Burnunu kitaplara gömdükten sonra her şeyi, Baba'yı ve Bilge'yi bile unutacağını

biliyordum" dedi, "Bozkırdaki evini nasıl hatırlayacaksın?"

"Yirmi yıldır bozkırı düşünmediğim tek bir günüm geçmedi" dedi Chen. "Buraya ve ailene dair bir kitap yazıyorum. Bozkırdaki evimi asla unutamam. Ben hep burada, sizinle birlikteydim."

Chen, Gasmai ile Batu'nun cipe binmelerine yardım edip onları evlerine götürdü. Devasa bir taş ağılları vardı, eski ağılların iki katı büyüklüğünde. Ağılın yanından geçerlerken Chen örgünün batı tarafında bir dizi yeni ve büyük ev gördü, televizyon antenleri ve rüzgâr jeneratörleri vardı. Pencerelerden birinin altında bez tentesi solmuş eski bir cip duruyordu. Bölgeyi kumlu toprak kaplamıştı; bel hizasına kadar gelen yaban otlarından başka bir şey yetişmiyordu orada. Chen, şimdi, yirmi yıl sonra, yaşlı adamın yaşadığı çadıra girememenin üzüntüsüyle evlerden birinin önüne park etti.

Chen ile Yang cipten sigara, içki, meşrubat, şekerleme, şal, diz yaması, deri kemer, çakmak, böcek ilacı gibi şeylerden oluşan armağanları indirdiler. Her şeyi yüz metre kareden büyük olan Moğol tarzındaki oturma odasına taşıdılar. Oturma odasında kanepeler, sehpalar, bir televizyon, bir video cihazı, bir içki dolabı ve içki malzemeleri vardı. Duvarın ortasında Cengiz Han'ı belden yukarı gösteren büyük sarı bir kilim asılıydı. Büyük Han çekik gözleriyle Moğol torunlarına ve misafirlerine şefkatle bakıyordu sanki. Chen bir süre kilimin önünde saygıyla durdu.

Gasmai, "Baba'nın Dış Moğolistan'daki bir akrabası Olonbulag'ı ziyaret ettiğinde getirdi bu kilimi" dedi. "Burada iyi yaşadığımızı ve yollarımızın güzel olduğunu falan söyledi, ancak eğitimimiz ve otlağımız onlarınki kadar iyi değilmiş."

Hep birlikte oturup sütlü çay içip taze sütlü ürünlerden yediler. Gasmai'nin şekerlemeye düşkünlüğü geçmişti, yine de onu düşündükleri için teşekkür etti. Gülümseyerek, "Hatırladın! Eskiden şekerlemeleri bana vermezdin, köpeklere verirdin!" dedi.

Gasmai'nin ilk kez denediği meyveli jöleye vurulması çok sürmedi. Chen Zhen'in taklidini yaparak kare biçiminde jöle parçalarını arka arkaya ağzına atıp güldü. "Dişlerimi kaybettiğimi nereden bildin? Bunlar tam dişsiz bir yaşlı kadına göre."

Chen başının yan tarafına dokunup, "Ben de yaşlanıyorum" dedi. "Şakaklarımdaki akları görüyor musun? Benim de birkaç dişim eksildi. Fakat seni nasıl unutabilirim? Senin tek başına bir kurdun kuyruğuna yapışıp kuyruk kemiğini kırdığını Beijing'de pek çok insana anlattım. İçlerinde bozkıra gelip seni tanımak isteyenler bile oldu."

Gasmai ellerini salladı. "Hayır, hayır. Bizim Dış Moğolistan'dan gelen akrabamız kurtları koruma altına aldıklarını ve orada kimsenin kurt avlamadığını söyledi. Televizyonda da kurt avını yasaklamaktan söz ediyorlar. Sen de gidip insanlara benim yaptığım kötü şeyleri anlatıyorsun."

Hava kararmaya başlamıştı, dışarıdan koyun toynaklarının bildik sesi geliyordu. Chen ile Yang dışarı çıktılar ve koyunlar koşarak gelip etraflarını sardılar. Sürüye Çin giysileri giymiş at sırtında bir çoban bakıyordu. Chen adamın bozkırda yeni çalışmaya başladığını tahmin etti. Sürüyü ağıla sokmasına yardım etmek için yanına gittiler. Batu gülümsedi. "Görüyorum ki eski mesleğinizi unutmamışsınız. Yirmi yıl sonra bile koyunları karınları tokken fazla hızlı hareket ettirmemek gerektiğini hatırlıyorsunuz."

Chen güldü. "Bozkıra dair hiçbir şeyi asla unutmayacağım. Bu çok büyük bir sürü. Kaç koyun var?"

"Dört bine yakın" dedi Batu.

Yang ıslık çaldı. "Ortalama yüz elli yuan etseler, sadece koyunlardan yedi yüz bin yuan tutarında bir gelir söz konusu. Buna inekleri, atları, arabaları ve motosikletleri eklersek, milyoner sayılırsın."

"Kumlu toprakta hayvan yetiştiriciliği güvenli değil" dedi Batu. "Bu otlak da diğer otlaklar gibi çöle dönerse yoksul çobanlar olmaya döneriz yine."

"Otlağın kaç koyun besleyebilir?" diye sordu Yang.

Batu ağılın kapısını kapatırken, "Yeterince yağmur yağarsa bu otlak iki binden fazla koyunu besler" dedi, "fakat kurak bir mevsim geçirmişsek ancak bin koyunu besler. Son yıllar hayli kurak geçti, dört beş yıldır yeterince yağmur yağmadı. Bin koyunu beslemek bile güç."

Chen şaşırdı. "Öyleyse neden sürüyü küçültmüyorsun?"

"Bana kapasiteden bahsedeceksin muhtemelen, değil mi? Buradaki çobanlar Gasmai'nin bölümünden gelme, onları Baba yetiştirdi. Kapasitenin önemini biliyorlar, bu yüzde de otlağa gözleri gibi bakıyorlar. Sürünün yarısını sadece altı ay yetiştiriyor, kar yağışı başlamadan önce iki binini satıyorum. Bu da o yıl doğmuş bin dört yüz kuzu, artı birkaç yüz kahverengi koyun ve yaşlı dişilerden oluşuyor. O zaman sürünün kalanını kışın büyük bir bölümünde beslemeye yetecek kadar çimimiz oluyor. Koyun satışından gelen paranın bir kısmıyla da kışın kalanını geçirmek için kuru yeşil çim satın alıyorum. Yaz sonunda ya da güz başında koyunların bir kısmını dağlara götürüyorum. Kuraklık yüzünden

sivrisineklerin çoğu ölmüş oluyor, bu yüzden koyunlar dağlarda otlanıp semiriyorlar."

Oturma odasına geçtiler. "Bizim bölümümüzdeki aileler eski Moğol geleneklerini sürdürüyorlar" diye devam etti Batu. "Çim bereketli olduğunda daha çok koyun yetiştiriyoruz, çim bereketsiz olduğunda ise daha az. Koyun yetiştirirken Tengri'yi ve çimi izliyor, açgözlü insanlardan uzak duruyoruz. Fakat bu eski kurallardan habersiz olan yabancılar kendi otlakları kuruyunca koyunlarını gizlice bizim otlaklarımıza getirip otlatıyorlar. Çok can sıkıcı. Bir de yerel Moğol ayyaşlar var. Hükümetin onlara tahsis ettiği koyunları satıp bütün parayı içkiye yatırıyorlar. Karıları kaçıp çocukları kötü yola düştüğünde otlağı kiraya verip oradan elde ettikleri gelirle yaşıyorlar. Yılda on ya da yirmi bin yuan gibi bir gelir söz konusu."

"Otlaklarını kim kiralıyor?"

"Çiftçilik yapılan bölgelerden gelen yabancılar" dedi Batu öfkeyle. "Kapasite falan bu insanların umurlarında değil, ancak beş yüz koyun besleyebilecek otlakta iki-üç bin koyun besliyorlar. Koyunları otlağı birkaç yılda çöle çeviriyor. O zaman da kira sözleşmesini feshedip koyunları satıyor, memleketlerine dönüp buradan elde ettikleri parayla ticaret yapıyorlar."

"Yabancıların daha da kötü olabileceklerini tahmin edemezdim" dedi Yang. "Er ya da geç bozkırı tamamen kurutacaklar."

Batu ile Gasmai'nin otlağı ve aile şirketleri karşısında güveni artan Chen, "İşlerinizin iyi gitmesine çok sevindim" dedi.

Gasmai başını salladı. "Büyük bozkır bitti, bizim küçük bozkırımız da sonsuza dek dayanmayacak. Toprak kuru ve Tengri yağmuru bizden esirgiyor. Otlağımız her yıl biraz daha kötüleşiyor. Dört çocuk okutuyoruz, ayrıca geleceklerini düşünmek zorundayız. Evlendiklerinde onlara ev inşa etmeliyiz. Sağlık giderleri ve zor zamanlar için kenara konması gereken bir para da söz konusu. Günümüz gençliği sadece bugünü düşünüyor, gördükleri her şeye sahip olmak istiyorlar. Senin güzel cipini gördüler ya, Bayar'ı böyle bir cip almaya ikna etme çalışmalarına başladılar bile. Korkarım ki yaşlılar göçtükten sonra gençler eski gelenekleri unutup yeni arabalar, büyük evler ve güzel giysiler satın almak için yetiştirebildikleri kadar çok koyun yetiştirecekler."

"Cipten iner inmez bana fiyatını sormalarını şimdi daha iyi anlıyorum" dedi Yang.

"Moğolların doğum kontrolü uygulamaları da gerekiyor" diye devam etti Gasmai. "Bozkır çok fazla çocuğu besleyemez. Oğlan-

ların ikisi üniversiteye gidemezlerse çobanlık yapmak zorunda kalacaklar. O zaman da evlendiklerinde koyunları paylaşmamız gerekecek. Sürüler küçüleceği için daha çok koyun yetiştirmek isteyecekler. Fakat otlak büyümeyecek. Bu küçük arazi parçasına daha çok ev inşa edilirse çim ezilecek."

Bayar dışarıda bir koyun kesiyordu. Bir süre sonra onun gibi gürbüz bir Moğol kadını olan karısı silme et dolu bir leğenle içeri girdi. Chen ile Yang getirdikleri konserve yiyecekleri arabadan aldılar. Henüz karanlık çökmemesine rağmen oturma odasının ışıkları yakılmıştı.

Chen, Batu'ya, "Hey, ne kadar aydınlık" dedi. "Siz çobanlar koyun yağı lambaları kullanmıyorsunuz artık. O yağ lambalarının altında okumaya çalışırken birkaç kez saçımı yakmışlığım var."

"Rüzgâr jeneratöründen elde ettiğiniz elektrik ne kadar dayanıyor?" diye sordu Yang.

Batu güldü. "Hava rüzgârlı olduğunda jeneratör bütün gün çalışıp bataryalara iki saatlik elektrik topluyor. Bu da yetmezse mazotla çalışan küçük bir jeneratörüm var."

Bir süre sonra dışarıdan klakson sesleri duyuldu. Gasmai'nin neredeyse bütün aşireti arabalar ve motosikletlerle gelmişlerdi. Herkes büyük oturma odasına balık istifi doluştu. Eski bozkır dostları özellikle muhabbet doluydu. İçtikleri içkinin tesiriyle yalpalayıp zırvalamaya başlayan Chen ile Yang'in omuzlarına dostça yumruklar iniyordu.

Bir süre sonra Lamjav, Laasurung, Sanjai ve diğer eski dostlar da çıkageldiler ve Yang'den arabayı ödünç istediler. Yang, sarhoşluğuyla, hepsine evet dedi. "Sorun yok. Hiç sorun yok. Ve bir avukata ihtiyacınız olduğunda bana gelin." Sonra anahtarları Lamjav'a fırlattı.

Diğerleri kahkaha attıktan sonra şarkı söylemeye başladılar. Son olarak Moğolistan'ın en ünlü erkek şarkıcısının meşhur ettiği bir şarkı söylediler. Tiz, yaşlı ve hüzünlü seslerinde kurt ulumalarının tınısı vardı.

İçki ve şarkılar bütün gece sürdü; gözyaşları dinmek bilmedi.

İçki ziyafeti sırasında Chen Zhen ile Yang Ke'ye Beijing'den geri gönderilmiş iki dulmuşlar gibi "emirler" verildi. Günde iki ziyafet olacak, her biri farklı bir aile tarafından düzenlenecek ve hepsinde yenecek, içilecek ve şarkı söylenecekti. Mavi Cherokee yaşlı çobanların deneme sürüşü yaptıkları ve satın aldıkları içkiyi taşıdıkları bir araca dönüştü. Ayrıca farklı bölümlerden konukları getirmek için de kullanılıyordu. Batu'nun bahçesi otoparka dönmüştü.

Ertesi akşam, birliğin neredeyse bütün araba ve motosikletleri Batu'nun evinin önünde park etmişti, fakat pek az at vardı. Çobanların biri, "Karlı kış aylarında motosikletle koyun sürüsü gütmek zor olmasa insanlar muhtemelen Moğol atları yetiştirmekten tamamen vazgeçerlerdi" dedi. "Sadece İkinci Birlik'te dört at sürüsü kaldı, onlar da eski sürülerin yarısı büyüklüğünde."

"Kurtlar gittiler ve çim azalıyor" dedi Batu. "Atlar tembel, fazla hızlı koşamıyorlar. Eskisinden daha küçükler. Kimse atlarımıza rağbet etmiyor artık."

Chen, Bilge'nin kuşağından bütün yaşlı adamların ölmüş olduklarını fark etti. Yang Ke'nin bir zamanlar ders verdiği ilkokul öğrencileri şimdi asıl emek gücünü oluşturuyorlardı.

Chen ile Yang üç gün boyunca o kadar içtiler ki tansiyonları yükseldi, nabızları hızlandı. Neyse ki sebze bahçesi doluydu ve her öğünde büyük bir salata yediler, yoksa kolesterol düzeyleri bile fırlayabilirdi. O bölümdeki sürüler içki partileri yüzünden ihmal edildi, aileler dışarıdan yardım almak zorunda kaldılar. Chen kiralık çobanların birinden, ücret olarak ayda iki yüz yuan ve iki yetişkin koyun aldıklarını öğrendi, barınma ve yiyecek ihtiyaçları da karşılanıyordu. İyi iş çıkarırlarsa yıl sonunda prim de alıyorlardı.

İki arkadaş geceleri o günkü ziyafeti veren son ev sahiplerinde kaldılar.

Ziyaretlerinin dördüncü gününde Chen geç saatlere kadar Gasmai ve ailesiyle sohbet etti.

Beşinci günün sabahında, erken bir saatte, Chen ile Yang, Cherokee cipe atlayıp Kara Kaya Dağı'na doğru sürdüler.

Cip sınır karayolunu kestiğinde dağ göründü. Yang Ke toprak bozkır yolunda yavaşladı.

Chen iç geçirip, "Kurtların mevcudiyeti bozkırın varoluşu için ekolojik bir gösterge oluşturuyor. Kurtlar gittiğinde bozkır ruhunu yitiriyor; yaşam burada bütünüyle değişmiş. O yemyeşil, ilkel bozkırı özlüyorum" dedi.

Yang şakağını parmağıyla ovuşturarak, "Geçmişi ben de özlüyorum" dedi. "Buraya geldiğim andan beri zihnim çobanlık sahneleriyle dolu. Aradan otuz yıl geçmiş olabilir, fakat bana dünmüş gibi geliyor."

Cip karayolunun güneyindeki otlağa girdi. Orada çimler o kadar kısaydı ki yüzey toprağına sarılmış gibi duruyor, sürücü eğitim alanını çağrıştırıyordu. Yang toprak yoldan çıkıp Kara Kaya Dağı'na doğru sürdü.

Dağın eteklerindeki sazlık korular gitmiş, geriye kısa, seyrek çimli kuru bir toprak kalmıştı.

Yang, "Küçük Kurt'un inini bulabilecek misin?" diye sordu.

"Bir öğrenci öğretmeninin yerini nasıl unutabilir?" dedi Chen üstüne basa basa. "Eski ine yakın bir yerde duracağım, oradan yürüyerek devam ederiz. Yürümek zorundayız."

Cip yavrunun doğum yerine yaklaştığında Chen'in yüreği birden daraldı, kendini bir anıtın önünde bağışlanmayı dileyen bir savaş suçlusu gibi hissetti; bu durumda o anıt öldürdüğü yedi kurt yavrusunun mezarıydı. Beşinin gözleri henüz açılmamıştı ve memeden kesilmişlerdi, altıncısı ise koşmayı yeni öğrenmişti. Yedinci yavrunun sivri dişlerinin uçlarını kesmiş, kısa ömründe zincire vurarak özgürlüğünden etmiş ve sonunda kafasını parçalamıştı. Özgürlüğe âşık ve özgürlüğe giderek daha çok saygı duyan biri ancak en zalim, en totaliter toplumlarda görülen türden bir suç işlemişti. Gençliğinde işlediği kanlı suçlarla yüzleşmekte zorlanıyordu. Bazen yaptığı araştırmanın sonucuna bile lanet okuyordu, çünkü merakı ve araştırma isteği yedi kurt yavrusunun mutluluğuna ve özgürlüğüne mal olmuştu. Bitirdiği kitabı damarlarında belki de Beyaz Kral Kurt'un asil kanı dolanan hayvanların kanıyla yazılmıştı. Bu kan borcu yirmi yıldan uzun bir süredir vicdanını kemiriyordu. Aynı zamanda kurtları öldüren çobanların yaşamlarının sonunda bedenlerini kurtlara sunmaya neden gönüllü olduklarını da anlıyordu. Sadece ruhlarının Tengri'ye yükselmesi ya da "etin ete dönüşmesi" düşüncesi değildi nedeni. Muhtemelen ağır bir suçluluk duygusu da hissediyor, saygı duydukları kurtlara borçlarını ödemek istiyorlardı.

Yirmi yılı aşkın bir süredir, tapılası, güzel ve zavallı Küçük Kurt pek çok kez Chen'in düşlerinde ve zihninde belirmiş, fakat bir kere bile onu ısırmaya ya da intikam almaya kalkmamıştı. Küçük Kurt her seferinde sevinçle ona doğru koşuyor, bacaklarını Chen'in bacaklarına dolayıp dizlerine sürtünüyor, ellerini ve çenesini yalıyordu. Chen düşlerinde bozkırın ortasında uyanıyor, Küçük Kurt'un başının hemen yanında durduğunu görüp elleriyle boynunu örtüyordu. Fakat yavru onun uyandığını görünce çimin üzerinde yuvarlanıp kaşıması için karnını açıyordu. Yirmi yıl boyunca gördüğü sayısız düşte Küçük Kurt bir kez bile güceniklik göstermemişti; aksine, sevgi dolu bir çocuk kadar şefkatliydi. Chen'i asıl şaşırtan sadece yavrunun ona nefretle hırlamaması değil, aynı zamanda bir kurdun dostluk ve şefkatini de göstermesiydi. İnsan dünyasında asla bulamayacağınız

kadim, hüzünlü, yumuşak ve masum bir şefkat.

Kıraç yamaçtaki yaban çimini ve gevşek kayaları görünce Yang otuz yıl önceki acımasız itlafı hatırlamış olmalıydı; gözlerinde suçluluk duygusu ve pişmanlık belirdi.

Cip durdu ve Chen düzlek bir alanı işaret edip, "Yavrunun geçici gizlenme yeri şurası" dedi. "Onları ben çıkardım oradan; suçlu benim. Ben Olonbulag'ı terk ettikten sonra mağara çökmüş, geriye tek bir iz bile kalmamış. Buradan eski ine yürüyelim." Chen sırt çantasıyla Yang'in önüne düştü ve küçük tepeye doğru yürümeye başladılar. Kurtların gizlenmek için kullandıkları yeşil sazdan çadır da gitmişti. Birkaç metre ileride yüz yıllık mağara duruyordu. Şimdi tamamen açıktaydı ve eskisinden daha büyük görünüyordu, kuzey Shaanxi'nin balçık tepelerindeki mağara yerleşimlerini andırıyordu. Chen soluğunu tutup mağaraya doğru koştu ve yaklaşırken mağaranın aslında aynı büyüklükte olduğunu fark etti. Daha büyük görünüyordu çünkü uzun çimlerden oluşan paravan yoktu artık. Kuraklık sayesinde biçimi fazla değişmemişti, fakat zemin çakıl ve toprak doluydu. Chen mağaranın önüne diz çöktü ve mağaranın içine bakmadan önce birkaç saniye bekleyip kendini yatıştırdı. Mağaranın yarısını böğürtlen çalıları ve kadife çiçekleri kaplamıştı. Sırt çantasından el fenerini çıkarıp mağaranın girişine tuttu ve tüneldeki dönemecin kaya parçaları, sarı kum ve yaban otlarıyla tıkalı olduğunu gördü. Umutsuzluğa kapılıp yere oturdu ve boş bakışlarla eski mağaraya baktı.

Yang el feneriyle tüneli aydınlatıp, "Burası" dedi. "Mağara bu. Buradan girdin içine. Anne kurda rastlayacaksın ve dışarıdaki kurtlar bana saldıracak diye nasıl korkmuştum. Böyle bir işe girişecek cesareti kendimizde nasıl bulduk bilmiyorum."

Yang eğilip mağaranın içine bağırdı: "Küçük Kurt, Küçük Kurt, yemek zamanı. Chen Zhen ile seni görmeye geldik." Yavruyu kendine çukur kazdığı yeni otlakta bir kez daha çağırırmış gibi yaptı. Fakat bu kez yavru mağaradan dışarı fırlamadı.

Chen ayağa kalkıp üzerindeki toprağı süpürdü, sonra mağaranın önündeki otları yolmak için yere çömeldi. Ardından çantasından yedi Beijing sosisi çıkardı. En büyüğü büyüttüğü yavru içindi. Sosisleri saygıyla yere koyduktan sonra yedi tütsü çubuğu çıkarıp toprağa dikti ve tek tek yaktı. Sonunda, kitabının ilk sayfasını çıkarıp adak olarak yaktı. Alevler Chen'in adını ve *Kurt Totemi* başlığını yalarken Chen yavrunun ve Bilge Baba'nın ruhlarının verdiği sözü ve derin pişmanlık duygusunu almalarını umdu.

Alevler parmaklarına gelinceye kadar sönmedi. Sonra yaşlı adamın en sevdiği içkiyi çıkarıp mağaranın önündeki kumlu toprağa serpti. Yaşlı adamın Olonbulag otlağındaki bütün kurt inlerinde ayak izlerini bıraktığını biliyordu. Yaşlı adam yavruyu büyütmesine karşı olmasına rağmen sözünü dinlemeyip onu üzmüştü ve bunun kefaretini hiçbir zaman ödeyemezdi.

Chen ile Yang kollarını avuçları yukarı bakacak şekilde kaldırıp Tengri'ye baktılar, yavrunun ve yaşlı adamın ruhlarının arayışıyla göğe doğru yükselen yeşil dumanı izlediler.

Chen, "Küçük Kurt, Küçük Kurt... Baba, Baba... Sizi görmeye geldim" diye bağırmak istedi. Fakat yapamadı, çünkü hak etmiyordu. Gözlerini açıp ölmekte olan "bozkır"ı görecekleri korkusuyla ruhlarını rahatsız etmeye cesaret edemedi.

Yüzünü sessiz kurt dağına dönmüş olan Chen Zhen oraya bir daha ne zaman geleceğini bilmiyordu.

2002 baharında Batu ile Gasmai, Chen Zhen'i telefonla arayıp şu haberi verdiler: "Olonbulag otlağının yüzde sekseni şimdi çöl. Bir yıla kalmaz yörenin tamamı yerleşik hayvancılıktan koyun ve inek yetiştiriciliğine döner, çiftçilik yapılan köylerinizdeki hayvan ağılları gibi. Bütün aileler kendine büyük evler inşa edecekler."

Chen Zhen ne diyeceğini bilemedi.

Birkaç gün sonra, penceresinin önünde sarı bir kum fırtınası patladı, gökyüzü ve güneş görünmez oldu. Beijing'in tamamı ince ve boğucu bir toz tabakasıyla kaplandı. Çin'in muhteşem kenti sarı kuma bulanmış puslu bir kente dönüştü.

Pencerede tek başına duran Chen bir tür yalnızlık duygusuyla kuzeye doğru baktı. Kurtlar efsane olmuşlardı ve bozkır uzak bir anıydı artık. Hayvancılıkla yaşayan bir göçer toplumu yok olmuştu; kurtların İç Moğolistan'da bıraktıkları son iz –yavru kurdun eski ini– bile sarı kumun altında kaybolacaktı.

ÇİN'DE SATIŞ REKORLARI KIRAN ROMAN SONUNDA TÜRKÇEDE.

"SABRIN YOKSA KURT DEĞİLSİN, AVCI DEĞİLSİN, CENGİZ HAN DEĞİLSİN. SÜREKLİ KURTLARI VE CENGİZ HAN'I ANLAMAK İSTEDİĞİNDEN SÖZ EDİYORSUN. ÖYLEYSE KIMILDAMA VE SABIRLI OL."

Çin Kültür Devrimi'nin tüm hızıyla sürdüğü 1960'lı yılların sonlarında "halktan öğrenmesi" için İç Moğolistan'daki göçmen Moğolların arasına gönderilen Çinli öğrencilerden biri olan Chen Zhen'in öyküsü, uçsuz bucaksız bozkırı paylaştığı diğer tüm canlılarla iç içe geçiyor *Kurt Totemi*'nde. Başta kurtlar olmak üzere, atların, ceylanların, köpeklerin, koyunların ve kuğuların, doğayla uyum içinde yaşayan bu halk üzerindeki yaşamsal etkisini fark eden Chen, Moğol kültürünü ve kurtlara odaklanan inanç sistemini yakından tanır. Bozkırın yaşam döngüsünde vazgeçilmez bir yere sahip olan kurtlar, özgürlüklerine düşkünlükleri, boyun eğmezlikleri, zekâları, tek tek varoluşları ve toplu hareket etme yetenekleriyle insanlar için örnek oluşturmaktadırlar. Tarım kültüründen gelen bir Han Çinlisi olan genç öğrenci, sanayileşme adımları atan ülkesi ile yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalan doğal ve kültürel zenginlik arasındaki çelişkiyi tüm şiddetiyle yaşar. İninden çaldığı bir kurt yavrusu ise Chen'i büyük bir trajediyle karşı karşıya bırakacaktır.

Kurt Totemi'nin yazarı Jiang Rong, 1946'da Şanghay yakınlarındaki küçük bir kasabada doğdu. Kültür Devrimi sırasında Kızıl Muhafızlar'dan biriydi ve 1967'de gönüllü olarak İç Moğolistan'a gitti. 11 yıl boyunca bu ıssız bölgede yaşadı. 1978'de başkent Beijing'e dönerek editörlük yapmaya başladı. 1989 Tiananmen Olayları sırasında tutuklandı, ancak kısa süre sonra serbest bırakıldı. Jiang, 2007'de Asya Edebiyat Ödülü'nü kazanmıştır.

ISBN 978-605-09-1499-3
9 786050 914993
sertifika no: 11940
dogankitap.com.tr
Tavsiye Edilen Perakende Satış Fiyatı ₺ 29
DK DOĞAN KİTAP